

غفوراً رحيمًا

قيلما توجبه الحسين بن علي

بسم الله الرحمن الرحيم اني اعوذ بك من فطرات الشر ومن خطرات الائم ومن محاليس الفجر

بسم الله الرحمن الرحيم اني اعوذ بك من فطرات الشر ومن خطرات الائم ومن محاليس الفجر
عبدالله بن محمد بن ابي طالب
الحسين بن علي بن ابي طالب
الارضا بن محمد بن ابي طالب
فايضا بن ابي طالب

امشارات دانشگاه تهران

۱۰۵۸/۴

احوال و آثار خوشنویسان

با نمونه های از خطوط خوش

جلد چهارم

تأليف

مهدی بیانی

به کوشش حسین محبوبی اردکانی

انتشارات دانشگاه تهران

شماره ۱۰۵۸/۴

شماره مسلسل ۲۲۰۹

ناشر: مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران

تاریخ انتشار: آبان ماه ۱۳۵۸

تیراژ چاپ: یکهزار پانصد نسخه

چاپ و صحافی: چاپخانه دانشگاه تهران

مسئولیت صحت مطالب کتاب با مؤلف است

کلیه حقوق برای دانشگاه تهران محفوظ است

بها: ۵۰۰ ریال

احوال و آثار خوشنویسان

با نمونہ عالی از خطوط خوش

جلد چہارم

تألیف

مہدی بیسانی

بہ کوشش حسین محبوبی اردکانی

138899

شهر آشوب

روی جلد : خط خواجه شهاب‌الدین
عبدالله بن خواجه شمش‌الدین
محمد مروارید بیانی کرمانی
(نسخ سال ۹۱۲)

پشت جلد : خط خواجه اختیارالدین
منش و حسن بن علی گنابادی
درگذشته میان سالهای ۹۳۵ و ۹۷۰ (تعلیق)

الْخَطُّ لِسَانُ الْيَدِ

(علی علیه السلام)

توضیح

چهارمین جلد از «آثار و احوال خوشنویسان» تألیف شادروان دکتر مهدی بیانی هنگامی منتشر می‌شود که نزدیک به دو سال از خاموشی غم‌انگیز دوست از دست رفته عزیزم مرحوم دکتر حسین محبوبی اردکانی^۱ - که در فضل و فضیلت و تقوای اخلاقی از نوادر روزگار ما بود - می‌گذرد.

ان الزمان بمثله لبخیل

هیئات ان یاتی الزمان بمثله

مجلدات اول و دوم این کتاب ، به ترتیب در سالهای ۱۳۴۵ و ۱۳۴۶ ، در زبان حیات دکتر بیانی انتشار یافت و مؤلف خود تصدی طبع را برعهده داشت. متأسفانه از جلد سوم، بیش از سی صفحه به چاپ نرسانده بود که بقول دوست بزرگوارم آقای ایرج افشار «... بیماری سخت چنگ در جسم آن استاد زد و او را از کار بینداخت و چنانکه سنت روزگار است او را از مادیور ساخت و کتاب نیمه کار ماند^۲».

چون دریغ بود که این اثر سودمند ناتمام بماند، دکتر محبوبی، بنابه تقاضای آقای ایرج افشار، ادامه این خدمت را برعهده گرفت و جلد سوم نیز در سال ۱۳۴۸ انتشار یافت. جلد حاضر را باید آخرین جلد از این مجموعه بشمار آورد، مگر اینکه یادداشتهای دیگری از آن فقید سعید بدست آید، تا جلدی دیگر به این اثر پر بار که بیانی شمار آنها را به هفت و هشت جلد احتمال می‌داد، اضافه شود^۳ و یا در تتمیم فایده بیشتر این کتاب مجموعه بیانی که گلشنی-

---

۱ - دکتر حسین محبوبی اردکانی در سال ۱۲۹۴ در اردکان یزد متولد و در ۲۳ آبان ماه ۱۳۵۶ خورشیدی در تهران چشم از جهان پوشید. برای اطلاع از شرح حال و آثار وی رجوع شود به : مجله راهنمای کتاب ، سال بیستم ، آبان و دی ماه ۱۳۵۶ ، شماره ۸/۱ و کتاب تاریخ موسسات تمدنی جدید در ایران (جلد دوم) از سلسله انتشارات دانشگاه تهران، شماره ۱۰۵۸/۲، خرداد ۱۳۴۸

۲ - احوال و آثار خوشنویسان (جلد سوم)

۳ - احوال و آثار خوشنویسان (جلد سوم) مقدمه آقای ایرج افشار

ب

است پرتقش و نگار از خطوط خوش خطاطان و یادگاری است چشم نواز از این هنر اسلامی و ایرانی -
باشرح لازم به چاپ برسد.

بهر تقدیر ، این کتاب ، یعنی جلد چهارم ، براساس یادداشتها و برگه‌هایی است که از
دکتر بیانی به یادگار مانده و به همت دکتر محبوبی تنظیم و تحریر شده است. متأسفانه بمصداق
«الاتجال تقطع الآمال» اجل به او هم امان نداد که کار را به پایان برساند و ثمره کوشش خود را
ببیند .

از آنجائی که نگارنده خود را رهین فضل و فضیلت دکتر محبوبی می‌داند و سالها به کسب
معرفت و درک حقیقت از محضر آن علامه و ارسته پرهیز کار اشتغال داشت ، اتمام کار و انجام قرارداد
منعقد بین دانشگاه تهران و ایشان را در مورد چاپ کتاب ، وظیفه مریدی و فرض اخلاقی خود
دانست و به چاپ آن از روی نسخه دست‌نویس کتاب - که در موسسه انتشارات و چاپ مطبوعه
نوبت چاپ قرار داشت - همت گماشت.

اکنون که چاپ کتاب به پایان رسیده است ، بر ذمه خود می‌داند از دانشمند عالیقدر
آقای **محمد تقی دانش پژوه** که بانهایت بردباری و بزرگواری مرا در چاپ سطر به سطر کتاب یاری
کرده و مقدمه‌ای عالمانه بر آن نگاشته‌اند ، سپاسگزاری نماید. اذعان می‌کنم که بی‌مدد فضل
ایشان ، انجام این کار آسان نبود .

از دوست عزیزم آقای قدرت‌الله روشنی معاون کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه
تهران نیز سپاسگزارم که یک نسخه عکسی از مجموعه بیانی را تهیه و جهت استفاده در اختیار
من گذاشتند .

از دوستان گرامی آقایان **مصطفی حائری اردکانی** و **عباس طاهر** و جهانگیر قاجاریه و
ابوالفضل لاهوتی اشکوری که در پیشرفت کار مؤثر بودند ، عرض امتنان دارد .

ضمناً تذکر این نکته را نیز ضرور می‌داند که نسخه دست‌نویس استاد محبوبی که
تصویر آن در همین کتاب چاپ شده است ، اگرچه در زیبایی یادآور خط قابوس است بر جناح
طاووس ، ولی چون ریز و شکسته است ، برای همه سهولت قابل قرائت نیست ، لذا باید از دوست
و همکار عزیز آقای **محمد رضا احمدیان** کارسند فنی و شایسته مؤسسه انتشارات و چاپ
صمیمانه تشکر کند که با نهایت دقت و مهارت و حوصله تمام کتاب را باماشین چاپ مونتایپ
تحریر کرده و از این رهگذر مرار هین لطف خود قرار داده‌اند .

ج

درخاتمه، وظیفه خودی داند از همکاران ارجمندم در موسسه انتشارات و چاپ، که بانهایت محبت و صمیمیت، هریک به سهم خود، در مراحل مختلف، سراد را انجام مقصود یاری کرده اند بشرح زیر:

— آقای علی حیدر شہامت دوست

— « عباس بابازنجانی

— « اسد اللہ محمدی ساران

— « سہدی حسین

— « حسن شادمانجو

— « رفیع ستارپور

— احمد ششکدانیان

— « محسن روزدار

— « حسین رضوانی پور

— « مسعود حسین افشاری

— « محمد علی بیات

— « مصطفی نادری خواه

— « رضاقلی رضائی

— « محمد علی بنی اسد

— خانم فاطمہ قربانی

سپاسگزاری کند و از درگاہ حکیم علی الاطلاق برای ہمہ آنها و کلیہ کسانی کہ در این راہ یار و مدد کارم بودند، آرزوی سلامت و موفقیت نماید.

کریم اصفہانیان

اول آبان ماہ ۱۳۵۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

والصلاة والسلام على من لا نبي بعده

وبعد فقد حضر

في يوم الاثنين

العاشر من شهر

ربيع الثانی

سنة ١٤٢٥

هـ الموافق

١٠/١٠/٢٠٠٣

مصر

عقدت

الاجتماع

العام

للمجلس

التأسيسي

للمعهد

الاسلامي

بمصر

وتم

تعيين

العضوات

المكونة

من

السادة

الآتيين

بالتفصيل

في

الجدول

المرفق

هنا

باعتبار

الوقت

والمكان

المذكورين

فهرست مطالب

توضیح از کریم اصفهانیان	یک - سی و دو
فهرست اسامی خوشنویسان	سی و سه - سی و چهار
فهرست تصاویر	سی و پنج - سی و هشت
پیش گفتار بقلم استاد محمد تقی دانش پژوه	—
تصاویر (۱ - ۴۸)	۱ - ۳۱۹
متن	۳۲۰ - ۳۲۱
غلطنامه	

نسخ و ثلث و رقاع :

شماره ردیف	نام
۱	آقابابا
۲	ابراهیم
۳	ابراهیم
۴	ابراهیم دائمی
۵	ابراهیم الردوسی
۶	ابراهیم سلطان بن شاه رخ گورکان
۷	ابراهیم بن حاجی عبدالجلیل شیروانی
۸	ابراهیم کرمانشاهی
۹	ابراهیم کمالی
۱۰	ابراهیم گورانی
۱۱	ابراهیم [مصری]
۱۲	ابن حسین شریفی (؟)
۱۳	ابن سعدی
۱۴	ابن مقله

شماره ردیف

نام

۱۵	ابوالحسن سید
۱۶	ابوالحسن طباطبائی
۱۷	ابوسعید امامی
۱۸	ابوطالب خطیب قمی حسینی
۱۹	ابوطالب نیریزی سید
۲۰	ابوطالب مدرسی
۲۱	ابوالعزیز عمر
۲۲	ابوالفتح تبریزی
۲۳	ابوالفتح... محمود... کردی
۲۴	ابوالقاسم
۲۵	ابوالقاسم
۲۶	ابوالقاسم سید
۲۷	ابوالقاسم اصفهانی
۲۸	” ”
۲۹	” ”
۳۰	ابوالقاسم
۳۱	ابوالقاسم جشوی
۳۲	ابوالقاسم شیرازی
۳۳	ابوالقاسم فرهنگ
۳۴	ابوالقاسم علی
۳۵	ابوالقاسم نیریزی
۳۶	ابولیت ستاران
۳۷	ابومحمدخان مرعشی
۳۸	ابوالمکارم بن علی مرشدی
۳۹	احمد
۴۰	احمد اردستانی سید
۴۱	احمد بن کاظم آزاد
۴۲	احمد ایزدی
۴۳	احمد بن محمد هاشم اصفهانی

شماره ردیف

نام

۴۴	احمد تبریزی
۴۵	” ”
۴۶	احمد بن محمد تبریزی
۴۷	احمد بن عبدالله حجازی
۴۸	احمد خوانساری
۴۹	احمد درویش
۵۰	احمد رومی
۵۱	احمد سهروردی
۵۲	احمد شاملو- میرزا
۵۳	احمد شریف یزدی
۵۴	احمد شفیق (یا محمد شفیق؟)
۵۵	احمد حافظ شیرازی، نظام الدین
۵۶	احمد عارف
۵۷	احمد قربی- سید
۵۸	احمد قره حصری
۵۹	احمد کاتب- فخرالدین
۶۰	احمد کامل- حاج
۶۱	احمد محسنی
۶۲	احمد نائی لی گالاتی
۶۳	احمد بن نعمه اله
۶۴	احمد نیریزی
۶۵	احمد بن سلطان فخرالدین نیریزی
۶۶	احمد وقار- مرزا
۶۷	ادریس
۶۸	ارغون کاملی
۶۹	اسدالله اصفهانی
۷۰	اسدالله قزوینی
۷۱	اسدالله مرعشی حسینی
۷۲	اسدالله بن محمد

چهار

شماره ردیف

شماره ردیف	نام
۷۳	اسعد بن ابی المعالی
۷۴	اسکندر - حاج
۷۵	اسمعیل
۷۶	اسمعیل بغدادی
۷۷	اسمعیل - حافظ
۷۸	اسمعیل بن حیدر (شاه صفوی)
۷۹	اسمعیل - سید - ابن جعفر
۸۰	اسمعیل دزفولی (شیخ المشایخ)
۸۱	اسمعیل زهدی
۸۲	” ” شیرازی
۸۳	” ” بن علی
۸۴	” ” بحاسب
۸۵	” ” بن محمد علی
۸۶	” ” بن موسی
۸۷	” ” بن یوسف
۸۸	” ” حسینی
۸۹	اشرف بن عبدالله طباطبائی
۹۰	اظهر
۹۱	الماس
۹۲	الیاس شکری
۹۳	امراه
۹۴	ام السملمه (بنت فتحعلی شاه)
۹۵	امیرالکتاب ملک الکلامی
۹۶	امین الدین فتح الله کاشانی
۹۷	ایوب صدقی
۹۸	بابا خوشمردان - سید
۹۹	باقی محمد بخارائی
۱۰۰	باقی
۱۰۱	بایسنغر
۱۰۲	بهاء الدین بن حسن

شماره ردیف

نام

۱۰۳	پیرمحمد ثانی- روزبهان
۱۰۴	پیرنور اصفهانی
۱۰۵	تاجی
۱۰۶	تواقتمور شهابی ساوی
۱۰۷	جعفر- محتشم اصفهانی
۱۰۸	جعفر اهری
۱۰۹	جعفر بایسنغری
۱۱۰	جعفر یزدی- حاجی
۱۱۱	جلال الدین علی حافظ سبزواری غباری
۱۱۲	جلال الدین
۱۱۳	جمال الدین شیرازی
۱۱۴	حافظ چمیشیر
۱۱۵	حافظ روسی
۱۱۶	حبیب الله کاتب
۱۱۷	حبیب الله کرمانی- امیر شیخ ثانی
۱۱۸	حسام الدین زرین قلم
۱۱۹	حسن اسکداری
۱۲۰	حسن حسنی
۱۲۱	حسن خوانساری
۱۲۲	حسن گلپایگانی
۱۲۳	حسن رضا- سید حاج
۱۲۴	حسنعلی
۱۲۵	حسن بن محمودالسالم
۱۲۶	حسن بن مصطفی
۱۲۷	حسن بن ولی
۱۲۸	حسین ارسنجانی ابن عسکر
۱۲۹	حسین حبلی
۱۳۰	حسین خفاف زاده
۱۳۱	حسین الدین خان
۱۳۲	حسین رفعتی آق حصاری

شماره ردیف

نام

۱۳۳	حسین بن رمضان
۱۳۴	حسین عطارزده
۱۳۵	حسین همت شیرازی
۱۳۶	حسین بن علی
۱۳۷	حسین گلپایگانی
۱۳۸	حسین فخار
۱۳۹	حسین محمد تبریزی
۱۴۰	حسین نیاز طباطبائی- سید
۱۴۱	حسین بن محمد تقی... این احمد تبریزی
۱۴۲	حسین بن محمد شریف حکاک
۱۴۳	حسین الحافظ الهروزی (کمال الدین)
۱۴۴	حمدالله لپسانی
۱۴۵	حمدالله بن مصطفی دده
۱۴۶	حیدر علی
۱۴۷	خان احمد سیری
۱۴۸	خلیل کاتب سرای
۱۴۹	خلوصی
۱۵۰	خورشید کلاه بنت علینقی
۱۵۱	خیری
۱۵۲	درویش احمد
۱۵۳	درویش علی
۱۵۴	درویش علی جودی
۱۵۵	درویش محمد
۱۵۶	درویش قربانعلی کوسره
۱۵۷	درویش مقصود
۱۵۸	دوست محمد
۱۵۹	دوست محمد
۱۶۰	راسم
۱۶۱	راشد
۱۶۲	راقم

شماره ردیف	نام
۱۶۳	رجایی
۱۶۴	رجبعلی
۱۶۵	رشدی
۱۶۶	رضا موسوی
۱۶۷	رضاقلی بن احمد شاملو
۱۶۸	رفعتی شریف
۱۶۸ مکرر	رمضان
۱۶۹	روح الله افصحی
۱۷۰	زینا شیرازی
۱۷۱	زین الدین یزدی
۱۷۲	زین العابدین
۱۷۳	زین العابدین اصفهانی
۱۷۴	زین العابدین جرجانی
۱۷۵	زین العابدین این محمد رضا
۱۷۶	زین العابدین بن حاج میرزا محمد رضا
۱۷۷	زین العابدین حسینی
۱۷۸	زین العابدین خوانساری
۱۷۹	زین العابدین قزوینی
۱۸۰	زین العابدین محلاتی
۱۸۱	زین العابدین
۱۸۲	سامی
۱۸۳	سرور بن عبدالله
۱۸۴	سعدالدین بن تاج الدین کازرونی
۱۸۵	سفیان وهبی
۱۸۶	سلطان الکتاب
۱۸۷	سلطان یوسف میرزا
۱۸۸	سلیمان
۱۸۹	سلیمان اسکداری
۱۹۰	سلیمان اصفهانی
۱۹۱	سوری

شماره ردیف

۱۹۱

لام

سهیل بن عبدالله

۱۹۲

سیف الله (عبدالله هروی)

۱۹۳

سیف الله کرمانی

۱۹۴

شاد ملک

۱۹۵

شاه محمد اشرفی

۱۹۶

شاه محمد - محمد

۱۹۷

شاه مراد

۱۹۸

شرف الدین ابن شهاب الدین

۱۹۹

شریف

۲۰۰

شریفه امینه صفوت

۲۰۱

شفیق

۲۰۲

شمس الدین عبدالله

۲۰۳

شمس سلطانی

۲۰۴

شمس الدین محمد سعیدگیلانی

۲۰۵

شمس شیرازی (حافظ)

۲۰۶

شمس الدین بن فخرالدین حافظ فقیه

۲۰۷

شمس کاتب - درویش

۲۰۸

شوکت

۲۰۹

صالح نیشابوری

۲۱۰

صافی بن کریم

۲۱۱

صوفی زاده ذهنی

۲۱۲

ضیاء الدین محمد الاکرمی القزوینی

۲۱۳

ضیاء السلطنه بنت فتحعلی شاه

۲۱۴

ظفر حسین خان

۲۱۵

عبدالله

۲۱۶

عبدالله

۲۱۷

عبدالله - سید

۲۱۸

عبدالله آماسی

۲۱۹

عبدالله ارباب

۲۲۰

عبدالله رشید

۲۲۱

عبدالله زیارتگاهی

شماره ردیف

شماره ردیف	نام
۲۲۲	عبدالله سلطان حسینی
۲۲۳	عبدالله بن سلطان محمد هروی
۲۲۴	عبدالله شهابی- بنیاد تبریزی
۲۲۵	عبدالله شیرازی نوربخشی- حاج
۲۲۶	عبدالله صیرفی
۲۲۷	عبدالله عاشور
۲۲۸	عبدالله هروی
۲۲۹	عبدالله یزدی
۲۳۰	عبدالله بن محمد محسن یزدی
۲۳۱	عبدالجواد سبزواری
۲۳۲	عبدالجواد نیریزی
۲۳۳	عبدالحسین
۲۳۴	عبدالحسین اصفهانی- قدسی
۲۳۵	عبدالحسین یزدی قلعه کهنه‌ای
۲۳۶	عبدالحق بن محمد سبزواری
۲۳۷	عبدالحلیم بن مصطفی
۲۳۸	عبدالحمید ادهمی
۲۳۹	عبدالخالق لنجانی
۲۴۰	” ” هروی
۲۴۱	عبدالرحمن چینی چی زاده
۲۴۲	” ” بن محمود یزدی
۲۴۳	عبدالرحیم
۲۴۴	عبدالرحیم (جزایری)
۲۴۵	عبدالرحیم خلوتی
۲۴۶	عبدالرحیم فیروزگوهرشیخ
۲۴۷	عبدالرحیم نجفی
۲۴۸	عبدالرشید بیگدلی- احمد نیریزی
۲۴۹	عبدالرفیع
۲۵۰	عبدالرؤف
۲۵۱	عبدالسلام گیلانی

شماره ردیف

نام

۲۵۲	عبدالعزیزخان ازبک
۲۵۳	عبدالعظیم النائینی
۲۵۴	عبدالعلی ایروانی- ابن محمد
۲۵۵	عبدالعلی تربتی
۲۵۶	عبدالعلی
۲۵۷	عبدالعلی المشهدی
۲۵۸	” ” خراسانی
۲۵۹	عبدالعلی بن محمد محسن
۲۶۰	عبدالعلی کاظمی
۲۶۱	عبدالعلی اشرف الکتاب یزدی
۲۶۲	عبدالعلی ایروانی
۲۶۳	” ” یزدی
۲۶۴	عبدالغفار
۲۶۵	عبدالغفار
۲۶۶	عبدالغفار شیرازی
۲۶۷	عبدالعمرالحسین بن عبدالعمر
۲۶۸	عبدالقادر حسینی- قاسم محرر
۲۶۹	عبدالقیوم
۲۷۰	عبدالکریم
۲۷۱	عبدالکریم
۲۷۲	عبدالکریم خوارزمی
۲۷۳	عبدالکریم یعقوبی
۲۷۴	عبداللطیف حسینی
۲۷۵	عبدالمجید
۲۷۶	عبدالمجیدخان بن سلطان محمود(عثمانی)
۲۷۷	عبدالملک
۲۷۸	عبدالوهاب شیرازی
۲۷۹	عبدالوهاب شیرازی
۲۷۹ مکرر	عبدالوهاب بن مهرعلی
۲۸۰	عبدالوهاب (نغمه)
۲۸۱	عثمان- حافظ

شماره ردیف

نام

۲۸۲	عثمان بن حسین وراق
۲۸۳	عثمان شوقی
۲۸۴	عزت
۲۸۵	عزت مصطفی
۲۸۶	عزیزالدین خطاط ساوجی
۲۸۷	عزیزبن محمد
۲۸۸	عطاءالله
۲۸۹	عفت
۲۹۰	عقیل الدین - میر
۲۹۱	علاءالدین
۲۹۲	علاءالدین احمد خفری
۲۹۳	علاءالدین تبریزی
۲۹۴	علاءالدین محمد امیر علی
۲۹۵	علاءالدین محمد حسینی
۲۹۶	علی سید
۲۹۷	علی
۲۹۸	حاج علی
۲۹۹	علی ابن ابی سالم
۳۰۰	علی موسوی - سید
۳۰۱	علی اکبر
۳۰۲	علی اکبر ابهری
۳۰۳	علی اکبر میلانی
۳۰۴	علی توقادی حافظ
۳۰۵	علی چاوش زاده - سید
۳۰۶	علی بن حسن خوشمردان
۳۰۷	علی فخرالدین حسینی
۳۰۸	علی بن حسین
۳۰۹	علی حسینی عبدالوهاب
۳۱۰	علی خواجه بن محمد عارف تبریزی
۳۱۱	علی رضا

دوازده

شماره ردیف

نام

۳۱۲	علی رضا (پرتو)
۳۱۳	علی رضا
۳۱۴	علی رضا عباسی
۳۱۵	علی رضا ابن حاجی محمد جعفر
۳۱۶	علی رضا ابن محمد عی
۳۱۷	علی سیچانی - ملا
۳۱۸	علی شکری افندی
۳۱۹	علی عسبلی حنفی
۳۲۰	علی عسکر
۳۲۱	علی عسکر ارسنجانلی
۳۲۲	علی قلی شیرازی
۳۲۳	علی کوهیار ابرقوهی
۳۲۴	علی بن محمد شیرازی
۳۲۵	علی محمد سید
۳۲۶	علی بن محمد بن زید علوی حسینی
۳۲۷	علی بن محمد شوشتری
۳۲۸	علی بن محمد بن مقدم
۳۲۹	علی بن مزید ساعاتی
۳۳۰	علی بن ملک الحافظ السبزواری
۳۳۱	علی بن فتح الله معدانی اصفهانی
۳۳۲	علی مولوی
۳۳۳	علی نایلی
۳۳۴	علی نقی امامی
۳۳۵	علی نقی امامی
۳۳۶	علی نقی
۳۳۷	علی نیشابوری - ملا
۳۳۸	علی بن ایجی (غیاث الدین)
۳۳۹	علی بن جعفر
۳۴۰	علی بن حسین زین العابدین حسنی حسینی
۳۴۱	علی بن محمد خوانساری
۳۴۲	علی مستوفی - میر

شماره ردیف	نام
۳۴۳	عمر کاتب
۳۴۴	عمر کاتب شیرازی
۳۴۵	غلامعلی
۳۴۶	غلامعلی اصفهانی
۳۴۷	” ”
۳۴۸	غلامعلی نائینی- میرزا
۳۴۹	غیاث الدین محمد بن احمد خلیلی
۳۵۰	غیاث الدین حسن حافظ شیرازی
۳۵۱	فاطمه سلطان بنت مقصود علی
۳۵۲	فتح الله
۳۵۳	فخرالدین استرآبادی
۳۵۴	فخرالدین علی
۳۵۵	فخرالدین یحیی
۳۵۶	فرج الله
۳۵۷	فضل الله تقاوی
۳۵۸	فضل بن عمر ریاض
۳۵۹	[فغان الدین] بلبل
۳۶۰	فیض الله
۳۶۱	قاسم شیرازی
۳۶۲	قاسم بن محمد شیرازی- محمد مهدی شیرازی
۳۶۳	قاسم مهاجر
۳۶۴	کچاه
۳۶۵	کمال عبدالحق شیخ
۳۶۶	کمال عصار
۳۶۷	لطفعلی ابن محمد علی
۳۶۸	مالک دیلی
۳۶۹	مبارکشاه
۳۷۰	مبارکشاه دمشقی سیوفی
۳۷۱	مبارکشاه بن عبدالله

چهارده

شماره ردیف

نام

۳۷۲	مبارکشاه بن قطب
۳۷۳	محب الله
۳۷۴	محمد
۳۷۵	محمد- سید
۳۷۶	محمد- سید
۳۷۷	" بن میرک
۳۷۸	" بن میرک- خواجه
۳۷۹	محمد خوشنویس نطنزی
۳۸۰	محمد شیخ (هروی)
۳۸۱	محمد بن هاشم بن محمد
۳۸۲	محمد ابراهیم
۳۸۳	محمد ابراهیم
۳۸۴	محمد ابراهیم
۳۸۵	محمد ابراهیم خوانساری
۳۸۶	محمد ابراهیم قزوینی یزدی
۳۸۷	محمد ابراهیم بن حسن هروی (یا حسن بن محمد ابراهیم)
۳۸۸	محمد ابراهیم قمی
۳۸۹	محمد ابراهیم یزدی
۳۹۰	محمد بن ابوبکر
۳۹۱	محمد احسن الله
۳۹۲	محمد بن احمد خلیلی تبریزی
۳۹۳	محمد اسمعیل اصفهانی
۳۹۴	محمد بن اسمعیل
۳۹۵	محمد بن صادق اصفهانی
۳۹۶	محمد ابن- سید، میر محمد صادق
۳۹۷	محمد اسمعیل شیرازی- توحید
۳۹۸	محمد اسمعیل [یزدی]
۳۹۹	محمد امین الاسترآبادی
۴۰۰	محمد بن اسمعیل گلپایگانی- ابویوسف

شماره ردیف

نام

۴۰۱	محمد- سید (شریف المعالی)
۴۰۲	محمد اشرف یزدی
۴۰۳	محمد اشرف بن سیف الله طالقانی
۴۰۴	محمد اشرف الکتاب- سید
۴۰۵	محمد اصفهانی (ظهیرالدین)
۴۰۶	محمد اصفهانی
۴۰۷	محمد بن جنید بن محمود اصفهانی
۴۰۸	محمد [اصفهانی]
۴۰۹	محمد اصفهانی
۴۱۰	محمد [حاجی]
۴۱۱	محمد طیب اصفهانی
۴۱۲	محمد امین
۴۱۳	محمد امین
۴۱۴	محمد امین
۴۱۵	محمد امین مشکی کاشانی
۴۱۶	شمس الدین امیر علی التبریزی
۴۱۷	محمد بن امیر علی حسنی
۴۱۸	محمد انصاری
۴۱۹	محمد ایا صوفیه ای
۴۲۰	محمد باقر
۴۲۱	محمد باقر امامی اصفهانی موسوی
۴۲۲	محمد باقر اصفهانی
۴۲۳	” ” ” ”
۴۲۴	محمد باقر حافظ
۴۲۵	محمد باقر بن خالد معلم- شیخ
۴۲۶	محمد باقر خوانساری
۴۲۷	محمد باقر خوراسکانی
۴۲۸	محمد باقر شهرستانی- میر
۴۲۹	محمد باقر شیرازی- محمد تقی همدانی
۴۳۰	محمد باقر طیب یزدی

شانزده

شماره ردیف

نام

۴۳۱	محمد باقر طهرانی
۴۳۲	محمد باقر
۴۳۳	محمد بدیع همدانی
۴۳۴	محمد بلغرادی
۴۳۵	محمد تبریزی سید
۴۳۶	محمد تقی گاپایگانی
۴۳۷	محمد تجلی - حافظ
۴۳۸	محمد بن زین العابدین تبریزی
۴۳۹	محمد تبریزی - میر
۴۴۰	محمد بن عبدالحری تبریزی
۴۴۱	محمد تقی
۴۴۲	محمد تقی ابن محمد علی بروجردی
۴۴۳	محمد تقی حسینی
۴۴۴	محمد تقی دزفولی
۴۴۵	محمد تقی شوشتری
۴۴۶	محمد تقی همدانی
۴۴۷	محمد تقی ابن محمد علی
۴۴۸	محمد تقی بن محمد ابراهیم اصفهانی
۴۴۹	محمد تقی بن محمد زمان
۴۵۰	محمد جعفر
۴۵۱	محمد جعفر اردوبادی
۴۵۲	محمد جعفر اصفهانی
۴۵۳	محمد جعفر قاری تبریزی
۴۵۴	محمد جعفر حسین رضوی
۴۵۵	محمد جعفر شیرازی
۴۵۶	محمد جعفر بن محمد ابراهیم قمی
۴۵۷	محمد جعفر گنجوی
۴۵۸	محمد جعفر لاهیجانی
۴۵۹	محمد جعفر یزدی

شماره ردیف

نام

۴۶۰	محمد جعفر
۴۶۱	محمد بن جلال تبریزی سید
۴۶۲	محمد - حافظ (حافظ محمد)
۴۶۳	محمد حافظ سبزواری
۴۶۴	محمد حافظ هروی
۴۶۵	محمد حسن
۴۶۶	محمد حسن
۴۶۷	محمد حسن اصفہانی [حداد]
۴۶۸	محمد حسن اصفہانی
۴۶۹	محمد حسن تبریزی - سید
۴۷۰	محمد حسن جزائری
۴۷۱	محمد حسن سبحانی
۴۷۲	محمد حسن شیرازی
۴۷۳	محمد حسن گنجوی
۴۷۴	محمد حسن ہمدانی
۴۷۵	محمد حسین
۴۷۶	محمد حسین - سید
۴۷۷	محمد حسین آقائی
۴۷۸	محمد حسین سالك اصفہانی
۴۷۹	محمد حسین اصفہانی
۴۸۰	محمد حسین اصفہانی فدا
۴۸۱	محمد حسین بروجردی
۴۸۲	محمد حسین تبریزی
۴۸۳	محمد حسین حسینی
۴۸۴	محمد حسین شیرازی - میرزا
۴۸۵	محمد حسین ضیاء
۴۸۶	محمد حسین طهرانی - میرزا
۴۸۷	محمد حسین قائی - سید
۴۸۸	محمد حسین کازرونی
۴۸۹	محمد حسین ابن احمد نائینی

شماره ردیف

نام

۴۹۰	محمد حسین بن محیی هروی
۴۹۱	محمد حسین یزدی
۴۹۲	محمد حسین بن شرف الدین علی مازندرانی
۴۹۳	محمد حسین حافظ
۴۹۴	محمد حسین نیریزی
۴۹۵	محمد حفظی
۴۹۶	محمد حکیم حافظ ترکیبی
۴۹۷	محمد بن حاج حسین حکیم
۴۹۸	محمد حلمی
۴۹۹	محمد [خدا] - سید
۵۰۰	محمد خواجه زاده
۵۰۱	محمد بن مضطقی خوانساری
۵۰۲	محمد خوانساری
۵۰۳	محمد خور اسکانی
۵۰۴	محمد بن حاجی ذوالفقار
۵۰۵	محمد راسم
۴۰۶	محمد رؤف
۵۰۷	محمد رازی [نورالدین]
۵۰۸	محمد رحیم
۵۰۹	محمد رحیم اردبیلی
۵۱۰	محمد رحیم اصفهانی
۵۱۱	محمد رحیم نیشابوری
۵۱۲	محمد رضا
۵۱۳	محمد رضا
۵۱۴	محمد رضا - حاجی
۵۱۵	محمد رضا امامی
۵۱۶	محمد رضا تبریزی
۵۱۷	محمد رضا زرگر
۵۱۸	محمد رضا بن علی رضا عباسی تبریزی
۵۱۹	محمد رضا شیرازی

نوزده

شماره ردیف

شماره ردیف	نام
۰۲۰	محمد رضا گلپایگانی
۰۲۱	محمد رضا مجلسی
۰۲۲	محمد رضا مشهدی
۰۲۳	محمد رضا بن محمد مقیم
۰۲۴	محمد رضی ابن محمد شفیع
۰۲۵	محمد رفیع سالیانی
۰۲۶	محمد زمان
۰۲۷	محمد بن سعید (ابوالمحسن - ابن الساوجی)
۰۲۸	محمد سعید انصاری
۰۲۹	محمد بن سعیدا
۰۳۰	محمد بن سلطان شاه هروی
۰۳۱	محمد سمنانی
۰۳۲	محمد سمنانی - میرزا
۰۳۳	محمد سوزی
۰۳۴	محمد بن محمد ششقی
۰۳۵	محمد شفیع
۰۳۶	محمد شفیع ارسنجابی
۰۳۷	محمد شفیع تبریزی
۰۳۸	محمد شفیع وصال شیرازی
۰۳۹	محمد شفیع ابن شمس الدین عبدالله معلم شیرازی
۰۴۰	محمد شفیع بن محمد رفیع
۰۴۱	محمد شکرزاده سید
۰۴۲	محمد شکرزاده خواجه
۰۴۳	محمد شوشتری
۰۴۴	محمد بن حیدر حسینی شیرازی
۰۴۵	محمد شیرازی
۰۴۶	محمد صائب طالقانی
۰۴۷	محمد صادق
۰۴۸	محمد صادق

شماره ردیف

نام

۵۴۹

محمد صادق

۵۵۰

محمد صدق

۵۵۱

محمد صادق- سید

۵۵۲

محمد صادق تبریزی

۵۵۳

محمد صدق خلخالی

۵۵۴

محمد صادق شریف

۵۵۵

محمد صادق شیرازی

۵۵۶

محمد صادق گیلانی

۵۵۷

محمد صادق بن محمد کریم

۵۵۸

محمد صادق مصحح

۵۵۹

محمد صادق یزدی- سید

۵۶۰

محمد صالح

۵۶۱

محمد صالح سبزواری

۵۶۲

محمد صالح مذهب- حاج

۵۶۳

محمد صالح نیشابوری

۵۶۴

محمد صنفی نیریزی

۵۶۵

محمد طاهر

۵۶۶

محمد طاهر

۵۶۷

محمد طاهر شیرازی

۵۶۸

محمد طاهر ابن علی محمد

۵۶۹

محمد طاهر مجلد

۵۷۰

محمد طباطبائی

۵۷۱

محمد عارف هروی

۵۷۲

محمد عارف یاقوت

۵۷۳

محمد عبدالعزیز- سید

۵۷۴

محمدخان- سلطان عثماني

۵۷۵

محمد بن عبدالعلی قزوینی

۵۷۶

محمد عراقی زرگر

۵۷۷

محمد عرب زاده

۵۷۸

محمد عزیز

بیست و یک

شماره ردیف

نام

۵۷۹	محمد علی سید
۵۸۰	محمد علی
۵۸۱	محمد علی
۵۸۲	محمد بن علاء الدین محمد حسینی
۵۸۳	محمد علی
۵۸۴	محمد علی
۵۸۵	محمد علی
۵۸۶	محمد علی اصفهانی
۵۸۷	محمد علی اصفهانی
۵۸۸	محمد علی اصفهانی
۵۸۹	محمد علی اصفهانی
۵۹۰	محمد علی اصفهانی
۵۹۱	محمد علی بن احمد اصفهانی
۵۹۲	محمد علی بن محمد صادق اصفهانی
۵۹۳	محمد علی کرمانشاهی
۵۹۴	محمد علی گلپایگانی
۵۹۵	محمد علی عصار
۵۹۶	محمد علی بن محمد شفیق تبریزی
۵۹۷	محمد علی [تبریزی]
۵۹۸	محمد علی تبریزی - میرزا
۵۹۹	محمد علی تبریزی ابن محمد اسمعیل
۶۰۰	محمد علی خوانساری
۶۰۱	محمد علی ابن سلیمان طالقانی
۶۰۲	محمد علی بن محمد
۶۰۳	محمد علی ابن محمد خراسانی
۶۰۴	محمد علی نائینی
۶۰۵	محمد علی یزدی
۶۰۶	محمد غنی
۶۰۷	محمد بن فخرالدین احمد الکاتب السلطانی (شیخ)
۶۰۸	محمد کاظم
۶۰۹	محمد کاظم شیرازی

شماره ردیف

نام

۶۱۰	محمد بن ابوبکر فدائی
۶۱۱	محمد قاسم
۶۱۲	محمد قاسم قاری
۶۱۳	محمد قاسم منجم
۶۱۴	محمد قاسم مهاجر
۶۱۵	محمد قزوینی
۶۱۶	محمد بن عبدالعالی قزوینی
۶۱۷	محمد کاتب
۶۱۸	محمد کاظم گلپایگانی
۶۱۹	محمد کاظم نیریزی
۶۲۰	محمد بن کمال الدین
۶۲۱	محمد کریم ریحانی
۶۲۲	محمد محسن
۶۲۳	محمد محسن ابهری
۶۲۴	محمد محسن اصفهانی
۶۲۵	محمد محسن امامی
۶۲۶	محمد محسن بن علی نقی الامامی
۶۲۷	محمد محسن بن ملک احمد
۶۲۸	محمد مخلصی
۶۲۹	محمد بن سیدی احمد صوفی مراغی
۶۳۰	محمد مراغی
۶۳۱	محمد بن مطهر نیشابوری
۶۳۲	محمد مقیم
۶۳۳	محمد مؤمن
۶۳۴	محمد مؤمن تبریزی
۶۳۵	محمد مؤمن
۶۳۶	محمد مؤمن حسینی اصفهانی
۶۳۷	محمد مهدی
۶۳۸	محمد مهدی طهرانی

شماره ردیف

نام

۶۳۹	محمد مهدی مشهدی
۶۴۰	محمد نصیر
۶۴۱	محمد نصیر خوراسکانی- میر
۶۴۲	محمد نصیر ابن محمد ابراهیم
۶۴۳	محمد نعیم [یا نعم]
۶۴۴	محمد ویسم
۶۴۵	محمد هادی شیرازی
۶۴۶	محمد هادی
۶۴۷	محمد هادی اصفهانی
۶۴۸	محمد هادی بن محمد صالح مازندرانی
۶۴۹	محمد هاشم
۶۵۰	محمد هاشم
۶۵۱	محمد هاشم ابن یمانی
۶۵۲	محمد هاشم اصفهانی ابن محمد صالح
۶۵۳	محمد هاشم
۶۵۴	محمد هاشم
۶۵۵	محمد هاشم اصفهانی
۶۵۶	محمد هاشم
۶۵۷	محمد هاشم اصفهانی
۶۵۸	محمد هاشم اصفهانی
۶۵۹	محمد هاشم طایر
۶۶۰	محمد هاشم بن محمد یحیی
۶۶۱	محمد هاشم یزدی
۶۶۲	محمد موسوی هندی
۶۶۳	محمد یعقوبی شیخ هروی
۶۶۴	محمد یارسانانی
۶۶۵	محمد یحیی همدانی
۶۶۶	محمد یزدی
۶۶۷	محمد یوسف

بیمت و چهار

شماره ردیف

نام

۶۶۸

محمد یوسف حافظ

۶۶۹

محمد یوسف عارف کازرونی

۶۷۰

محمود - جلال الدین

۶۷۱

محمود خوانساری - سید

۶۷۲

محمود سلطانی

۶۷۳

محمود شوتی - محمد راسم - مصطفی راقم - ابراهیم دده

۶۷۴

محمود شیرازی

۶۷۵

محمود طباطبائی

۶۷۶

محمود توپخانه دی

۶۷۷

محمود بن علی قمی

۶۷۸

محمود مذهب [هروی]

۶۷۹

محمود نقاش

۶۸۰

محمود بن حسن نیشابوری

۶۸۱

محمود هروی شیخ

۶۸۲

محلی

۶۸۳

مرتضی قلی

۶۸۴

مرجان

۶۸۵

مریم نائینی

۶۸۶

مسیح کمره‌ای

۶۸۷

مصطفی آل عثمان

۶۸۸

مصطفی اسلامبولی

۶۸۹

مصطفی بن امیر

۶۹۰

مصطفی ایوبی

۶۹۱

مصطفی جهانگیری

۶۹۲

مصطفی حلمی

۶۹۳

مصطفی بن ذوالفقار

۶۹۴

مصطفی راقم

۶۹۵

مصطفی شریف

۶۹۶

مصطفی عاشر افندی و چند خوشنویس دیگر

۶۹۷

مصطفی عزت

بیست و پنج

شماره ردیف	نام
۶۹۸	مصطفی کاتب زاده
۶۹۹	مصطفی کریدی
۷۰۰	مصطفی کسکین
۷۰۱	مصطفی کوتاهی
۷۰۲	مصطفی بن محمد
۷۰۳	معین منشی
۷۰۴	مقصود تبریزی- حاجی
۷۰۵	ملک زاده
۷۰۶	متوچهر بن مقصود
۷۰۷	مؤمن بن حاج محمد زکی
۷۰۸	مهر علی مولوی
۷۰۹	میران علی قمی
۷۱۰	میرک
۷۱۱	میرکی شیرازی- سید
۷۱۲	میرم سنجری
۷۱۳	نادر رقم خان
۷۱۴	ناصر شیرازی
۷۱۵	ناظم
۷۱۶	نجم الدین حسینی
۷۱۷	ندیم
۷۱۸	نصرالله طبیب
۷۱۹	نصیر
۷۲۰	نصیر حافظ ملکی
۷۲۱	نصیر شیرازی
۷۲۲	نصیر منشی نیشابوری
۷۲۳	نظام اصفهانی
۷۲۴	نعمت الله بن محمد بواب
۷۲۵	نوح بن علی (ملقب به نجم فارابی)
۷۲۶	نورالدین تبریزی- سید
۷۲۷	نورالدین محمدرازی

بیست و شش

شماره ردیف

نام

۷۲۸	نورالدین بن سلطان محمد
۷۲۹	نوروز احمد
۷۳۰	وجدت حافظ
۷۳۱	وحدتی
۷۳۲	ولی الدین
۷۳۳	ولی حسنی
۷۳۴	هادی
۷۳۵	هادی اصفهانی
۷۳۶	هاشم- میرزا
۷۳۷	هاشم- سید
۷۳۸	هاشم بن سید محمد- سید
۷۳۹	هماسی
۷۴۰	هندی
	یاقوت مستعصمی
۷۴۱	مبارکشاه بن قطب
۷۴۲	یاقوت بن عبدالله
۷۴۳	یاقوت
۷۴۴	یاقوت سلیمان
۷۴۵	یاقوت ملکی
۷۴۶	یاقوت رقم خان (محمد عارف)
۷۴۷	یحیی صوفی
۷۴۸	یحیی بن ناصر- یحیی جمالی
۷۴۹	یحیی بن حسین- میر
۷۵۰	یحیی سلحدار
۷۵۱	یعقوب سراج حسنی سلطانی
۷۵۲	یوسف
۷۵۳	یوسف اصفهانی
۷۵۴	یوسف (حافظ)
۷۵۵	یوسف راووسی
۷۵۶	یوسف شاه هروی

شماره ردیف	نام
۷۵۷	یوسف علی کازرونی
۷۵۸	یوسف غباری
۷۵۹	یوسف مجددی

شکسته نستعلیق

۱	آقا [میرزا]
۲	آقابابا
۳	ابراهیم
۴	ابراهیم تبریزی - میرزا
۵	ابراهیم بن محمد
۶	ابراهیم معتمد السلطنه
۷	ابوالبرکات خان
۸	ابوتراب خان
۹	ابوالحسن طهرانی
۱۰	ابوالحسن کرمانی - حاج میرزا
۱۱	ابوالحمد
۱۲	ابوطالب جناب - میرزا
۱۳	ابوطالب رضوی شیرازی - میرزا
۱۴	ابوطالب نواب شیرازی - میرزا
۱۵	ابولفتح خان شیرازی - میرزا
۱۶	ابوالقاسم
۱۷	ابوالقاسم اصفهانی
۱۸	ابوالقاسم الحسینی
۱۹	ابوالقاسم طهرانی
۲۰	ابوالقاسم انجوی شیرازی - سید
۲۱	ابوالقاسم انجوی شیرازی
۲۲	ابوالقاسم قائم مقام فراهانی - میرزا
۲۳	ابوالقاسم کاشی - سید
۲۴	ابوالقاسم مصحح - مشهدی
۲۵	ابوالقاسم موسوی - سید

بیست و هشتم

شماره ردیف	نام
۲۶	ابومحمد - میرزا
۲۷	ابوالمعالی - سید
۲۸	احمد کاشانی - میرزا
۲۹	احمد انجوی - سید
۳۰	احمد بروجردی - میرزا
۳۱	احمد سلیمانیه‌ای - میرزا
۳۲	احمد شاملو
۳۳	احمد شریف
۳۴	احمد شیرازی - میرزا سید
۳۵	احمد طباطبائی - میرزا
۳۶	احمد علی خان عبرت
۳۷	احمد قاضی - میرزا
۳۸	احمد کاشانی - میرزا
۳۹	احمد کاشانی - میرزا
۴۰	احمد گرجی
۴۱	احمد مشیرالسلطنه
۴۲	احمد نیریزی - میرزا
۴۳	ارجمند - میرزا
۴۴	اردشیر میرزا - آگاه
۴۵	ارسطو
۴۶	اسحق شیرازی - میرزا
۴۷	اسمعیل اصفهانی - میرزا
۴۸	اسمعیل خان - میرزا
۴۹	اسمعیل مجدالادباء - میرزا
۵۰	اسمعیل نصرآبادی - میرزا
۵۱	اقبال
۵۲	امام‌الدین - خلیفه
۵۳	امران‌الله - خلیفه
۵۴	امیرالکتاب - عبدالحمید ملک‌الکلامی
۵۵	امیرنظام - حسنعلی خان گروسی

ہیست و نہ

شماره ردیف	نام
۵۶	امین الدولہ - حاج میرزا علی خان
۵۷	امین السلطان - میرزا علی اصغر خان
۵۸	امین مشہدی - میرزا سید
۵۹	ایوب
۶۰	بابا مستوفی آشتیانی - میرزا
۶۱	بابا خان مستوفی قوچانی
۶۲	باقر علی خان لکنہوئی
۶۳	بزرگ ذوقی - آقا
۶۴	بہاء الدین
۶۵	بہاء الدین عاملی
۶۶	پریم ناتھہ - رای
۶۷	تجلی
۶۸	تفضل حسین خان
۶۹	تقی خان مجد الملک - میرزا
۷۰	تقی معرف
۷۱	جعفر خان یمین الممالک - میرزا
۷۲	جعفر منجم تبریزی - میرزا
۷۳	جعفر - میرزا
۷۴	جلال الدین یوسف
۷۵	جمال الدین زوارہ ای - میر
۷۶	چذر بہان برہمن - منشی
۷۷	حاتم بیک - میرزا
۷۸	حالتی لاهیجی
۷۹	حبیب اللہ ہمدانی - میرزا
۸۰	حسن
۸۱	حسن اصفہانی - حاج میرزا
۸۲	حسن تفتی - میرزا
۸۳	حسن خان دبیر مخصوص - میرزا
۸۴	حسن زرین قلم
۸۵	حسن شریف
۸۶	حسن ظریف - میرزا

شماره ردیف

نام

۸۷	حسن قزوینی - درویش
۸۸	حسن کرمانی - میرزا
۸۹	درویش عبدالمجید طالقانی

تعلیق نویسندگان

۱	محمد
۲	محمد ابراهیم
۳	محمد امکوئی - امیر صدرالدین
۴	محمد اصفهانی - میرزا
۵	محمد امین منشی - مولانا
۶	محمد امین کتانی
۷	محمد باقر موسوی
۸	محمد بدیع همدانی
۹	محمد تبریزی منشی - میرزا
۱۰	شیخ محمد تمیمی - مولانا
۱۱	محمد جعفر کفایت خان
۱۲	محمد حسن طباطبائی نائینی
۱۳	محمد حسین اصفهانی - میرزا
۱۴	محمد حسین شریف هندی
۱۵	محمد حسین شیرازی
۱۶	محمد حسین شیرازی
۱۷	محمد حسین طهرانی
۱۸	محمد حسین ناجی
۱۹	محمد شفیع ارسنجانی
۲۰	محمد شفیع شیرازی - وصال
۲۱	محمد صادق شیرازی
۲۲	محمد علی نوری - میرزا
۲۳	محمد علی تائینی - میرزا
۲۴	محمد بن علی بیک - میرزا
۲۵	محمد قاسم - مولانا

سی و یک

شماره ردیف	نام
۲۶	محمد منشی قمی - خواجه میر
۲۷	محمد بن عبدالاول - میر
۲۸	محمد کاظم اصفهانی
۲۹	محمد کاظم خیاط
۳۰	محمد کاظم نصیری
۳۲	محمد کریم اصفهانی
۳۳	محمد مقیم حسینی مرعشی
۳۴	محمد مؤمن
۳۵	محمد مهدی حجاب
۳۶	محمد نصیر طبیب اصفهانی
۳۷	محمد هادی مرشد شیرازی
۳۸	محمد هاشم زرگر اصفهانی
۳۹	محمد هروی
۴۰	محمدی بیک
۴۱	محمود رفیقی
۴۲	محمود کاشانی - ملک الشعراء
۴۳	مرتضی قلی خان شاسلو
۴۴	مرشد شیرازی - خواجه
۴۵	مریدخان - نواب
۴۶	مرید بن احمد جامی
۴۷	معین الدین محمد اسقراری
۴۸	مقصود - امیر
۴۹	ملک محمد منشی - خواجه
۵۰	منصور استرآبادی - میر
۵۱	موسی بیات
۵۲	مهدی - میر
۵۳	مهدی حسینی بدایع نگار
۵۴	میرک حسین ممتحن
۵۵	میرک کور
۵۶	میرمنشی کرمانی - خواجه

شی و دو

شماره ردیف

نام

- ۵۷
- ۵۸
- ۵۹
- ۶۰
- ۶۱
- ۶۲
- ۶۳
- ۶۴
- ۶۵
- ۶۶
- ۶۷

- میرمنشی قمی
- نجم الدین مسعود - شیخ
- نامی سبزواری - ملا
- نصیرمنشی استرآبای
- نعمه الله تبریزی - میر
- وجیه الدین خلیل الله - میر
- وصال شیرازی
- وصفی
- وفائی سمنانی
- ولی گیلانی
- یعقوب آق قویونلو - سلطان

فهرست تصاویر

- ۱- ابوتراب در گذشته ۱۰۷۲، نستعلیق ۱۰۵۲ (بیانی ۴۴)
- ۲- ابوالقاسم بن علی رضا شیرازی، نسخ ۱۲۳۰ (بیانی ۳۲)
- ۳- احمد نیریزی، نسخ ۱۱۲۲ در اصفهان از روی خط استاد علاءالدین تبریزی برای محمدرضاییکا (بیانی ۶۴ ص ۲۸)
- ۴- خواجه اختیار منشی گنابادی (تعلیق درهرات) (نمونه خطوط خوش کتابخانه سلطنتی ایران ص ۱۰۹ و ۱۱۰)
- ۵- فغانالدین بلبل شهنامه خوان اصفهانی، نسخ برای امیرشاه میرزای طباطبائی (بیانی ۳۵۹)
- ۶- جمالالدین بن محمدرضای شیرازی، نسخ ۱۱۱۰ (بیانی ۱۱۳)
- ۷- میرحسن نستعلیق ۰۹۵۰
- ۸- حسن شاملو، نستعلیق (بیانی ۲۲۹)
- ۹- زین العابدین محلاتی، نسخ ۱۳۱۴ (بیانی ۱۸۰)
- ۱۰- سلطان علی مشهدی، نستعلیق (بیانی ۳۷۹)
- ۱۱- شمس حافظ شیرازی، نسخ ۷۷۴ (بیانی ۲۰۵)
- ۱۲- درویش شمس کاتب، نسخ ۱۰۲۸ (بیانی ۲۰۷)
- ۱۳- عبدالجبار اصفهانی در گذشته ۱۰۶۵، نستعلیق (بیانی ۵۱۵) (دوتا)
- ۱۴- سید عبدالرحمن، نستعلیق برای میرزا عبدالقادر (بیانی ۵۲۷)
- ۱۵- عبدالرحیم جزایری، نسخ ۱۱۱۱ (بیانی ۲۴۴)
- ۱۶- عبدالرحیم عنبرین قلم جهان گیرشاهی هروی، نستعلیق (بیانی ۵۳۶)
- ۱۷- عبدالرحیم کاتب گویاهمان عنبرین قلم هروی، نستعلیق (بیانی ۵۳۶)
- ۱۸- عبدالله مشکین قلم نستعلیق (بیانی ۴۸۹)
- ۱۹- علاءاللهالدین تبریزی ثلث و نسخ ۹۷۳ (بیانی ۲۹۳)
- ۲۰- سیدعلی حسینی نستعلیق ۱۰۸۴ در شاه جهان آباد (-)
- ۲۱- سید علی حسینی جواهر رقم تبریزی، نستعلیق ۱۰۷۳ (بیانی ۶۳۳)
- ۲۲- علی کاتب، نستعلیق (بیانی ۴۳۱)
- ۲۳- علی رضای عباسی تبریزی، نستعلیق درباری در ۱۰۱۶۰ (بیانی ۶۵۵)

سی و چهار

- ۲۴- غلام حسین پسر ایرج میرزا، نستعلیق دهه دوم. ج ۱۲۸۸/۲ در تبریز.
(بیانی ۷۳۳)
- ۲۵- قطب الدین محمد یزدی، نستعلیق برای کمال الدین محمد شیرازی در بغداد.
(بیانی ۱۲۰۴)
- ۲۶- مالک دیلمی، نستعلیق (بیانی ۸۲۰)
- ۲۷- محمد بن سلطان شاه هروی زنده در ۹۰۰ و ۹۱۷ (بیانی ۵۳۰)
- ۲۸- محمد ابراهیم قمی، نسخ ۱۱۰۶ (بیانی ۸۴۹ نستعلیق و ۳۸۸ نسخ)
- ۲۹- محمد امین، نسخ ۱۲۱۴ (بیانی ۴۱۴)
- ۳۰- محمد جعفر اصفهانی، شکسته از روی خط دو استاد میرزا حسن کرمانی و درویش
عبدالمجید طالقانی در ۱۲۲۵ (بیانی نسخ ۴۵۲ و شکسته ۸۸ و ۸۹)
- ۳۱- محمد حسین، نستعلیق (بیانی ۹۸۹)
- ۳۲- محمد حسین شیرازی مستوفی همایونی کاتب السلطان، نستعلیق (بیانی ۹۸۹)
- ۳۳- محمد حسین عماد الکتاب قزوینی، ۱۲۸۵-۱۳۳۵، نستعلیق ۱۳۲۳ در تهران،
(بیانی ۹۹۵)
- ۳۴- محمد رضای تبریزی زنده در ۱۰۰۰، نستعلیق (بیانی ۱۰۴۱)
- ۳۵- محمد رضای مجلسی، ثلث و رقاع (بیانی ۵۲۱)
- ۳۶- محمد شفیع حسینی هروی از سده ۱۱ و ۱۲، نستعلیق (بیانی ۱۱۰۰)
- ۳۷- محمد صادق تبریزی، نسخ ۱۰۸۳ (بیانی ۵۵۲)
- ۳۸- محمد صالح، نستعلیق (بیانی ۱۱۱۲)
- ۳۹- محمد قاسم جرجانی، نستعلیق در نجف (بیانی ۱۱۹۲)
- ۴۰- محمد قزوینی، رقاع به ساخت مرغ در ۱۳۵۰ (بیانی ۶۱۵)
- ۴۱- خواجه شهاب الدین عبدالله پسر خواجه شمس الدین محمد سروارید بیانی کرمانی،
نسخ ۹۱۲ (بیانی ۴۸۷ نستعلیق)
- ۴۲- شاه محمود نیشابوری زرین قلم، نستعلیق (بیانی ۴۱۰)
- ۴۳- محمود مذهب، نستعلیق (بیانی ۱۳۳۷)
- ۴۴- مراد عباسی از سده ۱۱، نستعلیق (بیانی ۱۳۴۳)
- ۴۵- میر معزالدین محمد حسینی کاشانی نستعلیق ۹۸۵ (بیانی ۱۲۱۳)
- ۴۶- نصیر منشی نیشابوری، نسخ ورقاع ۹۳۵ در ترقوه سیستان (بیانی ۷۲۲)
- ۴۷- سید هاشم، نسخ ۱۲۹۷ (-)
- ۴۸- یحیی حسینی، سیاه مشق ۱۳۱۱ (-)

پیش گفتار

شادروان دانشمند دکتر مهدی بیانی استاد دانشگاه تهران (۱۲۸۵-۱۳۴۶ خ) از کتاب دوستان و نسخه شناسان بنام کشور ما بود. وی که به خوشنویسی نیز اشتها داشت برای خوشنویسان ما «سرگذشت نامه» های بسیاری به نگارش درآورد. او یکی از کسانی است که فهرست نگاری و کتاب شناسی و کتابخانه داری را روایی داده و در آیین فهرست نویسی کتابی نوشته است که بنام «کتاب شناسی کتابهای خطی» به کوشش دوست دانشمند در گذشته ام دکتر حسین محبوبی اردکانی، در سال ۱۳۵۲، در سلسله انتشارات انجمن آثار ملی به چاپ رسیده است.

دوست دانشمند گرامی آقای ایرج افشار در کتاب سواد و بیاض (۲: ۵۱۳) و راهنمای کتاب سال ۱۳۴۷ (۱۱: ۱۱۶-۱۱۸) از او یاد کرده و آثار و مقالات و نشریات او را برشمرده است. در مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران (۱۵: ۶۳۶) و مجله پیام نوین (۹: ۳ ص ۲۱) نیز از او یاد شده است.

در فهرست مقالات فارسی آقای ایرج افشار (۱ و ۲ و ۳ فهرست نامها) نیز از مقالات شادروان بیانی که در مجله ها آمده یاد شده است. اینگونه آثار وی را می توان بشرح زیر دسته بندی کرد:

۱- نامه ها و رساله ها و ستونی که او در مجلات و یادگان چاپ کرده است و یا نمونه ها از آن آورده است مانند سخنان پارسی نصرآبادی یا نمونه کهن ترین نثر فارسی یا نمونه سخن فارسی چاپ ۱۳۱۷.

۲- سرگذشت دانشمندان ایرانی

۳- کتابخانه های ایرانی (در کتابهای ماه)

۴- گفتگو از دو تصویر پادشاهان صفوی در یادگار

۵- گفتگو از نسخه ها و ستون فارسی

۶- فهرست نسخه های خطی

۷- سرگذشت خوشنویسان مانند آنچه که از او در پیام نوین درباره سلطان محمدنور و سلطان علی شهدی و میرعلی تبریزی و اظهر تبریزی و در پیام نو درباره درویش عبدالمجید سنگ نگار و سرگذشت هدایت آمده است و نیز مانند نامه ای که سلطان حسین میرزا به سلطان علی شهدی نوشته است و در مجله یغما دیده میشود.

۸- آنچه که او درباره تحول خط فارسی و تکامل خط اردو نگاشته است.

نگارهای او را که درباره سرگذشت خوشنویسان است می توان چنین برشمرد.

- ۱- احوال و آثار سیرعماد در ۱۳۳۱ .
- ۲- نمونه خطوط خوش خوشنویسان در ۱۳۳۲ (این دورا انجمن دوستاران کتاب چاپ کرده است).
- ۳- راهنمای خطوط خوش کتابخانه سلطنتی، تهران سال ۱۳۲۸ .
- ۴- نمونه خطوط خوش کتابخانه سلطنتی، تهران سال ۱۳۲۹ .
- ۵- فهرست نمایشگاه خطوط نستعلیق کتابخانه ملی، تهران ۱۳۲۸ که گفتاری از او هم در این باره در پیام نوین دیده میشود.
- ۶- راهنمای گنجینه قرآن در سوزۀ ایران باستان، تهران ۱۳۲۸ (با همکاری دکتر مهدی بهرامی).
- ۷- گفتار او در ایران شهر چاپ ۳-۱۳۴۲ (۱: ۷۵۷) در تهران درباره خط.
- ۸- گفتار او در مرزهای دانش درباره خوشنویسان که در رادیو خوانده شده و نمیدانم به چاپ رسیده است یا نه.
- ۹- احوال و آثار خوشنویسان، نستعلیق نویسان، در سه مجلد تهران ۶-۱۳۴۵ که در آن از ۱۵۲۶ خوش نویس یاد شده است.
- ۱۰- درباره نسخ نویسان (۷۵۹ تن) و شکسته و نستعلیق نویسان (۸۹ تن و تعلیق نویسان (۶۷ تن) رویهم ۹۱۵ تن، همین دفتر که در دسترس گذارده می شود و بجای مجلد چهارم احوال و آثار خوشنویسان باید به شمار آورد.

فهرستهایی که از او به یادگار مانده است مانند:

- ۱- فهرست نمایشگاه آثار ابن سینا در انجمن آثار ملی، ۱۳۳۳
- ۲- فهرست نمایشگاه آثار خواجه طوسی در کتابخانه ملی، ۱۳۳۵
- ۳- فهرست مجملی از منشآت و مکاتیب و ترسلات فارسی و منظومات فارسی (از نسخه های سلکی خود او) (نشریه کتابخانه مرکزی ۱: ۸-۱۷ و ۲: ۴۷۳-۴۷۹) که برخی از آنها به کتابخانه سنا رفته و در فهرست آنجا در نشریه کتابخانه مرکزی (۶: ۴۲۷-۵۸۷) جداگانه نیز شناسانده شده است.
- ۴- فهرست نسخه های خطی کتابخانه ملی که در همان نشریه (۴: ۱۳۹-۲۸۱ و ۶: ۱۱۸-۳۲۶) دیده میشود و باروشی پسندیده و بسیار روشن و گویا تدوین گشته و خود - نمونه ایست در فهرست نگاری.
- ۵- فهرست کتابخانه سلطنتی درباره دیوانها، تهران، گویا در ۸-۱۳۴۷

سی و هفت

گذشته از بهره‌هایی که از این آثار می‌توان برد، آگاهی‌های سودمند آن به روشن ساختن آنچه که در سرگذشت نامه‌های خوشنویسان بیانی آمده است، کمک فراوانی می‌کند و در حقیقت این دو رشته کتاب با هم بسیار پیوستگی دارد.

شادروان بیانی نمونه‌هایی از خطوط خوش را گردآورده بود (که فیلم آن به شماره ۳۲۲۷ و ۴۰۴۵ در کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران مضبوط است) و می‌خواست تصویر آنها را در سرگذشت خوشنویسان نستعلیق و نسخ شکسته و تعلیق به چاپ برساند، افسوس که وی درگذشت و توفیق یارش نشد. خوشبختانه این نمونه‌ها به وزارت فرهنگ و هنر واگذار شده است و بجاست که عکس این نمونه‌ها انتشار یابد تا همگان آثار خوشنویسان ما را در دسترس داشته باشند و از تماشای این هنر بهره‌مند گردند.

نگارنده چند سال پیش این بخش نسخ نویسان و شکسته و نستعلیق نویسان را به صورت برگه‌های جداگانه یافت، با نسخه اصل کتابشناسی کتابهای خطی مذکور که انجمن آثار ملی آنرا نشر کرده است نزد برادر آن شادروان آقای دکتر خان بابایی دیده و یادآور شده بودم که بسیار بجاست نشر گردد.

ایشان هم دریغ نکردند و آنها را در اختیار انجمن آثار ملی و دانشگاه تهران گذاشتند و شادروان محبوبی اردکانی نیز با خلوص و علاقه‌ای آنها را تنظیم و تحریر کرده است. اکنون این دومی (سرگذشت نسخ و شکسته نویسان) با همت و کوشش دوست عزیزم آقای کریم اصفهانیان بسائقه ارادت خاصی که به مراد خود شادروان محبوبی دارند، بدون چشم داشت مادی منتشر می‌شود. ایشان ضمن تهیه فهرس لازم برای آن، با بدست دادن نمونه‌هایی نیز از خطوط خوشنویسان (هرسه نوع خط) از مجموعه بیانی در پایان کتاب، به تکمیل و متمیم فایده آن افزوده‌اند. خداوند آن دو را بیامرزد و بر عمر آقای اصفهانیان بیفزاید.

درین چهار دفتر، گذشته از اینکه سرگذشت خوشنویسان را می‌خوانیم با آثار هنری آنان نیز آشنا می‌شویم و به محل ضبط و نگهداری آنها، آنچنان که خود بیانی با چشم خود دیده و نشان داده است، پی می‌بریم. چیزی که می‌ماند اینست که باید شماره قطعه‌ها و نسخه‌ها را آنچنانکه در کتابخانه‌هاست بدانیم و پیدا است که صاحب‌همت دیگری باید به فهرست‌ها بنگرد و شماره‌ها را بیاید.

طبعاً مراجعه به فهرست‌های خود بیانی و فهرست‌های کتابخانه‌های ملی و سلطنتی و سپه‌الار و مجلس و طوپ قاپوسرای و موزه ترک و اسلامبول و مانند اینها، راه گشای خوبی درین باره خواهد بود.

این راهی بود که شادروان بیانی گشوده و پیمودن آنرا آغاز کرده است. امید است که دیگران آنرا دنبال کنند و این هنرمندان را که بیشتر ایرانی هستند بهتر به ما بشناسانند

سی و هشتم

و هنرآنان را به همگان نشان دهند، تا دانشمندان عربی زبان نپندارند که این هنرمندان همه از آنانند.

کار دیگری که مانده این است که باید به فهرست نسخه‌های چهار زبان فارسی و عربی و ترکی و ارود و به هرزبانی که باشد مراجعه کرد و فهرستی از ناسهای خوشنویسان و نگارگران که در آنها یاد شده است به روش درست علمی به نگارش درآورد و کتابی ساخت که راه‌گشای بسیاری از دشواریهای دیگر شود و بسیاری از مسائل خوشنویسی با آن روشن گردد. نمونه‌ای از این کار را در شهر لنینگراد دیده‌ام که خاورشناس آنجا آقای آکیموشکین انجام داده و در برگه‌هایی نوشته بود و می‌گفت که من با این برگه‌ها می‌توانم برای هر خوش نویس مقاله‌ای جداگانه بنویسم.

منبع دیگر درین زمینه و در باره تاریخ نقاشی و میناتور کتابهایی است که درباره این دو موضوع، به زبانهای باختری و خاوری نوشته و نمونه‌هایی نیز از خط و نقش در آنها گذاره‌اند. آنها را هم باید دید و یادداشت کرد و به آنچه از منابع دیگر می‌دانیم افزود. پیدا است که می‌توان با این دسته از منابع، تاریخ خوشنویسی را کامل کرد.

امیدوارم که محققان دیگر دامن همت به کمرزنند و به این گونه بررسی‌ها پردازند، تا شاید از کارهای نا کرده بسیاری که درباره ارزش و دانش و هنر ایرانیان داریم و کمتر درباره آن‌ها گام برداشته‌ایم و دانشمندان باختر بیشتر به ما کمک کرده‌اند، اندکی به دست خود ما انجام گیرد. به این امید که دانشمندان جوان مادرین زمینه‌ها به سزا و درخور، کوشش کنند و به تاریخ دانش و هنر میهن گرامی شان خدمتی شایسته انجام دهند.

محمد تقی دانش پژوه

آبان ماه ۱۳۵۸

۴۴۱) محمد تقی در حقه نوح کاتب خضر مسقط، برقم ۱ در حقه العبد الذی هدی لطلبه محمد تقی غفر له « از تاریخ ۱۰ آبان ۱۳۱۳ هجری قمری

۴۴۲) محمد تقی ابن محمد علی بزوجه

خط اولیام ۲ قرآن نوح و رفاع کاتب خورشیدی (تبعه خضر مسقط) برقم ۲ در قد فرغ من العلم المنجید والفرقان الحمد فی تمیث اللغات عشره
المکتم، حسب الله رة... میرزا علی... حقه العبد... محمد تقی ابن محمد علی البروجردی سنه ۱۲۲۵ « برادرش زود بخار
برقم ۱ برقه نوح کاتب علی برقم ۲ «تمه محمد تقی البروجردی» «سنه ۱۲۳۸» در کتابخانه

۴۴۳) محمد تقی حسینی

خط اولیام ۲ مرقع (یا نوره تبعه) نوح حسینی کاتب دکان خضر مسقط برقم ۱ «کتابه محمد تقی حسینی» «سنه ۱۳۱۳ سنه ۱۳۱۴» در مجموعه خورشیدی

۴۴۴) محمد تقی ذرفولی

خط اولیام ۲ صحیفه کلامه شجاع قطع و تاریخ بر لوح مذنب. جلد غفر شجاع. جلد مذنب میزدج. خط نوح کاتب خضر علی
برقم ۲ «کتابه العبد محمد تقی ذرفولی» «سنه ۱۱۶۰ هجری» در مجموعه خورشیدی

۴۴۵) محمد تقی سوشتری

خط اولیام ۲ الصالح فی اللغه من نوح کاتب خورشیدی. خاتمه بر کلاه رشت کاتب علی برقم ۲ «قد فرغ الصالح من تصدیق
المسیر المبرور به الصالح الخورشیدی «سنه ۱۲۹۳ سنه ۱۲۹۴» در مجموعه خورشیدی «کتابه محمد تقی سوشتری» «سنه ۱۲۹۳ سنه ۱۲۹۴» در مجموعه خورشیدی

۴۴۶) محمد تقی هدایتی

خط اولیام ۲ زنده آثار البلاد زکریا ابن محمد ذریه تبریز. تبریز محمد تقی هدایتی «سنه ۱۲۶۹» کتابه محمد تقی هدایتی «سنه ۱۲۶۹» در مجموعه خورشیدی

۴۴۷) محمد تقی ابن محمد علی

خط اولیام ۲ قرآن نمونگی جلد خورشیدی در صحنه فتح من و غیره مرقع نوح کاتب خورشیدی برقم ۱ «رسم ابداد...» در مجموعه خورشیدی

۴۴۸) محمد تقی ابن محمد ابراهیم اصفهانی

خط اولیام ۲ کتبه سرور و غیر مسجد کربلا در تحت برادر صفا در تحت رفاع خورشیدی برقم ۲ «کتابه محمد تقی ابن محمد ابراهیم اصفهانی» «سنه ۱۳۲۰»

۴۴۹) محمد تقی بن محمد تهمان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
أَنْتُمْ عَلَىٰ مِثْلِهِمْ
أَنْتُمْ عَلَىٰ مِثْلِهِمْ
أَنْتُمْ عَلَىٰ مِثْلِهِمْ
أَنْتُمْ عَلَىٰ مِثْلِهِمْ
أَنْتُمْ عَلَىٰ مِثْلِهِمْ
أَنْتُمْ عَلَىٰ مِثْلِهِمْ

وَإِذَا قُلْتُمْ وَجْهًا وَجْهًا لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَوَجَّهْ قَلْبَكَ
 إِلَيْهِ وَأَقْطِعْهُ عَنِ الْمَعِيثَةِ وَالْبَيْتِ فَهُوَ الْمُرَادُ لَأَوْجْهَكَ الظَّاهِرُ وَإِذَا
 قُلْتَ خَيْفًا مَثَلًا فَادْكُرْ أَنَّ الْمُسْلِمَ مِنْ سَلَمِ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَبَدَنِ
 وَإِذَا قُلْتَ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَلَا تَغْتَرِبْ بِأَنَّكَ لَمْ تَعْبُدْ صَمًا وَادْكُرْ
 لِشْرِكِ الْخَفِيِّ وَهُوَ الرِّبَاءُ وَاجْدُرْ كُلَّ الْجَذْرِ أَنْ تُخْبِرَ عَنْ نَفْسِكَ
 هَذِهِ الْأَسْيَاءُ فِي أَوْلِ مُنَاجَاةِكَ وَأَنْتَ كَاذِبٌ وَإِذَا قُلْتَ وَمَجْبَى
 وَمَا تَنَى لِلَّهِ فَتَدْكُرْ أَنَّكَ مَفْقُودٌ لِنَفْسِكَ مَوْجُودٌ لِمَا لَكَ فَلا
 خَافِ أَمْرًا وَإِذَا قُلْتَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ فَتُحَقِّقُ أَنَّ عَدُوَّكَ
 مُرْتَضٍ لِرِزْفِ قَلْبِكَ عَنْ رَبِّكَ جِنْدًا لَكَ عَلَى سَجُودِكَ مَعَ لِعْنَتِهِ لِأَبَاءِ
 وَأَسْبَعَا ذَنْكَ مِنْهُ بِرُكِّكَ مَا يُجِبُّهُ لِأَبْجُرْدِ اللَّفْظِ فَإِنْ مِنْ رَأَى
 تَبَعًا لَا يَكْفِيهِ أَنْ يَقُولَ أَعُوذُ بِالْحِصْنِ مِنْكَ وَاحْتِرِزْ مِنْ الْأَشْتِ
 عَنْ فَهْمِ هَذِهِ الْمَعَانِي بغيرِهَا وَأَنْ كَانَ نَفْسُكَ فِي عَمَلِ الْخَيْرِ فَهِيَ
 وَسُوسَةٌ مِنَ الشَّيْطَانِ إِذَا اللَّفْظُ مُرَادٌ لِمَعْنَاهُ لَا لِذَاتِهِ
 نَفْسُكَ مِنْ خَطِّ الْأُسْتَاذِ عَلَاءِ الدَّبْرِ الشَّرِيفِيِّ وَأَنَا الْعَبْدُ الضَّعِيفُ
 أَحْمَدُ الشَّرِيفِيُّ فِي سَنَةِ ١٢٢٢ مِنَ الْهَجْرَةِ الْمَقْدَسَةِ عِجْرُوسَةَ إِصْفَهَانَ
 بِجَنَابِ الْأَخِ الْأَعَزِّ الْأَكْرَمِ مُحَمَّدِ رِضَا بَيْكَارِ زَفُّ اللَّهِ سَعَادَةَ الدَّارِ الْوَسْطَى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وقد جمعنا الامام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قاله
حسنه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

برستقنا این معنی است که امر اولوک شیرین رفته اند عظیم
 در خواندن فرود و این حکیمان مو اظمت نمودند و درود پند
 پر سوم و این بکن غبت کرد و اندو با دمای شیرین

بسیار مژده که در بار و پند و پند
 و طیفی که بر پند و پند
 صفت بر مع بر پند و پند
 غایت و پند و پند
 عجب بر پند و پند
 پند و پند و پند

موانست نمود و اندو با مضای عظیم المثل حال است و است
 پس پس یاق این کلام بحیثی طالع خوب طبعان و منبرستان
 شنوی حین را کشا بکب الحکا خوب نظامی کجبه پس

انگیز دست و نیز دست
 کز و درین کس که در کس

یکه پند و پند
 پس یکم و یکم درین کس

فانک نسیف از او نسیف
 با بو قالم چو قالم در است
 تو کس کس تو نسیف

ای همه پند و پند
 بزی ش پند و پند
 پند و پند و پند

که مشحون از نوا و حکم و حکم از نسیف و امثال است صاحب
 طبع با نسیف و پند و پند نام نسیف
 پند و پند و پند

پند و پند و پند

هُوَ الْفَيْيُوفُ وَالرَّحِيمُ

قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْهَيْلَانَ خَيْرُ الْخَطِّ مَوْفُوفٌ

عَلَى خَيْبَةٍ وَأَنْتَبَأَ بِحِكْمَةِ الْأُمَامِيسِ وَ

بِكُنْيَتِهِ الْمِثْلُ الْمِثْلُ وَمَعَانِي الْأَنْفِيسِ

وَمِلَ الْأُمَّةُ الْفِرْطَائِيسِ وَجَلَسَ الْأَنْفِيسِ

فِيكَ نَزَكَ مَرَادُهُ النَّاسِيسِ

الْمُبْدِي الْخَالِي بِرِجَالِهِ الْمَجَلَّاتِي بِفِيهَا بِسُؤَالِهِمْ فَانْزَلْنَا جَلَالَ عَمَّا الْمَالِكِ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى اَبْنائِكَ اِيْمَانًا اَلْحَقَّ مِنْ لَدُنِّكَ

مَدِيْنَةً

وَقَالَ صَلَّى عَلٰى رُوْحِكَ اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى اَبْنَائِكَ اِيْمَانًا اَلْحَقَّ مِنْ لَدُنِّكَ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى اَبْنَائِكَ اِيْمَانًا اَلْحَقَّ مِنْ لَدُنِّكَ

اَنَا اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى اَبْنَائِكَ اِيْمَانًا اَلْحَقَّ مِنْ لَدُنِّكَ

شَهْر رَجَبِ سَنَةِ اَلْحَقَّ مِنْ لَدُنِّكَ

یسین
 نزار بار
 امید وصال
 پیر و پادشاه
 میان و پادشاه
 و احاطه موافق
 در عالم کبریا
 در عالم کبریا

<p>مقام او از وین تخت</p>	<p>اول اول با او است نازنین او نامی از غار او است</p>
<p>و ان صمدی تخت</p>	<p>صدورین صمدی اگر طرب حق در همه پیر از همه بود پدید</p>
<p>و ان صمدی تخت</p>	<p>مرحوم حق از بارگاه کبریا ریخت در صدر شریف مصطفی</p>

يَدْرُؤُا الْعِظَامَ كَتَابِ الْقَلْبِ وَالْبَزْدِ

وَأَنْظُرِي فِي أَيْضَابِ نَدَى وَوَلَدِ فَالْمَعْرُوفِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - ﷺ - إِنْ لَمْ يَخْلُقْ اللَّهُ

أَجْمَلُ فِي حَلَبِ الدُّنْيَا فَانْكَرَ لَمْ يَخْلُقْ لَهُ

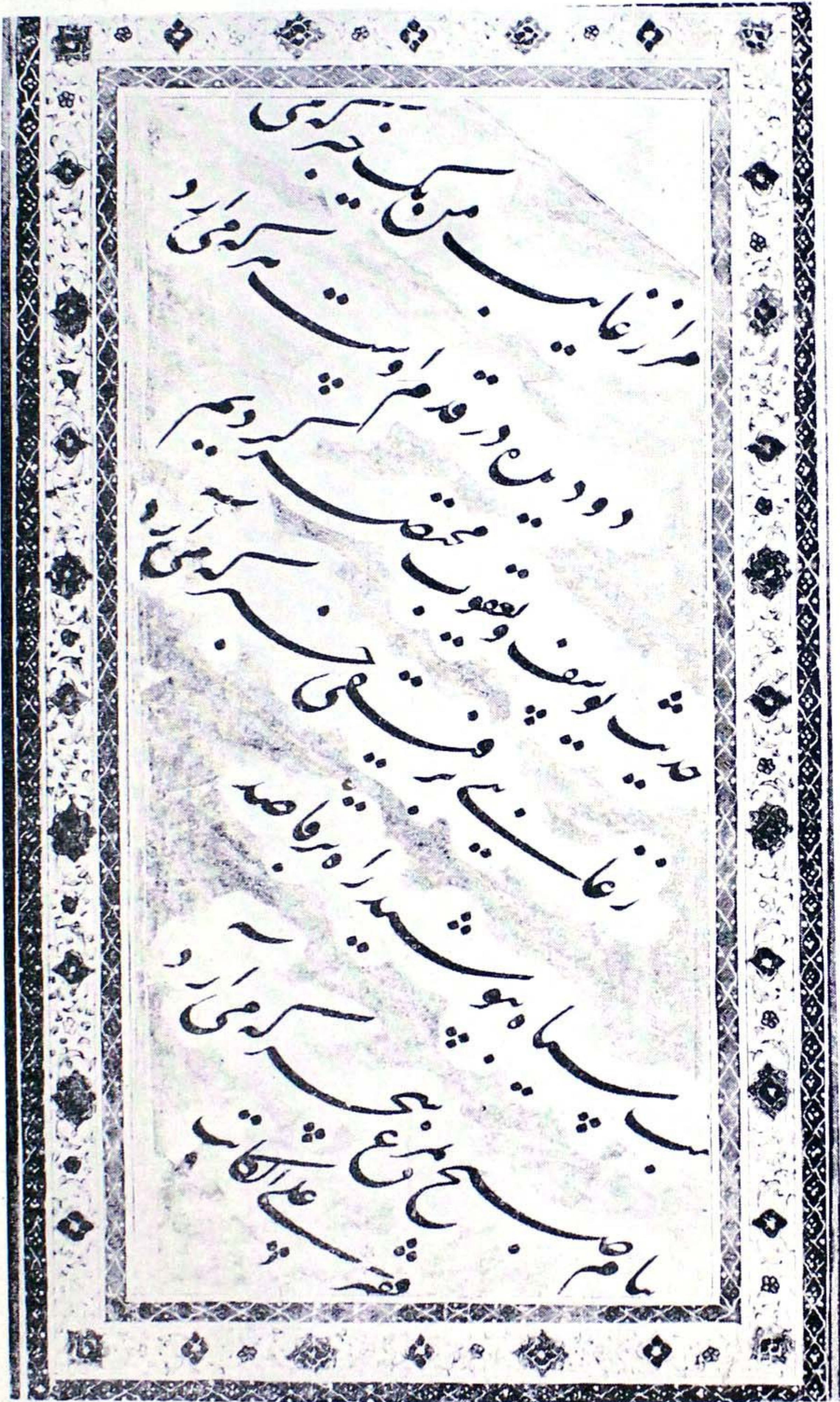
مقامات و مقامات

مقامات و مقامات

در طبع شاه جهان در وقت

کریم العبد الاقر علی بن عقیل

138899

۲۲

سوره

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ
الَّذِیْ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِیْنُ
الَّذِیْ لَا یُغۡیِبُ عَنِ الشَّیْءِ
شَیْئًا وَّ هُوَ السَّمِیْعُ
الْبَصِیْرُ الَّذِیْ هُوَ
یَوْمَئِذٍ بِمَا تَعْمَلُونَ
شَهِیْدٌ
وَلَا یُحِیۡتِیۡبُ
عِنۡدَہٗ خِزَیۡنَةُ
الْحَمْدِ لِلّٰهِ الَّذِیْ
لَا یُغۡیِبُ عَنِ الشَّیْءِ
شَیْئًا وَّ هُوَ السَّمِیْعُ
الْبَصِیْرُ
وَلَا یُحِیۡتِیۡبُ
عِنۡدَہٗ خِزَیۡنَةُ
الْحَمْدِ لِلّٰهِ

الله أكبر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مِنْ كَلَامِ الْوَلِيِّ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِ

بِالْبُرْتَنِي عِبْدِ الْحَزْرِيِّ وَقَوْلُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَوْ كَشَفَ

الْعِطَاءُ مَا أَرَدْتُ يُفِينَا وَمِنْ كَلَامِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

النَّاسُ بَرِيضَانِيهِمْ أَشْبَهَ مِنْهُمْ يَا بَاتِئُهُمْ وَقَالَ

صَلَوَاتُ الرَّحْمَنِ عَلَيْهِ قِيمَةُ كُلِّ عَمَلٍ بِحَسَبِ

كُنْهِ الْعَدَدِ مُحَمَّدٌ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا مَنْ بَكَتْ جَانِحِي وَقَلْبِي سَيْدَاكَ عَرَضَتْ عَيْنُ الْعَبِيرِ وَأَقْبَلَتْ

لِعَمِيدِ

الذَّيْبِي

الْبَيْهِي

مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ

الْبَيَاتِ مَا لِي عَمَلٌ صَالِحٌ وَأَنَا مَسْتَهْطِئٌ هَرَبُهُ مَدَّ جِئْتُكَ وَأَجِبْ أَيْهَا الظَّالِمُ

Handwritten text in Urdu script, likely a religious or historical document, enclosed in a decorative border. The text is arranged in several columns, with some lines being larger and more prominent than others. The script is highly stylized and cursive. The text is written in black ink on a light-colored background. The overall appearance is that of a manuscript page.

چه از او بسکین نماند پس بگردان باری

چه محتاجند سلطانان با سپاه جهانبا

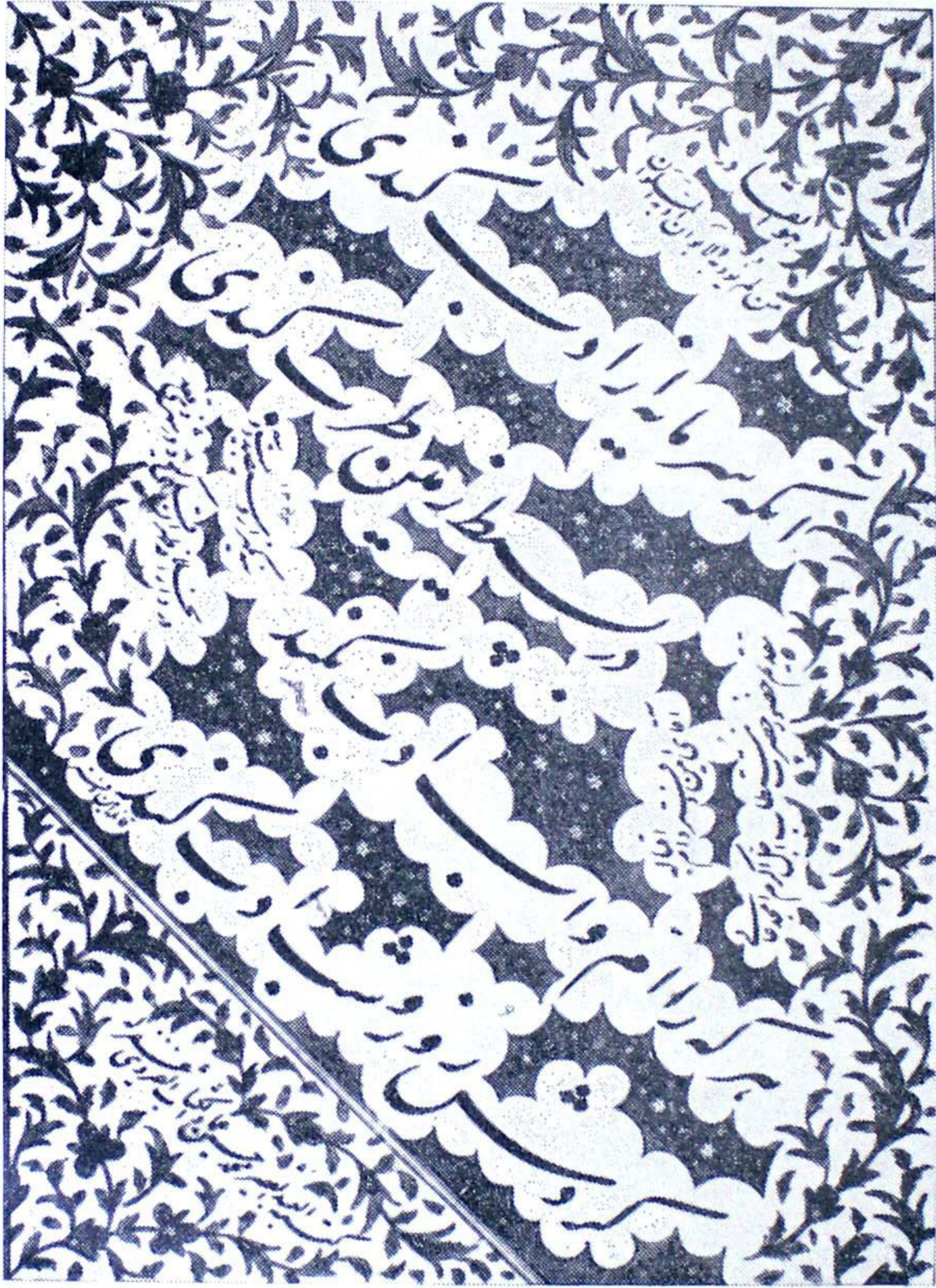
پس از چل چله شد معلوم بر خاقانی این معنی

که سلطانیت در ویشی در ویشی است سلطان

العبد المذنب محمد حسین عسقله

در اول دایستی اخر فرمود که از الهی تبارش بر سر
 و عبد الله از خود بر آید که از او تبارش بر آید و از
 عبد الله هم بر الهی حاضر می شود که با طری
 چه جویم الهی بر کار تو امیدم در سر از زمین بیا
 بگرد و از ما کار من و ما را در پیش دشمنان خواری من
 الهی اگر یکبار گوئی بنده من از عرش کنده
 فسخه من الهی اگر طلبی از من را بدانی بگو
 البعد محمد حسین سیرا کستونی جایه اللطیف کاتب

مهمیه ماکه زتاما سپر ابر نور و روز

چمن شود ز رما صین چون حبه الما و

نمال غر تو پیر سز ما دو و بد جو

زیر خاک بسین درخت نامیدا

الفقیر محمد رضا التبریزی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
مَنْ سَأَلَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بِعِلْمِهِ
وَأَعْتَمَدَ عَلَى رَحْمَتِهِ
وَتَوَكَّلَ عَلَى قُدْرَتِهِ
وَأَسْتَجَابَ لِحُكْمِهِ
وَأَتَى بِأَمْرِهِ
وَأَقْبَلَ بِوَجْهِهِ
وَأَسْرَعَ بِرُحْمَتِهِ
وَأَسْتَجَابَ لِحُكْمِهِ
وَأَتَى بِأَمْرِهِ
وَأَقْبَلَ بِوَجْهِهِ
وَأَسْرَعَ بِرُحْمَتِهِ

وَلَا تَطْرُقُ مِنْهَا دَائِمٌ وَاصِحٌّ مَا وَكَلَكَا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
مُحَمَّدٌ

فَأَنْتَ تَعْرِفُ كَيْدَ الْخَفِيِّ وَالْجَلِيمِ
أَنْتَ غَفِيرُ اللَّهِ مِنْ قَوْلِهِ يَا أَعْمَلُ
لَقَدْ نَسَبْتُ بِرَبِّكَ لَأَنْزِلَ عَمْرٍ

الْحَقُّ وَالْحَقُّ

الحمد لله
 محمد بن حنفیہ دوسرا از تالیف ابوالفضل محمد بن
 کریم کلینی شرح پروردگار
 محمد بن حنفیہ دوسرا از تالیف ابوالفضل محمد بن
 کریم کلینی شرح پروردگار
 محمد بن حنفیہ دوسرا از تالیف ابوالفضل محمد بن
 کریم کلینی شرح پروردگار

سوره انعام
 محمد بن حنفیہ

عَفْوٌ رَاحِمًا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَشْكُرَهُ إِلَّا بِحَمْدِهِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَشْكُرَهُ إِلَّا بِحَمْدِهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَشْكُرَهُ إِلَّا بِحَمْدِهِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَشْكُرَهُ إِلَّا بِحَمْدِهِ

كَلِمَاتُ الْحَمْدِ وَالْبُحُودِ وَالْمَجْدِ وَالْعَلَمِ

تَبَارَكَ تَعَطَّى مِنْ شَيْءٍ وَمَنْعُ

الهِمِّ وَخَلْقِ حَسْرَتِي وَمَوْجِئِ

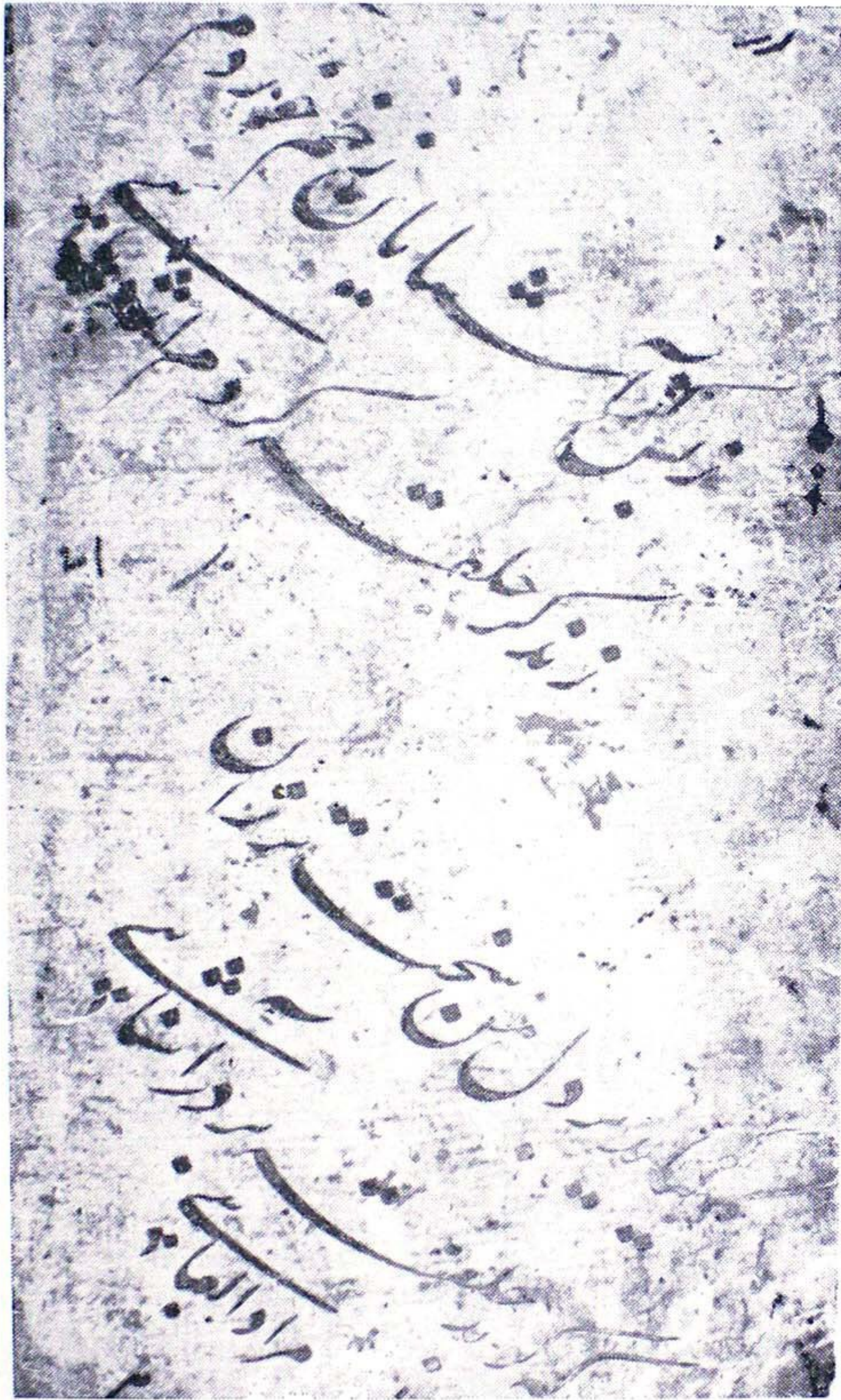
الْيَمِّ لَدَيْ الْأَعْيَارِ وَالْوَيْسْرِ أَمْرُغِ

الطَّمِي لَنْ جَلَّتْ وَجْهِي طَبِيبِي

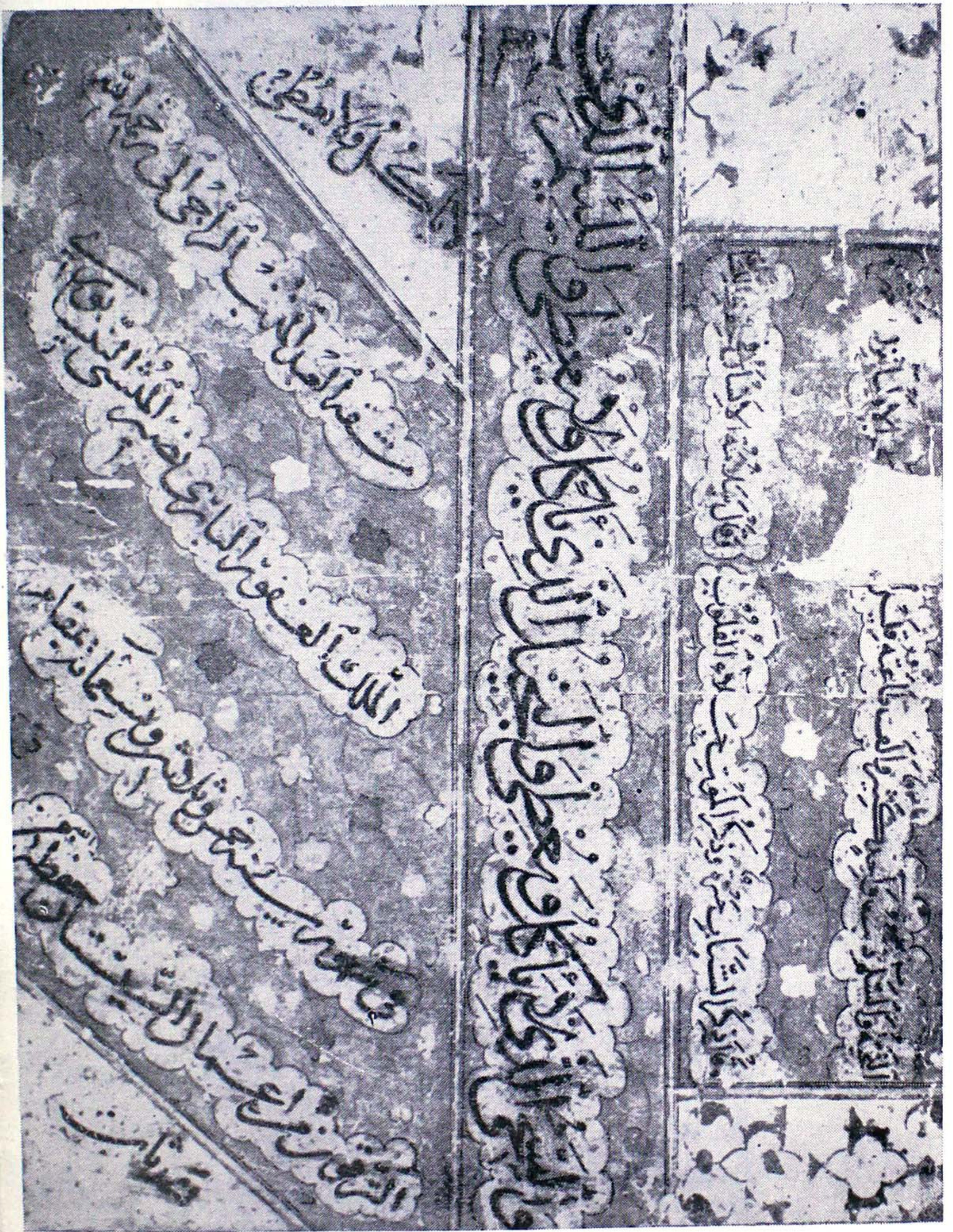
فَعَنْفُوكَ عَنْ مَنِي حَسْبِي أَسْلُوعِ

وَسَيِّدِي شَاهِدِي وَرَأْسِي

فَالْأَفْرَاقُ الْمَوْمِنِينَ وَالْأَمْرُ الْمُنْقَرِ
لِنِعْمِ الْيَوْمِ يَوْمِ التَّبِيحِ حَقًّا لِحَبِيبِ
بِلَا أَمِيرَاءَ وَفِي الْأَحْدَادِ الْبِنَاءَ لِأَيُّمِهِ تَبَدُّلُهُ
فِي خَلْقِ السَّمَاءِ وَفِي الْأَشْيَانِ زِيَادَتِهَا
سَنْظَرًا بِالْفِتَاحِ وَبِالْبِشْرَاءِ وَمَنْ يَرِدِ الْحِجَامَةَ فَالْأَلَامَ
فَتِي سَاعَاتِهَا مَرُّ فَالذَّمَاءِ وَإِنْ شَرِبَ بِأَمْرٍ
يَوْمًا دَوَاءً فَنِعْمَ الْيَوْمُ يَوْمُ الْأَرْبَعَاءِ بِمَنْبَغِ

نسخ وثلث
ورقاع

الف

آثار = محمد شفیع ارسنجانی. نسخ.

آقا جان = پرتو اصفهانی.

آقا جان = علیرضا پرتو اصفهانی.

آقا جان = علیرضابن محمد علی.

---

(۱) آقا بابا

از خطوط او دیده‌ام : یک رقعہ از سرقع نسخ دودانگ جلی خوش که چنین رقم دارد :
«العبد الاقل عبدالله المدعو به آقا بابا فی شهر ذی حجة الحرام سنة ۱۲۳۴».

(۲) ابرهیم

از خطوط او دیده‌ام : یک لوحهٔ ثلث نیمدانگ کتیبهٔ عالی بارقم «کتبه ابرهیم
سنهٔ ۱۳۱۷» در ایوجامع بورسه.

(۳) ابرهیم

از خطوط او دیده‌ام : یک لوحهٔ ثلث یکدانگ کتیبهٔ عالی بارقم «کتبه ابرهیم ۱۲۹۸»
در ایوجامع بورسه.

(۴) ابرهیم دائمی

از خطوط او دیده‌ام : سرقع ثلث سه‌دانگ جلی و نسخ کتابت عالی بارقم «سوده
ابرهیم المعروف بدائمی» در سوزة اسلامی ترک.

ابرهیم دده. رجوع به محمود شوقی شود. ثلث.

(۵) ابرهیم الردوسی

از خطوط او دیده‌ام : یک لوحهٔ ثلث سه‌دانگ و نسخ ورقاع کتابت عالی با رقم
«وانا العبد المذنب ابرهیم الردوسی لسنة سبعین ومائة والف . ۱۱۷» در سوزة اسلامی ترک.

(۶) ابرهیم سلطان بن شاهرخ گورکان

میرزا سلطان ابرهیم، برادر بایسنغر است (۸۱۲-۸۳۸هـ). او نیز خوب می‌نوشت .

بغایت هنرمند و فاضل بود. از مولانا پیر محمد شیرازی تعلیم می گرفت. با ارباب فضل و استعداد همیشه محشور بود، از جمله مولانا سعدالدین لطف الله هروی مشهور به «حافظ ابرو» صاحب زبدة التواریخ بایسنغری بسال ۸۱۹ یعنی در هفت سالگی از طرف پدر بفرمانروائی فارس رفت و در آنجا از پیر محمد شیرازی تعلیم گرفت.

از خطوط او دیده ام : یک جزو از قرآن رحلی عظیم جلد روغنی عالی ۱۳۲۶ کار عیسی تماماً تذهیب مرصع عالی، خط ثلث جلی (به اندازه خط منسوب به بایسنغر) و ثلث سه دانگ جلی (عالی) بقلم زر محرر (دوسطر اول و آخر هر صفحه درشت و مرکب مشکلی با تحریر زر و بقیه....) با رقم « کتبه اضعف عباد الله الرحمن ، ابرهیم سلطان بن شاهرخ بن تیمور گورکان عفا الله عنهم فی سنة سبع و عشرين و ثمانمئة الهجرية. اللهم صلی علی نبی الرحمة و شفیع الامة محمد وآله الطیبین الطاهرین و صحبه وسلم» و تقرب الفائز بكتابة هذا السفر الکریم و القرآن العظیم علی الروضة الطاهرة العلوية الموسوية الرضوية بمشهد طوس الی روضة الزکية و تقبل الله منه» این قسمت بخط رقاع دودانگ (عالی) بقلم زر محرر . ۴ در آستانه رضوی.

و نیز کتیبه سنگی سردر مدخل صحن میرعلاءالدین در شیراز ثلث کتیبه ای سه دانگ عالی با رقم « کتبه ابرهیم سلطان».

و نیز یک صفحه از سرقع ثلث دو دانگ جلی ممتاز نسخ ورقاع کتابت جلی خوش بزر محرر با رقم « کتبه اضعف عباد الله تعالی و احوجهم العفو والغفران ابرهیم سلطان بن شاهرخ بن تیمور گورکان عفا الله عنهم فی سنة اثنی و عشرين و ثمانمئة (۸۲۲) در او نیورسیتته استانبول.

(۷) ابرهیم بن حاجی عبدالجلیل شیروانی

از او یک نسخه کتاب «غرر الحکم و درر الکلم» به قطع وزیری کوچک و با کاغذ سمرقندی الوان مجدول مذهب دارای عنوانهای الوان و یک سرلوح مذهب و جلد میشن عنابی ترنج سوخت تحریر نسخ کتابت خفی متوسط با رقم «قدتشرفت بكتابة هذا الكتاب... من کلام سیدنا و مولانا و مولی المؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام الفقیر الحقیق الی الله الملك الجانی ابراهیم بن حاجی عبدالجلیل شیروانی فی بلدة رشت» « فی سادس عشرة شهر جمادی- الاول فی شهر سنة سبع و ثلاثین و الف من الهجرة النبوية علیه الصلوة والسلام (۱۰۳۷) در کتابخانه سلطنتی موجود است.

(۸) ابرهیم کرمانشاهی

از او دیده ام: یک رقعۀ مذهب نسخ کتابت و کتابت خفی خوش با رقم « کتبه الذلیل الامیر الجلیل الذی لیس له نظیر ولا عدیل معتمد الدولة بيد الاقل الداعی ابرهیم کرمانشاهی فی سنة ۱۲۵۲ من الهجرة النبوی» در مجموعۀ آقای مدرس رضوی.

(۹) ابرهیم کمالی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن وزیری نسخ کتابت خوش با رقم «ابرهیم کمالی ۱۰۹۷» در موزه اسلامی ترک.

(۱۰) ابرهیم گورانی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن وزیری کوچک، جلد روغنی، و دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مذهب منقش نسخ کتابت خفی متوسط با رقم «... ابرهیم بن کاظم گورانی...» سال ۱۲۲۱ در موزه ایران باستان.

(۱۱) ابرهیم [مصری]

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه ثلث دودانگ جلی عالی. نسخ کتابت خوش با رقم «کتبه ابراهیم».

— یک قطعه ثلث دو دانگ جلی نسخ کتابت عالی با رقم «نمته ابراهیم».
— یک قطعه ثلث دو دانگ جلی (نسخ کتابت عالی) با رقم نمته ابراهیم المصری» هر سه در سلیمانیه اسلابول.

(۱۲) ابن حسین شریفی؟

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از مرقع مالک، ثلث سه دانگ جلی ممتاز و نسخ و رقاع کتابت جلی عالی با رقم «حرره العبد المذنب الراجی ابن حسین الشریفی [کذا] فی ذی حجة الحرام سنة تسع و خمسين وتسعمائة بمحاصرة قلعة ارجیش نوشته شد» در خزینه طوپ [قاپوسرای].

ابن ساوجی = محمد بن سعد... کتابخانه سلطنتی.

(۱۳) ابن سعدی

از خطوط او دیده‌ام: یک صفحه از مرقع نستعلیق کتابت جلی متوسط ورقاع ترکی و ثلث کتابت جلی خوش با رقم «کتبه الفقیر الحقیر ابن سعدی من تلامیذ ابن شیخ عفی الله عنهما فی الدارین» در او نیورسیتته اسلابول (درج ۱ ص ۲۲ نیز یاد شده است). ابن الشیخ = حمد الله. ثلث.

(۱۴) ابن مقله

ابوعلی محمد بن علی بن حسین بن مقله فارسی که پدرانش از مردم فارس بودند و خود بسال ۲۷۲ در بغداد متولد شده بود واضح خط ثلث و نسخ است. وی از دانشمندان عصر و در علوم فقه و تفسیر و قرائت و ادبیات دست داشت و شعر می‌گفت و در ترسل و انشاء و خط سرآمد بود. در اوائل

زندگی خود شهرت جهانی داشت تاحدی که سمدوح شعرا واقع شد. ابن مقله دراوان جوانی بکارهای دیوانی در دستگاه خلافت پرداخت، وزمانی از طرف «المقتدر بالله» عباسی بحکومت بعض نواحی فارس مأمور و پس از چندی به بغداد فرا خوانده شد و در مرکز خلافت بخدمت مشغول گردید ولی باتوطئه‌هائی که شده بود، بحبس خلیفه افتاد و مدتی در حبس گذرانید تا دوباره خلیفه او را از حبس بیرون آورد و وزارت خود به او داد.

از سال ۳۱۶ هـ. مدت سه سال با قدرت کامل بر تق و فتق امور مشغول بود ولی در این تاریخ بسی ساعیان و دشمنان از کار برکنار و بفارس تبعید شد. هنگامی که ابن مقله در تبعید روزگار میگذرانید، مقتدر را کشتند و «القاهر بالله» (۳۲۰-۳۲۲) را خلیفه کردند. وی بمحض جلوس بر مسند خلافت ابن مقله را به بغداد طامید و وزارت بوی تفویض شد. مدتی بر نیامد که دشمنان ویرا نزد خلیفه متهم کردند و او از بیم جان در گوشه‌ای پنهان گردید. چندی بعد القاهر بالله را گرفتند و چشم وی را میل کشیدند و محمد بن مقتدر («الراضی بالله») (۳۲۲-۳۲۹) را بخلافت نشانیدند و او ابن مقله را بمقام وزارت باز آورد و پس از اندک مدت از وی رنجیده گشت و او را بحبس افکند. چندی بعد دست راست او را قطع کردند و به این اندازه هم اکتفا نکرده زبانش را هم بریدند و سرانجام او را کشتند (۳۲۸).

این مرد بزرگ ایرانی پیشقدم یکی از زیباترین مظاهر هنری یعنی خوشنویسی در تمدن اسلامی است و جمله مورخین برآند که تا ظهور وی هیچیک از خطاطان بقدرت او در نوشتن اقلام مختلف و تتبع او در اختراع خطوط نیامده است و بعضی گویند اقلام سته را که از اصول خطوط متعارفه اسلامی بود وی از خط کوفی اقتباس کرده است، قدر مسلم این که ابن مقله در تکمیل اقلام موجود کوشیده است و شاید بعض خطوط را نیز وضع کرده و یا سروصورتی بآنها داده باشد (نامه محقق و توقیع و رقاع و نسخ)، ولی نسبت وضع تمام شش قلم با و روا نیست.

با اینهمه شهرت ابن مقله و اینکه وی را بکثرت آثار ستوده‌اند متأسفانه از آثار خطوط وی اکنون چیزی بجای نمانده و آنچه بنام او دیده شده شش رقع (از مرقع) ثلث رقاع چهار دانگ و دودانگ جای و نسخ خوش در کتابخانه سلطنتی است و رقم «خط ابن مقله» دارد و این رقم نیز قدیم است.

۱۵) ابوالحسن - سید

از خطوط او دیده‌ام : دورقع (از مرقع) نسخ کتابت خفی متوسط با رقم «حرره العبد الاقل ابوالحسن الموسوی» «فی شهر جمادی الاولی» من شهر غرمز [؟] ۱۲۴۷ «در کتابخانه سلطنتی.

(۱۶) ابوالحسن طباطبائی

از او یک قطعه نسخ ورقاع نیم دودانگ عالی با رقم «حرره الراجی ابوالحسن الطباطبائی فی سنة ۱۲۶۴ من الهجرة المحترمة» از متروکات قوام السلطنه در مجلس شورای ملی موجود است.

ابوالحسن عسبلی: علی. ثلث.

(۱۷) ابوسعید امامی

کتیبه سردر مسجد قطیبه که اکنون به چهل ستون اصفهان منتقل شده است به خط اوست به ثلث تزیینی معرق خوش با رقم «ابوالمظفر شاه طهماسب الحسینی بهادرخان فی شهر محرم سنة خمسين وتسعمائة (۹۵۰) با رقم کتبه العبد ابوسعید الامامی... بسعی شمس الدین محمد الاصفهانی» «... شاه طهماسب الحسینی بهادرخان... کتبه ابوسعید الامامی سنة ۹۶۲».

(۱۸) ابوطالب خطیب قمی حسینی

کتیبه مقبره شاه سلطان حسین در جوار سزار حضرت معصومه در قم که روی گچ برجسته بقلم چهاردانگ کتابت است. ثلث خوش با رقم «کتبه ابوطالب الحسینی الخطیب القمی فی سنة ۱۱۰۷».

(۱۹) ابوطالب نیریزی - سید

از او یک قرآن وزیری که دو صفحه اول آن متن وحاشیه مذهب عالی و دارای جلد روغنی عالی بود، با نسخ کتابت (خفی متوسط) و با رقم: «اقل دعا گویان حقیقی ابن حسین الحسینی، ابوطالب النیریزی... باست کتاب این کتاب الله پرداخت.» «بتاریخ یوم الخمیس شهر جلیل القدر شعبان المعظم تمام ساخت سنة ۱۲۸۴...» برای فروش دیده ام.

(۲۰) ابوطالب مدرسی

از خطوط او دیده ام: ادعیه و سور قرآن، نسخ کتابت خفی خوش با رقم «وقد اتفق - الفراغ من تنمیق السور المبارکات والدعوات المستجابات فی ثامن شهر شعبان المعظم من شهر سنة ۱۲۸۱ احدی وثمانین ومأتین بعد الالف من الهجرة المقدسة وانا العبد الدانی ابوطالب - المدرس الهمدانی عفی عنه وحشر مع موالیه» و برآن گواهی شده بود که: این نسخه بخط آقا ابوطالب قلمدان ساز معروف و متخصص بوم قیامت است. نسخه را خوب نوشته و جلد آن را روغنی است و بوم قیامت خوب ساخته است. در مجموعه حاج سید نصرالله تقوی.

(۲۱) ابوالعز عمر

از خطوط او دیده ام یک جزو از قرآن با ترجمه و تفسیر فارسی (شبییه تفسیر تربت جام)

ریحان خفی متوسط با رقم «ابوالعز عمر بن علی بن محمد ۳۰۶» در بقعه مولوی در قونیه.

(۲۲) ابوالفتح تبریزی

از او یک قطعه از مرقع سید احمدشهدی ثلث دودانگ و نسخ کتابت جلی و رقاع کتابت جلی خوش بلکه عالی با رقم «سشته ابوالفتح التبریزی» (قرن ۱۰) در خزینه طوپ - [قاپوسرای] دیده‌ام.

(۲۳) ابوالفتح... محمود... کردی

از او یک قرآن رحلی جلد ساغری قهوه‌ای ضربی لولادار عالی با رقم «... ابوالفتح... محمود... کردی» (میانه کلمات محو شده و از رقم فقط این سه کلمه را میتوان خواند) سال ۷۲۸. در سوزة ایران باستان وجود دارد.

(۲۴) ابوالقاسم

از او مجموعه ادعیه‌ای با جلد روغنی و قطع نیم‌ربعی مذهب روغن کشید متن و حاشیه بخط نسخ کتابت جلی بشیوه نیریزی (خوش) و رقاع خوش یا خفی متوسط بارقم «ابن علیرضا، ابوالقاسم ۱۲۴۰» «جهت... میرفتاح» در دست رهگذاری دیده‌ام.

(۲۵) ابوالقاسم

از خطوط او دیده‌ام: جداول تاریخ و صاف بتقطع وزیری با جلد روغنی و سرلوح مذهب عالی بانسخ کتابت خفی و آخر رقاع خوش بارقم: حسب الفرموده... میرزا ابوالقاسم بنده عمره قلمی گردید... والاثم ابوالقاسم فی شهر ذی قعدة الحرام سنة ۱۲۳۴ من الهجرة... در کتابخانه سلطنتی.

(۲۶) ابوالقاسم - سید

از او یک قرآن جانمازی جلد روغنی عالی، باد و صفحه اول مذهب و دو صفحه افتتاح متن و حاشیه ترصیع عالی و بخط نسخ خفی غبار (خفی متوسط) با رقم: «کتبه العبد... احقر السادات ابوالقاسم بن المرحوم المغفور المبرور آقا میرزا محمد منجم...» «۱۲۹۰» در کتابخانه سلطنتی است.

(۲۷) ابوالقاسم اصفهانی

میرزا کوچک - محمد بن ابوالقاسم اصفهانی

از خطوط او دیده شده است: قرآن رحلی عظیم جلد ساغری مذهب اندرون سوخت، چهار صفحه اول و چهار صفحه آخر مذهب، دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی

و نسخه بسیار مزین مذهب است. خط متن نسخ کتابت جلی خوش - ترجمه نستعلیق کتابت خفی متوسط - تفسیر خلاصه المنهج و منهج الصادقین ضمیمه شکسته کتابت خفی خوش - توضیح رقاع خفی متوسط بارقم: « چون در سال دویست و بیست هجری جناب والد ساجد طاب ثراه بعد از اتمام این کلام الله مجید متوفی ... بود این بنده نیز حسب الفرموده... رضانعلی خان حاکم دارالسلطنه اصفهان بتحریر این فقرات و توضیح خط مرحوم والد پرداخت وانا العبد ابن ابوالقاسم غفرله محمد الاصفهانی فی ۱۲۳۲ » کاتب تفسیر و حواشی: « چون حسب فرمان... رضانعلی خان... کمترین بندگان... را بتحریر و ترقیم حواشی این مجلد قرآن مجید و فرمان حمید امر و مقرر داشتند که از تفسیر خلاصه المنهج و منهج الصادقین... تحریر شود... در سال هزار و دویست و بیست و چهار شروع و در شهر شعبان المعظم سال هزار و دویست و بیست و هشت... در شهر شعبان المعظم شرف اتمام یافت. بنده حقیر فقیر میرزا - کوچک غفرالله... بحسب تخمین دویست و بیست هزار بیت کتابت میشود.» نسخه به امر فتحعلی شاه تذهیب و تزیین شده است. در کتابخانه سلطنتی و نیز رجوع فرمائید به قسمت شکسته نویسان.

(۲۸) ابوالقاسم اصفهانی

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه نسخ دو دانگ جلی ورقاع کتابت خوش بارقم: حرره ابوالقاسم الاصفهانی فی آخر شهر صفر من شهر سنة ۱۲۱۶ من الهجرة المبارکة المیمونة الف تحية علی هاجرها» در مجموعه اسفراجانی.

(۲۹) ابوالقاسم اصفهانی

از خطوط او دیده‌ام: دو قطعه از سرقع نسخ نیمه دو دانگ جلی خوش بلکه عالی بارقم « کتبه ابوالقاسم الاصفهانی فی شهر ذی حجة الحرام من شهر سنة ۱۲۰۸ » و « کتبه - ابوالقاسم فی ۱۲۰۸ » در مجموعه آقای بیات.

(۳۰) ابوالقاسم

از خطوط او دیده‌ام: سه رقعه مذهب از سرقع. نسخ کتابت خفی خوش و رقاع بارقم: « کتبه ابوالقاسم فی سنة ۱۲۰۸ » در مدرسه سپهسالار.

(۳۱) ابوالقاسم جشوی

از خطوط او دیده‌ام: مثنوی سولانا بقطع وزیری با جلد روغنی. نسخ کتابت خوش با رقم: «... احمد بن عبدالرحمن بن ابی القاسم الجشوی... فی ضحوة يوم الاثنين عشرين شهر محرم الحرام سنة ثلاث وستين و ثمانمائة... (۸۶۳). در او نیورسیتته اسلامبول.

(۳۲) ابوالقاسم شیرزای

از خطوط او دیده‌ام : مرقع ۲۲ صفحه بزرگ رحلی. نسخ ورقاع دو دانگ جلی رنگه «خوش» بارقم «کتبه ابوالقاسم فی ۱۲۲۵» و حرره العبد الاقل الداعی لآبرو الدولة [کذا] القاهرة الباهرة ابوالقاسم شیرازی فی ۱۲۲۴» و «العبد الاقل الاثم ابن علیرضا ابوالقاسم شیرازی فی ۱۲۲۵» و «العبد الاقل الاثم العاصی ابن علیرضا ابوالقاسم شیرازی فی شهر شعبان المعظم فی ۱۲۲۳» و «... العبد الاقل العاصم ابن علیرضا ، ابوالقاسم شیرازی فی دار السلطنة طهران فی شهر صفر المظفر من الهجرة النبویة فی ۱۲۲۴» و «ابوالقاسم شیرازی فی ۱۲۲۲» (این یکی در مرقع دیگر است) در مدرسه سپهسالار.

— ادعیه، وزیری، جلد روغنی عالی، سرفصل مذهب نسخ کتابت خوش بارقم «وانا العبد الداعی لدوام الدولة القاهرة الخاقانیة... ابن علیرضا ابوالقاسم شیرازی» «۱۲۴۳» در کتابخانه سلطنتی.

— یک صفحه از قرآن نسخ و رقاع نیم دودانگ عالی با رقم «حرره الاثم ابن علیرضا ابوالقاسم شیرازی ۱۲۲۹» در قاب سازی صنایع خاتم.

— یک رقعہ رقاع کتابت خفی متوسط با رقم «وانا العبد الاقل الاثم ابن علیرضا ابوالقاسم شیرازی فی ۱۲۳۰» در مجموعه خودم.

(۳۳) ابوالقاسم فرهنگ

از خطوط او دیده‌ام : حدائق السحر رشید و طواط. قطع نیم ربعی. کاغذ فرنگی. دارای یک سرلوح مذهب، نسخ کتابت شکسته کتابت خوش با رقم «حرره العبد الاقل... ابوالقاسم بن المرحوم المغفور المبرور وصال الشاعر...» فی یوم السلب^۲ ثانی عشر شهر شوال الکرّم من شهر سنة ۱۲۷۸ ثمان و سبعین ومائین بعد الالف» برای خروج ۴/مهر/۲۶ ترجمه احوالش جزو نستعلیق نویسان هم آمده بانجا رجوع شود. (ج ۱، ص ۳۲).

(۳۴) ابوالقاسم علی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن خشتی، نسخ ریحان مانند کتابت خفی متوسط. نسبت به ابن بواب داده‌اند و صحیح نیست و رقم: «کتبه ابوالقاسم علی... اربع مائة» از آن خوانده می‌شود و بقیه را محو کرده‌اند. درسوزة اسلامی ترک.

۱- به این صورت خوانده می‌شود و سهواً القلم است که بعلت تند نویسی پیش آمده است.

۲- احتمالاً «السبت» بوده است.

(۳۵) ابوالقاسم نیریزی

از خطوط او دیده‌ام: صحیفه سجادیه، قطع وزیری کوچک. دو صفحه اول متن وحاشیه مذهب عالی و جلد روغنی عالی خط نسخ کتابت ممتاز ترجمه نستعلیق کتابت خفی خوش با رقم «الآثم ابوالقاسم النیریزی» «سنه ۱۲۲۴» در مجموعه آقای محمود فرخ .

(۳۶) ابولیت ستاران

محمد بن عبدالله، رجوع شود به (ج ۳، ص ۷۸۵).

(۳۷) ابو محمد خان مرعشی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن رحلی عظیم، نسخ کتابت جلی و رقاع خوش با رقم «قدشرفت من تحریر... فی اوایل شهر صفر المظفر سنة ثمان وستین و مائه بعد الالف (۱۱۶۵) . وانا العبد المذنب ... ابو محمد خان بن سید مرعش خان الحسینی المرعشی...» در او نیورسیتته اسلامبول .

(۳۸) ابوالمکارم بن علی مرشدی

از خطوط او دیده‌ام: قصیده برده و ترجمه فارسی منظوم آن نیم ربعی خشتی جلد ضربی مذهب فرسوده. یک سر لوح مذهب مرصع ثلاث کتابت جلی عالی - نسخ کتابت خفی خوش، با رقم «کتبه الفقیر ابوالمکارم بن علی المرشدی فی حجة ثلاث و سبعین و ثمانمائة».

«چون نوشت این سخن فقیر حقیر	متوقع شد از کبیر و صغیر
گوید الحمدیش مدد آرند	تا نباشد بروز حشر اسیر
ختم نسخه ثلاث و سبعین است	که زهشتصد گذشته تسعین است
در مجموعه حاج آقا حسین نخجوانی	

ابویوسف = محمد بن اسمعیل گلپایگانی. ثلاث.

اتقانی : نوح بن علی.

(۳۹) احمد

از خطوط او دیده‌ام: یک کتیبه طغرائی سه دانگ کتیبه و ثلاث چهار دانگ خوش ، رقم: «عبد احمد گنجه ای حضرت زینب سلطان سنة ۱۱۸۳» در موزه اسلامی ترک .

احمد = صدرالدین خضری.

(۴۰) احمد اردستانی = سید

از خطوط او دیده‌ام: دو قطعه نسخ کتابت جلی و تعلیق خوش با رقم: «کتبه العبد

الاقل الجانی صدرالکتاب احمد بن مرحوم میرزا سید محمدرضا الطباطبائی الاردستانی، سنة ۱۳۰۴. در کتابخانه آقای شهیدزاده در همدان.

— یک قطعه نسخ و رقاع خفی متوسط بارقم «بجہة سلامتی مقرب الخاقان آقامیرزا علی محمدخان سرہنگ ناظم دارالطباعة و نایب اول وزارت الطباعات دام مجده تحریر شد. کتبه الاقل احمد الطباطبائی الاردستانی سنة ۱۳۰۱» در مجموعہ خودم.

۴۱) احمد بن کاظم آزاد

از خطوط او دیدہ ام: تفسیر کاشفی، ثلث و نسخ ورقاع کتابت خوش. نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم «تمت الکلام الملک العلام مع التفسیر علی ید احمد بن میرزا کاظم ابن میرزا صادق آزاد تخلص بوقت چاشت روز پنجشنبه در خطہ کشمیر جنت نظیر صورت اتمام پذیرفت. صحاف این تفسیر رحیم جنوبن غفور، جنو سنہ ۱۲۱۷ در او نیورسیتہ اسلامبول (درج ۱، ص ۳۶ نیز از این یاد شدہ است).

۴۲) احمد ایزدی

از خطوط او دیدہ ام: قرآن نیم ربعی، نسخ کتابت خفی یاقوتی و سرسورہ ہا رقاع نیم دو دانگ (خوش بلکہ عالی) بارقم «خدم بکتابہ ہذا المصحف المجید اقل عباد اللہ الغنی احمد ایزدی الملقب بسراج عفانہ عنہ فی شہور سنہ اثنتین و تسعمائۃ (۲۰۹) در کتابخانہ آقای شهیدزادہ تقی زادہ در ہمدان

۴۳) احمد بن محمد ہاشم اصفہانی

از خطوط او دیدہ ام: زینۃ المجالس نیم ورقی و جلد روغنی - یک سرلوح مذہب. دو صفحہ اول متن و حاشیہ مذہب. بین السطور طلائاندازی، کاغذ ترمہ مجدول مذہب کمند؟ دار. خط نسخ کتابت خفی و آخر رقاع خوش با رقم: «حسب الحکم ... خانلر میرزا ... این کتاب مستطاب زینۃ المجالس پیرایہ اتمام یافت. بنگارش خامہ ... العبد الاثم احمد بن مرحوم محمد ہاشم الخوش یونس اصفہانی.» «فی شہر جمادی الاخر من شہور سنہ ۱۲۵۵ خمس و خمسون و مأتان بعد الالف من الہجرہ ...»

۴۴) احمد تبریزی

از خطوط او دیدہ ام: یک قطعه طلائاندازی نسخ چہار دانگ جلی عالی بارقم «کتبه العبد الاقل الاثم المذنب الجانی احمد التبریزی» «۱۲۹۵». در پشت قطعه کسی کہ ظاہراً معاصر میرزا احمد [بودہ] است نوشتہ است: خط بی ضد و ندجناب وحید زمان و فرید دوران

پیر بزم صحیفه رقم است   بانی خط و مانی رقم است
 نام او احمد است تبریزی   تازه شاگرد اوست نیریزی
 الارفع الامجد حضرت میرزا احمد خوئی الاصل تبریزی المسکن مشهور بسياح و قلندر». نسخه آقاي سلطان القرائی.

— دوازده امام خواجه نصیر، نیم ربعی. جلد روغنی عالی. سرلوح مذهب عالی نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «برحسب فرمایش ... حاج علاء الملک ... وانا العبدالداعی لآبرو الدولة [كذا] القاهرة الباهرة المحتاج الی ربه الغنی احمد التبریزی فی سنة ۱۳۰۵ در کتابخانه سلطنتی.

(۴۵) احمد تبریزی

از خطوط او دیده ام: مجموعه احادیث مختلفه بقطع جانمازی و با جلد روغنی و سرلوح مرصع نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «جهت ... قائم مقام ... فی شهر رجب المرجب ۱۲۶۵ ... اقل العباد میرزا احمد تبریزی» در کتابخانه سلطنتی.

— قطعه ثلث و نسخ دو دانگ جلی خوش بلکه عالی با رقم: «بجهت حضور ... آقا صاحب جمع (پسر امین السلطان) ... تحریر شد. العبد احمد التبریزی» در مجموعه خودم.
 — یک قطعه مذهب نسخ چهار دانگ جلی و رقاع کتابت جلی عالی با رقم «بجهت هدیه حضور ... امین السلطان وزیر دربار اعظم دام اقباله العالی تحریر شد و انا العبد احمد - التبریزی ۱۳۰۱» در مجموعه خودم.

— دعاء در الاعلی جانمازی، جلد روغنی، سرلوح مرصع دو صفحه اول متن و حاشیه نسخ کتابت خوش با رقم: «کتبه العبدالداعی لدوام الدولة العلیة العالیة احمد التبریزی» «۱۲۹۵» در کتابخانه سلطنتی.

— یک قطعه نسخ سه دانگ جلی و رقاع سه دانگ جلی خوش با رقم: «برحسب امر بندگان اجل ولی النعمی (النعمتی؟). آقاي صاحب جمع دام عزه تحریر شد. العبد احمد التبریزی» قرن حاضر در مجموعه خودم.

(۴۶) احمد بن محمد تبریزی

از خطوط او دیده ام: یک قطعه ثلث تزئینی سه دانگ و نسخ کتابت خوش با رقم «کتبه و طبعه احمد بن محمد التبریزی» «۱۲۷۱» در مجموعه خودم.

(۴۷) احمد بن عبدالله حجازی

از خطوط او دیده ام: قرآن بقطع سلطانی ثلث و ریحان دو دانگ جلی عالی، نسخ کتابت یا قوتی خوش بارقم «احمد بن عبدالله الحجازی ۸۷۲» در بقعه مولوی در قونیه.

(۴۸) احمد خوانساری

از خطوط او دیده‌ام: زادالمعاد وزیری مترجم نسخ کتابت خوش. ترجمه نستعلیق کتابت خفی متوسط با رقم «کتبه العبد المحتاج الی عفو ربه الباری، ابن علی نقی، احمد خوانساری فی تاریخ سنه ۱۲۲۸»: فروشی، شیخ الاسلام. و نیز در برگه علیحده: مناجاة خمسہ عشر نیمی ربعی، جلد روغنی، سرلوح مرصع، نسخ کتابت خفی متوسط با رقم «... وانا العبد المذنب احمد خوانساری سنه ۱۲۵۴» در کتابخانه سلطنتی.

(۴۹) احمد درویش

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ریحان وثلث و شش دانگ نسخ و رقاع دو دانگ عالی یا خوش بارقم «کتبه الفقیرالسید درویش احمد غفرزنوبه وسترعیوبه» درموزه اسلامی ترک.

(۵۰) احمد روسی

محقق وثلث را خوب می‌نوشته و بجائی رسانیده بود که برخی معتقد بودند که صاف تر و نازکتر از یاقوت می‌نویسد. گویند به پسرش می‌گفته است «جهد بکن تا اگرچون من ننویسی مثل آن غلامک سیاه یعنی یاقوت بنویسی. از شاگردان وی «سلمان نیشابوری» و «سید شرف الدین خطاط شیرازی» بودند که این دومی در زمان پادشاهی الجایتو می‌زیسته است. زمانی که الجایتو پسر خود سلطان ابوسعید را بحکمرانی خراسان می‌فرستاد سید را بمعلمی او تعیین نمود و شاهزاده در اعزاز و اکرام سید بغایت سعی بود. پیاده بمنزل او میرفت و استاد را از تواضع مانع آمده بود و به دو زانوی ادب پیش او می‌نشست.

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از مرقع ثلث وریحان و رقاع دو دانگ جلی ممتاز نسخ کتابت عالی بارقم «مشقة العبد الضعیف المحتاج الی رحمة الله الملك اللطیف احمد الروسی عفا الله تعالی عنه» در خزینه طوپ قاپوسرای.

(۵۱) احمد سهروردی

از شرگادان یاقوت مستعصمی و ملقب به «شیخ زاده» و مولدش بغداد بوده و کتابت بسیاری از کتبه‌های بغداد را بوی نسبت داده‌اند.

از خطوط او دیده‌ام: یک نسخ نهج البلاغه به شماره ۴۱۵۲ نسخ کتابت عالی و ثلث دو دانگ جلی عالی بارقم: «خدم بکتبه العبد الفقیر المستغفر من ذنوبه الراجی رحمة ربه احمد بن یحیی بن محمد بن عمر بن محمد السهروردی و وفق الله علی یده انجازه» ضاحی نهار الجمعة

سادس عشر من شوال من سنة ثمان و عشرين وسبعمائة حامداً لله تعالى على نعمه...» در کتابخانه سلطنتی.

و نیز در برگه علی حده : نهج البلاغه ثلث دو دانگ جلی، نسخ کتابت یاقوتی عالی با رقم : « کتبه العبد الفقیر المستغفر من ذنبه الراجی رحمة ربه احمد بن یحیی بن محمد بن عمر بن محمد السهروردی وفق الله علی یده انجازه ضاحی نهار الجمعة سادس و عشرين شوال من سنة ثمانی و عشرين و سبعمائة (۷۲۸) حامداً لله تعالى علی نعمه ... مصلياً علی سيدنا و مولانا نبی الرحمة و شفیع الامة و سيد الامة و آله الطيبين الطاهرين...». و در پشت صفحه آخر آن نوشته شده است.

« هذا کتاب نهج البلاغه الیاقوت الثانی شیخ زاده السهروردی کان فی سلسلتنا انتهى الی فی السید الشہید نورالهدی طیب الله تعالى ثراه. فلما انتقل الی رحمة الله سبحانه ارسلته والدتی صانها الله سبحانه عن کیود الظالمین المبتدعین الی فوصل الحق الی ذی حق فلما رآه و کنت متوجهاً من بغداد الی التسطنطیة المحروستین استعجلت ترمیمه و اصلاحه فلذا لم یصلح کما کان یلیق بشأنه وظنی ان امثاله غنی عن الاصلاح من یعرف قدره لا یفتقر الی تهذیبه و من لا یعرفه فهو مطروح من نظر الذکی نمقه ابن سید شریف الحسینی میرزا مخدوم الشریفی القاضی ببغداد و المشهدين والمفتی بالعراقین سابقاً فی یوم الخمسین ۱۵ شهر ربیع الاخر ۹۸۹» در کتابخانه حاج سید نصرالله تقوی^۲.

— ۲۷ صفحه از مرقع سلطان حسین میرزا، شاه طهماسب بخط ریحان و ثلث سه دانگ جلی ممتاز و نسخ کتابت یاقوتی عالی و توقیع و رقاع دو دانگ عالی با رقم « کتبه الفقیر الی الله تعالى احمد بن السهروردی جائراً لله علی نعمه...» واقع در خزینة طوپ قاپوسرای.

— قرآن سلطانی کوچک مذهب جلد ضربی ممتاز نسخ نیم دانگ جلی خوش یاقوتی و ثلث دو دانگ جلی عالی با رقم : « کتب هذا المصحف المکرم اضعف عباد الله تعالى وافقرهم الی عفوه و رحمته احمد بن السهروردی فی اوایل شوال سنة ثمان عشرة و سبع مائة (۷۱۸) جائداً لله عزوجل علی نعمه و مصلياً علی نبی الرحمة و شفیع الامة و سيد الائمة محمد المصطفى و رسوله المجتبی و خیر من وطئ الثری و آله العزیز الاطهار الاخیار و مسلماً تسليماً » در موزة اسلامی ترک.

یک صفحه از مرقع مالک ریحان سه دانگ جلی ممتاز با رقم : « کتبه الفقیر الی رحمة الله عزوجل احمد بن السهروردی فی ذی الحجة » در خزینة طوپ قاپوسرای.

— سه صفحه از مرقع بایقرا - طهماسب بخط توقیع دو دانگ عالی با رقم « کتبه العبد

۱- در اصل نجازه

۲- این فیش با اندک اختلاف تکرار شده است.

الفتیر المستغفر من ذنبه الراجی رحمة ربه احمد بن السهروردی فی اواخر ذی قعدة الحرام من سنة عشر وسبع مائة (۷۱۰) حائر الله...» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— چهار صفحه از مرقع بایقرا - طهماسب، ثلث چهار دانگ جلی ممتاز و نسخ کتابت عالی و توقیع نیم دانگ عالی با رقم «کتبه الفقیر الی الله تعالی احمد بن السهروردی حامد الله تعالی...» واقع در خزینة طوپ قاپوسرای.

— قرآن (چهار جزو در چهار مجلد) رحلی کوچک جلد تیماج عنابی ضربی لولادار عالی. صفحه اول هریک از اجزاء تمام مذهب مرصع ممتاز ثلث جلی عالی با رقم: «... احمد بن السهروردی...» سال ۷۰۶ در سوزة ایران باستان.

احمد شا کر البصری افندی (رجوع شود به علی شکر افندی).

(۵۲) احمد شاملو - میرزا

همه خطوط را خودش می نوشت و ترجمه اش در ضمن نستعلیق نویسان گذشت (ج ۱، ص ۴) از خطوط نسخ وی دیده ام: ذخیره الاخره، جانمازی، جلد روغنی با سرلوح مرصع و دو صفحه اول متن و حاشیه مرصع، نسخ کتابت خفی ممتاز و رقاع عالی با رقم: «حسب الامر... محمد ابراهیم میرزا... احمد بن محمد حسین شاملو صورت اختتام پذیرفت» «فی شهر شوال - المکرم فی سنة ۱۲۱۷ من الهجرة» در کتابخانه سلطنتی.

— یک قطعه مذهب نسخ دودانگ جلی عالی با رقم: «بجهت سرمشق اخ اعز ارجمند سعادت مند آقا محمد باقر نوشته شد. فقیر عزلت جو احمد شاملو در سنه ۱۲۱۸» در کتابخانه سلطنتی.

— یک قطعه نسخ کتابت خوش بارقم: «حرره العبد المذنب تراب اقدام المؤمنین - احمد شاملو» «فی ۱۲۲۲ من الهجرة المقدسة» از مرقع شماره ۱۲ کتابخانه آستان رضوی.

— یک رقعۀ مذنب نسخ کتابت خفی عالی بارقم «نمقه احمد شاملوئی» در کتابخانه ملی

— یک قطعه از مرقع ثلث رقاع کتابت خوش بارقم «حرره احمد شاملو» در کتابخانه

ملک.

— قرآن جانمازی با دو صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب دو صفحه افتتاح متن و

و حاشیه مرصع عالی نسخ خفی غبار و رقاع عالی با رقم: «حسب الامر... محمد ولی میرزای قاجار بقلم بنده درگاه احمد شاملو صورت اتمام پذیرفت» «فی شهر ذی الحجة الحرام من شهر سنة ۱۲۲۷» در کتابخانه سلطنتی.

(۵۳) احمد شریف یزدی

از خطوط او دیده ام: قرآن وزیری جلد روغنی مذهب. نسخ کتابت خفی خوش بارقم:

« حرره العبد المحتاج الى رحمة الله الغنى اللطيف احمد الشريف اليزدى فى رمضان ۱۲۶۳ » نزد حسن آقا صحاف.

(۵۴) احمد شفيق (يا محمد شفيق؟)

از خطوط او دیده‌ام: قرآن وزیری نسخ نیم دو دانگ ترکی ثلث سه دانگ خوش با رقم: «احمد شفيق ۱۲۶۰» در موزه اسلامی ترك.

(۵۵) احمد حافظ شیرازی، نظام الدین

از خطوط او دیده‌ام: قرآن قطع سلطانی کوچک دوسطر ثلث و یک سطر ریحان در هر صفحه نیم دو دانگ عالی بزر. متن نسخ کتابت خفی یاقوتی خوش با رقم «کتبه نظام-الدین احمد الحافظ الشیرازی» در قرن نهم، برای فروش.

(۵۶) احمد عارف

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث چهاروسه دانگ نسخ کتابت ترکی عالی بارقم «کتبه اضعف الخطاطین السید الحاج احمد العارف من تلامیذ الحاج محمد شرقی غفرله سنة ۱۳۱۳» در موزه اسلامی ترك.

(۵۷) احمد قربی - سید

از خطوط او دیده‌ام: دو قطعه ثلث دو دانگ جلی خوش و نسخ کتابت ترکی خوش ورقاع کتابت خوش بارقم «کتبه الفقیر السید احمد قربی» «سنه ۱۲۸۶» و «سنه ۱۲۸۱» در کتابخانه ملی پاریس.

(۵۸) احمد قره حصارى

بسال ۸۷۳ متولد شد و از معاصرین شیخ حمدالله آماسی است و از اسدالله کرمانی که بشیوه یاقوت می نوشت تعلیم گرفت و خود طریقه‌ای مستقل پیش گرفت و بزودی شهرت یافت. وی چهارتن از سلاطین عثمانی را درک کرد یعنی بایزید و سلطان محمد فاتح و سلطان سلیم یاووز و سلطان سلیمان خان قانونی و در ۹۶۳ درگذشت. شاگردان او عبارت بودند از: درویش محمد چلبی، ابراهیم حسن، محیی الدین خلیفه، فرهاد پاشا و سلیمان حجازی و چهارتن دیگر: حسین چلبی و ولی یوسف و قره علی افندی و نکنه چی حسن چلبی را نیز از شاگردان او شمرده‌اند.

لقب صاحب ترجمه را «سلاشمسی پیر قره حصارى» نوشته‌اند. از او آثار بسیار بجا مانده است.

از خطوط او دیده‌ام: جزو اول قرآن ریحان نیم دانگ جلی و نسخ کتابت خفی عالی با رقم: «کتبه اضعف الضعفاء و تراب اقدام المساکین والفقراء احمد القره حصارى من تلمیذ اسدالله الکرمانی رحمة الله علیه» در سلیمانیه اسلابول.

— سه سرقع ثلث چهار دانگ جلی عالی و نسخ کتابت خفی خوش و توقیع دودانگ عالی شاسل: «بسم الله الرحمن الرحیم مشقه اضعف الضعفاء و تراب اقدام المساکین والفقراء احمد قره حصارى من تلمیذ سید اسدالله الکرمانی بلغه الله غایة الامانی و وصله الی المحبوب - الروحانی فی شهور سنة ستین وتسعمائة الهجرة النبویة» در سوزة اسلامی ترک.

— دعای صباح نیم ربعی (۶ ورق) ثلث دودانگ جلی بزر و سیاهی ممتاز نسخ کتابت و کتابت خفی و غبار ممتاز و ریحان خفی ممتاز و رقاع و کتابت عالی با رقم: «کتبه احمد قره حصارى» در مسجد ایاصوفیه.

— سرقع بزرگ ریحان پنج دانگ و نیم دودانگ ثلث پنج دانگ و نسخ نیم دانگ و ریحان دو دانگ و رقاع دو دانگ و توقیع دودانگ عالی با رقم: «کتبه اضعف الضعفاء و تراب اقدام المساکین والفقراء احمد القره حصارى من تلمیذ سید اسدالله الکرمانی بلغه الله غایة الامانی و وصله الی المحبوب الروحانی فی شهور سنة ثلث و عشرين وتسعمائة (۹۲۳) در سوزة اسلامی ترک.

— یک قطعه ثلث چهار دانگ جلی و دو دانگ جلی نسخ یاقوتی کتابت خفی ریحان دو دانگ جلی عالی بلکه ممتاز با رقم «مشقه الفقیر احمد القره حصارى» در سلیمانیه اسلابول.

۵۹) احمد کاتب - فخرالدین

از او دیده‌ام: کلیات کمال خجندی: وزیرى مذهب عالی سوخت ممتاز نستعلیق کتابت خفی متوسط عناوین رقاع نیم دانگ خوش با رقم: «قد وقع الفراغ من تحریر دیوان افضل الشعراء والمعتزلین، اکمل الفصحاء والشاعریین الشیخ کمال الملة والحقیقة والدين محمد الخجندی يوم الاحد شهر الله الاصب رجب المرجب سنة خمس و ستین و ثمانمائة (۸۶۵) علی انامل اقل عباد الله الواهب فخرالدین احمد الکاتب اصلح الله احواله و انجح آماله والحمد لله اولاً و آخراً» در سوزة اسلامی ترک.

— دو قطعه از سرقع طغرائی چهار دانگ و پنج دانگ عالی نسخ و رقاع نیم دودانگ خوش با رقم: «بندة خطاط احمد کاتب سپاهیان سنه ۱۱۲۱» در سوزة اسلامی ترک.

و نیز رجوع شود به: ج ۱، ص ۴۳.

۶۰) احمد کامل - جاج

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه مذهب بر مزار مولوی، ثلث چهار دانگ جلی خوش با رقم: «کتبه الفقیر الحاج احمد کامل غفر ذنوبه ۱۲۲۸ در قونیه. — یک لوحه مذهب بر مزار مولوی ثلث سه دانگ کتیبه عالی با رقم: «کتبه کامل ۱۳۲۰ در قونیه.

۶۱) احمد محسنی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن رحلی جلد معرق طلاپوش عالی که در حواشی آن آیت الکرسی بخط ثلث عالی و اضافه دارد: «برسم کتب خانه سلطان الاعدل الاکرم ابوالمظفر شاه اسمعیل بهادر خان الحسینی» دو صفحه اول تمام مذهب و دو صفحه افتتاح و دو صفحه آخر ذیل و پیشانی مذهب و در آخر دارد: «برسم خزانه... ابی النصر قایتبای عز نصره» (رجوع به راهنمای گنجینه قرآن) نسخ متوسط با رقم «... احمد بن المحسنی...» سال ۷۳۹ در سوزة ایران باستان.

۶۲) احمد نائی لی گالاتی

از خطوط او دیده‌ام: سه قرآن وزیری و جانمازی نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «احمد نائی لی گالاتائی ۱۲۱۲ و ۱۲۱۳» در سوزة اسلامی ترک.

۶۳) احمد بن نعمة الله

از خطوط او دیده‌ام: دعای صباح وزیری دوسر لوح مذهب عالی مجدول مذهب ثلث نیم دو دانگ جلی بقلم زرمحرر و نسخ کتابت متوسط با رقم: «کتبه العبد المحتاج الی رحمة الله فی شهور سنة احدى وثمانین و تسعمائة (۹۸۱) در مجموعه کتابخانه عمومی نیویورک.

۶۴) احمد نیریزی

از بزرگترین نسخ نویسان روزگار بود و چندی در خدمت آقا محمد صادق ارجستانی مشق کرد و بعد در سلک شاگردان آقا محمد ابراهیم قمی درآمد و پس از مرگ استاد از قم به نیریز رفت و بمشق پرداخت تا از استاد سرآمد و شیوه خاصی آورد. وی در حدود سال ۱۱۰۰ در اصفهان مقیم شد.

سیرزا احمد عمر خود را بتحریر قرآن و ادعیه و صحایف اشتغال داشته است و بسیار پسندیده خصال بود و متورع و بمکه و مدینه و عتبات عالیات و مشهد مقدس زیارت رفته است و از یادگارهای این مسافرت او قطعه ایست در مدیح حضرت رسول که به آب زر روی کاغذ خان بالغ بخط نسخ هنگام زیارت مدینه نوشته است... و بیت اول آن این است.

کفو ایمان راهم اندر تیرگی هم درصفا نیست دارالملک جزرخساروزلف مصطفی هرچه از سبالغ خطیرحق الکتابه بدست می آورد به اندکی قناعت می کرد و بقیه را انفاق فقرا می ساخت.

از آثاری که بخط او دیده شده نودونه مجلد قرآن است و هفتادوهفت صحیفه و بسیاری از ادعیه و سرقات دیگر و در یکی از قطعات به خط او دیده شده که نوشته بود در مدت عمر شصت هزارتومان حق التحریر و حق الکتابه دریافت داشته ام. پس از سرگ جنازه وی را بکربلا انتقال دادند.

بعضی قطعات اشعار نیز بخط آن استاد دیده شده است. نستعلیق و شکسته را نیز خوش می نوشت و از این قبیل خطوط وی دیده ام:

قرآن: رحلی دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب نسخ کتابت عالی با رقم «... احمدالنیریزی...» «وقد وقع الفراغ منه فی عاشر شهر جمیدی الثانیه سنة سبع و عشرين و مائة بعدالالف - ۱۱۲۷» در کتابخانه سلطنتی.

قرآن: رحلی جلد ساغری دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی نسخ کتابت عالی نستعلیق کتابت خوش با رقم «قد تشرفت بكتابة... فی يوم الاربعاء من شهر ربیع الاول فی سنة احدى عشر ومائة بعدالالف... احمدالنیریزی ۱۱۱۱. خواص سور نستعلیق: «اسدالله الشیرازی... فی شهر ربیع الثانی سنة ۱۲۶۰... حسب الفرمایش میرزا آقاخان وزیر لشکر...» در کتابخانه سلطنتی.

قرآن: رحلی بدون جلد دو صفحه اول مذهب. دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مرصع نسخ کتابت جلی ممتاز با رقم: «حسب الامر... شاه سلطان حسین الصفوی الموسوی الحسینی بهادرخان... احمدالنیریزی مولدًا الاصفهانی مسکنا...» «باتمام رسید فی ۱۱۲۴ بمحروسة اصفهان...» در کتابخانه سلطنتی.

قرآن: رحلی جلد روغنی عالی تمام صفحات متن و حاشیه مذهب. دو صفحه اول و آخر متن و حاشیه مرصع عالی نسخ کتابت جلی ممتاز و رقاع ممتاز با رقم: «وکان الفراغ من کتابته بحسن السعی... صفی قلی بیکا و قد کان اتمامه لعالی حضرة... محمد ابراهیم بیکا یوزباشی وانا العبد المذنب المحتاج الی عفوربه الغنی ابن شمس الدین محمد، احمدالنیریزی عفی عنهما بالنبی والوصی». «وکان ذلك فی شهر شعبان المعظم من شهر سنة سبع عشرة و مائة بعدالالف من المهاجرة المقدسة... سنة ۱۱۱۷» (این نسخه با امر فتح علی شاه قاجار تذهیب و تجلید شده است) در کتابخانه سلطنتی.

قرآن: وزیری جلد روغنی ممتاز دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی نسخ کتابت خوش با رقم: «قد تشرفت بكتابة هذا القرآن المجید فی شهر ربیع الثانی سنة احدى واربعین و مائة بعدالالف وانا العبد الاقل احمدالنیریزی» «فی ۱۱۴۱» در کتابخانه سلطنتی.

قرآن: نسخ کتابت جلی عالی و آخر رقاع خوش با رقم «قد تشرفت من تيمن هذا المصحف ... في سنة خمس وعشرين ومائة بعد الالف من الهجرة المحترمة بمحروسة اصفهان... وانا العبد الاقل الداعي لابود السلطنة... احمد النيريزي عفى عنه» در کتابخانه مجلس بشماره ۱۲۵ ۴ دعای صباح نیم ربعی نسخ و رقاع نیم دودانگ جلی عالی بلکه ممتاز جلد روغنی رقاع نیم دودانگ سفیداب عالی نقش بشاخ و برگ سوئی مذهب با رقم «... استثالا لاسر عالیجناب العالم... مجتهد الزمان وعصره مولانا محمد باقرا زیدت فضایله و مکارمه و انا العبد الاقل الداعي لابود الدولة القاهرة الباهرة تراب اقدام المؤمنین ... احمد النيريزي... بمحروسة اصفهان صانها الله...» کتیبہ جلد روغنی: «حرره العبد احمد النيريزي في ۱۱۳۲» توسط کترخویبی. سور قرآن و ادعیه نسخ و رقاع نیم دودانگ عالی با رقم «قد تشرف بتحرير هذه الادعية ... لعاليجناب... خان بن الخان المدعو به اصلان خان... وانا العبد الاقل الداعي لدوام الدولة القاهرة تراب اقدام المؤمنین احمد النيريزي في سنة ۱۱۴۳» در مجموعہ موقر منا [؟].

قرآن رحلی جلد روغنی عالی - دو صفحہ اول مذهب - دو صفحہ افتتاح متن و حاشیہ مرصع دو صفحہ بعد حاشیہ مذهب نسخ کتابت عالی با رقم «... احمد النيريزي...» «فی شهر - جماد الاولی من شهور سنة خمس واربعین ومائة [بعد] الالف... فی دار السلطنة اصفهان...» ۱۱۴۵، در کتابخانه سلطنتی.

قرآن وزیری کوچک: با جلد روغنی عالی و نسخہ مذهب بقلم کتابت جلی و آخر رقاع خوش: با رقم: «قد تشرفت من تنمیق... سنة خمس وعشرين ومائة بعد الالف (۱۱۲۵) ... وانا العبد الاقل... احمد النيريزي عفى عنه» در کتابخانه مرحوم حاج سید نصرالله تقوی. قرآن وزیری نسخ کتابت خفی متوسط و قسمت آخر کہ بنظر میرسد فقط آن خط نیریزی باشد رقاع کتابت جلی عالی با رقم: «قد تشرف بتحرير هذا القرآن المجید والفرقان الحمید... و انا العبد الاقل الداعي لابود الدولة القاهرة الباهرة تراب اقدام المؤمنین المتمسک بولاء المعصومین احمد النيريزي في سنة ۱۰۹۴ اربع وتسعون بعد الالف من الهجرة المباركة المقدسة».

متفرقه

دعای کمیل جانمازی جلد روغنی سرلوح مرصع نسخ کتابت عالی با رقم: «کتبه... احمد النيريزي السلطاني باصفهان...» «سنة سبع ومائة بعد الالف ۱۱۰۷» در کتابخانه سلطنتی. صحیفہ سجادیہ وزیری جلد ساغری ضربی مذهب. دو صفحہ اول متن و حاشیہ مذهب مرصع نسخ کتابت عالی با رقم: «تمت الصحیفة الكاملة [...] اقل عباد الله احمد النيريزي» «فی سنة ۱۰۹۶» در کتابخانه سلطنتی.

دعای کمیل نیم ربعی جلد روغنی سرلوح مرصع دو صفحہ اول متن وحاشیہ مذہب نسخ کتابت خفی متوسط با رقم: «حرره العبد الاقل الاحقر ابن شمس الدین محمد، احمد النیریزی ...» «فی شہر اللہ الاعظم رمضان المبارک من شہور سنۃ اثنین و خمسين ومائة والف من الهجرة المقدسة فی بلدة الطيبة النجف الاشرف زادها الله شرفاً وتعظيماً» ۱۱۵۲ در کتابخانہ سلطنتی.

دعای صباح وغیرہ وزیری جلد روغنی سرلوح مذہب عالی نسخ کتابت خوش بارقم «انا العبد الاقل الاحقر تراب اقدام المؤمنین احمد النیریزی غفر الله له ولوالديه» «فی شہر شعبان - المعظم من شہور سنۃ احدى وخمسين ومائة والف...» ۱۱۵۱ در کتابخانہ سلطنتی.

دعای توسل نیم ربعی جلد روغنی مذہب سرلوح مرصع نسخ کتابت عالی با رقم «راقم الحروف احمد النیریزی» فی شہر رمضان المبارک من شہور سنۃ ۱۱۱۶» در کتابخانہ سلطنتی.

دعوات نیم ربعی جلد روغنی دو صفحہ اول متن وحاشیہ مذہب عالی نسخ کتابت خوش با رقم «حرره العبد... احمد النیریزی فی ۱۱۲۵» در کتابخانہ سلطنتی.

دعوات الاسبوع نیم ربعی جلد روغنی مذہب، نسخ کتابت خفی متوسط بارقم «کتبه - العبد الاقل احمد النیریزی» فی سنۃ ۱۱۴۶ در کتابخانہ سلطنتی.

سور وادعیہ وزیری جلد روغنی عالی، سرلوح مرصع عالی نسخ کتابت عالی ونستعلیق کتابت خفی متوسط با رقم «کتبه الداعی لابودالدولة القاهرة الباهرة احمد النیریزی... فی بلدة اصفهان...» «فی سنۃ عشر ومائة بعد الالف. ۱۱۱» در کتابخانہ سلطنتی.

سناجات خمسة عشر وزیری جلد روغنی عالی، سرلوح مذہب عالی نسخ کتابت ممتاز با رقم «کتبه للمفتقر الی رحمة ربه الغنی احمد النیریزی فی بلدة اصفهان» در سنۃ ۱۱۱۱» در کتابخانہ سلطنتی.

جوشن صغیر نیم ربعی جلد روغنی سرلوح مرصع، متن وحاشیہ مذہب تشعیر سازی تماماً نسخ کتابت عالی بارقم «حرره... احمد النیریزی...» «فی ۱۱۱۲» در کتابخانہ سلطنتی. سورة الفتح وزیری کوچک جلد روغنی عالی تماماً متن وحاشیہ تشعیر سازی مذہب عالی نسخ کتابت بسفیداب عالی با رقم «کتبه المحتاج الی الله الملك الغنی احمد النیریزی» «فی ۱۱۱۳» در کتابخانہ سلطنتی.

خطبہ حضرت امیر وزیری مذہب جلد روغنی عالی نسخ کتابت عالی رقاع کتابت ممتاز با رقم «کتبه... احمد النیریزی السلطانی» «سنۃ ست عشرة ومائة بعد الالف... فی دار السلطنة اصفهان» در کتابخانہ سلطنتی.

دعای احتجاب نیم ربعی جلد روغنی سرلوح مرصع مذہب نسخ کتابت عالی بارقم «کتبه... احمد النیریزی فی دار السلطنة اصفهان...» «سنۃ ۱۱۱۸» در کتابخانہ سلطنتی.

صحیفہ سجادیہ وزیری جلد روغنی عالی یک سرلوح مرصع عالی نسخ کتابت عالی

با رقم «حرره العبد المذنب احمد النيریزی» «فی سنة ۱۱۲۰ بمحروسة اصفهان...» در کتابخانه سلطنتی.

دوازده امام خواجه نصیر وزیر کوچک سرلوح مرصع دو صفحه اول متن وحاشیه مذهب نسخ کتابت خوش با رقم «کتبه تراب اقدام المعصومین... احمد النیریزی عفی عنه» «فی ۱۱۲۵ من الهجرة بمحروسة اصفهان» در پشت صفحه آخر بخط رقاع کتابت خوش تصدیق رقم نیریزی «حرره العبد زین العابدین فی ۱۲۲۲ فی اصفهان» در کتابخانه سلطنتی.

سور وادعیه وزیر جلد روغنی عالی دوسرلوح مرصع عالی نسخ کتابت عالی بارقم «حرره... احمد النیریزی... بمحروسة اصفهان. سنة تسع وعشرين ومائة بعد الالف» «وانا العبد الاثم الجانی - ابن محمد صالح اللؤلؤی محمد هاشم الاصفهانی فی شهر رجب المرجب من شهور سنة ۱۱۹۲ اثنی وتسعين ومائة بعد الالف» در کتابخانه سلطنتی.

دوازده امام خواجه نصیر رحلی جلد روغنی عالی دو صفحه اول متن وحاشیه مرصع عالی تمام صفحات متن وحاشیه مذهب بارقم «... احمد النیریزی» «فی سنة ۱۱۳۲» در کتابخانه سلطنتی.

دعوات وزیر جلد روغنی عالی دو صفحه اول متن وحاشیه مرصع عالی نسخ کتابت خوش با رقم «کتبه... احمد النیریزی انتقله من خط الاستاد علاء الدین التبریزی لجناب السید... میر محمد سلیم سلمه الله تعالی» «فی ۱۱۳۸ بمحروسة اصفهان» در کتابخانه سلطنتی.

ادعیه و تعقیبات نیم ربعی جلد روغنی ترنج و سرلوح مرصع نسخ کتابت خوش بارقم «... میرزا محمد رفیع مستوفی الممالک ایران... و کتب العبد... احمد النیریزی» «فی سنة ۱۱۴۰ بمحروسة اصفهان» در کتابخانه سلطنتی.

سور وادعیه نیم ربعی جلد روغنی عالی تمام متن طلا نسخ کتابت خوش با رقم «قدوفقت و تشرفت بتحریره... فی سنة احدى واربعين ومائة بعد الالف... وانا العبد... احمد النیریزی...» «فی ۱۱۴۱ در کتابخانه سلطنتی.

سور وادعیه وزیر جلد روغنی عالی سرلوح مذهب بقلم زر و سفیداب و مرکب مشکلی نسخ کتابت خفی متوسط بارقم «کتبه العبد الاقل الداعی لابود السلطنة البهية احمد النیریزی» «فی سنة ۱۱۴۶» در کتابخانه سلطنتی.

دعای احتجاج وزیر جلد روغنی عالی سرلوح مذهب نسخ کتابت عالی با رقم «کتبه العبد المذنب احمد النیریزی... فی دار السلطنة اصفهان» «فی ۱۱۲۰» در کتابخانه سلطنتی.

ادعیه نیم ربعی جلد روغنی سرلوح مرصع نسخ کتابت خفی متوسط بارقم «وانا العبد - الاقل احمد النیریزی...» «فی سنة ۱۱۴۹...» در کتابخانه سلطنتی.

نثر الثالی نیم ورقی جلد روغنی عالی سرلوح مذهب صفحات طلا اندازی نسخ کتابت

جلی ممتاز بارقم «راقم الحروف... احمد النیریزی... فی دار السلطنة اصفهان...» فی سنة ۱۱۲۰ «در کتابخانه سلطنتی.

دعای علوی مصری نیم ورقی جلد روغنی عالی سرلوح مذهب نسخ کتابت جلی عالی بارقم «... احمد النیریزی» «فی سنة خمس واربعمین ومائة والف» ۱۱۴۵ در کتابخانه سلطنتی.
دعای احتجاب نیم ربعی جلد روغنی یک ترنج و سرلوح مذهب نسخ کتابت ممتاز بارقم «حرره العبد الاقل... احمد النیریزی» «فی سنة ۱۱۱۱ (بقیه محو شده است) در کتابخانه سلطنتی.

دوازده اسام خواجه نیم ربعی جلد روغنی سرلوح مرصع متن و حاشیه تشعیر سازی مذهب نسخ کتابت عالی بارقم «کتبه تراب اقدام المؤمنین احمد النیریزی» «فی ۱۱۲۲» در کتابخانه سلطنتی.

ادعیه نیم ربعی جلد روغنی سرلوح مرصع نسخ کتابت عالی بارقم «کتبه... احمد النیریزی...» «فی سنة ۱۱۱۷ دار السلطنة اصفهان» در کتابخانه سلطنتی.

ادعیة الاسبوع نیم ربعی جلد روغنی عالی دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب نسخ کتابت جلی عالی بارقم «کتبه العبد المذنب المحتاج الی رحمة الله احمد النیریزی...» «سنة ۱۱۱۸» در کتابخانه سلطنتی.

نثر اللثالی نیم ورقی مذهب نسخ کتابت جلی عالی بارقم «کتبه علی سبیل الاستعجال... احمد النیریزی فی بلدة اصفهان» «فی ۱۱۱۱» در کتابخانه سلطنتی.

دعوات نیم ربعی جلد روغنی عالی سرلوح مرصع بقلم زر نسخ کتابت خوش بارقم «کتبه العبد احمد النیریزی» «فی سنة ۱۱۲۰» در کتابخانه سلطنتی.

دعای صباح نیم ربعی جلد ضربی یا عالی مذهب نسخ کتابت جلی و رقاع و شکسته خفی خوش بارقم «هذا صورة خطه علیه السلام: کتبه علی بن ابی طالب فی آخر نهار الخميس حادی عشر ذی الحجة سنة خمس وعشرين من الهجرة - قد وفقت ونقلت هذه الادعية المبارکة الداعی لا بود الدولة القاهرة احمد النیریزی» «فی سنة ۱۱۴۳» در کتابخانه سلطنتی.

سور و ادعیه نیم ربعی جلد روغنی عالی نسخ کتابت ممتاز با رقم «کتبه... احمد النیریزی» «فی شهر الله الاعظم من شهور سنة ۱۱۱۲ فی بلدة اصفهان» در کتابخانه سلطنتی.

ادعیه جانمازی جلد روغنی چهار سرلوح دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب نسخ کتابت عالی بارقم «کتبه... احمد النیریزی فی دار السلطنة اصفهان» «کتبه... احمد النیریزی فی بلدة اصفهان...» فی سنة ۱۱۱۷... «فی سنة عشر ومائة بعد الف...» ۱۱۱۰ در کتابخانه سلطنتی.

دعای صباح وغیره جانمازی جلد روغنی سرلوح مرصع نسخ کتابت خوش بارقم «راقم الحروف احمد النیریزی» «فی سبع وثلثون ومائة بعد الف» ۱۱۳۷ در کتابخانه سلطنتی.

- ادعية الاسبوع جانمازی جلد روغنی - سرلوح مرصع دو صفحہ اول متن حاشیہ مذہب نسخ کتابت عالی بارقم « کتبہ... احمد النیریزی السلطانی » « فی سنہ ۱۱۱۴ » در کتابخانہ سلطنتی.
- دعای احتجاج نیم ربعی جلد روغنی سرلوح مرصع حواشی تماماً تشعیر سازی مذہب نسخ کتابت عالی بارقم « کتبہ... احمد النیریزی » « فی شہر جمادی الاولی من شہور سنہ ۱۱۱۵ ... فی بلدہ اصفہان ... » در کتابخانہ سلطنتی.
- قصیدہ بردہ وغیرہ نیم ربعی جلد روغنی سرلوح مرصع نسخ کتابت ممتاز بارقم « حررہ لجناب السید ... میرسید علیا... انا العبد... احمد النیریزی عفی عنہ بمحروسہ اصفہان... » « فی سنہ ۱۱۳۱... » در کتابخانہ سلطنتی.
- سور قرآن نیم ربعی جلد روغنی سرلوح مرصع دو صفحہ اول متن وحاشیہ مذہب نسخ کتابت عالی بارقم « حررہ... احمد النیریزی... » « فی سنہ ۱۱۲۸... » در کتابخانہ سلطنتی.
- دعای کمیل وغیرہ وزیری جلد روغنی عالی سرلوح مرصع تماماً متن وحاشیہ تشعیر - سازی مذہب نسخ کتابت خفی متوسط بارقم « راقم الحروف احمد النیریزی السلطانی، الداعی لایودالدولۃ القاہرۃ الباہرۃ السلطانیۃ » « فی ۱۱۱۶ » در کتابخانہ سلطنتی.
- مرقع (غیر از ۵ رقعہ) نسخ کتابت عالی بارقم « حررہ العبد الاقل تراب اقدام المؤمنین المتمسک بولایۃ امۃ المعصومین علیہم السلام احمد النیریزی » « سنہ ۱۱۲۴ » در کتابخانہ سلطنتی.
- مرقع (۳۴ رقعہ) نسخ - نسخ رقاع کتابت ممتاز بارقم « کتبہ العبد الاقل الداعی لایود الدولۃ القاہرہ احمد النیریزی » « فی سنہ ۱۱۳۳ » در کتابخانہ سلطنتی.
- مرقع (۱۶ رقعہ) نسخ کتابت ممتاز بارقم « حررہ العبد الاقل الداعی... احمد النیریزی » « فی سنہ ۱۱۳۵ » در کتابخانہ سلطنتی.
- مرقع (۱۴ رقعہ) نسخ کتابت ممتاز بارقم « حررہ العبد الاقل احمد النیریزی عفی عنہ بمحروسہ اصفہان » « فی سنہ ۱۱۳۲ » در کتابخانہ سلطنتی.
- مرقع (۵ رقعہ از اول قرآن) نسخ کتابت ممتاز بارقم (کتبہ العبد احمد النیریزی فی ۱۱۳۰ » در کتابخانہ سلطنتی.
- ۴۴ رقعہ (از مرقع) وسورہ آل عمران و اعراف از قرآن نسخ کتابت ممتاز بارقم : « کتبہ العبد احمد النیریزی فی ۱۱۳۰ » و « کتبہ العبد الاقل تراب اقدام المؤمنین احمد النیریزی فی سنہ ۱۱۲۲ من الهجرة » در کتابخانہ سلطنتی.
- مرقع (۳۲ رقعہ) نسخ کتابت ممتاز بارقم « تمت القصیدۃ الشریفہ... لجناب السید... میر سید مرتضی... وانا العبد الاقل الداعی... احمد النیریزی عفی عنہ... » « فی سنہ ۱۱۲۱ - من الهجرة بمحروسہ اصفہان... » در کتابخانہ سلطنتی.

سرقع (ده رقعہ ۴۸) نسخ کتابت و کتابت خفی ممتاز با رقم «حرره العبد الاقل احمد النيريزى مستعجلا فى شهر ربيع الثانى من شهور سنة ۱۱۲۲ در اصفهان مسوده شد» و «حرره العبد الاقل الداعى لدوام الدولة القاهرة تراب اقدام المؤمنين احمد النيريزى فى سنة ۱۱۲۴» و «كتبه المفتقر الى ربه احمد السلطانى ۱۱۱۰» و «حرره العبد الاقل احمد النيريزى فى سنة ۱۱۱۲» در کتابخانه سلطنتى سرقع (۲۴ رقعہ) نسخ کتابت ممتاز با رقم : «كتبه العبد احمد النيريزى السلطانى ۱۱۱۵» و «كتبه العبد احمد النيريزى فى ۱۱۳۹» و «كتبه راقم الحروف احمد النيريزى فى سنة ۱۱۱۴» و «وانا العبد احمد النيريزى ۱۱۲۰» و «كتبه احمد النيريزى السلطانى فى شهر جمادى الثانية من شهور سنة ۱۱۱۶» و «حرره العبد الاقل احمد النيريزى عفى عنه فى سنة ۱۱۳۹» و «حرره العبد الاقل احمد النيريزى فى يوم الجمعة شهر صفر المظفر من شهور سنة ۱۱۴۰ بجهت حضرت سيادت پناه ... سيد عبد العظيم نوشته شد» و «حرره العبد الاقل احمد النيريزى فى سنة ۱۱۴۳» و «كتبه احمد النيريزى ۱۱۱۳» و «كتبه فى سنة ۱۱۲۶ و انا العبد احمد النيريزى» و «كتبه فى شهر جمادى الاولى فى شهور سنة ۱۱۲۷» و «كتبه احمد النيريزى ۱۱۱۳» و «كتبه فى سنة ۱۱۲۶» و «كتبه فى شهر جمادى الاولى من شهور سنة ۱۱۲۷» و «كتبه احمد النيريزى ۱۱۱۳» و «كتبه فى سنة ۱۱۲۶» و «انا العبد احمد النيريزى» و «كتبه فى شهر جمادى الاولى من شهور سنة ۱۱۲۷» و «انا العبد الاقل احمد النيريزى» و «حرره العبد الاقل ... احمد النيريزى فى سنة ۱۱۳۴ ... فى دار السلطنة اصفهان» در کتابخانه سلطنتى.

سرقع (۱۱ صفحہ وقفنامه فرح آباد امضاء ومهر شاه سلطان حسين) نسخ رقاع ممتاز در کتابخانه سلطنتى.

یک رقعہ (از سرقع) نسخ کتابت عالی با رقم «وانا العبد احمد النيريزى باصفهان» «كتبه فى اليوم الثانى عشر من شهر شعبان المعظم من شهور سنة ۱۱۲۰» در کتابخانه سلطنتى.

یک رقعہ (از سرقع) نسخ کتابت خوش با رقم «حرره العبد احمد النيريزى» «فى سنة ۱۱۳۶» در کتابخانه سلطنتى.

دو رقعہ (از سرقع) نسخ کتابت خفی متوسط با رقم «حرره العبد الاقل تراب اقدام المؤمنين احمد النيريزى» «فى سنة ۱۱۴۸» در کتابخانه سلطنتى.

چهار رقعہ (از سرقع) نسخ دو دانگ جلی ممتاز با رقم «حرره احمد النيريزى» «فى ۱۱۱۱» در کتابخانه سلطنتى.

یک رقعہ (از سرقع) نسخ کتابت ممتاز با رقم «راقم الحروف العبد المذنب احمد النيريزى» «فى ۱۱۱۹ ... فى دار السلطنة اصفهان» در کتابخانه سلطنتى.

دو رقعہ «از سرقع» نسخ کتابت ممتاز با رقم «العبد تراب اقدام المؤمنين احمد النيريزى فى ۱۱۲۱» و «كتبه العبد احمد النيريزى فى دار السلطنة اصفهان سنة ۱۱۱۷» در کتابخانه

سلطنتی .

دورقعه (از مرقع) نسخ کتابت جلی عالی بارقم «کتبه العبد المذنب احمد النیریزی فی سنة ۱۱۱۸ من الهجرة» و حرره تراب اقدام المؤمنین احمد النیریزی فی ۱۱۲۸ «در کتابخانه سلطنتی.

دوقطعه نیم دودانگ نسخ عالی بارقم «کتبه فی لیلۃ من لیالی احمد النیریزی وانا العبد فی سنة ۱۱۲۱» و احمد النیریزی فی ۱۱۱۴ فی بلدة اصفهان ۱۱۳۴ «در مجموعہ حاج سید نصر اللہ تقوی.

یک قطعه طلائندی نسخ کتابت ممتاز با رقم «کتبه العبد احمد النیریزی فی سنة ۱۱۱۸» در کتابخانه ملی پاریس.

دوقطعه از مرقع نسخ ورقاع کتابت عالی بارقم «العبد الفقیر الی رحمة ربه الولی علاء الدین محمد بن شمس الدین محمد الحافظ النیریزی فی شهر شعبان سنة ثمانین و تسعمائة (۹۸۰) و نقلت من خط وانا العبد احمد النیریزی فی سنة ۱۱۱۹. نقلت من خط طاب ثراه العبد علی عسکر الارسنجانی سنة ۱۲۸۷» در مجموعہ ضیاء لشکر.

یک قطعه رقاع کتابت خوش با رقم «قد تشرفت بکتابتها العبد داعی لدوام الدولة القاهرة الباهرة الحسینیة احمد النیریزی» «فی سنة ۱۱۲۸ من الهجرة المبارکة المحترمة» از مرقع شماره ۱۲ کتابخانه آستانہ رضوی.

یک رقعہ از مرقع نسخ کتابت جلی عالی بارقم «حرره العبد المذنب احمد النیریزی فی ۱۱۱۹» در مدرسہ سپہسالار.

یک قطعه از مرقع نسخ کتابت عالی بارقم «کتبه التانس بمولاه المستغنی عن سواه احمد النیریزی فی شهر جمادی الثانیة من شهور سنة ۱۱۲۳ من الهجرة». در مدرسہ سپہسالار.

دوقطعه مذهب از مرقع رقاع کتابت جلی عالی بارقم «حرره العبد تراب اقدام المؤمنین احمد النیریزی عفی عنه فی شهر محرم الحرام من شهور سنة ۱۱۳۰ من الهجرة فی دار السلطنة اصفهان» در مدرسہ سپہسالار.

دوقطعه مذهب از مرقع نسخ کتابت جلی ممتاز بارقم «کتبه العبد احمد النیریزی فی سنة ۱۱۱۹ من الهجرة النبویة» و «حرره العبد الاقل احمد النیریزی فی سنة ۱۱۲۳» کتابت بروشی اقبال.

شش قطعه نسخ نیم دودانگ جلی ممتاز و دوقطعه رقاع نیم دودانگ جلی ممتاز از یک وقفنامه بنام شاه سلطان حسین صفوی بارقم «کتبه المحتاج... احمد النیریزی السلطانی فی ۱۱۱۶» و «کتبه احمد النیریزی فی ۱۱۱۷» و «فی سنة ۱۱۲۳» و «احمد النیریزی ۱۱۲۰» در مجموعہ حاج سید نصر اللہ تقوی.

یک قطعه مذهب نسخ کتابت خوش بارقم «کتبه العبد الاقل احمد النیریزی»

«فی سنة ۱۱۳۶» در مجموعہ خودم.

قطعه نسخ نیم دودانگ جلی عالی بارقم «کتبه العبد احمد النیریزی ۱۱۲۰ للسید الاعز الاکرم میرسید کاظم الحسینی و فقه الله تعالی» در مجموعہ افخم السلطنہ اعتضادی.

یک قطعه (از سرقع) نسخ کتابت عالی بارقم «کتبه تراب اقدام المؤمنین العبد الاقل احمد النیریزی» «فی سنة ۱۱۳۸ من الهجرة» در مجموعہ خودم.

یک قطعه نسخ کتابت ممتاز بارقم «کتبه العبد الاقل الداعی لابودالدولة القاهره احمد النیریزی» «فی ۱۱۲۸» در مجموعہ خودم.

یک رقعہ نسخ کتابت عالی بارقم «کتبه المحتاج الی الله الملك الغنی احمد النیریزی» «فی ۱۱۱۸» در مجموعہ خودم.

یک قطعه نسخ کتابت ممتاز بارقم «نقلت من خط الاستاد علاء الدین النیریزی... وانا العبد الضعیف احمد النیریزی» «فی سنة ۱۱۲۲ من الهجرة المقدسه بمحروسة اصفهان لجناب

الاخ الاعز الاکرم محمدرضا بیکا رزقه الله سعاده الدارین» در مجموعہ خودم.

یک قطعه نسخ کتابت ممتاز بارقم «حرره الداعی لدوام الدولة القاهرة الباهره احمد النیریزی» «فی سنة ۱۱۲۷» در مجموعہ خودم.

یک قطعه نسخ کتابت ممتاز بارقم «کتبه العبد الاقل الداعی لابودالدولة القاهره احمد النیریزی» «فی سنة ۱۱۲۸» در کتابخانہ ملی.

یک رقعہ (از سرقع) نسخ کتابت ممتاز بارقم «کتبه العبد المذنب احمد النیریزی» «فی ۱۱۱۸ من الهجرة المقدسه» در کتابخانہ ملی.

یک رقعہ (از یک سرقع) نسخ و رقاع کتابت عالی بارقم «کتبه تراب اقدام المؤمنین احمد النیریزی» «فی ۱۱۴۵» در کتابخانہ مجلس.

یک رقعہ (از یک سرقع) نسخ کتابت خوش بارقم «حرره العبد الاقل احمد النیریزی» «فی سنة ۱۱۱۲» در کتابخانہ مجلس.

یک قطعه نسخ کتابت ممتاز بارقم «کتبه احمد النیریزی» «سنة ۱۱۱۶» در مجموعہ امیرالکتاب.

وقفنامه موقوفات شاه سلطان حسین صفوی رقاع دودانگ ممتاز بارقم «حرره العبد الاقل الداعی لابودالدولة القاهرة الباهره احمد النیریزی» «فی سنة ۱۱۲۹» در کتابخانہ آستانہ رضوی

شماره ۵۸۳۲.

ادعیه وسور جلدروغنی نوشته وزیرى نسخ کتابت ورقاع عالی ترجمہ نستعلیق کتابت خوش (شاید بخط خود نیریزی) بارقم «کتبه العبد... احمد النیریزی فی سنة ۱۱۴۲ بمحروسة

اصفهان صانها الله عن الحدثنان» برای فروش.

دعای ایام هفته نیم ربعی باریک یک سرلوح مذهب مجدول مذهب نسخ کتابت جلی

ممتاز بارقم «قد فرغت من تسويد هذه النسخة الشريفة و انا العبد الاقل الداعي لابودالدولة - القاهرة تراب اقدام المؤمنين احمد النيريزي» «في شهر ربيع الاول سنة ١١٣٠ ثلثون ومائة بعد الالف من الهجرة المقدسة» در مجموعة خودم.

شرح دعای سابع صحیفه سجادیه (محمد سعید لاریجانی) نیم ربعی باریک یک سرلوح مذهب مجدول مذهب نسخ کتابت جلی ممتاز بارقم: «قد اتفق الفراغ من تسويد هذه النسخة - الشريفة مسبحاً ومحولقا بيد الشارح عفی عنه و عن والديه في اواخر شهر صفر المظفر. كتبه العبد الاقل الداعي لابودالدولة القاهرة احمد النيريزي في احدى وثلثون ومائة بعد الالف ١١٣١» در مجموعة خودم.

عدة الداعي وزيری مجدول مذهب سرلوح مذهب كاغذ اصفهانی نسخ کتابت خوش بارقم «دفعه فراغ... من تسويد هذه الكلمات... احمد النيريزي». «شهور سنة احدى وخمسين ومائة بعد الالف...» ١١٥١، در کتابخانه ملی.

ادعيه نسخ کتابت خفی متوسط بارقم «کتبه تراب اقدام المؤمنين احمد النيريزي» سنة ١١٥١» در کتابخانه ملی.

ادعيه وزيری كاغذ ترمه قابسازي مجدول مذهب یک سرلوح مذهب عالی جلد روغنی عالی نسخ کتابت ممتاز و اندکی رقاع ممتاز بارقم: «قد تشرفت بتحرير هذه الدعوات الشريفة... امثالاً لامر عالی حضرة محمد ابراهيم بيكا يوزباشي... وانا العبد المذنب احمد - النيريزي» «في سنة ١١١٨ من الهجرة المقدسة» در کتابخانه ملی.

اشارات رموز (سليمان) وزيری كاغذ ترمه مجدول مذهب یک سرلوح مذهب جلد روغنی نسخ کتابت متوسط: بارقم «کتبه العبد المذنب احمد النيريزي على سبيل الاستعجال في دار السلطنة اصفهان» «في شهر ربيع الاخر من شهور سنة خمس عشر ومائة بعد الالف ١١١٥» در کتابخانه ملی.

ادعيه مختلفه: نیم ربعی سرلوح مذهب كاغذ الوان قابسازي بقلم زر وبرخی مشکی نسخ کتابت عالی بارقم «حرره العبد الاقل احمد النيريزي» «في سنة ١١٣٦ من الهجرة» در کتابخانه مجلس.

سور قرآن، ربعی قابسازي شده دوسرلوح مذهب بين السطور طلائندی از بهترین خطوط نيريزي نسخ و رقاع کتابت ممتاز بارقم «کتبه تراب اقدام المؤمنين المحتاج الى الله الملك الغني احمد النيريزي السلطاني في دار السلطنة اصفهان صانها الله عن الحدثان ١١١٦». «کتبه العبد المذنب احمد النيريزي في ١١١٩». یک صفحه آخر نسخ کتابت ممتاز بارقم: «راقمه الاثم محمد هاشم ١٢٠٠ من الهجرة» در کتابخانه مجلس.

شانزده قطعه نسخ کتابت ممتاز و عالی و خوش بارقم «احمد النيريزي السلطاني - بدار السلطنة اصفهان صانها الله عن الحدثان. كتبه العبد المذنب المحتاج الى الله الملك الغني

احمدالنیریزی بمحروسة اصفهان - کتبه العبد احمدالنیریزی. حرره العبد الاقل احمدالنیریزی.
کتبه راقم الحروف المحتاج الی ربه الغنی احمدالنیریزی - کتبه العبد احمدالنیریزی - کتبه احمد -
النیریزی - مشقه العبد المذنب احمدالنیریزی - کتبه احمدالنیریزی - کتبه العبد تراب اقدام -
المؤمنین احمدالنیریزی فی دارالسلطنة اصفهان - حرره العبد احمدالنیریزی - حرره العبد الاقل
احمدالنیریزی - وانا العبد احمدالنیریزی - کتبه العبد الاقل الداعی لایود الدولة القاہرہ احمد -
النیریزی - کتبه العبد الاقل احمدالنیریزی» « سنة ۱۱۱۶ - ۱۱۲۰ - ۱۱۲۰ - ۱۱۲۱ - ۱۱۲۱ -
۱۱۲۰ - ۱۱۲۰ - ۱۱۱۸ - ۱۱۲۱ - ۱۱۲۱ - ۱۱۲۰ - ۱۱۲۲ - ۱۱۲۶ - ۱۱۲۹ - ۱۱۲۴ .
از مرقع شماره ۱۱ کتابخانه آستانه رضوی.

ادعیه و سور متفرقه قطع نیم ربعی، جلد سوخت مذهب نسخ کتابت ممتاز و عالی
حواشی شکسته نستعلیق متوسط خاتمه رقاع ممتاز بارقم «وانا العبد الاقل... احمدالنیریزی...»
« فی سنة خمس واربعمین و مائة بعد الالف... بمحروسة اصفهان» ۱۱۴۵. برای فروش (تاریخ
۱۹ اردیبهشت ۲۸).

صحیفه سجادیه وزیری یک سرلوح مذهب عالی - مجدول مذهب نسخ کتابت عالی
ترجمه حواشی نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم «... علی ید افقر العباد و احوجهم للرحمة
ربه الغنی احمدالنیریزی بمحروسة اصفهان...» « فی شهر المبارک الرمضان من شهور سنة سبع و
عشرین و مائة بعد الالف من الهجرة النبویة المصطفویة ۱۱۲۷ » پشت صفحه اول بخط رقاع
کتابت خوش: این صحیفه مبارکه از خطوط ممتاز استادالاساتید مرحوم میرزا احمد نیریزی...
العبد محمد علی خونساری» مجموعه کتابخانه عمومی نیویورک.

سوره واقعه جلد روغنی حاشیه چند حدیث بخط رقاع رقم نیریزی تاریخ ۱۱۳۲ دارد
مزین مرصع نسخ کتابت جلی و رقاع عالی بارقم «کتبه تراب اقدام المؤمنین احمدالنیریزی
فی ۱۱۳۲» در مجموعه مهدوی.

گفته شد که میرزا احمد نیریزی نستعلیق و مخصوصاً شکسته را نیز خوش می نوشت
و از این قبیل خطوط وی دیده ام:

صفحه ای در پایان یک نسخه دعای صباح بقلم شکسته کتابت خوش با رقم.
یک قطعه از مرقعی که بقلم نسخ است و صفحه ای بقلم شکسته کتابت خوش دارد
با رقم و تاریخ: «اقل احمدالنیریزی فی سنة ۱۱۲۷» در مجموعه آقای دکتر مهدوی، تهران.
مقدمه دوازده امام خواجه نصیر که متن آن بقلم نسخ کتابت عالی و مقدمه آن بقلم
شکسته کتابت جلی متوسط است. در مجموعه نگارنده، رقمهای متعددی که در قطعات فراوان
بخطوط نسخ خود کرده است، غالباً بقلم شکسته کتابت خوش.

از مجموع آثار قلمی این خوشنویس عالیقدر معلوم شد که نام پدر او «شمس الدین

محمد و محل اقامت او اصفهان و اختصاص او بدربار شاه سلطان حسین صفوی و تقرب او بدرجه‌ای بوده که رقم خود را «سلطانی» می‌نگاشته و آثار قلمی او در این مجموعه محصورین ۱۰۹۴ و ۱۱۷۷ است که جمعاً ۸۳ سال میشود و از اینرو استادهم عمردرازی یافته و هم از آغاز جوانی بخوشنویسی مشهور و ممتاز بوده است. رحمة الله علیه.

(۶۵) احمد بن سلطان فخرالدین نیریزی

از خطوط او دیده‌ام : صحیفه سجادیه، بغلی جلد روغنی سرلوح مذهب دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب مرصع نسخ خفی غبار خوش بارقم : «فاز بسعادة اتمامها عبدالضعیف المحتاج الی رحمة ربه الکریم. ابن سلطان فخرالدین، احمدالنیریزی عفی عنهما» «فی سنة ۱۸۷» [ظ ۱۰۸۷]. در کتابخانه سلطنتی.

(۶۶) احمدوقار - میرزا

شرح حال او درج ۱ ص ۵۵ گذشت. از خطوط نسخ وی دیده‌ام : یک رقعه (از یک سرقع) نسخ کتابت خفی متوسط : با رقم «حرره وانشده العبد احمد الوقار» «فی صباح يوم الاربعاء سنة ۱۲۸۲» مجموعه خودم. صحیفه سجادیه قطع نیم ربعی نسخ کتابت خفی خوش (تند) با رقم «... در حضور... حرره الداعی لدوام الدولة الناصریة احمد الوقار فی سنة ۱۲۸۵» نزد همشیره آقاسی سرهنگ حسینی.

یک قطعه نسخ نیم دودانگ جلی و رقاع خوش بارقم : «حرره العبد... احمد الوقار ابن المرحوم الوصال فی ۱۲۷۴ در دارالخلافة طهران. در مجموعه حاج سید نصرالله تقوی. شرح اسماء قدسیه وزیری کوچک جلد روغنی سرلوح مذهب نسخ کتابت جلی و خفی و رقاع خوش بارقم : «کتبه العبد الاقل الداعی لابودالدولة القاهرة العلیة العالیة الناصریة... و انا العبد احمد الوقار ابن المرحوم الوصال الشیرازی» «فی سنة ۱۲۷۴» در کتابخانه سلطنتی. دعای کمیل وزیری کوچک جلد روغنی سرلوح مذهب بقلم زر و الوان نسخ کتابت و رقاع خوش با رقم «حرره العبد... لداعی لابودالدولة... الناصریه... و انا العبد احمد الشیرازی المتخلص بالوقار ابن المرحوم المبرور والوصال طاب ثراه» «فی دارالخلافة طهران - سنة ۱۲۸۱» در کتابخانه سلطنتی.

قرآن وزیری پنج صفحه اول تمام مذهب مرصع ممتاز بین السطور طلائندی حواشی باریک تشعیرسازی مذهب جلد روغنی عالی تزئین عالی متن نسخ کتابت خفی خوش . حواشی نستعلیق و شکسته خفی خوش سرسوره‌ها و آخر رقاع کتابت خوش بارقم «کتبه و حرره امثالاً لاسر... حسام السلطنة العالیة سلطان مراد میرزا... و کاتب هذا الکتاب الکریم

والقرآن العظيم العبد الفقير الحقير الداعي الجاني ابن المرحوم المبرور المغفور الوصال طاب ثراه...
العبد احمد الشيرازي المتخلص بالوقار غفر الله «في العشر الثالث من الشهر الثامن من السنة الثامنة
من العشرة الثانية من المائة الثالثة من الالف الثاني من الهجرة.. ۱۲۷۸» (در بيان قرآن رساله «نكات
القدرة» كه تأليف وقار وباسر حسام السلطنة تأليف شده بقلم نسخ خفي كتابت شده است). در
کتابخانه مجلس .

قرآن وزيری جلد روغنی صفحات متعدد مذهب ممتاز تماماً طلائدازي و مذهب
و سرسوره ها مرصع نسخ و آخر رقاع کتابت خفي عالی حواشی خواص سور نستعلیق و شکسته
کتابت خوش پایان با رقم «... حسام السلطنة العالیة سلطان مراد میرزا... و کاتب هذا الكتاب
... ابن المرحوم المبرور المغفور الوصال طاب ثراه واسكنه الله في جوار مولاه، العبد احمد الشيرازي
المتخلص بوقار غفرله في العشر الثالث من الشهر الثامن من السنة الثامنة من العشرة الثامنة من المائة
الثالثة من الالف الثاني... ۱۲۷۸» در کتابخانه مجلس.

قرآن نیم ورقی چهار صفحه اول تمام مذهب مرصع ممتاز تمام صفحات جدول سازی
مذهب ممتاز جلد روغنی کار علی اشرف تاریخ ۱۲۳۹ «زبهد محمد علی اشرف است» متن نسخ
کتابت خوش ترجمه نستعلیق کتابت خفي متوسط، پایان رقاع کتابت خوش بارقم «حرره
امثالاً لاسر الامير... الحاج عليخان اعتماد السلطنة... و انا العبد الجاني الفاني... خادم الفقراء
احمد المتخلص بوقار ابن المرحوم... استاد الكل وسيد القوم الوصال اسكنه الله في جنات الوصال».
«في السنة الاولى من العشرة التاسعة من المائة الثالثة من الالف الثاني من الهجرة... ۱۲۸۱» در
کتابخانه مجلس.

چهل اسم دوریستی با شرح آنها بفارسی، نیم ربعی مذهب نسخ کتابت و کتابت خفي
(ترجمه) خوش و این رباعی در آخر بخط نستعلیق کتابت جلی خوش :

این نثر لئالی که بود گنج لال
از شیر خداوند کریم متعال
بر درگه صدراعظم آن چرخ جلال
هدیه است و نیازی از وقار بن وصال

برای فروش.

یک رقعہ (از مرصع) نسخ کتابت بمرکب الوان خفي متوسط. شکسته نستعلیق
کتابت خفي متوسط. ثلث کتابت خفي متوسط بارقم «کاتبه قائله العبد الداعي الدولة القاهرة
الناصرية. احمد الوقار ابن مرحوم الوصال» «في ۱۲۷۴» در کتابخانه سلطنتی.

دعای احتجاب وزيری جلد روغنی عالی سرلوح مرصع عالی نسخ کتابت خوش بارقم
«حرره العبد... الداعي لدولة القاهرة المحمد بن الوصال المتخلص بالوقار...» «في سنة ۱۲۶۲» در
کتابخانه سلطنتی.

دعای احتجاب وغيره... (رجوع شود به ترجمه وصال) کتابخانه مجلس.
قرآن نستعلیق کتابت خوش نسخ رقاع شکسته، کتابخانه مجلس.

قرآن نستعلیق خفی خوش شکسته نسخ، کتابخانه مجلس.
 قرآن نستعلیق خوش نسخ شکسته، کتابخانه مجلس.
 قرآن (رجوع شود به ترجمه وصال) کتابخانه مجلس.

(۶۷) ادریس

از خطوط او دیده‌ام: ادعیه بقطع جانمازی - دوسرلوح مرصع تماماً طلائاندازی نسخ
 کتابت خوش بارقم «حرره ادریس بن ابوالملوک» «فی سنة ۱۲۷۵» در مجموعه خودم.
 ارسطو (رجوع شود به محمدشفیع تبریزی).

(۶۸) ارغون کاملی

وی اصلاً ایرانی و از شاگردان یاقوت مستعصمی بود و در بغداد می‌زیست و از آثار
 کتابت وی کتبه‌های دو مدرسه را در بغداد بدو نسبت می‌دهند.
 از خطوط او دیده‌ام: یک صفحه از مرقع ثلث سه‌دانگ جلی عالی نسخ یاقوتی بارقم
 «کتبه ارغون‌الکاملی حامداً و مصلياً» در او نیورسیتة اسلامبول.
 قرآن سلطانی کوچک مذهب عالی متن ریحان سرسوره‌ها ثلث دو دانگ عالی بارقم
 «کتبه العبد الفقیر الی الله تعالی ارغون‌الکاملی حامداً و مصلياً و مسلماً فی سنة احدى و اربعین
 و سبع مائة... (۷۴۱) در موزه اسلامی ترک.
 هشت صفحه از مرقع بایقرا - طهماسب، ثلث و رقاع چهار دانگ جلی ممتاز نسخ
 کتابت جلی خوش توقیع نیم‌دو دانگ عالی بارقم: «کتب فی یوم الاثنین ثامن عشر محرم -
 الحرام من سنة احدى و ثلاثین و سبعمائة (۷۳۱) کتبه ارغون بن عبدالله حامداً و مصلياً و مسلماً»
 خزینة طوپ قاپوسرای.

دو صفحه از مرقع بایقرا - طهماسب، توقیع نیم‌دو دانگ جلی عالی بارقم «کتبه الفقیر
 الی الله ارغون بن عبدالله کاملی فی یوم الجمعة اربع عشر شوال من سنة اثنی و ثلاثین و سبعمائة
 (۷۳۲) الهلالیه حامداً و مصلياً و مسلماً» در خزانه طوپ قاپوسرای.
 پانزده صفحه از مرقع بایقرا - طهماسب ثلث چهار دانگ جلی ممتاز و نسخ کتابت
 عالی بارقم «کتبه العبد الفقیر الی الله تعالی ارغون‌الکاملی» در خزینة طوپ قاپوسرای.
 یک قطعه از مرقع ثلث سه‌دانگ جلی ممتاز و رقاع نیم‌دو دانگ «کتبه العبد ارغون
 کاملی عفی الله عنه» در خزینة طوپ قاپوسرای.

یک قطعه از مرقع سید احمد شهدی ثلث سه دانگ جلی و رقاع کتابت خوش بارقم
 «نمقه ارغون بن عبدالله فی شهور سنة سبعمائة الهجرية» (۷۰۰) در خزینة طوپ قاپوسرای.

قرآن وزیری ساغری منگنه دو صفحه اول متن وحاشیه مذهب و صفحه آخر دارای ذیل
 و پیشانی مذهب مرصع عالی ثلث کتابت خفی عالی بارقم «... ارغون‌الکاملی...» سال ۷۴۵

در موزة ایران باستان.

(۶۹) اسدالله اصفهانی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن کوچک بغلی مزین زیبا که برای سلطان‌العلماء اصفهانی نوشته است. نسخ کتابت غبارعالی بارقم: بیدالعبداقل‌الاثم‌الجانی اسدالله‌الاصفهانی محرر ومکتوب‌گردید فی یوم‌الخمیس‌الرابع شهرشوال‌المکرم سنة ۱۲۸۴ « در مجموعه حاج‌سیدنصرالله تقوی.

(۷۰) اسدالله قزوینی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن بغلی جلد روغنی عالی دو صفحه اول متن وحاشیه مرصع عالی نسخ غبارخوش بارقم: «وقع‌الفراغ... فی شهرذی‌الحجّة‌الحرام سنة ۱۲۸۷ وانا‌العبد... اسدالله‌بن‌المرحوم محمدابراهیم‌القزوینی...» در کتابخانه سلطنتی.

قرآن بغلی جلد روغنی عالی دو صفحه اول متن و حاشیه مرصع نسخ غبارخوش بارقم « وقع الفراغ... فی شهر ذی‌قعدة‌الحرام سنة ۱۲۸۴ و انا‌المذنب‌الجانی... اسدالله‌بن محمد ابراهیم‌القزوینی...» در کتابخانه سلطنتی.

اسدالله کرمانی - سید: رجوع شود به احمد قره‌حصاری ثلث.

(۷۱) اسدالله مرعشی‌همیذنی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن نیم‌ورقی جلد روغنی دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب خوب نسخ کتابت جلی متوسط بارقم « قد فرغ من تسوید کتابت‌القرآن، ابن محمد شریف‌الحسینی المرعشی‌القاضی‌الشوشتری، العبد‌الاثم اسدالله غفرالله ذنوبهما » « سنة ۱۲۶۷ » متعلق بخانم سرهنگ مهدی افخمی (کراچی).

(۷۲) اسدالله بن محمد

از خطوط او دیده‌ام: قرآن نیم‌ربعی دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب مرصع خوش بسبک یاقوت سه سطر اول ووسط و آخر بقلم زر و خط ثلث رقاع کتابت جلی خوش بقیه مطور نسخ کتابت خفی متوسط بارقم « فرغ من تحریر هذه‌المصحف‌المجید... العبد‌المذنب المحتاج‌الی‌رحمة‌الله‌الملك‌الصمد اسدالله ابن محمد ». « فی شهر محرم‌الحرام سنة ستین و تسعمائة هجرية (۹۶۰) در کتابخانه سلطنتی.

— قرآنی دیگر متعلق به محمدحسین عابدی پاکستانی نسخ کتابت یاقوتی خفی متوسط بارقم « تشرف من تحریر‌المصحف... العبد‌المذنب‌المحتاج‌الی‌رحمة‌الله‌الملك‌السبحانی اسدالله بن محمد کاشانی فی شهر جماد‌الاولی لسنة خمس وستین و تسعمائة هجرية ».

(۷۳) اسعد بن ابی المعالی

از خطوط او دیده‌ام: نصف دوم کتاب قانون ابن سینا نسخ تحریر کتابت خفی متوسط و عناوین رقاع کتابت خوش بارقم «آخر کتاب القانون تصنیف الشیخ رئیس ابی علی حسین بن عبدالله... [ساقط]. وافق الفراغ من نسخه یوم الاحد الخامس عشر من ذی الحجة من سنة ست وثمانین و خمسمائة و کتب اسعد بن ابی المعالی بن ابراهیم بن عبدالله الکاتب بالقاهرة... حامداً...» در مجموعه کتابخانه مجلس شورای ملی.

(۷۴) اسکندر - حاج

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث دودانگ کتیبه و رقاع کتابت خوش با رقم «کتبه الحقیرال حاج اسکندر بن ابوبکر پاشا ۱۱۵۹» در موزه اسلامی ترک.

(۷۵) اسمعیل

از خطوط او دیده‌ام: مرقع ثلث سه دانگ جلی و نسخ کتابت جلی خوش بارقم «مشقه الحقیرال اسمعیل حامداً لله... سنة ۱۰۷۱» در موزه اسلامی ترک.

(۷۶) اسمعیل بغدادی

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث دودانگ کتیبه و دو دانگ معمولی عالی بارقم «الحمد لله» «کتبه اسمعیل بغدادی» در موزه اسلامی ترک.

(۷۷) اسمعیل - حافظ

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ریحان و ثلث سه دانگ و نسخ کتابت ترکی عالی بارقم «کتبه اضعف الانام اسمعیل المعروف بحافظ القرآن» در موزه اسلامی ترک.

(۷۸) اسمعیل بن حیدر (شاه صفوی)

از خطوط او دیده‌ام: چهار صفحه از مرقع (دوازده اسام) ثلث چهار دانگ جلی خوش بزر و لاجورد محرر بارقم «حرره اسمعیل بن حیدرال حسینی غفر الله له» در او نیورسیتة اسلامبول. — یک صفحه مذهب ثلث جلی متوسط بارقم حرره اسمعیل بن حیدرال حسینی غفر الله له» (از خطوط اسلامی کوهنل).

(۷۹) اسمعیل - سید - ابن جعفر

از خطوط او دیده‌ام: قرآن بغلی جلد روغنی عالی چهار صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب دو صفحه افتتاح سرصع عالی نسخ غبار متوسط بارقم «کتبه العبد الذلیل ابن جعفرال حسینی اسمعیل» «۱۲۸۷» در کتابخانه سلطنتی.

۸۰) اسمعیل دزفولی (شیخ المشایخ)

از خطوط او دیده‌ام: دو قطعه نسخ کتابت متوسط بارقم «کتبه الفقیر اسمعیل الدزفولی»
«فی سنة ۱۳۳۵ من الهجرة» در مجموعه خودم.

اسمعیل روزنامه‌ی ایاصوفیه: رجوع شود به مصطفی‌عاشر.

۸۱) اسمعیل زاهدی

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث دودانگه‌ی عالی نسخ کتابت جلی عالی بارقم «کتبه الفقیر
اسمعیل الزهدی سنة ۲۰۲» در سوزه اسلامی ترک.

— مرقع ثلث سه دانگ و نسخ کتابت ورقاع کتابت عالی بارقم «کتبه اضعف الکتاب
اسمعیل الزهدی سنة اربعین و مائة و الف» ۱۱۴ در سوزه اسلامی ترک.
و نیز رجوع شود به مصطفی‌کویری. ثلث.

— فیروزنامه منظوم ترکی در قواعد خطوط نسخ کتابت خوش ثلث و ریحان عالی
و رقاع خوش بارقم «فرح اولدی فیروز سنده اولدی چوتاریخی آی سلخ ماه رجب رسمه الفقیر
اسمعیل الزهدی غفرالله ذنوبه و لمن نظرفیه آمین یارب العالمین سنة ۱۳۸» در سلیمانیه اسلامبول
— یک قطعه ثلث دودانگه جلی عالی و نسخ کتابت خوش بارقم «کتبه الفقیر
اسمعیل الزهدی» «سلیمانیه اسلامبول»

— یک قطعه ثلث دودانگه جلی و نسخ کتابت عالی بارقم «کتبه الفقیر اسمعیل -
الزهدی» در سلیمانیه اسلامبول.

— یک قطعه ثلث دودانگه جلی و نسخ کتابت ترکی خوش بارقم «عبده اسمعیل -
الزهدی» در سلیمانیه اسلامبول.

۸۲) اسمعیل شیرازی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن جانمازی چهار صفحه اول مذهب دو صفحه افتتاح متن
و حاشیه مرصع عالی نسخ خفی غبار متوسط بارقم «کتبه اسمعیل شیرازی» «... بتاریخ شهر
رجب المرجب سنة مأتین و اربع عشر بعد الف» ۱۲۱۴ در کتابخانه سلطنتی.

۸۳) اسمعیل بن علی

از خطوط او دیده‌ام: یک مرقع ثلث سه دانگ و نسخ کتابت خوش با رقم «حرره الفقیر
اسمعیل بن علی» در سوزه اسلامی ترک.

— یک قطعه ثلث دودانگه و رقاع خوش بارقم «مشقه الفقیر اسمعیل بن علی» در
سلیمانیه اسلامبول.

— یک قطعه ریحان دودانگ عالی و نسخ ورقاع کتابت خوش بارقم «حرره الفقیر اسمعیل بن علی» در سلیمانیة اسلامبول.

اسمعیل کل احمدپاشا: رجوع شود به مصطفی عاشر، ثلث.

(۸۴) اسمعیل محاسب

از خطوط او دیده‌ام: دوسر قع ثلث سه دانگ جلی و نسخ کتابت خوش بارقم «اسمعیل-

محاسب» در موزه اسلامی ترک.

(۸۵) اسمعیل بن محمد علی

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه مذهب نسخ و نسخ ورقاع چهار دانگ جلی خوش

بارقم: «فی سنة ۱۳۰۹ العبد الاثم محمد اسمعیل بن محمد علی» در مجموعه اسفرجانی.

(۸۶) اسمعیل بن موسی

از خطوط او دیده‌ام: مصباح متهدجد نیم ربعی دو صفحه اول متن وحاشیه مذهب نسخ

کتابت خفی و رقاع کتابت خوش بارقم «و قد تم تحریر هذا الكتاب... علی ید الفقیر الحقیر

تراب اقدام المؤمنین و غلام امیر المؤمنین اسمعیل بن موسی الحمیر ابن النجفی فی یوم الاربعاء

الثانی من شهر صفر ختم بالخیر والظفر من شهور سنة ثمانية و مائة و الف من الهجرة...»

(سنة ۱۱۰۸) برای فروش.

(۸۷) اسمعیل بن یوسف

از خطوط او دیده‌ام: قرآن عظیم رحلی ریحان دودانگ جلی متوسط بارقم «اسمعیل بن

یوسف» در بقعة مولوی در قونیه.

(۸۸) اسمعیل حسینی

از خطوط او دیده‌ام: مجموعه شاهنامه و خمسه و مثنویات عطار و غیره نستعلیق

غبار متوسط و نسخ کتابت عالی (قرن ۹) بارقم «کتبه العبد اسمعیل الحسینی» در موزه اسلامی

ترک (درج ۱ ص ۶۶ نیز از او یاد شده است).

(۸۹) اشرف بن عبدالله طباطبائی

از خطوط او دیده‌ام: بلدالاسین کفعمی، نیم ربعی مذهب نسخ غبار خوش: بارقم

«و قد استتمت کتابت هذا الكتاب متنًا و حاشیة علی ید الفقیر الحقیر تراب اقدام الكتاب اشرف

بن عبدالله الطباطبائی فی عصر یوم الاحد وهو الحادی عشر من شهر محرم الحرام من شهور سنة
ثلث و عشرين و مائة بعد الالف الهجرية على هاجرها...» در نزد آقای سهیلی.

اشرف الكتاب = سيد محمد.

اشرف الكتاب = عبدالعلی یزدی.

شرح احوالش درج ۱ ص ۶۸ بالنسبه مفصل آمده است.

(۹۰) اظهر

از خطوط او دیده‌ام: دو صفحه مناجات حضرت اسیر از سرقع بهرام سیرزا نستعلیق
نیم دودانگ جلی متوسط و رقاع کتابت عالی بارقم «کتبه العبد الفقیر المذنب اظهر الکاتب
تجاوز الله عن سیاته بمحمد و آله و صحبه» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک صفحه از سرقع بهرام سیرزا ثلث دودانگ جلی ممتاز و نستعلیق کتابت جلی
متوسط بارقم: « مفردات و سرکبات نسخ تعلیق علی طریق واضح الاصل خواجه اسیرعلی -
التبریزی تغمدالله بغفرانه و مخترع الثانی وهو الشیخی و قبلتی مولانا کمال الملة والدين جعفر-
التبریزی روح الله تعالی روحه العزیز کتبه اظهر» در خزینة طوپ قاپوسرای

— یک قطعه از سرقع دوره ثلث کتابت خفی عالی. در وسط اشعار فراوان بطور گل
قالیچه نستعلیق غبار متوسط: با رقم «العبد الفقیر اظهر عفا الله عنه» در خزینة طوپ قاپوسرای.
— یک صفحه از سرقع نستعلیق نیم دانگ متوسط. رقاع کتابت خوش بارقم «کتبه-
العبد اظهر اصلح الله شأنه» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک قطعه از سرقع شاه اسمعیل نستعلیق کتابت خفی متوسط و رقاع کتابت عالی
بارقم «... دولة السلطان الاعظم سلطان ابوسعید گورکان خلد الله تعالی ملکه و سلطانه. کتبه
العبد المذنب المحتاج الی رحمة الله و غفرانه اظهر تجاوز الله عن سیاته بدارالامان سمرقند»
در خزینة طوپ قاپوسرای.

— مثنوی مولانا مذهب عالی نستعلیق کتابت خفی متوسط، رقاع خوش (آخر و
عناوین) بارقم « علی یدی اضعف العباد الله الا قدر العبد اظهر ستر الله عیوبه فی ربیع الاول سنة اثنی
و سبعین وثمانمئة (۸۷۲)» در مجموعه خودم.

— یک صفحه اشعار از سرقع نستعلیق خفی متوسط و عنوان رقاع کتابت خوش بزر
محرر بارقم «اللهم خلد دولة السلطان الاعظم الاعدل الاکرم المختص بعناية الملك الرحيم سلطان
ابراهيم خلد ملکه» «کتبه العبد الفقیر المحتاج رحمة الله و غفرانه اظهر تجاوز الله عن سیاته بمحمد
و آله» در خزینة طوپ قاپوسرای.

افصحی = روح الله، ایاصوفیه.

اکرمی = ضیاءالدین محمد قزوینی.

(۹۱) الماس

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه ثلث سه‌دانگ جلی عالی و نسخ نیم‌دودانگ خوش

با رقم «سثقه‌العبدالماس» (قرن ۱۱) در پشت قطعه نوشته‌اند:

« نزد جوهرشناس خطه خط نیست الماس کمتر از یاقوت »

در مجموعه حاج سید نصرالله تقوی.

(۹۲) الیاس شگری

از خطوط او دیده‌ام: دولوچه ثلث چهاردانگ خوش بارقم: « کتبه الیاس شگری

۱۳۱۱ » در بورسه فرقه عسکری قوماندانی» در ایوجامع بورسه

اماسی = شیخ محمد.

(۹۳) امرالله

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه مذهب بر مزار مولوی ثاث چهاردانگ خوش و نسخ

کتابت جلی خوش بارقم « کتبه امرالله میرقیاسطونی ۱۹۴۴ م ». درقونیه

(۹۴) ام‌السلمه (بنت فتحعلی شاه)

از خطوط او دیده‌ام: یک رقع (ازمرقع) نسخ کتابت به آب زر خفی متوسط بارقم

« نمقت بنت شه‌ام‌السلمه » « ۱۲۴۰ » در کتابخانه سلطنتی.

— یک قطعه نسخ کتابت متوسط بارقم « نمقت بنت خاقان [فتحعلیشاه] سلمه »

«سنة ۱۲۵۵» ازمرقع شماره ۱۲ کتابخانه آستانه رضوی.

— یک قطعه نسخ کتابت جلی خوش بارقم « نمقت بنت شه‌ام‌السلمه » «فی شهر

رمضان المبارک سنة ۱۲۹۵» در کتابخانه ملک.

— قرآن نیم‌ورقی جلد روغنی عالی دو صفحه افتتاح متن وحاشیه مرصع نسخ کتابت خفی

متوسط بارقم «نمقت من هی للشاه‌امه بیدالاثم ام سلمه» در کتابخانه سلطنتی.

— تعقیبات نماز نیم‌ربعی جلد روغنی (که با خطوط نسخ نقشها برانگیخته‌اند!)

سرلوح مرصع نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: نمقت بنت شه‌ام‌السلمه. «فی شهر رمضان المبارک

سنة ۱۲۴۵» در کتابخانه سلطنتی.

— سور وادعیه نیم‌ربعی جلد روغنی سرلوح مرصع نسخ کتابت خفی متوسط بارقم

«نمقت من هی للشاه‌امه بیدالداثره ام سلمه» «فی سنة ۱۲۳۸» در کتابخانه سلطنتی.

- دعای صباح نیم ربعی جلد روغنی عالی سرلوح مرصع متن وحاشیه مذهب بقلم زر والوان نسخ کتابت خفی متوسط بارقم «نمقت من هی للشاه امة بیدالداثر ام سلمه» «فی شهر شعبان المعظم سنة ۱۲۳۸...» در کتابخانه سلطنتی.
- دعای کمیل وزیری کوچک-جلد روغنی سرلوح مرصع نسخ کتابت وشکسته خفی متوسط با رقم «نمقت بنت شه ام سلمه» «در شهر رمضان فی سنة ۱۲۰۵» در کتابخانه سلطنتی.
- یک رقعہ نسخ کتابت متوسط بارقم «نمقه ام سلمه ۱۲۴۸» در مجموعه حاج - حسین آقا نخجوانی.

امیر افندی زاده = سید عبدالحیکم. ثلث.

(۹۵) امیرالکتاب ملک الکلاسی

- شرح احوالش درج ۲، ص ۳۷۱ گذشت. شکسته را نیز خوش می نوشت.
- از خطوط او دیده ام: کتیبه گلوی مزار شیخ ابوالفتوح رازی جوار امامزاده حمزه ثلث دودانگ کتیبه عالی بارقم کتیبه شرقی ۱۳۱۶».
- امیر شیخ کرمانی و حبیب الله، نستعلیق- ثلث.

(۹۶) امین الدین فتح الله کاشانی

- از خطوط او دیده ام: قرآن نیم ربعی جلد روغنی عالی دو صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب و دو صفحه افتتاح متن وحاشیه مرصع نسخ غبار خفی متوسط، سرسوره ها رقاع خوش بارقم «امین الدین فتح الله کاشانی» «سنة ۱۰۳۲» در کتابخانه سلطنتی.
- آئینه صفوت = شریفه، ثلث.
- ایزدی : احمد سراج.

(۹۷) ایوب صدقی

- از خطوط او دیده ام : یک قطعه ترکی کتابت جلی عالی بارقم «سوده الفقیر المذنب ایوب صدقی» در سلیمانیه اسلامبول.

ب

(۹۸) بابا خوشمردان-سید

- از خطوط او دیده ام: یک قطعه از رقع بایقرا - طهماسب ثلث چهاردانگ جلی عالی و نسخ کتابت خفی عالی بارقم « مشقه العبد سید بابا الخوشمردان» (قرن ۹) در خزینه طوپ قاپوسرای.

باقی = عبدالباقی تبریزی.

(۹۹) باقی محمد بخارائی

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه مذهب از یک مرقع ثلث دودانگ عالی و نسخ کتابت خوش یاقوتی و رقاع کتابت خوش بارقم: «مشقه العبد المذنب الفقیر الحقیر الراجی باقی محمد البخاری غفرالله ذنوبه فی سنة تسعین و تسعمائة بدارتاشکند».

پیشنهاد فروش از طرف Magya Bros Ltd. لندن بمبلغ پانزده پوند.

(۱۰۰) باقی

از خطوط او دیده‌ام: یک رقعہ ثلث سه دانگ و نسخ دودانگ خوش بارقم «کتبه باقی» (در حدود قرن ۱۰ و ۱۱) از مرقع شماره ۱ کتابخانه آستان رضوی.

(۱۰۱) بایسنغر

فرزند شاهرخ پسر تیمور (۸۰۲-۸۳۷) که خود از خوشنویسان و هنرمندان بود و اهل هنر را تشویق بسیار می‌کرد و در کتابخانه او پیوسته چهل تن از خوشنویسان و مذهبیان و مصوران مشغول کتابت و تذهیب و تصویر بودند. بایسنغر میرزا در خطوط اصول (شش - قلم) شاگرد شمس‌الدین محمد بن حسام‌هروی معروف به شمس بایسنغر بوده است و خود در خط محقق و ثلث از استادان برجسته. کتیبه پیش‌طاق مسجد گوهرشاد مشهد بخط ثلث اوست که در بیست سالگی نوشته و از قدرت و قوت قلم سحر و معجزه‌ای بیادگار گذاشته است. کتابت بزرگترین قرآن موجود بخط محقق نیز اثر ارزنده اوست که هم‌اکنون بعضی صفحات آن در موزه آستان قدس رضوی و کتابخانه سلطنتی و کتابخانه ملی و موزه ایران باستان و کتابخانه ملک و بعضی مجموعه‌های خصوصی موجود است و منسوب به اومی دانند و بعضی از اوراق آن هم در امامزاده‌ای در قوچان بوده است چه در حدیق الحقایق است که:

«... از زلزله جزهمان امامزاده سلطان ابراهیم بن علی بن موسی‌الرضا [در قوچان] چیزی باقی نمانده و بعضی اوراق قرآن خط میرزا بایسنغر بن میرزا شاهرخ ابن اسیر تیمورگورکانی در آنجاست. گویند نادرشاه افشار از سمرقند به آنجا آورده از عجایب آثار است: طول صفحه دو ذرع و نیم، عرض یک ذرع و ده‌گره، طول سطر یک ذرع، عرض سطر پنج‌گره، بین السطور یک چارک اندازه قلم صدیک ذرع، و شاه شهید در سفر خراسان دو صفحه از آن را برای اطاق موزه بطهران آورد».

حدایق الحقایق ج ۳، ص ۳۱۳.

بایسنغر میرزا بسیار خوشگذران بوده و با تجمل میزیسته و بسبب افراط در خوشگذرانی در سنین جوانی (سی و پنج سالگی یا سی و هشت سالگی) در هرات بدرود حیات گفت. مؤلف «حبیب‌السیر» در باره او می‌نویسد: «به مجالست ارباب علم و کمال بغایت مایل و راغب بود»

و در تعظیم و تبجیل اصحاب فضل و هنر در هیچ وقتی از اوقات اهمال و اغفال نمی نمود و خردمندان کامل از اطراف و اکناف ایران و توران به هرات آمده در آستان مکرمت آشیانش مجتمع می بودند، وبلغای وافر کیاست و فصحای صاحب فراست از اقصای و امصار عراق و فارس و آذربایجان بدرگاه عالم پناهنش شتافته صبح و شام ملازمت می نمودند و آن شاهزاده عالیشان در تربیت و رعایت تمامی آن طایفه گرامی کوشیده همه را بوفور انعام و احسان مسرور و شادمان می ساخت و هر کس از خوشنویسان و مصوران و نقاشان و مجلدان در کار خویش ترقی می کرد بهمگی همت، بحالش سپرداخت».

بایسنغر میرزا دوست ترین و بانی زیباترین مکتب کتاب سازی در ایران بوده است و در هیچ دورانی به اندازه زمان او نسخه های نفیس و زیبا نوشته و تصویر نشده است بطوری که در کمتر کتابخانه ای در جهان ممکن است از کتابهای کتابخانه بایسنغر نسخه ای یافته نشود.

بشیرآغا = رجوع شود به مصطفی عاشر.

بقاء = سید محمد.

بلبل = فغان الدین.

۱۰۲) بهاء الدین بن حسن

از خطوط او دیده ام: ترجمه تاریخ قم قطع رحلی خشتی، یک سرلوح مرصع عالی قدیم فرسوده، خط نستعلیق نیم دودانگ متوسط - ثلث دودانگ جلی خوش پایان: «... مرا از آن شیخ عذر نمی باید خواست. تمامه فی المجلد الثانیة. تم کتابة هذا المجلد الاولی... باشارة الصحاب المعظم... دستور الوزراء... الخواجه زین الدوله والدین والدین... علی یدی اقل عباد الله تعالی... بهاء الدین بن حسن بن بهاء الدین من الحسن بن عبد الملك الحافظ... قد وقع الفراغ من تحريره يوم الاثنين السابع والعشیرین من شهر ذی حجة الحرام سبع ثلاثین و ثمانمائة هجرية نبوية بمدينة مصونة محروسة قم حماها الله تعالی عن طوارق الحدثان و نوائب الزمان. بیادگار نوشتم من این کتابت را اگرچه این خط من لایق کتا [بت نیست]

در کتابخانه ملی.

بیگدلی = عبدالرشید.

پ

۱۰۳) پیر محمد ثانی - روزبهان

از خطوط او دیده ام: قرآن وزیری بزرگ، جلد طلاپوش اندرون سوخت کار روزبهان بن

حاجی نعیم الدین کاتب مذهب ، در تاریخ . ۹۳ دو صفحه اول تمام مذهب . نسخ کتابت و ثلث جلی خوش بارقم : « پیر محمد ثانی... » سال ۹۲۹ . در آخر فالنامه منظوم بخط نستعلیق کتابت متوسط رقم روزبهان مذهب نسخه . در موزه ایران باستان .

پیریحیی = یحیی صوفی .

(۱۰۴) پیر نور اصفهانی

از خطوط او دیده ام : صحیفه سجادیه ، بغلی ، دو صفحه اول مذهب نسخ غبار خوش با رقم : « نمقه... ابن پیر محمد مقیم ، پیر نور اصفهانی . » « فی تاریخ... سنة ۱۱۰۷ » در کتابخانه سلطنتی .

— صحیفه سجادیه ، بغلی ، مذهب . نسخ غبار خوش بارقم : « کتبه ابن پیر محمد مقیم ، پیر نور اصفهانی » « سنة ۱۰۹۵ » در کتابخانه سلطنتی .

ت

(۱۰۵) تاجی

از خطوط او دیده ام : یک صفحه از مرقع ثلث چهار دانگ کتبه و سه دانگ جلی عالی نسخ کتابت جلی خوش بارقم : « مشقه تاجی الفقیر » در او نیورسیتة اسلامبول .

تجلی = محمد . ثلث .

تزیینی = حسن بن مصطفی .

(۱۰۶) تواقتمور شهابی ساوی

از خطوط او دیده ام : قرآن رحلی عظیم ، ثلث وریحان سه دانگ جلی خوش . نسخ کتابت جلی متوسط بارقم : « فرغ من کتبه تواقتمور بن عبدالرزاق الشهابی الساوی فی یوم الاربعاء التاسع عشر من شوال لسنة ستة عشرة و سبعمائة (۷۱۶) در موزه اسلامی ترک .

ج

(۱۰۷) جعفر - محترم اصفهانی

جزایری = حسن بن مصطفی .

از خطوط او دیده ام : صحیفه سجادیه وزیر بزرگ جلد ساغری ضربی مذهب دو صفحه اول متن و حاشیه مرصع مذهب ، نسخ کتابت خوش بارقم : « کتبه جعفر » ترجمه و حواشی

نستعلیق کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد الجانی محتشم» و «کاتب ترجمه و حواشی کاتب- السلطانی محتشم اصفهانی (قرن ۱۲) در کتابخانه سلطنتی.

(۱۰۸) جعفر اهری

از خطوط او دیده‌ام: یک رقعہ (از مرقع) نسخ کتابت خوش بارقم «العبد المذنب جعفر الاهری» «سن شهور سنة ۱۱۲۳» در کتابخانه سلطنتی.

(۱۰۹) جعفر بایسنغری

شرح حال او در ضمن نستعلیق نویسان گذشت ج ۱، ص ۱۱۴.

از خطوط او دیده‌ام: یک صفحه بزرگ از مرقع ثلث دودانگ جلی ممتاز. ریحان کتابت جلی ممتاز - نسخ کتابت خفی یا قوتی ممتاز - رقع کتابت جلی ممتاز، نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «کتبه اضعف عباد الله تعالی و احوجهم الی عفو الله و غفرانه جعفر البایسنغر حامد الله تعالی علی نعمه و مصلیا علی نبیه محمد وآله الطاهرین». در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک صفحه بزرگ از مرقع نستعلیق کتابت خفی متوسط - ثلث رقع کتابت خوش بارقم: «فی مدح السلطان الاعظم والخواقان الاعدل الاکرم معزالحق والسلطنة والدنیا والدين غیاث الاسلام والمسلمین بایسنغر بهادرخان خلدالله ملکه و سلطانه. خدم بکتابتها الفقیر الی الله الغنی جعفر البایسنغر عفا الله عنه». در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک صفحه تمام بزرگ از مرقع ریحان سه دانگ ممتاز ثلث سه دانگ ممتاز. رقع کتابت جلی ممتاز - نسخ کتابت خفی عالی و نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «کتبه اضعف عباد الله تعالی جعفر التبریزی احسن الله احواله فی الدارین فی سنة ثلاث وثلثین و ثمانمائه (۸۳۳) در خزینة طوپ قاپوسرای.

— چند صفحه از شاهنامه و خمسه و اشعار دیگر از مرقع بهرام میرزا رقع کتابت عالی نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «اللهم متع و خلد دولة السلطان ابن السلطان ابن السلطان جلال السلطنة والدنیا والدين علاء الاسلام والمسلمین خلد الله تعالی شأنه» «اللهم اید دولة السلطان الاعظم علاء الدولة خلد ملکه» «کتبه جعفر البایسنغری» در خزانه طوپ قاپوسرای.

— دو صفحه بزرگ از مرقع بهرام میرزا رقع دودانگ ممتاز نستعلیق نیم دودانگ جلی و کتابت خفی و غبار متوسط بارقم: «برسم خزانه الکتب... بایسنغر بهادرخان... خدم بکتابتها العبد الغریب الغریق فی بحار الفراق والحریق بنار الاشتیاق جعفر التبریزی ختم الله آماله بالخیر والحسنی فی سنة ثلاث وثلثین و ثمانمائه الهجرية النبوية (۸۳۳)» «کتبه اضعف عباد الله

تعالی و احوالهم الی عفو الله و غفرانه جعفر البایسنغری احسن الله عواقبه بالحسنی» «کتبه العبد الفقیر المحتاج الی رحمة الله و غفرانه جعفر عفا الله عنه» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک صفحه از سرقع بهرام میرزا نستعلیق کتابت خفی متوسط رقاع کتابت عالی با رقم «کتبه العبد جعفر فی سنة ثلاثین و ثمانمائه . ۸۳» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک صفحه از سرقع بهرام میرزا نسخ کتابت خفی ورقاع کتابت عالی و ثلث دودانگ ممتاز و نستعلیق کتابت خفی متوسط: با رقم «کتبه العبد المذنب المحتاج الی رحمة الله و غفرانه جعفر التبریزی تجاوز الله عن سیاته بالنبی محمد وآله» و «کتبه جعفر التبریزی البایسنغری» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک صفحه اشعار از سرقع نستعلیق کتابت خفی متوسط - رقاع کتابت عالی با رقم: «کتبه العبد جعفر عفا الله عنه» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک غزل از حافظ از سرقع نستعلیق نیمدانگ خوش - رقاع عالی با رقم «لمولانا محمد الحافظ الشیرازی تغمدہ الله بغفرانه... روی تو کس ندیده هزارت رقیب است... مشقه العبد الفقیر الحقیق جعفر تجاوز الله عن سیاته بمحمد وآله» این درشت ترین قلم نستعلیق اظهاراً و شاید بهترین خطوط است که دیده‌ام. در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک صفحه از سرقع ثلث سه دانگ عالی. نسخ کتابت یاقوتی. نستعلیق کتابت جلی متوسط با رقم: «کتبه العبد الفقیر الحقیق المحتاج الی رحمة الله تعالی و غفرانه جعفر التبریزی فی سنة ثلث و ثلاثین و ثمانمائه (۸۳۳) من الهجرة النبویه» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— شاهنامه فردوسی نیم ورقی بزرگ - کاغذ ختائی مجدول مذهب صفحه اول یک شمس مذهب ممتاز. دو صفحه بعد تماماً دو مجلس تصویر حاشیه مذهب ممتاز دو صفحه بعد تماماً مذهب ممتاز. دو صفحه اول بعد متن و حاشیه مذهب ممتاز. عنوانها بقلم ثلث خوش بالوان مختلف. دو صفحه آغاز شاهنامه تماماً مذهب ممتاز. دو صفحه بعد متن و حاشیه مذهب ممتاز و آغاز یک سرلوح مذهب ممتاز و ۲۲ مجلس تصویر ممتاز. دو صفحه آخر متن و حاشیه مذهب ممتاز، نستعلیق کتابت خفی متوسط با رقم: «قد وقع الفراغ من تحریر هذا الكتاب... بإشارة الخاقان بن الخاقان سلطان السلاطین... غیاث السلطنه والدنیا والدین بایسنغر بهادر سلطان خلد الله ملکه و سلطانه علی ید العبد الضعیف المفتقر الی رحمة الله الباری جعفر البایسنغری اصلح الله احواله» «فی الخامس من جمادی الاول سنة ثلاث و ثلاثین و ثمانمائه هلالیة والحمد لله اولاً و آخراً» ۸۳۳ در کتابخانه سلطنتی.

— یک قطعه مذهب نستعلیق کتابت خفی متوسط با رقم: «کتب هذه السفینة الراجی

الى رحمة الله تعالى و غفرانه جعفر البایسنغری احسن الله احواله فی الدارين فی سنة سبع و عشرين
ثمانمائة» و «کتب هذه المجموعة و انا الفقير الراجی الى رحمة الله تعالى و غفرانه جعفر البایسنغری
احسن الله احواله و انجح بالخیر و السعادة آماله فی سنة سبع و عشرين و ثمانمائة بدار السلطنة
هرات حماها الله تعالى عن الافات و البلیات» ٨٢٧ در کتابخانه ملی.

(١١٠) جعفر یزدی - حاجی

از خطوط او دیده ام: ادعیه نیم ربعی جلد روغنی سرلوح مذهب مرصع نسخ کتابت
و رقاع کتابت خوش بارقم: «این دعوات بجهت... فتح علی خان ملک الشعراء... وانا العبد
الاحقر حاجی جعفر الیزدای [کذا] و کان ذلك فی شهر ربیع الثانی من شهور سنة ست و ثلاثون
مائتین بعد الالف من الهجرة... در مجموعه آقای سلطان القرائی.

— زاد المعاد نیم ورقی کاغذ ترمه مجدول مذهب طلائندازی دو صفحه اول متن و
حاشیه مذهب عالی - جلد روغنی عالی نسخ کتابت خوش بارقم: «حسب الاشارة... سپهسالار
... سمت تحریر و تسطیر یافت. وانا العبد الاقل الداعی لابودالدولة القاهرة... حاجی جعفر الیزدای
و کان ذلك فی شهر جمادی الاولى من شهور سنة ١٢٤٥ خمس اربعین مائتین بعد الالف...»
در کتابخانه ملی.

جلال الدین آماسی. رجوع شود به عبدالله آماسی. نسخ.
جلال الدین = محمود. ثلث.

(١١١) جلال الدین علی حافظ سبزواری غباری

از خطوط او دیده ام: قرآن حمایلی. جلد ضربی مذهب اندرون سوخت. دو صفحه
افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی نسخ غبار خفی بارقم... جلال الدین بن علی الحافظ
سبزواری غباری... سال ٩٢٥ در موزه ایران باستان.

(١١٢) جلال الدین

از خطوط او دیده ام: یک قطعه ثلث سه دانگ و نسخ کتابت - رقاع کتابت خوش
بارقم: «مشقه الاقل الاقلین ابن محمدرضا، جمال الدین تحریراً فی يوم الخميس شهر شوال
المکرم سنة ١١١٠» فروش وجدانی. [؟]

(١١٣) جمال الدین شیرازی

از خطوط او دیده ام: یک قطعه ثلث دو دانگ جلی - نسخ و رقاع کتابت عالی بارقم:
«مشقه العبد المذنب الراجی المحتاج الى رحمة الملك الغنی ابن محمدرضا جمال الدین؟»

الشیرازی ۱۱۱۰ « در مجموعه خودم.
جمالی = پیر یحیی.

چ

چاوشی زاده = علی = سید. ثلث.
چمشیر = حافظ. ثلث.
چینی چی زاده = عبدالرحمن. ثلث و نسخ.

ح

(۱۱۴) حافظ چمشیر

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث چهاردانگ عالی « فسنستکتبکتکتکموها »
بارقم: « حافظ الشهیر بچمشیر سنة ۱۱۰۹ » « ظاهراً ۱۱۱۹ » در موزه اسلامی ترک.
حافظ = محمد باقر.
حافظ شیرازی = شمس.

(۱۱۵) حافظ روسی

از خطوط او دیده‌ام: عجائب المخلوقات و غرائب الموجودات (یا عجائب نامه)
(که بنام طغرل بن ارسلان سلجوقی تألیف شده است). ثلث خوش، نسخ خفی متوسط با رقم
« وقع الفراغ من تحريره في يوم الاثنين ثمان وعشرين من شهر المبارك ربيع الاخر سنة اربع وثمانين
وثمانمائة... حرره العبد... حافظ روسی... » ۸۸۴. در مجموعه مهدوی.
حافظ هروی = کمال الدین حسین.

(۱۱۶) حبیب الله کاتب

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه با سفیدآب روی کاغذ مشکی ثلث دودانگ جلی خوش
بلکه عالی. نسخ کتابت و رقاع خوش بارقم: « مشقه العبد المذنب حبیب الله الكاتب » (قرن
۱۲-۱۳) در مجموعه اسفرجانی.

(۱۱۷) حبیب الله کرمانی - امیر شیخ ثانی

از خطوط او دیده‌ام: یک صفحه از مرقع بایقرا - طهماسب ثلث چهاردانگ جلی و
ریحان سه دانگ جلی عالی - رقاع کتابت - نسخ کتابت - رقاع نیم دودانگ عالی نستعلیق
نیم دودانگ متوسط بارقم: « کتبه حبیب الله بن محیی المشتهر بامیر شیخ الکرمانی » (قرن ۹)
در خزینه طوپ قاپوسرای.

حبلی = حسین. ثلث.

(۱۱۸) حسام الدین زرین قلم

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از سرقع نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «نمقه الفقیر حسام الدین زرین قلم فی سنة ۹۹۵» در موزه اسلامی ترک.
حسن بن ابراهیم: محمد ابراهیم بن حسن. رقاع.

(۱۱۹) حسن اسکوداری

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از سرقع نسخ نیمدانگ جوش با رقم «نمقه المذنب حسن الاسکوداری تلمیذ بن الشیخ» موزه اسلامی ترک.

(۱۲۰) حسن حسینی

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث یکدانگ کتبیۀ عالی با رقم «کتبه حسن حسینی ۱۳۱۴» در ایو جامع بورسه.

(۱۲۱) حسن خوانساری

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه نسخ و رقاع کتابت خوش با رقم «حرره العبد الاقل حسن خوانساری فی زمان القحط والغلا ۱۲۳۲ و نزول انواع البلا» در مجموعه اسفرجانی.
— قطعه نسخ سه دانگ جلی خوش رقاع دودانگ خوش با رقم «حرره العبد حسن - خوانساری بدار الخلافة طهران بجهت عالی حضرت مولانا محمد صادق نوشته شد» در مجموعه حاج سید نصرالله تقوی.

— قرآن وزیری کوچک جلد روغنی نوشته (مناجات حضرت امیر) نسخ خوش. نسخ و آخر رقاع کتابت خوش با رقم: «حسب الخواهش... حاج محمد رفیع خلف... حاج صانع... باتمام رسید... حرره... حسن خوانساری فی شهر ربیع الاول من سنة ۱۲۰۹ تسع و مائین والف من الهجرة المبارکة...» در مجموعه خودم.

— زاد المعاد وزیری کوچک جلد روغنی عالی سرلوح مذهب عالی نسخ و رقاع کتابت جلی متوسط با رقم: «قد وقع من تحريره... العبد المحتاج الی تعالی الله الحسن خوانساری...» «فی شهر رجب من شهور سنة ۱۲۴۵» در کتابخانه سلطنتی.

— قطعه نسخ دودانگ جلی و شکسته کتابت خوش با رقم: «العبد الحقیر حسن - خوانساری فی شهر صفر سنة ۱۲۳۰» در مجموعه افخم السلطنة اعتضادی.
— مصائب المعصومین وزیری کاغذ ترسۀ مجدول مذهب یک سرلوح مذهب دو صفحه

اول متن و حاشیه مذهب نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «تم هذا الكتاب بيد اقل الطلاب ابن محمد علي، حسن الخوانساري في مشهد الرضوية العلية العاليه». در پشت صفحه اول: «استكتبه لنفسه الجاني الفاني و انا المصنف الواثق عفى عنه» (دوره ناصرالدين شاه) در کتابخانه سلطنتی.

حسن شیرازی - حافظ = غياث الدين. ثلث.

(۱۲۲) حسن گلپایگانی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن جانمازی - جلد روغنی عالی - دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مرصع نسخ خفی غبار خوش بارقم: «وانا العبد... ابن ملاحسین حسن گلپایگانی» «سنة ۱۱۹۹» در کتابخانه سلطنتی.

(۱۲۳) حسن رضا - سید حاج

از خطوط او دیده‌ام: دولوحه بر مزار مولوی ثلث شش دانگ عالی نسخ دودانگ خوش بارقم: «حرره الحاج السيد حسن رضا غفر الله ذنوبه سنة ۱۳۲۹» در قونیه.
- یک لوحه مذهب عالی ریحان و ثلث شش دانگ جلی - نسخ دودانگ جلی عالی بارقم «بندة آل عبا سید حسن رضا ۱۳۲۳» در او نیورسیته اسلامبول.

(۱۲۴) حسنعلی

از خطوط او دیده‌ام: دورقه (ازمرقع) ثلث چهار دانگ جلی و نسخ نیم دودانگ خوش بارقم «مشقه العبد حسنعلی» «سنة ۱۳۹۰» در کتابخانه سلطنتی.

(۱۲۵) حسن بن محمود السالم

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از سربع ثلث دودانگ جلی عالی و نسخ و رقاع کتابت خوش بارقم: «نمقه... حسن بن محمود السالم فی سنة ثمان وتسعين و تسعمائه» ۹۹۸. در خزینه طوپ قاپوسرای.

(۱۲۶) حسن بن مصطفی

کاتب زاده جزایری مشهور تزینی؟

از خطوط او دیده‌ام: ثلث دودانگ کتیبه خوش. کوفی. نسخ نیم دانگ کتیبه خوش بارقم: «از خامه پر خطا کاتب زاده حسن بن مصطفی الملقب بجزائری الشهیر تزینی؟ ۱۱۹۴» به بدنه های مسجد و ستونها با مرکب مشکی روی گچ و غالباً چپ و راست نوشته شده است

«بوخطوتک اسراولوب تذهیب الصحیحی همان ایلدی اجرا محمدله شفیق ناتوان»
این بیت بخط نستعلیق یک دانگ کتیبۀ متوسط در ابوجامع بورسہ.
حسن بن نصرالله قاری. (رجوع شود بہ محمود حسین) (تعلیق قدیم).

(۱۲۷) حسن بن ولی

از خطوط او دیدہ ام: قرآن وزیری نسخ کتابت عالی ورقاع بارقم: «حسن بن ولی -
۱۰۷۴» در سوزہ اسلامی ترک.

حسن یمنی - سید: رجوع شود بہ شریفہ امینہ صفوت. ثلث.

(۱۲۸) حسین ارسنجانی ابن عسکر

از خطوط او دیدہ ام: قرآن رحلی کوچک جلد روغنی ممتاز - شش صفحہ اول مذهب
مرصع ممتاز، نسخ کتابت خوش بارقم: «... حسین بن علی عسکر ارسنجانی...» سال ۱۲۸۵
در کتابخانہ سلک.

(۱۲۹) حسین حبلی

از خطوط او دیدہ ام: سرقع ثلث دودانگ و نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبہ الفقیر
حسین خواجه مشق ہمایون المعروف بحبلی ۴۲۹» در سوزہ اسلامی ترک.

۱۳۰ حسین خفاف زاده

از خطوط او دیدہ ام: سرقع ثلث دودانگ جلی و نسخ کتابت خفی خوش بلکہ عالی
بارقم «کتبہ اضعف الضعفا حسین الشہیر بخفاف زاده سنہ ۱۱۵۰» در سوزہ اسلامی ترک.
- سرقع ثلث سدانگ و نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «کتبہ الفقیر حسین المعروف
بخفاف زاده غفرلہ» در سوزہ اسلامی ترک.

(۱۳۱) حسین الدین خان

از خطوط او دیدہ ام: دو قطعہ از سرقع نسخ کتابت خوش (هنری) بارقم «کتبہ -
حسین الدینخان» (قرن ۱۱-۱۲) در سوزہ بریتانیا.

(۱۳۲) حسین رفعتی آق حصاری

از خطوط او دیدہ ام: قرآن وزیری کوچک نسخ کتابت خفی و رقاع خوش بارقم:
«سنہ ۱۲۱۸ [یا ۱۳۱۸] فی اوایل شہر الشریف الشعبان کتبہ الفقیر الذلیل السید حافظ حسین
الرفعتی الآق حصاری» در سوزہ اسلامی ترک.

(۱۳۳) حسین بن رمضان

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه ثلث دودانگ عالی و نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه اضعف الكتاب حسین بن رمضان سنه ۱۱۴۳» در سلیمانیه اسلامبول.
 - یک قطعه ثلث دودانگ جلی و نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه اضعف الكتاب حسین بن رمضان» در سلیمانیه اسلامبول.

(۱۳۴) حسین عطار زاده

از خطوط او دیده‌ام: یک سرقع ثلث دودانگ جلی و نسخ کتابت عالی بارقم «کتبه العبد المذنب حسین الشهير عطارزاده ۱۱۵۸» در اوئیورسیتة اسلامبول.

(۱۳۵) حسین همت شیرازی

علاءالدین از خطوط او دیده‌ام: ترجمه منظوم فرمان حضرت امیر به مالک اشتر (نظم وقار شیرازی) نیم ورقی نسخ کتابت خفی و رقاع کتابت جلی متوسط بارقم: «حرره - الداعی لظهورالدوره المهدیه و دوامالدوله الناصریه و تأیید اسرة المعتمدیه اعنی... الحاج معتمدالدوله نواب اشرف اقدس والا فرهاد میرزا... وانا العبد الاثم ابن الناظم والداعی التائب الجازم علاءالدین حسین المتخلص بالهمة ابن الوقار فی شهر ربیع الاول من شهر سنه ۱۲۹۸» برای فروش.

حسین حافظ هروی = کمال الدین.

(۱۳۶) حسین بن علی

از خطوط او دیده‌ام: دیوان کمال الدین اسمعیل نیم ورقی مذهب قدیم نسخ کتابت قدیم متوسط و ثلث خوش بارقم: «قدتم دیوان ملک الشعرا» کمال الدین اسمعیل الاصفهانی فی یوم الثلثاء الرابع عشر من شهر شوال سنة اثنین و ثلثین و سبعمائه و الحمد لله علی افضاله والصلوة علی رسوله محمد وآله کتبه اقل عبادالله الرقیب حسین بن علی بن محمد الطیب». در کتابخانه سلطنتی (مندرجات این برگه با آنکه اختلاف تکرار شده است).

(۱۳۷) حسین گلپایگانی

از خطوط او دیده‌ام: یک رقع (از سرقع) نسخ کتابت جلی و خفی خوش بارقم: «کتبه العبد الاقل الجانی حسین بن محمد الجرفادقانی». «فی سنة ۱۲۴۴» در کتابخانه سلطنتی.

حسین فخار = جمال الدین.

شیرازی بوده و منسوب به اتابکان.

(۱۳۸) حسین فخار

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از مرقع نسخ کتابت جلی و خفی عالی بارقم: «کتبه حسین الفخار» در روان - طوپ قاپوسرای.

و نیز با عنوان: جمال‌الدین حسین فخار

بهجة المباحج وزیری بزرگ کاغذ سمرقندی مجدول مذهب دو صفحه اول متن وحاشیه مذهب عالی نسخ کتابت عالی بارقم: «تمام شد کتاب بهجة المباحج در فضایل و معجزات میدالانبیاء و اهل بیئش... فی یوم الاحد بیست و هفتم شهر جمادی الاول سنة احدى وخمسین و تسعمائه علی ید العبد الضعیف... جمال‌الدین المشهور بحسین الفخار». سنه ۹۵۱ در کتابخانه سلطنتی.

— یک قطعه از مرقع مالک ثلث وریحان سه دانگ جلی و رقاع کتابت جلی ممتاز بارقم: «سئقه العبد الضعیف حسین الفخار شیرازی حامداً و مصلياً و مسلماً والحمد لله وحده» در خزینه طوپ قاپوسرای.

(۱۳۹) حسین محمد تبریزی

از خطوط او دیده‌ام: کتابی در اخلاق بفارسی (بدون ابتدا) قطع نیم ربعی نسخ کتابت خفی خوش (بشیوه کازرونی‌ها = علاءبیک): بارقم «تم علی ید الفقیر حسین محمدالتبریزی احسن الله عاقبه فی بلدة شیراز صینت من الافات والاعواز عند یوم الخمیس عشرین ذی حجة - الحرام لسنة اربعین و تسعمائة الهجریه) (۹۴۰) در مجموعه اصغر مهدوی. (مندرجات این برگه با اندک اختلاف تکرار شده است).

(۱۴۰) حسن نیاز طباطبائی - سید

از خطوط او دیده‌ام: سور قرآن نیم ربعی جلد روغنی سرلوح مرصع نسخ کتابت خوش بارقم: «حرره الداعی لدوام الدولة... فتح علی شاه قاجار... العبد الاقل سید حسین النیاز الطباطبائی» «فی ۱۲۰۴» [کذا] در کتابخانه سلطنتی.

(۱۴۱) حسین بن محمد تقی... بن احمد تبریزی

از خطوط او دیده‌ام: انوار الربیع سیدعلیخان کبیر وزیر سرلوح مذهب نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «کاتب الحروف اقل عبادالله حسین بن محمد تقی بن مؤمن بن المحسن بن المهدي بن الباقر الاحمد النیربزی» «فی ۱۲۶۵» در آخر بخط شکسته تعلیق متوسط یادداشتی

دارد : « بدین بنده جانی عبدالله منشی مازندرانی انتقال یافت بتاريخ نهم شهر ربیع الاول سنه ۱۲۶۹ در دارالسلام شیراز جنت طراز مطابق سیچقان نیل ترکی » در کتابخانه مجلس.

(۱۴۲) حسین بن محمد شریف حکاک

از خطوط او دیده‌ام: کتیبه کاشی معرق ایوان شمالی مسجد وکیل در شیراز (تعمیر بامر فرمانفرما) ثلث چهار دانگ کتیبه خوش بارقم: (کتبه میرزا حسین ابن محمد شریف حکاک ۱۲۴۳)».

(۱۴۳) حسین الحافظ الهروی (کمال الدین)

در نستعلیق نویسان شرح حال وی گذشت (ج ۱ ص ۱۶۸).
از او دیده‌ام: کتیبه صفت صاحب مسجد جامع اصفهان ثلث سه دانگ کتیبه خوش بارقم: «... انجام یافت فی تاریخ سنه ثمان و ثلاثین وتسعمائة (۹۳۸) کتیبه کمال الدین حسین الحافظ الهروی».

— یک رقعہ (از مرقع) ثلث رقاع دودانگ و نسخ کتابت جلی عالی بارقم: «سئقه الفقیر کمال الدین حسین الحافظ الهروی» در کتابخانه سلطنتی.

— کلمات قصار وزیری جلد روغنی کار آقای فتح الله، سرلوح مذهب عالی ثلث رقاع جلی عالی و نسخ خفی متوسط بارقم: «قدتشرفت باتمام هذا الكتاب... کمال الدین حسین - الحافظ الهروی فی المشهد المقدس...» «بتاریخ شهر ربیع الاول سنه ثلاث و ثلاثین و تسعمائة» (۹۳۳) در کتابخانه سلطنتی.

— یک قطعه از مرقع سید احمد مهدی ثلث سه دانگ جلی و نسخ ورقاع کتابت عالی بارقم: «سئقه العبد کمال الدین حسین حافظ هروی» در خزینہ طوپ قاپوسرای.

حکیم: رجوع شود به ترجمه وصال. قرآن. کتابخانه سلطنتی.

حکیم = علیمحمد.

حلمی = مصطفی.

(۱۴۴) حمدالله لباسانی

از خطوط او دیده‌ام: شاهنامه فردوسی مذهب مرصع مصور متوسط نسخ کتابت تعلیق مانند خوش بارقم: «تمة الكتاب بعون الملك الوهاب فی يوم الاثنين سادس عشرین جمادى الاول سنه اثنين و تسعمائة (۹۰۲) علی يد عبد الضعیف المحتاج الی الله الغنی حمدالله بن قوام الدین ابن نظام الدین القاسم الادیب لباسانی غفرالله له ولوالدیه ولاستادیه» در کتابخانه ملی مونیخ.

(۱۴۵) حمدالله بن مصطفی دده

و یا حمدالله ابن شیخ، شیخ حمدالله آماسی فرزند شیخ مصطفی دده است که از بخارا به «اماسیه» مهاجرت کرد و در «آنابول» اقامت گزید. حمدالله در آنجا بسال ۸۳۴ یا ۸۳۰ بدنیآمد و در جوانی بعلم و دانش پرداخت و آنگاه بخط روی آورد و از خیرالدین مرعشی شاگرد عبدالله صیرفی تعلیم گرفت و ترقی کرد. چون سلطان بایزید بسطنت رسید و او را باستانبول طلبید. حمدالله دوره سلطان سلیم و سلطان سلیمان قانونی را نیز درک کرد و در ۹۲۶ در ۹۳ یا ۹۶ سالگی درگذشت و در اسکدار در مقبره قراجا احمد بخاک سپرده شد.

حمدالله بشیوه یاقوت مینوشت و «محبی الدین» و «جمال الدین آماسی» و «عبدالله» از شاگردان او بودند و نیز «حسام الدین خلیفه» و «شکرالله خلیفه» و «رجب خلیفه» را از شاگردان او دانسته اند و «یحیی رومی» و «علی بن یحیی» نیز از خوشنویسان معاصر او بوده اند. آثار خطی حمدالله در ترکیه بسیار است از خطوط او دیده ام مرقع ثلث سه دانگ عالی بلکه ممتاز - نسخ کتابت عالی تویع کتابت ممتاز - نستعلیق کتابت متوسط بارقم «کتبه حمدالله بن مصطفی دده حامدالله تعالی...» در موزه اسلامی ترک.

— مرقع ثلث سه دانگ جلی ممتاز و نسخ کتابت ترکی عالی بارقم: «کتبه حمدالله المعروف بابن الشیخ حامدالله تعالی...» در موزه اسلامی ترک.

— مرقع ثلث سه دانگ عالی و نسخ کتابت خفی خوش بارقم «سوده اضعف الکتاب حمدالله المعروف بابن الشیخ» در موزه اسلامی ترک.

— مرقع عظیم مذهب عالی نسخ کتابت جلی دو دانگ ثلث سه دانگ جلی - رقاع کتابت - نسخ کتابت خفی - تویع نیم دانگ عالی بارقم «کتبه المذنب حمدالله المعروف بابن الشیخ حامدالله... سنة احدى و تسعمائة الهجرية» (۹۰۱) در موزه اسلامی ترک.

— دو قطعه ثلث دو دانگ جلی عالی بارقم: «کتبه... اضعف الکتاب حمدالله بن مصطفی دده المعروف بابن الشیخ» در سلیمانیه اسلامبول.

— دو قطعه نسخ کتابت خفی خوش بارقم «کتبه الفقیر حمدالله المعروف بابن الشیخ نقل من خط الشیخ رحمة الله علیه» در سلیمانیه اسلامبول.

حمدالله: رجوع شود به حسن اسکودازی. ثلث.

(۱۴۶) حیدر علی

از خطوط او دیده ام: قرآن نسخ کتابت خفی یاقوتی خوش بارقم «کتبه حیدر علی فی حایر الحسینی علیه السلام، حامداً مصلياً فی تاریخ ۱۰۰۹» در مجموعه حاج سید نصرالله تقوی.

۱- زیر این دو کلمه خط کشیده و نوشته اند دیده نشده است.

(۱۴۷) خان احمد سیری

از خطوط او دیده‌ام: یک جزوه ثلث دودانگ جلی عالی بارقم: «کتبه خان احمد سیری فی ثلاث والفاء» ۱۰۰۳ در سلیمانیه اسلامبول.

خدا = محمد حسین اصفهانی . نسخ .

خدا = سید محمد .

خطیب زاده = ابراهیم . ثلث .

خطیب قمی = ابی طالب حسینی .

خفاف زاده = حسین . ثلث .

(۱۴۸) خلیل کاتب سرای

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از سرقع ثلث چهاردانگ خوش و رقاع کتابت خوش بارقم: «العبدالداعی خلیل کاتب سرای» در موزه اسلامی ترک.

(۱۴۹) خلوصی

ویا خلوصی - سید ، از خطوط او دیده‌ام: دولوحه بر سزار مولوی ثلث شش دانگ عالی بارقم: «کتیبه خلوصی ۱۳۲۲» و «۱۳۲۶» در قونیه .

— لوحه بر سزار مولوی ثلث سه دانگ جلی عالی و نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «خاکپای اولیا سید خلوصی پرخطا ۱۳۲۷» قونیه .

خواجه زاده = حسین . ثلث .

خواجه زاده = محمد . ثلث و نسخ .

(۱۵۰) خورشید کلاه بنت علی نقی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن نیم ورقی جلد روغنی عالی - دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مذهب نسخ کتابت خفی متوسط بارقم «برحسب امر... ناصرالدین خسرو والا مقام...»

از پی تحریر قرآن مجید ... امرشد صادر باین بنت غلام

در هزار و سیصد و هفت این کنیز زامر شه بنوشت این قرآن تمام

کنیه خانه زاد خورشید کلاه بنت خانه زاد بن خانه زاده علی نقی ابن حاج اسمعیل الملقب بحکیم - الممالک...» در کتابخانه سلطنتی .

خوشحال = عبدالله .

خوشمردان - رجوع شود به علی بن حسن.
خوشمردان = بابا.

خوشنویس اصفهانی - میرزا غلامعلی (رجوع شود به ترجمه محمد رحیم).

(۱۵۱) خیری

از خطوط او دیده‌ام: دولوحه ثلث یکدانگ کتیبه عالی بارقم: «اثر خیری ۱۳۱۰ و ۱۳۱۱» در ابوجامع - بورسه.

د

دائمی - ابراهیم. ثلث و نسخ.
درویش احمد - احمد. ثلث.

(۱۵۲) درویش احمد

از خطوط او دیده‌ام: فتحنامه قسطنطنیه بفارسی، نسخ کتابت ترکی خوش بارقم: «در این حکایت بطریق ترجمه از زبان رومی بزبان تازی و فارسی و ترکی و در دست درویش احمد فقیر اصلح الله شأنه مکتوب گشت و اکنون نهصد و شصت و هفت سالست که ایاصوفیه تمام شده است بتاریخ رومیان» در اونیورسیتة اسلامبول.

(۱۵۳) درویش علی

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه ثلث دودانگ جلی و نسخ کتابت خوش بارقم: «حرره الحقیر درویش علی حامد الله تعالی ومصلياً علی نبیه محمد وآله الطاهرين سنة ۱۰۶۸ هـ» در سلیمانیه اسلامبول.

- سرقع ثلث سه دانگ و نسخ کتابت ترکی خوش: بارقم «مشقه درویش علی سنة ۱۰۶۰» در موزة اسلامی ترک.

- سه قطعه ثلث دودانگ جلی عالی - نسخ کتابت ترکی خوش بارقم: «کتبه اضعف عباد الله الرؤف درویش علی حامد الله تعالی ومصلياً علی نبیه محمد وآله اجمعين سنة ۱۰۷۴ هـ» و «کتبه الحقیر المعروف درویش علی غفر الله ذنوبه» و «حرره الحقیر درویش علی غفر الله ذنوبه سنة ۱۰۷۲ هـ». در طوپ قاپوسرای.

- یک قطعه ثلث دودانگ جلی عالی بارقم «مشقه درویش علی» در سلیمانیه اسلامبول.
- مرقع ثلث سه دانگ و نسخ نیم دانگ خوش و رقاع کتابت خوش بارقم: نمقه - المذنب... درویش علی حامد الله...» در موزة اسلامی ترک.

— مرقع ثلث سه دانگ ونسخ کتابت خفی خوش بارقم: «نمقه الفقیر درویش علی غفر ذنوبه سنة ۶۶» در موزه اسلامی ترك.

— مرقع ثلث سه دانگ ونسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه اضعف العباد المعروف درویش علی غفر الله ذنوبه سنة ۱۰۸۳» در موزه اسلامی ترك.

— قرآن نیم ورقی مذهب جلد ضربی عالی نسخ و رقاع کتابت ترکی خوش وریحان سه دانگ جلی خوش بارقم «تمت الكتابة الكتاب المنزل... وهو سادس و سبعین و الف من - مصاحف الذی کتبه الحقیر الفقیر... درویش علی حامد الله... لسنة ست و سبعین و الف من هجرية...» (۱۰۶۶) در موزه اسلامی ترك.

— یک مرقع ثلث سه دانگ ونسخ کتابت خوش بارقم: «حرره درویش علی سنة ۱۰۷۴» در موزه اسلامی ترك.

مرقع ثلث سه دانگ جلی ونسخ کتابت خوش بارقم: «الفقیر درویش علی غفر ذنوبه سنة ۱۰۷۷» در موزه اسلامی ترك.

— مرقع ثلث سه دانگ جلی و نسخ کتابت عالی: بارقم: «کتبه اضعف عباد الله - الرؤف درویش علی سنة ۱۰۷۸» در موزه اسلامی ترك.

(۱۵۴) درویش علی جودی

از خطوط او دیده‌ام: مرقع ثلث سه دانگ ونسخ کتابت خفی عالی بارقم: «مشقه اضعف الضعفا درویش عمر الجودی...» در موزه اسلامی ترك.

(۱۵۵) درویش محمد

از خطوط او دیده‌ام: قرآن میشن عنابی مذهب ترکی - تزئینات ترکی، نسخ کتابت ترکی متوسط بارقم: «قد وقع الفراغ... فی شهر ذالقعدة سوده لفقیر الحقیر درویش محمد بن یوسف من تلامیذ فضل الله افندی الامام جامع والده سلطان غفر له...» «سنة ۱۰۹۶» در مجموعه مهدوی.

(۱۵۶) درویش قربانعلی کوه سره

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از مرقع ثلث سه دانگ جلی خوش و نسخ کتابت جلی خوش و رقاع کتابت خفی متوسط بارقم: «الاقل الداعی درویش قربانعلی کوه سره. سقای لب تشنه کربلا امام حسین علیه السلام» «سنة ۱۲۱۶» در مدرسه سپهسالار.

(۱۵۷) درویش مقصود

از خطوط او دیده‌ام: دو قطعه مذهب ثلث نیم دو دانگ کتیبه عالی و نسخ ورقاع

نیم دودانگ جلی خوش بارقم : «حسب الفرموده جناب سیادت مآب اسیر زین الدین علی الصفوی سلمه الله تعالی فی الدارین نوشته شد. نمقه مقصود التبریزی فی شهور سنة ۹۸۰ بمحروسة علی سبیل السرعة» در مجموعه نصیری ودانشگاه.

— یک قطعه مذهب ثلث چهاردانگ کتیبه عالی و نسخ کتابت جلی متوسط ورقاع نیم دودانگ خوش بارقم : «الفقیر درویش مقصود فی محروسة الفارس جهت توفیق آثاری نورالدین محمد نوشته شد تحریراً فی ۱۰۹۸» در مجموعه آقای نصیری.

(۱۵۸) دوست محمد

شرح احوال او در ضمن نستعلیق نویسان گذشت (ج ۱ ص ۱۸۸).

از خطوط او دیده ام: یک رقعہ نستعلیق کتابت خفی خوش بارقم «اقل العباد دوست - محمد» (حدود قرن دهم - یازدهم) از یک سرقع آقای سلطان القرائی.

— دیوان حضرت اسیر مترجم نسخ کتابت به طلای خوش - نستعلیق کتابت جلی خوش وزیر دو صفحه اول متن وحاشیه مذهب عالی بارقم: «تم دیوان حضرت الاسیر علی ید العبد الفقیر الراجی الی فیض الغفور والمغفور دوست محمد بن سلیمان الهروی وصار تاریخه اسم صاحبہ جعل الله عواقب [اسوره خیراً] نزد سیرزا علی اصغر برای فروش.

— یک قطعه از سرقع سید احمدی شهدی^۱ ثلث سه دانگ جلی و نسخ کتابت خفی ورقاع کتابت عالی با رقم «سثقه العبد المذنب دوست محمد بن سلیمان الهروی فی العشر الاول من شهر محرم الحرام سنة ثمان و ثلثین و تسعمائه بهراة (۹۳۸) در خزینة طوپ قاپوسرای.

— قرآن رحلی جلد سوخت تحریر طلاپوش. دو صفحه افتتاح و متن و حاشیه مذهب مرصع ممتاز - تماماً مزین. نسخ کتابت و ثلث رقاع جلی خوش بارقم: «... دوست محمد بن سلیمان هروی...» سال ۹۶۸. در آستانه حضرت معصومه قم.

— مجالس العشاق خشتی بدون تزیین نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «فرغ عن تسوید هذه الكتاب بتوفیق الملك الوهاب العبد المذنب دوست محمد الکاتب بتاريخ شهر ربیع الثانی سنة اثنان [و] سبعین و تسعمائة الهجرية...» در مدرسه سپهسالار.

(۱۵۹) دوست محمد

از اونیز دیده ام: یک قطعه از سرقع نسخ نیم دودانگ جلی خوش : : بارقم حرره دوست محمد ۱۲۱۲» در کتابخانه ملک.

ذهنی = صوفی زاده. نسخ.

۱ - کذا و ظاهراً سید احمد شهدی چنانکه سرخوم مؤلف بارها ذکر کرده است.

(۱۶۰) راسم

از خطوط او دیده‌ام: قرآن نیم ربعی نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «راسم اغرگاپی لی» ۱۴۴۰ در موزه اسلامی ترک.

(۱۶۱) راشد

از خطوط او دیده‌ام: سرقع ۴۲ صفحه ثلث دودانگ جلی و نسخ کتابت تزکی خوش بارقم: «سنوده راشد سنة اثنی و ثمانین و مائة والف» ۱۱۸۲ در خزانه طوپ قاپوسرای راغب: اسمعیل. ثلث.

راقم مصطفی. رجوع شود به مصطفی عاشر. ثلث.

(۱۶۲) راقم

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث ریحان تزیینی شش دانگ عالی: بارقم «کتبه راقم ۱۲۵۵» در موزه اسلامی ترک.

(۱۶۳) رجایی

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث دودانگ کتبه و چهاردانگ معمولی عالی بارقم کتبه رجائی ۱۲۷۸ در موزه اسلامی ترک.

(۱۶۴) رجبعلی

از خطوط او دیده‌ام: کتیبه مدخل حرم نوکه ناصرالدین شاه اورا تذهیب کرده است (حضرت معصومه قم) ثلث برجسته نیم دانگ کتیبه خوش بارقم «کتبه رجبعلی الخادم». — دو کتیبه سزدر و زودی صحن نو سزار حضرت معصومه درقم و کتیبه سردر ساعت. همان ساعت که بنام امین السلطان است. ثلث سه دانگ کتیبه خوش بارقم: «قد قرغ التسوید الخادم رجبعلی المشهدی سنة ۱۳۰۳».

(۱۶۵) رشدی

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث یکدانگ کتیبه عالی بارقم: «رشدی ۱۳۱۳» در بقعه ابه سلطان در بورسه^۱

۱- مرحوم دکتر محبوبی روی کلمات «ابه» و «بورسه» علامت سؤال گذاشته‌اند.

رضای اصفهانی - میرزا - محمد رضا بن عبدالعزیز.

(۱۶۶) رضا موسوی

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از مرقع رقاع دودانگ جلی خوش بارقم «حرره اقل الاقلین و اول الاذلین ابن محمد رضا الشریف الموسوی» در مدرسه سپهسالار.

(۱۶۷) رضاقلی بن احمد شاملو

از خطوط او دیده‌ام: یک رقعہ نسخ کتابت جلی متوسط بارقم: «کتبه العبد رضاقلی شاملو للولد الاعز الاکرم محمد ابراهیم» «فی سنة ۱۲۵۱» در مجموعه آقای مدرس رضوی.
- بیاض بغلی روی کاغذ ترمه سفیداب الوان نسخ و رقاع کتابت خفی متوسط بارقم «حرره العبد المذنب المحتاج الی رحمة الله الملك الغنی ابن احمد شاملو رضاقلی» «فی شهر صفر- المظفر من شهور سنة ۱۲۵۲ من الهجرة المقدسة المبارکة ثقلت من خط استاد اسماعیل قبله الكتاب احمد النیریزی رحمة الله تعالی ونور الله سرقده». در مجموعه مدرس رضوی.

(۱۶۸) رفقی شریف

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث دودانگ کتیبۀ عالی بارقم «کتبه رفقی شریف» در ایوجامع بورسه.

(۱۶۸) رمضان

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه نسخ کتابت عالی بارقم: «مشقه رمضان سنة ۱۰۶۰» در سلیمانیه اسلابول.

(۱۶۹) روح الله افصحی

از خطوط او دیده‌ام: جزوه متفرقه (وزیری) رقاع ونسخ کتابت خوش بارقم: «نمقه اقل عباد الله تعالی روح الله الشهير بافصحی» (قرن ۱۰ - ۱۱) در ایاصوفیه.
روزبهان (رجوع شود به پیرمحمد ثانی) قرآن در موزه ایران باستان.
ریحانی - محمد کریم.

ز

زرگر - محمد عراقی. ثلث.

زرین قلم - عبدالحسین خوانساری.

زرین قلم - حسام الدین. ثلث.

زهدی - اسمعیل. ثلث.

۱۷۰) زینا شیرازی

از خطوط او دیده‌ام: شرح اشعار انوری، جانمازی کاغذ دولت‌آبادی مجدول مذهب یک سرلوح. جلد روغنی ضربی مذهب نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «تمام شد شرح مقطعات بمبارکی وفرخی. قدوقع الفراغ من استنساخه وقت الضحی یوم السبت ثامن عشر رمضان المبارک سنة احدى و عشرين والف. اقل خلق الله زیناء شیرازی» سنه ۱۰۲۱ در کتابخانه سلطنتی.

۱۷۱) زین الدین یزدی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن رحلی مذهب. نسخ کتابت خفی خوش. آخر ثلث سه دانگ طلای عالی بارقم: «قدتشرّف بکتابه المصنّف الشریف المبارک فی یوم الاثنین من شهر ذی القعدة لسنة احدى عشر الف [کذا] الهجرة النبوية علی يد العبد الضعیف الحقیر المذنب القاصر اقل - عباد الله واحقر خلق الله زین الدین شمس الدین الیزدی غفر الله له والوالدیه و لجميع المؤمنین» در مجموعه آقای سهیلی^۲ (مندرجات این برگه در دو برگه دیگر باندرک تفاوت تکرار شده است)

۱۷۲) زین العابدین

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه طلائاندازی. نسخ کتابت عالی بارقم: «حرره زین العابدین سنة ۱۲۳۶» در مجموعه خودم.

۱۷۳) زین العابدین اصفهانی

زین العابدین بن محمد تقی اصفهانی ملقب به «اشرف الملک» از استادان مسلم خط نسخ در دوره فتحعلی شاه و محمدشاه و ناصرالدین شاه و از کتاب دربار این پادشاه اخیر بوده و بهمین مناسبت سلطانی رقم می کرده و بفرمان ناصرالدین شاه به «اشرف الکتاب» ملقب شده است. در «المآثر الاثار» است که «آقا زین العابدین خطاط از مفاخر عظیمه این دولت است که او در قلم نسخ کرامت اظهار می فرمود...» (ص ۲۱۲). آقا زین العابدین از «آقا محمود» اصفهانی تعلیم خط گرفته ولی از روی خطوط میرزا احمد نیریزی مشق بسیار نموده و نام وی را به عظمت یاد کرده است. اشرف الکتاب در دوره زندگانی طولانی خود شاگردان بسیار تربیت کرده که یکی از آنان سید محمد بقاء بوده است، و آثار گرانبهای فراوان از قلم خود بیادگار گذاشته است وی بیش از یکصد سال زیسته و بعقیده آقای میرزا محمد حسین ادیب اصفهانی خط شناس بی نظیر، در پیری به از جوانی می نوشته است. بسال

۱- این کلمه ربعی هم خوانده می شود یعنی بهر دو صورت نوشته شده است.

۲- مرحوم دکتر محبوبی روی سهیل علامت سؤال گذاشته اند.

۱۲۹۶ یا بقول جابری انصاری صاحب تاریخ اصفهان در حدود یکصد و ده سالگی بتاریخ ۱۳۰۰ قمری در اصفهان در گذشته است.

سرگشته شاعر در ستایش اشرف الکتاب سروده است:

به پیش خط خوش نغز اشرف الکتاب ز خط سبز نکویان همه دهان بستند
از خطوط او دیده‌ام: قرآن و زبیری جلد روغنی تمامی صفحات متن و حاشیه مذهب
مرصع عالی نسخ کتابت و اندکی رقاع کتابت عالی بلکه ممتاز در بهترین خط اشرف الکتاب
برای فتحعلی شاه است کتاب کرده است) بارقم: «... و کان ذلک فی خاسس عشر شهر شعبان المعظم
من شهر سنة سبع و اربعین بعد الالف (۱۲۴۷)... وانا العبد... زین العابدین بن محمد تقی
الاصفہانی...» در مجموعه آقای علی اتحادیه که این نام خط زده شده و بنام «شاه» نوشته
شده است.

— ادعیه نیم ربعی جلد روغنی عالی مذهب نسخ کتابت جلی و خفی خوش بارقم
«کتبه العبد الاقل زین العابدین الاصفہانی» «۱۲۵۱» در کتابخانه سلطنتی.

— یک رقعہ ورقاع نیم دودانگ شکسته نستعلیق خفی خوش بارقم: «وانا العبد
زین العابدین الاصفہانی السلطانی در سنة ۱۲۵۴» در کتابخانه ملی.

— یک مکتوب که تقاضای اعاده مستمری کرده است و احواله آن بفرزند خود میرزا
غلامرضا!؟! رقاع کتابت جلی خوش بارقم: «اقل واعیان زین العابدین مدعو باشرف الکتاب
...» در حواشی ابیاتی که شعراء: میرزا آقا جان پرتو، میرزا اسمعیل شیرازی - سید محمد بقا -
آقا عبدالحسین بن حاج محمد مهدی ده دشتی، در مدح اشرف الکتاب سروده اند بخط نستعلیق
خوش نوشته شده است. در مجموعه خودم.

— یک قطعه از سرقع نسخ ورقاع کتابت جلی خوش بارقم: «حرره العبد الاقل -
زین العابدین فی جمادی الاخر فی ۱۲۲۷» در مدرسه سپهسالار.

— رجوع به ترجمه محمد خوراسکانی. رقعہ در کتابخانه سلطنتی.
یک قطعه نسخ کتابت عالی بارقم: «نمقه العبد زین العابدین» «فی ۱۲۶۰» در
مجموعه خودم.

— قرآن بسیار سزین مرصع و مذهب نسخ کتابت و سرسوره ما و آخر رقاع کتابت
خوش بارقم: «کتبه العبد الجانی زین العابدین السلطانی الاصفہانی فی شهر شعبان سنة ۱۲۷۸
در کمال ضعف و پیری و شکستگی و رک و زمین گیری از حضرت حق جل شأنه استدعا نمودم
بندر کتابت این جلد قرآن خداوند سبحان شفا عطا فرماید و الحمد لله الذی وفقنی باتمامه.»
(آقا جان پرتو در دنبال بخط رقاع خوش نوشته: «این جلد کلام الله مجید ربانی را یک قلم
خط است برای آقا زین العابدین اشرف الکتاب است بی شرکت غیر که در این اواخر سن باضعف
قوی و باصره توفیق نگارش یافت حرره العبد آقا جان پرتو». در مجموعه مهدوی.

- یک قطعه نسخ کتابت عالی بارقم «حرره زین العابدین» در مجموعہ خودم.
- یک قطعه نسخ ورقاع کتابت جلی خوش بارقم «کتبه العبد المذنب زین العابدین سلطانی الاصفہانی» «سنہ ۱۲۸۱ و ۱۲۸۷» در مجموعہ خودم.
- یک قطعه نسخ کتابت ورقاع کتابت جلی خوش بارقم: «کتبه العبد زین العابدین سلطانی الاصفہانی سنہ ۱۲۸۰ من الهجرة...» در مجموعہ خودم.
- یک قطعه نسخ دودانگ ورقاع عالی بارقم: «بجہت قرۃ العین ارجمند سعادت مند ملایاری وردی الملقب بملاآقا بابا مؤذن وفقہ اللہ وحرره فی شاہ عبدالعظیم والمحرر المسکین زین العابدین فی ۱۲۱۸» در کتابخانہ ملی پارس.
- سورہ یس و ادعیہ نسخ نیم دودانگ و رقاع عالی بارقم: «وانا العبد الداعی لدوام الدولۃ القاہرۃ الباہرہ زین العابدین وحرر فی ذی الحجۃ الحرام سنہ ۱۲۲۲ فی دار السلطنۃ اصفہان» در مجموعہ حاج سید نصر اللہ تقوی.
- یک قطعه نسخ کتابت ورقاع عالی بارقم: «کتبه الاخ المکرم و انا العبد زین - العابدین الاصفہانی فی سنہ ۱۲۴۶» در کتابخانہ ملی پاریس.
- دو قطعه نسخ ورقاع کتابت خوش بارقم کتبه العبد زین العابدین السلطانی الاصفہانی سنہ ۱۲۶۹ در مجموعہ خودم
- یک قطعه مذهب سرصع طلائاندازی نسخ کتابت ورقاع ممتاز بارقم: «حرره زین العابدین الاصفہانی» «۱۲۳۶» در مجموعہ خودم.
- سرقع شش رقعہ ویک رقعہ بزرگ نسخ نیم دودانگ جلی و رقاع عالی بارقم: «مشقہ العبد الداعی لابود الدولۃ القاہرۃ الباہرہ زین العابدین سنہ ۱۲۵۸» و «مشقہ العبد الداعی لابود الدولۃ القاہرۃ الباہرہ زین العابدین الاصفہانی سنہ ۱۲۵۸ من الهجرة» در مجموعہ خودم.
- (رجوع بہ احمد نیریزی).
- دعای احتجاج نیم ربعی جلد روغنی سرلوح سرصع. دو صفحہ اول متن و حاشیہ تشعیر سازی مذهب نسخ کتابت عالی بارقم: «کتبه المحتاج الی اللہ الملک الغنی زین العابدین الاصفہانی» «سنہ ۱۲۳۸» در کتابخانہ سلطنتی.
- قرآن نیم ربعی جلد روغنی. دو صفحہ افتتاح متن و حاشیہ سرصع، نسخ ورقاع کتابت خفی عالی بارقم: «بسعی و اہتمام عالیجہ سیادت پناہ میرزا عبدالوہاب گلستانہ سمت اتمام پذیرفت. کتبه زین العابدین الاصفہانی» «سنہ ۱۲۵۶» در کتابخانہ سلطنتی.
- صحیفہ سجادیہ وزیری جلد روغنی - سرلوح سرصع مذهب، چندین صفحہ اول متن و حاشیہ تشعیر سازی مذهب نسخ کتابت جلی عالی بارقم: «کتبه العبد الجانی زین العابدین السلطانی الاصفہانی ۱۲۵۷» ترجمہ فارسی نستعلیق کتابت خوش: «ترجمہ این صحیفہ کہ بقلم معجز رقم استاد کل آقا زین العابدین اصفہانی است حسب الاشارہ... میرزا نصر اللہ بستوفی

خاصه حضور مبارك بتحرير اين فقير بانجام رسيد. وانا العبد الراجي محمد ساوجي سنة ١٢٧٨».

در كتابخانه سلطنتي.
 - يك قطعه نسخ كتابت جلي خوش بارقم: «كتبه زين العابدين الاصفهاني» «سنة ١٢٣٩» در مجموعه خودم.

- يك قطعه نسخ كتابت عالي بارقم: «حرره زين العابدين الاصفهاني» «في ١٣٣٢» در مجموعه خودم.

- يك قطعه نسخ كتابت عالي بارقم: «كتبه زين العابدين الاصفهاني» «سنة ١٢٣٩» در مجموعه خودم.

- مرقع (٢٥ رقع، ٦ رقع خط و بقيه تصوير) نسخ كتابت خوش بارقم: «حرره زين العابدين» و «مشقه زين العابدين الاصفهاني سنة ١٢٣٦» و «حرره العبد زين العابدين الاصفهاني سنة ١٢٣٥» در كتابخانه سلطنتي.

يك قطعه مذهب نسخ كتابت خوش بارقم: «كتبه زين العابدين السلطاني» در مجموعه خودم.

- يك قطعه (از مرقع) نسخ كتابت جلي و رقاع خوش بارقم: «كتبه العبد زين العابدين السلطاني الاصفهاني» «سنة ١٢٧٦» در كتابخانه مجلس.

- سه قطعه نسخ و رقاع نيم دودانگ عالي بارقم «حرره زين العابدين السلطاني الاصفهاني في ١٢٦٢» در مجموعه حاج سيد نصرالله تقوي.

- حاشيه جلد روغني كتابت رقاع نيم دودانگ عالي بارقم: «كتبه العبد الاقل الجاني زين العابدين الاصفهاني في ١٢٥٨» در كتابخانه سلطنتي.

- يك قطعه رقاع سه دانگ و نيم دودانگ خوش بارقم: «هو الفرد الاحد».

پيچيدن افعي به كمدت ماند   آتش بسنان ديو بندت ماند

اندیشه بجستن سمدت ماند   خورشيد بهمت بلندت ماند

در سن صدو دوسالگي بدون عينك قلمي شد. سلطان الخطاين اشرف الكتاب - زين العابدين سنة ١٢٨٩» در مجموعه آقاي محمد تقی کمال.

- قرآن وزيری بزرگ. جلد روغني عالي. دو صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب.

دو صفحه افتتاح متن وحاشيه مذهب مرصع. كاغذ اصفهاني مجدول مذهب تماماً بين السطور طلا اندازی و تشعير سازی مذهب. سر صفحه ها و علائم و سر سوره ها مذهب مرصع عالي. خط متن

نسخ كتابت و آخر رقاع عالي. ترجمه فارسي در ذيل سطور و خواص سور در حواشي. نسخ كتابت خفي خوش. پايان متن قرآن: «كتبه العبد تراب اقدام المؤمنين، ابن مرحوم المغفور

المبرور آقا محمد تقی طاب ثراه وجعل الجنة مأواه زين العابدين السلطاني الاصفهاني» «سنة ١٢٧٥ سن الهجرة المقدسة المصطفوية» پايان خواص سور: «كتبه العبد الاثم محمد علي بن ملا محمد

الاصفہائی سنۃ ۱۲۷۶» برای فروش بموزہ.

بنابر چنانچہ از نمونہ ہای خطوط مرحوم آقا زین العابدین استنباط شدوی در سال ۱۱۸۷ بدنیآ آمدہ و حداقل صدو دوسال زیستہ و در دورہ خود استاد مسلم ومورد احترام بودہ است بطوریکہ «سلطانی» رقم سی کردہ است.

(۱۷۴) زین العابدین جرجانی

از خطوط او دیدہ ام: دو صفحہ از سرقع بایقرا - طہماسب اویغوری سہ دانگ و کتابت زیبا . رقاع کتابت جلی ونسخ کتابت خفی عالی بارقم: «سشقہ العبد الضعیف المحتاج الی اللہ رحمۃ اللہ الملک الغنی زین العابدین بن سلطان بخت الحسینی الجرجانی غفر اللہ ذنوبہما (قرن ۸) در خزینہ طوپ قاپوسرای.

(۱۷۵) زین العابدین ابن محمد رضا

از خطوط او دیدہ ام: دورقہ (از سرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: «نمقہ للمخدوم... میرزا محمد یزدی... ابن محمد رضا، زین العابدین» «۱۲۱۳» در کتابخانہ سلطنتی.

(۱۷۶) زین العابدین بن حاج میرزا محمد رضا

از خطوط او دیدہ ام: صحیفہ سجادیہ، وزیری، مذهب مزین مفصل عالی نسخ کتابت عالی و رقاع عالی بارقم: «قد نقلت هذه الصحيفة... المنقول منها بخط منسوب للوحید زمانہ الیاقوت المستعصمی... وقد تشرفت بکتابہا... احمد النیریزی فی سنۃ ۱۱۲۸... ونقلت بها من خط الاستاد الاعظم... استاد الكل احمد النیریزی... ثم جعلتها وسیلة للمهام وهدیة لمفخر الکرام... جناب جلالتمآب اجل آقائی نظام الملک میرزا کاظم خان... وانا العبد الاقل الجانی الفقیر المسکین المستکین ابن العالم الکامل الحاج میرزا محمد رضا، زین العابدین غفر لهما فی- سنۃ ۱۲۸۸ من الهجرة المبارکة المحترمة». در کتابخانہ مجلس.

(۱۷۷) زین العابدین حسینی

از خطوط او دیدہ ام: یک صفحہ از سرقع کوفی سہ دانگ وغبار خوش. نسخ کتابت خوش. نستعلیق کتابت متوسط. رقاع کتابت جلی خوش بارقم «کتبہ العبد الضعیف الذحیف المحتاج الی رحمۃ اللہ الغنی العلی زین العابدین الحسینی غفر اللہ له» (قرن ۱۰-۱۱) دراونیورسیتہ اسلامبول.

(۱۷۸) زین العابدین خوانساری

از خطوط او دیدہ ام: یک قطعہ طلائاندازی، نسخ کتابت جلی و رقاع کتابت خوش بارقم: «حرره العبد المستهام زین العابدین بن خوانساری فی اوایل شهر رمضان المبارک شہور

سنة ۱۲۴۴ اربع و اربعين ومأتين بعدالالف» برای فروش (این برگه تکرار شده است).
 — زادالمعاد وزیری نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «ابن مرحمت مآب جنت مکان
 ملا ملک محمد، زین العابدین خوانساری فی شهر شعبان المعظم من سنة ست و ثلاثين و مأتين
 بعدالالف من الهجرة النبوية...» برای فروش...
 — قرآن مذهب مرصع مزین نسخ کتابت بسیار خوش بارقم: «کتبه العبد الاثم ابن
 مرحمت مآب جنت مکان آقاملک محمد زین العابدین الخوانساری» فی سنة ۱۲۴ «ظ ۱۲۴۰»
 در مجموعه مهدوی.

(۱۷۹) زین العابدین قزوینی

فرزند عبدالنبی محدث قزوینی از استادان مسلم خط نسخ و کاتب مخصوص فتحعلی-
 شاه بوده است که بهنگام اقامت این پادشاه در شیراز بحضور وی راه یافت و مورد عنایت
 خاص شاهانه قرار گرفته بلقب «سعزنگار» ملقب و مفتخر گردید. او علاوه بر خوشنویسی
 شاعری لطیف طبع بوده است. آثار خطی او که از سال ۱۲۱۳ تا ۱۲۴۷ دیده شده همه در
 مهارت قدرت و ملاحت و استواری جلوه گر است و با بهترین خطوط استادان این فن برابری
 می کند.

از خطوط او دیده ام: یک قطعه مذهب نسخ کتابت جلی و رقاع کتابت عالی بارقم
 «نقلت عن خط الاستاد محمد هاشم الاصفهانی نقلت عن خط الاستاد احمد النیریزی و الناقل
 العبد الاقل الداعی لدوام الدولة القاهرة السلطانية ظل الله فی الارضین خلد الله سلکة، ابن عبدالنبی
 القزوینی طاب ثراه زین العابدین فی دار السلطنة طهران... فی سنة ۱۲۱۷». در کتابخانه ملی.
 — دعای احتجاب جانمازی جلد روغنی تماماً مذهب مرصع نسخ کتابت جلی و خفی
 و رقاع ممتاز بارقم: «کتبه العبد الاقل ابن عبدالنبی رضی الله زین العابدین القزوینی بمحروسة
 یزد» سنة ۱۲۱۳ و نسخه بنام فتحملیشاه تحریر و تکمیل شده است. در کتابخانه سلطنتی.
 — بیاض مناجات خواجه عبدالله، رقاع کتابت خفی خوش بلکه عالی و عیناً مانند
 صفحه آخر قرآن کتابخانه سلطنتی، بارقم: حسب فرمان واجب الاذعان فخر صباح دولت عظمی
 ... فرمان فرمای مملکت خراسان... محمد ولی میرزا دامت ایام شوکته و دولته الی انقضاء
 العالم» این دعای دولت ابدقرین زین العابدین بتحریر و تزیین این چند صفحه در نهایت
 استعجال... پرداخت. و کان ذلک فی دار السلطنة طهران صانها الله عن الحدثن فی السابع والعشرين
 من...». یک صفحه ساقط، در مجموعه آقای سلطان القرائی.

— سور وادعیه نیم ربعی دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب. جلد روغنی. نسخ کتابت
 و رقاع کتابت خوش بارقم: «قد تشرفت بتحریر هذه السطور الشريفة والادعية المنيفة فی شهر

صفرالمظفر من سنة ۱۲۱۹ الهجرة النبوية... مع اخلال الحواس والاضاع و انا المسكين ابن عبد النبي قزويني طاب الله ثراه زين العابدين عفي عنه» و چهار صفحه آخر «تمت هذه الدعوات بعون الله وحسن توفيقه سنة ۱۲۴۷». در کتابخانه مجلس.

— یک رقعہ (از سرقع) نسخ کتابت عالی بارقم: « کتبه العبد الواثق بالله الغنی زين العابدين بن عبد النبي » در کتابخانه ملی.

(۱۸۰) زين العاين محلاتی

از خطوط او دیده ام: کتیبۀ زیارت نامۀ امام زاده یحیی تهران، روی سنگ مرمر بر جسته نسخ و رقاع عالی. کتیبۀ خفی بارقم « کتبه المسكين زين العابدين المحلاتی عمل غلامعلی بن حاجی محمدتقی حجار شعبان ۱۳۲۳ ».

— ادعیه قطع بغلی جلد تیماج یک دورۀ سرخ سبجاف سبز نسخ ورقاع کتابت خفی خوش بلکه عالی بارقم: « کتبه العبد زين العابدين المحلاتی جهت بقاء عمر... الحاج عبدالرزاق اسکوئی تبریزی دام اجلاله العالی سمت اتمام پذیرفت سنۀ ۱۳۲۰ » در نزد جناب آقای فیوضات .

— ادعیه. سرلوح مذهب، خط نسخ کتابت خفی متوسط بدون رقم. در پایان بخط رقاع کتابت خفی خوش: «مظنون حقیر زين العابدين المحلاتی از خطهای خوب یا قوت است. کتب فی دارالخلافة تهران. شهر ربيع الاول سنة ۱۳۲۲» برای فروش.

— سور قرآن و ادعیه جانمازی جلد روغنی عالی نسخ ورقاع خفی عالی بارقم: « کتبه العبد الخاطی اقل ابناء العلماء، ابن محمد علی زين العابدين المحلاتی مبتدأ فی دارالخلافة اباهرة الناصرة الطهران و مختماً فی قصبة محلات شهر جمادی اولی و من شهور سنة ۱۲۹۴ اربع وتسعين وماتین بعد الالف من الهجرة النبوية » برای فروش (طهران).

— دورقعہ نسخ کتابت خوش بارقم: « مشقه العبد المسكين زين العابدين - المحلاتی بفرمایش جناب مستطاب فاضل العالم العامل الحاج میرزا محمد علی النهاوندی سلمه الله تعالی » سنۀ ۱۳۲۰ در مجموعۀ آقای مدرس رضوی.

— زاد المعاد جانمازی جلد روغنی. سرلوح مرصع. دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب نسخ کتابت خفی خوش بارقم: « کتبه... زين العابدين المحلاتی... » فی شهر ذی حجة الحرام من شهور سنة ۱۲۷۰ سبعین وماتین بعد الالف... فی دارالخلافة طهران... » در کتابخانۀ سلطنتی — دوازده امام خواجه نصیر. جانمازی جلد روغنی سرلوح مرصع نسخ کتابت خفی خوش بارقم: « بجهت... مظفرالدين شاه قاجار... عبد ذلیل مسكين زين العابدين المحلاتی ». در روز عرفۀ سنۀ ۱۳۱۷ تهنیت سفر فرنگستان» در کتابخانۀ سلطنتی.

— ادعیه جانمازی. کاغذ فرنگی آهار و مهره کشیده مجدول مذهب نسخ کتابت

عالی بارقم: «حسب الامر... نصیرالدولة العلیة العالیة آقامیرزا احمدخان دام اقباله. زین العابدین-
المحلاتی تحریر نمود. «سنه ۱۳۰۳» در کتابخانه ملی.

— یک قطعه نسخ دودانگ جلی و رقاع کتابت خوش بارقم: «مشقه ۱۳۱۴»
العبد الخاطی زین العابدین المحلاتی بفرمایش آقا میرزا محمود آقا زاده جناب اعتماد الممالک
دام اقباله العالی» در مجموعه خودم.

— شرح قانونچه چغمینی نیم ربعی نسخ کتابت عالی (بخط مرحوم بیان السلطنه):
«این رساله خط شریف جناب عوارف آداب استاد الخطاطین حاجی ملا زین العابدین محلاتی
است». در مجموعه خودم.

(۱۸۱) زین العابدین

از خطوط او دیده‌ام: دو قطعه نسخ کتابت خوش بارقم: «حرره العبد زین العابدین»
«فی ۱۲۰۹ - ۱۳۱۰» از سرقع شماره ۱۷ کتابخانه آستان قدس رضوی.

— دورقعه (از سرقع) نسخ و نسخ رقاع کتابت خوش بارقم: «مشقه العبد زین العابدین
...» «فی عصر یوم الجمعة من شهر رمضان المبارك فی سنة ۱۲۱۱» در کتابخانه سلطنتی.

— یک رقعه (از سرقع) نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «نمقه زین العابدین» «۱۲۲۴»
در کتابخانه سلطنتی.

یک رقعه (از سرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: «نقلت عن خط الاستاد احمد النیریزی
طاب ثراه فی لیلة العشر من شهر الله ۱۲۱۰. وانا العبد زین العابدین» در کتابخانه سلطنتی.

— یک رقعه (از سرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: «...فتح علی شاه... وکان ذلك
فی شهر الله الاعظم احدى وعشرين ومأتین بعد الالف» حرره زین العابدین «۱۲۲۱» در کتابخانه
سلطنتی.

زین العابدین = علی بن الحسین حسنی حسینی.

زین العابدین یزدی (رجوع شود به عبدالحسین یزدی قلعه کهنه).

س

ساعاتی = علی بن مزید. ثلث.

سالک = محمد حسین اصفهانی.

(۱۸۲) سامی

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث دودانگ کتیبه عالی بارقم: «کتبه سامی -

۱۲۸۶» در سوزة اسلامی ترک.

— یک لوحه ثلث یکدانگ کتیبه عالی بارقم: «کتبه ساسی ۱۳۱۵» در سوزة اسلامی

ترک .

یک لوحه ثلث تزیینی سه دانگ کتیبه عالی بارقم: «کتبه ساسی ۱۳۰۷» در سوزة

اسلامی ترک.

سراج = احمد ایزدی.

(۱۸۳) سروربن عبدالله

از خطوط او دیده‌ام: تفسیر آصفی و زیری کاغذ دولت آبادی، نسخ تحریر خفی متوسط

بارقم: «کتبه العبد سروربن عبدالله» «فی شهر محرم الحرام سنة احدى وتسعين بعد الالف» ۱۰۹۱ در کتابخانه سلطنتی.

(۱۸۴) سعدالدین بن تاج‌الدین کازرونی

از خطوط او دیده‌ام: ترجمه تاریخ طبری، خشتی کاغذ اصفهانی مجدول مذهب

عنوانها بسرخ. جلد تیماج تریاکی. نسخ تحریر خفی متوسط بارقم: «فی تاریخ غره رجب - المرجب سنة تسع و ثمانین و ثمانمائة الهجرية... سعدالدین بن تاج‌الدین بن علی بن محمد بن

نجیب کازرونی ...» ۸۸۹ در کتابخانه سلطنتی

(۱۸۵) سفیان وهبی

از خطوط او دیده‌ام دو قطعه مذهب ثلث دودانگ جلی عالی - نسخ کتابت خفی ترکی

عالی بارقم: «مشقه اضعف الكتاب سفیان الوهبی البغدادی عفی عنه در کتابخانه ملی پاریس

سلطان حسینی = عبدالله

سلطان الخطاطین = زین العابدین اشرف الکتاب اصفهانی

(۱۸۶) سلطان الکتاب

از خطوط او دیده‌ام یک تصدیق خط آقا ابراهیم قعی در پشت قرآن. رقاع کتابت جلی عالی

بارقم: «سلطان الکتاب ۱۳۰۶» (سجع مهر) و تصدیق بسال ۱۳۰۸ شده است. رجوع به محمد

علی نائینی شود). در مجموعه حاج سید نصرالله تقوی.

سلطان الکتاب = محمد علی

سلطانی = میرزا احمد نیریزی. مرقع در کتابخانه سلطنتی

سلطانی = میرزا زین العابدین اصفهانی

سلطانی = شیخ محمد بن فخرالدین احمد کاتب

سلطانی = محمود

سلطانعلی (رجوع شود به محمدحسین)

(۱۸۷) سلطان یوسف سیرزا

از خطوط او دیده‌ام: دعای صباح و شرح آن نسخ نیم‌دودانگ عالی بارقم « اقل -
ابناء الملوك سلطان یوسف ابن مرحوم منوچهر سیرزا فی شهر رجب سنة ۱۲۷۶ » امیر حکمت
(عرضه بمجلس) .

(۱۸۸) سلیمان

از خطوط او دیده‌ام: یک رقعه (از سرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: « کتبه سلیمان »
« ۱۰۸۴ » در کتابخانه سلطنتی.

(۱۸۹) سلیمان اسکداری

از خطوط او دیده‌ام: نسخ کتابت ورقاع نیم‌دودانگ خوش بارقم: « سلیمان بن
مصطفی اسکداری » در سوزة اسلامی ترك.

(۱۹۰) سلیمان اصفهانی

از خطوط او دیده‌ام: ذخیره خوارزمشاهی نسخ کتابت خفی عالی بارقم: « کتبه
سلیمان بن محمد حسین اصفهانی. فرغ منه فی شهر شوال من شهر حجة تسع و ثمانین بعدالالف
(۱۰۸۹) در کتابخانه سلطنتی.

— ذخیره خوارزمشاهی رحلی کاغذ اصفهانی سرلوح مذهب دو صفحه اول متن و
حاشیه مذهب گل و بوته - جلد ساغری ضربی مذهب. نسخ کتابت خفی متوسط با رقم
« کتبه سلیمان بن محمد حسین اصفهانی » « وفرغ منه فی شهر شوال من شهر حجة تسع و ثمانین
بعدالالف ۱۰۸۹ » در کتابخانه سلطنتی.

سنجری = میرم.

(۱۹۱) سوری

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث یک‌دانگ کتیبه عالی بارقم: « کتبه سوری؟
۱۳۰۳ » در بقعه امیر سلطان در بورسه.

سوزی = محمد. ثلث.

(۱۹۱) سهیل بن عبدالله

از خطوط او دیده‌ام: مصباح کفعمی، رحلی سرلوح مذهب. نسخ کتابت و رقاع

خوش (بشیوه سلاعلایک) بارقم: «فرغ من تحریر التمهید... فی یوم الاحد والعشیرین شهر ذی حجة الحرام فی دار السلطنة تبریز لسنة ست و ثلثین والف من الهجرة النبویة علی ید العبد الضعیف والذعیف الی رحمة الله تعالی سهیل بن عبدالله غفر الله له...» در مجموعه مهدوی. سیری = خان احمد. ثلث.

(۱۹۲) سیف الله (عبدالله هروی)

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از مرقع با یقرا طهماسب، ریحان دودانگ جلی ورقاع دودانگ جلی ونسخ کتابت خفی عالی بارقم: «کتبه عبده الراجی التجاوز والعنوع عن الملك الغفور الرحیم عبدالله الهروی فی غرة شهر رمضان سنة تسع وخمسين و ثمانمائة (۸۵۹) بدار الملك سمرقند حمیت عن الافات والبلیات» «والناقل العبد سیف الله» (قرن ۹-۱۰) در خزینه توپ قاپوسرای.

(۱۹۳) سیف الله کرمانی

از خطوط او دیده‌ام: یک صفحه از مرقع ثلث وریحان دو دانگ. نسخ کتابت خفی رقاع کتابت خفی عالی بارقم: «کتبه العبد المذنب المحتاج الی رحمة الله الغنی سیف الله کرمانی فی شهور سنة ثلاث وثمانین و ثمانمائة الهجرية النبویة. اللهم صل علی سیدنا و مولانا نبی الرحمة و شفیع الامة محمد وآله الطاهرین» در انیورسیتة اسلامبول.

— یک قطعه از مرقع اسیر غیب بیک. ثلث سه دانگ جلی عالی- ریحان دودانگ عالی - نسخ کتابت جلی و خفی و رقاع کتابت جلی عالی بارقم: «مشقه العبد المذنب المعترف بتقصیره و خطائه سیف الکرمانی فی العشر الاخر من شهر رمضان المبارك سنة اربع و ثمانین و ثمانمائة الهجرية» در خزینه توپ قاپوسرای.

— یک صفحه از مرقع ثلث سه دانگ جلی عالی ونسخ یاقوتی و رقاع کتابت خوش بارقم: «مشقه العبد المذنب الراجی التجاوز والعنوع من الملك الغفور الغنی سیف الله الکرمانی فی- العشر الاول من شهر ربیع الثانی سنة سبع و تسعین و ثمانمائة (۸۹۷) ببلدة هرات حمیت عن الافات والبلیات». در انیورسیتة اسلامبول.

ش

(۱۹۴) شادماک

دختر محمد سلطان تیموری، از خطوط او دیده‌ام: قرآن سلطانی مذهب، ریحان سه دانگ جلی متوسط. رقاع سه دانگ خوش بارقم: «لقد تشرفت بکتابه هذه المصحف المجید الذی لایاتیه الباطل من بین یدیه و لامن خلفه تنزیل من حکیم حمید الامة المذنبة المعترفة

بفنون التقصیر السائلة من الله الکریم المنان شاذ ملک بنت محمد سلطان بن جهانگیر بن امیر - تیمور گورکان اصلح الله شأنها و صانها عما شأنها و رحم اسلافها و کان ذلك فی شهر سنة احدى و سبعین و ثمانمائة الهجرية» (۸۷۱) در سوزة اسلامی ترک.

(۱۹۵) شاه محمد اشرفی

از خطوط او دیده‌ام: مفاتیح النجاة، قطع وزیري مذهب نسخ کتابت خوش بارقم: «قد تشرفت بکتابتها المحتاج الی الله الغنی شاه محمد بن محمد حسین اشرفی» «فی شهر شعبان - المعظم من سنة تسع و ستین بعد الالف من الهجرة المبارکة...» ۱۰۶۹ در کتابخانه سلطنتی.

— مفاتیح الجنان وزیري بزرگ کاغذ دولت آبادی زرفشان مجدول مذهب. یک سرلوح مرصع دو صفحه اول متن و حاشیه تشعیر سازی مذهب جلد ساغری ضربی نسخ کتابت متوسط بارقم: «قد تشرفت بکتابتها المحتاج الی الله الغنی شاه محمد بن محمد حسین اشرفی» «تم فی شعبان المعظم سنة تسع و ستین بعد الالف من الهجرة» ۱۰۶۹ در کتابخانه سلطنتی.

— قرآن نیم ربعی، جلد روغنی صفحه اول و شش صفحه آخر مذهب و تماماً مزین است. نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «... شاه محمد بن محمد حسین اشرفی» سال ۱۰۹۹ در سوزة ایران باستان.

(۱۹۶) شاه محمد - محمد

از خطوط او دیده‌ام: صد کلمه وزیري سرلوح مرصع تماماً جدول بندی مذهب عالی، رقاع جلی عالی بارقم: «علی ید العبد المذنب محمد الکاتب غفر الله له سنة ست و سبعین و تسعمائة» ۹۷۶. نستعلیق کتابت خوش بارقم: «حرره شاه محمد» در کتابخانه سلطنتی.

(۱۹۷) شاه مراد

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از سرقع با یقرا - طهما سب. ثلث سه دانگ جلی ممتاز. نسخ کتابت عالی. رقاع کتابت عالی بارقم: «مشقه شاه مراد» (قرن ۹) در خزینة طوپ قاپوسرای

(۱۹۸) شرف الدین ابن شهاب الدین

مختصر شرح حال او در ضمن نستعلیق نویسان گذشت (ج ۲ ص ۳۰۸). از خطوط او دیده‌ام: کليلة و دمنه بشماره ۱۳۴. خشتی بزرگ، سرلوح مرصع عالی و ۲۵ محل تصویر اصل - سرفصلها و عناوین طلائع اندازی منقش عالی، نستعلیق کتابت متوسط و ثلث جلی خوش که همه جا باطلای تحریر دار نوشته شده است با رقم: «فرغ من کاتبه فی - منتصف رجب سنة احدى و خمسين و ثمانمائة حامداً مصلياً غفر الله من دعا لکتابته اقل عباد الله شرف الدین ابن شهاب الدین بن الحاج شرف شاه غفر ذنوبهما و ستر عیوبهما» (سنة ۸۵۱).

(نسخه نفیس است و برای نمونه خطوط قرن ۹ عکس برداری مناسب) مدرسه سپهسالار.

شرف المعالی = سید محمد بقا.

۱۹۹) شریف

از خطوط او دیده‌ام: لچکی گنبدخمارتاش (مسجد جامع قزوین) رقاع کتیبه سه دانگ متوسط بارقم: «غلام شاه ولایت، لاشی، شریف»

۲۰۰) شریفه امینه صفوت

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث پنج‌دانگ و نسخ نیه‌دو دانگ خوش با رقم: «کتبه شریفه امینه صفوت بنت مصطفی الکوتهی زوجة السید حسن یمنی» در موزه اسلامی ترک.

شریفی = ابن حسین.

۲۰۱) شفیق

از خطوط او دیده‌ام: یک بدنه از دیوارگچی مسجد ثلث شش دانگ عالی با رقم: «کتبه شفیق ۱۲۷۹» در ابوجامع - بورسه.
— یک لوحه ثلث یک‌دانگ کتیبه عالی بارقم: «کتبه شفیق» در ابوجامع - بورسه.
— یک لوحه دیوانی یک کتیبه خوش بطلا بارقم: «کتبه شفیق ۱۲۷۵» (رجوع شود به حسن بن مصطفی) در ابوجامع بورسه.
— یک لوحه ثلث شش دانگ ممتاز بارقم: «کتبه شفیق ۱۲۷۵» در ابوجامع بورسه.

شکرزاده = محمد - سید. ثلث.

شکری افندی = علی.

۲۰۲) شمس‌الدین عبدالله

از خطوط او دیده‌ام: قرآن رحلی. جلد روغنی مذهب. چهار صفحه اول و چهار صفحه آخر مذهب مرصع عالی. نسخه تماماً سزین است. ثلث کتابت جلی خوش سال ۱۰۱۲ [؟] در آستان حضرت معصومه قم.

— قرآن رحلی عظیم جلد سوخت تحریر طلاپوش ممتاز شش صفحه اول و چهار صفحه آخر تمام مذهب مرصع عالی و تمامی قرآن سزین است. نسخ جلی متوسط و ثلث جلی و رقاع جلی متوسط بارقم: «... شمس‌الدین عبدالله...» سال ۹۸۹. در موزه ایران باستان.

شمس الدین = محمد. رجوع شود به علاء الدین محمد. ثلث.

۲.۳) شمس سلطانی

شمس الدین محمد بایسنغری که شرح حال او در ضمن نستعلیق نویسان گذشت (ج ۲ - ص ۴۱۲).

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از سرقع بایقرا طهماسب. ثلث سه دانگ جلی عالی و نسخ کتابت جلی عالی نستعلیق نیمدانگ متوسط بارقم: مشقه شمس السلطانی عفا الله عنه فی دار السلطنة هرات حمیت من الافات» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— قرآن سلطانی مذهب عالی. نسخ کتابت جلی یاقوتی. سرسوره هائلث دودانگ عالی آخر قاع توقیع مانند کتابت جلی عالی بارقم: «وفق الله... بكتابة هذا الكلام الحمید و تحريره تتبعاً و نقلاً لماسطر و حرر من قبل قبله الكتاب قدوة ارباب القلم الواصل الى جوار الله يا قوت بن عبد الله المبتداء بالاشارة العالية الصادر من جناب فلق ملوك الخاقين ... غياث السلطنة والدنيا والدين بایسنغر سلطان انار الله تعالى برهانه... باهتمام قره عینیه و قره ظهره و نور قلبه و نور بصره و هو السلطان الاعظم والخاقان المعظم المعتصم بحبل الله المتين علاء الدولة والدنيا والدين خلد الله تعالى سلطنته الى يوم... اضعف المحتاجين الى رحمة الملك الغني شمس البایسنغری روضة الاحباب (الحساب؟) العبقري في الثامن والعشرين من رمضان المبارك سبع و ثلثین و ثمانمائة الهجرية الهلالية» (۸۳۷) در سوزة اسلاسی ترك.

۲.۴) شمس الدین محمد سعید گیلانی

از خطوط او دیده‌ام: دو قطعه ثلث رقاع دودانگ جلی خوش بارقم: «العبد شمس الدین بن ملا محمد الجیلانی فی ۱۱۱۹» نصب در مدخل عمارت چهل ستون اصفهان. — در ایوان آئینه چهل ستون اصفهان ثلث رقاع کتابت جلی خوش دو قطعه مذهب «نصر من الله... کتبه العبد شمس الدین بن ملا محمد سعید الجیلانی فی ۱۱۱۹».

۲.۵) شمس شیرازی (حافظ)

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه ثلث رقاع دودانگ جلی خوش بارقم: «کتبه - افقر الفقراء شمس الحافظ شیرازی فی بلدة شیراز حمیت عن الاهتزاز» «اربع وسبعین و سبعمائة» (۷۷۴) در مجموعه شاهزاده رکن الدولة رکنی.

— یک قطعه ثلث دودانگ جلی عالی و نسخ کتابت خفی متوسط و رقاع کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد شمس الكتاب شیرازی حامد الله...» برای فروش.

— یک قطعه ثلث رقاع شش دانگ خوش و ثلث دو دانگ جلی عالی و نسخ کتابت

جلی خوش با رقم: «شمس... الشیراز...» (بقیہ حروف ریختہ است) (حدود قرن ۱۰) در -
مجموعہ خودم.

قطعہ «وقیح خطیاتی علی یشنع» ثلث چہار دانگ جلی خوش. نسخ ورقاع کتابت خوش
بارقم: «مشقہ خادم الفقراء شمس الحافظ الشیرازی» در مجموعہ میرزا مجدالدین. این قطعہ در یکی
از شمارہ ہای قدیم یغما (س ۴ ص ۴۲۷) گراور و در پایان باختصار بحث شدہ و انتساب آن بہ
حافظ شاعر معروف مورد تردید است.

۲۰۶) شمس الدین بن فخرالدین حافظ فقیہ

از خطوط او دیدہ ام: قرآن جانمازی جلد روغنی کشمیری. سرلوح سرصع و دو صفحہ
افتتاح متن و حاشیہ مذہب سرصع نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «... شمس الدین بن فخرالدین
حافظ فقیہ» سال ۷۱۷ در کتابخانہ ملی.

شمس حلوائی = عبداللہ قاری، تعلیق قدیم.

۲۰۷) شمس کاتب - درویش

از خطوط او دیدہ ام: یک قطعہ ثلث دودانگ جلی عالی. نسخ و رقاع کتابت جلی
خوش بارقم: «مشقہ درویش شمس الکاتب فی حجۃ ۱۰۲۸ سن ہجریہ» در مجموعہ خودم.

۲۰۸) شوکت

از خطوط او دیدہ ام: یک لوحہ ثلث سہ دانگ کتیبہ عالی بارقم: «کتبہ شوکت ۱۳۲۱»
در ابوجامع - بورسہ.

شیخ: رجوع بہ حمد اللہ ابن شیخ. ثلث و نسخ.

شیخ المشایخ = اسمعیل دزفولی.

ص

۲۰۹) صالح نیشابوری

از خطوط او دیدہ ام: قرآن، روغنی مذہب مزین سرصع نسخ کتابت خفی متوسط
بارقم: «حررہ العبد الضعیف... صالح بن غلام حسین نیشابوری» (قرن ۱۲) در مجموعہ خودم.

صبری افندی = احمد شاہ کر.

صدرالکتاب = سید احمد اردستانی.

صفوت = شریفہ امینہ ثلث.

۲۱۰) صوفی بن کریم

از خطوط او دیده‌ام: شش دفتر مثنوی جلد ساغری مشکی ضربی و سوخت مذهب مرصع. نسخ کتابت نزدیک بغبار عالی بارقم: «... العبد الجانی المحتاج الی رحمة ربه الرحیم صوفی بن کریم بن ابراهیم...» «تم الجلد الخامس من کتاب المثنوی... فی سلخ شهر ذی القعدة سنة اربع و ثلاثین و الف من الهجرة...» ۱۰۳۴ در مجموعه مهدوی.

صوفی = پیر یحیی.

۲۱۱) صوفی زاده ذهنی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن وزیری کوچک نسخ کتابت خفی خوش بارقم: صوفی زاده ذهنی کوتاهیه‌ای ۱۲۶۲ «در موزه اسلامی ترک».

صریر لاجی زاده = محمد نجیب.

ض

ضیاء الدین = محمد الاکرمی. نسخ.

۲۱۲) ضیاء الدین محمد الاکرمی القزوینی

از خطوط او دیده‌ام: نفحات الانس جاسی، نیم ربعی کاغذ دولت آبادی مجدول مذهب دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب عنوانها بآب زر و خط نسخ با نستعلیق خفی متوسط. جلد مخمل آبی نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «قد تشرفت بكتابة هذه الرسالة الشریفه اقل عباد الله الغنی ضیاء الدین محمد الاکرمی القزوینی...» «فی شهور سنة تسعین و تسعمائه» . ۹۹ در کتابخانه سلطنتی.

۲۱۳) ضیاء السلطنه بنت فتحعلی شاه

از خطوط او دیده‌ام: قرآن رحلی. جلد ساغری منگنه. دو صفحه افتتاح و متن و حاشیه مذهب مرصع نسخ و رقاع کتابت خفی متوسط بارقم «... ضیاء السلطنه... بنت... فتحعلی شاه...» سال ۱۲۶۵ در آستانه حضرت معصومه قم.

ضیاء = محمد حسین.

ط و ظ

طائر = محمد هاشم.

۲۱۴) ظفر حسین خان

از خطوط او دیده‌ام: قرآن بغلی جلد سوخت عالی. دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی نسخ غبار خوش بارقم: «قد وقع الفراغ من تحريره و انا العبد الاقل ظفر حسین خان الحسيني المرعشي». (حدود قرن ۱۲) در کتابخانه سلطنتی.

ع

عاشر افندی = مصطفی.

۲۱۵) عبدالله

از خطوط او دیده‌ام: مرقع (۸ رقع) رحلی مجدول مذهب افشان ثلث سه دانگ جلی خوش بارقم: «مشقه عبدالله» (قرن ۱۱) در مجموعه خودم. - یک قطعه مذهب طلا اندازی نسخ کتابت یاقوتی خوش بارقم: «کتب العبد - عبدالله» مرحوم صدر الافاضل در پشت قطعه نوشته است: «مولانا عبدالله هروی' از اساتید قلم ثلث بوده است. قلم نسخ را هم باین وجه سینوشته است». در مجموعه خودم.

- مرقع (۲۳ رقع خطوط و تصاویر ۲) ثلث چهار و سه دودانگ عالی. ثلث رقاع و نسخ کتابت عالی بارقم: «کتبه حامد الله تعالی و مصلیا علی نبیه و مسلماً الفقیر الی الله عبدالله» «فی ۱۰۹۲» در کتابخانه سلطنتی.

- یک رقع (از مرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه عبدالله عنی عنه مالاخی - الاسجد محمدا» «فی لیل تاسع ربیع الاولی من شهر سنه ۱۱۰۱» در کتابخانه سلطنتی.

- یک قطعه رقاع ثلث سه دانگ جلی - ثلث دودانگ جلی - نسخ کتابت - رقاع کتابت جلی خوش بارقم: «کتبه حامد الله عز اسمه العبد الی الله فی شهر سنه ثمانین بعد الالف» سنه ۱۰۸۰ در مجموعه خودم.

- یک قطعه از مرقع هزی خط و تصویر نستعلیق دودانگ خوش بارقم: «العبد - المذنب الفقیر عبدالله غفرله» (مانند آنکه خودم دارم) در مجموعه موقر.

۲۱۶) عبدالله

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از مرقع شاه اسمعیل رقاع کتابت خوش بارقم: «کتبه حریق نیران الفراق عبدالله» (ظاهراً فرزند میرعلی تبریزی است) در خزینه طوپ قاپوسرای.

۲۱۷) عبدالله - سید

از خطوط او دیده‌ام: یک مرقع ۲۲ صفحه سیاه مشق ثلث دودانگ جلی خوش و رقاع کتابت خوش بارقم: «سوده العبد الفقیر الی رحمة ربه القدير السيد عبدالله غفرالله ذنوبه و ستر عیوبه آسین سنة ۱۱۴۱» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— مرقع ثلث سه دانگ جلی و نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «کتبه الفقیرالسید عبدالله غفر ذنوبه» در سوزة اسلامی ترک.

— یک قطعه از مرقع ثلث دودانگ کتابت خوش بارقم: «... الفقیر سید عبدالله... سنة ۱۱۳۹» در سوزة اسلامی ترک.

— مرقع ثلث دودانگ جلی و نسخ کتابت خوش بلکه عالی بارقم: «کتبه الفقیر - السید عبدالله غفرالله ذنوبه» در سوزة اسلامی ترک.

— مرقع ثلث سه دانگ و نسخ نیمدانگ خوش با رقم: «کتبه الفقیرالسید عبدالله رضی الله عنه مولاه لسنة اربعین ومائة والفاء» (۱۱۴۰) در سوزة اسلامی ترک.

— قرآن وزیری جلدسخت مرقع جواهرنشان نسخ کتابت جلی ترکی عالی: بارقم «کتبه العبد الفقیر الی غایة ربه القدير السيد عبدالله رضی عنه مولاه بایرالسلطان... احمدخان بن ... محمدخان... لسنة اربع و عشرين ومائة والالف فی مجلدة القسطنطنیة» در اونیورسیتة اسلامبول

۲۱۸) عبدالله آماسی

از خطوط او دیده‌ام: نثرالالی حضرت اسیر. نسخ کتابت خوش بارقم: «کتب هذه - الكلمات العلیه عبدالله الاماسی من تلامیذ جلال الدین الاماسی». در سلیمانیه اسلامبول.

۲۱۹) عبدالله ارباب

از خطوط او دیده‌ام: التحفة القوامیه (در دو جلد) جانمازی نسخ کتابت خفی ورقاع خوش بارقم: «کتبه العبد العاصی عبدالله ارباب فی شهر رجب المرجب سنة ۱۳۴۷ من الهجرة..» برای فروش.

— نامه حضرت امیر بمالک اشتر، جانمازی - مذهب مذهب مزین، نسخ کتابت (ترجمه خفی) خوش بارقم: «کمترین... عبدالله ارباب عقیم اصفهان ۱۳۴۴...» این غلام درگاه بابضاعت مزجات که سی سال است تحمل مشاق خط کرده و خریداری نداشته عهدنامه اعلیحضرت مولی الموالی

را بخط ناقابل با هزاران امیدواری نگاشته تقدیم آستان قدس می‌نماید. باشد که مورد قبول یابد در مجموعه خودم.

— دعای تعقیب صلوة صبح جانمازی نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد العاصی ... عبدالله ارباب... فی شهر محرم الحرام سنة ۱۳۵۴ من الهجرة النبویه. برای فروش.

۲۲۰) عبدالله رشید

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث شش دانگ و ریحان و نسخ سه دانگ عالی - نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه الفقیر عبدالله الرشید» در موزه اسلامی ترک.

۲۲۱) عبدالله زیارتگاهی

شرح حال او در قسمت نستعلیق نویسان به اجمال گذشت (ج ۲ ص ۳۵۶).
از خطوط او دیده‌ام: دو قطعه از مرقع امیرغیب بیک. ثلث و ریحان سه دانگ جلی ممتاز - توقیع و رقاع کتابت جلی ممتاز. نسخ کتابت خفی یا قوتی ممتاز. نستعلیق کتابت خفی متوسط (بشیوه جعفر و اظهر و نه کم از آندو) بارقم: «کتبه اضعف عباد الله تعالی و احوهم الی عفوه و غفرانه، و انا العبد المحتاج الی الله الغنی عبدالله زیارتگاهی احسن الله احواله و لاستاذیه و لمن نظر فیه و دعاهم بالرحمة فی سنة اثنی و ثلاثین و ثمانمائة الهجرية» (۸۳۲) در خزینه طوپ قاپوسرای.

۲۲۲) عبدالله سلطان حسینی

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از مرقع ثلث دو دانگ جلی - نسخ - رقاع کتابت خوش بارقم: «مشقه عبدالله السلطان حسینی الشهیر بخوشحال ۱۱۱۹» در کتابخانه ملک (این برگه با اندک اختلاف تکرار شده است).

۲۲۳) عبدالله بن سلطان محمد هروی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن رحلی نسخ و رقاع کتابت عالی بارقم: «وفق بکتابها العبد الضعیف عبدالله بن سلطان محمد الهروی فی شهر سنة ۹۸۹» در موزه اسلامی ترک.

۲۲۴) عبدالله شهابی - بنیاد تبریزی

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه مذهب نستعلیق گلزار چهار دانگ کتابت خوش که نوشته شده است: «بنده آل علی بنیادی تبریزی» در متن این کلمات سوره یس بخط نسخ غبار نوشته شده است و رقم از عبدالله شهابی است عبارت: «کتبه المذنب عبدالله شهابی» در کتابخانه ملی پاریس.

(۲۲۵) عبدالله شیرازی نوربخشی - حاج

از خطوط او دیده‌ام: سور وادعیه نیم‌ربعی جلد روغنی عالی نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش بزر و سفیدآب بارقم: «الحمد لله الذی وفقنی بکتابه هذه الايات والاسماء العظام و بلغنی لسنة جلوس الملك... محمد شاه غازی... وانا الداعی بدوام الدولة القاهرة... اقل الحاج عبدالله الشیرازی النوربخشی فی دار الخلافة طهران...» «سنة خمسين و مائین والف ۱۲۵۰» در کتابخانه سلطنتی.

(۲۲۶) عبدالله صیرفی

فرزند محمود تبریزی و شاگرد سید حیدرگنده نویسنده است که او نیز شاگرد یاقوت مستعصمی بود. عبدالله در کتیبه نویسی و کاشی تراشی تسلط و قدرت تمام داشت و بسیاری از کتیبه‌های عمارات تبریز از جمله عمارت معروف «استاد و شاگرد» از بناهای امیرسلد و زچوپانی بخط او بوده است. وی معاصر اولجایتو سلطان محمد خدا بنده (۷۰۳ - ۷۱۶) بوده و سلسله خطاطان خراسان بوی میرسد. علاوه بر آن کتابه «مدرسه» «دمشقیه» از بناهای «دمشق خواجه» پسر امیر چوپان بقلم او است. و در راه بلبانکوه تبریز مسجدی قریب بقلعه سلیمانیه بوده که کاشیکاری آن کار عبدالله صیرفی بوده است.

از خطوط او دیده‌ام: یک صفحه از مرقع ثلث سه‌دانگ جلی عالی. نسخ و رقاع کتابت یاقوتی خوش بارقم: «کتبه اضعف عباد الله تعالی و احوجهم الی عفوه و غفرانه عبدالله الصیرفی حامداً لله تعالی نعمه و مصلياً علی نبیه محمد و آله الطاهرين و مسلماً تسليماً كثيراً» در او نیورسیتته اسلامبول.

قرآن سلطانی کوچک مذهب جلد سوخت عالی. متن نسخ کتابت یاقوتی جلی خوش سرسوره‌ها ثلث سه‌دانگ جلی - آخر رقاع سه‌دانگ خوش بارقم: «تمت المصحف کلام الله الملك الودود علی یدی اضعف عباد الله عبدالله الصیرفی فی غرة شهر ربيع الاول سنة اربع و اربعین و سبعمائة (۷۴۴)» در موزه اسلامی ترک.

یک صفحه از مرقع ثلث دودانگ جلی خوش بارقم: «کتبه عبدالله الصیرفی» در - او نیورسیتته اسلامبول.

یک صفحه از مرقع نسخ و رقاع کتابت خوش بارقم: «کتبه اضعف عباد الله تعالی علی نعمه و احوجهم الی عفوه و غفرانه عبدالله الصیرفی حامداً لله تعالی علی نعمه و مصلياً علی نبیه محمد و آله الطاهرين و مسلماً» در او نیورسیتته اسلامبول.

قرآن مزین بهترین تذهیب و ترصیع و تماماً حواشی تشعیرسازی - خط ثلث جلی ممتاز تمامی بقلم زر تحریر یافته نوشته شده بدون رقم و تاریخ تحریر نسخه با اختیار عبدالرحیم بن محمد بیرم خان بوده و این مطالب را نوشته است.

« در سال سنه نهصد و هشتاد و دو این مصحف نفیس که در عالم مثل خود ندارد چنانچه خط ملا عبدالله صیرفی و تحریر ملایاری و جلد هم از استادان معتبر مجزا شده اوراق جدا جدا دید و بدست این امیدوار مراحم الهی افتاد و در سال هزار و چهار فرسوده شد که ترتیب نمایند و حواشی و قلمکاری گردید. اگرچه چنانچه دل میخواست نیامده و امید است که باز شناخته شود. اما جلد را زردوزی فرسوده شد و بهبود تمام کرده و آنچنان شد که دل میخواست جانب درون جلد قدیم را بحال خود داشت جانب بیرون که مندرس شده بود بجای آن زردوزی وصل کرده شد و در سال سنه هزار و هجده که متوجه فتح سماک دکن بود تمام نموده در نظر درآورد و بامید که مبارک شود و ببرکت قرآن مجید و صدقه دوستان پروردگار کرم فتوحات نصیب شود و از تلاوت درین ثوابهای عظیم حاصل شود بمنه و لطفه و حرره عبدالرحیم ابن محمد بیرم عفی عنهما». نسخه در دست شاه جهان آمده و یادداشت دارد و عرضهای متعدد دارد که آخرین آن تاریخ ۱۰۹۷ در زمان عالمگیر است. در مجموعه مهدوی.

— یک رقع (از سرق) نسخ کتابت. نسخ رقاع کتابت ممتاز بارقم: «کتبه العبد المذنب صیرفی» «در ۹۹۱» در کتابخانه سلطنتی.

— یک قطعه از سرق ثلث دودانگ جلی ممتاز - نسخ کتابت یاقوتی عالی بارقم: «کتبه العبد الضعیف عبدالله الصیرفی رحم الله من دعا له بالرحمة» در خزینه طوپ قاپوسرای. — یک صفحه بزرگ از سرق ثلث سه دانگ جلی ممتاز. نسخ کتابت عالی. ریحان کتابت ممتاز. توقیع کتابت جلی ممتاز. بارقم: «کتبه العبد المذنب الراجی رحمة ربه عبدالله - الصیرفی عفا الله تعالی عنه فی محرم الحرام سنة احدى و عشرين و سبع مئه (۷۲۱) و مصلیاً و مسلماً تسلیماً» در خزینه طوپ قاپوسرای.

— یک قطعه از سرق ثلث دودانگ و رقاع و نسخ کتابت عالی بارقم: «نمقه العبد الضعیف الفقیر الی الله الوفی عبدالله الصیرفی عفا الله عنه فی سنة اربع و ثلثین و سبع مائه الهجریه (۷۳۴)» در خزینه طوپ قاپوسرای.

۲۲۷) عبدالله عاشور

از مردم «رنان» اصفهان و از شاهیر خوشنویسان نسخ در آغاز دوره قاجار بود و بکثرت کتاب معروف می باشد چنانکه جز قطعات و ادعیه و کتابهای متفرقه فراون که به خطوی موجود است صد و یکمین قرآنی را هم که نوشته دیده ایم. وی هیچگاه از اصفهان بیرون نیامد ولی به اشاره فتحعلی شاه قاجار آثار گرانبھائی را در کتابت بوجود آورد و نزد شاه فرستاد که موجود است. عبدالله تا سال ۱۲۳۵ میزیسته است ولی تاریخ وفاتش معلوم نشد و اینکه از قول سپهر درج ۲ ص ۲۵۵ آمده یا مربوط به عبدالله زمانی دیگری است یا تاریخ وفات آن درست نیست.

از خطوط او دیده‌ام: زادالمعاد بغلی. جلد روغنی مذهب عالی نسخ کتابت خفی عالی و چند سطر رقاع عالی بارقم: «قد تمت هذه الرسالة بتأييد الملك العليم القدير في يوم الجمعة ثامن عشر شهر ذي حجة الحرام المسمى بيوم الغدير على يد الفقير الحقير الراجي الى رحمة ربه الغفور عبدالله بن ملا عاشور عفی عن جرائمها سنة ۱۲۱۰» در مجموعه نگارنده.

— قرآن جلد روغنی. قطع بغلی سزین تماماً طلا اندازی نسخ کتابت خفی نزدیک غبار عالی بارقم: «حسب الفرمودة... میرزا محمد دام عزه نایب الصدر اصفهان شرف اتمام یافت. و انا العبد الاقل الاضعف المحتاج الى رحمة ربه الغفور عبدالله بن عاشور اصفهانی فی سنة ۱۲۲۷». «قرآن هشتادوسیم» برای فروش.

— قرآن نیم ربعی جلد روغنی عالی. دو صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب. دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی. نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «قد فرغ من تسويد هذا القرآن التسعة والثلاثون لصاحب... حاجی ابراهیم کارلاونی وانا المحتاج الى ربه الغفور عبدالله بن عاشور». «فی خاسس شهر رجب ۱۲۰۱» در کتابخانه سلطنتی.

— زادالمعاد وزیری ساغری مذهب از درون سوخت عالی. دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب عالی. نسخ کتابت عالی بارقم: «حسب الاسر نواب... عبدالله خان... حرره العبد الاقل الاضعف الراجي الى رحمة ربه الغفور عبدالله بن عاشور رنانی اصفهانی» «سنة ۱۲۳۵» در کتابخانه سلطنتی.

— قرآن وزیری جلد ساغری ضربی مذهب اندرون سوخت. دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مرصع. نسخ کتابت و ترجمه نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «اضعف خلق الله ابن عاشور عبدالله ساکن قریه رنان...» «سنة ۱۲۳۲» در کتابخانه سلطنتی.

— هدیه الخاقانیه، نیم ربعی. کاغذ ترمه مجدول مذهب یک سرلوح مذهب دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب نسخ کتابت عالی بارقم: «قد تمت بعون الله و توفيقه هذه الرسالة - الشريفه على يد الفقير المحتاج الى رحمة الله عبدالله» [عاشور؟] «فی سنة ۱۲۲۱» در کتابخانه سلطنتی.

— زادالمعاد وزیری سرلوح مذهب مجدول مذهب. دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب جلد روغنی عالی نسخ کتابت عالی بارقم: «وانا العبد عبدالله بن عاشور» «فی سنة ۱۲۳۳ ثلاث وثلثین و مأتین بعد الالف ۱۲۳۳» در مجموعه خودم.

— قرآن رحلی عظیم، جلد روغنی. تمام قرآن در شش صفحه که دو صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب و خارج متن قرآن است و متن قرآن در دو صفحه است، رقاع جلی و نسخ غبار خوش بارقم: «کتبه العبد الاقل الاضعف المسکین المستکین... عبدالله بن عاشور اصفهانی قرآن صدویکم» «فی سنة ۱۲۳۱» «حسب الاسر... فتحعلی شاه... سرکاری مؤتمن السلطنة البهية نظام الدولة العلية این قرآن مجید در خطه اصفهان سمت اتمام یافت. فی شهر ذی الحجة

۱۲۳۱» در کتابخانه سلطنتی.

— قرآن نیم ربعی، جلد روغنی عالی، دو صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب، دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی، نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «قد وفقنی... بدار السلطنة اصفهان... فی اواخر شهر المعظم شعبان سنة ثلث و ثلثین و مائتین و الف... وانا العبد المفتاق المحتاج الجانی ابن عاشور عبد الله الزمانی... قرآن نود و ششم». ۱۲۳۳. حواشی و خواص سور نستعلیق تحریر کتابت خفی خوش بارقم: «محمد شفیع شکسته نویسی بنگارش این صفحات و حواشی این قرآن برآمد تا یادگار باشد». در کتابخانه سلطنتی.

عبدالله قاری (شمس حلوائی) رجوع شود به حسینی حافظ. نستعلیق قدیم.

۲۲۸) عبدالله هروی

شرح احوال او ضمن نستعلیق نویسان گذشت (ج ۲ ص ۳۶۰)

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از سرقع بایقرا - طهماسب، ثلث چهار دانگ جلی ممتاز، رقاع نیم دو دانگ عالی بارقم «مشقه العبد... عبدالله الهروی فی العشر الاخر من شهر ربیع الاخر سنة ثلاث و سبعین و ثمانمائة ببلدة هراة» (۸۷۳) در خزینه طوپ قاپوسرای.

— یک قطعه ثلث رقاع جلی عالی، نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «در شب یکشنبه ششم شوال مشق شد. عبدالله» [طباخ؟] (قرن ۹) در مجموعه خودم.

— یک صفحه از سرقع ثلث سه دانگ جلی - رقاع دو دانگ جلی خوش بارقم: «مشقه العبد المذنب الراجی الی رحمة الله الی عبدالله الهروی فی العشر الاول من شهر الاصح رجب سنة ثمان و خمسين و ثمانمائة (۸۵۸) ببلدة سمرقند» در او نیورسینه اسلامبول.

— یک قطعه از سرقع امیرغیب بیک، ثلث سه دانگ جلی ممتاز، نسخ و رقاع کتابت جلی عالی بارقم: «مشقه العبد المذنب الراجی الی رحمة الله و غفرانه عبدالله الهروی فی شهر سنة تسع و خمسين و ثمانمائة ببلدة سمرقند» (۸۵۹) در خزینه طوپ قاپوسرای.

— یک قطعه از سرقع امیرغیب بیک، نسخ کتابت جلی و خفی عالی بارقم: «کتبه العبد الفقیر المحتاج الی رحمة الله الغنی عبدالله الهروی تجاوز الله عن سیاته فی اثنی عشر شهر محرم - الحرام سنة سبع و ستین و ثمانمائة الهجریه...» (۸۶۷) در خزینه طوپ قاپوسرای.

— دو قطعه از سرقع ثلث چهار دانگ جلی عالی بارقم: «مشقه العبد المذنب عبدالله الهروی ببلدة سمرقند» در او نیورسینه اسلامبول.

— نیم قطعه از سرقع ثلث سه دانگ جلی خوش بارقم «مشقه العبد المذنب عبدالله الهروی فی... ثمانمائة الهجریه» در او نیورسینه اسلامبول.

— یک قطعه از سرقع ثلث سه دانگ جلی خوش. نسخ کتابت یاقوتی و رقاع کتابت خوش بارقم: «مشقه عبدالله الهروی فی العشر الاوسط من صفر ختم بالفوز الیمن والظفر لسنة اربع

و خمسين و ثمانمائة (۸۵۴) بدارالاحزان سمرقند حرسها تعالى عن الافات البيئات» در اونیورسیتة اسلامبول.

— یک قطعه از مرقع ثلث سه دانگ جلی عالی. رقاع کتابت خوش (کاغذ بریده و چسبانیده شده) بارقم: «مشقه العبد عبدالله الهروی» در اونیورسیتة اسلامبول.

یک قطعه مذهب ثلث سه دانگ جلی ممتاز - رقاع دودانگ عالی بارقم: «مشقه - العبد المذنب الراجی التجاوز العفو عن الملك الغفور الرحيم عبدالله الهروی فی العشر الاخر من شهر ذی الحجة... ستين و ثمانمائة (۸۶۰)» در مجموعة نصیری سلک زاده (این برگه با اندک اختلاف تکرار شده است).

— یک مرقع بقطع سلطانی ریحان و ثلث دودانگ، نسخ کتابت. رقاع دودانگ عالی بارقم: «تمت القصيدة الشریفه... و کتبه عبدالله الهروی فی العشر الاول من شهر ذی الحجة الحرام لسنة سبع و اربعين و ثمانمائة (۸۴۷) حامداً...» در کتابخانه دانشگاه توبین گن آلمان.

— یک قطعه ثلث دو دانگ جلی و رقاع شکسته نیم دودانگ عالی بارقم: «مشقه - العبد المذنب الراجی التجاوز والعفو عن الملك الغفور الرحيم عبدالله الهروی فی العشر الاخر من شهر ذی الحجة سنة ستين و ثمانمائة» (۸۶۰) در مجموعة آقای نصیری. (ظاهراً این برگه با اندک اختلاف همان برگه اول صفحه است).

— یک قطعه مذهب ثلث دودانگ جلی عالی بلکه ممتاز. نسخ کتابت یا قوتی خوش بلکه عالی. رقاع کتابت عالی بارقم: «کتبه العبد الضعیف الذعیف المفتقر الی الله تعالى عبدالله حامداً لله تعالى علی نعمه مصلياً و مسلماً علی نبیه محمد وآله الطیبین الطاهرین و مسلم». (ظاهراً این خط از خط عبدالله خوشنویس ثلث قرن ۱۱ قدیمتر [است] و مستبعد نیست که خط عبدالله هروی طباح باشد) در مجموعة خودم.

عبدالله هروی، رجوع شود به سیف الله. ثلث.

— یک قطعه از مرقع نسخ نیم دودانگ جلی خوش بارقم: «مشقه عبدالله الطباح» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک قطعه از مرقع نسخ دودانگ جلی خوش بارقم: «مشقه عبدالله الهروی» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک قطعه از مرقع ثلث سه دانگ جلی ممتاز. تویع کتابت جلی و نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «مشقه العبد المذنب الراجی الی رحمة الله القوی عبدالله الهروی فی العشر الاول من شهر صفر ختم بالخیر والظفر سنة ست و ستين و ثمانمائة الهجرية النبويه (۸۶۶) بدارالسلطنة هراة حمیت عن الافات والبلیات [بحق] محمد وآله وصحبه» در خزینة طوپ قاپوسرای.

یک قطعه از مرقع تویع نیم دودانگ ممتاز با رقم: «مشقه عبدالله الهروی» در خزینة طوپ قاپوسرای.

- یک قطعه از سرقع مالک نسخ و رقاع سه دانگ جلی عالی بارقم: «کتبه العبد المذنب عبدالله الهروی ببلدة سمرقند» [بدون تعیین محل].
- یک قطعه از سرقع سید احمد شهدی، ثلث چهاردانگ جلی محرر عالی. نسخ کتابت عالی. نستعلیق کتابت خفی متوسط. رقاع کتابت عالی. بارقم: «مشقه العبد... عبدالله الهروی. حرره عبدالواسع...» (قرن ۹) در خزینة طوپ قاپوسرای. [بنام دوتن عبدالله هروی و عبدالواسع محرر].
- یک قطعه از سرقع شاه اسمعیل. ثلث سه دانگ ممتاز. نسخ و رقاع کتابت عالی. نستعلیق کتابت خفی بارقم: «مشقه العبدالراجی... عبدالله الهروی فی ست و اربعین و ثمانمائة حامداً...» (۸۴۶) در خزینة طوپ قاپوسرای.
- یک قطعه از سرقع ثلث سه دانگ جلی عالی. نسخ کتابت و نستعلیق کتابت جای متوسط و رقاع کتابت خوش بارقم: «مشقه العبدالمحتاج الی الله الغنی عبدالله الهروی فی شهر سنة اربع و ثلاثین و ثمانمائة الهجریه» (۸۳۴) در او نیورسینة اسلامبول.
- سرقع مذهب متن و حاشیه. نسخ کتابت عالی. نستعلیق کتابت خوش. رقاع ممتاز بارقم: «قداتفق اتمام هذه القصيدة المباركة... فی مدح النبی... علی يد العبد الضعیف - المحتاج الی الله الغنی عبدالله الهروی تاب الله تعالی عنه». «فی یوم الجمعة الثالث من رمضان - المبارک عمت میامن برکته فی سنة ثلاث و ثلاثین و ثمانمائة» ۸۳۳ در مجموعه آقای سلطان-القرائی [دربالای برگه کنار نام نویسنده نوشته شده [ظ. طباخ].
- هفت صفحه از سرقع با یقرا-طهماسب. ریحان پنجدانگ و ثلث پنجدانگ ممتاز. توقیع و رقاع نیم دانگ عالی. نسخ کتابت عالی. رقاع کتابت جلی عالی، نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «مشقه العبدالمذنب الراجی التجاوز والعفو عن الملك الغنور الرحیم عبدالله الهروی فی العشر الاوّل من شهر ربیع الثانی سنة خمس و خمسين و ثمانمائة (۸۵۵) بدارالملك سمرقند حمیت عن الافات والبلیات...» و «مشقه العبدالمذنب... عبدالله الهروی فی اواسط شهر محرم الحرام سنة تسع و خمسين و ثمانمائة (۸۵۹) بدارالملك سمرقند حمیت عن الافات - والبلیات» و «مشقه العبدالمحتاج الی رحمة الله الولی عبدالله الهروی فی العشر الاوسط من شهر الله الاصم رجب المرجب سنة سبع و اربعین و ثمانمائة (۸۴۷) من الهجرة النبویة علیه الصلوة والسلام» و «مشقه العبد... عبدالله الهروی فی العشر الاوسط من شهر ذی الحجة الحرام سنة سبع و خمسين و ثمانمائة (۸۵۷) بدارالامان سمرقند حمیت عن الافات...» در خزینة طوپ قاپوسرای

۲۲۹) عبدالله یزدی

از خطوط او دیده‌ام: ادعیة الاسبوع وزیری بقلم زر نسخ کتابت خوش با رقم: «کتبها عبدالله یزدی» (حدود قرن یازدهم) در کتابخانه سلطنتی.

۲۳۰) عبدالله بن محمد محسن یزدی

از خطوط او دیده‌ام: مصباح کفعمی وزیر بزرگ جلد روغنی کاغذ کشمیری نخودی
مجدول مذهب زرفشان دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب یک سرلوح مذهب خط نسخ
کتابت و ترجمه فارسی در حواشی کتابت خفی عالی آخر رقاع خوش بارقم: «تم بعون الله و
حسن توفیقه علی ید اقل خلق الله ابن محمد محسن الیزدی، عبدالله. و کتبه تذکرة لمولی الاجل
... کھف الحاج... و زبدة الذاکرین سسی خاسس الائمة الراشدین محمد باقر علوم الاولین
والاخرین... و وقع الفراغ فی شهر جمیدی الاولی سنة ۱۰۸۰ ثمانین بعد الالف من الهجرة...»
در مجموعه آقای سلطان القرائی.

— قرآن وزیر بزرگ. جلد روغنی عالی. دو صفحه اول مذهب. دو صفحه افتتاح
متن و حاشیه مذهب عالی، نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «کتبه اقل خلق الله ابن محمد محسن
الیزدی عبدالله». «فی سنة تسع و سبعین بعد الالف ۱۰۷۹ سن الهجرة» در کتابخانه سلطنتی.

— صحیفه وزیر، جلد روغنی. دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب سرصع نسخ کتابت
عالی بارقم «کتبها اقل عباد الله عبدالله الیزدی سنة ۱۱۰۲» ترجمه و حواشی نستعلیق کتابت
خوش بارقم: «و کاتبه الضعیف فی ترقیم هذه الترجمة ملا محتشم اصفهانی». در کتابخانه سلطنتی
[برگه بنام هردوتن است].

— ادعیه الاسبوع، وزیر جلد ساغری ضربی مذهب سرلوح سرصع. دو صفحه اول
متن و حاشیه تشعیر سازی مذهب بقلم زر نسخ کتابت خوش بارقم: «نمقها عبدالله الیزدی»
(قرن یازدهم) در کتابخانه سلطنتی [با اندک اختلاف همان برگه ادعیه الاسبوع مذکور در
بالاست].

— صحیفه سجادیه، قطع جانمازی. دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب حواشی تشعیر-
سازی مذهب. بین السطور طلا اندازی. جلد سوخت مذهب نسخ کتابت ممتاز بارقم: «کتبه
تذکرة للمولی الاعظم... السید عبدالرضا الموسوی ادام الله تعالی مجده و شرفه والمرجو منه دام
فضله ان لاینسانی فی مظان الاجابة» « وانا اقل خلق الله ابن محمد محسن الیزدی، عبدالله »
«سنة ۱۰۹۳» در مجموعه آقای محمود فرخ.

۲۳۱) عبدالجواد سبزواری

از خطوط او دیده‌ام: ده فصل خواجه نصیر و مسلم السماء غیاث الدین جمشید کاشانی
نیم ربعی نسخ و رقاع کتابت متوسط بارقم: «تمت هذه النسخة الشریفة حسب الفرمودة حضرت
بندگان جناب... آقائی بیان السلطنه حکمران ولایت نیشابور روحی فداه بید الاقل الضعیف النحیف
عبدالجواد الشریف الیزدی» «فی یوم چهارشنبه شهر شعبان المعظم هزار و سیصد و پانزده من الهجرة
المصطفویه ۱۳۱۵» در مجموعه خودم.

(۲۳۲) عبدالجواد نیریزی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن وزیری جلد روغنی عالی مذهب نسخ کتابت خفی تندوتیز خوش بلکه متوسط بارقم: « حرره العبد الاقل الاثم ابن ابوالقاسم عبدالجواد النیریزی فی شهر ربیع الاول من الهجرة النبویة سنة ۱۲۹۱ » در مجموعه آقای بارانی.

— سورقرآن و ادعیه مختلفه بیاض کوچک نیم ربعی. جلد روغنی روی پارچه. دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب عالی. خط نسخ کتابت خوش - رقاع متوسط با رقم: «حسب الامر... شکرالله خان... کان تحریر ذلک فی شهر شوال المکرم من شهور سنة ۱۲۳۷ من الهجرة وانا العبد الاقل الاثم ابن المرحوم المغفور المبرور ابوالقاسم عبدالجواد النیریزی» در مجموعه خودم.

(۲۳۳) عبدالحسین

از خطوط او دیده‌ام: برهان قاطع نیم ورقی مجدول مذهب نسخ تحریر خفی متوسط. ثلث و رقاع نیمدودانگ (عناوین) خوش بارقم: «... تمام شد... بتاریخ بیست و هشتم ماه شوال روز یکشنبه سال هزار و شصت و سه هجری (۱۰۶۳) در بلده حیدرآباد دکن... کاتبها عبدالحسین عبدالله...» در کتابخانه ملی.

(۲۳۴) عبدالحسین اصفهانی. قدسی

فرزند میرزا محمدعلی خوشنویس اصفهانی و برادر میرزا حسن و میرزا ابوالقاسم و میرزا مهدی قدسی که همه در خط نسخ خوشنویس بوده و آثار خطی و چاپی از خود باقی گذاشته‌اند ولی هیچیک بدرجه خوشنویسی پدر نبوده‌اند. مرحوم میرزا عبدالحسین علاوه بر نوشتن خط نسخ و رقاع در علوم ادبی نیز ید طولائی داشته و گاهی نیز شعری می‌گفته است. وی مؤسس مدرسه «قدسیه» یکی از قدیمی‌ترین مدارس جدید اصفهان است. صاحب ترجمه در سال ۱۳۶۶ بدرود حیات گفت.

از خطوط او دیده‌ام: چ... سطر پشت یک نسخه دیوان کلیم سورخ ۱۰۸۵ رقاع کتابت خفی خوش بارقم: «درسنه ۱۰۸۵ که اکنون سنه ۱۳۵۰ می‌باشد... و انا العبد میرزا عبدالحسین خوشنویس المتخلص قدسی اصفهانی» در کتابخانه سلطنتی [در گوشه این برگه قید شده است: اقلام شش گانه که ظاهراً بمعنی آن است که قدسی اقلام شش گانه را خوب می‌نوشته است].

— قرآن وزیری کوچک مذهب عالی جلد روغنی نسخ کتابت خفی عالی. رقاع کتابت خفی عالی بلکه ممتاز بارقم: «... اشیرالی بکتابه القرآن الحکیم... الحاج میرزا محمد هاشم امام الجمعة والجماعة. کتبه عبدالحسین اصفهانی» (قرن ۱۳) فروش.

(۲۳۵) عبدالحسین یزدی قلعہ کھنہ ای

از خطوط او دیدہ ام: جنات الخلود نیم ورقی کاغذ فرنگی مجدول و مذهب عناوین نسخ و رقاع خفی متوسط، جلد مشکئی ترنج و لچکی منگنہ مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «قدتمت... ابن مرحوم ملازین العابدین عبدالحسین یزدی قلعہ کھنہ ای» «فی یوم۔ الاحدالثانی من العشرالثانی من الشهرالسادس من السنةالعاشرة من العشرالسادسة من المائة الثالثة من الالفالثانی» ۱۲۵۹۔ در کتابخانہ سلطنتی.

— جنات الخلود وزیری بزرگ۔ کاغذ ترمہ مجدول مذهب، نسخ کتابت جلی و خفی متوسط بارقم: «در عہد دولت... محمد شاہ قاجار... حسب الاشارہ... حاج سیرزا عبدالوہاب بسعی و اہتمام... حاج محمد علی امام جمعہ دارالعبادہ یزد بیداقل العباد ابن مرحوم مغفور ملا زین العابدین عبدالحسین یزدی قلعہ کھنہ ای» «در لیلۃ الثلثاء الرابع من العشرالثالث من الشهرالتاسع من العشرالسادسة من المائة الثالث من الالفالثانی... باتمام رسید» ۱۲۵۰۔ در کتابخانہ ملی.

جنات الخلود رقاع کتابت جلی و نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «فی ید اقل العباد ابن مرحوم مغفور ملا زین العابدین، عبدالحسین الیزدی قلعہ کھنہ، فی یوم الاحدالثامن العشر۔ الثانی من الشهرالسادس من السنةالعاشرة من العشرالسادسة من المائة الثالث من الالفالثانی من الهجرة...» سنہ ۱۲۶۰۔ در کتابخانہ سلطنتی.

— جنات الخلود وزیری رقاع کتابت جلی و نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «حسب۔ الفرسودہ... آقا محمد خلف الصدق... حاج محمد علی امام جمعہ دارالعبادہ یزد باتمام رسید بیداقل العباد ابن مرحوم ملازین العابدین، عبدالحسین یزدی قلعہ کھنہ۔ فی یوم الخمس الثالث من العشرالثالث من الشهرالسابع من السنةالاولی من العشرالسابعہ من المائةالثالثہ من الالف۔ الثانی...» ۱۲۶۱۔ در کتابخانہ مجلس.

عبدالحق: شیخ کمال مفردات، ثلث۔ در مجموعہ آقای سلطان القرائی.

(۲۳۶) عبدالحق بن محمد سبزواری

از خطوط او دیدہ ام: ادعیہ، وزیری خشتی مجدول مذهب کاغذ دولت آبادی یک سرلوح مذهب سرصع نسخ کتابت خفی و رقاع کتابت خوش بارقم: «تمت الدعوات والمقامات المتبرکات بحمدالله تعالی و منہ العظیم و کتبہا العبد المذنب الراجی التجاوز [و] العفوعن الملك الباری عبدالحق بن محمد السبزواری فی شہور اثنی و عشرين و تسعمائه» ۹۲۲۔ در مجموعہ آقای سلطان القرائی.

(۲۳۷) عبدالحلیم بن مصطفی

از خطوط او دیده‌ام: صد کلمه مترجم، وزیری مذهب رقاع جلی - نسخ کتابت خفی ممتاز بارقم: «کتبه عبدالحلیم بن مصطفی» (بشیوه یاقوت) در کتابخانه سلطنتی. عبدالحلیم کاتب - سید پیرفندی زاده. رجوع شود به مصطفی عاشر. ثلث.

(۲۳۸) عبدالحمید ادهمی

از خطوط او دیده‌ام: کتیبه روی گچ محراب مسجد هادی کاشانی در امامزاده اسمعیل اصفهان، ثلث چهار دانگ کتیبه خوش بارقم: «... محراب مسجد هادی کاشانی. کتبه - عبدالحمید ادهمی ۱۱۱۵».

(۲۳۹) عبدالخالق لنجانی

از خطوط او دیده‌ام: دو قطعه نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش بارقم: «حرره العبد الاثم الجانی عبدالخالق ابن مرحوم حاجی میرزا رضا لنجانی فی شهر محرم... جمادی الثانی سنة ۱۳۰۵» در مجموعه امیرقلی امینی.

(۲۴۰) عبدالخالق هروی

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از مرقع ثلث دودانگ خوش و نسخ و رقاع خوش بارقم: «مشقه العبد الضعیف عبدالخالق بن حبیب الله الهروی» (قرن ۱۰) در خزینه طوپ - قاپوسرای.

— سور قرآن، وزیری جلد میشن سوخت معرق نسخ کتابت خفی متوسط. ثلث و رقاع جلی خوش بارقم: «... عبدالخالق بن حبیب الله هروی ...» سال ۹۸۶. در موزه ایران باستان.

(۲۴۱) عبد الرحمن چینی چی زاده

از خطوط او دیده‌ام: قرآن نیمربعی نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «چینی چی زاده عبد الرحمن ۱۱۰۳» در موزه اسلامی ترک.

(۲۴۲) عبد الرحمن بن محمد یزدی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن وزیری کوچک دو صفحه اول و سرسوره‌ها مذهب سرصع خط نسخ کتابت یاقوتی خفی خوش بلکه عالی بارقم: «قد وقع الفراغ من کتبه هذا المصحف الشريف المبارك علی یدی اقل خلق الله و اضعفهم العبد المتخلص والداعی المختصص المحب لصاحبه اعز الله انصاره و متعه به دهر أطویلا عبد الرحمن بن محمد بن ابی المفاخر التیمی محدث الیزدی مولد آختم الله عاقبة بالحسنی و جعل آخر له خیر الله من الاولی فی منتصف محرم الحرام سنة ثلث و خمسين و سبعمائة» نزد آقای فروزانفر.

(۲۴۳) عبدالرحیم

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه طلااندازی، رقاع کتابت خوش بارقم: «وجدت هذه الايات المباركات بخط استادی ... میرزا احمدالنیریزی طیب‌الله مضجعه و انا العبدالمذنب الاقل الداعی لابودالدولة القاهرة السلطانية الراجی الی الله الکریم. ابن محمد تقی، عبدالرحیم و تشرفت بتعمیراتها فی شهر ذی القعدة الحرام من شهور سنة ۱۲۷۸ ثمان وسبعین و مأتین بعدالالف ...» در مجموعه خودم. [این برگه با نقل تمام مضمون تکرار و نام پدر عبدالرحیم محمد تقی ذکر شده است].

(۲۴۴) عبدالرحیم (جزایری)

از خطوط او دیده‌ام: دو کتیبه پیشانی و ایوان اصلی مسجد چهار باغ اصفهان. ثلث دو و سه و چهار دانگ خوش بارقم: «کتبه عبدالرحیم فی ۱۱۱۲».

— کتیبه سردر بازارچه بلند جنب مدرسه چهارباغ اصفهان باسم شاه سلطان حسین صفوی ثلث یک دانگ کتیبه عالی بارقم: «کتبه عبدالرحیم فی ۱۱۲۱».

— کتیبه شبستان مدرسه چهارباغ اصفهان، ثلث چهار دانگ کتیبه خوش بارقم: «کتبه عبدالرحیم الجزایری».

— کتیبه دور ایوان اصلی پیشانی و داخل مدرسه چهارباغ اصفهان و سردرخیابان ثلث رقاع جلی و حواشی رقاع خوش بارقم: «کتبه عبدالرحیم ۱۱۱۲» و «کتبه عبدالرحیم ۱۱۱۴» و «کتبه عبدالرحیم الجزایری فی ۱۱۲۶» و «کتبه عبدالرحیم الجزایری فی ۱۱۲۱» و «کتبه عبدالرحیم الجزایری فی ۱۱۲۲» در خیابان.

— یک قطعه ثلث سه دانگ جلی و رقاع کتابت متوسط بارقم: «مشقه العبد الاقل المحتاج الی الله الغنی عبدالرحیم الجزایری...» «فی ۱۱۱۱» در مجموعه خودم.

— یک قطعه رقاع سه دانگ جلی و ثلث کتابت خفی متوسط بارقم: «مشقه الفقیر عبدالرحیم الجزایری» «فی ۱۱۲۱» در مجموعه خودم.

(۲۴۵) عبدالرحیم خلوتی

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از سرقع مالک، ثلث دودانگ جلی و رقاع و نسخ و تویع کتابت جلی ممتاز بارقم: «کتبه اضعف عبادالله تعالی و احوجهم الی عفوه عبدالرحیم - الخلوتی ابن شمس التبریزی المشرقی» در خزینه طوپ‌قاپوسرای.

(۲۴۶) عبدالرحیم فیروز گوهر - شیخ

از خطوط او دیده‌ام: شرح منازل السائرین عبدالرزاق کاشانی، قطع نیمربعی یک سرلوح مسجدول مذهب. نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «قدوقع من تسوید هذا الكتاب المسطتاب اقل

الطلبة ابن محمد علی، عبدالرحیم الفیروز کوهی فی دارالخلافة طهران صانها الله عن الافات الدوران فی مدرسة دارالشفاء فی صبح یوم السبت ثانی عشر شهر شعبان المعظم من شهر سنة احدى وثلثاء بعد الالف من الهجرة النبویه علی هاجرها آلاف التحية والثناء».

در حاشیه دارد: « چون این بنده شرمنده در شهر رجب المرجب ۱۲۹۱ موفق بمطالعه وتصحیح این همایون نامه گشته... در سال ۱۳۰۰ کتابی عمیق معاضد توفیق گردید مجدداً من الفاتحة الی الخاتمه بمطالعه و ثبت لغات و لوازم نکات پرداخته بحمد الله بزیور صحت آراسته گشت.. حرره عبدالله و عبدالرسول صلی الله علیه وآله». پشت صفحه اول بخط رقاع کتابت خفی متوسط و تعلیق کتابت خفی متوسط و نستعلیق کتابت خوش نوشته شده است: «این نسخه شریفه خط قبلة الاحساء... عبدالرحیم اشرف الادباء سلمه الله تعالی است، تعلیقات و حواشی خط مبارک استاد الفلاسفه مرحوم میرزا عبدالله طبری رضوان الله علیه است که مشتهر بریاضی و از اساتید و اکابر این فن است در شهر جمادی الاولى هزار و سیصد و پنجاه و سه بملکیت این بنده حقیر رسید... شهریور سنة ۱۳۱۳... حرره علی بن عبدالرسول ۱۳۵۴» در مجموعه آقای سلطان القرائی

(۲۴۷) عبدالرحیم نجفی

از خطوط او دیده ام: ادعیه (دعای صباح وغیره) نسخ جلی دودانگ و رقاع عالی ترجمه نسخ کتابت خفی عالی) بارقم: «تمت الدعوات بحمد الله تعالی کتبه الفقیر المحتاج الی الله الغنی عبدالرحیم النجفی حامد الله تعالی و مصلياً علی نبیه و مسلماً بحمده تحریراً سنة اربع و ثلثین و مائة بعد الالف من الهجرة النبویه». متعلق به آقای امیر حساسی [؟]

عبدالرسولی = علی.

عبدالرسولی = علی (رجوع شود به ترجمه میرزا احمد نیریزی).

(۲۴۸) عبدالرشید بیگدلی - احمد نیریزی

از خطوط او دیده ام: قرآن وزیری اوایل مذهب عالی. جلد روغنی ممتاز. حواشی و خواص سور شکسته کتابت خفی خوش. متن نسخ کتابت پایان رقاع عالی بارقم: «فقد تشرفت بكتابة هذه القرآن... و انا العبد الداعي لابود الدولة القاهرة تراب اقدام المؤمنین احمد النیریزی...» « فی شهر ربيع القدر ربيع الاول من شهر سنة ثمان و ثلثین و مائة بعد الالف (۱۱۳۸) من الهجرة بمحروسة اصفهان...». «لقد اشار الی من اشارته... معتمد الملك ان ارقم هذه الخواص السور- القرآن... فرغت لاسره المطاع و انا الراجی... عبدالرشید بیگدلی مستوفی» «فی شهر محرم الحرام سنة ۱۲۹۲» در کتابخانه مجلس.

(۲۴۹) عبدالرفیع

از خطوط او دیده ام: الواح دایره مسجد (شامل اسامی: الله . محمد. ابوبکر . عثمان. عمر. حسن. حسین) ثلث دو دانگ کتیبه عالی بارقم: «کتبه عبدالرفیع ۱۲۷۹»

۲۵۰) عبدالرؤف

در نستعلیق نویسان باو اشاره شده است (ج ۳ ص ۴۰۰).
از خطوط او دیده ام: یک لوحه ثلث تزینی ترکی پنج‌دانگ کتبیہ خوش بارقم
«کتبه عبدالرؤف من خلفاء ابدی دیوان همایون ۱۳۲۳» در مسجد سلیمان احمد - اسلامبول.

۲۵۱) عبدالسلام گیلانی

از خطوط او دیده ام: قرآن مذهب نیم ربعی نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «قد صدر التوفیق
بالتمنیق مصلیاً علی الرسول الشفیق وانا المالئ من الأثام و محل تصادم التالام عبدالسلام بن محمد امین
الگیلانی الاشکوری السلکوئی فی عام الف...» [سنه رفته است و الف هم معلوم نیست صحیح باشد].
سیرزا ابوالفضل ساوجی در پشت صفحه اول بخط تعلیق نیم‌دو دانگ خوش نوشته
است. «نگارنده این کلام الله مجید ربانی عبدالسلام اشکوری لاهیجی از مشاهیر خطاطان
زمان سلطان حسین سیرزا است و در طرز و روش خود کمتر از هیچیک از اساتید این طبقه
نمی‌باشد و زیاده از حد ممتاز است. و انا العبد ابوالفضل بن فضل الله الساوجی الشاملو فی شهر
ذی الحجۃ ترکیه یونیت ئیل» متعلق بخانم فخری راستگار.

۲۵۲) عبدالعزیزخان ازبک

از خطوط او دیده ام: سه قطعه از سرقع بهرام سیرزا نسخ کتابت جلی خوش بارقم:
«کتبه عبدالعزیزبن عبیدالله بهادر خان» در خزینة طوپ قاپوسرای.
عبدالصمد قزوینی (رجوع شود به محمد ابراهیم قمی).
عبدالعزیز = سید محمد. ثلث.

۲۵۳) عبدالعظیم النائینی

از خطوط او دیده ام: یک قطعه نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه ابن محمد رفیع
عبدالعظیم النائینی فی سنة اربع و تسعیون و مائة بعد الف ۱۱۹۴» در مجموعه خودم [این
برگه تکرار شده است].

۲۵۴) عبدالعلی ایروانی - ابن محمد

از خطوط او دیده ام: جنات الخلود نیم ورقی عریض - کاغذ فرنگی بقلمهای مختلف
نسخ از دو دانگ خفی و غبار خوش بارقم «این قلیل البضاعة... ابن محمد عبدالعلی ایروانی
تحریر و نگارش شد.» در کتابخانه سلطنتی.

(۲۵۵) عبدالعلی تربتی

از خطوط او دیده‌ام: بازوبندی جلد ساغری مشکی مذهب، دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی. نسخ غبار خوش بارقم: «وقع الفراغ... علی ید العبد... عبدالعلی بن محمد تربتی...» «بتاریخ چهاردهم شهر رجب المرجب سنه اربع وثمانون وتسعمائة». ۹۸۴ در کتابخانه سلطنتی.

(۲۵۶) عبدالعلی

از خطوط او دیده‌ام: یک رقع طلائندی نسخ و کتابت عالی بارقم: «راقم الحروف العبد الاقل العاصی عبدالعلی». «فی شهر محرم الحرام من شهور سنه ۱۲۲۵ من الهجرة الشریفه» در مجموعه خودم.

— یک صفحه مذهب روی متن زر بسفیدی نسخ کتابت عالی بارقم: «کتبه الداعی لابودالدوله القاهره عبدالعلی» «فی سنه ۱۲۳۷ من الهجرة» در مجموعه عبدالرسولی.

— یک رقع (از مرقع) نسخ کتابت خوش ورقاع «کتبه تراب اقدام المؤمنین والمتمسک بولاه مولاه المستغنی عن سواه امیر المؤمنین عبدالعلی» «فی سنه ۱۲۳۷ من الهجرة الشریفه النبویه» در مجموعه خودم.

— دو قطعه نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد الاقل الراجی الی رحمة الله الملك الغنی عبدالعلی بمحروسة دار السلطنة اصفهان صانها الله عن الحدثنان. کتبه العبد تراب اقدام المؤمنین عبدالعلی فی کمال الاستعجال». «فی شهر ذی الحجة الحرام سنه ۱۲۱۶ - فی سنه ۱۲۱۹ من الهجرة» از مرقع شماره ۱۱ کتابخانه آستانه رضوی.

— یک رقع مذهب نسخ کتابت خنی ممتاز و شکسته کتابت عالی با رقم: «مشقه تراب اقدام المؤمنین عبدالعلی» «فی سنه من الهجرة» در مجموعه خودم.

— از مرقع (۳۴ رقع ای - ۲۰ رقع) نسخ کتابت ممتاز (با بهترین خطوط نیریزی برابر می کند) بارقم: «عبدالعلی فی غایة الهم و الغم فی سنه ۱۲۳۸ من الهجرة» «مشقه عبدالعلی فی سنه ۱۲۳۸» و «حرره العبد الاقل الداعی لدوام الدوله القاهره الباهرة عبدالعلی فی سنه ۱۲۳۸» و «مشقه عبدالعلی فی سنه ۱۲۳۷». در کتابخانه سلطنتی.

(۲۵۷) عبدالعلی المشهدی

از خطوط او دیده‌ام: «نثر اللالی جانمازی - جلد روغنی - سرلوح مرصع نسخ کتابت خوش: راقم: «جهة هديه... ولیعهد مظفرالدین میرزا... علی ید العبد... عبدالعلی المشهدی» «فی شهر ربیع الاولی من شهور سنه ۱۳۰۶...» در کتابخانه سلطنتی.

(۲۵۸) عبدالعلی خراسانی

از خطوط او دیده‌ام: سور وادعیه وزیری جلد روغنی عالی - تماماً متن و حاشیه

مذهب عالی. نسخ و رقاع کتابت عالی بارقم: «بحسب فرمایش اعلیحضرت... فتحعلیشاه قاجار سمت تحریر یافت. حرره... فی ستمه و عشرون من شهر صفر المظفر سنة ۱۲۳۳ ثلث و ثلثون و مأتین بعد الالف من الهجرة... العبد... عبدالعلی الخراسانی بمحروسة دار السلطنة طهران». در کتابخانه سلطنتی.

— و نیز چهار رقعہ از سرقع ثلث سه دانگ جلی خوش. نسخ و رقاع کتابت جلی و دودانگ عالی بارقم: «نمقہ عبدالعلی فی سنة ۱۲۲۸» و «سشقہ العبد الاقل الداعی لایبودالدولة القاهرة الباهره عبدالعلی فی سنة ۱۲۳۸ من الهجرة» و «... عبدالعلی فی ۱۲۳ [خراسانی] در مدرسه سپہسالار.

— قطعہ نسخ دودانگ رنگہ عالی بارقم: «العبد تراب اقدام المؤمنین عبدالعلی فی سنة ۱۲۲۹ [خراسانی] در مجموعہ حاج سید نصرالله تقوی.

— یک قطعہ نسخ و رقاع نیم دودانگ خوش بارقم: «حرره للمدح الاعز... میرزا محمد حسین الطباطبائی، عبدالعلی فی ۱۲۱۹ [خراسانی؟] از ستروکات قوام السلطنہ در مجلس شورای ملی.

— قطعات متعدد نسخ کتابت و رقاع خوش با رقم: «کتبہ العبد الاقل عبدالعلی ۱۲۲۶ [خراسانی] فروش وجدانی.

۲۵۹) عبدالعلی بن محمد محسن

از خطوط او دیدہ ام: سه رقعہ (از سرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: «نمقہ العبد الاقل عبدالعلی بن محمد محسن فی سنة ۱۲۲۶» و «راقم الحروف عبدالعلی ۱۲۲۵» و «عبدالعلی فی ۱۲۳۷» در کتابخانه سلطنتی.

— جزوہ ادعیہ نیم ربعی متن وحاشیہ مذهب عالی نسخ و رقاع کتابت عالی بارقم: «چنین گوید داعی دوام دولت ابد مدت سلطانی ابن محمد محسن، عبدالعلی... به عز مجالست و مکالمت اعلی حضرت... فتحعلیشاه قاجار سرافراز گردید... خواست فراخور... تحفہ آن عالی بارگاہ عرش اشتباه... سازد». در کتابخانه سلطنتی.

— دعای کمیل نیم ربعی، جلد روغنی، سرلوح سرصع تماماً متن وحاشیہ مذهب . نسخ و نستعلیق کتابت خوش بارقم: «بحسب انقیاد حکم... فتحعلیشاه... کتبہ العبد... ابن محمد محسن الخراسانی، عبدالعلی» «سنة ۱۲۲۷ سبع وعشرون ومأتین بعد الالف...» در کتابخانه سلطنتی [در گوشہ این برگہ به قسمت نستعلیق نویسان ارجاع شدہ و در آنجا (ج ۲ ص ۴۰۳) شرح حال عبدالعلی خراسانی «کوکب» هست منتهی نام پدرش محمد حسن ذکر شدہ و در پایان از همین نسخہ دعای کمیل یاد گردیدہ است و احتمال می توان داد کہ این دو عبدالعلی هردو اصلاً یکتن و همان میرزا عبدالعلی کوکب یزدی باشد کہ پدرش خراسانی بودہ و

خود از مقربان دربار فتحعلی شاه قاجار]

۲۶۰) عبدالعلی کاظمی

از خطوط او دیده‌ام: سرقع روی کاغذ زرد و زیری بزرگ خشتی و یک قصیده از اسرؤالقیس بن حجر بن عمر [و] الکردی) ثلث دودانگ جلی عالی و نسخ کتابت یاقوتی خوش بارقم: «کتبه الضعیف عبدعلی الکاظمی فی سنة الف و ثمانین من الهجرة النبویة والحمد لله وحده». در مجموعه اسفرجانی.

۲۶۱) عبدالعلی اشرف الکتاب یزدی

از خطوط او دیده‌ام: یک صفحه یک قطعه شعر فارسی که چنین شروع میشود:
«عهد سلطان عصر احمد شاه کز رخس تخت و تاج رخشنده»
نسخ کتابت خوش بشیوه... از آن ملازمین العابدین محلاتی، بارقم: «کاتبها ناظمها لتقدیم... فرمان فرما... وانا العبد الاقل الراجی الی عفوربه الولی عبدالعلی اشرف الکتاب الیزدی فی سنة ۱۳۳۵ من الهجرة النبویة» درد کان خاتم سازی. طهران.

۱۶۲) عبدالعلی ایروانی

از خطوط او دیده‌ام: جنات الخلود، نسخ کتابت تندوتیز و کتابت خفی و غبار عالی و رقاع دودانگ خوش بارقم: «... ابن محمد العبد المذنب الجانی عبدالعلی الایروانی... من شهر سنة احدى وستین ومأتین بعد الالف (۱۲۶۱)» در مجموعه حاج سید نصرالله تقوی.

۲۶۳) عبدالعلی یزدی

از خطوط او دیده‌ام: تکمیل کتیبه کاشی معرق ایوان شمالی مسجد و کیل در شیراز (که اصل آن بخط حسین ابن محمد شریف حکاک است). ثلث چهاردانگ کتیبه متوسط و نستعلیق متوسط بارقم: «الحمد لله الذی شرفنی بكتابة نواقص من کتیبه هذا البیت الجامع. وانا المذنب عبدالعلی الیزدی اشرف محمدی ۱۳۴۷» [که محتملا همان عبدالعلی اشرف-الکتاب است] و درج ۲ ص ۴. ۴ هم به او اشاره شده است.

۲۶۴) عبدالغفار

از خطوط او دیده‌ام: سه قطعه مذهب نسخ کتابت خوش بارقم: «نمقه عبدالغفار فی ۱۲۲۱» و «مشقه عبدالغفار فی ۱۲۲۳» و «نمقه عبدالغفار اصفهان فی ۱۲۲۱» در کتابخانه ملی پاریس.

— دورقه از سرقع نسخ کتابت خوش بارقم: «نمقه العبد عبدالغفار ۱۲۳۰» و «مشقه عبدالغفار» در مدرسه سپهسالار.

— دو قطعه از سرقع نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «نمقه عبدالغفار فی ۱۲۲۰» و «مشقه عبدالغفار فی ۱۲۲۶» در مدرسه سپهسالار.

— هفت حصار (ادعیه) نیم ربعی جلد روغنی مذهب نسخ کتابت جلی خوش ورقاع کتابت متوسط بارقم: «حرره للمخدوم... غلامعلی سکا... وانا العبد المحتاج الی ربه الغفار، عبدالغفار فی خامس شهر محرم الحرام من شهور ۱۲۳۴ ثلث و ثلثین و مأتین بعد الالف من الهجرة النبویة المصطفویة» در مجموعه آقای سلطان القرائی.

— یک قطعه نسخ کتابت خوش بلکه عالی بارقم: «حرره عبدالغفار فی شهر رمضان المبارک ۱۲۳ کذا» در مجموعه خودم.

— یک رقعه (از سرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: «حرره عبدالغفار» «۱۲۱۹» در کتابخانه سلطنتی.

— از سرقع ۱۹ رقعه (دورقعه) نسخ کتابت خوش در کتابخانه سلطنتی.

۲۹۵) عبدالغفار

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه ثلث سه دانگ جلی عالی. نسخ کتابت خوش با رقم؛ «کتبه العبد عبدالغفار» (قرن ۱۱-۱۲) در مجموعه خودم.

— یک رقعه (از سرقع) ثلث رقاع سه دانگ خوش «فی سنة ۱۱۱۵... عبدالغفار عفی عنه» در کتابخانه سلطنتی.

۲۹۶) عبدالغفار شیرازی

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه طلائاندازی نسخ ورقاع کتابت خوش با رقم: «نمقه ابن محمد حسین شیرازی عبدالغفار فی شهر ذی القعدة الحرام من شهور سنة ۱۲۰۲ الهجرة النبویة» برای فروش.

۲۹۷) عبدالعمرالحسین بن عبدالعمر

از خطوط او دیده‌ام: تاج المآثر، خشتی سرلوح مذهب قدیم تعلیق نسخ مانند کتابت خوش بارقم «... کتبه العبد الحقیر عبدالغیث [؟] الحسین بن عبدالعه [؟] احسن الله شأنه فی ۴ رمضان ۷۴۸» در کتابخانه سلطنتی.

۲۹۸) عبدالقادر حسینی - قاسم محرر

از خطوط او دیده‌ام: قرآن رحلی مذهب تشعیر سازی و جلد سوخت ممتاز، ریحان نیم دودانگ بزر و لاجورد محرر عالی بارقم: «کتبه اضعف عباد الله واعجز خلق الله عبدالقادر بن عبدالوهاب حسینی» (قرن ۱۰-۱۱) و «حرره الفقیر قاسم بن ملاحسین» در موزة اسلامی ترک.

۱- این نام کم نقطه است. از اینرو عبدالعزیز الحسین بن عبدالعزیز هم خوانده می‌شود و بصورت‌های دیگر هم می‌توان خواند.

۲۶۹) عبدالقیوم

ابومحمد عبدالقیوم بن محمد بن کرمشاه تبریزی. از خطوط او دیده‌ام: یک جزو از قرآن، ریحان سه دانگ عالی بشیوه احمد سهروردی و رقم ثلث رقاع مانند خوش با رقم: «کتبه العبد الضعیف الراجی عفواً لملک الاله ابو محمد عبدالقیوم بن محمد بن کرمشاه التبریزی (قرن ۸) در دست فروشنده که بمجلس عرضه شده است.

۲۷۰) عبدالکریم

از خطوط او دیده‌ام: ادعیه ایام هفته، نسخ ورقاع کتابت ترکی عالی. ثلث نیم دو- دانگ جلی عالی بارقم «کتب برسم خزانه السلطان... بایزیدخان ابن السلطان محمد خان خلدالله سلکه و سلطانه... عبده ابن عبده القدیم الفقیر الحقیر عبدالکریم حامد الله تعالی...» در کتابخانه ایاصوفیه.

۲۷۱) عبدالکریم

از خطوط او دیده‌ام: زاد المعاد ربعی مذهب، نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «هذا الكتاب علی يد العبد الجانی الاثم الذلیل عبدالکریم ابن محمد اسمعیل فی یوم الثلثا التاسع من العشر الثانی من الشهر الجمادی عشر من السنة التاسعة من العشر التاسع من المائة الثالثة من الالف الثانی من الهجرة... فیصیر تاریخه هی ساذ کر وسطر جداً وبالهند سنة ۱۲۵۹» در مجموعه خودم.

۲۷۲) عبدالکریم خوارزمی

از خطوط او دیده‌ام: یک صفحه از سرقع باقرا - طهماسب، ثلث چهار دانگ جلی عالی بارقم: «کتبه عبدالکریم الخوارزمی» در خزینه طوپ قاپوسرای. - یک قطعه از سرقع ثلث سه دانگ جلی عالی و نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد الضعیف عبدالکریم الخوارزمی سترالله عیوبه و غفر ذنوبه» در خزینه طوپ قاپوسرای. - یک قطعه سرقع ثلث دودانگ جلی عالی بسفیدآب محرر و نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه عبدالکریم خوارزمی» در خزینه طوپ قاپوسرای.

۲۷۳) عبدالکریم یعقوبی

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از سرقع ثلث دودانگ جلی عالی و نسخ کتابت یاقوتی خوش بارقم: نقل از خط قبله کتاب یاقوت کتبه عبدالکریم الیعقوبی» در خزینه طوپ قاپوسرای.

۱- این نام کم نقطه است و از اینرو عبدالعزیز الحسین بن عبدالعزیز هم خوانده میشود و بصورت‌های دیگر هم میتوان خواند.

۲۷۴) عبداللطیف حسینی

از خطوط او دیده‌ام: دو قطعه رقاع ثلث دودانگ جلی خوش. نسخ کتابت خوش ورقاع کتابت خوش بارقم: «نمقه عبداللطیف الحسینی» (قرن ۱۰-۱۱) در مجموعه خودم.

۲۷۵) عبدالمجید

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه نسخ کتابت متوسط بارقم: «کتبه الجانی والفانی عبدالمجید» (حدود قرن ۱۳) در مجموعه امیرالکتاب.

۲۷۶) عبدالمجید خان بن سلطان محمود (عثمانی)

(۱۲۵۵ - ۱۲۷۷)

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه سه دانگ کتیبه عالی بارقم: «کتبه عبدالمجید بن محمود خان» در سوزه اسلامی ترک.

— یک لوحه ثلث دودانگ کتیبه عالی بلکه ممتاز با عبارت ورقم: «بسم الله الرحمن الرحیم» «کتبه عبدالمجید بن محمود» در سوزه اسلامی ترک.

— یک لوحه ثلث دودانگ کتیبه عالی بارقم «کتبه عبدالمجید خان بن محمود» در سوزه اسلامی ترک.

— یک لوحه ثلث سه دانگ کتیبه عالی بارقم «کتبه عبدالمجید خان بن محمود» در سوزه اسلامی ترک.

— یک لوحه ثلث سه دانگ کتیبه عالی بارقم: «کتبه عبدالمجید خان بن محمود» در سوزه اسلامی ترک.

— یک لوحه ثلث دودانگ کتیبه عالی بارقم: «کتبه عبدالمجید خان بن محمود» در سوزه اسلامی ترک.

— یک لوحه ثلث دودانگ عالی و نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «کتبه عبدالمجید بن محمود خان» در سوزه اسلامی ترک.

— یک لوحه ثلث دودانگ کتیبه عالی بارقم: «کتبه الغازی عبدالمجید خان بن محمود» در سوزه اسلامی ترک.

— دو لوحه ثلث شش دانگ عالی بارقم: «کتبه عبدالمجید بن محمود ۱۲۶۶» و «کتبه عبدالمجید بن محمود خان» در سوزه اسلامی ترک.

۲۷۷) عبدالملک

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از سرقع ثلث دودانگ جلی عالی. رقاع کتابت جلی

عالی، نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «مشقه العبد الضعیف المحتاج الی رحمة ربه عبد الملك فی احدی عشر من جمیدی الاخر سنة تسع واربعین وثمانمائہ (۸۴۹) در او نیورسیتہ اسلامبول. عبدالوهاب = علی حسینی. ثلث.

(۲۷۸) عبدالوهاب شیرازی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن رحلی عظیم تماماً روی متن زر و بهترین تذهیب در سراسر قرآن به جلد سوخت ممتاز. نسخ نیم دودانگ عالی (متن) جابجا - ریحان دودانگ جلی - رقاع و ثلث عالی. فالنامه نستعلیق نیم دودانگ عالی بارقم: کتب هذا الكتاب الکریم ورقم هذا الخطاب العظیم المحتاج الی رحمة الله الملك التواب ابن قاسم داعی عبدالوهاب شیرازی فی شهر سنة الف (۱۰۰۰) و همچنین: «روش قلم تیز کام و تحریک خامه آرام در قطع مراحل تذهیب این کلام کریم وطی منازل تحریر این کتاب عظیم بسعی و اهتمام العبد - الاحقر محمد ابن تاج الدین حیدر مذهب شیرازی بنهایت رسید». ظاهراً نستعلیق و این کلمات بخط مذهب است. در سوزة اسلامی ترک.

(۲۷۹) عبدالوهاب شیرازی

از خطوط او دیده‌ام: مثنوی مولانا، نسخ کتابت خوش بارقم: «... میرزا علی اکبر کلانتر... کمترین داعی این دولت ابد مدت عبدالوهاب با ستکتاب این کتاب مستطاب پرداخت و بدستیاری... میرزا محمد جعفر آصفی پدرای [؟] شیرازہ اتمام ساخت . سنة خمس و اربعون و مائتان بعد الالف (۱۲۴۵)» در او نیورسیتہ اسلامبول.

عبدالوهاب: رجوع شود به علی شکری افندی).

(۲۷۹) عبدالوهاب بن مهر علی

از خطوط او دیده‌ام: دو قطعه نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «حرره للمخدوم الوفی والمطاع الحفی افصح الفصحاء و اشعر الشعراء المستوثق بعنايات الملك المستعان رضا قلی خان المتخلص بهدايت وانا العبد عبدالوهاب ابن مرحوم مهر علی». «سنة ست و اربعون و مائتان بعد الالف» (۱۲۴۷) از سرقع شماره ۱۷ کتابخانه آستانه رضوی. عبدالوهاب موسی (رجوع شود به محمد محسن اصفهانی).

(۲۸۰) عبدالوهاب [نغمه]

از خطوط او دیده‌ام: زاد المعاد نیم ورقی دو صفحه اول متن و حاشیه مرصع متوسط تمام صفحات رطوبت دیده. نسخ کتابت عالی. ترجمه نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «حسب الفرمایش... (جای اسم خالی است) به تنمیق این کتاب مستطاب پرداخت و

بدستیاری... حاج میرزا محمد... شیرازه اتمام ساخت. وانا العبد الاقل الكتاخ عبدالوهاب فی سابع شهر ذیقعدة الحرام سنة ستون ومأتان بعد الالف الهجرة النبویه» ۱۲۶۰ در کتابخانه مجلس. — قرآن رحلی کوچک روغنی عالی عمل لطفعلی شیرازی تاریخ ۱۲۶۹ - شش صفحه اول تماماً سرصع ممتاز و تمام اوراق تا آخر مذهب ممتاز است. نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «عبدالوهاب متخلص به نغمه...» سال ۱۲۶۹ در کتابخانه ملی.

(۲۸۱) عثمان - حافظ

از سرآمدان کتابت قرآن مجید و حافظ آن بوده است. در «آستانه» ولادت و نشوونما یافت و از کودکی بخط علاقه مند شد و نزد استادانی چون درویش علی و دیگران بتعلیم و فراگرفتن آن پرداخت تا اجازه استادی گرفت و در سال ۱۱۰۶ به سمت استادی و تعلیم سلطان مصطفی خان ثالث و سلطان احمدخان ثانی انتخاب شد. بالغ بر ۲۵ قرآن نوشته که برخی به چاپ رسیده است وی در ۱۱۱۰ قمری درگذشت و در رباط قرجه مصطفی پاشا مدفون شد. آثار خطی او از رقعها و قطعات فراوان است.

از خطوط او دیده ام: چند سرقع بقلمهای مختلف ثلث سه دانگ و نسخ کتابت عالی بارقم: «کتبه المذنب عثمان المعروف بحافظ القرآن» در سوزة اسلامی ترک.

— قرآن وزیری نسخ کتابت وثلث رقاع عالی بارقم: «کتبه الفقیرالسید عثمان المعروف بیک تویق قدیم و نسخ کتابت خفی عالی بارقم حرره الحقییر عثمان المعروف بحافظ القرآن... وکان کتابتی فی زمن الصدر العالی. عزت محمد پاشا... فی یوم الجمعة العاشر من جمادی الاولی سنة سبع وثمانین ومائة والفاء» (۱۱۸۷) در سوزة اسلامی ترک.

— دو قطعه ثلث دودانگ و نسخ کتابت عالی بارقم: «کتبه الفقیر عثمان المعروف بیک قطعه تویق قدیم و نسخ کتابت خفی عالی بارقم» حرره الحقییر عثمان المعروف بحافظ القرآن» در سلیمانیه اسلامبول. بحافظ القرآن سنة ۸۴ [۱۰] هـ. در سلیمانیه اسلامبول.

— سرقع مفردات، نسخ کتابت جلی عالی بارقم: «کتبه الفقیر عثمان المعروف بحافظ القرآن غفرالله ذنوبه وسترعیوبه. دراونیورسینته اسلامبول.

— سرقع ده قطعه ثلث دودانگ جلی و نسخ و رقاع کتابت جلی عالی بارقم «مشقه الفقیر عثمان» طریق المشق والادمان سنة ۱۰۹۸ و «مشقه عثمان المعروف بحافظ القرآن». دراونیورسینته اسلامبول.

— یک سرقع ثلث دودانگ و نسخ کتابت جلی عالی بارقم «کتبه اضعف عباد - الرحمن عثمان المشتهر بحافظ القرآن غفرالله ذنوبه وسترعیوبه سنة ۱۰۹۴» در اونیورسینته اسلامبول.

— قرآن (یک جزو آخر از عمیتسائلون تا آخر) قطع نیم ربعی خشتی، کاغذ فستقی مجدول مذهب. یک سرلوح و سرسورهها مذهب، جلد میشن عنابی ضربی مذهب. نسخ

کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد المذنب عثمان المشتهر بحافظ القرآن. حامداً لله تعالى و
مصلياً على نبيه محمد وآله الطاهرين اجمعين» در مجموعه آقای سلطان القرائی.
عثمان. حافظ (رجوع شود به یوسف).
عثمان رجوع شود به علی شکرافندی

۲۸۲) عثمان بن حسین وراق

از خطوط او دیده‌ام: جزئی از قرآن، باتذهیب عالی اصل - قطع خشتی، کاغذ
نخودی خط کوفی محقق و نسخ کتابت خوش قدیم (متوسط). پایان: «کتبه و ذهبه عثمان بن
الحسین الوراق غفر الله له ولوالديه ولجميع المؤمنين والمؤمنات في شهور سنة ست وستين واربع
مائة» (۴۶۶) در کتابخانه آستانه رضوی.

۲۸۳) عثمان شوقی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن جانمازی، نسخ غبار خوش بارقم: «عثمان شوقی ۱۲۶۶»
در موزه اسلامی ترک.
عرب زاده = محمد. نسخ.

۲۸۴) عزت

از خطوط او دیده‌ام: دولوحه ثلث یک دانگ کتیبه، نسخ شش دانگ معمولی عالی
بارقم: «عزت ۱۲۷۵» در ابوجامع بورسه.
— یک لوحه ثلث چهار دانگ کتیبه عالی بارقم: «عزت ۱۲۷۹» در ابوجامع -
بورسه.
— کتیبه ثلث دودانگ کتیبه ممتاز (علامت سلطنتی سلطان عبدالحمیدخان):
طغرائی یک دانگ کتیبه ممتاز بارقم: «عزت ۱۳۱۶» در سقاخانه ایرانی ویلهلم دوم در -
میدان سلطان احمد - اسلابول.
— یک لوحه ثلث چهار دانگ کتیبه عالی بارقم: «عزت ۱۲۷۹» در ابوجامع -
بورسه.
— دولوحه مذهب بر مزار سولوی، ثلث چهار دانگ عالی بارقم: «عزت ۱۲۸۲»
در قونیه.

عزت = سید مصطفی.

(۲۸۵) عزت-مصطفی

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ریحان وثلث یکدانگ کتیبه عالی و نسخ دودانگ جلی خوش بارقم: «بنده آل عبا سید عزت مصطفی ۱۲۷۹» در سوزه اسلامی ترک.
 — یک لوحه مذهب عالی ریحان وثلث و شش دانگ جلی عالی. نسخ دودانگ جلی عالی بارقم: «بنده آل عبا سید عزت مصطفی ۱۲۸۷» در او نیورسیتته اسلامبول.

(۲۸۶) عزیزالدین خطاط ساوجی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن رحلی عظیم، ثلث و ریحان چهاردانگ جلی، نسخ کتابت خوش بارقم: «عزالدین الخطاط الساوجی ۷۲۷» در بقعه مولوی در قونیه.

(۲۸۷) عزیزبن محمد

از خطوط او دیده‌ام: قرآن وزیری، جلد روغنی عالی کار محمد اشرف. دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب عالی و یک سرلوح مذهب، ثلث کتابت خفی و رقاع کتابت جلی خوش بارقم: «... عزیزبن محمد...» (حدود قرن نهم) در کتابخانه ملی.
 عصاره کمال بن شهاب.

(۲۸۸) عطاءالله

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث پنجدانگ خوش بارقم «عطاءالله» ۱۲۱۲ در سوزه اسلامی ترک.
 عطار زاده = حسین. ثلث.

(۲۸۹) عفت

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث دودانگ کتیبه و رقاع پنجدانگ معمولی خوش بارقم: «کتبه اسمیه دی عفت من تلامیذ دده ابراهیم ۱۳۰۱» در ابوجامع - بوسه.

(۲۹۰) عقیل الدین-میر

از خطوط او دیده‌ام: دیوان ملا محسن فیض، وزیری کوچک، کاغذ ترمه نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «تم بالخیر عم والحمد لله. کتبه ابن سیدرکن الدین مسعود، عقیل الدین الحسینی» «فی اواخر شهر جمادی الاول سنة ۱۰۸۵ خمس ثمانین بعدالالف - من الهجرة النبویة» در کتابخانه ملی.

۲۹۱) علاءالدین

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه از سرقع سیداحمد شهدی، ثلث سه‌دانگ جلی و رقاع کتابت جلی و نسخ کتابت عالی بارقم: «کتبه الفقیر الحقیق علاءالدین فی قریة انارجان فی محل الورد الاخ الاعز حاجی عیسی فی سنة ثمان و ثمانین و تسعمائة» (۹۸۸) در خزینة طوپ قاپوسرای.

علاءالدین محمد: رجوع شود به شمس‌الدین محمد. ثلث.

۲۹۲) علاءالدین احمد خفزی

از خطوط اودیده‌ام: احیاء علوم‌الدین غزالی نیم‌ورقی جلدضربی. سرلوح مذهب عالی، نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «قد وقع الفراغ من تحريره فی الرابع من شهر الله المبارک رمضان علی توفیق الملک المنان علی ید اضعف العبد و احقر اهل الزمان علاءالدین احمد بن جمال‌الدین محمد خفزی غفر الله لهم...» «فی سنة ۹۶۴» در کتابخانه سلطنتی.

۲۹۳) علاءالدین تبریزی

علی عسکر ارسنجانی احمد نیریزی

معروف به ملاعلاءبیک از استادان معروف تبریز بوده و مانند عبدالباقی تبریزی و علی‌رضا عباسی تربیت کرده است که هریک از مشاهیر استادان خطنده. علاءبیک از شاگردان شمس‌الدین محمد تبریزی نویسنده فرسان شاه طهماسب است. علی عسکر ارسنجانی و میرزا احمد نیریزی از خطوط او نقل کرده‌اند و من از خطوط اودیده‌ام: دو قطعه از مرقع نسخ و رقاع کتابت عالی بارقم: «العبد الفقیر الی رحمة ربه الولی علاءالدین محمد بن شمس‌الدین محمد الحافظ التبریزی فی شهر شعبان سنة ثمانین و تسعمائة (۹۸۰) و نقلت من خطه و انا العبد احمد النیریزی فی سنة ۱۱۱۹. نقلت من خطه طاب ثراه العبد علی عسکر الارسنجانی سنة ۱۲۸۷» در مجموعه ضیاء لشکر.

— سورة کهف از قرآن وزیری مذهب، ثلث جلی عالی و نسخ خفی عالی بارقم:

«کتبه العبد الفقیر علاءالدین التبریزی غفر ذنوبه» (به شیوه یاقوت) در کتابخانه سلطنتی.

— قرآن رحلی جلد معرق طلا پوش، دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب نسخ

کتابت و ثلث عالی بارقم: «... علاءالدین... بن محمد الحافظ التبریزی...» سال ۹۶۴ در کتابخانه ملک.

— سرقع (۲۲ رقع) ثلث سه‌دانگ جلی و نسخ کتابت عالی بارقم: «کتبه العبد المذنب

علاءالدین تبریزی» «بدار السلطنة قزوين فی سنة ۱۰۰۱» در کتابخانه سلطنتی.

— قرآن وزیری، جلد روغنی ممتاز. یک ترنج مذهب. دو صفحہ اول و دو صفحہ آخر متن وحاشیہ مذهب سرصع، نسخ کتابت عالی بارقم: «الحمد لله الذی وفق باتمام کتابتہ ہذا المصحف المجید... العبد الفقیر الی رحمۃ ربہ الولی، علاء الدین محمد بن شمس الدین محمد الحافظ التبریزی» «فی شہر شعبان سنۃ ثمانین وتسعمائة» ۹۸۰ در کتابخانہ سلطنتی.

— قطعہ دودانگ نسخ عالی بارقم: «نقلت من خط استادی یاقوت المستعصمی وانا العبد الضعیف علاء الدین التبریزی فی ۹۸۰» در مجموعہ سید نصر اللہ تقوی.

— کتیبہ مسجد پست (آچاق مسجد) جنب مسجد جامع تبریز بفارسی خواب نامہ شاہ طہماسب و بخشودن قسمتی از مالیات. ثلث یکدانگ کتیبہ عالی بارقم و تاریخ: «فی عشر ثالث شہر شوال اودئیل اثنی وسبعین و تسعمائه. کتبہ علاء الدین» شمارہ اول دورہ ششم نشریہ دانشکدہ ادبیات تبریز.

— قرآن وزیری، جلد روغنی مذهب ضربی. یک ترنج و دو صفحہ بعد تمام مذهب یک سرلوح مذهب سرصع عالی، نسخ و رقاع کتابت عالی بارقم: «... العبد الفقیر علاء الدین بن شمس الدین محمد القاری التبریزی...» «فی سنۃ تسع و ثمانین و تسعمائة» ۹۸۹ در کتابخانہ سلطنتی.

— دورقہ (ازسرق) ثلث و رقاع و نسخ نیم دودانگ و دودانگ و سہ دانگ عالی بارقم «نقل من خط قبلۃ الكتاب یاقوت المستعصمی وانا العبد علاء الدین تبریزی» و «کتبہ علاء الدین فی...» در کتابخانہ سلطنتی.

— یکہ رقہ (ازسرق) نسخ کتابت. نسخ رقاع کتابت عالی بارقم: «نقلت من خط استادی واستادی یاقوت المستعصمی. وانا العبد الضعیف علاء الدین تبریزی» «فی ۹۸۰» در کتابخانہ سلطنتی.

— دو قطعہ مذهب از سرق نسخ کتابت ورقاع عالی بارقم: «الفقیر علاء الدین التبریزی» در کتابفروشی اقبال.

— یک قطعہ ثلث دودانگ جلی ممتاز - نسخ کتابت عالی، رقاع کتابت عالی بارقم: «کتبہ علاء الدین التبریزی» «فی ۹۷۳» در مجموعہ خودم.

— یک قطعہ طلائاندازی ثلث رقاع دودانگ جلی عالی، نسخ کتابت خوش، بارقم: «کتبہ علاء الدین التبریزی» «فی ۹۷۳» در مجموعہ خودم.

— یک قطعہ نسخ کتابت عالی بارقم: «نقل من خط قبلۃ الكتاب یاقوت المستعصمی علاء الدین التبریزی» «فی ۹۸۰» در مجموعہ خودم.

— یک قطعہ ثلث دودانگ جلی عالی، نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش با رقم: «کتبہ فی مشہد الامام المہام الحسین بن علی علیہ السلام. علاء الدین التبریزی فی سنۃ ۹۸۱» در مجموعہ خودم.

(۲۹۴) علاءالدین محمد امیر علی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن رحلی عظیم مذهب بدون جلد. متن ریحان نیم دودانگ و سر سوره‌ها ثلث دودانگ عالی. آخر رقاع نیم دودانگ خوش با رقم: «کتبه العبد الفقیر الی الله الغنی علاءالدین محمد بن شمس الدین محمد بن امیر علی النقیب الحسنی الحسنی غفر الله له ولوالدیه اجمعین. حرره فی سابع شهر ربیع الاول سنة سبعین و تسعمائة» (۹۷۰) در سوزة اسلامی ترک.

(۲۹۵) علاءالدین محمد حسینی

از خطوط اودیده‌ام: اعمال حج، وزیری، جلد روغنی عالی نسخ کتابت خوش با رقم: «... من شهور سنة ۱۱۳۴ مرقوم قلم شکسته رقم کمترین غلام و غلام زادگان قدیمی - علاءالدین محمد الحسینی گردید...» در کتابخانه سلطنتی.

علاءالدین = حسین همت.

(۲۹۶) اعلی سید

از خطوط اودیده‌ام: یک رقعہ (ازسرقع) نسخ کتابت خفی متوسط با رقم: «العبد سید علی الحسینی» «فی ۱۱۳۲» در کتابخانه سلطنتی.

(۲۹۷) علی

از خطوط اودیده‌ام: دولوحه بر مزار مولوی، ثلث سه دانگ کتیبه خوش با رقم: «کتبه علی ۱۳۰۳ و «۱۳۱۲» در قونیه.

(۲۹۸) حاج علی

از خطوط اودیده‌ام: ثلث دودانگ خوش - نسخ کتابت خوش با رقم: «حرره الفقیر حاج علی» در سلیمانیه اسلامبول.

(۲۹۹) علی بن ابی سالم

از خطوط اودیده‌ام: قرآن سلطانی کوچک، مذهب متن ریحان نیم دودانگ و سر سوره‌ها ثلث سه دانگ - آخر نسخ تحریر کتابت جلی متوسط بلکه خوش با رقم: «وقع الفراغ من - کتابة هذا الخمة الشریفة اعاد الله برکتها من کتبت برسمه ثالث عشر ربیع الاول سنة اربع عشر و سبعمائة (۷۱۴) بخط المعترف بذنبه الفقیر الی رحمة ربه علی ابن ابی سالم» «برسم - الخزانة الشریفة المولوية السلطانية العالمية العادلية الملكية الناصرية محمد سلطان الاملام - والمسلمین قسیم امیر المؤمنین خلد الله سلطانه» «ذهبها و جلدھا العبد الفقیر الی الله تعالی

عبدالله الصیفوی الجبلی عفا الله عنهما» در سوزة اسلامی ترک.

علی = ابوالقاسم. نسخ.

۳۰۰) علی موسوی-سید

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه مذهب، نسخ کتابت جلی متوسط بارقم «کتبه سید-علی موسوی ۱۲۳۳» فروشی.

۳۰۱) علی اکبر

از خطوط اودیده‌ام: یک رقعہ (ازسرقع) نسخ کتابت خوش با رقم: «حرره العبد الاقفر الاحوج حقیر علی اکبر». «فی سنة ۱۱۸۹» در کتابخانه سلطنتی.

۳۰۲) علی اکبر ابهری

از خطوط اودیده‌ام: فوائد الافضلیة: علی افضل طبیب قزوینی، وزیری نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «قد فرغ من تسوید هذا الكتاب... علی ید اقل الكتاب... ابن محمد علی: علی اکبر ابهری» «فی تاریخ غرة شهر ذی حجة الحرام من شهر اثنا و عشرين و مائة و الف ۱۱۲۲» در کتابخانه مجلس.

۳۰۳) علی اکبر میلانی

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه نسخ کتابت و رقاع کتابت جلی متوسط بارقم «کتبه العبد الاحقر الفانی علی اکبر میلانی الاخ الاعز... جناب آقامیرزا روح الله ادام الله بقاه» «فی ست و عشرين من شهر الصفر سنة ۱۳۱۰» کتابخانه ملی.

۳۰۴) علی توقادی حافظ

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث دودانگ کتیبہ خوش. نسخ کتابت خوش بارقم «کتبه سید حافظ علی توقادی» در سوزة اسلامی ترک

۳۰۵) علی چاوش زاده-سید

از خطوط اودیده‌ام: سرقع ثلث سه دانگ و نسخ کتابت خوش بارقم: «السید علی - المعروف بچاوشی زاده سنة ۹۶» در سوزة اسلامی ترک.

۳۰۶) علی بن حسن خوشمردان

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه ثلث سه دانگ جلی عالی - نسخ کتابت و شکسته رقاع نیم دودانگ خوش بارقم: «مشقه العبد المذنب الراجی الی رحمة الله و غفرانه علی بن الحسن الخوشمردان [د] ان فی العشر الاوسط من شهر ربیع الاول سنة ست و عشرين و تسعمائة» (۹۲۶) نزد آقای نصیری [این برگه بانداک اختلاف تکرار شده است].

— یک قطعه از سرقع مالک، ریحان ثلث سه دانگ جلی عالی. نسخ کتابت خوش نستعلیق کتابت متوسط بارقم: مشقه العبد علی الخوشرمدان» در خزینة طوپ قاپوسرای.
علی حسینی = فخرالدین. ثلث

۳۰۷) علی فخرالدین حسینی

از خطوط اودیدهام: زبدة الدعوات، سید حسن عسکری قمی (فارسی) نسخه مذهب طلائندی شده نسخ کتابت خفی (بشیوه یاقوتی) خوش (قرن ۱۱؟) در مجموعه آقای اصغر مهدوی.

— قرآن رحلی مذهب عالی تماماً حواشی تشعیرسازی ریحان و ثلث و دودانگ عالی. نسخ یاقوتی ورقاع کتابت عالی بارقم: «کتبه العبد الفقیر... فخرالدین علی بن هدایة الحسینی غفرالله عنهما» «قد فرغ من تذهیب هذا المصحف... فی الخامس والعشیرین من شهر ذی الحجة الحرام سنة احدى وتسعين و تسعمائه» (۹۹۱) در موزة اسلامی ترک.

۳۰۸) علی بن حسین

از خطوط اودیدهام: کتیبه سرور مسجد ایلام بایزید ثلث نیم دانگ کتیبه متوسط بارقم: قد وقع الفراغ من هذه العمارة المباركة علی يد العبد الضعیف علی بن حسین غفرالله لهما فی ربيع الاخر تسع و ثمانمائه» (۸۰۹). در مسجد ایلام بایزید در بورسه.
 — قرآن رحلی مذهب عالی ریحان و ثلث دودانگ عالی. نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «... فخرالدین علی بن هدایة الله الحسینی الکاشانی» در موزة اسلامی ترک.

۳۰۹) علی حسینی عبدالوهاب

از خطوط او دیدهام: یکه قطعه از سرقع ثلث چهار دانگ مزدوج فقط بتحریر سرخ و زر عالی بارقم: «العبد الداعی علی الحسینی عبدالوهاب» (قرن ۱۰-۱۱) در او نیورسیته اسلامبول.

۳۱۰) علی خواجه بن محمد عارف تبریزی

از خطوط او دیدهام: یک صفحه از سرقع، ریحان و ثلث سه دانگ جلی. نسخ ورقاع کتابت خوش بارقم: «کتبه المحتاج الی رحمة ربه الغنی علی خواجه بن محمد العارف التبریزی» در او نیورسیته اسلامبول.

علی = درویش علی. ثلث.

۳۱۱) علی رضا

از خطوط او دیدهام: مصباح الفلاح، نیم ربعی، جلد روغنی، سرلوح مرصع. دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب نسخ کتابت تحریر خفی متوسط بارقم: «... علی رضا فی شهر سنة

ثمان و ثلاثين والف» ۱۰۳۸ در کتابخانه سلطنتی.

(۳۱۲) پرتو میرزا علی رضا

فرزند محمد علی و مشهور به «آقاجان» و متخلص به «پرتو» است. از اهالی لنجان اصفهان بود تحصیلات مقدماتی را در شهر اصفهان بپایان رسانید و به تکمیل خط نسخ پرداخت و در این هنر سرآمد شد. پرتو علاوه بر خوشنویسی شاعری به نکته دانی و خوش طبعی شهرت داشت و بسیار نیک محضر و مهربان بود. سالهای آخر زندگی را در تهران بسر برد و در دربار ناصرالدین شاه مکانی یافته از خوشنویسان مخصوص گردید. تاریخ وفاتش یافته نشد ولی بطور قطع تا سال ۱۲۹۷ حیات داشته و بسال ۱۳۰۶ تاریخ تألیف «المآثر والاثار» در گذشته بوده است.

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه مذهب نسخ کتابت خوش بارقم: «وانا العبد علی رضا الشهیر به آقاجان» «سنه ۱۲۰۵» در مجموعه خودم.

دو صفحه مذهب نسخ تحریر جلی خوش بارقم: «حرره الراجی علی رضای پرتو تخلص اصفهانی مشهور به «آقاجان» «۱۲۶۸» در مجموعه آقای سرتضی عبدالرسولی.

— یک قطعه رقاع کتابت جلی خوش بارقم: «حرره العبد الجانی آقاجان پرتو تخلص اصفهانی» «فی ۱۲۷۴ سن الهجرة» در مجموعه خودم.

— یک قطعه نسخ کتابت خوش بارقم: «العبد پرتو اصفهانی» «سنه ۱۲۶۳» در مجموعه خودم - امیرالکتاب.

— یک قطعه نسخ کتابت خوش ورقاع عالی بارقم: «وانا العبد الاقل الداعی ابن محمد علی: علی رضا شهیر باقاجان فی محروسة اصفهان صانها الله عن الحدثان سنة ۱۲۰۵» در مجموعه حاج حسین آقا نخجوانی.

— قرآن رحلی، جلد روغنی ممتاز، چهار صفحه اول مذهب، دو صفحه افتتاح متن و حاشیه سرصع ممتاز. نسخ ورقاع کتابت جلی خوش ترجمه فارسی نستعلیق کتابت خوش بارقم: «... در عهد دولت... ناصرالدین شاه... در بارگاه همایون معروض گردید که کمترین- بنده این قرآن کریم و مصحف عظیم با این رونق بها... سمت اختتام پذیرفت» «... فی سنة ۱۲۷۷».

— دنباله ترجمه: «فزت بالفراغ من کتابة ترجمة القرآن السابع فی اواسط شهر شعبان المعظم من شهر سنة ۱۲۷۷ سبع و سبعین و مائتان بعد الالف وانا الفقیر الحقیر میرعلی- شیرازی ۱۲۷۷» در کتابخانه سلطنتی.

— دعای کمیل جانمازی، جلد روغنی، سرلوح سرصع- دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «اقل کتاب علی رضای ملقب باقاجان پرتو تخلص

اصفہانی الاصل... در دارالخلافتہ تہران...» «فی نوزدہم شہرذی قعدۃ الحرام سنۃ ۱۲۶۶...»
در کتابخانہ سلطنتی.

— قرآن وزیری، جلد روغنی مذهب، چہار صفحہ اول مذهب مرصع عالی نسخ خوش
بارقم: «... علی رضا... ملقب... آقا جان... پرتو تخلص اصفہانی...» سال ۱۲۹۷ در کتابخانہ
ملک.

آقا جان پرتو (رجوع شود بہ زین العابدین اصفہانی) قرآن.
پرتو (رجوع شود بہ سید محمد بقاء).

(۳۱۳) علی رضا (عباسی نیست)

از خطوط او دیدہ ام: یک قطعہ از مرقع سید احمد شہدی، ثلث سہ دانگ جلی عالی
نسخ کتابت خوش بارقم: «شقیہ علی رضا» (قرن ۱) در خزینہ طوپ قاپوسرای.

(۳۱۴) علی رضا عباسی

شرح حال او در ضمن نستعلیق نویسان ذکر شدہ است.
از خطوط او دیدہ ام: کتیبہ سردر ورودی عالی قاپو [ی] قزوین. ثلث شش دانگ عالی
بارقم: «... شاہ عباس الحسینی الموسوی الصفوی بہادر... کتیبہ علی رضا عباسی».
— کتیبہ سردر ورودی و گلوی زیر گنبد مسجد شیخ لطف اللہ اصفہان، ثلث پنج دانگ
کتیبہ ممتاز بارقم: «... الحمد للہ رب العالمین کتبہا علی رضا العباسی غفر اللہ ذنوبہ».
کتیبہ سردر ورودی مسجد اصفہان، ثلث دو دانگ کتیبہ عالی بارقم: «... ابوالمظفر
عباس الحسینی الموسوی... کتیبہ علی رضا العباسی ۱۰۲۵»

(۳۱۵) علی رضا ابن حاجی محمد جعفر

از خطوط او دیدہ ام: تذکرۃ العابدین، وزیری کاغذ ترمہ مجدول مذهب. دو صفحہ
اول متن و حاشیہ مذهب، یک سر لوح مذهب، نسخ کتابت خوش بارقم: «این نسخہ شرافت
تضمین کہ موسوم بہ تذکرۃ العابدین است... بید العبد الاحقر الکتاب علی رضا ابن حاجی محمد
جعفر سمت نگارش یافت» «قد فرغ من تسویدہ فی یوم السبت غرہ شہر رمضان المبارک من شہور
سنۃ ۱۲۵۸» در کتابخانہ ملی.

(۳۱۶) علی رضا ابن محمد علی

از خطوط او دیدہ ام: یک قطعہ رقاع دو دانگ عالی بزر بارقم: «... تراب ہذہ۔
السنة العلیا والعتبة الكبرى الخادم بن الخادم. ابن محمد علی، علی رضا فی اللہ اعظم ہدیة واصغر
مہدیا» از متروکات قوام السلطنہ در مجلس شورای ملی.

(۳۱۷) علی سیچانی - ملا

از خطوط او دیده‌ام: زاد المعاد، نیم ربعی، جلد روغنی عالی - مذهب نسخ کتابت خفی عالی و بشیوه ملازین العابدین محلاتی، بارقم: «تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب علی يد الفقير الحقير الجاني ملا علی السیچانی فی شهر محرم الحرام سنة ۱۲۵۲» در مجموعه خودم.

(۳۱۸) علی شکر افندی

از خطوط او دیده‌ام: یک رقع (از سرقع) رقاغ دودانگ جلی خوش و ثلث کتابت خفی متوسط، یادداشتها [ی] اضافه رقاغ ترکی خفی متوسط با رقم: «اذنت لناق هذا - القطعة المرغوبة المقبولة التي كتبها علی الشکر افندی ... وانا الفقير العبد احمد شا کر الصبری افندی» و «اذنت لناق هذه القطعة المرغوبة المقبولة المباركة المستحسنة التي كتبها علی الشکر افندی طول الله عمره ... خطه آمین ثم - آمین وانا الفقير عثمان ... [محو شده] ابراهیم ادهم سنة ۱۲۶۸» و «اذنت لناق هذه القطعة المباركة التي كتبها علی الشکر افندی ... وانا الفقير الحاج مصطفى النظيفي من تلاميذ المرحوم ... [محو شده] وهی العریف بعد الوهاب» و «اذنت ... التي كتبها علی الشکر افندی ... وانا ضعف العباد ... وتلاميذ المرحوم ... [محو شده] - العریف عبدالوهاب افندی ...» در کتابخانه مجلس.

(۳۱۹) علی عسبلی حنفی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن رحلی عظیم مذهب عالی بدون جلد، ریحان سه دانگ و نیم دودانگ و رقاغ نیم دودانگ عالی بارقم: «تشرفت بكتابة هذه الختمة المكرمة ... العبد الفقير الراجي عفو ربه القدير علی المدعو بابي الحسن بن علی العسبلی الحنفی عامله الله بلطفه الخفی وكان الفراغ من كتابتها يوم الجمعة المبارك الخامس من شهور سنة ست و سبعين و تسعمائة (۹۷۶) ختمت بالخیر و صلى الله علی سيدنا محمد وعلی آله و اصحابه وسلم و تسليماً دائماً» در موزه اسلامی ترک.

(۳۲۰) علی عسکر

از خطوط او دیده‌ام: یک رقع (از سرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: مشقة الاقل الاحقر علی عسکر» «فی سنة ۱۱۸۹» در کتابخانه سلطنتی.

(۳۲۱) علی عسکر ارسیجانی

از خطوط او دیده‌ام: دعای صباح، جانمازی، دو صفحه اول مذهب عالی نسخ و آخر رقاغ کتابت خوش. ترجمه نستعلیق کتابت خفی عالی، حواشی شکسته خفی خوش بارقم:

« کتبه فی شهر ربیع الاول سنة اثنی وتسعین و مأتین بعد الالف من الهجرة علی عسکر الارسنجانی الشیرازی » « ۱۲۹۲ » در مجموعه آقای سلطان القرائی.

— قرآن جلد روغنی رقم « یا امیر المؤمنین » نسخ و آخر رقاع کتابت خفی عالی بارقم: « حسب الخواہش ... میرزا عابد مستوفی شیرازی له الاعز ... میرزا محمد رضا من شهور سنة ثلث و خمسين ومأتین بعد الالف من الهجرة ... سمت اختتام پذیرفت. وانا العبد الاثم الخاطی الجانی العاصی الفانی علی عسکر ابن محمد شفیع الارسنجانی سنة ۱۲۵۳ » در مجموعه آقای مهندس شریف امامی.

— یک قطعه نسخ و رقاع کتابت عالی بارقم: « کتبه فی شهر ذی القعدة الحرام سنة احدى وثمان و مأتین بعد الالف من الهجرة النبوية المصطفوية وانا العبد الاقل علی عسکر - الارسنجانی ۱۲۸۱ » در مجموعه خودم [این برگه باندرک اختلاف تکرار شده است].
علی عسکر ارسنجانی: رجوع شود به علاء الدین تبریزی.

(۳۲۲) علی قلی شیرازی

از خطوط اودیده ام: جهل کلمه وزیری جلد روغنی عالی، سرلوح سرصع عالی. ثلث و ثلث رقاع و نسخ کتابت خفی عالی بارقم « کتبه العبد الفقیر الملک الغنی علی قلی الشیرازی حامداً و مسلماً و مسلماً » « فی شهر رجب المرجب فی سنة سبع و سبعین و تسعمائة » ۹۷۷ (به شیوه یاقوت) در کتابخانه سلطنتی.

(۳۲۳) علی کوهیار ابرقوهی

از خطوط اودیده ام: کتیبه محراب صفة عمر در مسجد جامع اصفهان ثلث دو دانگ کتیبه متوسط بارقم و تاریخ: « تحریراً فی سنة ثمان و سبعین و سبعمائه کتبه علی کوهیار - الابرقوهی ».

(۳۲۴) علی بن محمد شیرازی

از خطوط اودیده ام: قرآن محشی مترجم، قطع وزیری بزرگ، کاغذ ترمه مجدول مذهب چهار صفحه اول متن وحاشیه مذهب سرصع عالی جلد روغنی عالی خط متن نسخ کتابت عالی. حاشیه نستعلیق کتابت خفی خوش.
پایان متن: « تم هذا الفرقان العظیم و القرآن الکریم علی ید الاقل الاحقر المذنب الراجی بغفران ربه الغفار علی بن المرحوم محمد الشیرازی ».
پایان حاشیه: « راقم خواص السور القرآنی ابن سید شریف الشیرازی علی رضا الحسینی غفرله و لوالديه ». « فی يوم العشرين شهر رجب المرجب من سنة ۱۲۷۴ الرابع و السبعین - بعد المأتین و الالف » (برای خروج ۲۸ اسرداد ۲۶).

(۳۲۵) علی محمد - سید

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه خط سرخی، رقم نسخ خوش کتابت «علی محمد الحسینی» (قرن ۱۳) متعلق به آقای تقی شهیدزاده در همدان.

(۳۲۶) علی بن محمد بن زید علوی حسینی

از خطوط اودیده‌ام: سه جزو از قرآن سلطانی رحلی عظیم، ریحان سه دانگ جلی بزر محرز خوش بلکه عالی - نسخ ریحان دودانگ خوش: بارقم: «کتب هذا الجزء المبارك من اصل ثلاثين جزءاً وما قبله وما بعد العبد الفقير الى الله تعالى علي بن محمد بن زيد بن محمد بن عبيد الله العلوي الحسيني وكان الفراغ من كتابته في رجب سنة عشر و سبعمائة» (۷۱۰) تاریخ خط. در پشت صفحه اول بقلم ثلث دودانگ خوش: هذا ما امر بكتابة مقرباً الى الله مولانا - السلطان الاعظم... خدا بنده محمد بن ارغون خان بن اباخان بن هلاکوخان بن تولی خان بن چنگیزخان خلدالله دولته... علی یدمولیین وزیرین الاعظمین سلطانی وزراء العالم... اصحاب السیف والقلم خواجه رشیدالحق والدين وسعدالحق والدولة والدين اعز الله انصارهما... «کتبه العبد الفقير الى الله تعالى علي بن محمد بن زيد بن محمد بن محمد بن محمد بن زيد بن احمد بن محمد بن محمد بن عبيد الله بن علي بن عبيد الله بن الحسين بن علي بن الحسين بن علي بن ابي طالب و كان الفراق منه في يوم الاربعاء سادس جمادى الاولى من سنة عشر وسبع مائه (۷۱۰) بمدينة الموصل غفر الله سالف خطياته بمحمد وآله...» در موزه اسلامی ترک.

— قرآن (یک جزو) رحلی کوچک - جلد تیماج مشکي منگنه، صفحه اول دارای پیشانی و ذیل مذهب. ثلث جلی بزر تحریر یافته خفی متوسط بارقم: «علی بن محمد بن زید بن محمد بن زید بن عبد الله العلوی الحسینی...» سال ۷۱۰. در آستانه شاه نعمه الله ماهان کرمان. [این شرح در برگه علیحده نوشته و در محلی دیگر گذاشته بود و چون نام و خصوصیات نویسنده همه بجز جداغلا (عبدالله) باستن مذکور در فوق مطابقت داشت در اینجا آورده شد].

(۳۲۷) علی بن محمد شوشتری

از خطوط اودیده‌ام: دیوان حضرت امیر، وزیری کاغذ دولت آبادی زرفشان مجدول مذهب یک سرلوح سرصع دو صفحه اول متن وحاشیه تشعیرسازی مذهب جلد ضربی مذهب نسخ کتابت خوش - نسعلیق کتابت متوسط (ترجمه) بارقم: «کتبه الفقير علي ابن محمد شوشتری في اواخر شهر ذي الحجة الحرام سنة ثلاث وال ف من الهجرة النبويه» ۱۰۰۳ در - کتابخانه سلطنتی.

(۳۲۸) علی بن محمد بن مقدم

از خطوط اودیده‌ام: قرآن رحلی عظیم مذهب بدون جلد. متن نسخ کتابت جلی یا قوتی خوش، سرسوره‌ها و سه سطر در هر صفحه ریحان و ثلث سه دانگ خوش بلکه عالی بارقم: «خدم بکتابتها العبد المذنب علی بن محمد بن مقدم غفر الله ذنوبهم ماتقدم وماتأخر» (قرن ۱۰) در سوزة اسلامی ترک.

(۳۲۹) علی بن مزید ساعاتی

از خطوط اودیده‌ام: دو صفحه از سرقع ریحان دودانگ کتیبه عالی بارقم: خط ابوناو استادنا کاتب علی ابن مزید المشتهر بالساعاتی «در او نیورسیتة اسلامیة». علی مولوی = محمد علی مولوی.

(۳۳۰) علی بن سلک الحافظ السبزواری

از خطوط اودیده‌ام: قرآن رحلی مذهب جلد سوخت عالی نسخ ورقع نیم دودانگ خوش بارقم: «قد تشرفت بکتابة... العبد الضعیف... علی بن سلک الحافظ السبزواری... فی یوم- الاحد: فی شهر ذی القعدة الحرام سنة تسع وتسعين وثمانمائه (۸۹۹) وهذا هو المصحف - الرابع من المصاحف التامة التي شرفه الله تعالى بتوفيق كتابها...» در سوزة اسلامی ترک.

(۳۳۱) علی بن فتح الله المعدانی اصفهانی

از خطوط اودیده‌ام: شفای بوعلی، قطع رحلی کوچک مذهب. دارای صفحات مذهب و سرلوحهای عالی مذهب مرصع (تزئینات ترکی است). نستعلیق تحریر کتابت ترکی خفی متوسط. عناوین ثلث کتابت خوش بارقم: «تم- کتاب الشفاء بعون الله تعالى وحسن توفيقه فی اوایل شهر شعبان سنة احدى وسبعين وثمانمائه الهجرية علی يد العبد الضعیف الراجی الی رحمة الله تعالى علی بن فتح الله المعدانی الاصفهانی المشتهر بصاری احسن الله احواله وختم بالخير مآله والحمد لله اولا وآخرا». در مجموعه کتابخانه مجلس شورای ملی.

(۳۳۲) علی مولوی

در ضمن نستعلیق نویسان به او اشاره شد (ج ۲ ص ۵۱۸). از خطوط اودیده‌ام: کتیبه مسجد چهارخلیفه (در مسجد جامع اصفهان) ثلث دودانگ و یک دانگ خوش. نستعلیق یک دانگ کتیبه خوش بارقم: «کتبه الفقیر علی المولوی سنة ۱۱۳۹» [در برگه روی کلمه نستعلیق خط ضرب در x کشیده شده است.]

(۳۳۳) علی نایلی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن جانمازی، نسخ کتابت خفی خوش بارقم «علی نایلی ۱۲۶۷» در سوزة اسلامی ترک.

۳۳۴) علی نقی امامی

- مختصر شرح حال او در ضمن نستعلیق نویسان گذشت (ج ۲ ص ۴۹۰).
 از خطوط اودیده‌ام: دو کتیبه ایوان شمالی مدرسه چهارباغ اصفهان، ثلث چهاردانگ
 کتیبه خوش بارقم: «کتبه ابن محمد محسن الاماسی علی نقی الاماسی ۱۱۱۹» «علی نقی -
 الاماسی».
 — کتیبه مدخل اصلی زیرگنبد امامزاده اسمعیل در اصفهان ثلث یک دانگ کتیبه
 خوش بارقم: «ابن محمد محسن علی نقی الاماسی».
 — کتیبه پیشانی ایوان شمالی مدرسه چهارباغ اصفهان و گلوی آن، ثلث ورقاع
 خوش. ثلث خوش بارقم: «کتبه علی نقی الاماسی سنه ۱۱۱۹» و «کتبه ابن محمد محسن -
 الاماسی، علی نقی الاصفهانی فی ۱۱۱۹».
 — کتیبه ایوان تعمیری شاه سلطان حسین در مسجد جامع اصفهان. ثلث رقاع کتیبه
 سه دانگ خوش بارقم: «... ابوالمظفر السلطان حسین الموسوی... کتبه ابن محمد محسن -
 الاماسی علی نقی ۱۱۱۱».
 — کتیبه مدخل امامزاده اسمعیل اصفهان. ثلث یکدانگ کتیبه خوش بارقم «کتبه
 علی نقی الاماسی ۱۱۱۲».
 — یک پلاک پیشانی راهرو ورودی مدرسه چهارباغ اصفهان. ثلث پنجدانگ کتیبه
 عالی. ونستعلیق دودانگ کتیبه خوش بارقم: «علی نقی الاماسی ۱۱۱۹».

۳۳۵) علی نقی امامی

- [که ظاهراً جد علی نقی امامی مذکور در پیش است].
 از خطوط اودیده‌ام: کتیبه کاشی معرق مدرسه سریم بیگم اصفهان که اکنون بموزه
 ایران باستان منتقل شده است. ثلث سه دانگ و دودانگ کتیبه خوش. بارقم: «علی نقی الاماسی
 ۱۰۱۵» از زمان شاه حسین صفوی تهیه شده است) «وبا سریم بیگم دختر شاه صفی».

۳۳۶) علی نقی

- از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه نسخ کتابت جلی و رقاع کتابت خفی خوش بارقم:
 «کتبه العبد الاقل علی نقی بن حکیم الهی. فی يوم الجمعة شهر ربيع الاول من شهر سنة ۱۳۱
 هزار و سیصد و ده». در کتابخانه آقای تقی شهیدزاده در همدان.

۳۳۷) علی نیشابوری - ملا

- از خطوط اودیده‌ام: مفتاح الفلاح وغیره، نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «ملا علی

۱- چنین است بقلم مؤلف مرحوم و باین ترتیب تاریخ باید ۱۰۵۱ باشد اگر تاریخ
 درست باشد زمان شاه عباس کبیر میشود. اظهار نظر مرحوم استاد محبوبی

نیشابوری» در مجموعه مهدوی. (رجوع شود نیز به محمدحسین دبیرالملک در نستعلیق).
(ج ۳ ص ۶۷۴) که در آنجا اشتبهاً محمدحسن چاپ شده است.
علی عبدالرسولی رجوع شود به ترجمه عبدالرحیم فیروز کوهی.

(۳۳۸) علی بن احمد ایجی (غیاث الدین)

از خطوط اودیدهام: ذخیره خوارزمشاهی، ساغری مذهب و سوخت - مذهب مرصع.
نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «کتبه العبد الفقیر الی رحمة الله الاحد علی بن احمد الملقب
بغیاث الدین الایجی غفرالله ذنوبهما. فی الخامس شعبان المعظم سنة خمس و تسعمائة الهجرية»
۹۰۵ در مجموعه مهدوی.

(۳۳۹) علی بن جعفر

از خطوط اودیدهام: لوحه سرسر منصوب در ایوان صنفه صاحب مسجد جامع اصفهان.
ثلث دودانگ کتیبه خوش بارقم: «... السلطان ابوالمظفر شاه طهماسب بهادرخان... کتبه
العبد علی بن جعفر... [بقیه سنگ شکسته است].»

(۳۴۰) علی بن حسین زین العابدین حسینی .

از خطوط اودیدهام: قرآن نیم ربعی. دو صفحه افتتاح متن وحاشیه مذهب مرصع عالی. جلد
روغنی عالی رقم سیرزا اسدالله مذهب شهدی تاریخ ۱۲۹۴ «ثلث جلی ونسخ غبار خوش
بارقم: «بتشرف کتابت العبد... علی بن حسین زین العابدین الحسینی الموسوی الکاظمی... ببلده
المؤمنین شیرازی...» (حدود قرن دهم) در کتابخانه سلطنتی.

(۳۴۱) علی بن محمد خوانساری

از خطوط اودیدهام: قرآن روغنی مذهب مرصع سزین عالی نسخ و رقاع کتابت خفی
متوسط بارقم: «کتبه العبد... علی بن محمد خوانساری» (قرن ۱۳) در مجموعه مهدوی.

(۳۴۲) علی مستوفی - میر

از خطوط اودیدام: جزوه ادعیه بغلی، نسخ کتابت خفی خوش و رقاع - تویع
کتابت عالی بارقم: «کتبه الحقیر الفقیر تراب اقدام فقراء نعمة اللهی ابن حبیب الله الحسینی
میر علی المستوفی غفرالله ذنوبه و جمعه فی زمرة احيائه علی المعصومین سن آبائه فی شهر -
ذی حجة الحرام سنة ۱۳۲۱ احدی وعشرین و ثلثمائة والف» در مجموعه نصیری.

عمر بن علی = ابوالعز .

(۳۴۳) عمر کاتب

از خطوط او دیده‌ام: سرقع ریحان سه‌دانگ و ثلث دودانگ و نیم‌دودانگ و نسخ کتابت ترکی خوش بارقم: «کتبه الفقیر عمر الکتاب السرای العاسره» و «مشقه الفقیر عمر» در سوزة اسلامی ترک.

— سرقع مفردات ثلث. ثلث دودانگ - نسخ کتابت عالی بارقم «کتبه عمر من حروف الشیخ مقلدا الیه» در سوزة اسلامی ترک.

(۳۴۴) عمر کاتب شیرازی

از خطوط او دیده‌ام: سرقع ثلث چهاردانگ جلی و نسخ دودانگ خوش با رقم: «الفقیر عمر کاتب الشیرازی» در سوزة اسلامی ترک.

غ

غازی = جلال‌الدین. قرآن در سوزة ایران باستان.
غازی = یوسف.

(۳۴۵) غلامعلی

از خطوط او دیده‌ام و یک قطعه نسخ کتابت و کتابت خفی خوش و عالی با رقم: «مشقه غلامعلی» سنه ۱۲۶۹ در مجموعه خودم

(۳۴۶) غلامعلی اصفهانی

میرزا غلامعلی فرزند ساغر اصفهانی و دخترزاده آقا غلامعلی اتی‌الذکر است که در خط شکسته نستعلیق و نسخ استاد بود و خط نسخ را از سید بقاء و میرزا آقا جان پرتو فرا گرفته بود و در کتابت نسخ خود غلامعلی ثانی امضاء می‌کرد. وی در سال ۱۳۲۹ درگذشت.

از خطوط او دیده‌ام: ادعیه‌الاسبوع جانمازی. جلد روغنی. سرلوح مرصع. دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب، نسخ کتابت ورقاع خوش با رقم: «هدیه حضور... ولیعهد - مظفرالدین... انا العبد الاقل الاثم الخاطی الجانی ابن میرزا محمد ابراهیم المتخلص بساغر، غلامعلی اصفهانی» «وکان الفراغ من تحریره فی یوم الخاسس من شهر ربیع الثانی من شهر سنه اربع و ثمانین و مائین بعد الالف...» ۱۲۸۴ [؟] در کتابخانه سلطنتی.

(۳۴۷) غلامعلی اصفهانی

آقا غلامعلی فرزند آقا محمد رحیم اصفهانی در حدود سال ۱۲۰۵ قمری در محله

مسجد جامع اصفهان بدنيا آمد. اونيز مانند اشرفالکتاب نزد آقا محمود خوشنويس تعليم خطگرفت و از دوستان نزديک اشرفالکتاب بود. اما غلامعلي مردی غنی الطبع و بلند نظر بود و علاوه بر حسن خط از آواز خوش نيز بهره داشت. بسيار سريع القلم بود بطوری که گویند گاهی از اول فجر تا ظهر یک حزب قرآن کتابت می کرد. فتحعلي شاه در یکی از سفرهای خود به اصفهان، اشرفالکتاب را بنوشتن یک جلد «زادالمعاد» و آقاغلامعلي را بکتابت قرآنی مأمور ساخت و چون قرآن تمام شد آن را به مرقد مطهر حضرت امير اهداء کرد. آقاغلامعلي در سال ۱۲۶۹ درگذشت و گویند در مدت عمر سیزده یا هجده قرآن نوشت. اولاد او یک پسر و چهار دختر بود. پسرش محمدرحيم نام داشت و او نيز در خط نسخ خوشنويس و شاگرد پدر بود.^۱

از خطوط او دیده ام: قرآن نیم ربعی، جلد روغنی عالی. دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی نسخ کتابت خفی و رقاع خوش بارقم: «جهت... آقامیرزا بزرگ مستوفی...»
تحریر شد علی يدالعبدالاثم غلامعلي بن محمدرحيم الاصفهانی «فی شهر شوال المکرم سنة ۱۲۴۷». در کتابخانه سلطنتی.

— قرآن وزیري جلد روغنی عالی، چهار صفحه اول متن و حاشیه مذهب ممتاز دو صفحه ماقبل فهرست مرصع تماماً طلااندازی. نسخ کتابت عالی آخر رقاع کتابت ممتاز. خواص سور نستعلیق کتابت خفی عالی بارقم: «بر حسب فرمایش... میرزا ابوالحسن خان الملقب بمشیرالملک... سمت تحریر پذیرفت... وانا العبدالجانی غلامعلي الاصفهانی فی خامس عشر من شهر ذیقعدة الحرام سنة سبع و ستين و مأتین بعد الالف (۱۲۶۷) من الهجرة - المقدسة النبوية المصطفوية علی هاجرها الف الف ثناء و تحية فی ۱۲۶۷» و در حاشیه: بندگان... مشیرالملک براقضای پاکی گوهر همیشه سروج شرع انور در جبلت طبع هنر - پرور هماره مؤید اهل هنر و مشوق دانشوران عباد و ثانی صاحب بن عباد است از مخلص قدیم محمود حکیم خواهش چنان نمود... پاره احادیث از تفسیر صافی انتخاب کرد بلفظ پارس و خط خویش استکتاب نمود... حرره فی شهر رمضان المبارك سنة ۱۲۶۸» در مجموعه آقای سهیلی. شرح حال میرزا محمود حکیم درج ۳ ص ۸۶۹ آمده و در آخر نیز به این اثر اشاره شده است.

— یک قطعه نسخ کتابت و رقاع عالی بارقم: «حرره العبد الاقل غلامعلي الاصفهانی فی سنة ۱۲۴۶» در کتابخانه ملی پارس.

— قرآن وزیري کوچک، جلد روغنی عالی. دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «حسب الفرودة عالیجاه... خازن ملک پایگه حسنعلي خان خلدالله

۱ - مرحوم استاد محبوبی مرقوم داشته اند: به اختصار از اطلس خط ص ۶۵

تعالی عمره ودولته الی آخر الزمان وبدستیاری وحسن سعی عالیشان اخلاص و ارادت بنیان چاکر درجاده بندگی مستقیم محمد کریم پذیرای شرف اتمام یافت. و اقل کتاب غلام علی الاصفهانی باتمام این کتابت مستطاب پرداخت سنة تسع و اربعون و سأتان بعد الالف من الهجرة... میرزا علی اصغر.

— یک رقعہ نسخ کتابت عالی بارقم: «کتبه فی شهر جمادی الاول وانا العبد - غلام علی» [اصفہانی] «۱۲۶۸» در مجموعہ خودم.

۳۴۸) غلام علی نائینی - میرزا

فرزند میرزا محمد نائینی از خوشنویسان اخیر خط نسخ است کہ تا سال ۱۳۱۵ ه. ق حیات داشته وشعرهم می گفته است.

از خطوط اودیده ام: دعای صباح وزیری کوچک، جلد روغنی، متن وحاشیه مذهب نسخ کتابت، کتابت خفی خوش بارقم: «کتبه العبد الجانی غلام علی بن محمد النائینی» «فی سادس شهر ربیع الاول من شهور سنة ۱۳۱۴ ثلثمائة واربع عشر بعد الالف» در کتابخانه سلطنتی.

— یک صفحه قطعہ سازی زیبا، نسخ کتابت وخفی متوسط بارقم: «ناظم هذا لابیات وکاتبها العبد الاحقر الجانی غلام علی ابن محمد النائینی» «فی الثانی عشر من شهر ربیع الاول من شهور سنة ۱۳۱۰» در مجموعہ خودم.

۳۴۹) غیاث الدین محمد بن احمد خلیلی

از خطوط اودیده ام: قرآن وزیری بزرگ، جلد سوخت تحریر، جلد پوش عالی. دو صفحه اول ودو صفحه آخر مذهب. دو صفحه افتتاح متن وحاشیه سر صغ عالی - تمامی نسخه سزین ثلث کتابت خوش بارقم: «... حاجی غیاث الدین محمد بن احمد الخلیلی...» سال ۹۹۲ در آستانہ حضرت معصومہ قم.

۳۵۰) غیاث الدین حسن حافظ شیرازی

از خطوط اودیده ام: قرآن رحلی عظیم مذهب و جلد سوخت عالی ریحان نیم دودانگ خوش. نسخ نیم دودانگ جلی خوش بارقم: «غیاث الدین حسن حافظ شیرازی ابن مرشد - الدین محمد غفر الله رب العالمین وکتب فی ایام عمرنا او حیوتنا مائة وثلث وثمانین من المصاحف المختومة المرقومة فی سنة اثنین وتسعون وتسع مائة (۹۹۲) من الهجرة النبویة» در موزة اسلامی ترک.

غیاث الدین ایچی = علی بن احمد.

۳۵۱) فاطمه سلطان بنت مقصود علی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن وزیری دو صفحه اول متن وحاشیه مذهب عالی. جلد سوخت عالی قدیم. اصل متن نسخ کتابت خفی خوش قرن نهم، پنج صفحه آخر نونویس نسخ ورقاع کتابت خوش که چنین تکمیل شده است: «حسب الامر حضرت خورشید مرتبت بلقیس حشمت نتیجه دودمان سلطنت وشهریاری و خلاصه خاندان خوقنت و جهانداری سلطان بیگم ابنة السلطان ابن السلطان شاه عالم پناه طهماسب خلدالله ملکه ابد - الابدين يوم الدين على يد الخاسر وبالسعي القاصر سني وانا المحتاجة الى رحمة ربي الرحمن بنت مقصود علی، فاطمه سلطان. امید که بچشم مغفرت وخطپوشی درآن نظر فرموده وبعین و عنایت وفضل بی نهایت از عیوب و نواقص آن گذشته بعوض هرعیبی برلوح ضمیر خود حسنی ثبت فرمایند وچنین است زیرا که اکسیر همت ایشان مجموع نواقص را متمم است. تحریراً فی شهر ربیع الاول سنة ۹۸۲». متفرقه.

۳۵۲) فتح الله

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه از سرقع بهرام میرزا، نستعلیق سه دانگ و کتابت خفی، نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «العبد فتح الله» در خزینه طوپ قاپوسرای.
 فتح الله کاشانی = اسین الدوله.
 فخار = جمال الدین حسین.

۳۵۳) فخر الدین استرآبادی

از خطوط اودیده‌ام: صحیفه، روغنی مذهب نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «... سلخ شهر ربیع الثانی سن شهور سنة ۱۰۷۹ تسع وسبعین بعد الالف... فخر الدین محمد الحسینی الاسترآبادی». در مجموعه مهدوی.
 فخر الدین علی = ثلث.
 فخر الدین = علی حسینی. نسخ.

۳۵۴) فخر الدین علی

از خطوط اودیده‌ام: زبده الدعوات، نیم ربعی، باسرلوح ومذهب. نسخ کتابت خفی خوش بلکه عالی یاقوتی با رقم «قدتمت هذه الكتاب المسمى بزبده الدعوات للفاضل العالم - الكامل سید حسن العسکری علی ید فخر الدین علی الحسینی». (قرن ۱۰ - ۱۱) در مجموعه مهدوی.

(۳۵۵) فخرالدین یحیی

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه ثلث دودانگ جلی. نسخ کتابت عالی بارقم «کتبه-
الفقیر فخرالدین یحیی» در سلیمانیه اسلامبول.

- یک قطعه ثلث دودانگ جلی. نسخ کتابت عالی بارقم: «کتبه الفقیر یحیی
فخرالدین غفرالله ذنوبه سنة ۱۱۵۶» در سلیمانیه اسلامبول.

(۳۵۶) فرج الله

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه مذهب، نسخ کتابت خوش. بدون تاریخ (قرن ۱۳)
بارقم: «حرره فرج الله». در مجموعه آقای حاج حسین آقا نخجوانی.

فرهنگ = ابوالقاسم.

فرهنگ = رجوع شود به وصال. سور وادعیه.

فرهنگ = رجوع شود به ترجمه وصال - قرآن، در کتابخانه سلطنتی.

(۳۵۷) فضل الله تقاوی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن نسخ کتابت جلی ترکی عالی بارقم: «فضل الله بن محمد
تقاوی سنة ۱۰۶۷» در موزه اسلامی ترک.

(۳۵۸) فضل بن عمر رایض

از خطوط اودیده‌ام: یک نسخه تفسیر قرآن بعربی بقطع سلطانی، ثلث ریحان مانند
دودانگ ونیم دودانگ خفی متوسط بارقم: «وافق الفرغ منه يوم الاربعاء ثالث شهر رمضان
سنة تسعمائة (۶۰۰) کتبه الفضل بن عمر الرایض» در کتابخانه دانشگاه توبین گن آلمان.

(۳۵۹) [فغان الدین] بلبل

در دارالسلطنه اصفهان نشو و نما یافته کسب کمالات نمود و هنرها داشت. نسخ
و ثلث را باوقاع بمرتبه عالی رسانید. بهر حيله خواست خود را از قید رقیت خلاص نماید
میسر نگردید. از مالکش وارث زیاد مانده بود، بهر ولایت که می رفت یکی از آنها او را
پیدا می کرد و بمعرض بیع درسی آورد، با آنهمه استعداد از شومی بخت سیاه در هیچ شهر
مفید نمیتوانست شد. چندی در قم آشیانه داشت، از آنجا به قزوین رفت. ظرفاً گفته اند شعر:

بلبل بناله بلده قم را وداع کرد   کاین شهر را ترانه اونا پسند بود

(از تذکرة الخطاطین).

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه ثلث دودانگ جلی و رقاع کتابت خوش و نسخ
کتابت خفی متوسط بارقم: «این چند کلمه از جهت سیادت و نقابت پناه اسیر شاه میرزای

طباطبائی نوشته شد. مشقه العبد الاقل ببلبل شهنامه خوان «در سنه خمس والف» ۱۰۰۰ در مجموعه خودم.

۳۶۰) فیض الله

از خطوط اودیده‌ام: دو قطعه از سرقع نسخ کتابت خوش بارقم: «فقیر فیض الله شاگرد حضرت یاقوت رقم خان».

«ای دوت سجده‌گاه اهل هنر آستانت پناه اهل هنر

بنده احرام خدمت بستم که توئی قبله‌گاه اهل هنر»

«فیض الله»

در موزه بریتانیا.

ق

۳۶۱) قاسم شیرازی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن رحلی مذهب عالی، ریحان وثلث نیم دودانگ عالی. نسخ کتابت جلی عالی بارقم: «کتبه اقل عباد الله قسم شیرازی عفی عنهما» (قرن ۱۰) در موزه اسلامی ترک. قاسم محرر مذهب، رجوع شود به عبدالقادر حسینی. ثلث.

۳۶۲) قاسم بن محمد شیرازی - محمد مهدی شیرازی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن وزیری کوچک، جلد روغنی اندرون سوخت عالی رقم آقا باقر - پوست آهو. متن قرآن روی زر نوشته شده است. دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی. نسخ کتابت خفی و رقاع خوش ترجمه حواشی شکسته خفی متوسط بارقم: «قد فرغ من تسوید هذا القرآن الحمید فی یوم الخمیس رابع والعشرون (۲۴) شهر رجب سنة سبع وعشرة ومائة بعد الف ۱۱۱۷. من ید العبد الاثم ابن محمد قاسم الشیرازی غفر الله ذنوبهما».

ترجمه و حواشی: «قد فرغ من ترجمه ... فی یوم الاربعاء سلخ شهر رجب المرجب سنة ۱۱۱۷ سبع و عشر و مائة بعد الف ... ید العبد الاقل ابن محمد مغیث کله‌دار محمد - مهدی شیرازی» در کتابخانه سلطنتی.

۳۶۳) قاسم مهاجر

از خطوط اودیده‌ام: سور قرآن، وزیری کوچک. کاغذ فرنگی آهار و مهره کشیده بین السطور طلا اندازی، نسخ کتابت جلی متوسط بارقم: «کتبه العبد الاثم قاسم المهاجر» «سنه ۱۲۸۴» در کتابخانه ملی.

قدسی = عبدالحسین اصفهانی (رقاع) در کتابخانه سلطنتی.

قربی = سید احمد.

ک

کاتب زاده = حسن بن مصطفی.

کاتب زاده = مصطفی. نسخ.

کامل = احمد. ثلث.

کمال (۳۶۴)

از خطوط اودیده‌ام: یک صفحه از سرقع، رقاع کتابت جلی خوش بارقم: «الفقیر - کمال» در او نیورسیتته اسلامبول.

کمال عبدالحق - شیخ (۳۶۵)

از خطوط اودیده‌ام: مفردات یاقوت، ثلث دودانگ و نیم دودانگ عالی. نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «مشقه شیخ کمال عبدالحق ۹۳۳» در مجموعه آقای سلطان القرائی.

— یک قطعه از سرقع ثلث دودانگ جلی بسفیدآب محرر عالی. نسخ ورقاع کتابت خوش بارقم: «مشقه المذنب الراجی الی رحمة الله الملك الرؤف الرحیم الباری کمال الدین محمود - بن عبدالحق السبزواری تجاوزالله عن سیاتهما فی العشرالاول من شهر ربیع الثانی سنة ثمان و عشرين و تسعمائة الهجرية» ۹۲۸ در او نیورسیتته اسلامبول.

— یک قطعه از سرقع بایقرا - طهماسب. ثلث وریحان سه دانگ جلی عالی. رقاع و نسخ کتابت خوش بارقم: «مشقه العبد المذنب شیخ کمال عبدالحق السبزواری فی شهر سنة تسع و ثلاثین و تسعمائة من الهجرة النبوية المصطفوية» در خزینه طوپ قاپوسرای.

— دو صفحه از سرقع بایقرا طهماسب. ثلث سه دانگ جلی محرر و دودانگ. نسخ کتابت عالی. رقاع نیم دودانگ جلی خوش بارقم: «کتبه العبد المذنب شیخ کمال بن عبدالحق السبزواری فی شهر سنة خمس وستین و تسعمائة (۹۶۵) بمشهد المقدس الرضویه» و «کتبه العبد المذنب شیخ کمال بن عبدالحق السبزواری تجاوزالله عن سیاتهما فی العشرالاول من شهر ربیع الاخر سنة اربعین وستین و تسعمائة من الهجرة المصطفوية» (۹۶۴) و «محرره شیخ محمد بن شیخ کمال» در خزینه طوپ قاپوسرای.

— مفردات الثلث علی طریقه قبله الکتاب جمال الدین یاقوت المستعصمی رحمة الله علیه. ثلث دودانگ جلی عالی. رقاع دودانگ عالی. نسخ کتابت خوش. تویع کتابت

عالی بارقم: «مشقه شیخ کمال عبدالحق ۹۳۳» در مجموعه آقای سلطان القرائی.
 - یک قطعه از مرقع شاه اسمعیل ثلث سه دانگ جلی ممتاز. نسخ ورقاع کتابت
 عالی بارقم: «مشقه شیخ کمال بن عبدالحق السبزواری فی سنة احدى واربعین و تسعمائة»
 (۹۴۱) در خزینه طوپ قاپوسرای.

کمال الدین = احمد. ثلث.

کمال الدین = حسین حافظ هروی.

۳۶۶) کمال عصار

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه مذهب ثلث دودانگ عالی. نسخ کتابت ورقاع
 خوش بارقم: «مشقه الفقیر المذنب المحتاج الی رحمة الله العلی الکریم الغفار کمال بن شهاب -
 العصار اصلح الله». (قرن ۹ - ۱۰) در موزه پنجاب.

کمالی = ابراهیم. ثلث و نسخ.

کلهر = محمد صادق شیرازی.

کوچک = میرزا، (رجوع شود به ابوالقاسم اصفهانی) قرآن در کتابخانه سلطنتی.

کوچک شیرازی (میرزا-) = وصال.

کل احمد پاشا = اسمعیل.

ل

۳۶۷) لطفعلی ابن محمد علی

از خطوط او دیده‌ام: مرقع مذهب تشعیرسازی. جلد روغنی، نسخ ورقاع کتابت
 خفی متوسط بارقم: «کتب الفقیر الحقیق ابن محمد علی اسیر شکارباشی لطفعلی یساول صحبت
 مجلس بهشت آئین» «فی سنة عشرة ومائة بعد الالف من الهجرة النبویة علی مهاجرها الف الف
 صلوة تحية فی بلدة اصفهان لازالت محفوفة بالاسن والامان» «۱۱۱» برای فروش.

۳۶۸) مالک دیلی

در ضمن نستعلیق نویسان شرح حال او گذشت (ج ۳ ص ۵۹۸).

از خطوط غیر نستعلیق او دیده‌ام: شش قطعه از مرقع مالک. نستعلیق پنج و چهار
 سه و دو ونیم دودانگ و کتابت جلی و خفی عالی. رقاع کتابت عالی بارقم: «مشق الفقیر
 مالک الدیلمی غفر ذنوبه و ستر عیوبه» و «العبد مالک» و «مشق مالک» و «حرره الفقیر مالک

الدیلمی ۹۶۸» و «مشقه العبد الفقیر المذنب مالک الدیلمی غفر ذنوبه و ستر عیوبه» و «مشق الفقیر مالک» در خزینة طوپ قاپوسرای.

(۳۶۹) مبارکشاه

از خطوط تقلید شده او دیده‌ام: یک قطعه رقاع شکسته نیم و دودانگ خوش (بدون رقم) با عبارت: «نقل عن خط زبده الكتاب مبارکشاه بن عبدالله غفرالله تعالی ذنوبه فی العشر الاول من سنة ثلاث و عشرين و الف حامدالله تعالی» در مجموعه آقای نصیری.

(۳۷۰) مبارکشاه دمشقی سیوفی

از خطوط او دیده‌ام: رساله ابوعلی حاتمی، ثلث رقاع جلی عالی. نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه المستغفر من ذنبه و المفتقر الی رحمة ربه مبارکشاه دمشقی سیوفی». فی سنة اربعین و سبعمائة بمصر المحروسة...» ۷۴ از یک سرقع آقای سلطان القرائی.

(۳۷۱) مبارکشاه بن عبدالله

از خطوط او دیده‌ام: دو صفحه از سرقع بایقرا - طهماسب. ثلث چهاردانگ جلی ممتاز. نسخ کتابت یاقوتی عالی بارقم: «کتبه اضعف عبادالله عزوجل مبارکشاه ابن عبدالله غفرالله ذنوبه» در خزینة طوپ قاپوسرای.

(۳۷۲) مبارکشاه بن قطب

از مردم تبریز و سلقب به «زرین قلم» و معاصر مبارکشاه دمشقی سیوفی و از شاگردان یاقوت مستعصمی بود و گویند چون سلطان اويس جلاير (۷۵۷-۷۷۷) در نجف بر مزار حضرت امیر علیه السلام عمارتی کرد کتابت کتیبه آن را به وی سپرد..

از خطوط او دیده‌ام: چهار صفحه از سرقع بایقرا - طهماسب (دوازده اسام و مطالب دیگر) ثلث چهاردانگ جلی ممتاز. نسخ کتابت عالی بارقم: «کتبه اضعف عبادالله و احوجهم مبارکشاه بن قطب غفرالله تعالی ذنوبهما فی العشر الاول من رجب الاصم سنة اثنين و ثلاثين و سبعمائة (۸۳۲) حامداً و مصلياً» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— دو صفحه از سرقع بایقرا - طهماسب، ثلث چهاردانگ جلی ممتاز. نسخ کتابت عالی بارقم: «مشقه دون الادمان علی سبیل الارتجال اضعف عبادالله تعالی مبارکشاه بن قطب...» در خزینة طوپ قاپوسرای.

مبارکشاه بن قطب = (رجوع شود به یاقوت مستعصمی) در ایاصرفیه.

مجدی - یوسف. ثلث.

۳۷۳) محب الله

از خطوط اودیده‌ام: یک رقعہ ثلاث سہ دانگ و نسخ دودانگ عالی با رقم: «کتبہ محب الله» (حدود قرن ۱۰ - ۱۱) از سرقع شماره ۱ کتابخانہ آستان قدس رضوی

محسن اصفہانی = محمد محسن.

محسن اماسی = محمد محسن اماسی.

۳۷۴) محمد

از خطوط اودیده‌ام: قرآن بازوبندی جلد روغنی عالی. دو صفحہ افتتاح متن و حاشیہ مذهب عالی، نسخ غبار خوش بارقم: «... باہتمام بابا محمد و کاتبہ محمد» «بتاریخ چہار دہم ذی الحجہ سنہ یکہزار و سیصد و نود. ۱۱۹۰» (این نسخہ .... است) در کتابخانہ سلطنتی.

۳۷۵) محمد سید

از خطوط اودیده‌ام: یک رقعہ مذهب نسخ کتابت و شکستہ کتابت عالی با رقم: «بجہت دوستی از دوستان کہ امثال فرمان فرمودہ ایشان لازم بود در صد تزییع این صفحہ برآمد. کاغذ بدقلم بود. امید است از معایب پوشیدہ دارند.» «حررہ العبد الاقل الداعی محمد الحسینی» «فی سنہ ۱۱۹۹» در مجموعہ خودم.

— یک رقعہ (از سرقع) نسخ کتابت و خفی - شکستہ خفی عالی با رقم: «العبد الحقیر محمد الحسینی» «فی ۱۲۰۱» در کتابخانہ سلطنتی.

۳۷۶) محمد سید

— یک قطعہ مشق، نسخ کتابت عالی با رقم: «کتبہ محمد الحسنی الحسینی» «سنہ ۱۲۳۶» در مجموعہ خودم.

— دعای صباح نیم ربعی جلد روغنی عالی. دو صفحہ اول متن و حاشیہ سرصع عالی نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «کتبہ العبد... محمد الحسنی الحسینی» «فی شہر ربیع الثانی سنہ ۱۲۴۰...» در کتابخانہ سلطنتی.

— دورقعہ (از سرقع) نسخ دودانگ جلی متوسط بارقم: «مشقہ محمد الحسینی» در کتابخانہ سلطنتی.

محمد = ظہیر اصفہانی.

محمد میر = میرزا بابا انجوی.

۱- مرحوم مؤلف اضافہ کردہ اند (اگر خوب بود چہ سی کرد؟! کہ غوغا کردہ است)

(۳۷۷) محمد بن میرک

از خطوط اودیده‌ام: قرآن رحلی مذهب عالی ثلث وریحان نیم‌دودانگ بزر عالی. نسخ ورقاق کتابت خوش بارقم: «کتبه‌العبدالمذنب محمد بن میرک شهور سنة ۹۷۴ اربع و سبعین و تسعمائة ببلدة فاخرة شهيد» در سوزة اسلاسی ترك.

(۳۷۸) محمد بن میرک - خواجه

از خطوط اودیده‌ام: قرآن بغلی جلد ساغری. دو صفحه افتتاح مرصع. تمام صفحات تشعیرسازی مذهب نسخ غبار متوسط بارقم: «... خواجه محمد بن میرک ابن حصاری [کذا] فی المرقد الشریف اللطیف حضرت امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه». (قرن ۱۲) در کتابخانه سلطنتی.

(۳۷۹) محمد خوشنویس نطنزی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن نیم‌ربعی جلد روغنی برگ‌سوئی دورنوشته. شش صفحه اول تمام مذهب نسخ کتابت خفی عالی بشیوه آقا غلامعلی بارقم: حسب‌الفرمایش ... آقا محمد امین ابن مرحوم ... حاج محمد رضا التاجر الشیرازی صورت اختتام یافت از ید کاتب - الحروف آقا محمد خوشنویس الشهیر بنطنزی سنة ۱۲۷۵» برای فروش.

(۳۸۰) محمد - شیخ [هروی]

ترجمه حال او در نستعلیق نویسان گذشت (ج ۳ ص ۶۴۲). از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه از مرقع، نستعلیق نیم‌دودانگ و کتابت خفی. رقاق کتابت متوسط - بارقم: «عبدالفقیر الحقیق شیخ محمد» (قرن ۱۰ - ۹) در او نیورسیتة اسلامبول.

(۳۸۱) محمد بن هاشم بن محمد

از خطوط اودیده‌ام: زاد المعاد وزیری ۱۲ سرلوح مذهب عالی نسخ و رقاق کتابت خفی خوش، نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «اقل السادات محمد بن هاشم بن محمد - الموسوی الخوانساری... تحریر پذیرفت فی شهر ربیع الثانی من شهور سنة ۱۲۵۸ ثمان و خمسين ومأتین بعد الالف من الهجرة النبوية» فروش حاج ابوالقاسم [این برگه بعنوان محمد - هاشم بن محمد خوانساری، سید ثبت شده است].

(۳۸۲) محمد ابراهیم

از خطوط اودیده‌ام: دو صفحه از قرآن مذهب نسخ کتابت عالی بارقم: «حرره العبد الداعی لدوام الدولة القاهرة القادره خاتم السلاطین و حجة الخواقین فی العالمین [فتح‌علیشاه]

محمد ابراهیم فی ۱۲۴۹» در مجموعه خودم [این برگه تکرار شده و دو صفحه قرآن طلا - اندازی مذهب نسخ کتابت و رقاع خوش بلکه عالی در برگه دوم معرفی گردیده است].

۳۸۳) محمد ابراهیم

از خطوط او دیده‌ام: یک رقعہ (از سرقع) نسخ کتابت عالی بارقم: «کتبه محمد ابراهیم» «فی ۱۱۰۰» در کتابخانه سلطنتی.

۳۸۴) محمد ابراهیم

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه طلا اندازی نسخ نیم دودانگ جلی متوسط بارقم: «شقه فی کاظمین علیه السلام وانا العبد المذنب المحتاج الی عفو ربه الکریم محمد ابراهیم» «فی ۱۲۴۰» اصل فی ۱۲۴۰. در مجموعه خودم.

۳۸۵) محمد ابراهیم خوانساری

از خطوط دیده‌ام: دو قطعه رقاع نیم دودانگ خوش و غبار بارقم: «حرره الداعی ... محمد ابراهیم الخوانساری فی شهر شعبان المعظم سنة ۱۲۴۶» در مجموعه حاج سید - نصرالله تقوی.

۳۸۶) محمد ابراهیم قزوینی یزدی

از خطوط او دیده‌ام: دعای کمیل جانمازی، جلد روغنی. مذهب نسخ ورقاع کتابت خوش. ترجمه نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «این دعای کمیل... حسب الفرسوده ... عباس قلی خان تحریر شد وانا العبد ... محمد ابراهیم قزوینی الاصل یزدی المسکن وکان ذلک فی سنة من الهجرة المحترمة سادس وثلثین ومأتین بعد الالف» (۱۲۳۶) در مجموعه خودم. - قرآن وزیری کوچک مذهب مزین. نسخ کتابت عالی. سرسوره‌ها و آخر رقاع کتابت عالی بارقم: «حسب الحکم... فرزند ارجمند شهنشاہ کاسکار دارای دوران آرا محمد ولی میرزا ... وانا العبد المذنب المحتاج الی عفو ربه الغنی محمد ابراهیم بن محمد جعفر - القزوینی. امید که بنظر عنایت... وکان ذلک فی سنة خامس وعشرین ومأتین بعد الالف من الهجرة المقدسه» (۱۲۲۵) در مجموعه آقای احمد سهیلی.

۳۸۷) محمد ابراهیم بن حسن هروی

یا (حسن بن محمد ابراهیم)

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از سرقع مالک رقاع دودانگ عالی بارقم: «کتبه محمد ابراهیم بن حسن الهروی فی شهر سنة ۹۵۶» در خزینة طوپ قاپوسرای.

۳۸۸) محمد ابراهیم قمی

شرح حال او در ضمن نستعلیق نویسان گذشت (ج ۳ ص ۶۵۲). از خطوط او دیده‌ام:

یک قطعه مذهب از مرقع نسخ کتابت ورقاع کتابت خفی ممتاز بارقم: «مشقه -
العبدالاثم محمد ابراهیم فی ۱۰۹۷» در کتاب فروشی اقبال.

— یک قطعه مذهب (از مرقع) نسخ کتابت خفی و رقاع ممتاز بارقم: (نقل من خط
الاستاد جمال الدین یاقوت المستعصمی رحمة الله و انا العبدالاثم محمد ابراهیم القمی ۱۱۰۲)
در مجموعه خودم.

— صحیفه سجادیه سزین نسخ جلی کتابت خوش ترجمه ها بسرخی ذیل سطور
نستعلیق کتابت خفی متوسط. حواشی شکسته نستعلیق کتابت خفی خوش آخر رقاع کتابت
جلی بارقم: «تمت الصحیفه السجادیة علیه السلام علی ید اقل عباد الله ابراهیم القمی سنة
۱۱۱۳» در مجموعه خودم.

— قرآن نیم ربعی. جلد روغنی عالی عمل علی اشرف سنة ۱۱۶۸. دو صفحه اول
متن و حاشیه مرصع مذهب عالی. بین السطور تماماً اندازی. نسخ کتابت خفی عالی بارقم:
«کتبه العبدالاثم محمد ابراهیم» «فی ۱۰۱» (ظ ۱۱۰۱) در مجموعه خودم.

— یک قطعه نسخ کتابت جلی خوش با رقم: «کتبه العبد محمد ابراهیم القمی» «فی
سنة ۱۱۰۶» در مجموعه خودم.

— قرآن، جانمازی - چهار صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب. دو صفحه افتتاح متن
و حاشیه مرصع. حواشی تماماً تشعیر سازی مذهب، نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «حرره...
العبد الاقل المستکین الذلیل محمد ابراهیم قومی» «فی ۱۱۱۵» در کتابخانه سلطنتی.

— قرآن، روغنی ممتاز، عمل علی اشرف ۱۱۵۷ سزین. مرصع، مذهب عالی. نسخ
کتابت خفی نزدیک بغبار و آخر رقاع عالی بارقم: «قد تشرفت... ابراهیم فی او اخر شهر
ربیع الاخر من شهور سنة ۱۱۱۸» در مجموعه مهدوی.

— قرآن نیم ربعی، جلد روغنی عالی - روی پوست نازک، یک شمشه مذهب عالی و
حواشی تماماً تشعیر سازی مذهب عالی. دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب عالی دو صفحه
دوم متن و حاشیه تشعیر سازی مذهب عالی نسخ کتابت خفی عالی بقلم زر بی تحریر با رقم:
«کتبه العبد المذنب محمد ابراهیم القمی» «فی سنة احدى عشر بعد الالف من الهجرة النبوية المصطفوية

— دعای جوشن کبیر ربعی جلد میشن مشکمی - یک سرلوح مذهب مرصع نسخ
کتابت خفی خوش، آخر رقاع دودانگ جلی خوش بارقم: «قد فرغ من ترمیم هذا الدعاء -
الشریف العبد الاقل الاذل العاصی محمد ابراهیم القمی بامر السلطان الاعظم الاکرم الشاه سلیمان
بهادرخان» «فی ۱۰۱۳» ظ ۱۱۰۳ رضانی

۱- مرحوم مؤلف اضافه کرده اند (ظاهراً رقم عشرات ۲ یا ۳ یا ۴ بوده و یک

کرده اند).

— یک قطعه تشعیرسازی مذهب، ثلث سه دانگ جلی. رقاع دودانگ جلی عالی بارقم: «مشقه محمد ابراهیم غفرله» «فی ۱۰۷۰» (یک سطر هم بقلم نستعلیق دارد که الحاقی است). در مجموعه خودم.

— صحیفه، روغنی عالی. مذهب سرصع سزین نسخ کتابت و چند کلمه نستعلیق نیم دودانگ خوش بارقم: «کتبه العبد الفقیر محمد ابراهیم القمی ۱۱۱۲» در مجموعه مهدوی. — قرآن جلد سوخت. بغلی، سزین نسخ کتابت خفی خوش و آخر رقاع عالی بارقم: «کتبه العبد محمد ابراهیم القمی سنة تسع و تسعون والف ۱۰۹۹» فروشی.

محمد ابراهیم قمی (رجوع شود به سید محمد بقا).

۳۸۹) محمد ابراهیم یزدی

از خطوط اودیده ام: مرقع ادعیه و حرزها ۱۲ قطعه کوچک، نسخ و آخر رقاع نیم- دودانگ عالی بلکه ممتاز بارقم: «بجهة اهداء حضور ... آقا محمد علی مذهب ... سمت اتمام پذیرفت و انا العبد الاقل الداعی محمد ابراهیم الیزدی فی سنة ۱۲۴۸» در مجموعه حاج سید نصرالله تقوی.

— قطعه نسخ نیم دودانگ و رقاع خوش بارقم: «راقم الحروف محمد ابراهیم الیزدی فی ۱۲۲۵» از متروکات قوام السلطنه در مجلس شوری.

— یک قطعه نسخ دودانگ جلی و شکسته کتابت خفی خوش بارقم: «العبد المذنب المحتاج الی الله الغنی محمد ابراهیم یزدی» «فی سنة ۱۲۳۶ سن الهجرة» در کتابخانه ملی.

— دعای صباح، نیم ربعی مذهب، نسخ و رقاع کتابت جلی خوش بلکه عالی بارقم: «العبد الاثم المحتاج الی عفوره الکریم محمد ابراهیم الیزدی فی سنة ۱۲۴۸ سن الهجرة المبارکة ثمان اربعین مأتین بعد الالف محروسه اصفهان» فروشی.

— ادعیه وزیری کوچک، جلد ساغری ضربی مذهب. دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب سرصع، نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «قد تشرفت بتحریر هذه الدعوات... استلالا لاسر ... الحاج محمد ابراهیم القزوینی... انا العبد الاثم محمد ابراهیم الیزدی» «فی ۱۲۵۱» در کتابخانه سلطنتی.

۳۹۰) محمد بن ابوبکر

از خطوط اودیده ام: قرآن نیم ربعی مذهب، نسخ کتابت خفی بسیار خوش بارقم: کتبه الحقیق ... محمد بن ابوبکر... قدی سر الا تمام سن کتابت هذا المصحف الشریف ست وثمانون و مائة عدداً بکمال لطفه و کرمه... سنة ۱۱۳۵» در سوزة اسلامی ترک.

محمد بن ابوالقاسم - رجوع شود به ابوالقاسم اصفهانی.

۳۹۱) محمد احسن الله

از خطوط اودیده‌ام: قرآن، جلد روغنی عالی کشمیری. پشت صفحه اول ترنج مذهب. دو صفحه افتتاح متن وحاشیه مذهب مرصع نسخ هندی خفی متوسط با رقم: «راقم حضرت کلام الله محمد احسن الله» (قرن ۱۲ - ۱۳) در کتابخانه سلطنتی.

۳۹۲) محمد بن احمد خلیلی تبریزی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن رحلی مذهب جلد سوخت ممتاز ریحان نیم دودانگ جلی. ثلث ورقاع عالی با رقم: «... هو المصحف الثانی والاربعون من المصاحف المرقومة - المختومة علی يد العبد الفانی خادم کلام الله... [العلی] محمد بن احمد الخلیلی التبریزی غفر له ولوالديه بحرمه محمد وآله الطاهرين فی سنة ۹۶۳» در سوزة اسلامی ترک.

۳۹۳) محمد اسمعیل اصفهانی

از خطوط اودیده‌ام: ادعیه نیم ربعی مذهب نسخ. رقاع کتابت خوش با رقم: «بجهت سرکار... ابراهیم خان زیداجلاله سمت تحریر یافت فی سنة ۱۲۴۶. حرره العبد لاقل محمد اسمعیل اصفهانی» در مجموعه آقای مرتضی عبدالرسولی.

۳۹۴) محمد بن اسمعیل

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه ثلث دو دانگ جلی عالی. نسخ کتابت و رقاع خوش با رقم: «سوده محمد بن اسمعیل» در سلیمانیه اسلابول.

۳۹۵) محمد بن محمد صادق اصفهانی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن وزیر، جلد روغنی. دو صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب، دو صفحه افتتاح متن وحاشیه مرصع، نسخ ورقاع کتابت خفی عالی. با رقم: «بحسب فرمان... حاج میرزا هاشم امام جمعه دارا سلطنه اصفهان... محمد بن الحاج محمد صادق اصفهانی...» «فی شهر ربیع الاول سنة ۱۳۱۳» در کتابخانه سلطنتی.

۳۹۶) محمد ابن سید، میر محمد صادق

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه مذهب مرصع طلا اندازی. نسخ ورقاع کتابت جلی خوش با رقم: «کتبه العبد الاقل سید محمد ابن میر محمد صادق» (حدود قرن ۱۳) در مجموعه خودم.

۳۹۷) محمد اسمعیل شیرازی - توحید

از خطوط اودیده‌ام: ادعیه رقعہ مرصع سزین مذهب نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «حرره العبد... محمد اسمعیل التوحید ابن المرحوم الوصال رحمه الله تعالی فی سنة ۱۲۸۱ سن - الهجرة». در مجموعه مهدوی.

— ادعیہ وزیری جلد روغنی عالی۔ سرلوح مذهب عالی، نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «کتبہ العبد الاقل الداعی لابودالدولة القاهرة الناصریة محمد اسمعیل بن الوصال المتخلص بالتوحید» «فی سنة ۱۲۷۴» در کتابخانہ سلطنتی.

— صحیفہ سجادیہ جانمازی یک سرلوح مذهب مرصع. دو صفحہ اول متن و حاشیہ مذهب ممتاز نسخ کتابت خفی عالی و رقاع. بارقم: کتبہ العبد الاقل... محمد اسمعیل التوحید ابن المغفور المرحوم الوصال طاب ثراه فی التاسع من ربيع الاول سنة ۱۲۷۸ ناقل من خط الاستاد احمد النیریزی مرحوم و هذه صورة ترقیمه رحمه الله تعالى: «قد نقلت هذا الصحیفة الكاملة... من نسخة مضبوطة فی الخزانة العاصرة السلطانية الخاقانية... قد كانت النسخة المنقول منها بخط منسوب الی وحید زمانه الیاقوت المستعصمی و كانت بینها بین النسخ المشتهرة من هذا- الكتاب المستطاب المعروف بزور آل محمد وانجیل اهل البيت علیهم السلام اختلافات لاتخفی علی الناظرین. وقد تشرفت بکتابتها العبد الداعی لدوام الدولة القاهرة الباهرة الحسينية احمد النیریزی حشره الله تعالى مع النبیین والائمة المعصومین صلوات الله علیهم فی سنة ۱۱۲۸» ولما فرغت من تسوید هذه النسخة ریت ان الدعاء خیر هدیة من الفقر الی باب الامیر... جعلتها وسیلة ابی باب الامیر الاعظم... حسام السلطنة مراد میرزا... وانا العبد الضعیف... محمد اسمعیل المتخلص بالتوحید ابن المرحوم المغفور الوصال نور الله مرقدہ» در کتابخانہ ملی.

— شش دفتر مثنوی، نیم ربعی - هر دفتر متن و حاشیہ مذهب مرصع عالی. نسخ کتابت خفی نزدیک بغبار و عناوین رقاع کتابت خوش بارقم: «چنین گوید... محمد اسمعیل ابن الوصال که در اوایل عمر و زندگانی و عنفوان شباب و جوانی که حسن باصره ام قوی بود... از آنجا که رسم هر کس این است که در دورہ جوانی کار پیری می سازد... لهذا مدت سه سال تمام بکتابت و تحریر این کتاب مستطاب پرداخته شب و روز تصحیح و تنمیق آنرا پیشه و کار خود ساختم و در این مدت درپس زانوی ریاضت نشسته و در شد و آمد احباب بر خود بستم و پس از اتمامش مدت شش سال با خود داشتم و یک لحظه اش از خویشتن جدا نگذاشتم که زربکان خوشتر و گل بگلستان. تا آنکه دست تطاول و خلاف روزگار بدار الخلافه انداخت. با خود گفتم خوش باش که اگر چه رنج کشیدی بگنج رسیدی و اگر چه خسار خوردی دامن گل بردی. متاعت را خریدار و کالایت را هنگام گرمی بازار رسید. مدتی نیز بر آن گذشت و هیچکس این گوهر گرانبهارا خریداری نکرد...؟ عنوان دفتر سردی و سروت... عالیجاه... میرزا رضاقلی خان مستوفی خاصه حضرت پادشاهی... که دیدش نعمتی از حد فزون بود... لهذا خاتمه آنرا بنام ناسی آن سرور قدر شناس... کرده بر رسم نیاز و یادگار بخدمتش سپردم... فی ۱۲۷۴».

پایان دفتر دوم. «تمت المجلد الثانی من المثنوی فی صباح الثلاثاء فی شهر ذی قعدة ۱۲۴۷»

دفتر سوم. «تمت... فی يوم الاحد سنة ۱۲۶۷» در کتابخانه مجلس.
(ظاهراً کتابت مثنوی فقط یکسال طول کشیده و سه سالی که ذکر کرده برای
تذهیب و تزئین آن است).

— قرآن بغلی جلد روغنی، شش صفحه اول تماماً مذهب عالی. تمام متن قرآن
روی زر نوشته شده است. نسخ کتابت خفی غبار خوش و رقاع بارقم: «الحمد لله الذي
وقفني باتمام كتابه المجيد... اتباعاً لاسر... شاهرخ ميرزا... كاتبه العبد الحقير الفقير المحتاج
الى ربه الغنى محمد اسمعيل المتخلص بالتوحيد ابن المرحوم المبرور المغفور ميرزا محمد
شفيع الوصال طيب الله مضجعه». «وقد فرغ من تحريره و تمنيقه بعون الله تعالى وتوفيقه في
شهر جميدى الثانيه من شهر سنة اربع وثمانين ومأتين بعد الالف حاسداً لله و مصلياً على نبيه
وآله» (۱۲۸۴) در مجموعه آقای دکتر وصال.

شش دفتر مثنوی (لغات مصطلحه در آخر و ترجمه احوال مولوی در ابتدای نسخه) وزیرى بزرگ
جلد روغنی ممتاز. دو صفحه اول هر دفتر و دو صفحه ما قبل متن و حاشیه مذهب مرصع ممتاز،
نسخ کتابت خفی خوش، بارقم: «این کتاب مستطاب مثنوی مولوی جلال الدین محمد
روسی... که بمشاطگی کلک بنده ضعیف توحید عفی عنده آراسته گردید و زیب و زیور یافت در
خور بزم حضور و نیاز انجمن باهرالنور... آقای مستوفی-الممالک... و انا العبد... ابن المرحوم-
المبرور النبیل الوصال اکره الله بمنه الجلیل... محمد اسمعيل المتخلص بالتوحيد تمت الكتاب مع حواشيه
وهواشيه ولغاته واصطلاحاته و کذاياته و تفصیل حال الحضرة الموسوی قدس سره فی خامس عشر
شهر ذی الحجة الحرام سنة ۱۲۸۱ احدی وثمانین ومأتین بعد الالف...» در کتابخانه ملی.

(۳۹۸) محمد اسمعيل [یزدی]

از خطوط او دیده‌ام: مقیاس المصاییح، نیم ربعی. جلد روغنی، سرلوح مذهب،
نسخ کتابت عالی با رقم: «حسب الاسر... محمد و لیمیرزا... ابن عبداللطیف محمد اسمعيل
صورة اتمام پذیرفت» «سنة ۱۲۳۹». (پشت صفحه اول نوشته‌اند «خط ملا اسمعيل یزدی»
(بدون تعیین محل).

(۳۹۹) محمد امین الاسترآبادی

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه ثلث دودانگ جلی خوش و نسخ کتابت خفی متوسط
ورقاع کتابت خفی خوش بارقم: «مشقه العبد المذنب محمد امین الاسترآبادی (ال- [استرآبادی]
(۱۰۶۳) در مجموعه خودم.

(۴۰۰) محمد بن اسمعيل گلپایگانی-ابو یوسف

از خطوط او دیده‌ام: قرآن رحلی عظیم، متن نسخ تحریر ریحان (بشیوه بواب)
خوش یا متوسط و سه سطر بهمان شیوه در هر صفحه سه دانگ خوش یا متوسط بارقم:

«کاتبه ابویوسف محمد بن اسمعیل ابن محمد الخطاط الجربادقانی فی شهر الله الاصح رجب سنة خمس وثلثین و خمسن مائة (۵۳۵) غفر الله لوالديه ولجميع المؤمنین والمؤمنات والمسلمین والمسلمات ومن دعا لکاتبه بالرحمة والغفران» درموزه اسلامی ترک.

۱. ۴) محمد سید (شرف المعالی)

از خطوط او دیده‌ام: قرآن بغلی جلد روغنی عالی. دو صفحه افتتاح متن وحاشیه مرصع عالی. تمام صفحات حاشیه تشعیرسازی مذهب نسخ غبار خوش. بارقم: «بجبهه سلامت وجود... احمد علی شاهنشاه قاجار. انا العبد سید محمد الملقب بشرف المعالی» «۱۳۴۱» در کتابخانه سلطنتی.

— صحیفه سجادیه، وزیری. دو صفحه اول دو ترنج متن قفائی (?) دو صفحه افتتاح متن وحاشیه مذهب. یک سر لوح مذهب. بین السطور طلا اندازی. کاغذ دولت آبادی مجدول مذهب سرفصلها و علائم مذهب. خط متن نسخ کتابت خوش. ترجمه بسرخی نستعلیق تحریر متوسط آخر رقاع خوش. پایان: «این صحیفه مبارکه اهداء بزم حضور... عین الدوله صدراعظم... حرره العبد سید محمد المتخلص بالبقاء الملقب بشرف المعالی سنة ۱۳۲۲» در حاشیه رقاع کتابت جلی عالی:

«خامه گرزینسان شکر ریزی کند   خامسه استاد نیریزی کند»

«حرره پرتو»   رضانی

— یک قطعه رقاع کتابت عالی [بقا] ورقاع کتابت جلی خوش و نستعلیق متوسط بارقم: «این کلمات زاکیات نسخ و نستعلیق خط مرحوم مغفور آقا محمد ابراهیم قمی - طاب ثراه است از حواشی قرآنی که متن و حاشیه شده بود صحیح... حرره سید محمد بقا» «فی ۱۳۱۲» در مجموعه خودم.

— قرآن وزیری جلد روغنی ممتاز چهار صفحه اول متن وحاشیه مذهب مرصع نسخ کتابت خوش بارقم: «... سید محمد بقاء اصفهانی...» سال ۱۲۹۹ در کتابخانه ملک.

— یک قطعه شعر فارسی، نسخ کتابت خفی عالی بارقم: نظمه و حرره العبد سید محمد المتخلص بالبقاء الملقب بشرف المعالی» (قرن ۱۳-۱۴) از متروکات قوام السلطنه در مجلس شورای ملی.

— یک قطعه بسفیدآب، نسخ کتابت خوش شکسته کتابت خفی متوسط با رقم: «نوشتة العبد الاقل... بقاء» «سنة ۱۳۰۵» در مجموعه خودم.

— یک رقع از مرقع (درست مقابل وعین آنچه میرزا احمد نیریزی نوشته تقلید کرده است) نسخ کتابت جلی عالی، رقاع کتابت خوش بارقم: «برحسب امر نواب اجل-

اکرم اشرف والا اعتضاد السلطنة مدظله الظلیل در مقابل صفحه از خط مرحوم سبرور میرزا احمد غفرالله تعالی نوشته شد. حرره سید محمد بقا سنة ۱۲۹۷ « در مدرسه سپهسالار.

— نیم صفحه پشت کتاب اخلاق ناصری تصدیق خط محمد صالح ورقاع کتابت عالی بارقم: «سید محمد بقا» در کتابخانه سلطنتی.

— جزوه زیارت جامعہ، جانمازی جلد میشن سرخ حاشیه منگنه مطلا. سرلوح مذهب نسخ ورقاع کتابت خفی عالی بارقم: «بجہت اهداء حضور... نظام الدین والملة سهام الملك والدوله سرتیپ باقدر وشأن عالیجاه میرزا محمد ابراهیم خان ابدالله تعالی - دوام الدولة ۱۲۸۳ تحریرشدن فی غرة شهر ذی قعدة الحرام وانا العبد سید محمد الاصفهانی». در مجموعه خودم.

— قطعه مذهب نسخ ورقاع کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد سید محمد الاصفهانی المتخلص بالبقا الملقب بشرف المعالی سنة ۱۳۱۹» در مجموعه آقای سلطان القرائی.

— یک قطعه مذهب از سرقع نسخ کتابت و رقاع عالی بارقم: «کتبه سید محمد الاصفهانی المتخلص ببقا» متعلق به بانو سلکة بیانی.

— یک صفحه مذهب اشعار تازی نسخ کتابت عالی بارقم: «حرره ونظمه سید محمد بقا الملقب باشرف الكتاب» «۱۳۰۹» در مجموعه آقای عبدالرسولی.

— یک صفحه مذهب عالی، نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «کتبه العبد الاقل - الجانی سید محمد السلطانی الاصفهانی المتخلص بالبقا» «فی شهر جمادی الثانیة سنة ۱۳۰۵» «من الهجرة» در مجموعه عبدالرسولی.

— یک صفحه مذهب نسخ کتابت جلی ورقاع کتابت خوش بارقم: «الجانی سید محمد السلطانی الاصفهانی الملقب بشرف المعالی المتخلص بالبقا فی شهر شوال المکرم» «سنة ۱۳۱۱» در مجموعه عبدالرسولی.

— یک رقعہ (از سرقع) نسخ کتابت خوش بارقم و عبارت: «این صحیفه بدون تغییر یک حرف یا یک ترکیب با یک اعراب طابق النعل بالنعل از خط مرحوم استاد ملاء بیگ نقل شده. کتبه العبد سید محمد المتخلص بالبقا» سنة ۱۳۱۴ « در کتابخانه مجلس.

— یک رقعہ (از سرقع) نسخ کتابت جلی متوسط بارقم: «حرره ونظمه سید محمد بقا» «سنة ۱۳۰۷» در کتابخانه سلطنتی.

— تصدیق خط نیریزی در پشت کتاب عدة الداعی نسخ رقاع عالی بارقم: «حرره سید محمد الاصفهانی المتخلص بالبقا» «سنة ۱۲۹۷ من الهجرة المقدسة» در کتابخانه ملی.

۲. محمد اشرف یزدی

از خطوط او دیده‌ام: تفسیر مجمع البیان، وزیری. سرلوحها مرصع عالی. جلد ساغری مذهب. از کتابهای معتمدالدوله فرهاد میرزا بوده است. نسخ خفی نزدیک بغبار خوش بارقم: «فرغ من کتابه العبد الاضعف محمد اشرف الیزدی، یوم الاربعاء الثمانية عشر من شهر صفر سنة تسع و تسعين بعد الالف» ۱۰۹۹ و «... فرغ من نساخته افقر عباد الله واحوجهم... فی شهر جمیدی الاولی سنة اثنین ومائة بعد الالف... وانا العبد الاضعف ابن محمد تقی الیزدی محمد اشرف» ۱۱۰۲ در کتابخانه مجلس.

۳. محمد اشرف بن سیف الله طالقانی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن قطع نیم ربعی دو صفحه اول مذهب نسخ تحریر خفی متوسط بارقم: «محمد اشرف بن سیف الله طالقانی» تاریخ تحریر سال ۱۲۲۳ برای فروش.

۴. محمد اشرف الکتاب سید

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه نسخ، دودانگ جلی و رقاع نیم دودانگ عالی با- رقم: «بجهت مشق آقا زاده مکرم سلاله دودمان مصطفوی سید... آقا میرزا محمد حفظه الله تعالی تحریر شد و انا العبد سید محمد الملقب باشرف الکتاب سنة ۱۳۰۱» برای فروش نزد جهان شاهی.

محمد اصفهانی = ظهیرالدوله.

۵. محمد اصفهانی (ظهیرالدین)

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از مرقع سید احمد مشهدی. ثلث سه دانگ جلی عالی. نسخ و رقاع کتابت خوش بارقم: «مشقه العبد الاقل ظهیرالدین محمد اصفهانی» (قرن ۱) در خزینة طوپ قاپوسرای.

۶. محمد اصفهانی

میرزا محمد بن ابوالقاسم اصفهانی از هنرمندان دوره فتحعلی شاه بود. در علم سیاق و فن موسیقی معروف بوده و خط نسخ را عالی می‌نوشته است. در شعر «صفایی» یا «صفا» تخلص می‌کرد و سردی درویش منش و ستوده خوی و گوشه گیر بود با دسترنج کتابت اعاشه میکرده است و تا سال ۱۲۳۴ هجری حیات داشته است.

از خطوط او دیده‌ام: دعوات نیم ربعی، جلد روغنی عالی، دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب ممتاز. بقیه صفحات تشعیرسازی مذهب. نسخ و رقاع کتابت خوش بارقم: «قد - تشرفت بتحریر هذه الادعية لتعقيب الصلوة الفريضة حسب الاسر الاقدس اعلي حضرت... فتحعلی شاه قاجار... وانا العبد الاقل الداعي لاجود الدولة القاهرة الخاقانية. ابن ابوالقاسم طاب - ثراه محمد اصفهانی» «فی سنة ۱۲۲۷» در کتابخانه سلطنتی.

- دعای اصحاب، جلد روغنی مذهب مرصع نسخ کتابت جلی متوسط بارقم :
«حرره العبد... الخاقانیه ابن ابوالقاسم، محمد الاصفهانی سنة ۱۲۳۸» در مجموعه مهدوی.
(این برگه باختلاف «حرره» به «کتبه» تکرار شده است.)
- یک قطعه نسخ ورقاع کتابت جلی متوسط بارقم: «حرره العبد الاثم ابن ابوالقاسم
الاصفهانی فلانی [محمد]» «سنة ۱۲۸۰» در مجموعه خودم.
- ادعیه نیم ربعی، جلد روغنی، سرلوح مرصع، دو صفحه اول حاشیه مذهب نسخ
کتابت جلی متوسط بارقم: «جهة هدیة حضور... شاهزاده علی شاه... العبد الاثم محمد بن
ابوالقاسم اصفهانی...» «فی سنة ۱۲۲۷» در کتابخانه سلطنتی.
- قرآن رحلی جلد روغنی عالی، دو صفحه اول مذهب دو صفحه افتتاح متن و
حاشیه مرصع عالی، نسخ کتابت خوش بارقم: «حسب الامر... فتحعلیشاه... وانا العبد...»
ابن ابوالقاسم غفرله محمد الاصفهانی «فی شهر ذی الحجة الحرام سن شهر تسع و عشرين
وساتین بعد الالف سنة ۱۲۲۹». در کتابخانه سلطنتی.
- دعای سسلول نیم ربعی، جلد روغنی، سرلوح مذهب نسخ کتابت خوش خفی
متوسط بارقم: «کتبه تحفة... فتحعلیشاه قاجار... وانا العبد... محمد الاصفهانی» «سنة
۱۲۴۱» در کتابخانه سلطنتی.

۴۰۷) محمد بن جنید بن محمود اصفهانی

از خطوط او دیده ام: یک قصیده عربی و ترجمه منظم آن بفارسی، قطع نیم ربعی
خشتی. یک ترنج و یک سرلوح مذهب مرصع. خط ثلث کتابت خوش و نستعلیق کتابت
متوسط (متن بزر محرز) بارقم: «کتبه العبد الضعیف الحنیف اصغر عباد الله المهیمن المعبود
محمد بن جنید بن محمد الحافظ الاصفهانی فی عاشر رمضان المبارك سنة سبع و خمسين و ثمانمائة»
(۸۵۷).

(در پشت صفحه اول در ترنج بخط رقاع: «صاحبه و سالک العبد الصمد بن...» [یک
اسم محوشده] محمد المزیدی [؟] در مجموعه آقای مهندس عباس مزدا.
محمد اصفهانی (رجوع شود به ابوالقاسم اصفهانی) قرآن. کتابخانه سلطنتی.

۴۰۸) محمد [اصفهانی]

از خطوط او دیده ام: زاد المعاد، روغنی، مذهب مرصع مزین نسخ کتابت خفی
خوش بارقم: «محمد» تاریخ «زاد المعاد» (نسخه برای تقدیم به فتحعلیشاه تهیه شده است)
در مجموعه مهدوی.

۴۰۹) محمد اصفهانی

از خطوط او دیده ام: یک تصدیق خط آقا ابراهیم قمی در پشت قرآن. رقاع کتابت

خفی عالی «... اقل العباد محمد الاصفهانی سنة ۱۳۰۸» در مجلس شورای - حاج سید نصرالله
[که ظاهراً مراد مجموعه حاج سید نصرالله تقوی است که الان در کتابخانه مجلس است].

۴۱۰) محمد [حاجی]

از خطوط او دیده‌ام: یک رقعہ مذهب روی چلوار، ثلث رقع سه دانگ جلی ممتاز
و نسخ رقع کتابت عالی بارقم: « بمحروسة اصفهان کتبه العبد المذنب المستغفر من ذنبه
و خطائه حاجی [محمد] [یک کلمه محوشده] حامد الله تعالى مصلياً ومسلماً » « ۹۷۹ »
در مجموعه خودم.

۴۱۱) محمد طیب اصفهانی

از خطوط او دیده‌ام: دعای دفع دشمن، وزیری، جلد روغنی عالی، سرلوح مذهب.
نسخ و رقع کتابت جلی خوش بارقم: « جرره العبد الاقل الداعی لایود الدولة القاهرة الباهرة
ابن محمد الطیب الاصفهانی » « فی سنة ۱۲۴۵ » در کتابخانه سلطنتی.
محمد اکرسی - ضیاء الدین (رجوع شود به میرعماد) نسخ.

۴۱۲) محمد امین

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه، ثلث سه دانگ کتیبه عالی، ریحان و رقع یک دانگ
کتیبه عالی بارقم: « کتبه محمد امین خواجه دیوان همایون ۱۱۸۸ » در سوزة اسلامی
ترك.

— یک لوحه ثلث و ریحان دو دانگ کتیبه عالی بارقم: « الهی غنچه امید بگشای
... کتبه محمد امین » در سوزة اسلامی ترك.

— یک لوحه ریحان پنج دانگ و ثلث سه دانگ و نسخ و رقع کتابت جلی عالی
بارقم: « حرره محمد امین ابن الحاج سلیمان عن عتقای سلطان احمد خان علیه الرحمة بالجزان »
در سوزة اسلامی ترك.

۴۱۳) محمد امین

از خطوط او دیده‌ام: جنة الواقیه، وزیری، جلد روغنی عالی. مذهب مزین نسخ
کتابت خفی خوش بارقم: « تمت هذه الدعوات ... يوم الثلاثاء سلخ شهر صفر ختم بالخیر
والظفر سنة ست وثمانین بعد الالف. وانا العبد ابن فتح الدین، « محمد امین » ۱۰۸۶ در
کتابخانه سلطنتی.

— صحیفه سجادیه، جانمازی، جلد ضربی مذهب سرلوح مرصع نسخ کتابت خفی
متوسط بارقم: «... اقل الخلیقه ... محمد امین » « فی شهر شوال المکرم سنة اربع و سبعین
بعد الالف » ۱۰۷۴ در کتابخانه سلطنتی.

(۴۱۴) محمد امین

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه نسخ نیم دودانگ جلی و رقاع خوش بارقم: «مشقه العبد المذنب الراجی محمد امین فی ۱۲۱۴» در مجموعه خودم.

(۴۱۵) محمد امین مشکی کاشانی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن نیم ربعی، نسخ کتابت و رقاع کتابت سلیح خوش بارقم: «کتبه العبد الضعیف المحتاج الی رحمة الله الملك السبحانی محمد امین بن احمد المشکی الكاشانی. سنة سبع عشر والف ۱۰۱۷» در مجلس شورای ملی. [این برگه با اندک اختلاف تکرار شده است].

(۴۱۶) شمس الدین محمد بن امیر علی تبریزی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن رحلی بزرگ مذهب و جلد سوخت ممتاز. ثلث دو دانگ جلی و نسخ کتابت یاقوتی و رقاع کتابت عالی بارقم: «... کتبه العبد الفقیر الی رحمة الله الغنی شمس الدین محمد بن امیر علی تبریزی فی العشر الاخر من شهر ربیع الثانی سنة سبع وثلثین و تسعمائه حامد الله...» در سوزة اسلامی ترک.

(۴۱۷) محمد بن امیر علی حسنی

از خطوط او دیده‌ام: کیمیای سعادت وزیری بزرگ، جلد تیماج عنابی جدول سنگنه دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب عالی. کاغذ بغداهی مجدول مذهب چهار سرلوح مذهب عالی خط نسخ کتابت تحریر خوش بارقم: (فرغ من تحریره العبد محمد بن امیر علی الحسنی فی ثالث عشر رجب سنة ست و ثلثین و تسعمائة) ۹۳۶. رضانی - کتابخانه سلی (وهر دو خط خورده است).

(۴۱۸) محمد انصاری

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه طلائاندازی نسخ کتابت و کتابت خفی عالی - شکسته کتابت خفی خوش بارقم: «اول روز جمعه هشتم محرم الحرام سنة ۱۰۹۱ نوشته شد... العبد محمد الانصاری» بهراسی.

(۴۱۹) محمد ایاصوفیه‌ای

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه ثلث دودانگ عالی بارقم: کتبه الفقیر محمد معرف بایاصوفیه کبیر. سنة اثنی واربعمین و سائة والف «(۱۱۴۲) در سلیمانیه اسلامبول.

(۴۲۰) محمد باقر

از خطوط او دیده‌ام: صحیفه سجادیه، نسخ کتابت خفی خوش بلکه عالی بارقم: «کتبه کلبه الائمة محمد باقر فی عام ۴۰ [۱۰]» در مجموعه سید نصرانه تقوی.

۴۲۱) محمد باقر امامی اصفهانی موسوی

از خطوط اودیده‌ام: مثنوی چاپ علاءالدوله - تهران. نسخ کتابت خفی و جلی خوش بارقم: «... وانا العبد الجانی الداعی لایودالدولة السلطانی محمد باقر الموسوی الامامی اصفهانی فی سنة ۱۲۹۸».

۴۲۲) محمد باقر اصفهانی

از خطوط اودیده‌ام: تصدیق خط نیریزی پشت کتاب «عدة الداعی» نسخ کتابت خوش بارقم: «حرره محمد باقر اصفهانی» «سنة ۱۲۹۷» در کتابخانه ملی.

۴۲۳) محمد باقر اصفهانی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن جانمازی - جلد روغنی. دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «قد فرغت من تسوید هذا الکلام المجید... یوم الاربعاء من محرم الحرام من سنة ۱۱۸۵». وانا العبد الاثم الخاسر الفانی محمد باقر اصفهانی» در کتابخانه سلطنتی.

۴۲۴) محمد باقر حافظ

از خطوط اودیده‌ام: اصول کافی، رحلی کوچک مذهب عالی، نسخ کتابت خوش بارقم: «... و فرغ من کتبه العبد القاصر محمد باقر الحافظ عفی عنه فی عام «دماغ» والحمد لله رب العالمین...» [۱.۴۵] در کتابخانه سلطنتی.

— روضة کافی، نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «تم کتاب الروضة من الکافی وهو آخره بقلم القاصر محمد باقر الحافظ عفی عنه» «فی شهر جمادی الاول من شهر سنة سبع واربعمین والفاء والحمد لله...» [۱.۴۷] در کتابخانه ملی.

— کتاب الحشایش منسوب به دیستوریدوس. رحلی، کاغذ اصفهانی مجدول مذهب، عنوانها سرخ یا مشکی یک سرلوح ۸۹ تصویر آب رنگ گیاهها و جانوران. جلد ساغری مشکی مذهب. نسخ کتابت خوش. عنوانها ثلث خوش بارقم: «فقد اسر بکتب هذا الکتاب الموسوم بحشایش... ابوالفتح منوچهر خان بیگلربیگی... الصاغر القاصر محمد باقر الحافظ...» «وقد فرغت من تحریر هذا الکتاب عصر یوم الجمعة ثالث شهر الخیر والفیضان شهر الله المبارک رمضان... فی شهر سنة ثمان وثلثین بعد الالف» سنة ۱۰۳۸ در کتابخانه سلطنتی.

— فروع کافی نیم ورقی، کاغذ خان بالغ. مجدول مذهب، جلد سوخت تحریر عالی نسخ کتابت خوش بارقم: «فرغ من کتبه العبد القاصر محمد باقر الحافظ عفی عنه» در کتابخانه سلطنتی.

۴۲۵) محمد باقر بن خالد معلم - شیخ

از خطوط او دیده‌ام: کتیبۀ مسجد پینه‌دوز که اکنون به چهل‌ستون اصفهان منتقل شده است بارقم: «... کتبه شیخ محمد باقر بن خالد المعلم سنة ۹۵۵» ثلث خوش.

۴۲۶) محمد باقر خوانساری

از خطوط او دیده‌ام: شش دفتر مثنوی، وزیری هر دفتر سرلوح جدید مبتذل دارد. مسجدول مذهب، جلد روغنی نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «قد فرغ من تسوید هذا الکلام المستطاب المسمى بالمثنوی المعنوی فی یوم الاثنین الاحد عشر من شهر جمادی الثانی فی ید الحقییر الفقیر المحتاج الی عفوره الباری، ابن محمد هاشم، محمد باقر خوانساری. سنة سبع وستین و سأتین بعد الالف من الهجرة النبویة المصطفویة سنة ۱۲۶۸» در کتابخانه مجلس.

۴۲۷) محمد باقر خوراسکانی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن رحلی، جلد ساغری مشکى ضربی مطلا. دو صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب - دو صفحه افتتاح متن وحاشیه مرصع مذهب عالی، نسخ کتابت جلی متوسط بارقم: «این قرآن مجید ... حسب فرمان ... ابو الفتح والنصر ... السلطان فتحعلیشاه قاجار ... سمت تحریر یافت کاتب ارقام خسروانی محمد باقر خوراسکانی» «سنة ۱۲۳۵» در کتابخانه سلطنتی.

۴۲۸) محمد باقر شهرستانی - میر

از خطوط او دیده‌ام: نهج البلاغه، قطع نیم ربعی یک سرلوح مذهب مرصع عالی. جلد ساغری مشکى ترنج ونیم ترنج ضربی (ترکی). خط نسخ کتابت خفی شبیه برقاع - عناوین و آخر رقاع خوش. پایان: «وفقت الا تمام هذه النسخة المباركة الميمونة فی یوم الجمعة ثامن عشرین شهر رمضان المبارك من شهور سنة تسعين بعد الالف من الهجرة (۱۰۹۰) وانا العبد المحتاج الی رحمة ربه الغنی محمد باقر بن ابی الفتوح الموسوی الحسینی الشهرستانی» فروش (سهیلی).

— نهج البلاغه، نیم ربعی جلد ساغری ضربی. سرلوح مذهب، نسخ ورقاع کتابت خفی خوش «... فی یوم الجمعة ثامن عشرین شهر رمضان المبارك من سنة تسعين بعد الالف من الهجرة (۱۰۹۰) وانا العبد المحتاج الی رحمة ربه الغنی محمد باقر بن ابی الفتوح الموسوی الحسینی الشهرستانی» آقا محمود فرهاد معتمد [ظاهراً این دو نسخه یکی است].

— صحیفۀ سجادیه، نیم ربعی مذهب، جلد روغنی برگ مویبی نسخ ورقاع کتابت خفی خوش بارقم: «حرره العبد المذنب المحتاج الی رحمة ربه الغنی محمد باقر بن ابی الفتوح الحسینی الموسوی الشهرستانی فی یوم الخمس الحادی عشر من شهر شعبان المعظم من شهور سنة ست و

ثمانین بعدالالف سن الهجرة...» «۱۰۸۶» در مجموعه آقای سهیلی.

۴۲۹) محمد باقر شیرازی-محمد تقی همدانی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن بغلی جلدروغنی. دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب، نسخ و آخر رقاع کتابت خفی خوش. خواص سور شکسته کتابت خفی خوش بارقم: «تمت - الكتاب ... حسب الفرمایش ... میرزا محمد ابراهیم الاصفهانی ... علی یدالحقیر... ابن مرحوم الحاج علی اصغر ... محمد باقر شیرازی فی سنة الثامن والاربعون والمأتین بعدالالف سن الهجرة المقدسة...» (۱۲۴۸) رقم شکسته: «حرره محمد تقی الهمدانی» در مجموعه خودم.

۴۳۰) محمد باقر طبیب یزدی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن وزیری. جلد میشن مذهب اندرون سوخت تحریر. دو- صفحه افتتاح متن و حاشیه مذهب سرصع. صفحه‌ها تماماً یک حاشیه تشعیرسازی مذهب دارد. نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «محمد باقر متطبب یزدی» سال ۱۰۷۰ در سوزة ایران باستان.

۴۳۱) محمد باقر طهرانی

از خطوط اودیده‌ام: سرقع (ده صفحه) نسخ کتابت خوش بارقم: «پیش کش... السلطان محمد شاه قاجار ... العبد المذنب محمد باقر [ابن حاجی عباس] الطهرانی» «۱۲۵۱» در کتابخانه سلطنتی.

۴۳۲) محمد باقر

از خطوط اودیده‌ام: صحیفه سجادیه بغلی نسخ کتابت خفی و رقاع خوش بارقم «وقد فرغت من تسوید هذه الادعية الشریفه فی یوم الجمعة السادس والعشرون من شهر جمادی الاول لسنة خمس عشر فوق الالف. وانا العبد الضعیف الغوی المحتاج الی رحمة الله الملك القوی ابن حاجی محمد، محمد باقر» [۱۰۱۵] حاجی ابوالقاسم.

۴۳۳) محمد بدیع همدانی

از خطوط اودیده‌ام: یک رقعہ نسخ دودانگ خوش بارقم: «راقم الحروف محمد بدیع [؟] الهمدانی» «سنة ۱۲۲۷» از سرقع شماره ۲ کتابخانه آستانه قدس رضوی.

سید محمد بقاء = پرتو = شرف المعالی.

۴۳۴) محمد بلغرادی

از خطوط اودیده‌ام: دو قطعه از سرقع، نسخ کتابت جلی ترکی خوش بارقم: «الفقیر محمد بلغرادی» در سوزة اسلامی ترک.

۴۳۵) محمد تبریزی-سید

از خطوط اودیده‌ام: دعای مشلول جانمازی، جلد روغنی. سرلوح مرصع نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه اقل السادات محمد بن جلال الحسینی التبریزی» فی سنة ۱۳۰۵ «در کتابخانه سلطنتی.

۴۳۶) محمد تقی گلپایگانی

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه نسخ و رقاع دودانگ جلی خوش بارقم: «کتبه العبد... محمد تقی گلپایگانی فی شهر ذی القعدة سنة ۱۳۲۰» در مجموعه خودم.

محمد بن شمس الدین تبریزی = علاء الدین.

محمد بن عبدالواسع تبریزی (رجوع شود به ترجمه محیی) کتابخانه سلطنتی.

۴۳۷) محمد تجلی-حافظ

از خطوط اودیده‌ام: یک لوحه ریحان وثلث نیم دودانگ کتیبه و نسخ و رقاع نیم دودانگ کتابت خوش بارقم: «حرره العبد المذنب حافظ محمد تجلی ترجمان دیوان همایون ۱۳۵۱» در موزه اسلامی ترک.

۴۳۸) محمد بن زین العابدین تبریزی

از خطوط اودیده‌ام: صحیفه سجادیه، نیم ربعی، جلد روغنی. سرلوح مرصع. دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب، نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «حسب الفرموده امیر محمد حسن خان... العبد... ابن زین العابدین محمد التبریزی...» «بتاریخ یوم الخمیس تاسع عشر شهر ذی قعدة الحرام من شهر سنة ۱۲۳۲...» در کتابخانه سلطنتی.

۴۳۹) محمد تبریزی-سیر

از خطوط او دیده‌ام: قسمتی از قرآن وزیری. اولین مذهب دوره تیموری بوده. تا آخر مذهب وجدول سازی، دوسطر اول و آخر بقلم زرو وسط لاجورد بخط رقاع جلی. متن هشت سطر در صفحه نسخ کتابت خفی یاقوتی خوش بارقم: «کتبه العبد الضعیف المحتاج الی رحمة الغنی سیر محمد بن محمدی التبریزی» «تحریراً فی اواخر شهر ذی الحجة الحرام سنة ثلاث وثمانین و تسعمائة» ۹۸۳ (تسعمائة را تحریف کرده سبعمائة کرده اند). در کتابخانه سلطنتی.

۴۴۰) محمد بن عبدالحی تبریزی

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه از مرقع مالک، ثلث و ریحان سه دانگ جلی و نسخ کتابت و رقاع کتابت ممتاز بارقم: «کتبه العبد المستغفر من ذنبه محمد بن عبدالحی التبریزی

فی رمضان سنة ست و ثمانمائه (۸۰۶) در خزینه طوپ قاپوسرای.

(۴۴۱) محمد تقی

از خطوط اودیده‌ام: دو قطعه نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «حرره العبد المذنب اقل الطلبة محمد تقی غفرله» از مرقع شماره ۱۰ کتابخانه آستانه رضوی.

(۴۴۲) محمد تقی ابن محمد علی بروجردی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن نسخ و رقاع کتابت خوش (ترجمه نستعلیق خفی متوسط) بارقم: «قد فرغ من الکلام المجید فی یوم الثلثا خامس عشر شهر شوال المکرم، حسب الاشارة... میرزا علی... حرره العبد... محمد تقی ابن مرحوم محمد علی البروجردی سنة ۱۲۲۵» برای فروش نزد جهانشاهی.

— یک قطعه نسخ کتابت عالی بارقم: «نمقه محمد تقی البروجردی» «سنة ۱۲۳۸» در کتابخانه ملی.

(۴۴۳) محمد تقی حسینی

از خطوط اودیده‌ام: مرقع (پانزده رقعہ) نسخ دودانگ جلی و کتابت و خفی متوسط بارقم: «کتبه محمد تقی الحسینی» «سنة ۱۳۱۳ و سنة ۱۳۱۴» در مجموعه خودم.

(۴۴۴) محمد تقی دزفولی

از خطوط اودیده‌ام: صحیفه کاسله سجادیه قطع جانمازی، یک سرلوح مذهب. جلد ساغری مشکى - جدول مذهب یک زوج، خط نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «کتبه العبد محمد تقی الدزفولی» «سنة ۱۱۴۰ سن الهجرة» در مجموعه خودم.

(۴۴۵) محمد تقی شوشتری

از خطوط اودیده‌ام: الصحاح فی اللغة، متن: نسخ کتابت خفی خوش. عناوین ریحان و ثلث دودانگ جلی عالی بارقم: «قد وقع الفراغ من تسويد هذه النسخة المفيدة الموسومة بالصحاح الجوهري، متن و حاشیة علی ید اقل عباد الله الغنی ابن حیدر، محمد تقی شوشتری... فی تاریخ یوم الجمعة من شهر شعبان المعظم سنة ۱۰۹۳ ثلاث و تسعون بعد الالف - سن الهجرة...» در مجموعه موقر - سنا [که ظاهراً مراد مجموعه موقر است که بمجلس سنا انتقال یافته است].

(۴۴۶) محمد تقی همدانی

از خطوط اودیده‌ام: ترجمه آثار البلاد زکریا ابن محمد بن محمود قزوینی، مترجم جهانگیر میرزا بنام ناصرالدین شاه، وزیرى جلد روغنی سرلوح دارد، نسخ کتابت خفی خوش

بارقم: «تمام شد ترجمه کتاب آثار البلاد در یوم دوشنبه چهاردهم شعبان المعظم فی سنة ۱۲۶۹. کتبه محمد تقی ابن محمد کاظم الهمدانی» در کتابخانه سلطنتی.

۴۴۷) محمد تقی ابن محمد علی

از خطوط اودیدهام: قرآن نیم ورقی. جلد روغنی عالی، دو صفحه افتتاح متن وحاشیه مرصع نسخ کتابت خوش بارقم: «برسم اهداء... ناصرالدین شاه... اقل الحاج العبد المحتاج محمد تقی بن محمد علی» «فی شهر رجب سنة ۱۲۶۸...» در کتابخانه سلطنتی.

۴۴۸) محمد تقی بن محمد ابراهیم اصفهانی

از خطوط اودیدهام: کتیبه سردر ورودی مسجد رکن الملک در تخت پولاد اصفهان ثلث رقاع خوش بارقم: «کتبه محمد تقی ابن محمد ابراهیم اصفهانی ۱۳۲۰».

۴۴۹) محمد تقی بن محمد زمان

از خطوط اودیدهام: جذات الخلود بزرگ نیم ورقی، نسخ ورقاع نیم دودانگ عالی. نسخ ورقاع کتابت خفی عالی بارقم: «حسب الاشارة آقا محمد رضا... خلف صدق... حاج- محمد حسن تاجر تبریزی بسعی... آقا محمد مذهب باشی... ابن محمد زمان، محمد تقی صورت اتمام یافت... یوم الاربعاء ثانی شهر ذی قعدة الحرام سنة ۱۲۶۰ اثنین و مأتان - بعد الالف سن الهجرة...» برای فروش - آقای دکتر جزایری.

۴۵۰) محمد جعفر

از خطوط اودیدهام: دعای صباح، نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «محمد جعفر ۱۲۲۷» متفرقه.

۴۵۱) محمد جعفر اردوبادی

از خطوط اودیدهام: مجمع الفرس سروری جلد ضربی، نسخ تعلیق مانند متوسط بارقم: «... علی ید الفقیر بیمقدار محمد جعفر بن محمد اردوبادی ساکن گنجه» «تحریراً فی التاریخ چهاردهم شهر صفر ختم بالخیر والظفر سنة ۱۰۸۲» در مجموعه مهدوی.

۴۵۲) محمد جعفر اصفهانی

از خطوط اودیدهام: اسفار (مجلد سوم) وزیر کاغذ فستقی مجدول مذهب سرلوح مذهب. نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «محمد جعفر ابن رجبعلی اصفهانی...» «وقد اتفق الفراغ یوم الخمس من ایام شهر شوال من شهر سنة اثنین خمسين ومأتین بعد الالف...» ۱۲۵۲ در کتابخانه سلطنتی.

— اسفار (امور عامه) وزیر کاغذ ترمه مجدول مذهب یک سرلوح. جلد ساغری

مشکی نسخ کتابت خفی متوسط بارقم : «فی سلخ شهر جمادی الثانی سن شهور سنة خمسين وسأتين بعدالالف... للولی الاعظم... میرمحمد مهدی امام الجمعة والجماعة سلطان العلماء... وانا العبد... ابن رجب علی محمد جعفر سنة ۱۲۸۰»^۱ در کتابخانه سلطنتی.

۴۵۳) محمد جعفر قاری تبریزی

از خطوط او دیده ام: صحیفه سجادیه، نیم ربعی، جلد روغنی، دوسر لوح مرصع. دو- صفحه اول متن وحاشیه مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «وقد تشرفت بكتابة هذه الصحیفه... محمد جعفر القاری التبریزی... وهذه الصحیفه ثمان وخمسون سن کتابتی واسئل الله ان یوفقنی باتمام الالف» و «حرر ذلك فی سنة ۱۱۲۳ بتوفیق الملك المعین» در کتابخانه سلطنتی.

۴۵۴) محمد جعفر حسینی رضوی

از خطوط او دیده ام: صحیفه سجادیه، نیم ربعی. جلد روغنی - دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب مرصع. نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «تم ما اردناه حاسداً و مصلياً يوم - الاربعاء السابع عشر من شهر ذی قعدة الحرام من شهور سنة ثلاثین ومائة بعدالالف... کتبه العبد الاحقر المفتاق الی رحمة ربه الغنی محمد جعفر الحسینی الرضوی» «سنة ۱۱۳۰» در کتابخانه سلطنتی.

۴۵۵) محمد جعفر شیرازی

از خطوط او دیده ام: صحیفه سجادیه، وزیری کوچک مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط. نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «وقد فرغ من نسوید يوم السبت خامس شهر جمادی الثانی تسع و سبعین بعدالالف علی يد ضعيف المذنب الفقیر الحقییر محمد جعفر کاتب - الشیرازی» ۱۰۷۹ در کتابخانه سلطنتی.

۴۵۶) محمد جعفر بن محمد ابراهیم قمی

از خطوط او دیده ام: زاد المعاد وزیری سرلوح مذهب مرصع. صفحات مذهب. نسخ کتابت عالی وترجمه نستعلیق کتابت خفی متوسط، آخر رقاغ عالی بارقم: «برحسب حکم... فتحعلیشاه قاجار... نمقه محمد جعفر بن محمد ابراهیم القمی» «فی [۰] ۱۲۲» در کتابخانه سلطنتی.

۱- کذا و با احتمال قوی باید ۱۲۵۰ باشد چه اگر خمسين هم ثمنین خوانده شود

از نظر حیات میر محمد مهدی امام جمعه طهران که معاصر فتحعلی شاه و محمد شاه بوده صحیح نیست. (حسین محبوبی)

(۴۵۷) محمد جعفر گنجوی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن مذهب جلد روغنی، نسخ کتابت خفی غبار خوش با رقم: شرفت بالتوفیقات الاولی والغایات السرمدی کتب هذا المصحف الجلی بالخامة الخفی وشرفت باتمامه یوم الخمیس من ایام عشر الاول من شهر جمیدی الثانی من شهور سنة الف ومائة و ثلثین بعد الهجرة النبویة صلی الله علیه ... وانا العبد ابن الحاج محمد کریم، محمد جعفر گنجوی غفر الله [له] ولوالد. سنة ۱۱۳۰ نزد میرزا علی اصغر.

(۴۵۸) محمد جعفر لاهیجانی

از خطوط اودیده‌ام: آداب عبای، نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «قد فرغت بعون الله تعالی ... من کتابة هذا الكتاب فی یوم الاربعاء ثمان عشر شهر رمضان المبارك من السنة الخامسة بعد التسعین والالف من الهجرة. العبد المذنب العاصی المؤمن الی عفوره الکریم ابن محمد حسین، محمد جعفر لاهیجانی. اللهم...» در مجموعه خودم.

(۴۵۹) محمد جعفر یزدی

از خطوط اودیده‌ام: منتخب الاعمال علی نقی ابن ابی محمد استرآبادی، وزیری کوچک مذهب عالی، نسخ ورقاع خوش بلکه خفی متوسط. بارقم: «حسب الامر... درة التاج افسر شاهنشاهی، قره باصره اعلی حضرت ظل الاهی اعنی نواب اشرف ارفع والا... [جای اسم محو شده] فرمانفرمای مملکت [فارس] (جای اسم محو شده) - حرره العبد الاقل الاحقر المفتقر الی عفوره الملك الاکبر ابن محمد باقر، محمد جعفر فی اوایل شهر صفر المظفر من سنة ۱۲۳۸ من الهجرة النبویة» در مجموعه رکن الدوله [اگر کلمه فارسی درست باشد قاعده باید بنام حسین علی میرزا فرمانفرما فرزند فتحعلیشاه و والی فارس بوده باشد].

— ادعیه نیم ربعی، نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «فی شهر شوال المکرم وانا العبد الاقل... ابن محمد باقر، محمد جعفر فی ۱۲۲۴» در مجموعه شاهزاده افخم السلطنه اعتضادی.

(۴۶۰) محمد جعفر

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه نسخ کتابت جلی خوش بلکه عالی بارقم: «العبد محمد جعفر ۱۲۲۰» (تاریخ قدری مشکوک است ولی بهر صورت متعلق به اوایل قرن سیزدهم ودوره فتحعلیشاه است). برای فروش.

(۴۶۱) محمد بن جلال تبریزی - سید

از خطوط اودیده‌ام: ادعیه مختلفه، بغلی مذهب، نسخ ورقاع کتابت خوش بارقم: «بجهة... اعتضاد السلطنه... محرر گردید. کتبه اقل السادات محمد بن جلال الحسینی - التبریزی» «سنة ۱۳۱۱» در کتابخانه سلطنتی.

(۴۶۲) محمد حافظ (حافظ محمد)

از خطوط اودیده‌ام: یک لوحه ثلث نیم‌دانگ کتیبه. رقاع نیم‌دانگ معمولی عالی
بارقم: «اندرون همایون خدملرندن حافظ محمد دینداری» درالوجامع - بورسہ.

(۴۶۳) محمد حافظ سبزواری

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه از سرقع شاه اسمعیل. ثلث دودانگ به سفیدآب محرر
عالی. نسخ کتابت یاقوتی عالی. رقاع کتابت خوش بارقم: «مشقه العبد المحتاج الی رحمة الله
الولی الغنی محمد الحافظ السبزواری» در خزینة طوپ قاپوسرای.

(۴۶۴) محمد حافظ هروی

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه از سرقع امیرغیب بیک، نسخ و رقاع سه دانگ جلی
خوش بارقم: «نمقه العبد المذنب الراجی الی رحمة الله القوی محمد الحافظ الهروی غفرالله»
در خزینة طوپ قاپوسرای.

محمد بن حسام = شمس الدین. نستعلیق ثلث.

(۴۶۵) محمد حسن

از خطوط اودیده‌ام: سرقع (۱۶ رقعہ باقی قصاید و خطوط) ثلث سه دانگ تزیینی
نسخ کتابت نستعلیق دودانگ و سه دانگ، رقاع کتابت خفی متوسط بارقم: «مشقه العبد
الائم محمد حسن» (قرن ۱۳) در کتابخانه سلطنتی.

(۴۶۶) محمد حسن

از خطوط اودیده‌ام: دورقعہ از سرقع نسخ سه دانگ جلی متوسط بارقم: «کتبه العبد
الاقل الخطاطین محمد حسن غریب الوطن» «۱۲۵۲» در کتابخانه سلطنتی.

(۴۶۷) محمد حسن اصفهانی [حداد]

از خطوط اودیده‌ام: ادعیة نیم‌ربعی، جلد روغنی - مذهب. نسخ ورقاع کتابت
خوش بارقم: «بجهة سرکار... امین الدولة البهية الخاقانية... و انا العبد... اقل الحاج ابن
حاجی محمد تقی، محمد حسن اصفهانی فی سنة ۱۲۳۷». بخط دیگری نوشته‌اند: «خط حاج
حسن حداد» در مجموعه خودم.

— ادعیة نیم‌ربعی جلد میشن مذهب. کاغذ فرنگی الوان مجدول مذهب به سفیدآب
و مرکب الوان نوشته شده است. نسخ کتابت جلی متوسط بارقم: «... حاجی محمد حسن
الاصفہانی الشهیر بالناقوسی» (قرن ۱۳) برای فروش.

— ادعیہ نیم ربعی بہ سفید آب والوان نسخ ورقاع کتابت خفی یا خوش بارقم: «بہ جهت سرکار ... خسروخان والی زادہ گرجستان فرمانفرمای کشور اصفہان تحریر آمد. راقم الحروف کلب آستان علی علیہ السلام اقل الحاج محمد حسن اصفہانی فی ۱۲۴۲» برای فروش.

(۴۶۸) محمد حسن اصفہانی

از خطوط اودیدہ ام: قرآن بغلی، جلد سوخت تحریر عالی. دو صفحہ اول متن و حاشیہ مرصع عالی. نسخ غبار خوش بارقم: «انا العبد الجانی ابن مرحوم محمد جعفر، محمد حسن۔ اصفہانی» «فی سادس و عشرين شهر شوال المکرم فی سنۃ ۱۲۶۰» در کتابخانہ سلطنتی.

(۴۶۹) محمد حسن تبریزی۔ سید

از خطوط اودیدہ ام: تعقیبات نماز، نیم ربعی۔ جلد روغنی. مذهب، نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «کتبہ ... محمد حسن الحسینی التبریزی» «سنۃ ۱۲۳۵» در کتابخانہ سلطنتی.

— نیم قطعہ نسخ دودانگ جلی عالی بلکہ ممتاز. رقاع کتابت جلی عالی بارقم: «کتبہ العبد الاثم محمد حسن الحسینی التبریزی ۱۲۳۴» در مجموعہ خودم.

— دعای صباح وغیرہ، وزیری کوچک، نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «حررہ الداعی لایود السلطنۃ البھیة السلطانیة محمد حسن الحسینی التبریزی» «سنۃ ۱۲۳۶» در کتابخانہ سلطنتی.

(۴۷۰) محمد حسن جزائری

از خطوط اودیدہ ام: کتیبہ ایوان تعمیری شاہ سلطان حسین در مسجد جامع اصفہان. ثلث دودانگ کتیبہ متوسط بارقم: «کتبہ ابن شیخ محسن محمد حسن الجزائری» ۱۱۱۲»

(۴۷۱) محمد حسن سبحانی

از خطوط اودیدہ ام: بیاض ادعیہ کوچک جلد روغنی۔ مذهب، نسخ کتابت خفی خوش (بشیوہ آقازین العابدین قزوینی) بارقم: «حسب الاشارة... اعتماد الدولہ... میرزا آقاخان صدراعظم ادام الله تعالی دولته... سمت تحریر پذیرفت و انا العبد الحقیر الفقیر المسکین المستکین محمد حسن الکاتب سبحانی» «۱۲۷۳» نزد حاج ابوالقاسم.

(۴۷۲) محمد حسن شیرازی

از خطوط اودیدہ ام: دعای مشلول جانمازی. جلد روغنی، سرلوح مرصع، نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «حسب الامر... میرزا محمدخان سپہسالار اعظم... محمد حسن الکاتب الالهی شیرازی» «فی ۱۲۸۲» در کتابخانہ سلطنتی.

(۴۷۳) محمدحسن گنجوی

از خطوط اودیده‌ام : جزوه سوره‌ها و ادعیه نیم‌ربعی، نسخ کتابت جلی خوش. یکی رقا ع بهمان قلم بارقم : «بجته سرکار عالیجاه رفیع جایگاه آقا میرعلی اکبر قلمی گردید. وانا العبد الاقل محمدحسن گنجوی فی ۱۲۶۵» نزد حاج ابوالقاسم برای فروش.

(۴۷۴) محمد حسن همدانی

از خطوط اودیده‌ام: طرب‌المجالس، روغنی عالی مذهب عالی، نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «حسب الامر... رکن الدوله فرمانفرمای مملکت خراسان و سیستان روحانفاده فی شهر شوال المکرم درارض اقدس سمت انجام و اتمام گردید. العبد الاثم الحاج محمدحسن الهمدانی سنة ۱۳۰۶» در مجموعه مهدوی.

(۴۷۵) محمد حسین

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه نسخ نیم‌دودانگ جلی عالی بارقم: «مشقه تراب اقدام المؤمنین ناقلا من خط الاستاد احمد النیریزی، محمدحسین فی ۱۲۳۵» در مجموعه خودم.

— یک قطعه متن نسخ کتابت عالی درحاشیه رقا ع نیم‌دودانگ خوش بارقم: «فی ایام دولته السلطان فتحعلیشاه قاجار... سمت تحریر پذیرفت. کتبه العبد محمد حسین فی سنة ۱۲۴۱» در مجموعه آقای سلطان‌القرائی.

— یک قطعه نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «حرره العبد محمدحسین فی ۱۱۹۶» در مجموعه خودم.

— یک قطعه ثلث دودانگ جلی- نسخ کتابت خوش بارقم: «حرره محمد حسین» (قرن ۱۲-۱۳) در مجموعه خودم.

(۴۷۶) محمد حسین-سید

از خطوط اودیده‌ام: سرقع (۹ رقع) نسخ کتابت خوش بارقم: «وانا العبد الاقل محمد حسین الحسینی» «فی شهر ربیع الاول فی ۱۲۵۱» در کتابخانه سلطنتی.

(۴۷۷) محمد حسین آقائی

از خطوط اودیده‌ام: سیزده رقع (از سرقع) نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «العبد الفقیر آقائی فی ۱۱۹۸» و «العبد الداعی محمد حسین شهیر باقائی» در کتابخانه سلطنتی.

(۴۷۸) محمد حسین سالک اصفهانی

از خطوط اودیده‌ام: ادعیه نیم‌ربعی، جلد روغنی سرلوح مرصع. دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب. نسخ کتابت و رقا ع خوش بارقم: «... السلطان ناصرالدین شاه... درجه

قبول یابد. کتبه العبد الداعی لدوام الدولة العلیة العالیة السلطانی محمد حسین الاصفهانی -
المتخلص بسالک» در کتابخانه سلطنتی.

— کلمات قصار نیم ربعی، جلد روغنی. سرلوح مرصع. نسخ کتابت خفی جلی ورقاع
خوش بارقم: «بجهت هدیة حضور... ناصرالدین شاه قاجار... سمت تحریر پذیرفت... کتبه
محمد حسین الاصفهانی المتخلص بسالک» «فی سنة ۱۲۷۵» در کتابخانه سلطنتی.

— ادعیه نیم ربعی، مذهب. نسخ ورقاع کتابت خفی خوش بارقم: «بجهت هدیة
حضور... میرزا محمدخان سپه سالار دام مجد العالی سمت تحریر پذیرفت. امید که مقبول
طبع آن... افتد. کتبه محمد حسین الاصفهانی المتخلص بسالک فی شهر ذیحجة الحرام
من شهر سنة ۱۲۷۶ من الهجرة المقدسة النبویة» در مجموعه آقای سلطان القرائی.

(۴۷۹) محمد حسین اصفهانی

از خطوط او دیده ام: یک قطعه نسخ کتابت خوش. رقاع بارقم: «کتبه العبد الداعی
محمد حسین الاصفهانی سنة ۱۲۴۱» در کتابخانه ملی پاریس.

— ادعیه مختلفه، قطع نیم ربعی. کاغذ ترمه مجدول حواشی مذهب. یک سرلوح
مذهب. بین السطور طلا اندازی شده. نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «خاطر خطیر ملک آرا
و ضمیر منیر جهانگشای اعلی حضرت... ابوالنصر والفتح... مایل است کتاب کتب ادعیه و
اذکار و استنساخ صحف و احداث و اخبار... بناء علی هذا این داعی دوام دولت ابد مدت
اقل الخطاطین این کتاب ادعیه را هدیة بدرگاه سپهر دستگاه صاحب قران اعظم روحی فداء نمود.
وانا العبد محمد حسین الاصفهانی» «سنة ۱۲۴۶» در کتابخانه ملی.

(۴۸۰) محمد حسین اصفهانی فدا

— از خطوط او دیده ام: دعای صباح رقاع و نسخ کتابت عالی بارقم: «... محمد
حسین الاصفهانی متخلص بفدا...» (قرن ۱۳) در مجموعه آقای نصیری - دانشگاه.

(۴۸۱) محمد حسین بروجردی

از خطوط او دیده ام: دعای صباح، نیم ربعی دو صفحه اول مذهب مرصع خوش بارقم:
نسخ کتابت خوش بارقم: «حسب الامر بندگان... محمد علی بیگ. کتبه... محمد حسین
بروجردی ۱۲۵۳» آقای دکتر پیروز از تبریز.

(۴۸۲) محمد حسین تبریزی

از خطوط او دیده ام: یک رقعہ نسخ کتابت خوش بارقم: «حرره محمد حسین -
التبریزی» در مجموعه حاج حسین آقا نخجوانی.

— یک قطعه نسخ کتابت جلی ورقاع کتابت متوسط بارقم: «حرره العبد الاثم محمد حسین التبریزی» «فی ۱۲۷۷» در مجموعه آقای سلطان القرائی.

(۴۸۳) محمد حسین حسینی

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه طلااندازی از سرقع نسخ کتابت جلی ورقاع کتابت عالی بارقم: «وانا العبد الاقل الاثم الجانی محمد حسین حسینی ۱۲۴۹ سن الهجرة المقدسة» در مجموعه خودم.

(۴۸۴) محمد حسین شیرازی-میرزا

رجوع شود به نستعلیق نویسان سرقع (ج ۳ ص ۶۸۷-۶۹۴) ترجمه احوال چندتن از خطوط اودیده‌ام: دورقعه نسخ کتابت خوش در کتابخانه سلطنتی.

(۴۸۵) محمد حسین ضیاء

از خطوط اودیده‌ام: دو قطعه نسخ کتابت جلی بمرکب مشکى و سفیدآب والوان نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «فی ایام الدولة... محمدشاه غازی خلدالله ملکه... محمد حسین ضیاء» (قرن ۱۳) در مجموعه خودم. [این برگه بانداک اختلاف تکرار شده است].
— تعلیقات. نسخ ورقاع کتابت جلی خوش بارقم: «به جهت اهداء حضور... فخرجهان ... وانا الخاطی کمتر کلب آستان حیدر ... غلام شاه اول محمد حسین متخلص بضیاء - الارجانی سنة ۱۲۵۰ سن الهجرة النبویة». در مجموعه حاج سید نصرالله تقوی.

(۴۸۶) محمد حسین طهرانی-میرزا

رجوع شود به نستعلیق نویسان - سرقع (ج ۳ ص ۶۹۵).
از خطوط اودیده‌ام: رقاع و نسخ کتابت دودانگ خوش در کتابخانه سلطنتی.

(۴۸۷) محمد حسین قائنی-سید

از خطوط اودیده‌ام: ادعیه مختلفه. جلد روغنی عالی. در حاشیه آیه الكرسی بخط رقاع عالی رقم محمد حسین حسینی تاریخ ۱۲۷۱ دارد. مذهب سرقع نسخ و رقاع کتابت جلی ممتاز بارقم: «اهداء حضور... امام الجمعة والجماعة سلطان العلماء آقای میرزا سید محمد زید عمره العبد محمد حسین حسینی القائنی ۱۲۷۱» (از بهترین و شیواترین خطوط نسخ و رقاعی است که تا کنون دیده‌ام) در مجموعه مهدوی.

— حواشی و کتیبه جلد روغنی رقاع عالی بارقم: «العبد الجانی محمد حسین بن محمد اسمعیل حسینی القائنی». در کتابخانه سلطنتی (رجوع شود به محمد علی بن محمد - اسمعیل نستعلیق نویس) (ج ۳ ص ۷۹۵).

۴۸۸) محمد حسین کازرونی

از خطوط اودیده‌ام: مناجات خمس عشر، نیم ربعی جلد روغنی عالی سرلوح مرصع بقلم زر، نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «کتبها الاقل عبادالله محمد حسین الكازرونی» «۱۱۱۰» بخط نستعلیق خوش: «آقا محمد حسین از خوشنویسان اوایل مائة دوازدهم هجری است معاصر با میرزا احمد نیریزی. جماعتی از خوشنویسان خط نسخ هستند که خط ایشان را با خطوط میرزای نیریزی تمیز دادن مشکل است. از جمله این استاد اجل است که کلام الله وسایر کتب ادعیه و غیره که نوشته است محکوک و باسم میرزای نیریزی شده ... حرره العبد الاقل ابوالفضل بن فضل الله الساوجی فی سنة ۱۲۹۹» در کتابخانه سلطنتی.

— قرآن وزیری، جلد روغنی عالی، دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی. نسخ کتابت عالی و رقاع خوش بارقم: «کتبه اقل عبادالله و اضعف خلق الله محمد حسین الكازرونی» «فی حجة سنة خمس و مائة بعد الالف...» ۱۱۰۵ در کتابخانه سلطنتی.

۴۸۹) محمد حسین ابن احمد نائینی

از خطوط اودیده‌ام: ادعیه و سور مذهب جزوه، نسخ اول و آخر رقاع کتابت خوش بلکه عالی بارقم: «قد تمت الدعوات علی ید افقر الطلاب محمد حسین ابن احمد النائینی عفی عنهما ۱۲۷۲» برای فروش جهانشاهی (شاید هم خودم خریدم).

۴۹۰) محمد حسین بن محیی هروی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن وزیری، جلد ضربی مذهب، دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی. نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «... محمد حسین ابن محیی هروی...» سال ۹۴۴ در سوزة ایران باستان.

— یک قطعه مذهب بسفیدآب وزر تحریر دارد ثلث کتابت خوش بارقم: «مشقه العبد محمد حسین بن محیی الهروی المشهور بباغ دشتی^(۲) (قرن ۱۰-۱۱) در مجموعه آقای عبدالرسولی.

۴۹۱) محمد حسین یزدی

از خطوط اودیده‌ام: بیاض کوچک ادعیه نسخ ورقاع کتابت و شکسته کتابت خفی

۱- در اصل چنین است بقلم مؤلف مرحوم طاب ثراه.

۲- باغ دینی هم خوانده می شود.

خوش بارقم: «حرره العبد الداعی لدوام الدولة القاهرة المحتاج الی رحمة ربه الغنی محمد حسین الیزدی فی شهر ربیع الاول من شهور سنة ۱۲۷۸ من الهجرة» فروشی.

— دعای کمیل جانمازی جلد روغنی، سرلوح سرصع. د و صفحه اول متن وحاشیه مذهب، نسخ کتابت جلی خوش بارقم: حرره ... ابن محمد، محمد حسین الیزدی» «فی شهر رجب سنة ۱۲۷۵...» در کتابخانه سلطنتی.

— دعای صباح وغیره، جانمازی، جلد روغنی. سرلوح سرصع نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «... ابن محمد، محمد حسین الیزدی» «فی شهر ذی الحجة الحرام من شهور سنة ۱۲۷۵» در کتابخانه سلطنتی.

۴۹۲) محمد حسین بن شرف الدین علی مازندرانی

از خطوط اودیدهام: ذخیره خوارزمشاهی کامل، نیم ورقی کاغذ کشمیری سجدول مذهب در سرهر کتاب سرلوح مذهب سرصع. نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «تمام شد کتاب موسوم به کتاب ذخیره خوارزمشاهی بتوفیق و استعانت الهی و حمایت پادشاهی بدست ضعیف... محمد حسین بن شرف الدین علی بن کمال الدین مازندرانی در دارالمؤمنین ساری...» «در تاریخ روز سه شنبه بیست و هفتم محرم الحرام سنه نهصد و هفتاد و هفت...» ۹۷۷ در کتابخانه سلطنتی.

۴۹۳) محمد حسین حافظ

از خطوط اودیدهام: انوار النعمانیه سید نعمة الله جزایری، قطع وزیری سجدول مذهب نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «حسب الامر ... حاجی میرزا عبدالجواد... بتحریر اقل عباد الله محمد حسین الحافظ فی تحت قبة الرضا... اتمام پذیرفت» «فی یوم الخمیس تاسع شهر ربیع الثانی من شهور سنة الف و مائتین و سبع و ثلثین من الهجرة النبویة ۱۲۳۷» در مجموعه خودم.

۴۹۴) محمد حسین نیریزی

از خطوط اودیدهام: زاد المعاد نسخ کتابت خوش بارقم: «قدتم الكتاب ... فی شهر شوال المکرم. کتبه العبد الاثم الجانی محمد حسین النیریزی سنة ۱۲۴۴» عرضه به مجلس شورای سلی.

۴۹۵) محمد حفظی

از خطوط اودیدهام: یک لوحه ریحان دودانگ و ثلث دودانگ عالی. نسخ ورقاع کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد المذنب محمد الحفظی ... المرحوم... السلطان محمد بن

— قرآن نسخ کتابت جلی عالی بارقم: «... خواجه زاده محمد سنة ۱۰۸۰» در سوزة اسلامی ترك.

۵.۱) محمد بن مصطفی خوانساری

از خطوط اودیده‌ام: دعای سمات، نیم‌ربعی. جلد روغنی. دو صفحه اول حاشیه مذهب، نسخ کتابت متوسط بارقم: «کتبه... ابن المصطفی، محمدالخوانساری» «سنه ۱۲۳۷» در کتابخانه سلطنتی.

۵.۲) محمد خوانساری

در ضمن نستعلیق نویسان به او اشاره شد (ج ۳ ص ۷۱۲).
از خطوط اودیده‌ام: قرآن بغلی، جلد روغنی چهار صفحه مذهب مرصع نسخ غبار متوسط بارقم: «... میرزا محمد خوانساری...» سال ۱۲۹۱ در کتابخانه ملی.

۵.۳) محمد خوراسکانی

از خطوط اودیده‌ام: یک رقع (از سرقع) نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «کتبه ناقله عن خط الاستاد الکامل آقائی آقازین العابدین اصفهانی. کتبه العبد محمدالخوراسکانی» در کتابخانه سلطنتی.

۵.۴) محمد بن حاجی ذوالفقار

از خطوط او دیده‌ام: قرآن بغلی جلد روغنی عالی. دو صفحه افتتاح و متن و حاشیه مرصع عالی، نسخ غبار خوش بارقم: «هذا جلد السادس والثمانون من جملة كتابة الفقير الحقير لمحتاج الى الملك الاحد ابن حاجي ذوالفقار، محمد» «فی ۱۱۰۷» در کتابخانه سلطنتی.

محمد راسم: رجوع شود به مصطفی افندی ونیز محمود شوقی. ثلث.

۵.۵) محمد راسم

در نستعلیق نویسان به او اشاره شد (ج ۳ ص ۷۱۷).
از خطوط اودیده‌ام: سرقع ۱۸ صحیفه، ثلث دودانگ جلی و نسخ و رقاع کتابت خوش بارقم: «مشقه العبد الضعیف المحتاج الی ربه اللطیف محمد راسم کاتب السرای العامرة سنة ست وستین ومائة والف (۱۱۶۶) من هجرة سن له السعادة والشرف» در خزینه طوپ - قاپوسرای.

— یک سرقع ثلث چهاردانگ جلی نسخ دودانگ خوش بارقم: «کتبه الفقیر محمد راسم» در سوزة اسلامی ترك.

— سرقع ثلث سه دانگ و نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «کتبه الفقیر محمدراسم غفر ذنوبه» در سوزة اسلامی ترک.

— سرقع ثلث دودانگ و نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «کتبه الفقیر محمدراسم غفرالله ذنوبه» در سوزة اسلامی ترک.

— سرقع نسخ کتابت خوش بلکه خفی متوسط بارقم: «مشقه الفقیر الی رحمة ربه القدیر محمدراسم غفرالله ذنوبه و سترعیوبه. آسین» در خزینة طوپ قاپوسرای.

۵۰۶) محمد رؤف

از خطوط اودیدهام: لوحه در مزار سولوی. ثلث چهاردانگ جلی عالی. نسخ کتابت جلی عالی بارقم: «حرره العبد محمد رؤف» درقونیه.

۵۰۷) محمد رازی [نورالدین]

در ضمن نستعلیق نویسان به او اشاره شد (ج ۳ ص ۷۱۷).

از خطوط اودیدهام: صحیفه سجادیه نیمربعی. جلد روغنی، دو صفحه اول متن و حاشیه، مذهب سرصع نسخ کتابت خوش و نستعلیق تحریر کتابت خفی متوسط بارقم: «قد فرغ من تحریر هذه الصحیفة الكاملة مع الملحقات والترجمة ابن سیرزا بیک، نورالدین محمد الرازی» «فی تاریخ شهر ربیع الاول من شهور سنة تسع و ثمانین بعد الالف» ۱۰۸۹ در - کتابخانه سلطنتی.

۵۰۸) محمد رحیم

از خطوط اودیدهام: یک قطعه از سرقع بهرام سیرزا، ثلث دودانگ جلی محرر و نسخ کتابت خوش بارقم: «مشقه محمد رحیم» در خزینة طوپ قاپوسرای.

۵۰۹) محمد رحیم اردبیلی

ضمن ترجمه احوال نستعلیق نویسان به او اشاره شد (ج ۳ ص ۷۱۷).

از خطوط اودیدهام: یک قطعه ثلث دودانگ جلی و رقاع کتابت خفی متوسط بارقم: «جهة نورالعینی محمد جواد قلمی شد. «مشقه العبد الاقل محمد رحیم بن محتسب اردبیلی» «فی الف و سبعین و سبع» ۱۰۷۷ در مجموعه خودم. گوشه برگه نوشته اند: «حدیقه سنائی بقلم کتابت خوش بلکه عالی بارقم: «کتبه الحقییر المذنب محمد رحیم بن محتسب الاردبیلی» علی طریق الاستعجال غفر ذنوبهما و سترعیوبهما سنة ۱۰۷۶.

۵۱۰) محمد رحیم اصفهانی

از خطوط اودیدهام: قرآن بغلی، جلد روغنی عالی، دو صفحه اول متن و حاشیه سرصع

عالی، ، نسخ غبار خوش بارقم: « بر حسب فرمایش ... دبیر الملک ... وانا العبد ابن غلام علی
المشتهر بخوشنویس اصفهانی، محمد رحیم » « فی ثلاث شهر رجب المرجب فی سنة تسع و
سبعون و مأتین بعد الالف ... » ۱۲۷۹ در کتابخانه سلطنتی.

(۵۱۱) محمد رحیم نیشابوری

از خطوط او دیده ام: قرآن نیم ربعی، جلد روغنی. دو صفحه افتتاح متن و حاشیه
مذهب، نسخ کتابت خوش و رقاع خوش بارقم: « قد شرفت ... فی يوم الاربعاء اربع وعشرين
من ذی القعدة سنة سبع و سبعین بعد الالف ... العبد الاثم محمد رحیم النیشابوری. « هذا القرآن
السادس عشر » ۱۰۷۷ در کتابخانه سلطنتی.

(۵۱۲) محمد رضا

از خطوط او دیده ام: یک رقع از مرقع رقاع دودانگ جلی خوش بلکه خفی متوسط
بارقم: « کتبه العبد المحتاج الی الله الغنی محمد رضا حامد الله تعالی فی شهر محرم الحرام سنة
۱۱۱۴ » در مدرسه سپهسالار.

— چهار رقع (از مرقع) ثلث و رقاع کتابت ممتاز بارقم: « کتبه محمد رضا فی
تسع و ثمانین بعد الالف » سنة ۱۰۸۹ در کتابخانه سلطنتی.

صحیفه سجادیه وزیری کوچک جلد روغنی عالی. سرلوح مرصع. دو صفحه اول متن
و حاشیه مذهب عالی. نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: « این نسخه شریفه ... که حسب الامر
نواب اشرف ارفع همایون اعلی ... مقرر شده بود که کمترین بندگان دعاگو محمد رضا معلم
غلامان کوچک سرکار خاصه شریفه قلمی نماید؛ بتاریخ بیست و هشتم شهر رجب سن شهور
سنة اثنین و تسعین بعد الالف ... اتمام پذیرفت ۱۰۹۲ » در کتابخانه سلطنتی.

— یک قطعه ثلث سه دانگ جلی و نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: « مشقه
محمد رضا » « فی ۱۰۸۷ » در مجموعه خودم.

— یک قطعه رقاع سه دانگ جلی و دودانگ کتابت نسخ متوسط بارقم: « مشقه
العبد محمد رضا » « فی ۱۱۱۲ » در مجموعه خودم.

— یک قطعه رقاع سه دانگ جلی و نسخ کتابت متوسط بارقم: « مشقه العبد المحتاج
الی رحمة الله الغنی محمد رضا حامد الله تعالی » « فی شهر رمضان المبارك سنة ۱۱۱۲ » در
مجموعه خودم.

(۵۱۳) محمد رضا

از خطوط او دیده ام: جزوه دعای کمیل. نیم ربعی. سرلوح مذهب، نسخ ورقاع
کتابت خوش بارقم: « ... وانا العبد الداعی لدوام الدولة القاهرة الباهرة الخاقانية شید الله اطناب

دولته الی یوم التناد. محمد رضا غریب الوطن «در ۱۲۵» (ظاهراً ۱۲۵۰) در مجموعه خودم.

۵۱۴) محمد رضا حاجی

در ضمن نستعلیق نویسان به او اشاره شد (ج ۳ ص ۷۳۶).
از خطوط او دیده‌ام: دعوات و سور. رقاع و نسخ کتابت خفی عالی بشیوه تبریزی.
چند سطر نستعلیق کتابت خفی خوش بارقم: «کتبه العبد الاقل حاجی محمد رضا بن حاجی محمد سعید عفی عن جرائمهم فی سنة ۱۱۲۰ - سنة ۱۱۳۰ و سنة ۱۱۳۳ در کتابخانه سلطنتی.

۵۱۵) محمد رضا امامی

از خطوط او دیده‌ام: کتیبه گلوی ایوان شرقی مدرسه چهارباغ ثلث رقاع خوش بارقم: «کتبه محمد رضا ۱۱۱۹».
— کتیبه سردر ورودی امامزاده اسمعیل دیباج در اصفهان ثلث کتیبه سه دانگ عالی بارقم: «کتبه محمد رضا امامی».
— کتیبه نمای غربی مسجد شاه اصفهان، ثلث پنج دانگ کتیبه عالی بارقم: «کتبه محمد رضا امامی حامد الله تعالی سنة ۱۰۴۰».
کتیبه گلوی شبستان غربی مسجد شاه اصفهان. ثلث چهار دانگ کتیبه خوش بارقم کتبه محمد رضا امامی
— کتیبه ایوان شرقی مدرسه چهارباغ اصفهان. ثلث چهار دانگ کتیبه خوش بارقم: «کتبه محمد رضا ۱۱۱۹».
— کتیبه مقبره شاه عباس ثانی در قم در جوار سزار حضرت معصومه روی سرسر ثلث چهار دانگ کتیبه خوش بارقم: کتبه محمد رضا امامی».
— کتیبه کاشی معرق که از قزوین بموزه ایران باستان نقل شده است. ثلث سه دانگ کتیبه عالی بارقم: «کتبه محمد رضا امامی ۱۰۵۱».

۵۱۶) محمد رضا تبریزی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن نسخ نیم دودانگ جلی و سرسوره‌ها رقاع خوش بارقم: «قد تشرفت باتمام هذه الکلام المجید... فی شهر ذی حجة الحرام خمس و خمسون و مائتان بعد الالف سنة ۱۲۵۵ من الهجرة، لاخ... الحاج محمد صادق تبریزی... و انا العبد العاصی محمد رضا التبریزی» عرضه شده بمجلس..
— یک رقع (از سرقع) نسخ سه دانگ و کتابت خفی متوسط بارقم: «محمد رضا التبریزی المسکن» «۱۲۸۷» در کتابخانه سلطنتی.

— یک رقعہ (از سرقع) نسخ سہ دانگ خفی متوسط بارقم: «حرره محمد رضا التبریزی- الاصل» (قرن ۱۳) در کتابخانہ سلطنتی.

۵۱۷) محمد رضا زرگر

از خطوط اودیدہام: مصباح کفعمی، نسخ ورقع کتابت خفی خوش بارقم: «تمت هذه الدعوات ... يوم الخميس رابع شهر جمادى الثانی سنة سبع و سبعین بعد الالف من الهجرة... وانا اقل، ابن نجم الدین زرگر، محمد رضا» در کتابخانہ مجلس شورای ملی.

۵۱۸) محمد رضا بن علی رضا عباسی تبریزی

از خطوط اودیدہام: رجال کبیر مذهب نیم ورقی، نسخ کتابت خفی متوسط عناوین ورقع با رقم: «قد فرغ من تسوید هذا الكتاب بعون الملك الوهاب فی خامس شهر ذی الحجة سنة اثنی و ستین بعد الالف (۱۰۶۲) اقل الخلیقة محمد رضا بن علی رضا العباسی غفر الله» در مجموعہ نصیری دانشگاه.

محمد رضا شریف موسوی صفوی (رجوع شود به محمود طباطبائی).

۵۱۹) محمد رضا شیرازی

از خطوط اودیدہام: قرآن وزیری جلد روغنی، دو صفحہ افتتاح مذهب مرصع. نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «محمد رضا شیرازی...» بسال ۱۰۹۴ در موزہ ایران باستان.

۵۲۰) محمد رضا گلپایگانی

از خطوط اودیدہام: قرآن روغنی عالی. مذهب مرصع مزین عالی نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «بجهة سرکار... میرزائی میرزا کوچک... تحریر پذیرفت علی ید اقل الجانی ابن عبدالله، محمد رضای گلپایگانی فی یوم السبت من العشر الاول شهر ذی حجة الحرام من عشر الخامس من مائة الثانی من الالف الاول (!) [ظ: الثانی] من الهجرة النبویة» سنہ ۱۱۴۰ در - مجموعہ مهدوی.

۵۲۱) محمد رضا مجلسی

از خطوط اودیدہام: یک صفحہ ثلث ورقع سہ دانگ جلی متوسط بارقم: «مشقه محمد رضای مجلسی» در مجموعہ خودم.

۵۲۲) محمد رضا مشہدی

از خطوط اودیدہام: صحیفہ سجادیہ، جانمازی، جلد ساغری ضربی مذهب، سرلوح مرصع. حواشی تماماً تشعیر سازی مذهب، نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «وانا العبد ابن

اسمعیل الخادم، محمدرضا المشهدی...» «... فی یوم الخمس من ذی قعدة الحرام سنة ۱۱۱۱»
در کتابخانه سلطنتی.

(۵۲۳) محمد رضا بن محمد مقیم

از خطوط اودیده‌ام: صحیفه سجادیه، جانمازی. یک سرلوح مذهب، نسخ کتابت
خفی خوش و رقاع بهمین سنوال بارقم: «قدتمت الصحیفة الکامله مع ملحقاته علی اضعف العباد
المحتاج الی رحمة ربه الغنی ابن المرحوم محمد مقیم، محمدرضا القزوینی...» «فی اواخر شهر
محرم الحرام سنة ثمان وتسعین بعد الالف من الهجرة سنة ۱۰۹۸» برای فروش.

(۵۲۴) محمد رضی ابن محمد شفیع

از خطوط اودیده‌ام: خطبه بی نقطه و ترجمه نیم ربعی، جلد روغنی، نسخ کتابت
خفی متوسط، نستعلیق کتابت خفی بارقم: «رقمزد کلک مکسور کمترین بنده متحمل کلبه وجود
عرضی ولد محمد شفیع، محمدرضی» «فی سنة ۱۲۱۳» در کتابخانه سلطنتی.

(۵۲۵) محمد رفیع السالیانی

از خطوط اودیده‌ام: دعوات مختلفه، نیم ورقی یک سرلوح مذهب نسخ کتابت جلی
متوسط بارقم: «کتبه العبد افقر المهاجرین محمد رفیع السالیانی» «فی سنة ۱۳۵۱» در کتابخانه
سلطنتی.

(۵۲۶) محمد زمان

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه مذهب نسخ کتابت ورقاع هندی خفی متوسط بارقم:
«مشقه العبد المذنب محمد زمان» (قرن ۱۱-۱۲) در مجموعه خودم.
— یک قطعه بقلم زر نسخ دودانگ جلی و کتابت و رقاع و ثلث کتابت خفی متوسط
بارقم: «کتبه العبد المذنب الداعی محمد زمان الطباطبائی» «فی سنة ۱۰۷۰» در مجموعه خودم.

(۵۲۷) محمد بن سعید

(ابوالمحسن - ابن الساوجی)

از خطوط اودیده‌ام: الساسی فی الاساسی، نسخ ورقاع مانند عناوین ثلث دودانگ
خوش بارقم: «ابوالمحسن محمد بن سعد ابن محمد يعرف ابن الساوجی - یوم الثلثا العاشر من
شهر المبارک ربیع الاول سنة احدى عشر وسبعمائة الهجرية، بالسلطانية» (۷۱۱). نسخه را
برای فرزندش ابی طاهر محمد کتابت کرده است. پشت صفحه نوشته شده است. لکاتبه:

«دوست گر باشد هزاران کم بود دشمن ار باشد یکی بسیار بود»

و

«چو دور دور تو باشد مرا دخلق بده چو دست دست تو باشد درون کس مخراش...»

در کتابخانه سلطنتی.

محمد سعید = رجوع شود به مصطفی عاشر.

(۵۲۸) محمد سعید انصاری

از خطوط اودیده‌ام: یک رقعہ (از سرقع) نسخ کتابت خفی بزر تحریر دارد و مشکمی ممتاز بارقم: «دوازدهم شهر جمادی الاول سنہ ۱۰۸۰ سرقوم قلم شکمته شد اقل محمد سعید انصاری» کتابخانہ سلطنتی.

(۵۲۹) محمد بن سعید

از خطوط اودیده‌ام: گل و بلبیل قره‌فضلی (بترکی) نسخ ترکی کتابت عالی. آخر رقاع ملیح بارقم: کاتب الحروف کاتب محمد بن سعید لاسناد استاذہ حاجی عمر بن مصطفی نورالله سرقده.

یازدی تاریخی خامه‌شکل دفتر مونس گل و بلبیل
«سنہ ۹۶۰» در کتابخانہ دانشگاه هامبورگ

(۵۳۰) محمد بن سلطان شاه هروی

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعہ ثلث سه دانگ جلی و نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «مشقه العبد المذنب محمد بن سلطان شاه الهروی» در مجموعہ خودم.

— یک قطعہ ثلث سه دانگ جلی، نسخ کتابت رقاع جلی خوش بارقم: «محمد بن سلطان شاه الهروی» (قرن ۱۱-۱۰) در مجموعہ خودم.

— یک صفحہ از سرقع بايقرا - طهماسب، نسخ کتابت خفی و رقاع کتابت عالی بارقم: «کتبه العبد... محمد بن سلطان شاه الهروی تجاوز الله عنه عن سيئاتها... سنة تسعمائة ۹۰۰ در خزینہ طوپ قاپوسرای.

— دو صفحہ از سرقع بايقرا - طهماسب، ثلث چهار دانگ و نیم دودانگ عالی رقاع نیم دودانگ عالی - نسخ کتابت جلی و خفی عالی بارقم: «مشقه العبد الفقير الی رحمة الله محمد بن سلطان شاه تجاوز الله عن سيئاته» «مشقه العبد المذنب... محمد بن سلطان شاه الهروی تجاوز الله...» در خزینہ طوپ قاپوسرای.

— یک صفحہ از سرقع بايقرا - طهماسب. ثلث چهار دانگ و سه دانگ جلی، رقاع کتابت جلی، نسخ کتابت عالی بارقم: «مشقه العبد الفقير الحقير المذنب الراجی التجاوز والعفو عن الملك الغفور الرحيم الغنى القوي محمد بن سلطان شاه الهروی تجاوز الله عن سيئاتهما، في العشر- الاول من شوال سنة سبع عشر و تسعمائة (۹۱۷) ببلده فاخرة هرات» در خزینہ طوپ- قاپو سرای.

(۵۳۱) محمد سمنانی

از خطوط اودیده‌ام: منتخب الدعوات، وزیر جلدروغنی سرلوح مذهب، نسخ کتابت

میرزا محمد مستوفی شیرازی ... جهت ... مظفرالدین شاه... حرره المذنب محمد شفیع الارسنجانی «
فی سنة ۱۳۲۲» در کتابخانه سلطنتی.

محمد شفیع تبریزی (رجوع شود به محمد علی تبریزی) مرقع.

۵۳۷) محمد شفیع تبریزی

فرزند میرزا محمد علی خوشنویس، از نسخ نویسان طراز اول تبریز در قرن سیزدهم
بوده و قدرت قلم وی را کمتر کسی از معاصران داشته است. از آثار وی بسیار در دست است
وسی و دومین قرآنی که نوشته دیده شده است. سال وفات او را ۱۲۵۲ ذکر کرده اند که
سهو است زیرا از آثار تاریخ دار وی تا سال ۱۲۶۲ نیز موجود است و پس از آن معلوم نیست
که تا چه زمان زیسته باشد. فرزند محمد شفیع، همام جد خود محمد علی است که خوشنویس
نسخ و نستعلیق بوده است.

از خطوط او دیده ام : یک قطعه مذهب، نسخ کتابت جلی عالی و رقاع خوش بارقم :
«العبد محمد شفیع التبریزی» «فی ۱۲۵۲» در مجموعه موزه آذربایجان.

— تعلیقات نماز، نیم ربعی جلد روغنی مذهب، نسخ کتابت خوش بارقم «کتبه -
العبد الاثم ابن محمد علی، محمد شفیع التبریزی» «فی سنة ۱۲۳۸» در کتابخانه سلطنتی.
— دعای عدیله نیم ربعی جلد روغنی مذهب، نسخ کتابت جلی خوش بارقم :
«کتبه العبد الاثم الوضیع الشجی ابن محمد علی، محمد شفیع التبریزی» «سنه ۱۲۳۵» در کتابخانه
سلطنتی.

— تعلیقات نماز، نیم ربعی جلد روغنی نسخ کتابت جلی خوش بارقم : «کتبه العبد -
الوضیع ابن محمد علی، محمد شفیع غریب الوطن تبریزی المولد والمسکن...» «سنه ۱۲۵۰»
در کتابخانه سلطنتی.

— ادعیه نیم ربعی، جلد روغنی، نسخ کتابت جلی و خفی عالی بارقم : «محمد شفیع
... فی سنة ۱۲۲۸» «کتبه العبد... خلف محمد علی، محمد شفیع غریب الوطن تبریزی المسکن
سنة ۱۲۳۱» در کتابخانه سلطنتی.

— دورقه (از مرقع) نسخ کتابت عالی بارقم : «حرره العبد الاثم الوضیع الشجی
محمد شفیع التبریزی فی ۱۲۳۰» و «حرره الاثم محمد شفیع التبریزی ۱۲۲۲» در کتابخانه سلطنتی.

— بیست و دورقه (از مرقع) نسخ کتابت عالی بارقم : «حرره محمد شفیع التبریزی»
و «کتبه العبد الاقل محمد شفیع التبریزی» «سنه ۱۳۲۹» و «سنه ۱۲۴۱» و «سنه ۱۲۴۴»
در کتابخانه مجلس.

- دورقعه نسخ سه دانگ و دودانگ جلی خوش بارقم: «کتبه العبد الاثم... ابن محمد علی، محمد شفیع التبریزی» و «کتبه محمد شفیع التبریزی» «فی سنه ۱۲۴۴» و «سنه ۱۲۴۸» از مرقع شماره ۷ کتابخانه آستان قدس رضوی.
- یک قطعه طلا اندازی، نسخ کتابت و رقاع کتابت خفی عالی بارقم: «نمقه محمد شفیع التبریزی» «۱۲۲۰» در مجموعه خودم.
- یک قطعه طلا اندازی، نسخ نیم دودانگ جلی خوش بارقم: «کتبه محمد شفیع التبریزی» «۱۲۵۰» در مجموعه خودم.
- یک قطعه طلا اندازی، نسخ نیم دودانگ جلی خوش بارقم: «محمد شفیع التبریزی» «۱۲۵۵» در مجموعه خودم.
- یک قطعه نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «حرره محمد شفیع التبریزی» «سنه ۱۲۲۶» در مجموعه اسیرالکتاب.
- یک قطعه نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «کتبه العبد الاثم محمد شفیع التبریزی» «سنه ۱۲۳۹» در مجموعه اسیرالکتاب.
- یک قطعه نسخ کتابت جلی خوش ورقاع خفی متوسط بارقم: «حرره محمد شفیع التبریزی» در مجموعه اسیرالکتاب.
- یک قطعه نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «نمقه شفیع التبریزی» «سنه ۱۲۱۷» در مجموعه اسیرالکتاب.
- صحیفه سجادیه، وزیری جلد روغنی دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب مرصع، نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «کتبه العبد الاثم الوضیع الشیخی ابن محمد علی محمد شفیع التبریزی» در کتابخانه سلطنتی.
- یک رقعہ نسخ دودانگ جلی متوسط بارقم: «کتبه العبد الاثم محمد شفیع التبریزی» در مجموعه حاج حسین آقا نخجوانی.
- دعای عدیلہ نیم ربعی مجدول طلا اندازی، نسخ کتابت جلی عالی بارقم: «کتبه الاثم محمد شفیع التبریزی» «۱۲۴۸» در مجموعه آقای سلطان القرائی.
- یک قطعه طلا اندازی نسخ نیم دودانگ جلی خوش بارقم «حرره العبد الاثم محمد شفیع التبریزی مهموماً مغموماً» «فی ۱۲۵۰» در مجموعه موزه آذربایجان.

— زیارت جامعه جانمازی مذهب نسخ ورقاع کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد-
الائم الشجی ابن محمد علی، محمد شفیع التبریزی ۱۲۵۱» برای فروش.

۵۳۸) محمد شفیع وصال شیرازی

ترجمه احوال او ضمن نستعلیق نویسان گذشت (ج ۳ ص ۷۵۵) از خطوط او دیده ام:

— یک رقعه (از یک سرقع) نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «حرره العبد الفقیر وصال»
«الثانی عشر فی سنة ۱۲۵۹» در کتابخانه مجلس.

— یک قطعه نسخ و رقاع کتابت خوش بارقم: «حرره الوصال» در مجموعه خودم.
— سورة یس وفتح وادعیه، مذهب مزین نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «کتبه
العبد الداعی لایودالدولة القاهرة الباهرة السلطانی وصال الشاعر شیرازی من شهر سنة ۱۲۵۴
اربع وخمسين ومأتین بعد الالف من الهجرة المبارکة» دو صفحه آخر رقاع کتابت خفی خوش
بارقم: «بجهة تقدیم حضور... ظل السلطان... حرره الداعی لایودالدولة القاهرة وخلود السلطنه
الباهره فرهنگ ابن الوصال طاب ثراه» در مجموعه مهدوی.

— یک قطعه نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد وصال شیرازی» «سنة ۱۲۵۴»
در مجموعه خودم.

— یک رقعه نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه الوصال» در مجموعه خودم.

— یک رقعه نسخ کتابت خوش بارقم: «الداعی العبد وصال» «فی شهر جمیدی الثانی
۱۲۵۴. شیراز» در مجموعه خودم.

— پنج رقعه (از سرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: «حرره محمد شفیع ۱۲۳۸» و
«میرزا کوچک» و «شقه میرزا کوچک ۱۲۴۵» و «حرره العبد میرزا کوچک ۱۲۴۶» و «شقی
بیچاره میرزا کوچک ۱۲۴۵» در کتابخانه سلطنتی.

یک رقعه (از سرقع) نسخ کتابت بسفیداب خوش بارقم: «کتبه العبد میرزا کوچک
شیرازی» «سنة ۱۲۳۸» در کتابخانه سلطنتی.

— سرقع هجده صفحه ای مذهب. جلد ساغری ضربی وزیری، نسخ کتابت خفی و
کتابت و کتابت جلی عالی خوش بارقم: «شقه میرزا کوچک ۱۲۳۵» و «شقه میرزا کوچک
شیرازی» و «حرره العبد میرزا کوچک سنة ۱۲۴۵» و «حرره العبد الوصال سنة ۱۲۵۲» و
«فی ۱۲۳۷» و «فی ۱۲۳۸» در مدرسه سپهسالار.

— سه رقعه از سرقع نسخ کتابت خوش بارقم: «حرره العبد محمد شفیع شیرازی سنة
۱۲۴۷» و «حرره میرزا کوچک ۱۲۴۵» در کتابخانه سلطنتی.

— یک رقعه (از سرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: «حرره الوصال» «سنه ۱۲۴۶»
در کتابخانه سلطنتی.

— دورقعه نسخ دودانگ جلی متوسط بارقم: «حرره العبد وصال الشاعر» و «العبد-
وصال» «فی شهر جمیدی الاولی سنة ۱۲۵۲» و «سنه ۱۲۴۶» در کتابخانه ملی.

— شش رقعه (از یک سرقع ۴۲ رقعه ای) نسخ کتابت خوش بارقم: «العبد الاقل-
الوصال الشیرازی ۱۲۴۵» و «حرره یوم الثلاثاء فی عشر شهر شعبان من شهور سنة اربع واربعون
ومأتان بعد الالف . العبد الاقل الوصال غفرله» و «کتبه لقره عینی الودود میرزا محمود»
۱۲۴۵ - ۱۲۴۴ در کتابخانه ملی.

— یک قطعه نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه الوصال» «۱۲۵۵» از سرقع شماره
۱۲ کتابخانه آستانه رضوی.

— یک قطعه نسخ نیم دودانگ خفی متوسط بارقم: «کتبه العبد الاثم المحتاج الی
رحمة الملك المنان محمد شفیع بن المرحوم المبرور محمد اسمعیل عفی الله عن جرائمهما» «فی
سنة ثلاث واربعون ومأتان والالف ۱۲۴۳» در کتابخانه ملی.

قرآن وزیری بزرگ، صفحات اول مذهب، جلد روغنی عالی، نسخ کتابت رقاع
عالی بارقم: «برحسب فرسوده عالیجناب ... حاج علی بابا تاجر تبریزی سمت اختتام پذیرفت
... وصاف سلطنت عظمی، مداح خلافت عظمی بنده وصال شیرازی عفی الله عنه» «وقد فرغت
من تحریره فی سنة ۱۲۳۶ من الهجرة» کتابخانه مجلس.

— قرآن جلد روغنی عالی، شش صفحه اول مذهب مرصع ممتاز، نسخ کتابت عالی
ورقاع خوش بارقم: «وصال...» و شش صفحه آخر «... احمد وقار...» سال ۱۲۵۹ وصال
۱۲۶۵ در کتابخانه ملی.

— قرآن نیم ورقی جلد روغنی ممتاز - دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب مرصع.
دو صفحه دوم و چهارم متن و حاشیه مذهب، دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع
عالی، نسخ کتابت عالی و رقاع عالی. خواص صور شکسته نستعلیق خفی خوش بارقم:
«حسب الامر امیر کبیر صاحب بی نظیر ... میرزا نبی خان... بتحریر این قرآن مجید... پرداخت
الفقیر المسکین الحقیر المستکین داعی دوام دولت و عمر دولت شاهنشاهی العبد العاصی السامی
الاهی وصال الکاتب...» «و حرر فی منتصف شهر الله الاعظم شوال المکرم سنة اربع و
خمسون ومأتان بعد الالف... سنة ۱۲۵۴» در کتابخانه سلطنتی.

— دورقعه (از سرقع) ثلث دودانگ، نسخ کتابت نستعلیق دودانگ، شکسته

کتابت بقلم الوان خوش بارقم «حرره العبد وصال» «فی سنة ۱۲۴۶» در کتابخانه سلطنتی.
 — دعای احتجاج وغیره، نیم ربعی سرلوح مذهب عالی. جلد روغنی نسخ کتابت
 خوش بارقم: «حرره العبد الوصال الشیرازی» «فی ۱۲۵۹» در آخر بخط نستعلیق نیم دودانگ
 خوش:

«این طرفه دعا که همچو شوخی طناز
 زی صدر معظم اعتماد الدوله
 از کلک وصال یافت آذین و طراز
 آورد وقار و کرد از صدق نیاز»
 در کتابخانه مجلس.

— تعلیقات نماز وغیره، نیم ربعی جلد روغنی، سرلوح سرصع نسخ کتابت و نستعلیق
 نیم دودانگ خوش بارقم: «کتبه العبد المذنب الاقل وصال الشاعر فی سنة ۱۲۴۸» «... و
 انا العبد الاقل العاصی محمد شفیع المشهور بمیرزا کوچک المتخلص بالوصال عفی عنه فی
 ۱۲۴۵» در کتابخانه سلطنتی.

— یک رقعہ (از سرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: «شقه العبد الاثم محمد شفیع
 الشیرازی» «فی سنة ۱۲۴۳» در کتابخانه سلطنتی.

— تعلیقات نماز، نستعلیق نیم دودانگ خوش در کتابخانه سلطنتی.

— ادعیہ نیم ربعی، جلد روغنی سرلوح سرصع، دو صفحہ اول متن وحاشیہ مذهب
 نسخ کتابت و نستعلیق کتابت خفی خوش بارقم: «اقل... میرزا کوچک مسمی بمحمد شفیع
 متخلص بالوصال...» «۱۲۴۳» در کتابخانه سلطنتی.

— دورقعہ (از سرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: «حرره للسید الحیب النجیب میرزا-
 فتح الله سلمه الله و انا الوصال» «فی سنة ۱۲۵۸» در کتابخانه مجلس.

— یک رقعہ (از یک سرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد الاقل تراب اقدام-
 العارفين محمد شفیع الشیرازی المتخلص بالوصال» و «حرره الوصال» و «حرره الوصال» «سنه
 ۱۲۵۸» در کتابخانه مجلس.

— یک قطعہ نسخ ورقاع کتابت جلی خوش بارقم: «کتبه العبد الاثم المحتاج الی
 رحمة الملك المنان محمد شفیع بن المرحوم المبرور محمد اسمعیل عفی الله عن جزائهما» «فی سنة
 ثلاث واربعون و مائتان و الف ۱۲۴۳» در مجموعه خودم.

— قران نیم ورقی جلد روغنی عالی، شش صفحہ اول متن و حاشیہ مذهب سرصع
 عالی نسخ کتابت خوش بارقم: «... وصال الشیرازی...» سال ۱۲۵۵ در کتابخانه ملک.

۵۳۹) محمد شفیع ابن شمس الدین عبد الله معلم شیرازی

از خطوط او دیده ام: اصول و فروع و روضه کافی نیم ورقی، کاغذ دولت آبادی مجدول

مذہب سرھر کتاب سرلوح مرصع مذہب نسخ تحریر کتابت خفی متوسط بارقم: «قد فرغ من تحریره یوم الخمیس سلخ شهر رجب المرجب سنة ست و سبعین بعد الالف ... علی ید الفقیر الحقیر المحتاج الی رحمة الله محمد شفیع ابن المرحوم شمس الدین عبد الله المعلم شیرازی غفر ذنوبهما» ۱۰۷۶ در کتابخانه سلطنتی.

۵۴۰) محمد شفیع بن محمد رفیع

از خطوط اودیدہام: صحیفہ سجادیہ، نسخ و رقاع کتابت خفی خوش بارقم: «ابن محمد رفیع محمد شفیع ۱۱۳۱» برای فروش.

۵۴۱) محمد شکرزادہ - سید

از خطوط اودیدہام: قرآن وزیری مذہب عالی، نسخ و رقاع کتابت عالی بارقم: «کتبه العبد الضعیف تیمن هذا المصحف الشریف السید محمد معروف بشکرزادہ... مأمورا بإشارة السلطان... احمد الغازی ابن السلطان محمد بن السلطان محمد بن السلطان ابراهیم... نقلا من خط عثمان المشهور بحافظ القرآن... فی شهر رجب المرجب لسنة احدى و اربعین والف (۱۰۴۱) من الهجرة» در سوزة اسلامی ترک.

۵۴۲) محمد شکرزادہ - خواجه

از خطوط اودیدہام: سرقع، نسخ کتابت وثلث سه دانگ عالی بارقم: «شکرزادہ خواجه محمد» در سوزة اسلامی ترک.

محمد شمس الدین شکری (رجوع شود به علی شکری افندی).

۵۴۳) محمد شوشتری

از خطوط اودیدہام: یک قطعه ثلث سه دانگ جلی و دودانگ جلی خوش بارقم: «کتبه محمد الشوشتری فی ۱۱۶۵» فروش وجدانی.

محمد شوقی، رجوع شود به احمد عارف. ثلث.

۵۴۴) محمد بن حیدر حسینی شیرازی

از خطوط اودیدہام: جزئی از کلمات حضرت امیر، خشتی مذہب، ثلث دودانگ جلی بزر تحریر دار خوش بارقم: «کتبه لنفسه محمد بن حیدر الحسینی شیرازی فی ذی الحجة سنة اربع عشرة و سبع مائة» نزد آقا میرزا فخرالدین نصیری.

محمد بن تاج الدین حیدر مذہب، رجوع شود به عبدالوهاب شیرازی. نسخ وثلث

و غیره .

۵۴۵) محمد شیرازی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن وزیری جلد روغنی، دو صفحه اول دوترنج سرصع مذهب. دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مذهب. چهار صفحه آخر مذهب نسخ یاقوتی خوش بارقم: «کتبه العبد المذنب العاصی محمد الکاتب الشیرازی» (حدود قرن ۱۱) در کتابخانه سلطنتی.

۵۴۶) محمد صائب طالقانی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن نیم ربعی، جلد روغنی عالی، نسخ کتابت متوسط ورقاع خفی متوسط بارقم: «تم الکلام الحمید والفرقان المجید فی رابع عشر شهر جمادی الاول بید - المستغفر ... ابن محمد نصیر. محمد صائب الطالقانی» «فی عام اربع وثلثین ومائة بعد الالف من الهجرة» ۱۱۳۴ در کتابخانه سلطنتی.

۵۴۷) محمد صادق

از خطوط اودیده‌ام: قرآن نیم ربعی جلد روغنی عالی. دو صفحه افتتاح متن و حاشیه سرصع عالی. نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «قد فرغ من تسویده تراب اقدام المؤمنین ابن محمد امین، محمد صادق» (قرن ۱۳) در کتابخانه سلطنتی.

۵۴۸) محمد صادق

از خطوط اودیده‌ام: عمل السنه وزیری، روغنی عالی. سرلوح سرصع. دو صفحه اول متن و حاشیه سرصع، نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «کتبه العبد الاقل محمد صادق فی سنة ۱۰۹۵» در کتابخانه سلطنتی.

۵۴۹) محمد صادق

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه نسخ کتابت متوسط بارقم: «حرره محمد صادق» «۱۲۵۷» سرصع شماره ۱۲ کتابخانه آستان قدس رضوی

۵۵۰) محمد صادق

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «حرره محمد صادق» (ظاهراً مقدم بر نیریزی است و در همان حدود خوشنویس است) در مجموعه خودم - امیرالکتاب

۵۵۱) محمد صادق - سید

از خطوط اودیده‌ام: قرآن بغلی جلد روغنی عالی. دو صفحه اول مذهب. دو صفحه افتتاح متن و حاشیه سرصع عالی تماماً تشعیرسازی مذهب. نسخ غبار خوش بارقم: «برحسب امر ... سلطان محمد شاه غازی ... رقم زد کلک ... ذاکر اباعبدالله الحسین محمد صادق -

الموسوی ... گوید ... «فی شهر رمضان المبارک فی سنة ۱۲۵۸ هزار و دوست و پنجاه و هشت ..»
در کتابخانه سلطنتی.

(۵۵۲) محمد صادق تبریزی

از خطوط او دیده‌ام: صحیفه سجادیه، نسخ و آخر رقاع کتابت خفی عالی بارقم: «تمت الصحیفه الکامله ... کتبه ابن محمد حسین، محمد صادق التبریزی غفرالله ذنوبهما و ستر عیوبهما بمحمد وآله فی سنة ۱۸۰۳». در مجموعه آقای کریم زاده [این برگه باندک اختلاف تکرار شده است].

— یک قطعه ثلث سه دانگ جلی. نسخ ورقاع کتابت خوش بارقم «سئقه العبد الاقل محمد صادق التبریزی» «۱۰۸۳» مرحوم صدرالافاضل پشت قطعه نوشته است: «این قطعه را مولانا محمد صادق تبریزی که سلا علاء بیک عصر خود بوده است بسیار استادانه نگاشته است» در مجموعه خودم.

— یک رقع (از سرقع) ثلث سه دانگ جلی و نسخ کتابت و خفی و غبار خوش بارقم: «کتبه محمد صادق التبریزی» «فی ۱۰۸۴» در کتابخانه سلطنتی.

(۵۵۳) محمد صادق خلخالی

از خطوط او دیده‌ام: سفاتیح الاعجاز، شرح گلشن راز، نسخ کتابت تحریر متوسط بارقم: «تمت الكتاب بید اقل العباد محمد صادق الخخالی» «فی سنة ۱۱۱۲» در مجموعه مهدوی.

(۵۵۴) محمد صادق شریف

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه نسخ کتابت جلی و کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد الضعیف محمد صادق الشریف فی شهر ذی الحجة» (قرن ۱۳) در مجموعه اسفرجانی.

(۵۵۵) محمد صادق شیرازی

از خطوط او دیده‌ام: سرقع ۵۸ قطعه. ثلث و نسخ از کتابت بقلم مختلف تا پنج دانگ خوش نسخ و خفی متوسط ثلث و رقاع بارقم: «حرره العبد الخاطی ابن محمد اسمعیل، محمد صادق شیرازی فی شهر شوال سنة ۱۲۵۱» در مدرسه سپهسالار.

— یک قطعه نسخ کتابت جلی و رقاع کتابت خفی متوسط بارقم: «حرره الاثم العبد الاقل المذنب ... محمد صادق شیرازی المعروف بکلهر والمشهور بکرمانشاهی» «بتاریخ ۱۲۴۵» در مجموعه خودم.

— سرقع (۱۸ رقع) نسخ کتابت و کتابت خوش بارقم: «سئقه العبد الاثم الجانی

ابن محمد اسمعیل، محمدصادق شیرازی» «فی شهر ربیع الاول من شهر سنة ست و ثلاثین و مأتین بعد الالف ۱۲۳۶» در مجموعه خودم.

— مرقع جوشن کبیر رقاع و نسخ کتابت جلی خوش بلکه عالی بارقم: «حرره تراب اقدام الفقرا محمد صادق ابن محمد اسمعیل شیرازی فی شهر رمضان سنة سبع و اربعین و مأتین بعد الالف سنة ۱۲۴۷» در مجموعه شاهزاده افخم السلطنه اعتضادی.

— یک رقع (از مرقع) نسخ سه دانگ جلی متوسط بارقم: «انا العبد الفقیر العاصی محمد صادق شیرازی» «سنة ۱۲۵۴» در کتابخانه سلطنتی.

۵۵۶) محمد صادق گیلانی

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه نسخ کتابت تند و تیز خوش (بشیوه عبدالغفار) بارقم: «کتبه محمد صادق الجیلانی ۱۲۱۴» نزد آقای تمدن‌الملک سجادی.

محمد صادق کرمانشاهی = محمد صادق شیرازی.

۵۵۷) محمد صادق بن محمد کریم

از خطوط اودیده‌ام: قرآن نیم‌ربعی اوایل مذهب. جلد روغنی نسخ کتابت خفی و رقاع خفی متوسط بارقم: «و کتبه بیمنی الفانیه ابن مرحوم المغفور محمد کریم، محمد صادق فی شهر محرم الحرام من شهر سنة ۱۱۳۷» در کتابخانه مجلس.

۵۵۸) محمد صادق مصحح

از خطوط اودیده‌ام: مجموعه (اخلاق محسنی. ناصری. جلالی) وزیری، کاغذ دولت‌آبادی سجدول، مذهب پنج‌سرلوح مذهب عالی و حواشی، در این سوار متن و حاشیه تشعیر سازی مذهب عالی، جلد سوخت معرق نسخ کتابت خوش بارقم: «وعلی ید العبد... ابن حاجی محمد الحافظ، محمد صادق المصحح». «فی اول اللیل الاول من الاسبوع الاخر من الشهر الاخر من الربع الاول من السنة الثانی فی العشر الخامس من المائة الاول من الالف الثانی...» سنة ۱۰۴۲ (ظ) در کتابخانه ملی.

۵۵۹) محمد صادق یزدی-سید

از خطوط اودیده‌ام: قرآن روغنی عالی عمل و هاب تاریخ ۱۲۷۲ مذهب مرصع منقش نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «کتبه العبد تراب اقدام المؤمنین محمد صادق الحسینی الیزدی» «فی سنة ۱۲۵۶» در مجموعه مهدوی.

۵۶۰) محمد صالح

از خطوط اودیده‌ام: کتیبه پیشانی محراب مسجد شاه اصفهان، ثلث چهاردانگ

کتیبه عالی بارقم: «کتبه محمد صالح ۱۰۲۸».
 — کتیبه محراب شبستان مسجد شاه اصفهان ثلث چهاردانگ کتیبه خوش بارقم:
 کتبه محمد صالح اصفهانی ۱۰۳۸».

۵۶۱) محمد صالح سبزواری

از خطوط اودیده‌ام: یک صفحه از سرقع بایقرا - طهماسب. ثلث چهاردانگ جلی
 محرر عالی. ثلث سه دانگ محرر عالی و نسخ و رقاع نیم دودانگ خوش بارقم: «اللهم ابد
 دولة السلطان الاعظم الخاقانی الاعدل الاکرم امان الزمان ابوالمظفر شاه طهماسب بهادر خان
 خلدالله تعالی سلکته و سلطانه و بره و احسانه». و «سئقه العبد المذنب... محمد صالح بن محمد
 یوسف السبزواری تجاوزالله عن سیئاتهما فی العشر الاول من شهر ربیع الاخر سنة تسع و اربعین
 و تسعمائه (۹۴۹) من الهجرة المصطفویه» در خزینه طوپ قاپوسرای.

۵۶۲) محمد صالح مذهب-حاج

از خطوط اودیده‌ام: کتیبه مسجد جامع قزوین، رقاع کتیبه سه دانگ متوسط بارقم:
 «سئقه حاج محمد صالح مذهب ۱۰۶۹».

۵۶۳) محمد صالح نیشابوری

از خطوط اودیده‌ام: قرآن رحلی. جلد ساغری ضربی مذهب. چهار صفحه اول مذهب.
 دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی. نسخ کتابت جلی متوسط. بارقم: «... ابن غلامحسین
 محمد صالح الکاتب المنسوب الی النیسابور. وهذا هو المصحف الذی کتبه بعد ثمان و المائة»
 «فی شهر جمادی الاول من شهور سنة سادس و تسعین بعد الالف من الهجرة النبویة ۱۰۹۶»
 در کتابخانه سلطنتی.

۵۶۴) محمد صفی نیریزی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن نسخ و رقاع غبار متوسط بارقم: «محمد صفی بن... محمد
 باقر بن میرزا احمد نیریزی» برای فروش نزد مهدیخان.

۵۶۵) محمد طاهر

از خطوط اودیده‌ام: کشکول بهائی، جلد ساغری سوخت. مذهب مرصع نسخ کتابت
 خفی متوسط بارقم: «... تم علی ید العبد الضعیف محمد طاهر ولد شمشاد صحاف» «سنة
 ۱۰۵۶» در مجموعه مهدوی.

۵۶۶) محمد طاهر

از خطوط اودیده‌ام: دولوحه بر سزار سولوی، ثلث شش دانگ عالی بارقم: «کتبه
 محمد طاهر ۱۳۵۵» در قونیه.

۵۶۷) محمد طاهر شیرازی

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه نسخ نیم دودانگ جلی ورقاع کتابت خوش بلکه عالی بارقم: «حرره العبد الاقل الاثم المحتاج الى رحمة ربه القادر محمد طاهر الشيرازي سنة ۱۲۵۲» در مجموعه حاج سيد نصرالله تقوی.

۵۶۸) محمد طاهر ابن علی محمد

از خطوط اودیده‌ام: صحیفه سجادیه، نسخ کتابت خفی خوش (ترجمه شکسته کتابت خفی متوسط) بارقم: «قوبل الملحقات ... مع نسخة .... محمد باقر المجلسی ایدة الله تعالی بتأییده علی ید العبد محمد طاهر ابن علی محمد» (قرن ۱۲). در مجموعه موقر - سنا.

۵۶۹) محمد طاهر مجلد

در ضمن نستعلیق نویسان به او اشاره شد (ج ۳ ص ۷۸۳). از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه از مرقع سلطان مرادخان بن سلطان سلیم. نستعلیق کاغذ بریده سفید روی متن سورمه‌ای دودانگ متوسط و رقاع متوسط بارقم: «قطعه العبد محمد طاهر مجلد الخاقانی فی سنة ۹۶۱» در کتابخانه ملی وین.

۵۷۰) محمد طباطبائی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن بغلی جلد روغنی عالی کاغذ ترمه مجدول مذهب کمنددار. دو صفحه اول متن وحاشیه مذهب مرصع نسخ غبار و آخر رقاع خوش بارقم: «قد وفتت باتمام الكتابة القرآن بعون الله لملك المنان فی اواخر شهر جمادی الاخر من شهر سنة سبع و مائة بعد الالف من الهجرة ... وانا العبد سيد محمد الطباطبائی . قرآن صد و هفتم» ۱۱۰۷ فروش.

محمد عارف = یاقوت رقم.

۵۷۱) محمد عارف هروی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن وزیری، جلد روغنی جدید نسخ کتابت خفی خوش شبیه شیوه یاقوت بارقم: «کتبه العبد ... محمد عارف الهروی» (قرن ۸-۹). برای فروش.

۵۷۲) محمد عارف یاقوت

از خطوط اودیده‌ام: قرآن نیم ورقی، صفحات اول مذهب مزین، جلد ساغری مشکى. مهر قمرالدین خان وزیر الممالک محمد شاه هندی دارد. نسخ کتابت جلی قدیم خوش بارقم: «کتبه العبد محمد عارف یاقوت» (رقم اطمینان ندارد) «فی ۶۷۰» در کتابخانه مجلس.

۵۷۳) محمد عبدالعزیز - سید

از خطوط اودیده‌ام: یک لوحه بر سزار مولوی، ثلث چهار دانگ و نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «کتبه الفقیر الحقیر السید محمد عبدالعزیز من تلامیذ المعروف بالحاج احمد عارف ۱۳۲۹» در قونیه.

(۵۷۴) محمد خان - سلطان عثمانی

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث شش دانگ معمولی ونیم دودانگ خوش بارقم
«ابی الفتح سلطان محمدخان» در سوزة اسلامی ترك.

(۵۷۵) محمد بن عبدالعلی قزوینی

از خطوط او دیده‌ام: زادالمعاد نسخ خوش کتابت بارقم: «محمد بن عبدالعلی قزوینی
۱۳۳۲» در کتابخانه سلطنتی.

(۵۷۶) محمد عراقی زرگر

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از سرقع، ثلث چهاردانگ جلی ممتاز بارقم: نمقه العبد-
الاحقر محمدالعراقی زرگر» (قرن ۹) در خزینة طوپ قاپوسرای.

(۵۷۷) محمد عرب زاده

از خطوط او دیده‌ام: سرقع ثلث سه دانگ جلی عالی ونسخ کتابت خوش بارقم:
«کتبه الفقیر محمد عرب زاده» در سوزة اسلامی ترك.
— یک قطعه نسخ کتابت بسیار خفی عالی بارقم: «کتبه الفقیر محمدالمعروف
بعرب زاده» در سلیمانیه اسلامبول.

(۵۷۸) محمد عزیز

از خطوط او دیده‌ام: یک لوحه ثلث نیم دانگ کتیبه عالی بارقم: «کتبه محمدعزیز
۱۳۲۵» در ابوجامع - بورسه.

محمد بن امیر علی = علاءالدین. ثلث.

(۵۷۹) محمد علی - سید

از خطوط او دیده‌ام: دعای صباح، نیم ربعی جلد روغنی. سرلوح مذهب، نسخ کتابت
عالی بارقم: «کتبه... محمد علی الحسینی» «فی شهور سنة ۱۲۴۸...» در کتابخانه سلطنتی

(۵۸۰) محمد علی

از خطوط او دیده‌ام: قطعه نسخ نیم دودانگ و غبار عالی ونسخ کتابت خفی خوش
بارقم: «العبد الاثم محمد علی فی شهر محرم الحرام» و «حرره العبد الاثم محمد علی عفی عنه»
و «نمقه محمد علی فی ۱۲۴۲» در مجموعه حاج سید نصرالله تقوی.

— قطعه نسخ و رقاع نیم دودانگ خوش بارقم: «کتبه العبد محمد علی فی شهور
سنة ۱۲۶۹» در مجموعه حاج سید نصرالله تقوی»

(۵۸۱) محمد علی

از خطوط اودیده‌ام: یک صفحه بسفیداب روی کاغذ مشکی نسخ ورقاع کتابت خوش بارقم: «العبد محمد علی» «سنه ۱۳۰۷» در مجموعه آقای کامیار.

(۵۸۲) محمد بن علاء الدین محمد حسینی

از خطوط اودیده‌ام: دورقه از مرقع نسخ کتابت خفی عالی و شکسته کتابت خفی «حرره اقل السادات محمد بن علاء الدین محمد الحسینی فی سنة ۱۲۰۵» در مدرسه سپهسالار. — یک رقه (از مرقع) نسخ دودانگ جلی خوش. شکسته کتابت خفی خوش بارقم «مشقه العبد الاقل ابن علاء الدین محمد، محمد الحسینی» «فی ۱۲۰۶» در کتابخانه سلطنتی.

(۵۸۳) محمد علی

از خطوط اودیده‌ام: سور قرآن وزیری، جلد روغنی عالی. دو صفحه اول متن وحاشیه مذهب عالی، نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه لمیمه جلوس سلطان... ناصرالدین شاه... وانا العبد الداعی لدولة القاهرة الباهرة محمد علی فی شهر ذی القعدة سنة ۱۲۶۴» در کتابخانه سلطنتی.

— مرقع (۱۴ رقه) نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه الداعی الدولة القاهرة الباهرة السلطانیه محمد علی». «من شهور سنة ۱۲۵۱ من الهجرة النبوية» در کتابخانه سلطنتی. — مرقع (۲۰ رقه) نسخ کتابت خوش بارقم: «بر مرآت خاطر مبارک پادشاه... السلطان محمد شاه قاجار... احوال بنده درگاه واضح و مبرهن است. وانا العبد الداعی الدولة القاهرة الباهرة محمد علی» «فی شهر جمادی الثانی من شهور سنة ۱۲۵۱» در کتابخانه سلطنتی.

(۵۸۴) محمد علی

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «حرره محمد علی ۱۱۹۶» در کتابخانه ملی پاریس.

(۵۸۵) محمد علی

از خطوط اودیده‌ام: الکوکب الدریه فی مدح خیر البریه، ثلث و نسخ مصری خوش بارقم: «برسم خزانه الکتب المقام الشریف السلطان البرو والبحر خادم الحرمين الشريفین المالک الملک الاشرف ابی النصر قایتبای خلد الله ملکه و عز نصره محمد علی» بقعه سولوی در قونیه.

(۵۸۶) محمد علی اصفهانی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن وزیری جلد روغنی دو صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب. دو صفحه افتتاح متن و حاشیه سرصع. نسخ ورقاع کتابت خفی عالی بارقم: «بجهة اهداء

حضور ... سلطان مراد میرزا حسام السلطنة... بيدالاعقل محمد علی اصفهانی سمت اتمام پذیرفت» «فی شهر ذی قعدة الحرام فی سنة ۱۲۸۹ من الهجرة النبویه» در کتابخانه سلطنتی.

— سورة يس و ادعیه، جلد روغنی مذهب مزین نسخ و رقاع کتابت خوش بارقم: بجهة هدیة حضور ... میرزا محمد حسین... کتبه العبد الاثم الجانی محمد علی اصفهانی فی سنة ۱۲۶۸» در مجموعه مهدوی.

— ادعیه ایام هفته، وزیری کوچک مذهب متن و حاشیه نسخ و رقاع نیم دودانگ عالی بارقم: «السلطان ... مظفرالدین شاه خلدالله سلکة ... بيدالاعقل الجانی محمد علی اصفهانی الملقب بسلطان الكتاب فی شهر شعبان المعظم اتمام پذیرفت سنة اربع عشر وثلاثة بعد الالف من الهجرة» ۱۳۱۴ در مجموعه آقای نصیری- دانشگاه.

— قرآن رحلی جلد روغنی مذهب عالی نسخ ورقاع کتابت جلی خوش بارقم: «عبد... محمد علی اصفهانی ملقب بسلطان الكتاب ... باسر ... میرزا علی رضا مستوفی ... بشیوة قدما ... ۱۳۱۷ ... هجری ...» نزد آقای رضانی. ابن سینا.

— یک قطعه از سرقع نسخ ورقاع کتابت جلی خوش بلکه عالی بارقم: «کتبه العبد محمد علی الملقب بسلطان الكتاب (قرن ۱۳) در مجموعه شاهزاده افخم اعتضادی. محمد علی سلطان الكتاب (رجوع شود به ترجمه ناصح شیرازی).

۵۸۷) محمد علی اصفهانی

از خطوط اودیده ام: قرآن (بغلی مزین زیبا) نسخ کتابت خفی غبار عالی بارقم: «حسب الفرمایش ... حاج محمد کاظم... اتمام واختتام پذیرفت... وانا العبد الاثم الجانی. ابن مرحوم مغفور آقا محمد، محمد علی اصفهانی ... فرغت من تسوید هذا الكلام المجید والفرقان الحمید، سبع وثمانین جلد آخر فی يوم الخمس ثامن عشر من شهر شعبان المعظم سنة ثلث و تسعین ومأتین بعد الالف ... سنة ۱۲۹۳» در مجموعه سید نصرالله تقوی.

۵۸۸) محمد علی اصفهانی

از خطوط اودیده ام: اعمال ماه رمضان نسخ ورقاع کتابت خفی خوش بارقم: «محمد علی ابن میرزا محمد طیب اصفهانی سنة ... ۱۳۰۰» در کتابخانه سلطنتی.

— یک رقعہ نسخ کتابت جلی و رقاع خفی متوسط بارقم: «حرره العبد الاقل الداعی محمد علی بن ... میرزا محمد الطیب اصفهانی، ناقلا عن خط الاستاد محمد ابراهیم الیزدی» در مجموعه حاج حسین آقا نخجوانی.

— اعمال ماه رمضان نیم ربعی سرلوح مرصع مذهب، جلد روغنی نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «حسب الفرمایش ... شعاع السلطنة ذبیح الله میرزا... حرره محمد علی ابن

میرزا محمد الطیب الاصفهانی « فی شهر شعبان المعظم سنة . . ۱۴۰۰ » در کتابخانه سلطنتی.

۵۸۹) محمد علی اصفهانی

از خطوط اودیدهام: ادعیه و سور بیاض بغلی مذهب، نسخ کتابت خفی خوش بارقم: « حقیر الفقیر محمد علی الاصفهانی » « سنة ۱۲۰۶ » در کتابخانه سلطنتی.

۵۹۰) محمد علی اصفهانی

از خطوط اودیدهام: قرآن بغلی جلد روغنی عالی دو صفحه اول و آخر مذهب. دو صفحه افتتاح مرصع عالی نسخ غبار خوش بارقم: « قد تشرفت بكتابة ... حسب الامر ... صاحب - الديوان میرزا فتحعلی خان. وانا العبد ... محمد علی بن ملا محمد القاری الاصفهانی... » « فی يوم الثاني من عشر الثانية من شهر السادس من سنة السادسة من عشر الثامنة من مائة الثالثة من - الالف الثاني من الهجرة ... » ۱۲۷۶ در کتابخانه سلطنتی.

محمد علی ابن محمد اصفهانی (رجوع شود به زین العابدین اصفهانی).

۵۹۱) محمد علی بن احمد اصفهانی

از خطوط اودیدهام: قرآن وزیری، جلد روغنی عالی دو صفحه اول متن و دو صفحه آخر مذهب. دو صفحه افتتاح متن وحاشیه مرصع، نسخ کتابت عالی بارقم: « ... محمد علی بن مرحوم ملا احمد القاری الاصفهانی ». « فی شهر ربيع الثاني سنة ۱۲۹۷ سبع و تسعين ومأتين بعد الالف » در کتابخانه سلطنتی.

— قرآن اهدایی انجمن تربیت بدنی بسال ۱۳۴۳ به شاه. با تذهیب بسیار لطیف زیبا. اصل آن ناقص بوده و قریب صدسال پیش آن را تکمیل کرده اند. خط نسخه بشیوه ملا علاء بیک بقلم نسخ کتابت جلی عالی و قسمت های نونویس که قریب ربع قرآن می شود از سورة مریم تا عنکبوت و آخر قرآن درست تقلید اصل شده و آخر بقلم رقاع کتابت جلی خوش بلکه عالی است چنین تمام میشود: « قرعة سعادت بنام بنده جانی محمد علی بن مرحوم ملا احمد قاری اصفهانی برآمد ... قد ختما فی شهر رجب المرجب سنة اثنا وثلاثمائة بعد الالف (۱۳۰۲) من الهجرة المقدسة النبوية علی هاجرها الف ثناء وتحية ۱۳۰۲ » در مجموعه شاه .

۵۹۲) محمد علی بن محمد صادق اصفهانی

از خطوط اودیدهام: قرآن وزیری جلد روغنی. دو صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب. دو صفحه افتتاح متن وحاشیه مرصع. نسخ کتابت خفی عالی بارقم: « انا العبد الاقل الخاطی محمد علی بن محمد صادق الاصفهانی » « سنة ست عشر و مأتين بعد الالف ۱۲۱۶ » در کتابخانه سلطنتی.

— قرآن نیم ربعی جلد روغنی عالی دو صفحه افتتاح متن وحاشیه مرصع عالی. نسخ ورقاع کتابت خفی خوش بارقم: «محمد علی بن محمد صادق الاصفهانی» «فی سنة اثنی وتسعین ومائة بعد الالف...» ۱۱۹۲ در کتابخانه سلطنتی.

قرآن نسخ کتابت بشیوه تبریزی خوش. ترجمه وخواص سور شکسته غبار عالی. سرسوره ها ورقاع کتابت بزر خوش بارقم «هذه المصحف الشريف هو المصحف الرابع عشر بعد المائة من مصاحف التي تشرفت بکتابتها وفزت بتحریرها بعون الله الموفق للمبرات والمؤید للحسنات. کتبه العبد الاقل الخاطی الداعی لدوام الدولة الباهرة السلطانية محمد علی بن محمد صادق الاصفهانی فی سنة ۱۲۱۵» متعلق به خانم آذر مهدوی

۵۹۳) محمد علی کرمانشاهی

از خطوط او دیده ام: یک صفحه نسخ کتابت خوش با رقم: کتبه محمد علی کرمانشاهی «(قرن ۱۳) (روی کاغذ خشن با گوش درد شدید در بیابان نوشته است) در مجموعه آقای دکتر پیروز از تبریز.

۵۹۴) محمد علی گلپایگانی

از خطوط او دیده ام: یک صفحه نسخ کتابت متوسط بارقم: «کتبه العبد الاحقر الافقر المذنب الجانی محمد علی ابن المرحوم المغفور محمد جواد گلپایگانی» «سنة ۱۲۹۵» در مجموعه خودم.

۵۹۵) محمد علی عصار

از خطوط او دیده ام: قرآن نیم ربعی جلد روغنی عالی دو صفحه اول مذهب مرصع. کاغذ ترسه مجدول مذهب کمندوار. بین السطور طلا اندازی. سرسوره ها مذهب. خط نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «کتبه محمد علی الشهیر بعصار الاصفهانی سنة ۱۲۲۵» رضانی.

— قرآن روغنی نیم ربعی مذهب مزین نسخ کتابت خفی ورقاع خوش بارقم: «حسب الفرمایش... امیرالاسراء العظام الله ویردی خان سمت تحریر یافت. کتبه العبد الخاطی محمد علی الاصفهانی الشهیر بعصار فی خاسس عشرين شهر رجب المرجب سنة احدى وتسعين ومائة بعد الالف سن الهجرة... سنة ۱۱۹۱» فروش.

۵۹۶) محمد علی بن محمد شفیع تبریزی

در نستعلیق نویسان به او واثر دوم او اشاره شد (ج ۳ ص ۷۹).
از خطوط او دیده ام: یک رقعہ نسخ سه دانگ جلی متوسط بارقم: «العبد محمد علی بن محمد شفیع التبریزی فی سنة ۱۲۹۷» در مجموعه خودم

- جزوۀ ادعیه نیم ربعی مذهب مترجم بفارسی نسخ ورقاع نیم دودانگ جلی و کتابت عالی ترجمہ نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «هدیتی الی حضرۃ الدستور... جناب الامیر میرزا محمد صادق القائم مقام... کتبہ الاثم ابن میرزا محمد شفیع، محمد علی التبریزی فی سنہ ۱۲۷۲» در مجموعہ آقای سلطان القرائی.
- (مرقع ده رقعه) نسخ رقاع و نسخ دودانگ جلی خوش بارقم: «کتبہ العبد الاثم ابن میرزا محمد شفیع خوشنویس محمد علی التبریزی» «فی ۱۲۹۷» در کتابخانہ سلطنتی.
- تعقیبات نماز نیم ربعی جلد روغنی، مذهب، نسخ کتابت جلی عالی بارقم: «کتبہ العبد الاثم ابن محمد شفیع محمد علی التبریزی» «۱۲۶۶» در کتابخانہ سلطنتی.
- دعای صباح نیم ربعی جلد روغنی مذهب نسخ کتابت جلی عالی بارقم «کتبہ من محمد شفیع محمد علی التبریزی... برای تحفہ بارگاہ ولیعهد شاهنشاه جهان ناصرالدین...» «فی سنہ ۱۲۶۴» در کتابخانہ سلطنتی.
- قطعہ نسخ دودانگ جلی خوش بارقم: «کتبہ العبد محمد علی التبریزی سنہ ۱۲۵۸» از متروکات قوام السلطنہ در مجلس شورای ملی.

۵۹۷) محمد علی [تبریزی]

از خطوط اودیدہ ام: قطعہ از مرقع نسخ نیم دودانگ و کتابت خوش بارقم: «العبد محمد علی» در مجموعہ افخم السلطنہ اعتضادی.

۵۹۸) محمد علی تبریزی-میرزا

از خطوط اودیدہ ام: از مرقع (یک رقعه) نسخ کتابت و شکستہ خفی متوسط بارقم: «حررہ محمد علی التبریزی» «فی سنہ ۱۲۳۰» در کتابخانہ سلطنتی.

۵۹۹) محمد علی تبریزی ابن محمد اسمعیل

از خطوط اودیدہ ام: ادعیه نسخ و رقاع کتابت جلی و خفی عالی بارقم: «العبد محمد علی خوشنویس باشی سرکاری» و «کتبہ الاثم محمد علی بن محمد اسمعیل التبریزی فی ۱۳۰۵» نزد آقای دکتر جزائری.

— ادعیۃ الاسبوع جانمازی، جلد روغنی سرلوح مرصع، دو صفحہ اول متن وحاشیہ مذهب نسخ و رقاع کتابت عالی بارقم: «کتبہ... محمد علی بن محمد اسمعیل التبریزی» «سنہ ۱۳۰۱» در کتابخانہ سلطنتی.

— قرآن وزیری جلد روغنی دو صفحہ اول مذهب دو صفحہ افتتاح متن وحاشیہ مرصع نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «بجہتہ سلامتی وجود... مظفرالدین میرزا ولیعهد... فی سنہ احدی عشرہ وثلث مائتہ بعد الالف... تمت علی ید... محمد علی بن محمد اسمعیل التبریزی...» سنہ ۱۲۱۱ در کتابخانہ سلطنتی.

۴۰۰) محمد علی خوانساری

از خطوط اودیده‌ام: قرآن رحلی جلد روغنی عالی دو صفحه افتتاح متن وحاشیه سرصع عالی نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «بر حسب امر ... فتحعلیشاه قاجار ... العبد الاقل الاثم الجانی کاتب السلطانی محمد علی بن عبدالرحیم الخوانساری» «فی شهر شعبان المعظم من شهر سنة ۱۲۴۹...» در کتابخانه سلطنتی.

— قرآن رحلی جلد روغنی عالی چهار صفحه اول و چهار صفحه آخر مذهب دو صفحه افتتاح متن و حاشیه سرصع. نسخ و رقاع کتابت جلی خوش بارقم: «بر حسب امر... السلطان فتحعلیشاه قاجار ... محمد علی کاتب السلطانی ابن عبدالرحیم الخوانساری» سمت اختتام یافت فی ... سنة ۱۲۴۰ «در کتابخانه سلطنتی.

— دعوات نیم ربعی، جلد روغنی عالی. سرلوح مذهب نسخ ورقاع کتابت جلی خوش بارقم: «چون طبع نواب ... عصمت‌الدین والدین والده ماجده نایب السلطنه ... سراقبت تلاوت ادعیه و اذکار است لهذا داعی دوام دولت شهریاری الجانی محمد علی خوانساری بتحریر این ادعیه پرداخت و مدینه محفل ... ساخت» «فی شهر شوال المکرم من شهر سنة ۱۲۶۳» در کتابخانه سلطنتی.

— سور و ادعیه وزیری کوچک، جلد روغنی، سرلوح مذهب نسخ کتابت خوش بارقم: «چون طبع اقدس ... فتحعلیشاه قاجار... بمواظبت اذکار مایل است لهذا داعی دوام دولت شهریاری محمد علی بتحریر این ادعیه پرداخت و هدیه ... ساخت» «فی شهر سنة ۱۲۴۸» در کتابخانه سلطنتی.

ادعیه وزیری کوچک، جلد روغنی عالی سرلوح سرصع مذهب نسخ ورقاع کتابت جلی خوش بارقم: «... هم السلطان فتحعلیشاه قاجار ... باوجود وفور منازم ملکی و شواغل مملکتی بدین مصروف است که کتاب روزگار که بحق خط و لطف تحریر اشتها یافته‌اند باستیفای حل فواید رفاهیت خاص و عام ... این عاکف کوی عجز و نیاز چاکر درگاه جاوید طراز ... محمد علی خوانساری پس از آنکه خطوط ناقصه این بنده حقیر بنظر خدیوی عدیل ... رسید درجه قبول یافته باستکتاب این کتاب دعوات سرافراز ...» «فی شهر ذیحجه الحرام من شهر سنة ۱۲۳۸» در کتابخانه سلطنتی.

یک قطعه نسخ کتابت جلی ورقاع خوش بارقم: «العبد محمد خوانساری ۱۲۰۷» در مجموعه خودم.

۴۰۱) محمد علی ابن سلیمان طالقانی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن جانمازی، جلد روغنی عالی تذهیبات خوب، نسخ کتابت خفی خوش ورقاع بارقم: «وتمت کلمه ربک صدقا وعدلا لا سبدل الکلمانه وهو السميع العليم. علی ید العبد الضعیف النحیف المحتاج الی رحمہ ربه الغنی محمد علی بن سلیمان الطالقانی غفر الله له

ولوالديه واحسن اليهما واليه في شهر صفر ختم بالخير والظفر سنة اثنا وتسعين بعد الف سن الهجرة النبوية وصلى الله عليه وآله اجمعين ۱۹۰۲» فروش شود حاج ابوالقاسم.

۶.۲) محمد علی بن محمد

از خطوط او دیده‌ام: یک تصدیق خط آقا ابراهیم قمی پشت قرآن بقلم رقاع کتابت کتابت جلی عالی بارقم: «وانا العبد محمد علی بن محمد سنة ۱۳۰۸» مجلس شوری - حاج سید نصرالله.

۶.۳) محمد علی ابن محمد خراسانی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن وزیری جلد روغنی - دو صفحه اول افتتاح متن وحاشیه مرصع نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «حرره فی يوم الخميس فی شهر رمضان المبارك ۱۲۷۹ وانا العبد الاقل الداعی لا بود الدولة القاهرة الباهرة السلطانية المذنب الوصی المحتاج الی رحمة ربه الغنی، ابن محمد، محمد علی الخراسانی». در کتابخانه سلطنتی.

۶.۴) محمد علی نائینی

از خطوط او دیده‌ام: یک تصدیق خط آقا ابراهیم قمی پشت قرآن رقاع کتابت خفی عالی بارقم: «العبد الاقل الاثم محمد علی بن حسن علی النائینی سنة ۱۳۰۸» مجلس شوری - حاج سید نصرالله.

۶.۵) محمد علی یزدی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن جانمازی جلد روغنی عالی، دو صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب، دو صفحه افتتاح متن وحاشیه مرصع عالی، نسخ خفی غبار خوش بارقم: «قد تشرفت بكتابة هذه المجلد العاشر من كتاب الله المجید انا العبد المذنب ... محمد علی الیزدی ملا محمد شعرباف» «فی غرة شهر رجب المرجب سنة ۱۲۰۸ ثمان ومائتين بعد الف...» در کتابخانه سلطنتی.

۶.۶) محمد غنی

از خطوط او دیده‌ام: کتیبه شبستان شرقی مسجد شاه اصفهان، ثلث پنج و چهار دانگ کتیبه خوش بارقم «کتبه الغنی القوی فی ثمان وثلثین والف (۱۰۳۸)». - کتیبه گلونمای شمالی مسجد شاه اصفهان ثلث چهار دانگ کتیبه خوش بارقم: «حرره محمد غنی».

۶.۷) محمد بن فخرالدین احمد الکاتب السلطانی (شیخ)

ضمن نستعلیق نویسان به او و آثار او اشاره شد (ج ۳ ص ۸۰۵). از خطوط او دیده‌ام: دیوان کامل جاسی قطع وزیری کاغذ سمرقندی مجدول مذهب سرلوح

مذهب ممتاز و سرفصلها و آخر هر قسمت مذهب منقش عالی. نستعلیق کتابت خفی متوسط ورقاع کتابت عالی (در آخر نسخه نیم صفحه) بارقم «سمت اتمام وصفت اختتام یافت دیوان اکمل-المکملین و افضل المتکلمین الناطق بلسان الهاسی مولانا نورالدین عبدالرحمن الجاسی قدس الله نفسه السامی علی انامل العبد شیخ محمد بن فخرالدین احمد السلطانی احسن الله عواقبهما فی سلخ رمضان سنة ۹۱۴» و «سمت اتمام وصفت اختتام پذیرفت دیوان اکمل المکملین الناطق بلسان الهاسی مولانا عبدالرحمن الجاسی قدس الله نفسه السامی علی انامل العبد شیخ محمد بن فخرالدین احمد الکاتب السلطانی اصلح الله شأنهما فی شوال سنة ۱۰۲۱ الهجریه والسلام» در مجموعه آقای سلطان القرائی.

— شش دفتر مثنوی مولانا قطع وزیری کاغذ دولت آبادی مجدول مذهب هر دفتر دارای سرلوح مذهب عالی، نستعلیق کتابت خفی متوسط ورقاع کتابت خوش بارقم: «تمت-الکتاب المجلدات الستة المثنوی... شیخ محمد بن فخرالدین احمد الکاتب...» سنة اثنین وتسعمائة سنة ۹۰۲، در مجموعه آقای دکتر صحت.

— خمسة نظامی وزیری بزرگ، جلد سوخت مذهب عالی چند مجلس تصویر عالی متوسط. آخر رقاع کتابت خفی عالی بارقم: «تم الکتاب الشریف المسمى بخمسة من کلام سلطان الحکماء والمحققین شیخ نظامی گنجه... علی یدانا العبد الاقل خلق الله تعالی شیخ محمد بن فخرالدین احمد الکاتب السلطان الهروی عفا الله عنهما و ستر عیوبهما فی ثانی عشر من شهر رمضان المبارك سنة ثلاث وثلثین و تسعمائة (۹۳۳) الهجرة النبویه المصطفویه . اللهم اغفر لکاتبه آمین». درسوزة ایران باستان.

— محمد بن فخرالدین احمد الکاتب السلطانی هروی. رقاع عالی (رجوع شود به [قسمت نستعلیق].

۶۰۸) محمد کاظم

از خطوط او دیده ام: یک رقعہ، نسخ سه دانگ خوش بارقم: «حرره العبد الاثم محمد کاظم» «فی سنة ۱۲۷۷» از سرقع شماره ۱۷ کتابخانه آستانه رضوی.

۶۰۹) محمد کاظم شیرازی

از خطوط او دیده ام: قرآن نیم ربعی جلد روغنی کار آقا زمان چندین صفحه مذهب عالی نسخ ورقاع کتابت خفی خوش بارقم: «حرره استکتاباً للعالیجاه معلى جایگاه محمد مهدی بیک ادام الله عمره وعزاقباله بید العبد الاثم ابن محمد تقی، محمد کاظم شیرازی فی یوم السبت خامس شهر رمضان المبارك من شهور سنة التاسع عشر ومأتین بعد الالف من الهجرة النبویه...» «قد تمت القرآن التاسع وخمسين فی سنة ۱۲۱۹» برای فروش.

— زاد المعاد نیم ربعی سرلوح مذهب نسخ کتابت خفی ورقاع کتابت خوش بارقم:

«حرره استکتاباً للحاج ... حاجی محمد ... بیدالعبدالمذنب الاثم ابن محمدتقی، محمد کاظم الشیرازی فی یوم الاحد شهر جمادی اولی سنة التاسع عشر ومائین بعدالالف من الهجرة... فی سنة ۱۲۱۹» برای فروش.

۶۱۰) محمد بن ابوبکر فدائی

از خطوط او دیده‌ام: تذکرة الاولیاء، عطار قطع وزیری مجدول مذهب سرلوح مذهب قدیم نسخ تحریر متوسط بارقم: «قد فرغ من تنمیقه بحمد الله وحسن توفیقه علی ید العبد المحتاج الی عفوالله وغفرانه محمد بن ابی بکر المعروف بفدائی اسس الدعاء فیه و غفر لوالدیه» «فی شعبان سنة سبعین و ستمائه» ۶۷ در مجموعه دولتی هرات.

۶۱۱) محمد قاسم

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از مرقع ثلث دودانگ جلی عالی - نسخ کتابت خفی یاقوتی بارقم: «کتبه محمد قاسم» در او نیورسیته اسلامبول.

۶۱۲) محمد قاسم قاری

از خطوط او دیده‌ام: مجموعه (رجوع شود به شکسته). نسخ ورقاع کتابت خوش، شکسته، در نزد احتشام.

۶۱۳) محمد قاسم منجم

در ضمن نستعلیق نویسان (ج ۳ ص ۸۱۲) به او اشاره شد. از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه از مرقع بهرام سیرزا. نستعلیق دودانگ و نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد محمد قاسم المنجم» در خزینه طوپ قاپوسرای.

۶۱۴) محمد قاسم مهاجر

از خطوط او دیده‌ام: قرن یکصد و بیست پاره در مسجد مجد تهران، نسخ کتابت جلی خوش و رقاع بارقم: «کتبه العبد الحقیق محمد قاسم المهاجر فی ۱۲۹۶» در مسجد مجدالدوله تهران.

۶۱۵) محمد قزوینی

از خطوط او دیده‌ام: دو قطعه نسخ رقاع تزیینی چهاردانگ جلی خوش. ثلث رقاع تزیینی چهاردانگ جلی خوش بارقم: «سشقه محمد قزوینی» «۱۲۵۰» از مرقع شماره ۱۲ کتابخانه آستانه رضوی.

۶۱۶) محمد بن عبدالعلی قزوینی

از خطوط او دیده‌ام: زاد المعاد نیم ربعی جلد روغنی سرلوح سرصع، دو صفحه اول متن

وحاشیہ مذهب نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «... محمد بن مرحوم میرزا عبدالعلی قزوینی». «فی شهر الله الاعظم فی شهر رمضان شهور سنة اثنان وثلثین وماتین بعد الالف» ۱۲۳۲ در - کتابخانہ سلطنتی.

(۶۱۷) محمد کاتب

درج ۳ ص ۸۱۶ به او واثر او اشاره شده است. این اثر قرآن رحلی کوچکی است با بهترین جلد سوخت و تذهیب نسخ کتابت جلی یاقوتی-ریحان-رقاع نیم دودانگ . عالی فالنامه منظوم نستعلیق نیم دودانگ متوسط بارقم: «شرف بکتابه هذا المجید والفرقان الحمید - محمد الکاتب فی سنة ۹۵۶» وقسمت نستعلیق در آخر: «فرغ من تتمیم هذه القرآن فی يوم الاحد اعاشر شهر رجب سنة ۹۵۷» در سوزة اسلامی ترک.

(۶۱۸) محمد کاظم گلپایگانی

از خطوط او دیده ام: قرآن رحلی جلد ساغری دو صفحه افتتاح متن وحاشیه سرصع. نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «... داعی دولت... محمد کاظم بن محمد حسن کاتب گلپایگانی ..» وزمان وقوع از تسوید آن خاس عشر شهر رجب المرجب من شهور سنة تسع و خمسين وماتین بعد الالف...» در کتابخانہ سلطنتی.

(۶۱۹) محمد کاظم غیریزی

از خطوط او دیده ام: یک قطعه نسخ ورقاع کتابت جلی و کتابت خفی عالی بارقم: «حرره فی يوم الاربعاء شهر ربيع الاول وانا العبد الاقل ابن محمد رحيم النيريزي، محمد کاظم سنة ۱۲۱۶ من الهجرة النبويه» در مجموعه خودم. [این برگه با اندک اختلاف تکرار شده است]. - صحیفه مذهب سرصع نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «... حسب الخواش... سيد مسيح... وانا العبد... ابن محمد رحيم النيريزي، محمد کاظم فی نصف الاخر من العشر - الاوسط من شهر رجب المرجب سنة ۱۲۴۸ در مجموعه مهدوی. محمد بن کمال شیخ (محرر) رجوع شود به کمال بن عبدالحق سبزواری. ثلث.

(۶۲۰) محمد بن کمال الدین

از خطوط او دیده ام: قرآن نیم ورقی، ثلث دودانگ جلی ونسخ و رقاع وریحان کتابت خوش بارقم: «شرف بکتبه الفقیر کمال الدین محمد» در سوزة اسلامی ترک

(۶۲۱) محمد کریم ریحانی

از خطوط او دیده ام: قرآن بازویندی جلد روغنی عالی، دو صفحه افتتاح متن وحاشیه

مرصع عالی نسخ غبار خوش بارقم: «... سنه ستون ومأتان بعدالاف وانا العبد ... ابن مولینا سلیم، محمد کریم ریحانی...» ۱۲۶۰ در کتابخانه سلطنتی.

۶۲۲) محمد محسن

از خطوط اودیدهام: صحیفه سجادیه وزیر بزرگ جلد روغنی دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب مرصع نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «فی یوم الاحد من ثامن عشر شهر شوال المکرم فی سنه مائة وثمان وعشره بعدالاف ... وانا اعدی بن عدی محمد محسن...» سنه ۱۱۱۸ در کتابخانه سلطنتی.

۶۲۳) محمد محسن ابهری

از خطوط اودیدهام: قرآن بغلی نسخ کتابت خفی نزدیک بغبار خوش بارقم: «کتبه الفقیر الحقیر ابن محمد صالح، محمد محسن ابهری فی ۱۱۲۴» در مجموعه دکتر خوئی - دکتر اصغر مهدوی .

۶۲۴) محمد محسن اصفهانی

از خطوط اودیدهام: مفتاح الفلاح جانمازی جلد روغنی سرلوح مرصع دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «کتبه محمد محسن اصفهانی» سنه ۱۱۳۷ در کتابخانه سلطنتی.

— قرآن نیم ورقی جلد روغنی چهار صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب. دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی نسخ کتابت خوش بارقم: «... علی ید العبد... محمد محسن. اصفهانی» «فی شهر رجب من شهر سنه ۱۱۲۳». در کتابخانه سلطنتی.

یک رقع (از مرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: «مشقه العبد الاقل محمد محسن - اصفهانی» سنه ۱۱۵۷ در کتابخانه سلطنتی.

— قرآن روغنی عالی مذهب مرصع مزین عالی نسخ غبار متوسط بارقم: «کتبه محمد محسن بن محمد صالح اصفهانی» «۱۱۳۱» در مجموعه مهدوی.

قرآن کوچک بغلی نسخ کتابت خفی غبار خوش بارقم: «کتبه محمد محسن اصفهانی سنه ؟ ۱۱۱» (رقم آحاد محو شده است) در مجموعه خودم.

— یک قطعه نسخ کتابت خوش بارقم: «نقلت من خط استادی واستنادی علاء الدین التبریزی وانا العبد الضعیف محمد محسن اصفهانی» «فی ۱۱۴۶» در مجموعه خودم.

— اصول وفروع میرزا رفیعا نیم ربعی کاغذ اصفهانی مشکوی مجدول مذهب یک سرلوح دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب تشعیر سازی - جلد ضربی مذهب نسخ کتابت خوش

بارقم: «کتبه العبد المذنب الجانی محمد محسن الاصفهانی» «فی سنه ۱۱۵۸» در کتابخانه سلطنتی.

— یک رقعه (ازسرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: «العبد محمد محسن الاصفهانی» «فی ۱۱۴۶» در کتابخانه سلطنتی.

۶۲۵) محمد محسن امامی

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه ثلث سه دانگ جلی خوش بارقم: «کتبه محمد محسن امامی فی ۱۱۰۰» از متروکات قوام السلطنه در کتابخانه مجلس شوری.

— کتیبه سحراب ودولوحه مسجد مزار امامزاده اسمعیل دیباج در اصفهان ثلث دوتا سه دانگ کتیبه خوش بارقم: «کتبه محسن امامی» و «کتبه محمد محسن بن محمد رضا امامی فی سنه ۱۱۵۰» و «کتبه محمد محسن امامی سنه ۱۱۰۰».

— کتیبه سردر ورودی مسجد ایلچی اصفهان ثلث سه دانگ کتیبه خوش بارقم: «... شاه سلیمان... سلطان صاحب بیگم ابن حکیم نظامی الدین ایلچی... کتبه ابن محمد رضا محمد محسن امامی ۱۰۹۷».

— کتیبه سحراب مسجد ایلچی در اصفهان ثلث سه دانگ کتیبه خوش بارقم: «کتبه محمد محسن الاصفهانی فی ۱۰۹۴».

— کتیبه ایوان تعمیری شاه سلیمان در مسجد جامع اصفهان ثلث چهار دانگ کتیبه خوش بارقم «... شاه سلیمان الصفوی الموسوی بهادرخان... کتبه محمد محسن بن محمد رضا امامی فی سنه تسعین بعد الالف» (۱۰۹۰).

— یک قطعه ثلث دو دانگ جلی خوش - رقاع کتابت خوش بارقم: «نقل من خط الموسوی المعنوی مولانا عبدالباقی التبریزی، محمد محسن امامی فی سنه ۱۰۷۷» در مجموعه خودم. [این برگه با اندک اختلاف تکرار شده است].

۶۲۶) محمد محسن بن علی نقی امامی

از خطوط اودیده‌ام: لوحه سنگ ایوان امامزاده اسمعیل در اصفهان. ثلث دو دانگ کتیبه خوش ونستعلیق متوسط بارقم: «... شاه سلطان حسین... کتبه محمد محسن بن علی نقی امامی ۱۱۱۴» (این برگه به عنوان علی نقی بن محمد محسن امامی ثبت شده است).

۶۲۷) محمد محسن بن ملک احمد

از خطوط اودیده‌ام: تعلیقات نماز نیم ربعی، جلد ضربی مذهب. سرلوح سرصع. دو صفحه اول متن و حاشیه سرصع و بقیه صفحات مذهب. نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «کتبه العبد

المذنب محمد محسن بن ملك احمد القاضي العسكر السلطاني». «فی سنة . ۱۲۴» در كتابخانه سلطنتی.

۶۲۸) محمد مخلصی

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «کتبه تراب الاقدام (۱) محمد المخلصی تربدار [تربت دار] نبی الله یحیی» در سلیمانیه اسلامبول.

۶۲۹) محمد بن سیدی احمد صوفی سراغی

ضمن نستعلیق نویسان از او یاد شده (ج ۳ ص ۸۳۶).

از خطوط اودیده‌ام: سرقع تماماً بریده صد کلمه حضرت امیر از رشیدالدین وطواط. نستعلیق. ثلث (همه اقلام به اندازه‌های مختلف) خوش و متوسط بارقم: «تم الكتاب بعون الله تعالى و حسن توفيقه على يدى الفقير الحقير الكسير الضعيف النحيف المذنب المحتاج الى الله تعالى محب الفقراء والمسكين و تراب اقدامهم العبد محمد بن سیدی احمد بن علی الصوفی المراغی فی سنة ۸۷۶». ثلث چهاردانگ و سه دانگ عالی. ریحان پنجدانگ و سه دانگ عالی نستعلیق چهاردانگ و دودانگ متوسط. تعلیق نیم دودانگ رقاع و توقیع کتابت جلی خوش. (همه بریده و چسبانیده شده) در سوزة اسلامی ترك.

۶۳۰) محمد سراغی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن (باتذهیب عالی و جلد ساغری ساده) نسخ و رقاع کتابت خفی خوش بارقم: «تم هذا المصحف التاسع عشر فی شهر سنة ست ثمانین بعد الالف من الهجرة النبویه . کاتبه و مذهبه و مجلده آقا محمد بن المرحوم ضیاء الدین المراغی عفی عنهما» در نزد آقای امیر حسابی.

— صحیفه سجادیه جانمازی مذهب سرلوح دارد. نسخ رقاع کتابت خفی سلیح خوش بارقم: «کاتبه و مذهبه و مجلده آقا محمد بن المرحوم ضیاء الدین سراغی. فی شهر سنة احدى وتسعين بعد الف» (۱۰۹۱) در مجموعه خودم.

۶۳۱) محمد بن مطهر نیشابوری

در ضمن نستعلیق نویسان بترجمه احوال او اشارتی شده است (ج ۳ ص ۸۳۸).

از خطوط اودیده‌ام: شاهنامه فردوسی و خمسه نظامی در یک مجلد قطع نیم ورقی بزرگ. کاغذ سمرقندی مجدول و مذهب. سرلوحهای متعدد مذهب عالی و چند مجلس

۱- هردو در اصل چنین است. دومی را مرحوم مؤلف در جلد سوم

«المساکین» آورده‌اند.

تصویر عالی (جدیدتر از اصل) پشت صفحه اول درترنج مذهبی بخط رقاع [عالی]: «برسم خزانة التب السلطان الاعظم... غياث السلطنة والدنيا والدين بايسنغر بهادرخان خلدالله ملكه و سلطانه».

نستعلیق کتابت متوسط: «تم الكتاب علی ید اضعف عبادالله واحقرهم محمد بن مطهر بن یوسف بن ابی سعید القاضی النیشابوری بدار السلطنة هراة صینت عن الافات» «فی شعبان سنة ۸۳۳» در کتابخانه ملک.

۷۳۲) محمد مقیم

از خطوط اودیده ام: قرآن جانمازی مذهب و تصحیف تازه بدست صحافی باشی آستانه قدس رضوی (که بخط تعلیق خوش این معنی را در آخر نوشته است) بارقم: «کتبه الاثیم. محمد مقیم ۱۱۲۲» نسخ کتابت خفی خوش. برای فروش نزد حاج ابوالقاسم.

۷۳۳) محمد مؤمن

در ضمن نستعلیق نویسان از او صحبت شد (ج ۳ ص ۸۴۲).

از خطوط اودیده ام: یک قطعه از سرقع نستعلیق نیم دودانگ خوش. ثلث و رقاع خوش بسفید آب و سرخی بارقم: «کتبه محمد مؤمن» در او نیورسیتة اسلامبول.

— یک قطعه از سرقع مالک، ثلث دودانگ جلی نسخ و رقاع کتابت خفی ممتاز. نستعلیق کتابت خفی خوش بارقم: «کتبه محمد مؤمن» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک قطعه از سرقع مالک ثلث دودانگ جلی و نسخ و رقاع کتابت خفی ممتاز. نستعلیق کتابت جلی خوش بارقم: «سشقه افقر العباد و احوجهم الی رحمة الله و مغفرته خادم - الفقراء محمد مؤمن» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک قطعه از سرقع مالک، ثلث دودانگ جلی و کتابت و نسخ کتابت خفی و رقاع کتابت ممتاز. نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «اللهم ایددولته السلطان... ابی المظفر شاه طهماسب بهادرخان» کتبه العبد محمد مؤمن بن عبدالله» در خزینة طوپ قاپوسرای.

یک صفحه از سرقع سید احمد مشهوری، ثلث دودانگ جلی. نسخ کتابت خفی. رقاع کتابت ممتاز، نستعلیق کتابت خوش بارقم: «ایدا الله... ابی المظفر شاه طهماسب بهادرخان... نمقه العبد المذنب الراجی الی رحمة الله محمد مؤمن بن عبدالله بلغه الله تعالی، بیمناه فی شهر سنة ۹۳۱» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک صفحه از سرقع سید احمد شهدی، ثلث دودانگ جلی. نسخ کتابت خفی. رقاع کتابت ممتاز، نستعلیق سه دانگ عالی بارقم: «کتبه العبد المذنب المحتاج... محمد مؤمن ۹۴۵» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک قطعه از مرقع مالک، ثلث سه دانگ جلی و نسخ کتابت و رقاع کتابت ممتاز. نستعلیق نیم دودانگ جلی خوش بارقم: «شقه العبد المذنب الراجی الی رحمة الله المجید محمد مؤمن بن عبدالله المروارید غفر الله ذنوبهما فی العشر الاول من شهر رجب المرجب سنة اربع و ثلاثین وتسعمائة» ۹۳۴ «در خزینه طوپ قاپوسرای».

— یک قطعه از مرقع مالک، ثلث دودانگ ممتاز. نسخ کتابت خفی عالی، رقاع کتابت خوش. نستعلیق کتابت خوش بارقم: «نمقه العبد الاقل الاحقر الی رحمة الله محمد مؤمن ابن عبدالله فی شهور سنة خمس و اربعین و تسعمائة» ۹۴۵ «در خزینه طوپ قاپوسرای».

— یک قطعه از مرقع ثلث دودانگ جلی بزر عالی. نسخ کتابت خفی یا قوتی - رقاع کتابت خوش، کوفی بارقم: «شقه العبد المذنب الراجی الی الله المجید محمد مؤمن بن عبدالله المروارید تجاوز الله عن سیئاتهما فی العشر الاخر من شهر ربیع الثانی سنة اربع و عشرين و تسعمائة بدارلسلطنه» (۹۲۴) در او نیورسیته اسلامبول.

۹۳۴) محمد مؤمن تبریزی

از خطوط اودیدهام: کتیبه سردر مسجد اسحاق مسجد تبریز (جنب مسجد جامع) فرمان شاه سلطان حسین به رستم خان بیگلریگی آذربایجان برای بستن قمارخانه ها و غیره ثلث یک دانگ کتیبه عالی بارقم: «تحریراً شهر شوال سنة ۱۱۰۶ ست و مائه و الف من الهجرة النبویة ... بوساطت عالیجاه رستم خان سالار سپه ... و بسعی عالیقدر ... محمد بیکا برادر ... معظم الیه بر صخره صما' ترسیم گردید . قد تشرف بکتابتها محمد [مؤ] من التبریزی» شماره اول سال ششم نشریه دانشکده الهیات تبریز.

۹۳۵) محمد مؤمن

از خطوط اودیدهام: یک قطعه ثلث رقاع دودانگ جلی، رقاع کتابت خوش بارقم: «شقه اقل الكتاب محمد مؤمن» «فی احدى وعشرين و الف ۱۰۲۱» در مجموعه خودم.

۹۳۶) محمد مؤمن حسینی اصفهانی

از خطوط اودیدهام: قطعه رقاع دودانگ خوش بارقم: «راقم الحروف محمد مؤمن این محمد هادی الحسینی اصفهانی فی شهر محرم الحرام من شهور تسعین و مائة بعد الالف - (۱۱۹۰) من الهجرة» از متروکات قوام السلطنه در مجلس شورای ملی.

۹۳۷) محمد مهدی

از خطوط اودیدهام: زیارت و ادعیه (بیاض کوچک) نسخ و رقاع کتابت خفی خوش

وعالی بارقم: «... وانا العبد الاقل المفتقر الى رحمة ربه الغنی محمد مهدی. من شهور سنة سبع واربعون ومأتین بعد الف (۱۲۴۰) من الهجرة المقدسة النبوية...» نزد حاج سید نصرالله تقوی. محمد مهدی شیرازی ابن محمد مغیث (رجوع شود به قاسم بن محمد شیرازی) قرآن. کتابخانه سلطنتی.

۶۳۸) محمد مهدی طهرانی

ترجمه احوال او ضمن نستعلیق نویسان گذشت (ج ۳ ص ۸۴۸). از خطوط او دیده ام: کتیبه مسجد سلطانی طهران، ثلث جلی خوش بارقم: «کتبه کاتب الحضرة السلطانی محمد مهدی الطهرانی» «۱۲۲۱».

— ادعیه هفته نیم ربعی، جلد روغنی، سرلوح مرصع نسخ کتابت جلی ونستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «حرره کاتب الحضرة السلطانی محمد مهدی الطهرانی» «فی شهر رمضان المبارک من شهور سنة ۱۲۱۳ بدار السلطنة طهران ... تحریر شد...» در کتابخانه سلطنتی.

۶۳۹) محمد مهدی مشهدی

از خطوط او دیده ام: قرآن رقاع ونسخ نیم دودانگ خوش بارقم: «حسب الفرموده نوردیده اهلیت و سردسی زیب مسند صورة و معنی میرزا سلطان محمد المدعو منشی، علی ید العبد الاقل محمد مهدی الکاتب المشهدی سنة ۱۰۱۱» برای فروش.

محمد نجیب (رجوع شود به مصطفی عاشر). ثلث.

۶۴۰) محمد نصیر

از خطوط او دیده ام: یک قطعه مذهب، نسخ کتابت عالی و رقاع کتابت عالی بارقم: «حرره من الاحیاء الفقیر الحقیر محمد نصیر غفرالله ذنوبه فی دار الخیر اجمیر فی شهر شعبان المعظم من شهور سنة ۱۰۹۲» بخط شکسته نستعلیق کتابت متوسط نوشته اند: «سرمشقی که استادی قبلة الکتاب بجهت معلی» (در مجموعه خودم).

۶۴۱) محمد نصیر خوراسکانی-میر

از خطوط او دیده ام: صحیفه سجادیه رحلی - سرلوح مرصع. مذهب. نسخ سه دانگ جلی و رقاع و ترجمه نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «اقل عباد الله ابن میر محمد سعید - الحسنی الطباطبائی، میر محمد نصیر الخوراسکانی» «فی غرة شهر ربیع الاول من شهور سنة ثلث عشر ومائة بعد الف سنة ۱۱۱۳» در کتابخانه سلطنتی.

۶۴۲) محمد نصیر ابن محمد ابراهیم

از خطوط او دیده ام: قرآن نیم ورقی، جلد روغنی عالی، دو صفحه افتتاح متن و حاشیه

مرصع، دو صفحه بعد حاشیه مذهب نسخ کتابت خوش بارقم: «حسب الحکم ... عباس میرزا... محمد نصیرین محمد ابراهیم...» «فی شهر محرم الحرام من سنه اربع وعشرين ومائین بعدالالف ... ۱۲۲۴» در کتابخانه سلطنتی.

۶۴۳) محمد نعیم [یا منعم]

از خطوط اودیدهام: یک قطعه بزر، نسخ کتابت جلی متوسط بارقم: «کتبه محمد نعیم» (حدود قرن ۱۲) در مجموعه خودم.

۶۴۴) محمد وسیم

از خطوط اودیدهام: قاموس اللغة فیروزآبادی، وزیری بزرگ، مجدول مذهب کمنددار یک سرلوح مذهب عالی جلدروغنی ممتاز، نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «لما تشرفت هذه الدیار دیار کردستان ... حضرة امیر نظام ... اشاراتی باستنساخ نسخه من کتاب القاموس ... فبادرت الی استئال اسره وطاعة ... فلما بلغ الكتاب قریب الاختتام وکانما (وصل الی حرف الام عزم الامیر الوحید من هذه الدار واثر جوار رحمة ربه العزیز الغفار ... ولما انتهى الکتب وتم وکمل واختتم جعلتها هدیة للحضرة السنیة ... نجل الامیر نظام العدل والملك ... عبدالحسینخان الملقب به سا [لا] رالملك والدوله ... وانا العبد الداعی الایم الراجی عفوربه العمیم محمد الوسیم ابن المرحوم المغفور الشیخ جلال الدین ابن المرحوم الشیخ محمد الوسیم». «قد وقع الفراغ من تسوید يوم الاربعاء من شهر ربیع الثانی سنة الف و ثلاثمائة وثمانیة عشر علی هاجرها الف صلوة وسلام و تحية سنة ۱۳۱۸» در کتابخانه سلطنتی.

محمد وصفی سبزواری، شمس الدین.

۶۴۵) محمد هادی شیرازی

از خطوط اودیدهام: اصول وفروع کافی نیم ورقی - کاغذ دولت آبادی مجدول ومذهب سر کتاب سرلوح مرصع مذهب، جلد ساغری ضربی گل و بوتہ، نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «علی ید العبد الراجی محمد هادی شیرازی» «سنة احدى وتسعين والف ۱۰۹۱» در کتابخانه سلطنتی.

۶۴۶) محمد هادی

از خطوط اودیدهام: قرآن وزیری، دو صفحه اول متن وحاشیه مرصع مذهب جلدروغنی نسخ کتابت متوسط بارقم: «قد فرغت من کتابة هذا المصحف ... وانا محمد هادی» «يوم الجمعة خامس عشر من شهر ربیع الثانی من شهور سنة ۱۱۲۵» برای خروج.

۶۴۷) محمد هادی اصفهانی

از خطوط اودیده‌ام: دو قطعه مذهب از سرقع نسخ و رقاع کتابت جلی عالی با رقم :
 الاقل المحتاج محمد هادی اصفهانی فی ثلاثین ومائة بعد الالف (۱۱۳۰) در کتابفروشی اقبال.
 — یک رقعه (از سرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: «سشقہ العبد الخاطی محمد هادی
 اصفهانی» «فی ۱۱۲۸» در کتابخانه سلطنتی.

۶۴۸) محمد هادی بن محمد صالح مازندرانی

در زمره علماء وزهاد و در خط نسخ به خوشنویسی معروف و از معاصرین و پیروان
 آقا محمد ابراهیم قمی بوده است. زندگانی وی در اصفهان گذشته و در این شهر بهنگام فتنه
 افغان در سال ۱۱۳۵ رخت بدار آخرت پرداخت.
 از خطوط اودیده‌ام: ترجمه و شرح دعای صباح، قطع نیم‌ربعی متن نسخ و شرح شکسته
 نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «محمد هادی بن محمد صالح مازندرانی در قریه شریف آباد»
 «سنه ۱۱۰۸» نزد بارانی.

۶۴۹) محمد هاشم

از خطوط اودیده‌ام: چهار قطعه نسخ دودانگ جای و کتابت خفی و رقاع کتابت
 خفی عالی بلکه ممتاز بارقم: الاثم محمد هاشم ۱۲۰۰ «و من مترو کات البیاض الذی حرره
 الاثم محمد هاشم فی سنة ۱۲۰۵» و «العبد الاثم هاشم فی ۱۲۲۰» در مجموعه سید نصرالله تقوی.

۶۵۰) محمد هاشم

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه نسخ کتابت عالی بارقم «سشقہ محمد هاشم ۱۱۸»
 در مجموعه خودم [احتمالاً ۱۱۱۸ مراد بوده است که احیاناً رقم هزار را در نوشتن می‌اندازند]

۶۵۱) محمد هاشم ابن یمانی

از خطوط اودیده‌ام: صحیفه سجادیه بغلی مذهب متن افشان، جلد روغنی عالی نسخ
 کتابت خفی خوش بارقم: «قدتم هذه الصحیفه الکامله علی ید الضعیف المفقتر الی مغفرة-
 السبحانی محمد هاشم بن یمانی غفرالله له و لوالديه و احسن اليها و الیه فی تاریخ تاسع شهر
 صفر سنة اثنین و ثمانین بعد الف من الهجرة (۱۰۸۲) برای فروش (از خانواده قائم مقامی).

۶۵۲) محمد هاشم اصفهانی ابن محمد صالح

فرزند محمد صالح لؤلؤئی اصفهانی معروف به زرگر و پدر میرزا محمد علی محرم وجد
 میرزا عبدالوهاب محرم یزدی شاعر دوره ناصری. از استادان مسلم خط نسخ در قرن دوازدهم
 و اوایل قرن سیزدهم است که در زمان خود در سراسر کشورهای اسلامی شهرت داشت و حتی

در خوشنویسی ممدوح شعرای عصر بود و او را در خط نسخ ردیف عبدالمجید درویش در خط شکسته نهاده‌اند. تاریخ وفاتش معلوم نشد و آنچه مسلم است میان سالهای ۱۱۷۲ و ۱۲۱۲ حیات داشت و آثاری که در طول این مدت بجای گذاشته معرف قدرت وی در خوشنویسی است. از خطوط او دیده‌ام: سی و دو ورقه (از سرقع) نسخ دودانگ جلی و کتابت عالی. شکسته نیم دودانگ خوش بارقم: «مشقه محمد هاشم بن محمد صالح فی سنة ۱۱۸۲» و «العبدالائم محمد هاشم ۱۱۹۴» و «حرره لیلة الجمعة من شعبان سنة ۱۱۹۲ محمد هاشم و «حرره یوم الخمیس فی شهر محرم الحرام من شهور سنة ۱۱۹۳» و «حرره العبد المذنب الائم محمد هاشم ۱۱۹۲» و «حرره تراب اقدام المؤمنین محمد هاشم ۱۱۹۴» و «حرره العبد الائم محمد هاشم فی ۱۱۸۱» و «الداعی حرره للمولی المعظم فضلعلیخان زید عزه ابداً الداعی هاشم الاصفهانی ۱۱۸۰» و «حرره العبد الائم الجانی محمد هاشم الاصفهانی فی سنة ۱۱۹۴» در - کتابخانه سلطنتی.

— صحیفه سجادیه جانمازی، جلد روغنی دو صفحه اول حاشیه و متن مرصع، سرلوح مرصع رقاع و نسخ کتابت خفی عالی. شکسته، نستعلیق کتابت خفی خوش بارقم: «... ابن محمد صالح لؤلؤی محمد هاشم الاصفهانی... ۱۲۱۲» شکسته: «... وانا العبد الفقیر سید علی الحسینی فی غرة شهر صفر المظفر من شهور سنة اثنی عشر و مائین بعد الالف ۱۲۱۲» در کتابخانه سلطنتی.

— یک قطعه نسخ کتابت جلی عالی و شکسته کتابت خفی متوسط بارقم: «کتبه

العبد محمد هاشم فی شهر جمادی الثانی من شهور سنة ۱۱۸۴ ناقل من خط الاستاد مولانا محمد ابراهیم القمی رحمة الله تعالی» در کتابخانه ملی پاریس.

— دو قطعه نسخ و رقاع نیم دودانگ جلی و کتابت خفی عالی بارقم: «حرره العبد الائم محمد هاشم فی شهر رجب المرجب من شهور سنة ۱۱۹۵» و «محمد هاشم ۱۲۰۴» در مجموعه حاج سید نصرالله تقوی.

— سه قطعه نسخ و رقاع کتابت جلی تندوتیز عالی و دودانگ عالی بارقم: «حرره الائم الجانی محمد هاشم الاصفهانی» و «محمد هاشم فی ۱۱۸۳» در مجموعه حاج سید نصرالله تقوی.

— سرقع (غیر از ۵ ورقه) نسخ کتابت عالی بارقم: «نمقه الائم محمد هاشم الاصفهانی فی ۱۲۰۴» و «حرره العبد الائم الجانی ابن محمد صالح اللؤلؤی الاصفهانی محمد هاشم غفرله فی ۱۲۰۴» و «حرره تراب اقدام المؤمنین المذنب الائم الجانی محمد هاشم الاصفهانی ۱۱۸۷» و «راقم الحروف محمد هاشم ۱۲۰۰» و «حرره محمد هاشم فی سنة ۱۱۸۸» و «حرره محمد هاشم ۱۱۹۶» در کتابخانه سلطنتی.

- یک قطعه مذهب نسخ کتابت ممتاز بارقم: «العبدالاثم الجانی محمد هاشم - الاصفهانی» «فی ۱۲۰۶» در کتابخانه سلطنتی.
- قرآن وزیری جلد روغنی دو صفحه افتتاح متن وحاشیه سرصع نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «العبدالاقل الاثم الجانی محمد هاشم الاصفهانی» «فی سنة ۱۱۹۱ احدی وتسعین ومائة بعد الالف» خواص سور: شکسته خفی خوش بارقم: «العبدالحقیر الفقیر عبدالحسین...» در کتابخانه سلطنتی.
- یک قطعه نسخ کتابت جلی عالی و رقاع خوش بارقم: «حرره العبدالاثم الجانی محمد هاشم الاصفهانی» «فی ۱۱۹۰» نزد آقای کامیار
- یک قطعه نسخ کتابت عالی بارقم: «سشقه العبدالاثم الجانی محمد هاشم بن محمد - صالح الاصفهانی غفرله فی شعبان ۱۱۸۴» در کتابخانه ملی پاریس.
- چهار قطعه (از سرقع) نسخ کتابت عالی بارقم: «حرره محمد هاشم فی سنة ۱۱۸۸» و «حرره الاثم ابن محمد صالح، محمد هاشم فی سنة ۱۲۰۱» و «حرره محمد هاشم ۱۴۱۲» در کتابخانه سلطنتی.
- یک رقعہ (از سرقع) نسخ دودانگ جلی، نسخ کتابت خوش بارقم: «حرره العبد المذنب الاثم الجانی ابن محمد صالح الصائغ، محمد هاشم الاصفهانی» «فی سنة ۱۱۸۹».
- در کتابخانه سلطنتی.
- قرآن نیم ربعی جلد روغنی دو صفحه افتتاح متن وحاشیه سرصع نسخ و رقاع کتابت خفی عالی بارقم: «... وانا العبد... محمد هاشم الصائغ الاصفهانی» «فی اوخر شهر محرم الحرام سن شهور سنة ۱۱۷۲» در کتابخانه سلطنتی.
- یک قطعه نسخ نیم و دودانگ عالی و رقاع بارقم: «نمقة العبد المذنب الاثم محمد هاشم فی سنة ۱۲۰۹» [زرگر] در مجموعه خودم.
- یک قطعه از سرقع نسخ کتابت عالی بارقم: «سشقه محمد هاشم ۱۱۹۲» [زرگر] در کتابخانه ملک.

محمد هاشم بن محمد صالح اصفهانی لؤلؤی (رجوع شود به میرزا احمد نیریزی).

محمد هاشم اصفهانی (رجوع شود به میرزا احمد نیریزی).

۶۵۳) محمد هاشم

- از خطوط او دیده ام: سرقع (۲۲ رقعہ) نسخ و ثلث و ثلث رقاع خوش بارقم: «حرره - الاثم محمد هاشم ناقلا من خط الاستاد احمد النیریزی» «سنه ۱۲۰۳» و «راقمه محمد هاشم ۱۲۰۲» در کتابخانه سلطنتی.

— قرآن نیم ربعی، جلد روغنی عالی، دو صفحه افتتاح متن وحاشیه سرصع، دو صفحه آخر مذهب عالی، نسخ کتابت خفی ممتاز بارقم: «... لاسیر الاعظم... ابن الامیر المنصور علی سردان خان، امیر محمد خان ایده الله... وانا العبد الاثم محمد هاشم» «فی شهر رمضان - المبارک اثین و مأتین والف» ۱۲۰۲ در کتابخانه سلطنتی.

۶۵۴) محمد هاشم

از خطوط اودیده ام: دولوحه بر سزارسولوی، ثلث شش دانگ عالی. رقاع نیم دودانگ خوش بارقم: «کتبه محمد هاشم عن خواجگان دیوان همایون ۱۲۴۵» در قونیه.

۶۵۵) محمد هاشم اصفهانی

از خطوط اودیده ام: سور قرآن قطع بازبندی، جلد روغنی، نسخ کتابت بسیار خفی نزدیک بغبار خوش بارقم: «کتبه العبد... [محمد] هاشم ابن [محمد] صادق الموسوی شهیر بمستطاب الاصفهانی» (قرن ۱۳) نزد جناب آقای فیوضات.

۶۵۶) محمد هاشم

از خطوط اودیده ام: یک رقعہ نسخ دودانگ جلی خوش بارقم: «حرره العبد محمد هاشم» «سنه ۱۱۸۹» از سرقع شماره ۲ کتابخانه آستان قدس رضوی.
— دورقعہ نسخ دودانگ جلی خوش بارقم: «وانا العبد الاثم محمد هاشم - حرره العبد محمد هاشم».

«حرره فی لیالی الجمعہ والسبت سنه ۱۱۸۷ سن الهجرة و سنه ۱۱۹۷» از سرقع شماره ۲ کتابخانه آستانه رضوی.

— دورقعہ نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «الاثم محمد هاشم» «فی سنه ۱۲۰۰» سرقع شماره ۷ کتابخانه آستانه رضوی.

— یک قطعه نسخ کتابت عالی بارقم: «حرره لیلۃ الاضحی للاخ الاعز الامجد سیرزا احمد دامت اخوته بایدہ فی محروسه شیراز و انا الاثم محمد هاشم» «فی سنه ۱۱۷۸» در مجموعه اسیرالکتاب.

— یک قطعه کتابت نسخ خوش سنه ۱۱۸۹، در مجموعه حاج حسین آقا نخجوانی.

— یک قطعه نسخ کتابت جلی عالی بارقم: «الاثم محمد هاشم» «سنه ۱۱۹۳» در مجموعه امیرالکتاب.

— یک قطعه نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «مشقه محمد هاشم» «فی شهر رجب المرجب سنه ۱۱۹۵» در مجموعه امیرالکتاب.

- یک قطعه نسخ ممتاز بارقم: «حرره العبد الاقل محمد هاشم» (قرن ۱۲) در -
مجموعه خودم.
- یک قطعه نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «حرره محمد هاشم» «سنه ۱۱۹۴» در
مجموعه خودم.
- یک رقعہ (از یک سرقع) نسخ کتابت عالی بارقم: «حرره الاثم محمد هاشم» «فی
۱۲۰۷» در کتابخانه مجلس.
- دورقعہ (از سرقع) نسخ دودانگ جلی خوش بارقم: «مشقه العبد محمد هاشم»
«سنه ۱۱۹۵» در کتابخانه ملی.
- یک رقعہ (از سرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: «حرره محمد هاشم» «فی ۱۱۹۷»
در کتابخانه ملی.
- سرقع (۱۵ صفحه) نسخ کتابت عالی بارقم: «حرره العبد الاثم محمد هاشم للاخ
الاعز الامجد مقرب الخاقان میرزائی میرزا احمد اصفهانی» «۱۱۸۸» در کتابخانه سلطنتی.
- یک رقعہ (از سرقع) نسخ کتابت جلی عالی بارقم: «نمقه الاثم محمد هاشم»
«۱۲۰۸» در کتابخانه سلطنتی.
- یک رقعہ (از سرقع) نسخ کتابت خوش بارقم: «حرره محمد هاشم» در کتابخانه
سلطنتی.
- سور وادعیه بیاضی بغلی مذهب، نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «وانا الاثم
محمد هاشم» «فی ۱۱۱» [کذا] در کتابخانه سلطنتی.
- یک قطعه نسخ کتابت خوش بارقم: «حرره محمد هاشم» سنه ۱۱۹۴» در
کتابخانه ملی.

محمد هاشم (رجوع شود به ترجمه میرزا احمد نیریزی) سور قرآن کتابخانه مجلس.

۶۵۷) محمد هاشم اصفهانی

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «حرره العبد محمد هاشم»

«۱۲۰۷» در کتابخانه ملی پاریس.

— یک رقعہ مذهب از سرقع، نسخ کتابت عالی بارقم: «حرره محمد هاشم ۱۱۹۲»

در مدرسه سپهسالار.

— یک قطعه مذهب از سرقع نسخ کتابت جلی خوش بلکه خفی متوسط بارقم:

«کتبه محمد هاشم اصفهانی فی ۱۱۹۶» در مدرسه سپهسالار.

۶۵۸) محمد هاشم اصفهانی

- از خطوط او دیده‌ام: یک رقعہ از سرقع نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد محمد هاشم اصفهانی ۱۱۲۱» در مدرسه سپهسالار.
- یک قطعه مذهب از سرقع نسخ کتابت جلی عالی بارقم: «مشقه العبد محمد هاشم ۱۱۸۷» در مدرسه سپهسالار.
- دورقعہ مذهب از سرقع نسخ کتابت و رقاع کتابت و خفی بارقم: «راقم الاثم محمد هاشم ۱۲۰۱» و «حرره الاثم محمد هاشم ۱۲۰۱» در مدرسه سپهسالار.
- یک قطعه مذهب از سرقع نسخ کتابت خفی عالی و رقاع عالی بارقم: «حرره الاثم محمد هاشم فی ۱۱۲۴» در مدرسه سپهسالار.
- یک قطعه نسخ کتابت عالی بارقم: «حرره محمد هاشم ۱۱۸۷» در کتابخانه ملی پاریس.
- یک قطعه نسخ کتابت عالی بارقم: «حرره الاثم محمد هاشم ۱۱۹۰» در کتابخانه ملی پاریس.
- دو قطعه مذهب نسخ و رقاع کتابت عالی بارقم: «حرره العبد الاقل المذنب الاثم محمد هاشم اصفهانی فی سنة ۱۱۹۵» و «حرره الاثم محمد هاشم ۱۱۹۵» در کتابخانه ملی پاریس
- یک قطعه نسخ کتابت جلی عالی بارقم: «حرره محمد هاشم لیلة الاربعاء ۱۱۹۲» در کتابخانه ملی پاریس.
- یک رقعہ نسخ دودانگ جلی خوش بارقم: «حرره العبد الاثم الجانی محمد هاشم اصفهانی بمحروسة دارالعباد [یزد]» «۱۲۱۶ من الهجرة النبوية» از سرقع شماره ۲ کتابخانه آستانه رضوی.
- منتخب توریة بطرز سرقع ۳۲ رقعہ حواشی مذهب، جلد روغنی عالی، نسخ کتابت (کتابت خفی خوش) بارقم: «تم منتخب التوریة علی يد احقر العباد و احوجهم محمد هاشم اصفهانی» «سنه ۱۲۵۱» در کتابخانه مجلس.
- یک قطعه مذهب از سرقع نسخ نیم دودانگ عالی بارقم: «حرره محمد هاشم ۱۱۸۶» در کتابفروشی اقبال.
- یک قطعه مذهب از سرقع نسخ کتابت جلی عالی بارقم: «حرره الاثم الجانی محمد هاشم اصفهانی فی سنة ۱۱۹۵» در کتابفروشی اقبال.

۶۵۹) محمد هاشم طایر

در ضمن نستعلیق نویسان نیز به او اشاره شد (ج ۳ ص ۸۶۰).

از خطوط او دیده‌ام: ترجمه ادعیه، نیم‌ربعی، جلد روغنی عالی، سرلوح مرصع عالی
نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد الاقل محمد هاشم الشهیر بالطایر» «فی ۱۱۰۳» (جای
رقم عشرات سوراخ شده است. و ظاهراً همان صفر است) در کتابخانه سلطنتی.

۶۶۰) محمد هاشم بن محمد یحیی

از خطوط او دیده‌ام: تکملة الاخیار، نیم‌ورقی، کاغذ ترمه مجدول مذهب، عنوانها
بسرخی و نستعلیق، چهار صفحه اول مذهب مرصع عالی. دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب
یک سرلوح، جلد سوخت تحریر نسخ کتابت متوسط بارقم: «کاتب العبد الحقیر ابن محمد یحیی
محمد هاشم» «فی سنة ۱۰۹۹» در کتابخانه سلطنتی.

۶۶۱) محمد هاشم یزدی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن نیم‌ربعی، جلد ساغری مذهب، دو صفحه اول و افتتاح متن و
حاشیه مذهب عالی، صفحات آخر نیز مذهب مرصع عالی، نسخه تماماً مزین است. نسخ
کتابت خفی خوش بارقم: «... محمد هاشم یزدی» سال ۱۱۹۰ در کتابخانه ملی.

۶۶۲) محمد موسوی هندی

از خطوط او دیده‌ام: قرآن وزیری نسخ و رقاع کتابت خوش بارقم: «... بیدالاقل
محمد الموسوی الشهیر بهندی» (قرن ۱۳) در او نیورسیتته اسلامبول.
— دعای مسلول^۱ وزیری کوچک نسخ کتابت و رقاع کتابت خفی متوسط
بارقم: «بجهت پیشکش حضور... مخبرالدوله دام‌اقباله سمت تحریر یافت. الداعی لدوام -
الدولة العلیة القاهرة الباهرة، العبد الخاطی محمد الموسوی الشهیر بهندی» «فی ۱۳۱» «ظ: ۱۳۰۱»
در کتابخانه مجلس.

۶۶۳) محمد یعقوبی - شیخ هروی

در ضمن نستعلیق نویسان به او اشاره شد.

از خطوط او دیده‌ام: «یک قطعه از سرقع نستعلیق دودانگ متوسط و رقاع کتابت
خوش بارقم: «کتبه شیخ محمد الیعقوبی عفا الله عنه» در خزینه طوپ‌قاپوسرای.
— یک قطعه از سرقع نستعلیق کتابت، ورقاع کتابت خوش بارقم: «سشقه العبد -
المحتاج الی رحمة الله - غفر الله شیخ محمد الیعقوبی احسن الله احواله در خزینه طوپ‌قاپوسرای.

۱- دربرگه چنین است. ظ: مشلول

(۶۶۴) محمد یارسانبانی

در ضمن نستعلیق نویسان نیز گذشت (ج ۳ ص ۸۶۱).

از خطوط او دیده‌ام: یک قطعه نسخ کتابت خوش و نستعلیق نیم دودانگ کتابت خفی متوسط بارقم: «حسب الاشارة بندگان عالیجاه شهامت و بسالت آگاه شمس سماء المعالی و بدر افلاك العوالی سلاله السلسله البهیة خاقانیه امیرالامراء المجاهد الغازی محمد حسن خان قاجار ادام الله تعالی اجلاله و اقباله قلمی گردید. و انا العبد الاقل الازل محمد یارسانبانی» «فی سنة ۱۲۴۲» در مجموعه امیرالکتاب.

(۶۶۵) محمد یحیی همدانی

از خطوط او دیده‌ام: عیون الاخبار وزیری سرلوح مذهب نسخ کتابت تحریر خوش (بشیوه کازرونی‌ها) بارقم: «نمقه بیمناه الدائرہ احوج المرئیین محمد یحیی بن حبیب الله الهمدانی فی عام ثمان و تسعین و الف» (۱۰۹۸) در کتابخانه آقای تقی شهیدزاده در همدان.

(۶۶۶) محمد یزدی

از خطوط او دیده‌ام: یک صفحه از مرقع بایقرا - طهماسب، رقاع سه دانگ جلی و نسخ کتابت عالی بارقم: «کتبه اصغر عباد الله الکبیر محمد بن الحاج حسن الحکیم الحافظ الیزدی فی غرة رمضان المبارک لسنة ثلث و ثلثین و ثمانمائه» (۸۸۳) در خزینه طوپ قاپوسرای.

(۶۶۷) محمد یوسف

از خطوط او دیدم: قرآن روغنی، مذهب سرصع مزین کشمیری عالی نسخ کتابت خفی خوش، نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «... محمد یوسف بانی سبانی تحریر و بنای اساس تسطیر این جلد کلام الله بتوفیق حضرت الله گردید... قد وقع الفراغ من تحریره فی یوم - الثانی من شهر جمید [ی] [الثانی سنة ۱۲۳۰ الف و مائتین و ثلثین من هجرت...» در مجموعه مهدوی.

(۶۶۸) محمد یوسف حافظ

از خطوط او دیده‌ام: ادعیه نیم ربعی جلد روغنی سرلوح سرصع تماماً متن وحاشیه مذهب، نسخ کتابت جلی متوسط بارقم: «کتبه تراب اقدام المؤمنین الفقراء محمد یوسف الحافظ» «فی شهر سنة ۱۱۵۷...» در کتابخانه سلطنتی.

(۶۶۹) محمد یوسف عارف کازرونی

از خطوط او دیده‌ام: نهج البلاغه، روغنی قدیم مذهب سرصع مزین نسخ و رقاع کتابت خوش بارقم: «قد فرغت من زبره آخر یوم الاثنین اول شهر الصفر... وانا العبد محمد یوسف

العارف الكازروني في حجة ثمان وعشرون ومائة بعد الالف» سنة ۱۰۲۸ در مجموعه مهدوی.

۶۷۰) محمود - جلال الدين

از خطوط اودیده‌ام: یک لوحه ثلث یک دانگ کتیبه خوش بارقم: «نمقه محمود، المعروف بجلال الدين» در سوزة اسلامی ترک.

— یک لوحه ثلث دودانگ کتیبه و نیم دودانگ کتیبه خوش بارقم: «حرره جلال الدين محمود» در سوزة اسلامی ترک.

— سرقع ثلث دودانگ و نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «حرره محمود. جلال الدين من خط عثمان افندی» در سوزة اسلامی ترک.

— یک لوحه ثلث دودانگ کتیبه و رقاع کتابت عالی بارقم: «سوده محمود جلال-الدين». در سوزة اسلامی ترک.

— یک لوحه ثلث نیم دودانگ کتیبه خوش بارقم: «حرره محمود جلال الدين» در سوزة اسلامی ترک.

— یک لوحه ثلث شش دانگ و رقاع دودانگ عالی بارقم: «حرره محمود جلال الدين في يوم رمضان» در سوزة اسلامی ترک.

— دولوحه بر سزار سولوی، ثلث شش دانگ عالی، رقاع نیم دودانگ خوش بارقم: «حرره محمود جلال الدين ۱۲۰۴» در قونیه.

۶۷۱) محمود خوانساری - سيد

از خطوط اودیده‌ام: ادعیه قطع بغلی کاغذ اصفهانی، مجدول مذهب یک سرلوح مذهب، فهرست در دو صفحه مذهب، نسخ و رقاع کتابت خفی خوش بارقم: «حسب الخواهش عالیشان... صدیق حقیقی اعنی جمشید آقا خلف ارجمند... عباس آقا یوزباشی سوار مهاجر تحریر یافت. وانا العبد الداعی سید محمود الخوانساری» «سنة ۱۲۹۲» برای فروش.

محمود بن عبدالحق سبزواری کمال الدين. ثلث.

۶۷۲) محمود سلطانی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن وزیری، خشتی، جلد میشن منگنه مذهب. دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی ثلث کتابت خفی ممتاز و رقاع عالی بارقم: «نقل من کتابة - سيد الاصحاب و سند الكتاب استادی الكل فی الكل مولانا جمال الملة والدين یاقوت المستعصمی علیه الرحمة والغفران علی ید العبد الفقیر الله الغنی محمود السلطانی...» فی اواخر جمادی الاول

سنة ست و اربعين و ثمانمائه بدار السلطنة هراة» (با بهترين خطوط ياقوت برابري سى كند).
 كتابخانه سلطنتى.

محمود شريف (رجوع شود به علاء الدين تبريزى) قصيدة برده در كتابخانه سلطنتى.

۶۷۳) محمود شوقى

محمد راسم . مصطفى راقم . ابراهيم دده

از خطوط آنها ديده ام: ثلث دودانگ و نسخ ورقاع كتابت خفى خوش بارقم: «اجزت بوضع الكتبه لناسق هذا القطعه المدعو بمحمود شوقى. وانا الفقير محمد راسم كاتب السراى لسنة خمس و ستين ومائه والى» (۱۱۶۵) خط رقاع از محمد راسم است. و «اذنت بوضع الكتبه محمود شوقى ... وانا الفقير مصطفى راقم ... لسنة خمس و ستين ومائة والى» و «كتبه محمود شوقى المعروف بحافظ القرآن ابن الحاج محمد كنانى من تلاميذ السيد الحاج الخليل افندى المعروف».

«... اجازة وضع الكتبه تحت كتابة من اساتيد الخطاطين و انا من الخاصرين الفقير ابراهيم دده سنة خمس و ستين ومائه والى» در سوزة اسلاسى ترك.

۶۷۴) محمود شيرازى

از خطوط او ديده ام: يك قطعه نسخ نيم دودانگ. رقاع كتابت جلى خوش بارقم: «مشقه فى يوم الجمعة تراب اقدام المؤمنين ابن ابو الفتح، محمود شيرازى فى شهر سنة ۱۲۳۵» در مجموعه خودم. [اين برگه با اندك اختلاف تكرر شده است].

۶۷۵) محمود طباطبائى

از خطوط او ديده ام: يك رقع كوفى دودانگ جلى و رقاع كتابت جلى متوسط بارقم «مشقه العبد الاقل الاقلى ابن محمد رضا الشريف الموسوى محمود الطباطبائى» «فى سنة ۱۱۵۵» در مجموعه خودم.

— دورقع رقاع كتابت خوش بارقم: «نقلته حرفاً بحرف و سطرأ بسطر و صفحة بصفحة بحيث لم اراك: [؟] فى الوضع والرسم والمشابهة [على بن ابي طالب] و انا ابن المرحوم المغفور المبرور المسعود الفائز بجوار الرحمة محمد رضا الشريف الموسوى الصفوى الشهير بخوشنويس جعل الجنة مشواه المذنب العاصى الفقير الحقير تراب اقدام المؤمنين محمود الطباطبائى الخاقانى...» «قد وقع - الفراق فى شهر الرابع من السنة السادسة فى العشر الخامس من المائة فى بعد الالف ۱۱۴۷ من الهجرة المقدسة النبوية» در مجموعه آقاى مدرس رضوى.

(۶۷۶) محمود توپخانه دی

ضمن نستعلیق نویسان به او اشاره شد (ج ۳ ص ۸۸۲).
از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه ثلث دودانگ جلی خوش. رقاع کتابت خوش بارقم:
«شهد الفقیر محمود توپخانه دی سنة ۱۰۴۰»، سلیمانیه اسلامبول.

(۶۷۷) محمود بن علی قمی

از خطوط اودیده‌ام: ادعیه نیم ربعی دوسرلوح مختصر ثلث دودانگ خوش، نسخ
کتابت یاقوتی متوسط بارقم: «تمت الاسماء المبارکة الشریف بحمد الله وحسن توفیقه علی یدی
العبد الضعیف المحتاج الی رحمة الله الملك الغنی محمود بن علی القمی عفا الله عنهما وستر عیوبهما»
(قرن ۹-۱۰) در مجموعه خودم.

محمود کاشانی مرقع (رجوع بقسمت نستعلیق شود) (ج ۳ ص ۸۸۵-۸۸۸) نسخ -
تحریر خفی، ثلث رقاع کتابت و دودانگ جلی خوش، در کتابخانه سلطنتی.

(۶۷۸) محمود مذهب [هروی]

در ضمن نستعلیق نویسان به او اشاره شد (ج ۳ ص ۸۹۴).
از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه از مرقع شاه اسمعیل، نستعلیق دودانگ رقاع کتابت
خوش الوان بارقم: «کتبه المذنب محمود المذهب، لمولانا جاسی قدس سره» در خزینة طوپ
قاپوسرای.

(۶۷۹) محمود نقاش

از خطوط اودیده‌ام: کتیبه ایوان ورودی شبستان خدا بنده در مسجد جامع اصفهان
ثلث دودانگ کتبه خوش بارقم: «... سلطان محمد بهادرخان... فی سنة احدى وخمسين وثمانمئة
(۸۵۱) کتبه محمود نقاش».

(۶۸۰) محمود بن حسن نیشابوری

از خطوط اودیده‌ام: دیوان حافظ، نستعلیق کتابت خفی متوسط و رقاع کتابت خوش
قطع وزیری کوچک، یک سرلوح مذهب، کاغذ سمرقندی مجدول مذهب زرافشان قابسازی
شده با رقم: «تمت الكتاب بعون الملك الوهاب بخط العبد الضعیف محمود بن حسن نیشابوری»
«بتاریخ سنة اربع وتسعين وثمانمائه» سنة ۸۹۴، در مجموعه موزه پنجاب لاهور.

(۶۸۱) محمود هروی-شیخ

در ضمن نستعلیق نویسان بترجمه احوال او اشاره شد (ج ۳ ص ۸۹۱).
از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه اشعار از مرقع نستعلیق کتابت خفی متوسط. عنوان

رقاع کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد الغریب شیخ محمد اصلح الله شأنه ابداً فی شهر الله الاصح رجب سنة احدى وسبعین و ثمانمائه (۸۷۱) فی بلدة ساوه» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک صفحه بزرگ از سرقع ثلث سه دانگ و نسخ کتابت ممتاز و نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «مشقه شیخ محمود الهروی عفی عنه فی سنة احدى [و] سبعین و ثمانمائه فی حوالی درجزین» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک قطعه از سرقع نستعلیق کتابت خفی متوسط ثلث سه دانگ جلی عالی، رقع کتابت خوش بارقم: «کتبه شیخ محمود الهروی عفی عنه فی سنة احدى و سبعین و ثمانمائه بحوالی درجزین» در خزینة طوپ قاپوسرای.

یک صفحه از سرقع ثلث دو دانگ جلی ممتاز نسخ یا قوتی کتابت خفی عالی رقع کتابت ممتاز، نستعلیق کتابت خفی خوش بارقم: «کتبه شیخ محمود الهروی عفی عنه فی سنة احدى سبعین و ثمانمائه فی بلدة ساوه ۸۷۱» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک قطعه از سرقع نستعلیق سه دانگ و کتابت متوسط رقع کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد شیخ محمود تجاوز الله عن سیئاته فی محرم الحرام سنة سبع و سبعین و ثمانمائه الهجرية (۸۷۷)» «اقل عبید السلطان شیخ محمود» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک قطعه از سرقع، نستعلیق کتابت رقع کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد شیخ محمود اصلح الله شأنه ابداً بمحمد وآله الطاهرين فی العشر الاخر من ذی القعدة لسنة ثلث وستین و ثمانمائه (۸۶۳) الهلالیه بدارالملک شیراز» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— چهل کلمه مترجم، نیم ربعی خشتی سرلوح سرصع، ثلث کتابت عالی و نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «کتبه شیخ محمود عفا الله عنه فی سنة تسع وستین و ثمانمائه بدارالعلم بغداد» (شیوه میرزا جعفر بایسنقر) در مجموعه مهندس عباس میرزا.

یک قطعه از سرقع بهرام میرزا ثلث دو دانگ و رقع دو دانگ ممتاز و نسخ کتابت عالی و نستعلیق کتابت خفی متوسط (بشیوه جعفر) بارقم (بشیوه جعفر) بارقم «فی سنة ثمان و خمسین و ثمانمائه (۸۵۸) کتبه العبد شیخ محمود اصلح الله تعالی شأنه بمحمد وآله الطاهرين و صحبه» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک صفحه بزرگ از سرقع ریحان و ثلث دو دانگ و نسخ و رقع کتابت ممتاز و نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «کتبه العبد شیخ محمود فی سنة سبع سبعین و ثمانمائه (۸۷۷) بدار اسلام بغداد در خزینة طوپ قاپوسرای

— یک قطعه از مرقع بسفیداب محرر، نستعلیق نیم دودانگ متوسط و عناوین رقاع بزر محرر خوش بارقم: «کتبه العبد شیخ محمود اصلح الله شأنه ابدأ فی العشر الاوّل من محرّم الحرام سنه اربع و ستین و ثمانمائه (۸۶۴) بشیراز» در خزینة طوپ قاپوسرای.

(۶۸۲) محلی

از خطوط اودیدهام: یک قطعه از مرقع شاه اسمعیل، ثلث سه دانگ و نسخ کتابت و رقاع کتابت جلی خوش و عالی بارقم: «مشقه العبد المحتاج الی رحمة الله الغنی محیی فی العشر- الاوّل من صفر سنه تسعین و ثمانمائه (۸۹۰) ...» در خزینة طوپ قاپوسرای.

— یک قطعه از مرقع بایقرا - طهماسب، ریحان پنج دانگ جلی ممتاز، نسخ کتابت جلی و رقاع کتابت جلی عالی بارقم: «کتبه اضعف العباد و احوجهم الی غفرانه محیی فی العشر- الاوسط من جمادی الاوّل سنه ثمان و سبعین و ثمانمائه (۸۷۸) حامد الله ...» در خزینة طوپ- قاپوسرای.

— یک قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، ثلث سه دانگ جلی عالی، و رقاع کتابت عالی، نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد المحتاج الی رحمة الله الغنی محیی فی العشر الاوّل من ربیع الاخر سنه ثمان و ثمانین و ثمانمائه (۸۸۸) حامد الله ...» در خزینة طوپ قاپوسرای. صد کلمه. وزیر خشتی جلد روغنی سر لوح مرصع بزر نسخ و رقاع جلی نستعلیق. کتابت خفی متوسط بارقم: «تمت سائة کلمه من کلام اسیر المؤمنین و امام المتقین علی بن ابیطالب کرم الله وجهه علی ید العبد الفقیر الی الله تعالی محیی تجاوز الله عنه و حرره حاجی محمد ابن عبدالواسع التبریزی عفا الله عنهما فی الثامن عشر من جمادی الاخر سنه ثمان و سبعین و ثمانمائه ...» ۸۷۸ در کتابخانه سلطنتی.

محیی (رجوع شود به محمد حسین هروی) قرآن. درسوزة ایران باستان.

(۶۸۳) مرتضی قلی

از خطوط اودیدهام: دعای کمیل نیم ربعی، جلد روغنی، سر لوح مرصع. دو صفحه اول حاشیه تشعیر سازی مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط بارقم:

«چه گشت فتحعلیشاه جد پدر حیدر
بریخت از قلم مرتضی قلی گوهر»
«فی ۱۲۴۶» در کتابخانه سلطنتی.

— یک قطعه نسخ کتابت خوش بارقم:

«چو گشت فتحعلیشاه جد پدر حیدر
بریخت از قلم مرتضی قلی گوهر»
«سنه ۱۲۵۰» در مجموعه خودم.

(۶۸۴) مرجان

از خطوط اودیده‌ام: قرآن نیم‌ربعی، جلد تیماج ماشی سنگنه مذهب، دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی. نیمه اول حواشی مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «قدم هذا المصحف الشريف على يدى الفقير الحقير مرجان عفى عنه» «فی تاریخ سلخ ذی القعدة الحرام سنة خمس و ستين و الف من الهجرة... ۱۰۶۵ در کتابخانه سلطنتی.

— یک قطعه رقاع سه‌دانگ جلی و نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «فقیر مرجان الاسلامی» «فی ۱۰۹۷» در مجموعه خودم.

(۶۸۵) سریم نائینی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن وزیری، جلد روغنی، دو صفحه افتتاح متن و حاشیه سرصع نسخ و رقاع کتابت خفی متوسط بارقم: «اسروز که... سریر سلطنت دولت علیه ایران به وجود مبارک... ناصرالدین شاه... مزین است... این کمینه کنیز دیرینه راهم که تکلیفش پنبه‌ریسی بود خیال خوشنویسی دامن‌گیر شد... پیشکش نمود... حرره سریم من نواده مرحوم حاج - عبدالوهاب نائینی اعلى الله مقامه» «فی شهر جمادی الاولی من شهر سنة ۱۳۰۲» در کتابخانه سلطنتی.

مستطاب الاصفهانی = محمد هاشم، نسخ نویس.

سعود بن علی (رجوع شود به عماد محلاتی) ثلث.

(۶۸۶) مسیح کمره‌ای

از خطوط اودیده‌ام: مجموعه ۱۳ رساله (بیشتر عرفانی) نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «مسیح کمره‌ای» «سال ۱۲۹۴» در مجموعه مهدوی.

(۶۸۷) مصطفی آل عثمان

از خطوط اودیده‌ام: کتیبه بسم الله الرحمن الرحيم. کتیبه شش‌دانگ ریحان عالی بارقم «الفقير الحقير مصطفى آل عثمان بن محمد خان غازي سنة ۱۲۰۷؟» در مسجد ایاصوفیه.

(۶۸۸) مصطفی اسلا بولی

از خطوط اودیده‌ام: مرقع قصیده از حضرت اسیر (ع) ثلث سه‌دانگ و نه‌مخ کتابت جلی خوش بارقم: «سوده الحقير مصطفى الاسلا بولی» در سوزة اسلامی ترک.

(۶۸۹) مصطفی بن امیر

از خطوط اودیده‌ام: ترجمهٔ چهل کلمهٔ جاسی (به اندازه و سبک آنکه بخط شاه محمود من دارم؟) بارقم: «کتبه مصطفی بن امیر ۸۸۶» نستعلیق دودانگ و کتابت خوش، در بقعه مولوی در قونیه.

۶۹۰) مصطفی ایوبی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن ربعی نسخ کتابت نیمه‌خفی عالی بارقم: «کتبه‌الحقیر - المحتاج الی‌ربه‌القدیر مصطفی بن عمر الایوبی...».
 در سوزة هنر وپیشه هاسبورک.
 - مرقع ثلث سه‌دانگ و نسخ ونیم‌دودانگ خوش بارقم: «مصطفی الایوبی» در سوزة اسلامی ترک.

۶۹۱) مصطفی جهانگیری

از خطوط اودیده‌ام: دولوچه ریحان یک دانگ کتیبۀ عالی، نسخ نیم‌دودانگ جلی.
 نستعلیق سه‌دانگ متوسط بارقم: «کتبه مصطفی‌المعروف بجهانگیری ۱۱۱۵» در سوزة اسلامی ترک.

۶۹۲) مصطفی حلمی

از خطوط اودیده‌ام: مرقع ۲۶ صفحه‌ة ثلث دودانگ جلی و نسخ کتابت ترکی عالی بارقم: «مشقه حلمی» در خزینة طوپ‌قاپوسرای.
 - یک قطعه رقاع چهاردانگ جلی خوش بارقم: «حرره مصطفی حلمی» در مجموعه حاج حسین آقا نخجوانی.

۶۹۳) مصطفی بن ذوالفقار

از خطوط اودیده‌ام: دو قطعه از مرقع نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «مصطفی بن ذوالفقار» در سوزة اسلامی ترک.

مصطفی راقم (رجوع شود به محمود شوقی) ثلث.

۶۹۴) مصطفی راقم

فرزند محمود قیطان برادر اسمعیل زهدی است (۱۱۷۱-۱۲۴۱).
 از خطوط اودیده‌ام: یک لوحه مذهب عالی ریحان چهاردانگ و ثلث چهاردانگ و رقاع دودانگ، نسخ کتابت عالی بارقم: «کتبه مصطفی راقم‌المعروف بحافظ‌القرآن ...» و «ذهبه درویش حسن‌القاری» در سوزة اسلامی ترک.
 - یک لوحه ثلث شش‌دانگ عالی بارقم «مصطفی راقم» در سوزة اسلامی ترک.

مصطفی دده (رجوع شود به حمدالله) ثلث.

مصطفی رئیس‌الکتاب (رجوع شود به مصطفی‌عاشرافندی).

۶۹۵) مصطفی شریف

از خطوط اودیده‌ام: یک لوحه ثلث یک دانگ کتیبۀ عالی بارقم: «کتبه مصطفی

الشریف ۱۲۶۸» در ابوجامع - بورسه.
 - چهارلوحه ثلث دودانگ کتیبه عالی بارقم: «کتبه مصطفی الشریف. ۱۲۷».
 در بقعه امیرسلطان - بورسه.

۶۹۶) مصطفی عاشر افندی

وچند خوشنویس دیگر

از خطوط آنها دیده‌ام: یک قطعه ثلث تویق مانند دودانگ عالی، نسخ کتابت خوش بارقم: «اذنت موضع الکتبه لنا مق هذه القطعة المرغوبة مصطفی عاشر افندی ابن العالم الفاضل و الكامل المکمل مصطفی افندی رئیس الکتب سابقاً صانها لله فی الدارین و انا الفقیر محمد راسم لسنة احدى وستین و مائة والف» در سلیمانیه اسلابول.

- هشت تابلو جداگانه بزر، الله و محمد و علی و ابوبکر و عمر و علی و حسن و حسین.
 ثلث بعرض یک جیب عالی بارقم: «باسم امام المؤمنین عبدالمجید الثانی، کتبه مصطفی سنة ۱۲۶۵» در مسجد ایاصوفیه.

- یک قطعه ثلث دودانگ جلی عالی، نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه مصطفی عاشر بن العالم العاصر المدقق و الكامل الفاضل المحقق افصح البلغاء ابلغ الادباء حاج مصطفی افندی رئیس الکتبه العلیة العثمانیه سابقاً لان یکتب اسمه تحت کتابته بعنوان الکتبه المعروفة فاذن عن استاده فخر المدرسین مصطفی افندی المعروف بکاتب زاده نال ما اراده عن سائر الاساتید الخاضرین و انا معهم حرره العبد الفقیر محمد نجیب صویولجی زاده الایوبی ۱۱۶۱» این اجازه بقلم رقاع کتابت خوش است. در سلیمانیه اسلابول.

- یک قطعه ثلث دودانگ جلی عالی، نسخ کتابت خوش بارقم: «اذنت و اجزت له بوضع الکتبه لنا مق القطعه [مصطفی عاشر] و انا الفقیر اسمعیل راغب سنة ۱۱۶۱» تکامل خطه حسناً و کتبت له اذناً و انا الفقیر ابرهیم نامق سنة احدى وستین و مائة والف من هجرة من له العز والشرف. (این قسمت رقاع کتابت خوش) در سلیمانیه اسلابول.

- یک قطعه ثلث چهاردانگ جلی عالی بارقم: «اجزت بوضع الکتبه و اذنت له ستمسکا بلا تجتمع استی علی الضلالة و انا الفقیر فخرالدین یحیی غفر له سنة ۱۱۶۱» (این قسمت رقاع کتابت عالی) (مصطفی عاشر سرقعی دارد که این قطعه یکی از آنهاست و تماماً بجواز کتابت از استادان عصر رسیده است و خود صاحب کتابخانه بوده و کتابخانه خود را وقف کرده است و اکنون کتابخانه وی در محل سلیمانیه موجود است) در سلیمانیه اسلابول.

— یک قطعه ثلث دودانگ جلی عالی و نسخ کتابت خوش بارقم: «اذنت بوضع الکتبه لنامق من هذا القطعة المرغوبة بقلم المطبوعه مصطفى عاشر و انا الفقیر مصطفی راقم غفر الله - ذنوبهما سنة ۱۱۶۱» (این قسمت رقاع خوش) در سلیمانیه اسلامبول.

— یک قطعه ثلث دودانگ جلی عالی و رقاع کتابت خوش بارقم: «اذنت بوضع الکتبه فی کتابته و انا الفقیر ابراهیم نامق سنة ۱۱۶۱» (این قسمت رقاع کتابت عالی) در سلیمانیه اسلامبول.

— یک قطعه ثلث دودانگ جلی و نسخ کتابت خوش بارقم: «اذنت بوضع الکتبه لکاتب هذه القطعة اللطيفة مصطفى عاشر بن الحاج مصطفى افندی ابدهما بمدد المعید المبدی و انا الفقیر محمد سعید لسنة احدى و ستین و مائة و الف» (این قسمت رقاع کتابت خوش) در سلیمانیه اسلامبول.

— یک قطعه ثلث دودانگ جلی عالی، نسخ کتابت خوش بارقم: «اجزت بوضع الکتبه و انا الفقیر اسمعیل روزا مسجد ایاصوفیه کبیر» (این قسمت نسخ کتابت خفی متوسط). در سلیمانیه اسلامبول.

— یک قطعه ثلث دودانگ و نسخ کتابت خوش بارقم: «اجزت ان یکتب اسمه تحت کتابته و انا الفقیر بشیر آغای دارالسعادة سنة ۱۱۶۱» (این قسمت رقاع کتابت خوش) در سلیمانیه اسلامبول.

— یک قطعه ثلث دودانگ جلی نسخ کتابت خوش بارقم: «اذنت بوضع الکتبه لکاتب هذه القطعة مصطفى العاشر و انا الفقیر اسمعیل المعروف بكل احمد پاشا زاده سنة احدى و ستین و مائة و الف (۱۱۶۱) [من هجرة] من له العز و الشرف» و «اذنت تحریر اسمه تحت کتابته و انا العبد مصطفى کاتب زاده» (این قسمت رقاع کتابت خوش) و «اذنت بوضع الکتبه لکاتب هذه القطعة مصطفى العاشر و انا الفقیر السید عبدالحلیم کاتب السرای العامرة المعروف بمیرزا افندی زاده لسنة احدى و ستین و مائة و الف [من هجرة] من له العز و الشرف» (این قسمت رقاع خوش) در سلیمانیه اسلامبول.

۹۹۷) مصطفی عزت

شاگرد «یساری افندی» و خود و برادرش «حافظ تحسین» دو تن خطاط مشهور آستانه ای بودند که از آزانها مجموعه مشقی بنام «مجموعه خطوط عثمانیه» چاپ و منتشر گردیده که محتوی ثلث و نسخ و رقعه و فارسی [ظ. نستعلیق] و دیوانی است. این دو در ترکیب خط دارای ذوق سلیم بوده اند.

از خطوط او دیده ام: دو قرآن ربعی وزیری، نسخ کتابت خفی عالی بارقم: «مصطفی عزت ۱۲۸۸ و ۱۲۵۹» در سوزة اسلامی ترک.

(۶۹۸) مصطفی کاتب زاده

از خطوط اودیده‌ام: سرقع ثلث نیم‌دودانگ جلی و نسخ کتابت خوش بارقم: «کاتب زاده مصطفی» در سوزة اسلامی ترک.

مصطفی کاتب زاده (رجوع شود به مصطفی عاشر). ثلث.

(۶۹۹) مصطفی کریمی

از خطوط اودیده‌ام: سرقع ثلث سه‌دانگ جلی و نسخ کتابت خوش بلکه عالی بارقم: مصطفی‌الکریدی من تلامیذ اسمعیل‌الزهدی» در سوزة اسلامی ترک.

(۷۰۰) مصطفی کسکین

از خطوط اودیده‌ام: ادعیه جانمازی، جلد روغنی، روی پوست‌آهو سرلوح دارد، نسخ کتابت ترکی متوسط بارقم: «مشقه‌الحقیرالفقیرالمحتاج الی رحمة ربه‌القدير مصطفی بن عثمان المعروف بکسکین سنة ۱۱۸۹» در کتابخانه سلطنتی.

(۷۰۱) مصطفی کوتاهی

از خطوط اودیده‌ام: یک لوحه ریحان و ثلث چهاردانگ و نسخ نیم‌دودانگ جلی عالی بارقم: «کتبه مصطفی‌الکوتاهی» در سوزة اسلامی ترک.

(۷۰۲) مصطفی بن محمد

از خطوط اودیده‌ام: دوقطعه از سرقع نسخ کتابت خنی عالی بارقم: «مصطفی بن - محمد» در سوزة اسلامی ترک.

مصطفی نظیفی (رجوع شود به علی شکری افندی).

(۷۰۳) سعین منشی

از خطوط اودیده‌ام: کتیبه درب کوشک کسه اکنون بجهل‌ستون اصفهان منتقل شده است ثلث سرقع خوش بارقم: (ابوالمظفر رستم بنادرخان... کتیبه سعین‌المنشی فی ۹۰۲».

(۷۰۴) مقصود تبریزی-حاجی

از خطوط اودیده‌ام: یک رقعہ ثلث رقاع پنج‌دانگ جلی و دودانگ جلی خوش بارقم: «کتبه‌العبد حاجی مقصودالتبریزی» از سرقع شماره ۷ کتابخانه آستانه رضوی.

مقصود = درویش.

سلک‌الخطاطین = زین‌العابدین قزوینی.

(۷۰۵) سلک زاده

از خطوط اودیده‌ام: یک صفحه از سرقع ثلث سه دانگ جلی، نسخ کتابت ترکی خوش بارقم: «سشقہ احقر عباداللہ و احوجہم سلک زاده تجاوز اللہ تعالیٰ عن سیئاتہ فی دار السلطنۃ ارونہ صینت عن الافات والبلیۃ» در اونیورسیۃ اسلامبول.

(۷۰۶) منوچہر بن مقصود

از خطوط اودیده‌ام: مختلف الشیعہ، نیم ورقی کاغذ دولت آبادی مجدول مذهب یک سرلوح مذهب، جلد ساغری ضربی، مذهب اندرون سوخت، نسخ تحریر خفی متوسط بارقم: «... علی ید الفقیر الی اللہ الغنی منوچہر بن مغفرت پناه مرحوم مقصود توری غلام خاصہ شریفہ» «فی یوم الجمعۃ شہر جمادی الثانیہ خمس و خمسين والف» ۱۰۵۵ در کتابخانہ سلطنتی.

— مجالس المؤمنین نیم ورقی کوچک کاغذ اصفہانی مجدول مذهب یک سرلوح دو صفحہ اول حاشیہ مذهب جلد ساغری ضربی اندرون سوخت، نسخ تحریر خفی متوسط با رقم: «قد فرغت من تحریر هذا الكتاب فی ۲۲ شہر شعبان سنہ ۱۰۵۳ بیداحقر عباداللہ منوچہر بن مقصود بیک» در کتابخانہ سلطنتی.

(۷۰۷) مؤمن بن حاج محمد زکی

از خطوط اودیده‌ام: زاد المعاد قطع ربعی جلد روغنی سرلوح مذهب دو صفحہ اول متن و حاشیہ مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط - شکستہ کتابت خفی شفیعیائی متوسط. رقاع کتابت خفی متوسط بارقم: «قد تم هذا الكتاب بعون الله الملك الوهاب علی ید الذنب الاثم مؤمن بن الحاج محمد زکی فی خامس عشر من ربيع الاول ۱۱۲۴» در مجموعہ خودم.

(۷۰۸) مہر علی مولوی

از خطوط اودیده‌ام: کتیبہ ایوان صفہ عمر در مسجد جامع اصفہان، ثلث چہاردانگ کتیبہ جلی خوش بارقم: «کتبہ علی المولوی ۱۱۳۹» و «کتبہ الفقیر مہر علی المولوی سنہ ۱۱۳۹»

(۷۰۹) میران علی قمی

از خطوط اودیده‌ام: تہذیب الاحکام نیم ورقی کاغذ اصفہانی مجدول مذهب، یک سرلوح مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «وفقنی اللہ تعالیٰ لا تمامہ یوم الاثنین سادس شہر جمادی الاولی سنہ ثلاثہ و ثمانین بعد الالف من الهجرة وانا العبد الراجی الی رحمۃ الباری میران علی قمی» ۱۰۸۳ در کتابخانہ سلطنتی.

(۷۱۰) سیرک

از خطوط اودیده‌ام: یک رقعہ ثلث سه دانگ و نسخ نیم دو دانگ خوش بارقم: «کتبہ سیرک» (حدود قرن ۱۰-۱۱) از سرقع شماره ۱ کتابخانہ آستانہ رضوی.

(۷۱۱) میر کی شیرازی-سید

از خطوط او دیدہ ام: قرآن عظیم رحلی. ریحان دودانگ عالی. خطاط و مذهب سید میر کی بن سید احمد شیرازی در بقعہ سولوی در قونیه.

(۷۱۲) میرم سنجری

از خطوط او دیدہ ام: قرآن نیم ورقی، جلد سوخت معرق. دو صفحہ افتتاح متن و حاشیہ مذهب مرصع عالی، نسخ کتابت خفی و ثلث و رقاع جلی خوش بارقم: «... میرم سنجری...» سال ۹۳۰ در آستانہ حضرت معصومہ قم

(۷۱۳) نادر رقم خان

از خطوط او دیدہ ام: یک قطعہ مذهب تشعیر سازی، نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «کنبہ نادر رقم خان» (قرن ۱۱-۱۲) در موزہ پنجاب.

۷۱۴ ناصح شیرازی

از خطوط او دیدہ ام: قرآن، قطع نیم ربعی، جلد روغنی اعلی کار آقا فتح الله. نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «فرغ من تحریر هذا المصحف المجید فی شهر شعبان المعظم سنہ ستین و اربع بعد الالف. کتبہ العبد المذنب الراجی المتخلص بناصح شیرازی در دار السلطنہ اصفهان مرقوم قلم شکستہ رقم گردید. ختم کتابت قرآن چهارم» ۱۰۶۴ کتیبہ جلد روغنی بخط رقاع خوش بارقم محمد علی سلطان الکتاب. در مجموعہ خودم.

ناصر کاتب. رجوع به قسمت نستعلیق شود (ج ۳ ص ۹۳۶). ثلث. نسخ و غیرہ در کتابخانہ سلطنتی.

(۷۱۵) ناظم

از خطوط او دیدہ ام: یک لوحہ ثلث یکدانگ کتیبہ خوش بارقم «ناظم» در بقعہ امیر سلطان در بورسہ.

ناقوس = محمد حسن اصفہانی.

نامق = ابراہیم. ثلث.

(۷۱۶) نجم الدین حسینی

از خطوط او دیدہ ام: صحیفہ سجادیہ، نیم ربعی، جلد روغنی دو صفحہ اول متن و حاشیہ مذهب مرصع نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «کتبہ الفقیر الحقیر الجانی الی رحمة ربہ الغنی ابن سعد الدین محمد الحسینی نجم الدین» (قرن ۱۲) در کتابخانہ سلطنتی.

نجم فارابی = نوح بن علی.

(۷۱۷) ندیم

از خطوط اودیده‌ام: یک لوحه. ثلث نیم‌دانگ کتیبه خوش بارقم: «ندیم ۱۲۷۰»
در ابوجامع - بورسه.

(۷۱۸) نصرالله طبیب

از شاگردان یاقوت مستعصمی بود و بعضی لقب «صدر عراقی» بوی داده‌اند و گویند
قام محقق را سروصورتی داده است وی در حدود ۵۷۴ ه. در گذشته است.
از خطوط اودیده‌ام: ۹ صفحه از سرقع، ثلث دودانگ جلی و نسخ کتابت جلی و خفی
یاقوتی خوش بارقم: «کتبه نصرالله الطبیب عفی الله عنه حامداً و مصلياً» در اونیورسیتته -
اسلامبول.

— یک قطعه از سرقع امیرغیب بیک، ثلث سه‌دانگ جلی ممتاز و رقاع و نسخ تحریر
عالی بارقم کتب الحاج نصرالله الطبیب فی شهور سنة تسع و عشرين و سبعمائه» (۷۲۹)
در خزینه طوپ‌قاپوسرای.

(۷۱۹) نصیر

در ضمن نستعلیق نویسان بترجمه احوال او اشاره شد (ج ۳ ص ۹۴۱).

از خطوط اودیده‌ام: دو قطعه از سرقع بهرام میرزا نستعلیق دو دانگ خفی متوسط،
نسخ و رقاع کتابت خوش بارقم: «تحفه مجلس نواب جهانبانی خلدالله تعالی ملکه، مشقه -
الفقیر نصیر و ذنوبه» و «لمحرره الفقیر نصیر غفر ذنوبه» در خزینه طوپ‌قاپوسرای.

(۷۲۰) نصیر حافظ ملکی

در خط ثلث و نسخ استاد بود و برای ملاقات یاقوت بغداد رفت و نزد او به مشق و
تعلیم پرداخت. گویند پیغمبر را بخواب دید که وی را به «روح ریحان» مخاطب ساختند وی
به ایران آمد و زبان فارسی فراگرفت و اشعار فارسی می‌گفت.

از خطوط اودیده‌ام: دیوان حضرت علی بن ابی طالب (ع) قطع بغلی خشتی، جلد روغنی
جدید ناصری، دو صفحه اول مذهب، خط نسخ ثلث آمیز یاقوتی کتابت خفی عالی بارقم:
«کتبه اضعف عبادالله الغنی نصیرالحافظ الملکی عفی الله عن سیئاته بمحمد و ذریاته فی شهور
سنة اثنین و خمسين و ثمانمائة...» ۸۵۲، نزد آقای نقش جهان.

(۷۲۱) نصیر شیرازی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن رحلی، جلد میشن ضربی مطلا، دو صفحه افتتاح متن وحاشیه
مذهب مرصع عالی نسخ کتابت جلی متوسط، ثلث جلی عالی. رقاع متوسط ترجمه نستعلیق

متوسط بارقم: «... حسب الامر... شاه سلطان حسين الصفوى الموسوى بهادر خان ... بخط اقل كتاب كلام الملك العلام... نصير الكاتب الشيرازى موطأ. الاصفهاني محدثا... ۱۱۲۷»
در کتابخانه سلطنتی.

(۷۲۲) نصیر منشی نیشابوری

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه مذهب طلا اندازی، ثلث دودانگ، نسخ کتابت خفی و رقاع کتابت خوش بارقم: «مشقه العبد المذنب الراجی الی رحمة الله الملك الغفور الباری - نصیر المنشی النیشابوری...» «فی شهور سنة خمس و ثلاثین وتسعمائة بمقام الترقون من اعمال السیستان حفظ الله من الحدثن» سنة ۹۳۵ در مجموعه خودم.

(۷۲۳) نظام اصفهانی

از خطوط اودیده‌ام: لوحه سرس در ایوان تعمیری شاه سلیمان در مسجد جامع اصفهان ثلث دودانگ کتیبه خوش بارقم: «کتبه نظام اصفهانی فی شهور سنة ۹۹۲»

نظیفی = مصطفی.

(۷۲۴) نعمة الله بن محمد بواب

از خطوط اودیده‌ام: کتیبه مسجد کبود تبریز. ثلث جلی ممتاز، کوفی و رقاع گاهی بارقم: «العمارة المباركة المظفریه فی رابع ربيع الاول من سنة سبعین و ثمان مائة . اقل العباد نعمة الله بن محمد البواب».

نعمه الملهی = محمد علی.

نعمه = عبدالوهاب.

(۷۲۵) نوح بن علی (ملقب به نجم فارابی)

از خطوط اودیده‌ام: قرآن خشتی مذهب، نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه احقر عباد الله تعالی الی عفوه نوح بن علی الملقب نجم الفارابی الاتقانی فی بلدة دمشق حرسها الله تعالی عند جامع الاموی فی سادس صفر سنة ثمانا و اربعین و ستمائة و صلى الله على محمد وآله» نزد آقای فخرالدین نصیری.

(۷۲۶) نورالدین تبریزی-سید

از خطوط اودیده‌ام: قرآن سی ورقی، نیم ورقی جلد روغنی، دو صفحه افتتاح متن وحاشیه مرصع نسخ کتابت خفی غبار خوش بارقم: «قد تشرفت باتمام، يوم الثلاثاء شهر ذی قعدة الحرام من شهور سنة ثمان و سبعون ومأتین بعد الالف... ابن المرحوم المغفور شهاب الدین احمد، نورالدین الحسینی الشیرازی» ۱۲۷۸ در کتابخانه سلطنتی.

(۷۲۷) نورالدین محمد رازی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن نیم‌ربعی، جلد روغنی، دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مرصع نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «... اقل عبادالله ابن میرزایبیک نورالدین محمدالرازی غفرلهما قرآن سی و دویمست که بتحریر آن موفق شد» «فی یوم الخمیس سادس عشر رجب المرجب من شهر سنه عشر و مائة بعد الالف» سنه ۱۱۱۰ در کتابخانه سلطنتی.

— صحیفه سجاده، نیم‌ربعی، جلد روغنی، سرلوح مرصع، دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «حرره العبد العاصی ابن میرزایبیک نورالدین محمدالرازی» «بتاریخ مئة تسع و ثمانین بعد الالف ۱۰۸۹» در کتابخانه سلطنتی.

(۷۲۸) نورالدین بن سلطان محمد

از خطوط اودیده‌ام: قرآن بغلی جلد روغنی، کاغذ خانبالغ مجدول مذهب. دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع و یک سرلوح مذهب دو صفحه بعد متن و حاشیه مذهب. بین السطور طلااندازی، سرسوره‌ها تماماً مذهب. خط نسخ خفی غبار خوش بارقم: «کتبه العبد ابن سلطان محمد، نورالدین...» «سنه ۱۱۵۷» خریداری موزه.

نورکمال = عماد. ثلث.

(۷۲۹) نوروز احمد

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه از سرقع بهزاد میرزا، ثلث سه دانگ جلی و نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه نوروز احمد» در خزینه طوپ‌قاپوسرای. — یک قطعه از سرقع بهرام میرزا، ثلث دودانگ جلی محرر و نسخ کتابت خفی خوش بارقم: «کتبه نوروز احمد» در خزینه طوپ‌قاپوسرای.

نیریزی = سیداییطالب.

نیریزی = احمد — میرزا.

و

(۷۳۰) وجدت حافظ

از خطوط اودیده‌ام: یک لوحه بر مزار مولوی، ثلث سه دانگ. ریحان سه دانگ. نسخ کتابت خوش بارقم: «وجدت حافظ» قونیه.

وجدی = سید محمد علی.

(۷۳۱) وحدتی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن رحلی، نسخ نیم‌دودانگ ترکی، ثلث سه دانگ عالی بارقم:

«وحدتی ۱۳۰۴» در موزه اسلامی ترک.

-- یک لوحه ثلث سه دانگ کتیبه عالی با رقم «وحدتی ۸۴ [۱۳]» در ابوجامع بورسه

وصال شیرازی = محمد شفیع.

وقار = احمد.

وصفی = شمس الدین محمد سبزواری.

(۷۳۲) ولی الدین

از خطوط اودیدهام: مرقع ثلث سه دانگ و نسخ کتابت جلی عالی بارقم: «ولی الدین» در موزه اسلامی ترک.

(۷۳۳) ولی حسینی

از جمله سادات قم و از خوشنویسان مقرر عراق بود. ثلث را بغایت پاکیزه می نوشت. از خطوط اودیدهام: کتیبه برجسته مدخل حرم حضرت معصومه درقم: ثلث یک دانگ کتیبه عالی بارقم: «... شاه اسمعیل الصفوی... سنه خمس و عشرين و تسعمائه (۹۲۵) کتبه ولی الحسینی».

— کتیبه سردر ورودی صحن قدیم باسم شاه اسمعیل اول. ثلث چهاردانگ عالی بارقم: «... بتاریخ خمس و عشرين و تسعمائه (۹۲۵) کتبه ولی الحسینی»

۵

(۷۳۴) هادی

از خطوط اودیدهام: زادالمعادرحلی دو صفحه اول متن وحاشیه مذهب مرصع عالی جلد روغنی عالی، نسخ کتابت خوش. ترجمه نستعلیق کتابت خفی متوسط بارقم: «سپهر مرتبه فتحعلی شاه آنکه مدام...»

«زکک بندۀ درگاه خسروی هادی نوشت از پی تاریخ سال او انجم»

«زهی کتاب که زادالمعاد سلطان است»... ۱۲۳۹ در کتابخانه سلطنتی.

(۷۳۵) هادی اصفهانی

از خطوط اودیدهام: یک قطعه ثلث رقاع دودانگ جلی عالی. نسخ کتابت خوش بارقم: «مشقه العبد المذنب المحتاج ابن محمد علی، هادی اصفهانی» (قرن ۱۲) در مجموعه خودم.

۷۳۶) هاشم-سیرزا

از خطوط اودیده‌ام: در تاریخ کتابت قرآنی که برای عبدالرزاق خان نوشته است».

سیرزا هاشم آنکه نقش خطش
آنکه زبید اگر سلیمان را
هم بنانش رقم زد این قرآن
سال تاریخش از صباحی خواست
گفت تاریخ این کلام الله
(۱۱۹۸) در کتابخانه سلطنتی.

ناسخ نسخهای چین باشد
خط او زینت نگین باشد
کالحق امروز بی قرین باشد ...
کش ثناگوی کمترین باشد
لوح محفوظ دومین باشد»

۷۳۷) هاشم-سید

از خطوط اودیده‌ام: ادعیه. جانمازی، جلد روغنی. سر لوح مرصع نسخ کتابت خوش
بارقم: «سید هاشم» (قرن ۱۳) در کتابخانه سلطنتی.

هاشم اصفهانی = محمد هاشم.

۷۳۸) هاشم بن سید محمد-سید

از خطوط اودیده‌ام: زاد المعاد، وزیری و دوسر لوح نسخ کتابت خفی متوسط بارقم:
«و قد فرغت ... فی سلخ شهر رمضان المبارك فی یوم الجمعة فی سنة اربع و ثلثین و مأتین
بعد الالف ۱۲۳۴ من الهجرة عالی ید ... ابن مرحوم سید محمد، سید هاشم الموسوی...»
حاج!

۷۳۹) همامی

از خطوط اودیده‌ام: یک لوحه ثلث تزینی سه دانگ کتیبه عالی بارقم: عالی بارقم:
«کتبه همام» در سوزة اسلامی ترک.

همت = حسین.

هندی = محمد موسوی.

۷۴۰) هندی

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه ریجان دودانگ جلی و کتابت خفی خوش بارقم:
«حرره الهندی فی تحریر حسینقلی» در سلیمانیه اسلامبول.

۱- این کلمه حسابی هم خوانده میشود.

۱ (۷۴) یاقوت مستعصمی سبارکشاه بن قطب

جمال‌الدین یاقوت مستعصمی که بعدها به وی لقب «قبلةالکتاب» داده‌اند سردی ادیب و عالم و فاضل و شاعر بود و پایه خطر را بجایی رسانید که قبل از وی کسی بدان نرسیده و بعدها نیز کمتر نظیر داشته است. یاقوت از غلامان «المستعصم بالله» آخرین خلیفه عباسی (۶۴۰-۶۵۶ ه.ق) و از دست پروردگان وی بود و بهمین جهت خود را مستعصمی میخواند و خلیفه وی را سی نواخت و از تربیت وی دقیقه‌ای فرو نمی‌گذاشت. یاقوت ابتدا نزد «عبدالمؤمن» و بعد نزد «شیخ حبیب» مشق کرد و اینکه بعضی گویند از «زینب شهده» و «ولی عجمی» تعلیم خط گرفته است روانیست زیرا که زینب بسال ۵۷۴ و ولی بسال ۶۱۸ در گذشته‌اند و در آن تاریخ‌ها یاقوت متولد نشده یا کودکی بوده است و اینکه وی را طویل‌العمر و بعضی گویند ۱۸۰ سال زیسته، سهو است و این اشتباه از آنجا حاصل شده که آثاری با رقم یاقوت دیده‌اند که تاریخ آن قدیم بوده و خواسته‌اند با حیات یاقوت مستعصمی وفق دهند در صورتیکه این قبیل آثار از دو یاقوت دیگر است که مقدم بر یاقوت مستعصمی بوده‌اند. بعضی سن یاقوت را هشتاد و نه سال دانسته‌اند که همین صحیح است.

یاقوت نزد مستعصم بسیار معزز می‌زیست و کاتب دیوان او بود و در زمان خود شهرت فراوان یافت. او زمان هلاکو و اوایل دوران غازان خان را نیز دریافت و نزد خازدان جوینی منزلتی پیدا کرد و اتابک علاء‌الدین جوینی نیز وی را سی نواخت و فرزندان خود و برادرش شمس‌الدین جوینی را برای تعلیم خط بوی سپرد و غالب اکابر بغداد فرزندان خود را برای تعلیم نزد او گذارده بودند.

تاریخ سرگ یاقوت را ۶۶۷ - ۶۹۷ ه. ضبط کرده‌اند ولی اصح احوال سال ۶۹۸ هجری قمری است و همان است که ابوالفضل عبدالرزاق احمد معروف به «ابن الفوطی» صاحب کتاب «حوادث الجامعه» که سردی مورخ و ادیب و فاضل و خوشنویس معاصر یاقوت مستعصمی بوده نقل کرده و البته قبول وی در این باب حجت است. وفات یاقوت در بغداد اتفاق افتاد و در جوار قبر احمد بن خلیل بخاک سپرده شد. یاقوت را علاوه بر خوشنویسی به تند نویسی نیز ستوده‌اند چنانکه بعضی گفته‌اند سیصد و شصت و چهارمین قرآن بخط وی را دیده‌ایم. با ظهور یاقوت مستعصمی خطوط متنوع اسلامی محدود و ثابت گردید، و اقلام مختلف در زمان او به شش خط منحصر و متداول شده (ثلث، نسخ، ریحان، محقق، توقیع، رقاع) که

بخطوط اصول معروف گردید و از این زمان تا مدتی غیر از این اقلام شش گانه ذکر از قلم دیگر بمیان نیامده است و از اقلام سته همه را بخط یاقوت دیده ایم و بگمان من خط ثلث وریحان را بمراتب از سایر اقلام خوشتر می نوشته است. از آثار خطوط یاقوت مقدار زیادی از قرآن ها و کتابها و قطعات و سرقعات در کتابخانه ها و موزه های ایران و کشورهای دیگر موجود است، از جمله در ایران: در کتابخانه ملک، کتابخانه سلطنتی، موزه ایران باستان، کتابخانه مجلس شورای ملی و کتابخانه آستان قدس رضوی مشهد و در خارج ایران: در بقعه سولانا جلال-

الدین بلخی درقونیه ترکیه، کتابخانه دانشگاه استانبول، موزه آثار اسلامی ترک، کتابخانه ایاصوفیه و استانبول و غیره و آنچه من از خطوط او دیده ام: ادعیه ایام هفته (۱۸ برگ) سلطانی. ثلث دودانگ جلی ممتاز، نسخ کتابت عالی بارقم: «المفتقرالی رحمة ربه، یاقوت المستعصمی فی صفر سنة اثنین و ثمانین و ستمائه (۶۸۲) والحمد لله وحده.

پشت صفحه اول بقلم: رقاع نیم دودانگ جلی بزر محرز نوشته است: «صارحاً لاضعف عباد الله تعالی و افقرهم سبار کشاه بن قطب غفر الله له و لجمع المسلمین اجمعین» در کتابخانه ایاصوفیه.

— قرآن خشتی کوچک ثلث کتابت خفی عالی بارقم «یاقوت المستعصمی» در بقعه سولوی درقونیه.

— یک قطعه از سرقع اسیرغیب بیک. ثلث چهار دانگ جلی ممتاز. نسخ و رقاع کتابت جلی عالی بارقم: «کتبه خادم خدمه [رسول] و ربیب نعمه یاقوت المستعصمی سنة ثلث و ثمانین و ستمائه (۵۸۳) حامد الربیه...» در خزینه طوپ قاپوسرای.

— یک قطعه از سرقع اسیرغیب بیک، نسخ کتابت جلی عالی بارقم: «کتبه یاقوت المستعصمی فی ربیع الاخر من سنة ثلاث و ثمانین و ستمائه ۶۸۳ در خزینه طوپ قاپوسرای.

— قرآن وزیری بزرگ، جلد ضربی ممتاز. تماماً حواشی تشعیرسازی قرن ۹ و ۱۰ و مذهب، ثلث کتابت ممتاز بارقم: «کتبه العبد المذنب یاقوت المستعصمی» و در دوشمسه نوشته شده است: «برسم کتابخانه نواب نامدار گردون وقار سپهر اقتدار اقبال پناه عالیجاء بهروز محمدخان خلدالله تعالی فی دوام ایام عمر و دولته و رفته و اقباله الی یوم الدین فی شهر سنة ست و سبعین و ستمائه (۶۷۶) دراونیورسیتة اسلامبول.

— قرآن وزیری جلد روغنی قدیم دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه الفقیر الی رحمة الله تعالی و عفوه یاقوت المستعصمی» «فی سلخ ذی الحجة المبارک من سنة اربع و سبعین و ستمائه...» ۶۷۴ در کتابخانه سلطنتی.

— قرآن وزیری، جلد روغنی ممتاز جدید. چهارصفحة اول متن وحاشیه مذهب عالی (جدید). خط نسخ خفی عالی. سرسوره‌ها ثلث وزر محرر ممتاز بارقم: «وقع الفراق من كتابة هذا القرآن المجید فی شهور سنة ثلاثین وستمائیه علی ید الضعیف یاقوت المستعصمی وقد کتب فی هذا العام مستقیماً فی مدینة المشرفه بعد ما قضیت ما فرض الله سبحانه و تعالی علی من حج بیته الحرام و مواظباً بكتابة هذا القرآن الحمید اطاعة لامر سیدی مولائی السلطان الله الاعظم والحقان الاکرم مالک رقاب الاسم خلیفه الله المستعصم بالله...». ۶۳. در کتابخانه سلطنتی.

— دیوان قطبة بن اوس (ابو عبدالله محمد بن عباس تمیمی) خشتی بزرگ. کاغذ اصفهانی مجدول مذهب دو صفحه اول متن وحاشیه مذهب عالی. جلد سوخت روکش طلا لولادار. ثلث دودانگ جلی ممتاز و نسخ کتابت عالی بارقم: «کتبه یاقوت المستعصمی» فی سنة اثنین و خمسين و ستمائه» ۶۵۲ در کتابخانه سلطنتی.

— کتاب الشهاب وزیری کاغذ خان بالغ قابسازی مجدول مذهب طلا اندازی. یک سرلوح مذهب عالی. جلد ضربی عالی نسخ کتابت خوش بارقم: «تم کتاب الشهاب بحمد الله تعالی وحسن توفیقه فی العشر الاخر من جمیدی الاولی لسنة تسعین و ستمائة. کتبه العبد المستغفر من ذنبه المفتقر الی رحمة ربه یاقوت المستعصمی حامداً لله تعالی و مصلياً علی نبیه محمد وآله» ۶۹۰ در کتابخانه سلطنتی.

— گلستان سعدی نیم ورقی کاغذ اصفهانی قابسازی شده زرفشان. دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب. عنوانها بسرخ. جلد سوخت مذهب کشمیری نسخ کتابت ممتاز. عناوین ثلث عالی بارقم: «کتبه العبد الفقیر الی الله الغنی یاقوت المستعصمی» «فی اواخر شهر رمضان المبارک سنة ثمان و ستین و ستمائه حامداً علی نعمه و مصلياً علی نبیه محمد وآله و مسلماً کثیراً» ۶۶۸ در کتابخانه سلطنتی.

— دیوان شعر الجاذرة خشتی بزرگ، جلد ضربی طلا کوب اندرون سوخت عالی دو صفحه اول و آخر متن وحاشیه سرصع، تماماً سزین مذهب. ثلث دودانگ جلی ممتاز و نسخ کتابت عالی بارقم: «کتبه یاقوت المستعصمی فی سنة اثنین و خمسين و ستمائة» ۶۵۲ در کتابخانه سلطنتی.

— صحیفه سجادیه، وزیری بزرگ، جلد روغنی یک سرلوح سرصع تمام صفحات حاشیه تشعیر سازی مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط با: «تمت الصحیفة الکاملة الامام علی ابن الحسین ابن امیر المؤمنین علی علیهم السلام فی شهور سنة اربع و تسعین و ستمائه. کتبه العبد یاقوت بن عبدالله المستعصمی... بمدينة سیافارقین...» «لخزانه کتبه... قاضی القضاة... شمس الملة

والدين عبدالله بن الامام الحاكم مهذب الملة والدين محمد ابن سليمان ابن المجلى...» در -
کتابخانه سلطنتی.

— ادعية الايام السبعة، نیم ربعی، جلد روغنی. سرلوح مرصع تماماً متن وحاشیه مذهب
تشعیر سازی. یک شمسۀ مذهب ثلث کتابت ممتاز بارقم: «کتبها یاقوت المستعصمی» «فی-
شهور سنة ثلث وتسعين وستمائة...» در کتابخانه سلطنتی.

— منتخب اشعار عربی، وزیری، جلد روغنی عالی - سرلوح مذهب عالی، نسخ کتابت
عالی بارقم: «کتب العبد الفقیر الی الله تعالی یاقوت المستعصمی» «فی ذی قعدة سنة احدى و
تسعين وستمائة والحمد لله رب العالمین» ۶۹۱ در کتابخانه سلطنتی.

— سرق (۱۱ صفحه) ثلث دودانگ جلی ممتاز بارقم: «کتبه اضعف عباد الله الغنی
یاقوت المستعصمی» در کتابخانه سلطنتی.

— سرق (۱۲ رقعہ) نسخ کتابت خفی ممتاز بارقم: «تمت الوصیة بحمد الله تعالی
کتبه یاقوت المستعصمی حامداً لله تعالی و مصلياً علی نبيه محمد وآله» در -
کتابخانه سلطنتی.

— قرآن سلطانی مذهب (تذهیب جدیدتر از اصل) ریحان دودانگ بزر محرر.
سرسوره ها رقاع دودانگ عالی بارقم: «... یاقوت المستعصمی...» در سوزة اسلامی ترک.

— قرآن سلطانی کوچک مذهب نسخ کتابت جلی عالی. سرسوره ها رقاع دودانگ
خوش بارقم: «کتب یاقوت المستعصمی فی سنة خمس وثمانین وستمائة (۶۸۵) بمدينة السلم
بغداد حامداً لله تعالی علی نعمه و مصلياً علی نبيه محمد وآله الطيبين الطاهرين و مسلماً من ذنوبه
ستغفراً» در سوزة اسلامی ترک.

— قرآن وزیری خشتی کوچک مذهب قدیم، نسخ کتابت خفی عالی. سرسوره ها -
تزیینی بارقم: «کتب یاقوت المستعصمی فی الاربعاء رابع شعبان المبارك سنة ثلث و تسعين
و ستمائة (۶۹۳) حامداً لله تعالی علی نعمه و مصلياً علی نبيه محمد وآله الطاهرين و مسلماً» در
سوزة اسلامی ترک.

— دیوان ابی محجن ثقفی [صبغه] ابی هلال عسکری. سلطانی. ثلث دودانگ جلی
ممتاز نسخ کتابت ممتاز، رقاع نیم دودانگ جلی ممتاز بارقم: «تم شعر ابی محجن باسره
والحمد لله وحده. کتبه یاقوت المستعصمی فی شوال سنة احدى و ثمانین و ستمائة (۶۸۱)
حامداً...»

پشت صفحه اول نوشته اند: «برسم الخزانة الکریمة العالیة المولویة السیدیة المخدمیة

الملك أسر آية السيفيه منكلى بغالامير فى كامل السلطنة المعظمه بالشام المحروسه عمره الله»
در اياصوفيه.

— ديوان الجاذرة ، ريحان دودانگ جلى ممتاز بارقم: «تم ديوان الحاذره باسره والحمد لله
... كتبه ياقوت المستعصمى فى سنة اربع وثمانين وستمعه» (۶۸۴) ودر ذيل نوشته است بقلم
نسخ كتابت خفى على: «صارحقا لاضعف عبادالله واحوجهم الى عفوه ورحمة محمد بن حيدر-
الحسينى اصلح الله حاله فى حمدى الاخر سنة اثنين و عشرين وسبعمائه حاسداً الله على نعمه
ومصلياً على نبيه محمد وآله و مسلماً» در اياصوفيه.

— الكافية ابن حاجب، وزيرى صفحه اول مذهب على و تمام صفحات متن وحاشيه
تشعيرسازى مذهب. جلد سوخت تحرير زرکوب على (نسخه شاهانه) نسخ كتابت خفى
خوش بارقم: «تمت الاقسام الثلثه بحمدالله تعالى وحسن توفيقه. كتبها ياقوت المستعصمى»
«فى صفر سنة تسعين وستمائه حاسداً الله تعالى على نعمه و مصلياً على نبيه محمد وآله و مسلماً»
۶۹۰ در كتابخانه مجلس.

— يك قطعه ثلث سه دانگ جلى و دودانگ جلى ممتاز، بارقم: «كتبه ياقوت -
المستعصمى» «فى شهور سنة احدى وثمانين وستمائه» ۶۸۱ در مجموعه خودم.
— قرآن خشتى جلد ميشن عنايى منگنه. دو صفحه اول تمام مذهب على بارقم:
«ياقوت مستعصمى...» سال ۶۸۰ در كتابخانه ملك.

— قرآن خشتى كوچك جلد سوخت معرق طلاپوش، دو صفحه اول تمام مذهب ،
ثلث جلى على (سرسوره ها) نسخ كتابت خفى خوش (متن) بارقم: «... ياقوت بن عبدالله»
سال ۶۶۸ در سوزة ايران باستان.

— قرآن رحلى جلد سوخت معرق طلاپوش. دو صفحه اول تمام مذهب ممتاز ثلث
كتابت على بارقم: «... ياقوت المستعصمى...» در تاريخ سال ۶۸۵ سوزة ايران باستان.

— قرآن وزيرى كوچك سوخت تذهيب برجسته سزين، نسخ كتابت خفى خوش بارقم:
«كتبه العبد الضعيف الى الله القوى ياقوت الملوك المستعصمى فى شهر ربيع الثانى شهور سنة
ثلث و ثلثين وستمائة سراعيا لاحسانه الشامل ولطفه الكامل. اللهم ابد خليفة رسوله رب العالمين
المستعصم بالله الملك الحق المبين». (قرآن را به شاه سليمان تقديم کرده اند ورقم ياقوت و تاريخ
آن مشکوك و اصل اخط و نسبتش بياقوت صحيح است). در مجموعه مهدوى.

ياقوت مستعصمى (رجوع شود به علاء الدين) سرق در كتابخانه سلطنتى.

۷۴۲) ياقوت بن عبدالله

— يك قطعه عكس (درميان يك سرق) ريحان سه دانگ، نسخ خفى متوسط و

رقاع خفی متوسط بارقم: «کتب یاقوت بن عبدالله بمدينة السلم سنة اربع وسبعين وستمئه...»
در کتابخانه دانشگاه توپین گن آلمان.

از خطوط اودیده‌ام: جزو اول حماسه ابی الطیب بن اوس الطائی (شماره ۵۵) نسخ
ثلث مانند تحریر کتابت خفی متوسط بارقم: «و کتب العبد الفقیر الی الله رحمة الله تعالی یاقوت بن
عبدالله حامد الله ومصلياً علی سیدنا محمد وآله وذلك فی اواخر شهر ذی الحجة سنة تسع و
خمسين و خمسمائه» ۵۵۹ در کتابخانه سلطنتی.

— ادعیه (۴۸ برگ خشتی) ریحان نیم دودانگ جلی ممتاز و ثلث دودانگ عالی
بزر محرر بارقم: «و کتب یاقوت بن عبدالله» در کتابخانه ایاصوفیه.

۷۴۳) یاقوت

از خطوط اودیده‌ام: دورقه (از سرقه) ثلث سه دانگ جلی عالی بارقم: «کتبه یاقوت»
در کتابخانه سلطنتی.

— یک قطعه از سرقه ریحان دودانگ جلی و نسخ کتابت جلی عالی و ممتاز بارقم:
«کتبه یاقوت» در... طوپ قاپوسرای.

— یک قطعه نستعلیق سه دانگ خفی متوسط بارقم: «غلام درگاه یاقوت» در -
کتابخانه راسپور.

۷۴۴) یاقوت سلیمان

از خطوط اودیده‌ام: قرآن نیم ورقی نسخ و آخر رقاع کتابت جلی بارقم: «یاقوت سلیمانی»
بدون تاریخ (قرن ۱۰). در خانواده دارائی پشت صفحه اول خط و سهر حسنعلی خان امیر نظام
گروسی است که به سلمی خانم هبه کرده است.

۷۴۵) یاقوت سلکی

از خطوط اودیده‌ام: قرآن وزیری مذهب دوره شاه طهماسب اول. متن وحاشیه شده
ثلث ریحان کتابت خفی و سرسوره‌ها ثلث محرر نیم دودانگ عالی بارقم: «شرف بکتابه هذا المصحف
... یاقوت الملکی ... فی سنة ثلاث وتسعين وستمائة...» (سلکی را تراشیده و مستعصمی کرده‌اند
ولی جای تراشیدگی (لام) و (کاف) وحتى سر کج که هنوز هست ثابت می کند که مستعصمی
نیست و سلکی است. فقط اشکال در این است که گویا یاقوت سلکی در ۶۱۸ مرده است و تاریخ
هم خدشه‌ای ندارد) نزد آقای آقاسیرزا موسی خان پیرامون.

یاقوت = محمد عارف.

(۷۴۶) یاقوت رقم خان (محمد عارف)

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه نوشته بزر، نسخ و رقاع جلی خوش بارقم: «کتبه العبد یاقوت رقم خان عرف محمد عارف» در سوزة پنجاب.

(۷۴۷) یحیی صوفی

از شاگردان احمد رومی است که نزد مبارک‌شاه زرین‌قلم نیز تعلیم خط گرفته است. وی صوفی مشرب بود و کتابت بعضی کتبه‌های ابنیه نجف بخط اوست. پیر یحیی در خدمت امیرچوپان سلدوز (مقتول در ۷۲۲ھ) از اسرای ابوسعید بهادر، و بعضی از اسرای آل مظفر میزیست و سلسله شاگردی خوشنویسان عراق به او می‌رسد.

از خطوط اودیده‌ام: قرآن سلطانی کوچک مذهب ممتاز. نسخ یاقوتی نیم‌دودانگ ممتاز در هر صفحه سه سطر ریحان سه‌دانگ جلی ممتاز و سرسوره‌ها ثلث سه‌دانگ عالی بارقم: «کتبه یحیی الصوفی حامدالله تعالی علی نعمه ومصلياً علی نبیه محمد وآله مسلماً فی سنة تسع وثلثین وسبعمئة» (۷۳۹) در سوزة اسلامی ترک.

— وصایای حضرت امیر... (ع) وزیری کوچک نسخ کتابت یاقوتی خوش بارقم: «کتبه اضعف عبادالله تعالی یحیی الصوفی فی سنة احدى وثلثین وسبعمئة (۷۳۱) حامداً ومصلياً» نزد آقای محمود فرهاد معتمد.

— ۴ صفحه از سرق طهماسب بایقرا، ثلث وریحان پنج‌دانگ ممتاز و نسخ کتابت عالی بارقم: «کتبه پیر یحیی الصوفی عفاالله عنه» در خزینة طوپ‌قاپوسرای.

— ۴ صفحه از سرق بایقرا - طهماسب، ریحان چهاردانگ جلی عالی. نسخ کتابت خفی یاقوتی عالی، توقیع دودانگ عالی بارقم: «کتبه الفقیر الی العلی‌الکبیر یحیی الصوفی غفرالله له فی سنة اثنین و اربعین و سبع مائة (۷۴۲) و صلی الله علی محمد وآله الطاهرین و مسلماً» در خزینة طوپ‌قاپوسرای.

— دو قطعه از سرق مالک، توقیع و رقاع و نسخ کتابت جلی ممتاز بارقم: «کتبه الفقیر الی العلی‌الغنی یحیی الصوفی عفاالله عنه فی سنة اربع و اربعین و سبعمئة (۷۴۴) حامداً ومصلياً و مسلماً تسليماً» در خزینة طوپ‌قاپوسرای.

— یک قطعه از سرق، ثلث سه‌دانگ جلی عالی، نسخ کتابت جلی متوسط و رقاع

کتابت عالی بارقم: «کتبه العبد الفقير الضعيف المحتاج الى رحمة الله تعالى و احوجهم الى عفوه و غفرانه پير يحيى الصوفى ذى قعدة سن سنة ثلاث و اربعين و سبع مائة (۷۴۳) حاسداً و مصلياً و مستغفراً تسليماً كثيراً كثيراً و صلى الله على محمد وآله و سلم» در خزينه طوپ قاپوسرای.

— یک قطعه از سرقع، رقاع توقيع مانند جلی دودانگ عالی بارقم: «کتبه فى ايام سلطنة السلطان الاعظم سالک ملوک العالم مآثر لواء العدل عامر اقاليم العلم والفضل خليفة الله على وارث ملك سليمان مظهر كلمة الله عليه جمال الحق و الدنيا والدين الشيخ ابى اسحق خلد الله ملكه و سلطانه و شأنه يحيى الجمالى الصوفى فى سنة ست و اربعين و سبعمائة (۷۴۶) حاسداً و مصلياً بدار الملك شيراز صانه الله عن الافات» (آخر بخط تعليق) در اونیورسیتة اسلامبول.

— قرآن (دوجزو در دو مجلد) رحلی جلد میشن، دو صفحه اول تمام مذهب عالی. این نسخه در زمان حکومت شیخ ابواسحق در شیراز کتابت و از طرف تاس خاتون زوجه وی وقف مضجع شاه چراغ شده است. ثلث کتابت جلی عالی تماماً بزر تحریر دار نوشته شده است بارقم: «... پیر يحيى الجمالى الصوفى...» سال ۷۴۵-۴۶ در سوزة پاریس ((رجوع - يحيى صوفى)).

(۷۴۸) يحيى بن ناصر يحيى جمالى

از خطوط اودیده‌ام: یک قطعه از سرقع امیرغیب بیک، ثلث و رقاع دودانگ جلی عالی بارقم: «کتبه اقل خلق الله يحيى بن ناصر يحيى الجمالى فى محرم سنة خمس و ستين و سبع مائة

يحيى = فخرالدين. ثلث.

(۷۴۹) يحيى بن حسين - مير

از خطوط اودیده‌ام: قرّة العيون فى الامثال والحكايات (فارسی) نیم ربعی - کاغذ بخارائی مجدول مذهب یک سرلوح. جلد ضربی قدیم. نسخ تحریر خفی متوسط بارقم: «تم- کتاب قرّة العيون بحمد الله و منه على يداضعف عباد الله الغنى يحيى بن حسين بن محمد بن على الحسينى...» «فى يوم الخمس حادى عشر شهر مبارك شوال سنة خمس و اربعين و ثمانمائه الهجرية» ۸۴۵ در کتابخانه سلطنتی.

(۷۵۰) يحيى سلحدار

از خطوط اودیده‌ام: کتیبة محراب مسجد ایا صوفیه، ثلث سه دانگ کتیبة عالی بارقم «کتبه يحيى سلحدار سلطان سليم خان ۱۲۵۲ [؟]» در مسجد ایا صوفیه.

(۷۵۱) يعقوب سراج حسنى سلطانى

از خطوط اودیده‌ام: ظفرنامه تیموری یزدی، قطع سلطانی مذهب عالی. نستعلیق

کتابت جلی متوسط. عناوین ثلث و رقاع نیم دودانگ عالی بارقم: «... یعقوب بن حسن الملقب بسراج الحسنی عفا الله عنه. فی یوم الخمیس رابع والعشیرین من جمادی الاخر لسنة اربعین و ثمانمئة هجرية (۸۴۰) علی...» در کتابخانه مجلس.

(۷۵۲) یوسف

از خطوط اودیدهام: کتیبه یک جعبه سحبره روغنی مجلس شاه عباس و مجالس دیگر، نسخ کتابت خوش بارقم:

«پادشاه زمانه شاه عباس کاسد از دودسان پاک رسول
«رقم بنده درگاه یوسف سنه ۱۰۱۸» در سوزة هنر برلین (غربی).

(۷۵۳) یوسف اصفهانی

از خطوط اودیدهام: شرح اربعین بهائی، قطع وزیری کوچک جدول مذهب، نسخ کتابت خوش بارقم: «اتفق الفراغ... علی ید العبد... المدعو بیوسف» «فی العشر الثانی من شهر جمادی الثانی سنة تسع وستین بعد الالف فی بلدة اصفهان» ۱۰۶۹ در مجموعه خودم.

(۷۵۴) یوسف (حافظ)

از خطوط اودیدهام: یک قطعه نسخ کتابت خوش بارقم: «کتبه العبد الفقیر یوسف من تلامیذ عثمان الحافظ» در سلیمانیه اسلامبول.

— یک قطعه ثلث دودانگ جلی عالی، نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش بارقم: «مشقه یوسف المعروف بحافظ القرآن» در سلیمانیه اسلامبول.

(۷۵۵) یوسف راووسی

از خطوط اودیدهام: قرآن خشتی بزرگ، نسخ کتابت جلی ترکی و ثلث دودانگ عالی بارقم «یوسف بن محمد الراوسی ۱۰۶۸» در سوزة اسلامی ترک.

(۷۵۶) یوسف شاه هروی

از خطوط اودیدهام: کلمات حضرت امیر (ضمیمه اشعار عربی بخط ابن بواب) ثلث سه دانگ جلی ممتاز، نسخ کتابت یاقوتی عالی بارقم: «تم شعر الافوه علی ید العبد... یوسف شاه الهروی نقل من خط السلطان الکتاب یاقوت «طیب الله سروده» در سوزة اسلامی ترک.

— یک صفحه از مرقع ریحان. ثلث سه دانگ جلی عالی. نسخ یاقوتی. رقاع کتابت خوش بارقم: «مشقه العبد الضعیف المحتاج الی رحمة الله الغنی یوسف شاه الهروی فی العشر الاخر

من رمضان المبارك سنة احدى وخمسين و ثمانمائة ۸۵۱ الهجرة النبوية ...» در اونیورسیتة اسلامبول.

(۷۵۷) یوسف علی کازرونی

از خطوط اودیدهام: قاسوس اللغة فیروزآبادی، وزیری، کاغذ دولت آبادی، سجدول مذهب، عناوین قلم نیم دودانگ نسخ سرخ و سیاه - یک سراوح مذهب. جلد ساغری سشکی ترنج و نیم ترنج لچکی سنگنه. نسخ کتابت خفی متوسط بارقم: «قد وقع الفراغ من تحریر الجزء الثاني من القاسوس فی عصر یوم السبت ۱۱ من شهر صفر ختم بالخیر والظفر. نمقه العبد الراجی بعفوره الغنی یوسف علی ابن حاجی محمد الکازرونی فی عام سادس والمائة بعد الالف من الهجرة النبویه ۱۱۰۶» در کتابخانه سلطنتی.

(۷۵۸) یوسف غباری

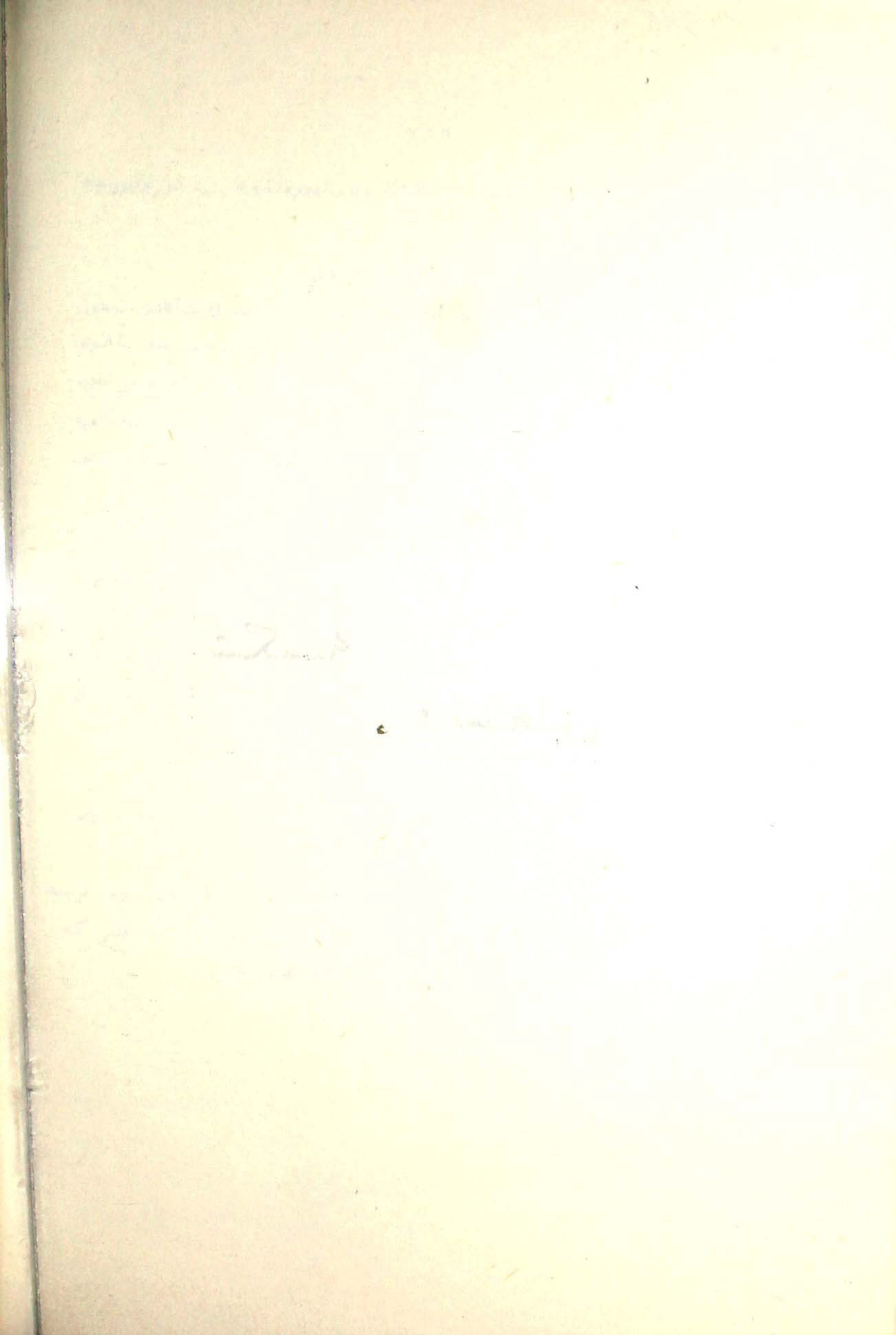
از خطوط اودیدهام: قرآن روی یک پرده پارچه حریر، ثلث رقاع چهار دانگ جلی - نستعلیق گلزار سه دانگ، رقاع سه دانگ جلی، کوفی تزیینی سه دانگ نسخ کتابت جلی و خفی و غبار با رقم «یوسف غباری...» سال ۹۴۵ هـ «فی ایام الدولة السلطان الاعظم ابوا لمظفر شاه طهما سب بهادر خان خلد ملکه. این پرده، نذر ابوالفتح بهرام ابن شاه اسمعیل صفوی برای تقدیم به آستانه شیخ صفی» در موزه ایران باستان.

(۷۵۹) یوسف مجدی

از خطوط اودیدهام: یک لوحه. ثلث دودانگ عالی. نسخ کتابت جلی خوش بارقم: «وانا المذنب یوسف المجدی سنة ۱۱۹۵» در موزه اسلامی ترک. یادداشتی روی یک صفحه مقوا: خوشنویسان مطلق. پس از پایان تدوین ترجمه احوال اقلام مختلف این ترجمه ها با هریک مقابله شود شاید در منابع دیگر ذکر قلمی که بآن خوش می نوشته اند پیدا شود. ۶ خرداد ۱۳۳۴ امضاء مهدی بیانی.

شکسته

و نستعلیق

الف

آرام = پریم ناتھہ - رای
آشوب = ابوالقاسم طهرانی.

(۱) آقا [میرزا]

نامش ابراهیم است و بقول سپهر بسال ۱۲۹۰ درگذشته و از خطوط اودیدہ ام:
یک نسخه مثنوی یوسف وزلیخای وحشی و سحرہلال اہلی بقلم کتابت خوش بارقم و تاریخ:
«غرقة بحرگنہ ابراهیم الشہیر بہ میرزا آقا ولد مرحمت پناہ محمد اسمعیل، بتاریخ یوم الخمیس
دہم شہر صفرالمظفر من شہور سنۃ ۱۲۸۶» و «بتاریخ بیست و چہارم شہر صفرالمظفر سنۃ
۱۲۸۶» در دست فروشدی در تہران.

(۲) آقا بابا

فرزند آخوند سلا علی رضای بہبہانی است و در فارسنامہ ناصری آمدہ کہ قیم الخلف آمدہ و
در تماسی کمالات خصوصاً در خط تحریر و علم انشاء و نجوم و اقتدا پدیر خود کردہ است.
در تاریخ ۱۲۹۳ ہنگام تألیف فارسنامہ در قید حیات بودہ است.

آگاہ قاجار = اردشیر میرزا رکن الدولہ.

آگہ = علی اشرف شیرازی.

ابراہیم = (میرزا) آقا.

(۳) ابراهیم

شکستہ نویس گمنامی از قرن سیزدہم است و بخط وی قطعہ یی دریک سرقع کتابخانہ
سلطنتی بقلم غبار خوش بارقم و تاریخ: «مشقہ العبد الاقل ابراهیم، سنۃ ۱۲۲۷ در دارالسلطنۃ
اصفہان».

(۴) ابراهیم تبریزی - میرزا

نصرآبادی گوید کہ خالی از کمالی نبود و شکستہ را خوش می نوشت. شعر می گفت
و «رفعتی تخلص می کرد» بہند رفت و آسیابی آورد. در لباس تکاف داشت.. مدتی در خدمت
عرب خان حاکم شیروان بود و گویا در آنجا درگذشت.

(۵) ابراهیم بن محمد

از شکسته نویسان زبردست گمنام حدود اواخر قرن دوازدهم و بخت وی قطعه‌ی دارم
بقلم کتابت خفی شفیعی عالی بارقم: «حرره العبد الاثم، ابن محمد ابراهیم...»

(۶) ابراهیم معتمد السلطنه

در جزو نستعلیق نویسان آمده است (ج ۱ ص ۲۱). شکسته را نیز خوش می‌نوشت.

(۷) ابوالبرکات خان

عم نواب عبدالاحد خان از بزرگان کشمیر بود. در ادب عربی و فارسی و انشاء مهارت
داشت. خط شکسته را بشیوه درایت خان بسیار خوب می‌نوشت. صاحب شاه جهان نامه، از
خطوط وی در خانه راجه کتول کشن که شاگرد ابوالبرکات بود، بسیار دیده است.

(۸) ابوتراب خان

فرزند حاجی میرزا باقر کاشانی است. سپهر گوید نستعلیق و شکسته را نیک نوشت
و بسال ۱۲۷۵ درگذشت.

(۹) ابوالحسن طهرانی

برادر ابوالقاسم آتی‌الذکر است. خط تحریر را بسیار خوش می‌نوشت، چنانکه ممدوح
شعرا بود:

بوالحسن آنکه صفحه خطش غیرت افزای ساحل عدن است
خط او بر ورق برخ گفتی خط خوبان خط ختن است

در فن انشاء دست قوی داشت، در شبانه روزی یکصد و چند فرمان و نامه می‌نوشت.
دوسال پیش از تألیف گنج شایگان و سال ۱۲۶۹ درگذشت و ماده تاریخ آن این است.
«تاریخ وی نوشت مؤلف اسم بزرگ».

(۱۰) ابوالحسن کرمانی - حاج میرزا

در طریق است که از سادات کلاتری کرمان بود و در جوانی بشغل دیوانی اشتغال
داشت و شکسته را خوش می‌نوشت و شعر نیکو می‌گفت. چون بخدمت رحمت علی شاه رسید
ترك دنیا گفت. گویند چون رحمت علی شاه را بخانه خود خواند خمهای مل او خل شد و توبه کرد
و در اذک زمانی مراحل فقر را پیمود و از پیر به لقب «نعمت علی» و اجازه ارشاد طالبین کرمان
نایل آمد. بسال ۱۲۹۳ درگذشت و در مشتاقیه کرمان بخاک پرده شد. ماده تاریخ مرگ او
این است «نعمت الله جوی از نعمت علی».

(۱۱) ابوالحمد

از شکسته نویسان مقدم گمنام و بخط او یک نسخه خلاصه الخمسه در مجموعه آقای مهدوی است بقلم کتابت خفی خوش باتاریخ و رقم: «بتاریخ شهر محرم الحرام سنة تسعة و تسعين بعد الالف... در دارالسلطنة اصفهان خلدتو اسان صورت تحریر یافت، حرره ابی الحمد بن محمد شفیع...».

(۱۲) ابوطالب جناب-میرزا

از نجبای اصفهان و فرزند میرزا نصیر سرخط نویس بود و پس از مرگ پدر منصب سرخط نویسی دیوان شاه سلطان حسین بوی مفوض شد و وزراء و درباریان بسیار توقیرش میکردند و اله گوید که با پدر من کمال خصوصیت را داشت. در فن انشاء و حسن خط و صفات حسنه و اخلاق پسندیده یکتا بود. دیوانی مشتمل بر دوسه هزار بیت از او بجای مانده است. صاحب گلشن خط شکسته وی را در کمال خوبی و درستی و او را خوش طبع و لطیف مزاج و شیرین نگار یافته است.

بسال ۱۱۳۵ بفاصله دوسه ماه پس از محاصره اصفهان از طرف افغانها، بدرود زندگی گفت و در همان شهر بخاک سپرده شد.

(۱۳) ابوطالب رضوی شیرازی-میرزا

فرزند حاج سید میرزا، بسال ۱۳۵۱ متولد شد و تحصیل کمالات علمیه نمود. سالها در خدمت حجة الاسلام حاج شیخ مهدی مجتهد کجوری کسب علم شرعیه کرد. بسال ۱۲۹۸ بموجب درستی رفتار و راستی کردار محل وثوق گشت و بمنصب جلیل صدارت دیوانخانه عدلیه شیراز برقرار گردید. بسال ۱۲۹۳ (تاریخ تألیف فارسنامه ناصری) هنوز در قید حیات بود.

(۱۴) ابوطالب نواب شیرازی-میرزا

فرزند حاج علی اکبر نواب متخلص به بسمل، مؤلف تذکره دلگشا است. بسال ۱۲۳۱ در شیراز متولد گردید و در دامن تربیت پدرش پرورش یافت. خط تحریر و منشآتش معرف زمان بود. در اواخر زندگانی پدرش مدت شش سال همه روزه به مجلس درس حجة الاسلام حاج شیخ مهدی حاضر شد و تکمیل علوم فقه و اصول ریاضی کرد. پس از مرگ پدر بمسند تدریس نشست. در سفر و حضر محرم اسرار فرمانفرمایان فارس بود و چند سفر بطهران رفت و زحمتهای کشید و بسال ۱۳۰۱ در شیراز درگذشت.

(۱۵) ابوالفتح خان شیرازی-میرزا

نام پدرش نیز ابوالفتح خان بود. بسال ۱۲۴۴ متولد شد و تحصیل کمال کرد و در خط تحریر و سیاق سرآمد. چندین سفر بطهران رفت و محاسبه دیوانی فارس را پرداخته بشیراز

بازگشت . سال ۱۳۰۲ نایب‌الحکومه نواحی بهبهان و کوه کیلویه و ممسنی گردید و مردم را از سلوک خود راضی گردانید. بسال ۱۲۹۳ تاریخ تألیف فارسنامه ناصری هنوز می زیست.

(۱۶) ابوالقاسم

از خوشنویسان نسخ است که شکسته را نیز خوش می نوشت و بخط وی قطعه‌ی دارم بقلم شکسته کتابت خوش بارقم و تاریخ: «حسب‌الخواهش عزیزى بتصحیح این صحیفه پرداخت مستعجلا وانا الاثم ابوالقاسم فی سنة ۱۱۸۲».

(۱۷) ابوالقاسم اصفهانی

مذهب بود و سپهرگوید معروف به میرزا کوچک است و شکسته را مانند درویش می نوشت و بسال ۱۲۴۰ درگذشت. بخطوی در حواشی قرآن بخط زین‌العابدین قزوینی نسخه کتابخانه سلطنتی مورخ ۱۲۲۲ بقلم شکسته کتابت خفی خوش نوشته شده است: «حسب‌الامر الاشرف‌الاعلی مطاع بزیور لفظ ومعنی کلام مجید، صورت تزیین و اتمام یافت . ذهبه اقل سادات ابوالقاسم‌الحسینی الاصفهانی».

ابوالقاسم اصفهانی - سید (رجوع شود به زین‌العابدین قزوینی. قرآن کتابخانه سلطنتی.

(۱۸) ابوالقاسم الحسینی

شکسته نویسنده گمنامی است از اوایل قرن حاضر و بخط وی دیده‌ام: یک قطعه بقلم نیم‌دو‌دائگ خوش بارقم و تاریخ: «ابوالقاسم‌الحسینی» در هفدهم شهر ربیع‌الاول سنه ۱۳۳۶» در نزد فروشنده‌ای در تهران که بنا بتاریخ قطعه از خوشنویسان اوایل قرن گذشته می شود نه حاضر.

(۱۹) ابوالقاسم طهرانی

برادر ابوالحسن خوشنویس سابق‌الذکر است. در گنج شایگان آمده است که از جوانان خردمند و هوشیار و از منشیان مقتدر و از مردم خوب روزگار و در خط و رموز استیفاء و مراسم شعر و سراتب انشاء و قواعد سیاق فرد است. دیوان مصدر خدمات بزرگ است و شعر می گوید و «آشوب» تخلص می کند. بسال ۱۲۷۲ تاریخ تألیف گنج شایگان در قید حیات بوده است.

(۲۰) ابوالقاسم انجوی شیرازی - سید

از سادات انجوی، سردی خلیق و ستواضع بود و پدر بر پدر تولیت مسجد جامع عتیق شیراز و ضبط موقوفات آن به ایشان محول بود. بسم‌گوید که از بدایت حال باسن در کمال محبت و وداد و استاد خط شکسته من بود و طبعش بسرودن رباعی متمایل. در انجمن خاقان به جلالت قدر وجودت خط شکسته ستوده شده است.

صاحب مجمع الفصحاء گوید که غالب نوشتجات خود را ضبط می نمود و خط شکسته را نیکو می نوشت. ملاقات وی مکرر دست داد و با اینکه بهراحل چندسالگی رسیده، بنیه ای قوی و مسکوی نیرومند داشت. ولی در اواخر اندکی ضعف باصره او را دست داده و از نوشتن فرو مانده بود. در مصطفی خراب آمده است که شکسته را نزد درویش عبدالعجید مشق کرده است و با اینکه سن او اقتضای شاگردی درویش را دارد، دیگری متذکر آن نیست اما اینکه گوید «جمعی معتقدند که شکسته جلی را بهتر از درویش نوشته» دلیل بی اطلاعی و بی ذوقی ناقل این قول است و توضیح این مقال در ترجمه درویش خواهد آمد.

اختر گوید در حسن اخلاق طاق است و صحبتش مکرر اتفاق افتاده است. در فارسنامه ناصری تاریخ وفاتش در یکصد و ده سالگی، سال ۱۳۵۸ در شیراز ضبط شده است.

از آثار وی دیده ام: دو قطعه از سرقعی بقلم کتابت خوش بارقم و تاریخ: «بتاریخ شهر رجب المرجب در دارالسلطنه قزوین رقم زد کلمک اضعف عبادالله، ابوالقاسم انجوگردید. سنه ۱۲۰۷» در کتابخانه مطنتی.

— یک نسخه آتشکده آذر بقلم کتابت خوش بارقم: «رقم زد خامه کمترین ابوالقاسم الانجوی شیرازی، فی سنه ۱۲۳۲».

سیرزا کوچک وصال دو صفحه بخط خود بتاریخ ۱۲۳۸ باخر این نسخه افزوده است.

(۲۱) ابوالقاسم انجوی شیرازی

این یک نواده سید ابوالقاسم سابق الذکر و فرزند سید اسمعیل انجوی است. در فارس نامه ناصری سال ولادتش را ۱۲۷۲ ذکر کرده و گوید که خط شکسته را خوب می نویسد. بسال ۱۲۹۳ تاریخ تألیف نارستنامه هنوز در قید حیات بود.

(۲۲) ابوالقاسم قائم مقام فراهانی - سیرزا

یکی از معروفترین وزراء و ادبا و سیاستمداران و منشیان دوران پادشاهی سلسله قاجار است و در باره زندگی وی مقالات و رسالات و کتابها پرداخته اند و بمناسبت خوشنویسی وی در آنجا خلاصه تاریخ زندگی وی و عقیده بعضی معاصرین وی نقل می شود:

سیرزا ابوالقاسم فرزند سیرزا عیسی مشهور به سیرزا بزرگ قائم مقام فراهانی بسال ۱۱۹۳ متولد گردید و تحصیلات مقدماتی را در فراهان و تهران گذرانید. بسال ۱۲۲۶ که برادر بزرگتر وی، سیرزا حسن، وزیر عباس میرزا نایب السلطنه، در آذربایجان درگذشت، سیرزا بزرگ، او را از تهران به تبریز فرا خواند و بجای برادرش بکارگماشت و خود انزواگزید.

میرزا ابوالقاسم بدستور پدر برتق و فتق اسور آذربایجان مشغول شد و در سفر و حضر ملازم خدمت عباس میرزا بود. میرزا بزرگ بسال ۱۲۳۷ درگذشت و پس از سرگ، او مقام قائم مقامی و حقوق و مناصب وی و لقب سیدالوزرائی به میرزا ابوالقاسم تفویض شد و او در عین حال که پیشکاری و اداره اسور کشوری و لشکری آذربایجان را عهده دار بود، منشی خاص شخص - عباس میرزا نیز بود و بسیاری از مکاتیب و احکام نایب السلطنه را به داخل کشور بخط زیبا و انشای شیوای خود می نوشت.

پس از گذشت سالی نایب السلطنه بسعی ساعیان و کوشش حاسدان، بقائم مقام بدین شد و محرمانه از فتحعلی شاه عزل قائم مقام را خواستار شد و شاه بسال ۱۲۳۹ قائم مقام را بپایتخت احضار و حکم عزل او را صادر کرد.

دوره انعزال و عزلت قائم مقام سه سال بطول انجامید و در این مدت از دشمنان خود رنجها و ناملایمات فراوان دید، چنانکه نوبتی اموالش را بغارت بردزد و املاکش را تصاحب کردند.

بسال ۱۲۴۱ که در نتیجه جنگهای روس و ایران و احوال آذربایجان باختلال گرائیده بود، دوباره قائم مقام را به پیشکاری آذربایجان دعوت کردند ولی این بار نیز او را بدوستی با روسیان تزاری متهم ساختند و فتحعلی شاه او را بسال ۱۲۴۱ به مشهد تبعید کرد.

پس از شکست ایران و اشغال تبریز از طرف روسیه بسال ۱۲۴۳، فتحعلی شاه کس نزد قائم مقام فرستاد و او را بکار دعوت کرد و عذرهای خواست، قائم مقام بار دیگر به امور آذربایجان پرداخت، و کار مصالحه با روسها را بنحو دلخواه بانجام رسانید و تا سال ۱۲۴۸ در آذربایجان به انتظام اسور کشوری و لشکری مشغول بود و در این تاریخ باتفاق عباس میرزا مأسور محاصره هرات شد. هنگام بیماری عباس میرزا که در مشهد استراحت می کرد قائم مقام باتفاق محمد سیرزا فرزند نایب السلطنه به محاصره هرات اشتغال داشت و یک بار باتفاق محمد سیرزا بعیادت عباس میرزا بمشهد آمد و نایب السلطنه فرزند خود محمد میرزا را به قائم مقام سپرد. در مراجعت به هرات خبر مرگ عباس میرزا رسید و قائم مقام صلاح در این دید که با هراتیان صلح کند و کرد و با محمد سیرزا بمشهد بازگشت و در تاریخ صفر ۱۲۵۰ بسرعت بتهران سفر کرد و با مجاهدت خود مراسم ولیعهدی محمد میرزا را جشن گرفت و این بار با محمد سیرزا بعنوان ولیعهدی به تبریز عازم شد. چندماه بعد فتحعلی شاه در اصفهان درگذشت و قائم مقام محمد شاه را در تبریز بر تخت سلطنت نشانید و خود بمنصب صدارت رسید و با شتاب روانه پایتخت شدند.

قائم مقام بهمراهی محمدشاه در تاریخ ۱۹ شعبان ۱۲۵۰ بتهران رسید و در چهارم رمضان محمدشاه را بتخت سلطنت ایران بجای فتحعلی شاه نشانید و مدت یکسال با تمام قدرت

بانتظام امور مملکت داری پرداخت. در این مدت دشمنان قائم مقام، محمدشاه را از او بر حذر داشته و بقتل قائم مقام واداشتند و در تاریخ ۲۴ ماه صفر ۱۲۵۱، قائم مقام بکاخ سلطنتی نگارستان احضار شد و چند روز بعد در آخر ماه صفر جنازه او را مخفیانه از کاخ سلطنتی به زاویه حضرت عبدالعظیم منتقل کردند و در جوار مزار شیخ ابوالفتح رازی بخاک سپردند. اینک عین روایت بعضی مورخان معاصر قائم مقام که نماینده عقاید و نظریات ایشان در باره اوست عیناً نقل می شود :

عبدالرزاق بیک دنبلی در تذکره «نگارستان دارا»ی خود که بسال ۱۲۴۱ تألیف شده است در ترجمه قائم مقام چنین دارد :

« ... در تبریز و طهران در هر ملک که بوده است باختلاف اوقات در عهد جد و پدر و مابعداها محترم و مطاع و مقتدر بوده، سی و سه سال است که در آستان این دولت چاکری کند و بالفعل لقب سیدالوزرائی و منصب قائم مقامی دارد و این لقب و منصب را بسعی کد و حسن خدمت دریافته. در مناصب ارباب قلم، از مشاقتی دفتر تا نیابت صدراعظم هیچ مرتبه و مرحله ای نیست که سرتاسر آن را با اقدام و اهتمام نپیموده باشد ...

ابتدا که در دیوان خاقان مغفور تحریر و کتابت می آموخت سرعت ضبط و قوت حفظی داشت که هرچه یکبار در دفتر می نگاشت، چنان در خاطر ثبت می کرد که بار دیگر بر همان ترتیب و قوالی از بر می نوشت و مفصائی مفصل جمعاً و خرجاً بی آنکه حب و فلسی زیاد و نقصان یابد بیاقی و فاضل می رسید و هر منشور که وقتی نگاشته بود، هر وقت ضرورتی میشد، سواد آنرا از دفتر حافظه میخواند و یک حرف با نسخه اصل مخالف نمی بود. چون نوبت سلطنت بخواجه خسروان [فتح علی شاه قاجار] رسید یک چند در ملک عراق باستیفای ملک زادگان اختصاص یافت و بعد از آن مدت هفت سال لیلاً و نهاراً در سفر و حضر خدمت صدر اجل اعظم میرزا محمد شفیع را مواظب و مراقب شد و نوعی در مزاج او مدخل کرد که چون حضرت صدارت را اولاد ذکور نمی ماند این سید جلیل را بجای فرزند برداشت و عزیز و دلبنده می داشت و اسین و صدیق می دید و اسوری که از دیوان همایون خاصه او بود، باین ذات شریف محول می نمود و از هر جهت سرب می شد حتی هنگام عرض مهام مصحوب خویش پپایه سریر اعلی میبرد. رفته رفته بواسطه تعریف صدر تشریف قدر یافته، چندبار بلفظ گهربار مضامین عالیه القا فرمودند.

صنعت ترسل و بلاغت کلامش مقبول طبع بلند و خاطر ارجمند شاهنشاه گشته، بکتابت اسرار خاص مخصوص شد و گاه بیگاه ملتزم حضرت و مشغول خدمت بود و اغلب اوقات خاطر همایون را از پایه فضل و غایت حفظش تعجب می‌فزود و مکرر اتفاق می‌افتاد که مطالب معضله مفصله... را فی الفور بنقشی نیکو و خطی دلجو نگاشته بوضع می‌داشت که خدوآبخدو با ترتیب و نظم همان الفاظ همایون به لحاظ مبارک می‌رسید. و گاهی نیز بوجه امتحان آزمایش می‌فرسود، بوجه دلخواه خاطر آفتاب مآثر بود و مورد انعام و خلعت و استحسان و مرحمت می‌گشت و بفرط تدرب مقام تقرب می‌جست تا در صحبت شعر و تاریخ و حدیث و تفسیر نیز طرف خطاب و مورد سؤال و جواب آمد و همواره با ندسای خاص در عتبات خلوت تشریف می‌یافت. وساطت کل ولایت آذربایجان و کالت بعضی از ولایات عراق هم در دیوان اعلی گرفت ...

مجملاً سیدالوزراء بعد از وفات برادر خود محمدحسن، از دربار علییه ولادت ولیعهد را متقلد شد و چهارده سال ... در طریق خدمت از بندگی حضرت نمی‌آسود و فی الواقع آن سنوات جای آسودن نبود چرا که خدام ولیعهد تازه به آن ملک پرتوالتفات انداخته بود و فتنه جویان روس در طمع خام و اسر ولایت و رعیت بی‌نظام ... و این سید عزیز سخت جان کارهای دشوار دولت و خدمات دیوان آسان می‌گرفت و بشدت محتمل بود و در لیل و یوم فرصت اکل و نوم غالباً یک هفته امکان کم‌رگشودن و یک لحظه دیده پرهم نهادن و غنودن نمی‌یافت و دائماً مقاصد انام را بر صلاوت منام راجح می‌شمرد ... در سفرهای جنگ و خطرهای صعب دائماً هم‌سلک ارباب قلم بود و هم سایه اذیال علم، و هیچگاه از التزام حضور رکاب تبعاعد و تقاعد نمی‌کرد مگر بحکم ضرورت، مثل سفر ایشان به شکی و رهانیدن سلیم خان شکی را باعیال و اطفال از دست جماعت روسیه ...

کلام اگرچه بمناسبت مقام طول یافت، اما خلاصه سخن این است که سیدالوزراء دربار آسمان مدار سلطنت را چاکری درخور است و خادسی پرهنر که بامداد بخت همایون، بهر خدمت مأسور شود، حسن خدمت ظاهر کند و بهرچه مقرر فرمایند قادر و قاهر آید. باین حالات او را سرعت انتقالی و حسن ترسلی است در نظم و نثر که هیچکس را چنین طبع بلند میسر نشده. در مرحله نثر و انشاء، و وفور تتبع و قوت حافظه بی‌نظیر این عصر بلکه یگانه جمیع ادوار است ...»

سپهر در باره قائم مقام گوید که شرف سیادت را نایل است و پدر بر پدر وزارت آذربایجان داشت و خود وزارت دربار شاهنشاه محمدشاه قاجار را دریافت و در علم ادب سرآمد روزگار شد و شعر تازی و دری فرسود. تحریر شکسته را کمتر کسی به آن مزه و شیرینی نوشت و نستعلیق را

خوش نگاشت و سبک سیاق را عنوانش تازه کرد و ماخذش را تسهیل فرمود. در قوه حافظه ضرب المثل شد و میدان بلاغت را گوی فصاحت ربود. کتاب منشآتش را اگر برگلستان سعدی رجحان ندهند، کمتر از آنش هیچ نخوانند و مانند... (۱) ادای مطلب اخیر سال قتل او را ۱۲۵۰ ضبط کرده است.

اما در باره خط قائم مقام، نستعلیق او را که سپهر یاد کرده است ندیده‌ام و از خطوط تحریر و شکسته نستعلیق وی فراوان دیده‌ام و با اینکه غالب و بلکه همه آنها مکاتیب و نامه‌های مختلف و پیداست که با سرعت قلم آنها را کتابت کرده است، استواری خاص دارد و پس از آنکه خط شکسته نستعلیق بعد از درویش عبدالمجید به پیچیدگی و درهمی سخت گرائیده بود، وی از نخستین کسانی است که صورت شکسته را اندکی درست کرده و به نستعلیق نزدیک ساخته است.

(۲۳) ابوالقاسم کاشی - سید

سیرزا ابوالقاسم خود و پدرانش شیخ الاسلام کاشان بوده‌اند. سپهر گوید شعر فارسی را نیکو گفت و خط شکسته را بدرجه عالی رسانید و بسال ۱۲۸۵ درگذشت.

(۲۴) ابوالقاسم مصحح مشهدی

ترجمه اش جزو نستعلیق نویسان آمده است (ج ۱ ص ۳۴) و همه اقلام از جمله شکسته نستعلیق را خوش می نوشت و از خطوط شکسته وی دیده‌ام:
— یک قطعه بقلم کتابت عالی بارقم «عریضه ابوالقاسم مصحح کتابخانه مبارکه» در مجموعه نگارنده.

— یک قطعه از سرقع، بقلم کتابت عالی، بارقم و تاریخ: «العبد الفقیر المحتاج الی عفو ربه ابوالقاسم مصحح، در شب جمعه چهاردهم رمضان المبارک هنگام سحر خوردن مشق نمود ۱۳۱۹» در کتابخانه سلطنتی، تهران.

(۲۵) ابوالقاسم موسوی - سید

از شکسته نویسان قرن سیزدهم و بیخ و وی سرقعی مشتمل بر شش قطعه. در کتابخانه حاج سید نصرالله تقوی است، بقامهای از دودانگ تا کتابت خفی خوش که بعضی رنگه است و چنین تاریخ و رقم دارد: «بتاریخ شهر ربیع الاول من شهر سنة ۱۲۵۷ در دارالخلافة تحریر شد. مشقه العبد الاقل سید ابوالقاسم الموسوی عفی عنه، و فی شهر جمادی الاخر سنه

۱۲۵۷ العبد ابوالقاسم الموسوی عفی عنہ» و «العبد المذنب الاثم سید ابوالقاسم الموسوی فی سنة ۱۲۵۷» و «در تاریخ شهر ربیع الاول من شهور سنة ۱۲۵۷ در دارالخلافة تحریر این صفحه شد»

(۲۶) ابو محمد - میرزا

فرزند میرزا محمد حسن اصفهانی منجم باشی فتحعلی شاه قاجار بود. نسبت این سلسله به زید بن علی بن حسین میرسد. باینکه بیش از بیست و دو سال زندگی نکرد، از علوم ادبی بهره داشت و شکسته را خوش می نوشت و شعر آبدار می گفت. چنانکه گذشت در آغاز جوانی در بیست و دو سالگی بنوبه غش در اصفهان درگذشت.

(۲۷) ابوالمعالی - سید

ترجمه اش در جزو نستعلیق نویسان گذشت (ج ۱ ص ۳۵) شکسته را نیز خوش می نوشت و از این قبیل آثار او موجود است:

یک قطعه از مرقع کتابت خوش، بارقم و تاریخ: «تم ... علی ید اقل العباد ابوالمعالی الحسینی فی غرة شهر صفر فی سنة الف و مائة و اربع و عشرين ...» در کتابخانه سلطنتی، تهران.

— یک قطعه، بقلم کتابت خفی شفیعی، بارقم: «حرره العبد الراجی الی الله تعالی، ابوالمعالی الحسینی غفرله» در مجموعه نگارنده.

احتشام السادات = گلستانه، سید علی اکبر.

(۲۸) احمد آشتیانی - میرزا

فرزند میرزا صادق، بقول سپهر، شکسته را چون متقدمین می نوشت و در خط سیاق سرآمد عصر بود و از علوم ادبی و عربی بهره داشت و بسال ۱۲۸۵ درگذشت.

(۲۹) احمد انجوی - سید

از شکسته نویسان گمنام قرن سیزدهم و بیخط شکسته وی دیده ام: یک نسخه کلیات سعدی بقلم کتابت خفی خوش که چنین تمام می شود: «حسب الامر ... محمد جعفرخان، تحریر کتاب کلیات افصح المتکلمین ... شیخ مصلح الدین سعدی شیرازی نمود. اقل السادات احمد الانجوی، تحریراً فی پانزدهم شهر رجب المرجب من شهور سنة ۱۲۵۲» در کتابخانه سلی تهران.

— یک نسخه دیوان حافظ بقلم کتابت خوش که چنین تمام می شود: «حسب الاشارة ... میرزا سید علی ... تحریر کتابت خواجه شمس الدین محمد حافظ شیرازی نمود، اقل السادات احمد انجو تحریراً فی شهر شعبان المعظم سنة ۱۲۳۹» در نزد فروشنده ای.

۳۰) احمد بروجردی-میرزا

در جزو نستعلیق نویسان به او اشاره شد (ج ۱ ص ۳۸) شکسته را نیز خوش می نوشت و شعر می گفت.

۳۱) احمد سلیمانیه ای-میرزا

بقول سپهر شکسته را خوش می نوشت و شعر می گفت و بسال ۱۲۵۰ درگذشت.

۳۲) احمد شاملو

ترجمه اش در ضمن نستعلیق نویسان گذشت (ج ۱ ص ۴۰) از خطوط شکسته وی

دیده ام :

— یک قطعه بقلم کتابت خفی ممتاز بارقم و تاریخ: «حسب الفرمان... محمدولی میرزا خلدالله سلکه... غلام اخلاص جو احمد شاملو مشق نمود. بتاریخ شهر جمادی الثانی سنة ۱۲۲۰» در مجموعه مرحوم اسیرالکتاب، تهران.

— چهار قطعه مختلف بقلمهای کتابت جلی و کتابت خفی عالی و خوش با رقم و تاریخهای: «حرره العبد الاقل احمد شاملو ۱۲۴۹» و «احمد شاملو غفر ذنوبه تحریراً فی شهر رمضان المبارک سنة ۱۲۴۵» «وبجهة پیشکش سرکار بندگان سکندرشان... محمد ولی میرزا... راقمه بنده اخلاص جو احمد شاملو فی شهر شوال المکرم سنة ۱۲۱۸» و «حقیر عزلت جو، احمد شاملو عفی عنه بتاریخ شهر ربیع الاولی سنة ۱۲۱۹ من الهجرة المقدسة المبارکة النبویة فی الارض الاقدس» در مجموعه نگارنده.

— یک نسخه دعای ابو حمزة تمالی که متن آن بقلم نسخ کتابت و ترجمه آن بقلم نستعلیق و حواشی بخط شکسته کتابت عالی است و چنین تمام می شود: «بتحریر قلم اخلاص شمیم بنده درگاه پناه احمد شاملو در هنگام ناخوشی جسم و چشم و خیال و احوال، در نهایت استعجال ترقیم پذیرفت فی شهر محرم الحرام من شهور سنة ۱۲۳۲...» در کتابخانه سلطنتی تهران.

— یک سرقه مشتمل بر سی قطعه باقلام مختلف از جمله شکسته کتابت خفی غبار عالی بارقمهائی از جمله: «راقمه غلام عقیدت خو احمد شاملو ۱۲۳۲» در مجموعه سرهنگ طیفوری، تهران.

۳۳) احمد شریف

در جزو نستعلیق نویسان، خواهد آمد. شکسته نستعلیق را نیز خوش می نوشت و بخط

وی قطعه بی دارم بقلم کتابت خفی خوش بارقم و تاریخ: «العبد المذنب احمد الشریف فی

شهر ذی قعدة الحرام سن شهور ثمانین و سأتین بعدالالف . ۱۲۸۰ .

(۳۴) احمد شیرازی - میرزا سید

در فارسنامه ناصری آمده که از سلسله سادات حسینی نسابه شیراز است. پدرش میرزا ابوالفتح مادام العمر بمباشری محاسبات دیوانی بلوک «کوار» مشغول بود. میرزا سید احمد سالهاست که باخط خوش و ربط کامل محاسبات مخصوص صاحب دیوان را مواظبت دارد. در تاریخ . . ۱۳۰۰ زمان تألیف فارسنامه، هنوز در قید حیات بوده است.

(۳۵) احمد طباطبائی - میرزا

در شاه جهان نامه آمده که از اولاد «نواب سریدخان» است. صاحب فهم و دانش است و خط شکسته و نسخ و غیره را، بروش خاندان خود خوش می نویسد. در فیض آباد با مؤلف شاه جهان نامه ملاقات کرده و این یکوی را با وجود فضایل و هنر، خلیق یافته است.

(۳۶) احمد علی خان عبرت

ترجمه اش جزو نستعلیق نویسان گذشت. شکسته را نیز خوش می نوشت.

(۳۷) احمد قاضی - میرزا

قاضی ساوجبلاغ و از ارباب فضل و اصحاب کمال بود و در خط تحریر و انشاء امتیاز داشت.

(۳۸) احمد کاشانی - میرزا

شکسته و نسخ و نستعلیق را خوش می نوشت. ترجمه اش مختصراً در ضمن نستعلیق - نویسان گذشت (ج ۴ ص ۴۴)

(۳۹) احمد کاشانی - میرزا

برادرزاده ملک الشعراء فتح علی خان صباست. بقول صاحب مجمع الفصحاء در خط و ربط و انشاء و نظم و نثر و تکمیل اخلاق رتبه عالی تحصیل نمود. شعر می گفت و صبور تخلص می کرد. در دفترخانه نایب السلطنه عباس میرزا منشی و از ندیمان خاص بود. بسال ۱۲۲۸ در جنگ روس و ایران درگذشت.

(۴۰) احمد گرجی

احمدبیک فرزند فرامرزیبک و متخلص به اختر، از غلام زادگان گرجی صفویه است که در تبریز (یا بقول بسمل در اصفهان) متولد شده و در اصفهان و شیراز نشو و نما یافته است و چنانکه خود گوید «از خدمت دانشمندان بقدر مقدور فی الجملة خطی و ربطی تحصیل نموده و در مراتب شهری آنچه سخن شناسان دقیقه را بنظر آید مشخص کرده است» و در جوانی به

(۱) ج ۱ ص ۴۱ ولی با تخلص (عزت) و انطباق این دو باهم محتاج به تحقیق است.

به پیروی از پدر چندی در خدمت امرای زندیه بوده و پس از انقراض آن سلسله منزوی شده است.

صاحب تذکره دلگشا گوید وقتی که ندیم امیرالامراء سلیمان خان قاجار بود و باعتبار تمام... بسبب ارتباط با یکی از ملازمان سرکاری زبانش را بریدند و او با زبان بریده باصفهان شتافت و بتألیف تذکره شعرای معاصرین خود پرداخت. هنوز تذکره پایان نرسیده بسال ۱۲۳۲ عمرش پایان رسید و برادرش محمد باقر بیگ نشاطی باین کار پرداخت ولی دیری نگذشت که او نیز بدروزدندگی گفت و فاضل خان گروسی تذکره‌ی تمام کرد و انجمن خاقان نام کرد. بسمل گوید که اختر سردی خوش روی و زودرنج و هجاء بود. صاحب دیوان است شعرا خوب می‌شناخت و شکسته را خوش می‌نوشت. هنگام اقامت هدایت در شیراز بایکدیگر محشور بوده‌اند. تذکره اختر از منابع مراجعه و نگارنده در تألیف این کتاب بوده است.

۴۱) احمد مشیرالسلطنه

میرزا احمدخان مشیرالسلطنه از بزرگان مازندران و از مردم نور است. ترجمه‌اش در ضمن نستعلیق نویسان گذشت (ج ۱ ص ۵۴) شکسته را نیز خوش می‌نوشت.

احمد شیرازی میرزا = وقار بن وصال.
اخگر = رشیدخان بیگدلی.

۴۲) احمد نیریزی - میرزا

معروفترین نسخ نویسان ایران و ترجمه‌اش در ضمن خوشنویسان اقلام شش گانه گذشت. نستعلیق و مخصوصاً شکسته را نیز خوش می‌نوشت و از این قبیل خطوط دیده‌ام: صفحه‌ای در پایان یک نسخه دعای صباح، بقلم شکسته کتابت خوش بارقم.

یک قطعه از سرقعی که بقلم نسخ است و صفحه‌ای بقلم شکسته کتابت خوش دارد بارقم و تاریخ: « اقل احمدالنیریزی فی سنة ۱۱۲۷ » در مجموعه آقای دکتر مهدوی، تهران.

مقدمه دوازده امام خواجه نصیر که متن آن به قلم نسخ کتابت عالی است و مقدمه آن بقلم شکسته کتابت جلی متوسط است در مجموعه نگارنده. رقمهای متعددی که در قطعات فراوان بخطوط نسخ خود کرده است، غالباً بقلم شکسته کتابت خوش.

۴۳) ارجمنده - میرزا

غلام محمد گوید کوعمده دودمان و سردی قابل و انسانی کامل و شخصی بافهم و عقل

وصاحب همت بود. از منشیان و خوشنویسان و مصوران زمانه بود و خط شفیعی را بچندین عنوان می نوشت. چندی خدمت سیرمنشی گری نواب عمادالملک را داشت. و در آخر عمر بملازمت فتح علی خان (متوفی بسال ۱۲۰۳) درآمد

۴۴) اردشیر میرزا- آگاه

لقبش رکن الدوله فرزند عباس میرزا نایب السلطنه و در مجمع الفصحاء در باره او آمده است که در سبادی جوانی تحصیل علوم ضروری کرد و از علم و فنون نظام بهره مند شد. در زمان حیات پدر حاکم کردستان گردید و در بدو سلطنت محمد شاه پیاپی تخت آمد و در حکمرانی سازندران و استرآباد و خوزستان و لرستان خدمت بزرگ انجام داد. چندی هم حکمران طهران بود و همیشه با مردم بمعدلت سلوک می کرد. در زمان ناصرالدین شاه نیز مصدر مشاغل مهم بود. در کمالات منقول و معقول و مقامات ادبی و ریاضی و حکمت و تواریخ و سلوک و خط و ربط و نظم و نثر و محاسن شعر دست داشت و گاهی شعر میگفت و آگاه تخلص می کرد. در تاریخ ۱۲۸۴ زسان تألیف مجمع الفصحاء هنوز در قید حیات بود.

۴۵) ارسطو

از شکسته نویسان گمنام اوایل قرن حاضر است. بخط وی قطعه یی نزد آقای حسام الدین کاسپار دیدم بقلم کتابت خفی خوش که چنین تاریخ و رقم داشت. «... ارسطو در طهران تحریر کرد» «در حالت افسردگی و دل تنگی در منزل ..... نور چشم مکرم میرزا علی اکبر در قورخانه مبارکه محض یادگاری قلمی شد، الراجی ارسطو، ۱۳۱۳».

۴۶) اسحق شیرازی- میرزا

ملقب بشمس المعالی، بقول سپهر شکسته را خوش می نوشت و بسال ۱۲۷۷ درگذشت.

۴۷) اسمعیل اصفهانی- میرزا

مؤلف صبح گلشن گوید که از هم طرحان شفیعا بود و بسال ۱۱۳۲ درگذشت.

اسمعیل انجوی = محمد اسمعیل انجوی.

۴۸) اسمعیل خان- میرزا

ملقب به دبیرالملک ترجمه اش در ضمن نستعلیق نویسان گذشت (ج ۱ ص ۶۶). شکسته را نیز خوش می نوشت.

۴۹) اسمعیل مجدد الادباء- میرزا

در تاریخ تألیف المآثر والاثار (۱۳۰۶) منشی باشی کل خراسان و در ادبیات و عربیات و کلیه مواد منشآت و ترسلات مشهور بود. از علوم حساب و خط تحریر حفظ وافر داشت.

(۱) درج دبیرالممالک آمده است و با احتمال قوی این صحیح است.

۵۰) اسمعیل نصرآبادی-میرزا

فرزند میرزا محمد وعمه زاده میرزا طاهر نصرآبادی است. طبع نظمی داشت و شکسته را خوش می نوشت. چون عمش میرزا غیاث درهندوستان و ملازم شاهجهان بود او هم بهند رفت و ملازم سهابت خان شد ولی در اوایل جوانی در آنجا درگذشت.

اشرف خان - رجوع به کفایت خان شود.

۵۱) اقبال

از شکسته نویسان گمنام قرن سیزدهم و بیخط وی یک نسخه دیوان ظهیرفارابی در کتابخانه حاج سید نصرالله تقوی است بقلم کتابت خفی خوش که چنین رقم و تاریخ دارد «کتبه اقبال بنده دولت شاه، فی شهر رمضان المبارک ۱۲۳۸».

۵۲) امام الدین-خلیفه

فرزند غلام مجتبی است. در شاهجهان نامه آمده است که در تیراندازی و خوشنویسی مهارت داشت و خط شکسته را بشیوه رای پریم ناتیه (که گویند شاگرد او بوده است) می نوشت. خط نسخ را نیز خوش می نوشت و در این قلم شاگرد عبادالله خان برادر زاده قاضی عصمه الله خان بوده.

۵۳) امیر الله-خلیفه

شاگرد میرعلی نقی و شکسته را بشیوه استادش خوش می نوشت. صاحب شاهجهان نامه خطوط متعدد وی را در لکنهو دیده ام.

۵۴) امیر الکتاب-عبد الحمید ملک الکلاسی

ترجمه اش در جزو نستعلیق نویسان گذشت (ج ۱ ص ۳۷۱) شکسته را نیز خوش می نوشت و از خطوط شکسته وی دیده ام:

— دوقطعه بقلم سه دانگ و کتابت خفی خوش، بارقم: «از روی خط مرحوم درویش شش ترکیبی شد. عبدالحمید کردستانی، متخلص بشرقی، در طهران سنه ۱۳۰۶ شمسی» و «نقل ترکیبی از خط مرحوم درویش عبدالحمید علیه الرحمة است. در سنه ۱۳۰۷ شمسی. عبدالحمید کردستانی المتخلص بشرقی» مرحوم امیر الکتاب درباره کتاب شکسته نستعلیق عقیده داشت که باید طوری قلم را در دست گرفت که بتوان ایستاده و سردست آنرا نوشت. وقتی ایستاده سطری بقلم نیم دودانگ نوشت و بمن نشان داد که دیگر خوشنویسان نشسته

و بر روی پا هم امروز مانند آنرا نمی‌توانند نوشت. این سطر را هنوز بیادگار دارم و از روی آن مشق کرده و ایستاده نیز تمرین کرده ام.

۵۵) امیر نظام - حسنعلی خان گروسی

ترجمه احوالش در روزنامهٔ مصور شرافت به تفصیل آمده است و این ترجمه را اصلاً از خود امیرنظام خواسته‌اند و او بقلم شیوا و خط زیبای خود آنرا تحریر و نگارش کرده است. اصل این مقاله که بخط خود امیرنظام است در چند صحیفهٔ رقی بوده که اکنون چهار صفحهٔ آن که در حدود نیمهٔ تمامی ترجمه است در نزد نگارنده می‌باشد. و تفاوت عبارات نسخهٔ اصل و ترجمهٔ چاپی در این است که بعضی القاب را که امیر نظام متذکر نبوده است در آنجا احتراماً آورده‌اند.

در اینجا از متن ترجمهٔ منقول روزنامهٔ شرافت تلخیص می‌رود و اصل موجود نیز در جزو ارائهٔ نمونهٔ خط امیر نظام خواهد آمد:

« جناب ... حسنعلی خان امیرنظام از خانواده‌های ایرانند و اباً عن جد رئیس ایل و حاکم ولایت گروس بوده ... در سلطنت تیموریه و صفویه و افشاریه و زندیه و قاجاریه ... دارای شئون عالی و مناصب جلیله بوده‌اند ... محمدصادق خان پدر ... امیر نظام مدت نوزده سال حاکم بالاستقلال گروس بود. بالجمله ... امیر نظام در شهر هزارو دویست و سی و شش هجری در قصبهٔ بیجار ... تولد یافته از هشت سالگی بلوازم درس و تحصیل پرداخته در علوم غریبه و ادبیه و تتبع در اشعار عرب و عجم و ضبط تواریخ و حسن خط و صنعت انشاء بمقاسی عالی رسیدند. در هزارو دویست و پنجاه و سه در زمان سلطنت ... محمد شاه ... بمحاصرهٔ هرات رفت و در مراجعت از آن سفر با فوج گروسی بقراولی دیوان خانه وارگ تبریز مأمور شد و در مراجعت از آنجا در سنین بیست و یکسالگی بزیارت عتبات عالیات رفت.

... در ۱۲۶۵ در اوایل سلطنت ... ناصرالدین شاه ... در ملازمت ... سلطان مراد میرزای حسام السلطنه ... بدفع فتنهٔ محمدحسن خان سالار مأمور گشت ... بعد از فراغت از آن خدمت ... بطهران آمده برتبهٔ سرتیپی اختصاص یافت ... در ۱۲۷۲ با ... سلطان مراد میرزای حسام السلطنه بتسخیر قلعهٔ هرات مأمور گردید ... بعد از تسخیر هرات با دو فوج گروسی بحفاظت و حکومت شهر هرات اختصاص یافت. در ۱۲۷۳ ... بعد از مصالحهٔ فیما بین دولتین ایران و انگلیس ... ببغداد رفت ... در ۱۲۷۴ با دو فوج گروسی بطهران احضار شد و خدمات نظامیهٔ دارالخلافه و محارست بیوتات و عمارات و خزاین پادشاهی را بعهدهٔ ایشان محول نمودند ... در ۱۲۷۵ ایشان بسمت وزیر مختاری و خطاب جنابی باقامت دربار دولتین فرانسه و انگلیس مأمور گردید و با اجزاء سفارت و پنجاه نفر از پسرهای اعیان و نجبای ایران برای تعلیم و تحصیل از راه اسلابول عازم پاریس و لندن شد ... در ایام توقف پاریس علاوه بر ادای

تکلیف رسمیه خودشان غالب اوقات خود را بدیدن کارخانجات و مدارس و سریشخانه ها و سر بازخانه ها و غیر ذلک مصروف می داشت و در سفرهای مکرر خود بانگلستان و بلژیک ایتالیا و غیره بهرجا می رفتند نیز وقت خود را بتحصیل و اطلاع صرف می کرد... بمملکت سویس رفته ... عازم برلن شد ... بعد از هفت سال که زبان فرانسه را بخوبی تحصیل نموده بود ... در ۱۲۸۳ بطهران مراجعت نموده ... درسلک وزرای شورای کبری منسلک گردید. ... بعد از یکسال اقامت در طهران مجدداً پاریس مراجعت کرده ... بطهران آمد و پس از دو سال ... در ۱۲۸۸ بسفارت اسلامبول مأمور شد ... در ۱۲۸۹ مراجعت بطهران نموده ... بوزارت فواید عامه منصوب گردید ... در ۱۲۹۱ در مسافرت اول ناصرالدین شاه... بفرنگستان... التزام رکاب را داشت ... در ۱۲۹۷... بدفع شیخ عبیدالله مأمور ساوجبلاغ مگری شد ... و در قلیل مدتی آن ولایت پر آشوب را منظم ... نمود. ...

بواسطه حسن اداره و فرط لیاقت ... به پیشکاری مطلق و ریاست کل قشون آذربایجان و وزارت ... ولایت عهد منصوب و بلقب امیر نظامی ... قرین سباهات شد ... هفت سال تمام با استقلال و اقتداری کامل و حسن سلوک و بطش و صولتی هرچه تمامتر بان امر خطیر مشغول بود .

.... در اواخر شهر صفر ۱۳۰۹ ... بطهران احضار و بعد از دو ماه بحکمرانی ایالتین کرمانشاه و کردستان مأمور و منصوب شد ... و در مدت سه سال حکومت همدان و ملایر و نهاوند و توپسرکان نیز ضمیمه اداره ایشان شد ... اواخر ۱۳۱۴ ... با سمت پیشکاری مملکت آذربایجان بخدمت ... محمدعلی میرزای ولیعهد ... از کرمانشاه به تبریز رفت ... و تا سن هفتاد و نه سالگی در کار پیشکاری آذربایجان (بسال ۱۳۱۵) مستقر بود ولی بواسطه کناره گیری امین الدوله از صدارت عظمی که از دوستان بود و بر سر کار آمدن امین السلطان که میانه خوبی با امیر نظام نداشت و بعزت کبر سن در تاریخ ذی القعدة سال ۱۳۱۶ از پیشکاری آذربایجان استعفاء کرد و از راه قفقاز و ترکستان عازم زیارت مشهود شد.

پس از مراجعت بتهران در اوایل سال ۱۳۱۷ با دولت کرمان و بلوچستان مأمور شد و در تاریخ پنجم رمضان ۱۳۱۷ در سنین هشتادسالگی در کرمان درگذشت و او را در ماهان در بقعه یی که خود جهت تدفینش ساخته بود، بخاک سپردند.

امیر نظام دارای افکار ترقی خواهانه بود و سردی قوی الاراده و مدیر، بسیار بزرگ و با تجربه و عاقل و کار دیده و پاک و درست کار و با کفایت و جدی و در سبک انشاء و شیوه خط تحریر مبتکر و متفرد و ممتاز بود.

مرحوم عباس اقبال در باره خط و رابطه امیر نظام در مجله یادگار آورده است:

«علاوه بر حسن خط و شیوه مخصوص که او در تحریر فارسی بعد از شیوه مرحوم میرزا ابوالقاسم قائم مقام اختراع نموده و خود آنرا باستحکام و شیوه مخصوصی نوشته، مرحوم اسیر نظام در انشاء فارسی یکی از سنشیان باذوق و پرمایه و بلیغ است و کمال مهارت او در ساده نویسی است و نوشته های او علاوه بر آنکه از غلط و رکاکت و اغلاق خالی است جزالت و سهولتی دارد که آنها را بسرحد سهل و ممتنع رسانده و «پندنامه یحیویه» او که بهمان خط ملیح بتوسط جناب آقای حاج سید نصرالله تقوی گراور شده نمونه بسیار خوبی از آن است».

اما شیوه خاص اسیر نظام در خط نستعلیق شکسته از ملیح ترین و درعین حال استوارترین سبک خط تحریر است که در عین شکستگی حال، اصول نستعلیق در آن حفظ شده و درهمی و پیچیدگی خط شکسته را که قریب یک قرن متداول و مبتلابه خاص و عام بود بعضی وی و بعضی دیگر را میرزا ابوالقاسم قائم مقام، از میان بردزد.

از نمونه خطوط زیبای اسیر نظام بمقدار بسیار از نامه ها و مکاتیب موجود است و بعلاوه رساله یحیویه مزبور نیز بچاپ عکسی رسیده است.

(۵۶) امین الدوله - حاج میرزا علیخان

از سردم سینک طالقان^۱ فرزند مرحوم حاج میرزا محمدخان مجدالملک بسال ۱۲۵۹ در تهران متولد گردید. بعلوم جدید و زبان فرانسه آشنا بود و در انشاء مهارت داشت، شعر سی گفت و نشرش روانی و سلامت داشت. خط شکسته نستعلیق وی بروش خاص که خود واضح آنست بود. صاحب المآثر والاثار او را در هنر نقاشی نیز استاد دانسته است. امین الدوله از وزیران دوره ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه قاجار و به آزادی خواهی و معارف دوستی و اصلاح طلبی معروف است. در زمان مظفرالدین شاه بسال ۱۳۱۵ بمقام صدارت عظمی نیز نایل آمد ولی باتفویض صدراعظمی به میرزا علی اصغر خان اتابک بگیلان تبعید شد و درلشت نشا بحال انزوا سی زیست تا در تاریخ ماه صفر ۱۳۲۲ قمری به بیماری کایه درگذشت.

از خطوط امین الدوله بسیار موجود و غالباً بلکه تمامی آنها که دیده ام نامه ها و فرامین است که باقلم فلزی بنحوی خاص و شیوا کتابت شده است.

(۵۷) امین السطان - میرزا علی اصغر خان

اتابک اعظم و صدراعظم دربار ناصرالدین شاه است. سپهر وی را بخوشنویسی نستعلیق و شکسته ستوده است. خط نستعلیق وی را ندیده ام ولی خط شکسته وی را که دیده ام حتی جزو خطوط متوسط هم نمیتوان آورد.

(۵۸) امین ششدهی - میرزا سید

در جزو نستعلیق نویسان آمده است (ج ۱ ص ۸۱) شکسته را نیز خوش سی نوشت.

۱- کذا از توابع لواسان است.

انجوی = ابوالفتح .

انجوی = ابوالقاسم .

انجوی = احمد .

انجوی = میرزا بابا - میر محمد .

انجوی = محمد اسمعیل .

۵۹) ایوب

از شکسته نویسان درگذشته قرن حاضر سیزدهم و چهاردهم و بخت وی دارم .

یک قطعه بقلم کتابت خفی بارقم: «از روی خط استادی درویش مجید برسم نقل

نوشته شده ایوب بن حکیم نور محمد» .

و پشت قطعه مرآة الممالک نوشته است: «از خطوط و مشقهای آقای دکتر ایوب خان

طیب معاصر است که اگر از مرحوم مبرور درویش عبدالمجید طالقانی کمتر نوشته باشد ، از

مرحوم استادی میرزا کوچک بهتر نوشته است . ربیع الاول ایت ثیل ۱۳۱۵» که بعقیده نگارنده

اگر چه از خط میرزا کوچک اصفهانی فراتر است ولی خط خوشی است .

ب

بابا = مرتضی قلی .

۶۰) بابا مستوفی آشتیانی - میرزا

برادر میرزا حسن مستوفی الممالک و در جزو نستعلیق نویسان ذکر آن گذشت

(ج ۱ ص ۸۳) شکسته را نیز خوش می نوشت .

بابا = محمد - میر .

۶۱) بابا خان مستوفی قوچانی

در جزو نستعلیق نویسان ذکر آن رفت (ج ۱ ص ۸۵) شکسته را نیز خوش می نوشت .

۶۲) باقر علی خان لکنه‌وئی

مؤلف صبح گلشن گوید فرزند منشی ثابت علی خان بن امین الانشاء ، منشی رونق علی خان

است . در تحریر نظم و نثر و خط شکسته دست قوی داشت و از شاگردان احسان الله ممتاز بود .

در عنفوان جوانی درگذشت .

(۶۳) بزرگ ذوقی-آقا

فرزند آقا محمد صادق کوکب است. صاحب تذکره دلگشا گوید که وی را مکرر دیده‌ام جوانی است آرسیده و بقدر مقدور کسب کمال کرده و خط شکسته را بدنی نویسد و گاهی شعر می‌گوید.

بزرگ - سیرزا = قائم مقام.

بسمل = علی اکبر شیرازی.

بلند اقبال = رضی شیرازی - سیرزا سید.

بذره = محمد رضی - رضی تبریزی - سیرزا.

(۶۴) بهاء الدین

از شکسته نویسان طراز اول قرن سیزدهم است و بخط وی در حاشیه چهار قطعه خط نسخ بقلم شکسته کتابت خفی ممتاز دارد: «بهاء الدین» در مجموعه حاج سید نصرالله تقوی.

(۶۵) بهاء الدین عاملی

از خوشنویسان گمنام قرن دوازدهم است که همه خطوط را خوش می‌نوشته و ذکر آن در جزو نستعلیق نویسان گذشت (ج ۳ ص ۷۸۵). از خطوط شکسته وی قطعه‌ی دارم بقلم کتابت خوش بارقم «سئقه العبد الاقل المذنب ابن محمد صالح العاقلی، بهاء الدین محمد الحازم ... حرره فی شهر سنة ۱۱۳۰».

بیگدلی = عبدالرشید.

پ

(۶۶) پریم ناتیه-رای

پدرانش از اهل دفتر شاه عالم ثانی بوده‌اند. ابتدا خط شکسته را از مریدخان تعلیم گرفت و خوب می‌نوشت. صاحب شاه جهان نامه گوید (خود وی در قرن سیزدهم می‌زیست): بواسطه تلون سزاج بعدها تقلید خط سیرعلینقی کرد و خطش از لطافت عاری شد به زبان فارسی و اردو شعر می‌گفت و «آرام» تخلص می‌نمود آخر عمر منزوی شد.

پیشوا = شفیعا = محمد شفیع.

ت

(۶۷) تجلی

از معاصرین مؤلف مآثر رحیمی است و هم‌او گوید که از مردم روی گردان و از شعرای عصر است و فرزند ملا سلیمان از علمای گیلان است. تجلی شکسته را خوش می‌نوشت و جامع حیثیات بود. در اوایل «جمالی» تخلص می‌کرد و درنسا و ایبورد ملازم سلطنت استاجلو

قزلباش که به فهم و ادراک و حسن طبیعت مشهور است بوده. از آنجا بمشهد رفت و بعد بهندوستان سفر کرد و چون بهند رسید تخلص جمالی را به «خاوری» بدل کرد. مدتی در برهان پور و قنوج ملازم خان خانان بود و قصاید غرا به مدح وی سرود تا رخصت سفر حجاز و عتبات طلبید و بسال ۱۰۲۲ سفر کرد. درحین تألیف مآثر رحیمی در کلکنده و حیدرآباد میزیست.

(۶۸) تفضل حسین خان

صاحب شاه جهان نامه گوید که سردی قابل است و در زبان عربی و فارسی و علوم منطق و ریاضی مهارت دارد. خط شکسته و تعلیق را بشیوه سیرعلی نقی خوب می نوشت. سردی خلیق و دانا و مستعد در هر علم و صاحب سلیقه و معاش بود. آخر عمر به نیابت نواب آصف الدوله بهادر رسید. چون سعادت علی خان که از ۱۲۱۲ تا ۱۲۲۹ وزارت داشت، بوزارت رسید وی را بمأموریت روانه کلکنده کرد.

(۶۹) نقی خان مجدد الملک - سیرزا

ترجمه اش در جزو نستعلیق نویسان گذشت (ج ۱ ص ۱۱۰) شکسته را نیز خوش می نوشت

(۷۰) نقی معرف

آقا نقی بن آقا ملک معرف اصفهانی بحسن خلق معروف بود و در عهد جهانگیر پادشاه بهند رفت در ملازم شاهزاده پرویز بود. بقول صاحب ریاض الشعراء خط شکسته را خوب و درست می نوشت.

ج

(۷۱) جعفر خان یمین الممالک - سیرزا

در نستعلیق نویسان ذکر او رفت (ج ۱ ص ۱۲۴) شکسته را نیز خوش می نوشت و بقول سپهر کمتر کسی بدین روش نوشته است.

(۷۲) جعفر منجم تبریزی - سیرزا

در نستعلیق نویسان ذکر او رفت (ج ۱ ص ۱۲۵) و بقول صاحب «المآثر والآثار» در خط شکسته نیز استاد بود.

(۷۳) جعفر - سیرزا

سخاطب به «کفایت خان» شاگرد محمد حسین خلف بود. بقول صاحب «شاه جهان نامه» شکسته و نستعلیق هر دو را خوش می نوشت. بسال ۱۰۸۰ درگذشت.

(۷۴) جلال الدین یوسف

صاحب شاہ جهان نامہ اورا نیز از شکستہ نویسار و شاگرد محمد حسین خلف دانستہ
است۔

جلال الدین = سید محمد مجد الاشراف۔

(۷۵) جمال الدین زوارہای-میر

متخلص بہ «وحشت» ہمہ خطوط از جملہ شکستہ را خوش می نوشت و ترجمہ اش
در ضمن نستعلیق نویسار گذشت۔

جمالی = تجلی = خاوری۔

ج

(۷۶) چذربہان برہمن، منشی

از منشیان دربار شاہ جهان پادشاہ (۱۰۳۷ - ۱۰۶۸) بود و چنانکہ در «خلاصہ -
المکاتیب» آمدہ است، او و کفایت خان سابق الذکر خط شکستہ را بکمال رسانیدند و نیز رجوع
شود بہ ج ۱ ص ۱۳۲۔

ح

(۷۷) حاتم بیک-میرزا

بقول صاحب شاہ جهان نامہ خط شکستہ را بشیوہ میرغلام علی بکمال رسانیدہ بود
و در انشاء پردازی و شاعری مہارت داشت و در سرکار شاہ عالم پادشاہ اورنگ زیب (۱۱۱۹ -
۱۱۲۴) رئیس دارالانشاء بود۔

(۷۸) حالتی لاهیجی

ذکر وی در جزو نستعلیق نویسار (ج ۱ ص ۱۳۴) گذشت۔ شکستہ را نیز خوش
می نوشت۔

(۷۹) حبیب اللہ ہمدانی-میرزا

صاحب «المآثر والاثار» وی را در شکستہ استاد دانستہ است و سپہر تاریخ مرگ اورا
سال ۱۲۸۰ ضبط کردہ است۔ چند قطعہ بارقم «حبیب اللہ» بدون نسبت دیدہ ام بہ این قرار
دو قطعہ بقلم کتابت خوش بارقم «العبدالاقل حبیب اللہ غفر ذنوبہ» و «اقل خلق اللہ
حبیب اللہ غفر ذنوبہ»۔

یک قطعہ با تاریخ و رقم «در روز جمعہ بیست و ششم شہر شعبان المعظم بتاریخ
ہزار و دوست و ہشتاد و پنج ہجری مطابق لوی ٹیل بجهت دوستی از دوستان۔

اقل خلق الله حبیب الله تحریر نمود» در مجموعه نگارنده که اگر این قطعات بخط همان حبیب الله همدانی باشد تاریخ وفاتی که سپهر برای او ضبط کرده روانیست.

(۸۰) حسن

شکسته نویس گمنام از قرن دوازدهم و شاید از شاگردان شفیعا بوده است که در قطعه یی بخط وی در کتابخانه ملی چنین رقم دارد: از ریخته کلک گوهر ملک سحر طراز مخدوسی استادی شفیع الانامی تغمده الله تعالی رحمة الواسعه نقل شد. کمترین بنده قدر شناسان حسن...»

(۸۱) حسن اصفهانی - حاج میرزا

در جزو نستعلیق نویسان از او یاد شد (ج ۱ ص ۱۳۷) شکسته را نیز خوش می نوشت و از خطوط شکسته وی دیده ام:

یک قطعه بقلم کتابت خفی و غبار عالی بارقم و تاریخ «سشقه اقل الحاج میرزا حسن اصفهانی تحریراً غرة شهر ذی حجة الحرام ۱۳۰۸» در مجموعه مرحوم کمال خوشنویس. تهران که به این قرار تاریخ ۱۲۷۰ که سپهر برای وفات او نقل کرده است روانیست.

(۸۲) حسن تفتی - میرزا

سپهر وی را از اعیان یزد و از شکسته نویسان سبرز دانسته تاریخ وفاتش را سال ۱۲۹۵ ضبط کرده است.

(۸۳) حسن خان دیرمخصوص - میرزا

ترجمه اش در جزو نستعلیق نویسان گذشت (ج ۱ ص ۱۳۸) و شکسته ریز و درشت را نیز خوش می نوشت.

(۸۴) حسن زرین قلم

همه خطوط را خوش می نوشت و ترجمه اش در نستعلیق نویسان گذشت (ج ۱ ص ۱۴۱) شکسته را نیز خوش می نوشت.

(۸۵) حسن شریف

از شکسته نویسان گمنام قرن دوازدهم است و بخط وی دو قطعه دارم بقلم کتابت خوش بارقم و تاریخ: «کمترین بیقدران حسن الشریف سنه ۱۱۹۰» و «کمترین بیقدران روزگار حسن الشریف».

(۸۶) حسن ظریف - میرزا

از اعیان اصفهان و در خدمت نظام الدوله محمد حسین خان صدر محرم اسرار و کاتب

خاص و مردی خلیق و سمدوح پیر و جوان بود. انشاء وی با عبارات صاف و خط وی شکسته درست بود و شعر می گفت. با بسمل مؤلف تذکره دلگشا دوستی داشت.

حسن علی خان گروسی = امیرنظام.

(۸۷) حسن قزوینی - درویش

واله گوید خط شکسته را درست می نوشت.

(۸۸) حسن کرمانی - میرزا

از استادان شکسته نویس مستقدم است و واله در باره وی گوید که در کمالات نادره دوران بود و بان فطرت وحدت و شعور کمتر دیده شده، در مقدمات علمی و شعر و انشاء و فن سیاق مهارتش کامل و در صنایع لطیفه عرب فرد بود. خط شکسته اش در زمان خود مانند نداشت. درویش عبدالمجید با همه مهارت و استادی و خط شکسته وی را استاد خوانده در - قطعه ای چنین نوشته است: «... نقل از خط استادی میرزا حسن کرمانی رحمة الله شد» و «از خط استادی میرزا حسن نقل نمود. ناقله عبدالمجید».

مدتی بوزارت گرجستان مأمور بود و در مراجعت از این مأموریت اکثر اوقات را صرف سرودن اشعار و صحبت مستعدان میکرد. سپهر سال وفاتش را ۱۱۰۰ ضبط کرده و در خط شکسته اورا هم سنگ شفیعا دانسته است و در این قیاس خود راه خط نیمووده است. در شعر «سفید» تخلص می کرد و شنوی را خوش می سرود. در حین تألیف ریاض الشعراء (سال ۱۱۶۱) در گذشته بود.

— از خطوط او دیده ام: یک نسخه گلشن راز شبستری بقلم کتابت خفی خوش بارقم: و تاریخ «کتبه العبد الحقیر حسن الکرمانی فی سنة ۱۰۶۸» در یک مجموعه خصوصی.
— یک قطعه بقلم نیم دودانگ عالی بارقم و تاریخ: «حرره العبد الاستان، الفقیر میرزا حسن بتاریخ شهر شعبان یک هزار و هشتاد و شش ۱۰۸۶ هجری» در مجموعه نگارنده.

(۸۹) درویش عبدالمجید طالقانی

برجسته ترین استاد خط شکسته نستعلیق است. این هنرمند سخندان با اینکه در جوانی بسن می و پنج سالگی در گذشته، ... خط شفیعا و سایر شکسته نویسان را به شکسته خود درهم شکسته است و چنانکه کمال خط نستعلیق بدست میر عماد صورت گرفت، خط شکسته را نیز درویش بحد اعلی رسانید. چنانکه شش دانگ جلی را چون کتابت خفی و غبار استوار و شیرین می نوشت و چه خوش شاعری در توصیف وی سروده است:

ای گشته مثل بخوشنویسی ز نخست   مفتاح خداوند هنر خامه تست

تا کرده خدا لوح و قلم را ایجاد ننوشته کسی شکسته را چون تودرست

درویش در قدرت قلم در این خط تا کنون نظیری نیاورده است و با اینکه پس از او شاگردان و پیروانش بمقام استادی رسیدند و هیچیک پایه وی نایل نشدند. او شاعر نیز بود و در شعر «خموش» و «مجید» تخلص می کرد و دیوان غزلیاتش در حدود یکزار و پانصد بیت دارد.

درویش علاوه بر شکسته نستعلیق خط نستعلیق و شکسته تعلیق را نیز خوش مینوشته است. قطعه ای بخط نستعلیق جزو مرقعی از خطوط شکسته وی به این مضمون است: «دوست قدیمی میرزا شمس الدین محمد فرسود که تطبیق و توفیق میان این دو حدیث چیست که در جائی مذمت فقیر نموده اند و درجائی دیگر تعریف و تمجید فرموده اند گفتیم سر کب بد سواد الوجه است و اگر خوب، فخر کاتب. مشقه العبد عبدالمجید».

از آثار هنری درویش آن مایه بجای مانده که کمتر از خوشنویسان این خط را دست داده است و همه آنها اثر پانزده سال آخر عمر وی است یعنی از سال ۱۱۷۰ تا ۱۱۸۵.

درویش از مردم طالقان قزوین بود. در آغاز زندگی به اصفهان آمد و چندی در کسوت فقر روزگار گذرانید و از آن پس بمشق پرداخت و از خط نستعلیق آغاز کرد ولی پس از اندک زمانی دست بخط شکسته زد و دیری نگذشت که در این هنر استاد مسلم شناخته شد و سمدوح فضلاء و شعرا واقع گردید. مرگ او در سال ۱۱۸۵ در اصفهان اتفاق افتاد و قبر او در فضای جلوی تکیه سیرفندرسکی در تخت فولاد اصفهان واقع است.

درویش شاگردانی چند تربیت کرد که هر یک از استادان این قلم بودند. معروفترین شاگردان بی واسطه او یکی «میرزا کوچک اصفهانی - محمود قاسم» و دیگر «فضلعلی بیک دنبلی» و «خواجه ابوالحسن فسائی» میباشند.

از خطوط او دیده ام: مرقع (۴ رقعہ) شکسته نیم دو دانگ و کتابت خفی و غبارسمنان بارقم: «در روز دوشنبه ۳ شهر ذی الحجة الحرام سنه ۱۱۷۹ در دارالسلطنة اصفهان در باغ سعادت آباد و در خدمت مخدوم حقیقی خود ابن مرحوم فتحعلیخان افشار، محمدرشید بیکارا داسته تعالی قدره العالی تحریر نمود. کمترین بنده باخلاص عبدالمجید» و «حسب الخواش ... سلا محمد سمیع سازندرانی تحریر شد عبدالمجید ۱۱۸۲» و «جهة ... میرزا کمال الدین حرره العبد الاقل عبدالمجید فقیر تاریخ ۱۱۸۴ در دارالسلطنة اصفهان» و «تاریخ شهر رجب المرجب سنه ۱۱۸۷ حرره العبد الاقل عبدالمجید الفقیر» و «حرره العبد الاقل عبدالمجید فی شهر شعبان المعظم سنه ۱۱۸۲» و «حسب الخواش علاسی فهاسی آخوند سلاجان محمد شیروانی حفظه الله تعالی» و «تاریخ اوایل شهر شوال ۱۱۸۳ فی محروسة اصفهان قلمی نمود عبدالمجید» و «نقل

۱- دراصل چنین است و تاریخ قلم خوردگی دارد.

از خط استادى شفيعا نمود بنده كمترين عبدالمجيد درویش سنة ۱۱۷۳ «و» به جهت امير-
الادراء العظام رضاقلی خان ... بتاريخ ۱۱۸۴ سوده نمود عبدالمجيد فقير» و «... عبدالمجيد
در دارالسلطنة اصفهان سنة ۱۱۸۰» و «حسب الفرسوده ... سیرزائی محمد حسين شهر شوال
۱۱۸۴ فی دارالسلطنة اصفهان» و «بتاریخ دوم شهر رجب سنة ۱۱۸۱ تحریر شد. حرره العبد
الاقبل عبدالمجيد» و «سشق روز چهارشنبه ۲۹ شهر ربیع الثانی سنة ۱۱۷۶» در کتابخانه
سلطنتی.

و از گرانبها ترین آثار وی جز مقطعات و مرقعات متعدد، نسخه کلیات سعدی است که
اکنون در کتابخانه سلطنتی ایران است.

تعليق نويسان

تعلیق نویسان

مایل = رحیم - شیخ .

مجدالدین = ابراهیم شیرازی .

محرّم = علی محمد .

(۱) محمد

با همین رقم بدون نسبت یک قطعه از سرقعی در کتابخانه دانشگاه استانبول است که نویسنده آن باید از خوشنویسان طراز اول عصر خود یعنی قرن نهم بوده باشد. این قطعه بقلم ریحان و ثلث و نسخ عالی و شکسته تعلیق نیم دودانگ خوش است و چنین رقم و تاریخ دارد: «مشقه الفقیر الی الله تعالی محمد فی الخامس عشره محرّم الحرام سنة ست و ثمانین و ثمانمائة...»

(۲) محمد ابراهیم

از تعلیق نویسان گمنام قرن یازدهم و دوازدهم و بخط وی یک قطعه از سرقعی در کتابخانه سلطنتی است بقلم تعلیق غبار خوش بارقم: «العبد الاثم محمد ابراهیم».

(۳) محمد اسکوئی - امیر صدرالدین

در تذکره «روز روشن» است که معززین بارگاه شاه طهماسب صفوی بود و در صرف و نحو و خط تعلیق مهارت داشت.

(۴) محمد اصفهانی - سیرزا

سیرزا حبیب اورا جزو تعلیق نویسان ایران آورده گوید فرزند سیرزا عطاءالله اصفهانی است و مدت مدیدی در آذربایجان، از طرف شاه طهماسب مأموریت داشت و بعد وزیر مرشد قلی خان چاوشلو شد و سرانجام بدست برادرزاده خود بقتل رسید.

(۵) محمد امین منشی - مولانا

صاحب عالم آرای عباسی وی را جزو تعلیق نویسان دربار شاه طهماسب آورده و صاحب «گلستان هنر» و به تبعیت اوسپهر گوید بنده مولانا ادهم منشی است که در قزوین نشو و نما یافته و تعلیق را خوش می نوشت و سریع الکتابه و منشی بی قرینه و صاحب سلیقه بود. مدت ها در دارالانشاء شاه طهماسب، اوقات صرف نوشتن کتابات روم به ترکی و فارسی می کرد و دو سال از ابتدای سلطنت شاه عباس را نیز در دارالانشاء خدمت کرد و بسال ۱۰۰۱ درگذشت، که معلوم میشود دوسه ساله آخر عمر را متقاعد و بی کار بوده است.

۶) محمد امین کتابی

از خوشنویسان گمنام قرن دوازدهم و بخط وی قطعه‌یی در موزه کابل است بقلم ثلث ورقاع و نسخ و تعلیق خوش، که چنین رقم و تاریخ دارد: «حسب الفرموده رفعت و شرافت و نجابت و مرتبت نعمه الله سیر کتب، تحریراً فی الکشمیر بیدالضعیف سلا محمد امین کتابی».

۷) محمد باقر موسوی

از تعلیق نویسندگان گمنام قرن دوازدهم و سیزدهم و بخط وی قطعه‌یی در کتابخانه مجلس شورای ملی است بقلم نیم دودانگ خوش بارقم و تاریخ: «سئقه العبد الفقیر الحقیر الداعی محمد باقر الموسوی فی شهور سنه ۱۲۰۹ من الهجرة...»

۸) محمد بدیع همدانی

از خوشنویسان گمنام قرن سیزدهم است و بخط وی قطعه‌یی دارم بقلم نسخ و شکسته کتابت خوش بارقم و تاریخ «سئقه العبد الاقل محمد بدیع الزمانی، فی ۱۲۲۴».

۹) محمد تبریزی منشی-میرزا

سیزده رقم خط را خوش می‌نوشت و ترجمه احوالش در ضمن نستعلیق نویسندگان آمده است (ج ۲ ص ۶۶۵)

۱۰) شیخ محمد تمیمی-مولانا

صاحب گلستان هنر در تبعیت او سپهر گوید که فرزند خواجه جان است و منشی سلاطین آق‌قویونلو بود و ظرفاء این قطعه را جهت او گفته‌اند:

که خط مشکل آسان می‌نویسد	مگو القاب فقه خواجه جان را
بخون پادشاهان می‌نویسد	چه منشی، آنکه طغرای نشانها
انارالله برهان می‌نویسد	بهر دیوان نهند پای مبارک

۱۱) محمد جعفر کفایت خان

در «شاه جهان نامه» آمده است که فرزند محمد مقیم خان و نبیره میرزا محمد حسین است. خوشنویس و محاسب زبردست بود و تعلیق و شکسته را بسیار خوش می‌نوشت و در عهد خود بی‌بدیل بود. منظور نظر عنایت و تربیت شاه جهان گردید و بخطاب «کفایت خان» امتیاز یافت و نزدیک بیست و پنج سال با استقلال خدمت دیوانی پادشاه کرد. در «سراة العالم» آمده است که در این عصر کسی برابر او نوشته است و امروز در سلک امرای درباری است. صاحب «سرات - الاصطلاح» گوید که کفایت خان و اشرف خان در حال حاضر که سال یک هزار و یکصد و پنجاه

و سه است از همه خوشنویسان، اقسام آن خطرا بهتر می نویسد و عبدالمجیدخان که از دوستان من است نیز شوق این خطرا دارد و هم او گوید که از خطوط این خوشنویسان در نزد من بسیار است. [کفایت خان] بتاریخ دوم ماه رمضان یکهزار و نودوپنچ، دردهلی درگذشت.

محمد بن خواجه جان = جمال الدین.

۱۲) محمد حسن طباطبائی نائینی

از خوشنویسان قرن سیزدهم است که شکسته نستعلیق و شکسته تعلیق را خوش می نوشت و بخط وی مرقعی مشتمل بر هفت رقع در کتابخانه آستان رضوی مشهد است بقلمهای نیم دودانگ و کتابت که سه رقع آن شکسته و چهار رقع تعلیق خوش و مشق از روی خطوط درویش عبدالمجید و خواجه اختیار منشی است و رقعهای تعلیق آن رقم و تاریخ دارد : «مشقه العبد الحقیر اختیار المنشی السلطانی بلدة هراة، بتاریخ روز دوشنبه شهر شعبان المعظم سنه ۱۲۸۳، خواستم نقلی از خط استادان فن کنم. نتوانستم از عهده برآیم. (العبد الاقل - المذنب الحقیر العاصی محمد حسن الطباطبائی نائینی)».

۱۳) محمد حسین اصفهانی - میرزا

در گلستان هنر آمده است که فرزند میرزا شکرالله است که در زمان شاه طهماسب مستوفی الممالک و در زمان شاه اسمعیل ثانی وزیر اعظم بود و بقول صاحب سراج العالم در دربار شاه اسمعیل ثانی سمت اعتماد الدوله داشت. صاحب عالم آراء گوید که تعلیق را بسرحده کمال رسانید و بعد از میرزا احمد ترقی عظیم کرد و در زمان شاه عباس اول به هندوستان رفت. نیز صاحب گلستان هنر گوید که در ایران کاری نساخت و طالعش سدد نکرد و ناگزیر به هندوستان رفت و در حال حاضر (زمان تألیف گلستان هنر) بمنصب انشاء پادشاه مأمور است. مؤلف شاه جهان نامه او را از خویشاوندان خواند سیر مؤلف حبیب السیر دانسته و بموجب مهاجرت او را به هندوستان چنین نقل کرده است که بنا بر حسد بعضی از امراء در زمان سلطنت سلطان محمد شاه قاجار جلای وطن کرد و بهند آمد و در سلک امراء اکبر پادشاه منساک گردید و همچنان سی زیست تا نوبت سلطنت به جهانگیر پادشاه رسید و در دربار وی بود تا بسال ۱۰۰۴ درگذشت. هم او گوید که خط ثلث و نستعلیق را بغایت خوش می نوشت و بخط شکسته ضابطه و اسلوب داد. در باب شیوه خط تعلیق او صاحب گلستان هنر گوید که تتبع مولانا درویش می کند و بسیار باسزه و خوش می نویسد ولی مؤلف سراج العالم، با اینکه گوید تعلیق را بمرتبه اعلی می نوشت، لکن هرچه سعی نمود خطش بمرتبه مولانا درویش نرسید صاحب عالم آراء گوید اگرچه میرزا محمد حسین و میرزا احمد هر دو تتبع روش مولانا درویش می کردند، هر کدام خطرا بطرز علی حده می نوشتند که هیچ یک کمتر از طرز مولانا درویش

نیست و رطوبت در طرز خط میرزا محمد حسین بیشتر از خط میرزا احمد است. سپهر سال وفات میرزا محمد حسین را، بسهو ۹۲ ضبط کرده است.

(۱۴) محمد حسین شریف هندی

از خوشنویسان قرن حاضر و قرآن چاپ بصیرالملک که متن آن بخط زین العابدین اصفهانی است ترجمه و حواشی و ملحقات آن که بقلم نستعلیق و شکسته نستعلیق و تعلیق نوشته شده بخط اوست و سهارت اورا در این اقلام شاهد است. آخر نسخه که بقلم شکسته تعلیق کتابت عالی است چنین تمام میشود: «تمت الكتاب المجید بعون الملك الحمید: ید اقل الاقفر الاحقر محمد حسین الشریف ابن محمد ابن حسین الهندی، فی یوم الاثنین من تسع من شهر شعبان المعظم بیچی ٹیل سنه ۱۳۱۴».

(۱۵) محمد حسین شیرازی

ظاهراً خوشنویس دیگری جز محمد حسین شیرازی کاتب السلطان است و این یک به «مسکین قلم» ملقب بوده و نسخ و نستعلیق و شکسته نستعلیق و شکسته تعلیق را خوش می نوشتند است و بخط وی سرقعی مشتمل بر بیست رقعہ در کتابخانہ سلطنتی است که باقلام نسخ و نستعلیق و شکسته نستعلیق و از جمله دورقعہ بقلم شکسته تعلیق دودانگ خوش است و چنین رقم و تاریخ دارد: «المدنب الفقیر محمد حسین شیرازی الملقب بمسکین قلم غفرله سنه ۱۲۷۹» و «محمد حسین شیرازی بمسکین قلم سنه ۱۲۷۸».

(۱۶) محمد حسین شیرازی

خوشنویس زبردست نستعلیق است که ترجمه و آثارش در جزو نستعلیق نویسان آمده است (ج ۳ ص ۶۸۷) و شکسته تعلیق را نیز خوش می نوشته است...

(۱۷) محمد حسین طهرانی

کاتب خوشنویس معروف نستعلیق است که ترجمه اش جزو نستعلیق نویسان آمده است (ج ۳ ص ۶۹۵) وی جز این قلم، ثلث و رقاع شکسته نستعلیق و شکسته تعلیق را نیز خوش می نوشت و از آثار خطوط تعلیق وی در سرقعی مشتمل بر سی رقعہ در کتابخانہ سلطنتی چندین قطعہ است که رقمهائی از جمله: «الكاتب السلطانی محمد حسین الطهرانی غفرله» و «کمترین کتاب حضرت ظل اللہی محمد حسین الطهرانی» با تاریخ سال ۱۲۷۰ دارد. و نیز قطعہ بی بخط شکسته تعلیق وی دارم بقلم نیم دودانگ...

(۱۸) محمد حسین ناجی

برادر محمد اسمعیل غافل و بقول صاحب تذکرہ روز روشن اصلاً اندجانی است که که خود در دہلی متولد شدہ است. مدتی منشی سرکار عالمگیر پادشاہ بود بقول سرخوش

بواسطه ناسلایمی که در بحث لغوی از پادشاه دید، از خدمت استعفا کرد ولی بسال ۱۰۵۰ عالم گیری که پادشاه متوجه قلاع دکن بود بتولیت خواجه قطب الدین بختیار کاکلی مأمور گشت و به دهلی آمد و بفراموشی بال می گذرانید و بقول مؤلف روز روشن در عهد فرخ سیر بمنصب دیوانی اعزاز یافت و سپس بدیوانی میربحری بنگاله آبرو حاصل نمود و بسال ۱۱۲۶ درگذشت. بقول سرخوش صاحب «کلمات الشعراء» خط شکسته تعلیق و بقول مؤلف روز روشن نستعلیق و شکسته و نسخ را نیکو می نوشت و در نظم و نثر طبعی داشت و از علوم رسمی برخوردار بود.

۱۹) محمد شفیع ارسنجانی

از نسخ نویسان زبردست قرن سیزدهم و ترجمه در جزو خوشنویسان اقلام شش گانه گذشت (ج ۳ ص ۷۰۴) شکسته تعلیق را خوش می نوشت و از این قبیل آثار او قسمتی از دو قطعه است که بقلم شکسته تعلیق دودانگ خوش نوشته است و چنین رقم و تاریخ دارد: «العبد الاقل الاحقر الافقر محمد شفیع بن علی عسکرا لارسنجانی» و «انا العبد الاقل الفانی محمد شفیع ابن علی عسکرا لارسنجانی فی سنه ۱۲۹۷ المتخلص به آثار».

۲۰) محمد شفیع شیرازی - وصال

ترجمه اش جزو نستعلیق نویسان آمده است (ج ۳ ص ۷۰۵) همه خطوط از جمله شکسته تعلیق را نیز خوش می نوشت و از این قبیل آثار وی دیده ام:

یک رقع از سرقعی که باقلام مختلف از جمله شکسته تعلیق کتابت خوش نوشته است و رقم و تاریخ دارد: «نمقه العبد الاحقر میرزا کوچک، بتاریخ شهر محرم الحرام در دارالعلم شیراز تحریر نمود» در کتابخانه مجلس شورای ملی - تهران. یک رقع از سرقعی که باقلام نسخ و شکسته تعلیق کتابت خوش، با رقم و تاریخ: «حرره الوصال للاخ الاعزاز الاسجد میرزائی، میرزا علی اکبر سلمه الله تعالی: فی دارالعلم شیراز: شهر ربیع الثانی سنه ۱۲۵۸» در همان کتابخانه

محمد شفیع هروی = شفیعاً.

۲۱) محمد صادق شیرازی

نسخ نویس معروف قرن سیزدهم است که شکسته تعلیق را نیز خوش می نوشت و از این قبیل خطوط وی دو رقع از سرقعی در کتابخانه مسجد سپهسالار است، بقلم دودانگ جلی خوش با رقم و تاریخ: «العبد محمد صادق شیرازی ۱۲۵۱».

محمد صادق طباطبائی - مریدخان

(۲۲) محمد علی نوری-میرزا

فرزند میرزا حسینعلی معروف همه خطوط را خوش می نوشت از جمله خطوط شکسته تعلیق وی دارم: قطعه‌ی بقلم دودانگ خوش، بارقم و تاریخ: «قدرقم فی شهرشوال من شهر سنه ۱۳۰۰، محمد علی».

قطعه‌ی که بقلم های ثلث و نسخ و کوفی و نستعلیق و شکسته نستعلیق و تعلیق نوشته است و در کتاب «پیدایش خط و خطاطان» منعکس است.

(۲۳) میرزا محمد علی قاینی

ترجمه اش در ضمن نستعلیق نویسان آمده است (ج ۳ ص ۷۹۵) شکسته تعلیق را خوش می نوشت.

(۲۴) محمد بن علی بیگ-میرزا

پدرش معروف به سرخ [؟] و عمش زینل مشهور بکر بود. صاحب گلستان هنر گوید که مدتی در دفترخانه همایون دفتر قرا الوس را داشت و او از اقوام میرزکریا کججی است. میرزا-محمد دخترزاده خواجه سیرک منشی بود و به آن نسبت مدتی در دارالانشاء خدمت کرد و به مجلس شاه طهماسب افتاد و صاحب حمزه میرزا بود و در زمان شاه اسمعیل ثانی صاحب آن اسیر و منشی الممالک گردید و پس از قتل شاه اسمعیل در زمان سلطان محمد وزیر عراق و بعد سمیز درجزین و سرانجام وزیر اعظم شد. در زمان شاه عباس و وکالت مرشدقلی خان چاوشلو گرفتار شد و مبلغی جریمه داد. پس از مرگ مرشدقلی خان، دوباره بر سر کار آمد و وزیر اعظم گردید. هنگام مراجعت شاه عباس از خراسان بسال ۹۹۷ بقتل رسید. شکسته تعلیق را خوش می نوشت و شعر می گفت. با اینکه سپهر و میرزا حبیب این مطالب را از گلستان هنر اقتباس کرده اند، میرزا حبیب در نقل تاریخ سرگ میرزا محمد سهوی فاحش کرده و سال قتل او را ۹۰۹ ضبط کرده است.

(۲۵) محمد قاسم-مولانا

فرزند مولانا بهاءالدین حسین منشی بود و بنقل صاحب گلستان هنر و متأخرین که از او اقتباس کرده اند، تعلیق را مانند پدر و بروش او خوش می نوشت.

محمد قزوینی - شیخ. (رجوع شود به تاج سلیمانی).

(۲۶) محمد منشی قمی-خواجه میر

در گلستان هنر است که سرآمد شاگردان عبدالجی منشی است و شکسته تعلیق را درغایت پختگی و حرکت و رطوبت می نوشت. منشی رستم آق قویونلو شد و احکام و مناشیر آن امیر بخط

اوست. پس از سرگ رستم ترك سلازمت کرد و در قم سنزوی گشت. صاحب گلستان هنر از حسن تقریر محمد نمونه‌یی آورده است که سرگ بازشکاری محبوب رستم پادشاه را باین عبارت بسمع اورسانید: «باز بر روی زمین افتاده، بالهاگشاده، گردن کشیده و از داسگاه حیات رسیده». سپهر باینکه مطلب را از گلستان هنر گرفته است و در آنجا ذکر تاریخ سرگ میرزا محمد نیست، سال سرگ او را ۹۲۰ ضبط کرده است.

(۲۷) محمد بن عبدالاول - میر

میرزا حبیب گوید، همه خطوط مخصوصاً تعلیق را خوش می‌نوشت باستانبول آمد و در آیین تکیه‌یی بنا کرد و بسال ۹۴۲ درگذشت.

(۲۸) محمد کاظم اصفهانی

از خوشنویسان گمنام قرن یازدهم است و بخط وی وقتی یک مجموعه منشآت و رسالات دیده‌ام که خود وی جامع آن بوده و بقلم کتابت خوش نوشته بود و چنین رقم و تاریخ داشت. «محمد کاظم بن شیخ خانی اصفهانی. بتاریخ اوایل شهر ربیع‌الثانی در اصفهان مسوده شد، سنه ۱۰۶۹» و «بتاریخ شهر رجب المرجب سنه ۱۰۶۹ در اصفهان مسوده شد»

(۲۹) محمد کاظم خیاط

سپهر گوید تعلیق را بسی نیکو نگاشت و بسال ۱۰۰۴ درگذشت.

(۳۰) محمد کاظم نصیری

از خوشنویسان زبردست شکسته تعلیق قرن یازدهم و بخط وی قطعه‌یی از یک سرق در کتابخانه مجلس شورای ملی است، بقلم نیم‌دودانگ جلی بارقم: «کمترین غلامان محمد کاظم نصیری منشی».

(۳۱) محمد کاظم واله

عبدالرزاق بیک دنبلی متخلص به مفتون که با واله آشنا بود، در تذکره «نگارستان دارای» خود، احوالش را چنین آورده است که از اعیان اصفهان است. چندی در عراق عرب بسیاحت و تجارت و زیارت‌گذرانید و تحصیل اسباب دنیوی و تکمیل ثواب اخروی کرد و به اصفهان بازگشت و در مدرسه جده شاه حجره پاکیزه با اثاثیه فاخره ترتیب داد و این حجره مرجع اصحاب جلال و جمال و کمال و حال و مجمع ادبا و ظرفا گردید. باینکه صفای ظاهر صفای مشرب داشت، باندک سایه خود مغرور بود و خود را در همه فن خصوصاً شعرشناسی، بی بدل می‌دانست. ولی چنانکه گمان برده بود، نبود. ظرفای اصفهان وی را بهزرا و طبیعت می‌رنجانیدند، اما او زبان بیدگوئی و عیب کس نمی‌گشود و از سخنان سخیف و اهاجی رکیک، ناخوش

بود. مردی خوشگذران بود و بنظافت بدن سی کوشید و لباس فاخر سی پوشید و با بزرگان دارا سی جوشید. حاج محمدحسین خان نظام الدوله بیگلربیگی اصفهان، وی را محترم سی داشت و تکیه ای بنام وی بنانهاد و «الهیة» نامید و واله در حین ساختمان آن تکیه برای خود آرامگاهی تهیه دید و بر سنگی از سرر کتیبه آن را نوشت. سرجان سلکم سفیر انگلستان در دربار فتحعلیشاه قاجار و مؤلف تاریخ ایران که با واله دوستی و مصاحبت داشته، ترتیب تکیه والهیة را از مستحدثات خود واله میداند و حتی خطاطی و حکاکی کتیبه را باو نسبت داده است. صورت این کتیبه در «تذکره القبور» ملا عبدالله گزی آمده و مشتمل است بر مطالبی بعبارت عربی و یک بیت شعر فارسی ذیل:

تراخواهم نخواهم رحمتت گر استحان خواهی در رحمت برویم بند و درهای بلا بگشا
 مؤلف «مصیبة خراب» هم بنای تکیه و الهیة را از خود واله دانسته و بسیار صاحب سلیقه خوانده است. اختر در تذکره خود گوید که واله چهل سال در حجره خود باعزاز و احترام زیست وصیت دقیقه یابی و نکته دانی و شاعری و شعرشناسی [او] گوشزد شعرا و فصحای اطراف بود و در سخن شناسی و علم ریاضی و هیأت و نجوم و محاسن شعر در ترد دانشوران مسلم بود. دیوان بیگی در «حدیقة الشعراء» نیز ستذکر سهارت وی در سخن رانی و سخن شناسی و علوم ریاضی است ولی برغم وی واله در پاکیزگی مجلس و زیادتی سلیقه افراط کرده بود. مفتون که در ترجمه واله نظر انتقادی دقیق داشته است در باره معلومات وی گوید که اندک بهره ای از علوم نجوم داشت. مؤلف «انجمن خاقان» که از آشنایان واله است وی را در همان حجره دیده است و در آنجا نسخه های خطی مذهب مزین مصحح و اثاثیه مجلل چندان یافته است که در کمتر جای نام و نشان از آن توان داد. مفتون گوید که صاحب دیوان و شهرتش از شعر خوب او بیشتر است و شادروان استاد عباس اقبال در «ترجمه احوال واله که در مجله یادگار آورده است» گوید که شعر واله متوسط است و شاید هم اگر از اوبعضی ظرافتها و خوش سلیقگی ها نقل نشده بود، چندان شهرتی بهم نمیرسانید و تأیید این نظر اقبال و مفتون حکایتی است که در حدیقة الشعراء آمده است باینقرار: «... دیوان خود را به مهدی بیک شقایق [شاعر قلندروش هزال] داد که نظر اجمالی کرده بعضی اشعار که تغییر و تبدیل و تصرفی سی خواهد علامت و انگشتی گذارد. مهدی بیک دوسه بار دیوان را از اول تا آخر برگ برگ برگردانید، پس لای کتاب را برهم گذاشته انگشت خود را بر پشت کتاب گذاشت، یعنی همه اش اصلاح سی خواهد. اگرچه آن را هر جزو شوخیهای مهدی بیک نوشته اند». سرجان سلکم در باره او در یادداشت های خود دارد: «روزی صبح که بمدرسه بدیدن آقا محمد کاظم واله اصفهانی که استاد و شاعر و حکیم در باب مسایل سیاسی کنجکاو بود، رفته بودم...» و بعد گفتگوئی که

میان ایشان در باره ناپلئون بناپارت رفته بود نقل کرده است. در تاریخ وفات واله اختلافی است یعنی همگی آنها که ذکر کردیم بعلاوه صاحب منتظم ناصری و مجمع الفصحاء (باستثنای شهپر که سال ۱۲۳۲ دارد) سال مرگ او را ۱۲۲۹ دانسته اند و در کتیبه لوح قبر او هم همین سال و باین قسم ثبت شده است: «کتبت بیدی فی مرض الموت و انا محمد کاظم المتخلص بواله الاصفهانی ۱۲۲۹» ولی واسق اصفهانی بنقل گزی و مفتون ساده تاریخ فوت واله را در این مصرع چنین گفته اند: «یارب بخلدگیرد، مأوی جناب واله» که میشود سال ۱۲۳۸. از خطوط نستعلیق وی آنچه دیده ام در جزو نستعلیق نویسان آمده است (ج ۳ ص ۸۲۳) از خطوط شکسته تعلیق وی جز سنگ قبر او که بقلم تعلیق یک دانگ کتیبه خوش است، بعضی قطعات عبارتست از پنج قطعه بقلم دودانگ خوش بارقم و تاریخ: «محمد کاظم الواله الاصفهانی فی ۱۲۲۵» و «مشقه... محمد کاظم الواله الاصفهانی فی ۱۲۰۴ فی دارالسلطنة اصفهان در کتابخانه حاج سید نصرالله تقوی، تهران، چند قطعه بقلم های نیم دودانگ عالی و خوش بارقم و تاریخ: «مشقه محمد کاظم الواله الاصفهانی فی سنة ۱۲۲۵» و «مشقه العبد الاثم محمد کاظم الاصفهانی المتخلص بواله» و «مشقه العبد الجانی محمد کاظم الواله الاصفهانی سنة ۱۲۰۴» در کتابخانه مجلس شورای ملی و مجموعه نگارنده.

۳۲) محمد کریم اصفهانی

از شکسته تعلیق نویسان گمنام است و بخط وی یک نسخه شرح فارسی «سناهج - العابدین» غزالی، از منتجب الدین عمر سعدی زهری، در کتابخانه سلطنتی است بقلم کتابت متوسط که چنین تمام میشود: «درحینی که از دارالخلافة شاه جهان آباد بجهة خرید اقمه و اجناس باب عراق متوجه و روانه ارنگ بنارس دیگر پرگنات بود، در عرض راه... چشم از خواب نوشین پوشیده، شروع بنوشتن این نسخه شریف را خالصاً لوجه الله تعالی و اطلب المرضاته وقف نمود. بنده گناهکار فی شهر شوال سنه ۱۰۸۴ محمد کریم اصفهانی»

۳۳) محمد مقیم حسینی مرعشی

از شکسته تعلیق نویسان گمنام حدود اوایل قرن دوازدهم است و بخط وی یک نسخه «مکاتبات و رسالات ظهوری باقا حسین خوانساری» (در خصوص منع استعمال شراب) نزد آقای احتشام نماینده آستان رضوی، دیده ام، بقلم کتابت خوش که چنین تمام میشود: «حسب الاشارة صاحب سفینه بل صاحب کمینه: بتضییع این اوراق جرأت نمود، وانا العبد الاقل المذنب ابن میرزا حسین المرعشی، محمد مقیم حسینی».

۳۴) محمد مؤمن

فرزند خواجه عبدالله مروارید جانی است که همه اقلام را استادانه سی نوشت و ترجمه اش

در جزو نستعلیق نویسان آمده است (ج ۳ ص ۸۴۲) از خطوط ممتاز تعلیق وی دیده‌ام: یک قطعه باقلام مختلف از جمله شکسته تعلیق کتابت ممتاز در سرقع مالک دیلمی: بارقم و تاریخ: «... راقمها محمد مؤمن ۹۴۶» در کتابخانه خزینة اوقاف استانبول.

قطعه دیگر در همان سرقع، بقلم کتابت جلی ممتاز، بارقم: «مشقه... محمد مؤمن بن عبدالله المرورید عفی عنهما، فی اواخر ذی حجه اربع و اربعین و تسعمائة بدارالسلطنة تبریز صیت عن الافات والمخافات» در همان کتابخانه.

دو قطعه از یک سرقع، باقلام مختلف از جمله شکسته تعلیق کتابت عالی، بارقم و تاریخ: «مشقه... محمد مؤمن بن عبدالله ۹۲۵» و «مشقه العبد المذنب المفتقر الی رحمة الله - المجید محمد مؤمن بن عبدالمرورید، غفرله: فی شهر سنة ۹۲۵» در کتابخانه دانشگاه استانبول.

دو صفحه از یک سرقع، باقلام مختلف، از جمله شکسته تعلیق کتابت عالی، بارقم: «السلطان... ابوالمظفر شاه طهماسب بهادرخان الصفوی الحسینی کتبه اقل العباد... محمد مؤمن بن عبدالله» در همان کتابخانه.

یک قطعه دیگر از سرقع مالک، باقلام مختلف، از جمله شکسته تعلیق کتابت خفی ممتاز بارقم: «اللهم ابد دولت... ابوالمظفر شاه طهماسب بهادرخان... راقمه محمد مؤمن» در کتابخانه خزینة اوقاف استانبول.

قطعه دیگر از همان سرقع، بقلم کتابت جلی ممتاز، بارقم و تاریخ: «نمقه العبد المذنب المحتاج الی رحمة الله محمد مؤمن بن عبدالله فی شهر سنة سبع و اربعین و تسعمائة» در همان کتابخانه.

دو قطعه از سرقع سید احمد مهدی، باقلام مختلف، از جمله، شکسته تعلیق نیم - دودانگ و کتابت ممتاز، بارقمها و تاریخهای: «مشقه العبد... محمد مؤمن بن عبدالله المرورید غفر ذنوبه، فی شهر سنة ۹۴۵، ببلدة تبریز» و «مشقه... محمد مؤمن بن عبدالله فی شهر سنة سبع و اربعین و تسعمائة بدارالسلطنة تبریز» در همان کتابخانه.

۳۵) محمد مهدی حجاب

فرزند محمد تقی بن حاج صالح تاجر شیرازی است. بسال ۱۲۲۴ در شیراز متولد شد و در همانجا کسب کمالات کرد، مقدمات ادبی و عربی را میاموخت و منطق و کلام و حکمت را اخذ نمود و بیندوخت، بقول فارسنامه خط شکسته تعلیق را چون او، کس ننویسد. مدتها در بندر بمبئی به تجارت مشغول بود و پس از اندوختن مال کافی، بشیراز بازگشت و از کارتجارت جز بخرید و فروش تفننی جواهر مداخلتی نمی کرد و بیشتر بعبادت و صحبت اهل حال روزگار

می‌گذرانید و گاهی شعری می‌گفت. بقول صاحب «طرائق» در حدود سال سیصد و بنقل مؤلف «آثار عجم» بسال ۱۳۰۴ درگذشت.

(۳۶) محمد نصیر طبیب اصفهانی

در «تجربة الاحرار و تسلیة الابرار» که در اقسام حکمت از هیأت ریاضی و طب و فلسفه الهی و مشاء کمال مهارت داشت. در لغت عربی و فارسی بطرزی بدیع در نهایت لطافت و روانی شعر میگفت. دستگیر ضعف و دانشمندی با حقوق و دیانت و وفابود. مؤلف تجربه الاحرار گوید که چون بشیراز آمد و بطبابت پرداخت، باسن مأنوس شد و بیشتر با مصاحبت یکدیگر می‌گذرانیدیم و او سرا بانصایح مشفقانه و پندهای سودمند مشغول می‌داشت و به تحصیل کمالات ترغیب و تحریص میکرد. میرزا محمد نصیر را از آثار سفید بعضی تعالیقی است که در حواشی کتب بسیار نوشته است و رساله سودمندی در علم طب تصنیف کرده است بعنوان: «شفاء الاسقام». خط شکسته تعلیق را بسیار شیرین و بارعونت می‌نوشت. در اوایل سال ۱۱۹۱ در شیراز دارفانی را وداع گفت و در همان شهر بخاک سپرده شد. حاجی سلیمان صباحی تاریخ وفات او را چنین یافته است: «آه از سرگ نصیرثانی آه».

(۳۷) محمد هادی مرشد شیرازی

در فارسنامه ناصری است که بسال ۱۲۴۸ متولد گردید و در شیراز کسب کمالات کرد و با فقرا و گوشه نشینان مصاحبت داشت و آفتاب تربیت بزرگان بر ساحت وجودش تافته و در مراتب تهذیب اخلاق کوشیده بود. درویشی دین دار و فقیری شب زنده دار و از سریدان رحمت علی شاه بود. در سخندانی و سخن گوئی و خوش نویسی و شکسته تعلیق اقتدا به پسر عم خود مهدی حجاب (سابق الذکر) کرده بود. در شعر (مرشد) تخلص می‌کرد. تاریخ وفاتش در حداقل سال ۱۲۹۰ ضبط شده است

(۳۸) محمد هاشم زرگر اصفهانی

نسخ نویسی زبردست معروف و ترجمه اش در ضمن خوشنویسان اقلام شش گانه آمده است. خط شکسته تعلیق را نیز خوش می‌نوشت و از این قلیل خطوط او یک قطعه دارم که بقلم کتابت خوش نوشته است و رقم دارد: «مشقه العبد الاقل ابن محمد صالح، محمد هاشم».

(۳۹) محمد هروی

ترجمه اش جزو نستعلیق نویسان آمده است (ج ۳ ص ۸۶۱) شکسته تعلیق را نیز خوش می‌نوشت و از این قلیل خطوط قطعه‌ی دارم با قلم نیم دودانگ خوش با رقم و تاریخ: «کتابه محمد هروی سنه ۱۱۳۲».

۴۰) محمدی بیک

در گلستان هنر است که پس از خواجه میرک منشی، منشی شاه طهماسب شد. وی از احفاد خواجه شیخ محمد عجمی است که در تبریز بقعه دارد و پسرزاده سیرزکریای وزیر است. شکسته تعلیق را خوش می نوشت و بسال ۹۸۲، در قزوین درگذشت.

۴۱) محمود رفیقی

ترجمه اش در ضمن نستعلیق نویسان آمده است (ص ۸۷۴) شکسته تعلیق را نیز خوش می نوشت و بین خط او قطعه‌یی در کتابخانه ایاصوفیه استانبول است که بقلم تعلیق خوش نوشته است و چین رقم و تاریخ دارد: «وتمت هذه الفیض الحقیقی بخط العبد محمود الرفیقی، فی شهر شعبان المعظم، سنة تسعین و ثمانمائة».

۴۲) محمود کاشانی - ملک الشعراء

هنرمند چیره دست که ترجمه اش در جزو نستعلیق نویسان آمده است (ج ۳ ص ۸۸۵) شکسته تعلیق را مانند سایر اقلام و دیگر هنرهای زیبا خوش می نگاشت و از خطوط شکسته تعلیق وی دیده‌ام: سرقعی مشتمل بر ۳۲ رقع، با اقلام مختلف، از جمله شکسته تعلیق و کتابت خفی خوش، بارقم و تاریخ: «مشقه العبد الاقل محمود کاشانی غفرله فی سنة ۱۲۸۹» و «العبد الاقل الاثم الجانی محمود الكاشانی سنة ۱۲۸۸» در کتابخانه سلطنتی. تهران. یک صفحه بخط متنوع، از جمله شکسته تعلیق کتابت جلی خوش، بارقم و تاریخ: «بتاریخ شهر صفر المظفر جهت ... آقای حسنخان ... قلمی گردید، العبد الاقل محمود الكاشانی، سنة ۱۲ (رقم عشرات محوشده است). در مجموعه نگارنده.

۴۳) مرتضی قلی خان شاملو

در جزو شکسته نستعلیق نویسان ترجمه احوالش خواهد آمد. شکسته تعلیق را نیز خوش می نوشت و از خطوط شکسته تعلیق او دیده‌ام: یک قطعه از سرقعی در کتابخانه مدرسه - سپهسالار، بقلم کتابت خفی، غبار خوش، باتاریخ و رقم: «بتاریخ شهر صفر ختم بالخیر والظفر سنة ۱۰۵۳ مرتضی قلی ابن حسن شاملو».

مرشد = محمد مهدی شیرازی.

۴۴) مرشد شیرازی - خواجه

در «تحفه ساسی» است که فرزند خواجه میرک شیرازی و سالها در توجیه دیوان شاه طهماسب بود. و علم سیاق را باصورت خط شکسته تعلیق جمع کرده و طبعش در شعر ملایم است.

۴۵) مریدخان-نواب

در «شاهجهان نامه» نامش محمدصادق طباطبائی ثبت شده و آمده است که از سادات صحیح النسب و خاندانش از اسرای خدمت محمد پادشاه (۱۱۳۱ - ۱۱۶۱) و خود سردی خلیق و خوش منش بود. خط ثلث و شکسته نستعلیق و شکسته تعلیق را بمرتبه اعلی رسانید بود و خط شکسته را بچندین طرز سی نگاشت. صاحب شاه جهان نامه گوید از خطوط وی چند قرآن بخط ثلث و ریحان و چند نسخه گلستان و غیره بخط شکسته نستعلیق و شکسته تعلیق و سرقعات متعدد در لکهنو دیده ام: در خط شکسته نستعلیق شاگرد اکبر علی و درایت خان فرزندان کفایت خان بود. از خطوط شکسته تعلیق وی قطعه‌یی در تاریخ خطوط اسلامی کوهنل منعکس شده است، بقلم کتابت خوش که در آن نوشته‌اند: «خط نواب مریدخان مرحوم».

۴۶) مریدبن احمد جامی^۱

از شکسته تعلیق نویسان زبردست گمنام قرن نهم و بخط وی قطعه‌یی از یک سرقع در کتابخانه خزینة اوقاف استانبول، بقلم کتابت جلی عالی، بارقم: «کتبه العبد الداعی، مریدبن احمد الحافظ الجامی».

مسعود = نجم الدین شیخ.

۴۷) معین الدین محمد اسفزاری

در «حبیب السیر» و به تبعیت او در «ریحان نستعلیق» آمده است که عمده مترسلان زمان خود بود به نظم اشعار نیز مشغولی می نمود و از حسن خط تعلیق بهره تمام داشت و اکثر اوقات همت بر تعلیم قواعداً آن می گذاشت و از جمله مؤلفاتش تاریخ بلده هرات و ترسلی مشتمل بر منشآت مناشیر و مکتوبات در میان مردم مشهور است. (تاریخ هرات وی) عنوان «روضات الجنات فی اوصاف مدینه هرات» دارد که متداول و بچاپ رسیده است اما از منشآت وی جز یک نسخه که با احتمال قوی بخط خود اوست، سراغ ندارم و آن در جزو مجموعه نگارنده است). سپهر وی را از شاگردان شمس الدین شرقی دانسته و تاریخ وفاتش را سال ۸۶۲ ضبط کرده است.

مقسمی = جمال الدین محمد بن خواجه خان.

۴۸) مقصود-اسیر

پدر اسیر علی اصغر خوشنویس سابق الذکر و از شکسته نستعلیق نویسان خراسان بود.

۱- این کلمه حاجی هم خوانده میشود.

۴۹) سلک محمد منشی - خواجه

در گلستان هنر آمده است که هروی واز خویشان نزدیک خواجه اختیار منشی - خوشنویس معروف بود (و اگر چنین باشد چون خواجه اختیار چنانکه گذشت از مردم ... بود وی هم ... است) نزد خواجه اختیار تعلیم گرفته و در شکسته تعلیق خوشنویس مقرر شده بود و مدت هشت سال در دیوان انشاء سلطان محمد خدا بنده صفوی خدمت کرد و سرانجام در جنگ ترکمان و تکلو با حمزه سیرزا، در صائین قلعه (سال ...) ناپدید شده سپهر سال وفاتش را ۹۹۴ ضبط کرده است.

سمتجن = سیرک حسن.

۵۰) منصور استرآبادی - سیر

در گلستان هنر و «خلاصة التواریخ» آمده است که شکسته تعلیق را بروش مولانا درویش عبدالله بغایت خوش می نوشت. سپهر با اینکه مطلب را از گلستان هنر اقتباس کرده و در آنجا تاریخ سرگ سیر منصور یاد نشده است، تاریخ وفات او را سال ۹۳۶ ضبط کرده است.

منصور - خواجه = جلال لدین.

منصور کوه رودی = علاء الدین.

۵۱) موسی بیات

مؤلف گلستان هنر و بنقل از اوسپهر گویند که، اگرچه اصلش ترک است. اما صاحب کمالات و حیثیات بود. در فن انشاء بی عدیل بود و آنرا با خط خوش شکسته تعلیق جمع کرده بود. ابتدای خدمت او در دفترخانه شاه طهماسب بود و آخر بوزارت اردبیل رفت و همانجا درگذشت. سپهر سال تاریخش را ۹۸۵ تعیین کرده است.

۵۲) مهدی - سیر

در شاه جهان نامه آمده است که فرزند سیر مقصود و جوانی صالح و متواضع و مذهب است و چند خط را خوش می نویسد و در خط طغرایی چه جلی و چه خفی مهارت دارد و دقایقی در آن خط ایجاد کرده است. در فن انشاء شاگرد لچهمی رام پندت است. بسفارش حکیم میرزا در سرکار نواب سیرزا احسام الدین حیدرخان بسمت محرری و خطاطی منسلک بود.

۵۳) مهدی حسینی بدایع نگار

در پشت صفحه اول یک نسخه حافظ بخت نستعلیق یعقوب کاتب متعلق به کتابخانه مجلس شورای ملی، این عبارات بخط شکسته نستعلیق خوش نوشته شده است: «این کتاب پنجاه و هشت سال بعد از وفات حافظ نوشته شده. حرره العبد مهدی الحسینی الملقب بدایع نگار

(۵۴) ميرك حسين مهتجن

در «ريحان نستعليق» آمده است که شاگرد رشيد، ملا درویش [عبدالله سلطانی] است.

(۵۵) ميرك كور

سیرزا حبيب وی را جزو نستعليق نویسان ایران آورده گوید، پدرش وزیر شاهزاده بدیع الزمان میرزا بود. ابتدا در زمره فضلای بود بعدها سپاهی گری را برگزید و غالباً باطورش خان بود.

(۵۶) ميرمنشی کرمانی - خواجه

در گلستان هنر آمده است که سمت منشی گری شاه طهماسب را داشت و تعلیق را خوش می نوشت و کمال استعداد را داشت و بسال ۹۴۲ درگذشت. میرزا حبيب و سپهر با اینکه مطلب را از گلستان هنر گرفته اند و آنجا صراحة تاریخ وفات میرمنشی ۹۴۲ ضبط شده است، این دو تاریخ سرگ اورا ۹۸۲ ضبط کرده اند و سپهر نام وی را هم اندک تغییری داده و «خواجه ميرك منشی کرمانی» عنوان کرده است.

(۵۷) مير منشی قهی

نامش حسین و پدر قاضی احمد مؤلف گلستان هنر است که در ترجمه احوال خوشنویسان از مهمترین و معتبرترین مآخذ برای نگارنده در تألیف کتاب حاضر بوده است این است تلخیصی از ترجمه ای که خود وی از پدرش آورده است.

« شرف الدین حسین از جانب نواب ... شاه طهماسب مخاطب به میرمنشی شدند ... اول مرتبه در هرات منشی ... سام میرزا گشته، بعد از آن در زمان و کالت احمد بیک نور کمال، انشاء سمالک از دیوان اعلی بدیشان سفوز شد. سه سال بآن خدمت اقدام داشتند و مدت ۵ سال وزیر و منشی ... قاضی جهان و کیل بود ... هفت سال تمام بوزارت ... سلطان ابراهیم سیرزا در مشهد مقدس معلا اقدام داشتند و از بعد آن سه سال دیگر بجای آقا کمال الدین وزیر خراسان وزارت مشهد ... و ولایات بود و از آنجا بدرگاه ... شاه طهماسب آمدند و بمجلس نویسی و کتابت متفرقه اقدام داشتند ... در خط ثاث شاگرد مولانا حیدر بود و ثلث و نسخ را بدرجه اعلی رسانیدند و در آخر بواسطه انشاء رجوع به تعلیق فرمودند و در آن فن نیز تتبع مولانا درویش می نمودند و شکسته نسخ تعلیق بمرز و بمثابه می نوشتند که ارباب خط آن را قطعه می نمودند. در انشاء فارسی و ترکی عدیل خود نداشتند و بغایت صاحب سلیقه و ساهر بودند و در کسب علوم بعد از اتمام مقدمات صرف و نحو و منطق که در بلده طیبه کاشان پیش مولانا سلطان محمد صوفی استرآبادی سباحته نموده بودند، در اردوی معلی شاگردی ... میر - غیاث الدین منصور شیرازی کرده و اکثر کتب هیأت و ریاضی را نزد آن حضرت سباحته نمودند. بعضی از مصنفات سیرزا با کتب معانی و بیان مولانا تقی شیرازی، گذاردند و شرح بجهت

وجودش را با خواجه جمال الدین محمود شیرازی گذراند. در سلیقه شعری و بلاغت مرتبه عالی داشتند. اگر تماسی کمالات و حیثیات ایشان را با دیگر صنایع و هنرها مثل نقاری و زرگری و نقاشی و جام بری ذکر نمایند حمل بر نسبت بندگی و علاقه فرزندی خواهند نمود... ریاضیات و طاعات و عبادات و سلامت نفس از اوان جوانی تا انتهای عمر و زندگانی و ایام اشتغال و تقربات پادشاهی، اوقات عزلت و انزوا و گوشه نشینی بیک روش بودند... در سرعت کتابت ید طولائی داشتند و در علم سیاق... دستور کاتبان زمان بودند و شکسته و نسخ تعلیق را کسی بخوبی ایشان ننوشت و در آن باب مخترع بودند. طرز نوشتن و روش خط از اول تا آخر یک قاعده بود و در مدت العمر تغییری بواسطه پیری در خط ایشان نشد. سن شریف آن حضرت هفتاد و شش سال بود. در آستانه امام زاده واجب التعظیم والتکریم عبدالعظیم علیه التحیه والتسیلم، در شب جمعه هفتم شهر ذی قعدة الحرام عام تسعین و تسعمائة، از دار فنا بجنّت سرای بقا ارتحال فرسود. استادی مولانا عبدی جنابدی در تاریخ فوت آن حضرت گفته:

سپهر شرف میر منشی بود	فلک را سر قدر بر پای او
چو از گلشن دهر دلگیر شد	ریاض جنان گشت مأوی او
چو تاریخ جستم ز پیر خرد	بگفتا (بهشت برین جای او)
در درون آستانه مقدسه مذکورہ مدفون شد...»	

نجات = عبدالعال.

نجاتی = سلطان محمود.

(۵۸) نجم الدین مسعود - شیخ

نام وی را جزو خوشنویسان نیاورده اند و صاحب حبیب السیر در ذکر اسراء و منشیان دربار سلطان یعقوب آق قویونلو (۸۸۴-۸۹۶) واز وی چنین یاد کرده است: تماسی مهم سرکار سلطنت را بشیخ نجم الدین مسعود که خواهرزاده قاضی عیسی بود، تفویض نمود و جمع اسراء و وزراء و ارکان دولت را بمتابعتش مأمور ساخت. از غایت عنایت او را اجازت داد که بر روی فرامین مطاعه در برابر مهر بزرگ همایون برقم ختم، توقیع فرمایند و فرمود که مادام که نشان بان سرقع نشود، هیچ کسی مضمونش را انقیاد ننماید. نجم الدین مسعود بمکارم اخلاق و محاسن آداب و لطف طبع و حدت ذهن اتصاف داشت و در سرانجام امور ملکی و مالی غایت عدلت بجای آورد در زمین دل رعایات تخم عاطفت و احسان می کاشت. اما قاضی که خال وی بود، فضایل و کمالات بسیار داشت و در دیانت ثابت قدم بود و در امر بمعروف و نهی از منکر، حتی بشخص سلطان یعقوب، دریغ نمی کرد.

نجم الدین مسعود تا پایان سلطنت سلطان یعقوب بر سر کار بود و حتی پس از سرگ او در غائله بایسنغر میرزا و رستم بیک همراه بایسنغر (۸۹۶-۸۹۷) بشروان رفت و در همانجا بعض اسراء وی را مسموم ساختند.

چنانکه گذشت کسی از این مرد بزرگ ذکری نکرده و آنکه نامی از وی آورده به هنرندیش اشاره ننموده است در حالی که باید وی را در هنر خوشنویسی خط شکسته تعلیق از بی مثالان و در ردیف چابک دست‌ترین هنرندان دانست و آثار موجود وی شاهد مدعاست. این است آنچه از خطوط وی دیده‌ام:

— یک قطعه، از سرقعی، بقلم کتابت جلی ممتاز، بارقم و تاریخ: «کتبه‌الراجی‌الی عفو الله الغنی، نجم مسعود، فی سنة اثنی و ثمانین و ثمانمائه» در کتابخانه خزینه اوقاف استانبول.

— یک قطعه از سرقعی بقلم نیم دودانگ‌عالی، با رقم و تاریخ: «حرره نجم مسعود - الیعقوبی، بدار السلطنة تبریز، فی سنة ثمانین و ثمانمائه» در همان کتابخانه.

— یک قطعه از سرقعی دیگر، بقلم کتابت جلی، بارقم: «حرره الفقیر نجم مسعود» در همان کتابخانه.

— یک قطعه از سرقعی، بقلم نیم دودانگ‌ممتاز، بارقم: «حرره الفقیر نجم مسعود الیعقوبی» در همان کتابخانه.

— یک قطعه از سرقعی، بقلم نیم دودانگ جلی عالی، بارقم و تاریخ: «حرره اضعف عباد الله الغنی، نجم مسعود الیعقوبی فی سنة ۸۸۲» در همان کتابخانه.

— یک قطعه از سرقعی بزرگ دیگر، بقلم نیم دودانگ عالی، بارقم و تاریخ: «الفقیر - الحقییر نجم مسعود، السادس فی رجب المرجب سنة ثمانین و ثمانمائه بدار السلطنة تبریز» در همان کتابخانه.

— یک قطعه از همان سرقعی، با قلم‌های دودانگ و کتابت ممتاز، بارقم‌های «حرره - الفقیر الی الله المسعود الغنی، نجم مسعود، عفی عنه بمحمد العربی والابطحی» و «حرره الفقیر نجم مسعود الیعقوبی» و «حرره الفقیر، نجم مسعود الیعقوبی، عفی عنه» در همان کتابخانه که از مفاد و عبارات رقمها چنین برمی‌آید. که وی از مردم ساوه بوده و خود را نجم مسعود میخوانده و بمناسبت سلطان یعقوب، یعقوبی انتساب می‌کرده و در سال ۸۸۰ در تبریز می‌زیسته و تا سال ۸۸۲ یقیناً در قید حیات بوده است و قطعات سزبور، از بهترین نمونه‌های جلی و خفی شکسته تعلیق موجود است.

ه) نامی سبزواری - ملا

ترجمه‌اش در ضمن نستعلیق نویسان آمده است (ج ۳ ص ۹۳۷) و در «مجالس النفایس» بخوشنویسی شکسته تعلیق نیز یاد شده است.

۶۰) نصیر منشی استرآبادی

ترجمه اش در جزو نستعلیق [نویسان] آمده است (ج ۳ ص ۹۴۱) همه اقلام از جمله شکسته تعلیق را خوش می نوشت از جمله این قبیل خطوط وی، قطعه بی در کتابخانه عمومی لنین گراد است که بقلم کتابت خفی عالی نوشته است و چنین رقم و تاریخ دارد: «مشقه العبد المذنب الغریب المحتاج الی رحمة الله الملك الباری القوی، نصیر المنشی فی شهر ... محرم سنة ۹۴۸» بدار السلطنة اصفهان.

نظام الدین = عبدالحی.

۶۱) نعمة الله تبریزی-میر

در گلستان هنر و «دانشمندان آذربایجان» نقل از «کلام الملوك» آمده است که پسر زاده میر عبد الوهاب تبریزی، از اکابر نقباء و فضلا بوده و در زمان سلاطین آق قویونلو صاحب مقام بوده است. میر نعمة الله با خلاق حمیده و اوصاف پسندیده معروف و مشهور و سلامت نفس موصوف بوده و ثلث و نسخ را خوب می نوشت؛ اما شکسته تعلیق وی سزۀ دیگر داشت و در دوران پیری هم تغییری در خط وی عارض نشد. پس از واقعه تبریز و اشغال شهر بدست عثمانیان، بکاشان رفت و شیخ الاسلام شهر شد و پس از چهار سال سمت قاضی القضاة اصفهان را یافت.

واله = محمد کاظم اصفهانی.

۶۲) وجیه الدین خلیل الله-میر

ترجمه احوالش در جزو نستعلیق نویسان آمده است (ج ۳ ص ۹۵۳). پیش از شروع بخط نستعلیق، شکسته تعلیق می نوشت.

۶۳) وصال شیرازی

ترجمه اش در ضمن نستعلیق نویسان آمده است (ج ۳ ص ۷۵۵) و همه اقلام از جمله شکسته تعلیق را خوش می نوشت و نمونه این خط وی عبارتست از، قطعه بی بقلم کتابت خوش، بارقم: «حرره العبد الاثم محمد شفیع الشیرازی» در مجموعه بانو سلکه بیانی است و قطعه بی از یک مربع، بقلم کتابت خوش بارقم و تاریخ: «حرره الوصال للاخ الارجمند، میرزائی. میرزا علی اکبر سلمه الله تعالی، فی دارالعلم شیراز، شهر ربیع الثانی سنة ۱۲۵۸» در کتابخانه مجلس شورای ملی، تهران.

۶۴) وصفی

از خوشنویسان گمنام قرن یازدهم است که همه اقلام را خوش می نوشت و از خطوط وی قطعه بی در مجموعه آقای سلطان القرائی است؛ باقلام مختلف از جمله شکسته تعلیق نیم دودانگ خوش بارقم «این صفحه مرقوم شد برسم مطالعة شریف اعلی حضرت ... سلطان عادل، آنکه بود:

بود سلطان درویشان عالم بدرویشی و سلطانی مسلم
 خلدالله ایام حکومته و دولته الی یوم الدین. کتبه الحقیر وصفی که متأسفانه نام
 پادشاه را محو کرده اند.

(۶۵) وفائی سمنانی

در «تحفه ساسی» است که از وزیر زاده‌های سمنان است و بسیار لایبالی واقع شده.
 تعلیق را بمره سی نویسد و از سیاق وقوف تمام دارد و شعر می گوید.

(۶۶) ولی گیلانی

جزو خوشنویسان معروف اقلام شش گانه است که شکسته تعلیق را خوش می نوشت
 و نمونه این خط وی قطعه‌یی است در کتابخانه دانشگاه استانبول، بقلم نیم دو دانگ خوش
 با تاریخ و رقم: «فی الثانی من رجب المرجب ... لسنة احدى و عشرين و ثمانمئة هلالیة
 مصطفویه. «مشقه العبد الحقیر الجانی، ولی گیلانی، من خط قبلة الكتاب تاج السلما نی نور مرقده
 و برد مضجعه، بتاريخ شهر محرم الحرام سنة سبع و تسعين و ثمانمئة الهجریة النبویه»

همتی = افضل بافقی.

(۶۷) یعقوب آق قویونلو-سلطان

معروفترین سلاطین سلسله آق قویونلو که به هنرشناسی و حمایت هنرمندان و جمع آثار
 هنرهای ظریف موع بود. و از نفایس این قبیل آثار و مرقعی عظیم است که فعلا در کتابخانه
 خزینه اوقاف استانبول نگاهداری می شود و بهترین آثار، خط تصویر و مذهب هنرمندان
 عصر در آن جمع است سلطان یعقوب (۸۸۴-۸۹۶) خود نیز از خوشنویسی بهره داشت و
 قطعه‌یی از همین مرقع به قلم تعلیق نیم دو دانگ خوش که مضمون آن قطعه شعری است که
 باین بیت تمام میشود:

گرشبی وصل او شود روزی

لیلة القدر حاصل است سرا

«حرره الفقیر یعقوب»

در ضمن آن مرقع است که به احتمال قوی علاوه بر اینکه به خط خود اوست، شعر را نیز

خود سروده است.

فهرست سور قرانی، کتابها، تذکرهها، نشریات، مقالات، ادعیه و ...

- انجمن خاقان ۲۶۴، ۲۴۱
انجیل ۱۳۱
انوار الربیع سیدعلی خان کبیر ۵۲
انوار النعمانیہ سیدنعمۃ اللہ جزایری ۱۵۳
- ب**
بہجۃ المباحج ۵۲
پندنامہ یحویہ ۲۴۶
پیدایش خط و خطاطان ۲۶۲
- ت**
تاج المائر ۹۶
تاریخ اصفهان ۶۲
تاریخ ایران تالیف ملکم ۲۶۴
تاریخ قم ۴۲
تاریخ و صاف ۸
تجربۃ الاحرار و تسلیۃ الابرار ۲۶۷
تحفۃ ساسی ۲۷۵
تحفۃ سلیمانی ۱۶۱
تذکرۃ الاولیاء ۱۸۳
تذکرۃ الخاص ۱۲۰
تذکرۃ العابدین ۱۰۹
تذکرۃ القبور ۲۶۴
تذکرۃ دلگشا ۲۵۲، ۲۴۸، ۲۴۱، ۲۳۱
تذکرۃ روز روشن ۲۵۷
تذکرۃ شعراي معاصر ۲۴۱
تذکرۃ نگارستان دارا ۲۳۵
ترجمۃ احوال والہ (مقالہ) ۲۶۴
- آئینہ صفوت ۴۰
آتشکدہ آذر ۲۳۳
آثار البلاد ۱۴۳، ۱۴۴
آثار عجم ۲۶۷
آداب عباسی ۱۴۶
آل عمران و اعراف (سورہ) ۲۵
آیۃ الكرسي ۱۵۴، ۱۵۱
احیاء العلوم الدین غزالی ۱۰۳
اخلاق (کتاب) ۵۲
اخلاق محسنی-ناصری-جلالی ۱۷۱
اخلاق ناصر ۱۳۴
ادعیۃ الاسبوع ۱۱۶، ۸۶، ۲۵، ۲۴، ۲۲
ادعیۃ ہفت حصار ۹۶
اسفار ۱۴۴
اشارات رموز سلیمان ۲۹
اصول کافی ۱۳۹
اصول و فروع کافی ۱۹۱
اصول و فروع میرزا رفیعا ۱۸۵
اطلس خط ۱۱۷
التحفۃ القوامیہ ۷۸
الصحاح فی اللغۃ (صحاح جوہری) ۱۴۳
الفتح (سورہ) ۲۲
الکافیہ ابن حاجب ۲۲۱
الکواکب الدرہ فی مدح خیر البریہ ۱۷۵
المائر والاثار ۲۴۶، ۲۴۲، ۱۰۸، ۶۱، ۲۵۰، ۲۴۹

د

- دانشمندان آذربایجان ۲۷۴
 دعای احتجاب ۶۳، ۳۲، ۲۵، ۲۴، ۲۳
 ۲۲، ۱۶۷، ۶۶
 دعای اصحاب ۱۳۶
 دعای ایام هفته ۲۸
 دعای تعقیب صلوة صبح ۷۹
 دعای توسل ۲۲
 دعای جوشن صغیر ۲۲
 دعای جوشن کبیر ۱۷۱، ۱۲۸
 دعای درالاعلیٰ ۱۳
 دعای صباح ۴۰، ۳۰، ۲۴، ۲۲، ۱۹، ۱۸
 ۱۴۸، ۱۴۴، ۱۲۹، ۱۱۰، ۷۰
 ۱۷۴، ۱۵۳
 دعای عدیله ۱۶۴، ۱۶۳
 دعای علوی مصری ۲۴
 دعای کمیل ۹۴، ۴۰، ۳۱، ۲۵، ۲۲، ۲۱
 ۱۵۷، ۱۵۳، ۱۰۸
 دعای مشلول ۱۴۸، ۱۴۲، ۱۳۶
 دوازده امام خواجه نصیر ۳۰، ۲۴، ۲۳
 ۲۴۱، ۳۵
 دیوان ابن سحجن ثقفی ۲۲۰
 ده فصل خواجه نصیر ۸۶
 دیوان الجاذرة ۲۲۱، ۲۱۹
 دیوان جاسی ۱۸۲، ۱۸۱
 دیوان حافظ ۲۳۸، ۲۰۲، ۴۵
 دیوان حضرت امیر (ع) ۲۱۲، ۱۱۲، ۵۸
 دیوان ظهیرفاریابی ۲۴۳
 دیوان قطبة بن اوس ۲۱۹
 دیوان کلیم ۸۷

- ترجمه تاریخ طبری ۶۹
 تفسیر آصفی ۶۹
 تفسیر تربت جام ۷
 تفسیر خلاصة المنهج ۹
 تفسیر کاشی ۱۲
 تفسیر مجمع البیان ۱۳۵
 تکملة الاخیار ۱۹۸

ج

- جنات الخلود ۱۴۴، ۹۲، ۸۸
 جنة الوافیہ ۱۳۷
 چهل اسم دوریستی باشرح فارسی ۳۲

ح

- حبیب سیر ۲۷۲، ۲۶۹
 حدایق الحقایق ۴۱
 حدایق السحر رشید و طواط ۱۰
 حدیقة الشعراء ۲۶۴
 حدیقة سنائی ۱۵۶
 حماسه ابی الطیب بن اوس الطایبی (جزء اول)
 ۲۲۲
 حوادث الجامعه ۲۱۷
 خ
 خطبه حضرت امیر ۲۲
 خلاصة التواریخ ۲۷۰
 خلاصة الخمسه ۲۳۱
 خلاصة المكاتیب ۲۵۰
 خمسة نظامی ۱۸۷، ۱۸۲، ۴۴، ۳۷
 خواب نامه شاه طهماسب ۱۰۴
 خواص سوربخط نیریزی ۲۰

شاهنامه ۱۲۱، ۵۳، ۴۵، ۴۴، ۳۷

۱۸۷، ۱۶۲

شرح اربعین بهایی ۲۲۵

شرح اسماء قدسیه ۳۱

شرح اشعار انوری ۶۱

شرح دعای سابع صحیفه سجادیه ۲۹

شرح قانونچه جعینی ۶۸

شرح گلشن راز ۱۷۰

شرح منازل السائرین ۹۰

شفاء الاسقام در طب ۲۶۷

ص

صبح گلشن ۲۴۷، ۲۴۲

۱۸۷

صحیفه سجادیه ۶۳، ۳۱، ۳۰، ۲۲، ۲۱

۱۴۱، ۱۴۰، ۱۳۷، ۱۳۳، ۱۲۸، ۱۲۸، ۸۶

۱۵۷، ۱۵۶، ۱۵۴، ۱۴۵، ۱۴۳، ۱۴۲

۱۷۰، ۱۶۸، ۱۶۴، ۱۶۰، ۱۵۹

۱۹۳، ۱۹۲، ۱۹۰، ۱۸۷، ۱۸۵، ۱۷۳

۲۱۹، ۲۱۴، ۲۱۱

طوظ

صد کلمه حضرت امیراز رشیدالدین وطواط ۱۸۷

طرائق ۲۶۷

طرب المجالس ۱۴۹

ظفرنامه تیموری ۲۲۴

عوغ

عالم آرای عباسی ۲۵۹، ۲۵۷

عجائب المخلوقات وغرائب الموجودات

۴۷

دیوان کمال الدین اسمعیل ۵۱

دیوان ملاحسن فیض ۱۰۲

ذ

ذخیره خوارزمشاهی ۱۵۳، ۱۱۵، ۷۰، ۱۶

ر

راهنمای گنجینه قرآن ۱۹

رساله نکات القدرة ۳۲

رساله یحویه ۲۴۶

روز روشن ۲۶۱

روزنامه ایاصوفیه ۳۶

روزنامه مصور شرافت ۲۲۴

روضات الجنات فی اوصاف مدینه هرات ۲۶۹

روضه کافی ۱۳۹

ریاض الشعراء ۲۵۲، ۲۴۹

ریحان نستعلیق ۲۷۱، ۲۶۹

ز

زاد المعاد ۹۷، ۸۲، ۶۷، ۶۶، ۴۹، ۴۶

۱۵۳، ۱۴۵، ۱۳۶، ۱۲۶، ۱۱۷، ۱۱۰

۲۲۶، ۲۱۵، ۲۱۰، ۱۸۳، ۱۸۲، ۱۷۴

زبدة التواریخ بایسنغری ۴

زبدة الدعوات ۱۱۹، ۱۰۷

زیارت جامعه (جزوه) ۱۳۴

زیارت نامه امام زاده یحیی ۶۷

زینة المجالس ۱۲

سوش

سحرهلال اهلی ۲۲۹

شاه جهان نامه ۲۴۸، ۲۴۳، ۲۴۰، ۲۳۰

۲۷۰، ۲۶۹، ۲۵۹، ۲۵۸، ۲۵۰، ۲۴۹

گ

گلستان سعدی ۲۶۹، ۲۳۷، ۲۱۹

گلستان هنر ۲۵۹، ۲۵۸، ۲۵۷

۲۷۴، ۲۷۱، ۲۷۰، ۲۶۸، ۲۶۳، ۲۶۲

گلشن راز شبستری ۲۵۲

گل و بلبل قره فضلی (ترکی) ۱۶۱

گنج شایگان ۲۳۲، ۲۳۰

م

مآثر رحیمی ۲۴۹، ۲۴۸

مثنویات عطار ۳۷

مثنوی مولوی ۱۳۱، ۷۶، ۳۸، ۱۴ / ۹

۱۸۲، ۱۳۹، ۱۳۲

مثنوی یوسف وزلیخای وحشی ۲۲۹

مجالس العشاق ۵۸

مجالس المومنین ۲۱۰

مجالس النقایس ۲۷۳

مجله یادگار ۲۶۴، ۲۴۵

مجمع الفرس سررری ۱۴۴

مجمع الفصحاء ۲۶۵، ۲۴۲، ۲۴۰، ۲۳۳

مجموع خطوط عثمانیه ۲۰۸

مختلف الشیعه ۲۱۰

مرات الاصطلاح ۲۵۸

مرآة العالم ۲۵۹، ۲۵۸

مریم (سوره) ۱۷۷

مسلم السماء ۸۶

مصائب المعصومین ۴۸

مصباح الفلاح ۱۰۷

مصباح کفعمی ۱۵۹، ۸۶، ۷۰

عدة الداعی ۲۹

عنكبوت (سوره) ۱۷۷

غرر الحکم ودرر الکلم ۴

ف

فارسنامه ناصری ۲۳۳، ۲۳۲، ۲۳۱، ۲۲۹

۲۶۷، ۲۶۶

فتح نامه قسطنطنیه ۵۶

فرمان حضرت امیر به مالک اشتر ۵۱

فروغ کافی ۱۳۹

فوائد الافضلیه ۱۰۶

فیروزنامه منظوم (ترکی) ۳۶

ق

قاموس اللغة فیروزآبادی ۲۲۶

قانون ابن سینا ۳۵

قران در غالب صفحات

قرة العیون فی الامثال والحکایات ۲۲۴

قصیده برده ۲۵

قصیده برده و ترجمه فارسی منظوم آن ۲۱

قطعه ای در مدح حضرت رسول ۱۹

ک

کتاب الحشایش ۱۳۹

کتاب الشهاب ۲۱۹

کتاب گلشن ۲۳۱

کشکول بهایی ۱۷۲

کلام الملوک ۲۷۴

کلیات الشعراء ۲۶۱

کلیات سعدی ۲۵۴

کلیات کمال خجندی ۱۸

کلیله و دمنه ۷۲

کھف (سوره) ۱۰۳

ن

نامه محقق وتوقيع ورقاع ونسخ ۶

نثرالمثالی ۲۳،۲۴،۷۸

نشریه دانشکده ادبیات تبریز ۱۰۴

نشریه دانشکده الهیات تبریز ۱۸۹

نفعات الانس ۷۶

نگارستان دارا ۲۶۳

نهج البلاغه ۱۴،۱۵،۱۴،۱۹۹

و-ه-ی

واقعه (سوره) ۳۰

وصایای حضرت امیر ۲۲۳

وقفنامه فرح آباد ۲۶

وقفنامه شاه سلطان حسین صفوی ۲۷،۲۸

هدیه الخاقانیه ۸۲

یاسین (سوره) ۶۳،۱۶۵،۲۷۶

یغما (مجله) ۷۵

مصباح متعجد ۳۷

مفاتیح الاعجاز ۱۷۰

مفاتیح الجناة ۷۲

مفاتیح النجاة ۷۲

مکاتبات ورسالات ظهوری با آقا حسین خوانساری

در خصوص منع استعمال شراب

۲۶۵

سناجات حضرت امیر ۳۸

سناجات خمسة عشر ۱۴،۲۲،۱۵۲

سناجات خواجه عبدالله انصاری ۶۶

منتخب الاعمال ۱۴۶

منتخب الدعوات ۱۶۱

منتخب تورية ۱۹۷

منتظم ناصری ۲۶۵

منهاج العابدین غزالی ۲۶۵

منهج الصادقین ۹

فہرست اعلام

الف	
ابراہیم (= کمالی) ۱۲۳، ۴۴	آثار (= محمد شفیع ارسنجانی) ۳
ابراہیم ۲۲۹	آذربایجان ۴۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۶
ابراہیم ادھم ۱۱۰	۲۴۵، ۲۷۵
ابراہیم الردوسی ۳	آرام (تخلص پریم ناتھہ-رای) ۲۲۹، ۲۴۸
ابراہیم بن عبداللہ (پدراسعد ابن المعالی)	آستان قدس رضوی - مشہد ۷۹
۳۵	آستانہ حضرت معصومہ قم ۱۱۸
ابراہیم بن کاظم گورانی ۵	آشوب ۲۲۹
ابراہیم بن محمد ۲۳۰	آصف الدولہ ۲۴۹
ابراہیم تبریزی-سیرزا (= رفعتی) ۲۲۹	آقابابا (= عبداللہ) ۳
ابراہیم حاجی عبدالجلیل شیروانی ۴	آقا بابا (فرزند آخوند سلا علی رضا) ۲۲۹
ابراہیم حسن ۱۷	آقاخان - سیرزا (= پرتو) ۳، ۶۲، ۱۰۸، ۱۱۶
ابراہیم خان ۱۳۰	آقاخان - سیرزا (صدر اعظم) ۱۴۸
ابراہیم ددہ ۳، ۲۰، ۱	آقاخان - سیرزا (وزیر لشکر) ۲۰
ابراہیم (= سلطان ابراہیم - سیرزا) ۲۷۱	آقا صاحب جمع (پسر امین السلطان) ۱۳
ابراہیم سلطان بن شاہرخ بن تیمورگورکان	آق قویونلو ۲۵۸، ۲۷۴، ۲۷۵
۳، ۴، ۳۸	آگاہ قاجار (= اردشیر سیرزای رکن الدولہ) ۲۲۹
ابراہیم قمی ۶۹، ۱۸۱	آل عبا ۴۹، ۱۰۲، ۱۶۲
ابراہیم کارلاونی - حاج ۸۲	آل مظفر ۲۲۳، ۲۲۹
ابراہیم کرمانشاہی ۴	آناضول ۵۴
ابراہیم (مصری) ۵	ابا عبداللہ الحسین ۱۶۹
ابراہیم معتمد السلطنہ ۲۳۰	ابا قاجان ۱۱۲
ابراہیم (= سیرزا آقا) ۲۲۹	ابراہیم ۳
ابراہیم نامق ۲۰۷، ۲۰۸	ابراہیم (= دائمی) ۳، ۵۶

- ابن الساوجی ۱۶۰
 ابن الشیخ (= حمد الله بن مصطفی دده) ۵۰۵۴
 ابن بواب ۲۲۵
 ابن حسین شریفی ۵
 ابن ساوجی (= محمد بن سعد) ۵
 ابن سعدی ۵
 ابن مقله ۵
 ابوالبرکات خان ۲۳۰
 ابوالحسن خان - میرزا (مشیر الملک) ۱۱۷
 ابوالحسن خوشنویس ۲۳۲
 ابوالحسن - سید ۶۷
 ابوالحسن طباطبائی ۷
 ابوالحسن طهرانی ۲۳۰
 ابوالحسن عسبلی ۷
 ابوالحسن فسائی - خواجه ۲۵۳
 ابوالحسن کرمانی - حاج میرزا ۲۳۰
 ابوالحق - شیخ ۲۲۴
 ابوالحمد ۲۳
 ابوالعز ۱۱۵
 ابوالعز عمر ۷۸
 ابوالفتح بهرام ابن شاه صفوی ۲۲۶
 ابوالفتح (پدر محمود شیرازی) ۲۰۱
 ابوالفتح تبریزی ۸
 ابوالفتح خان شیرازی ۲۳۱
 ابوالفتح محمود... کردی ۸
 ابوالفتح سنوچهرخان بیگلریکی ۱۳۹
 ابوالفتح - میرزا (پدر میرزا سید احمد شیرازی)
 ۲۴۰
 ابوالفتوح رازی - شیخ ۲۳۵
- ابوالفتوح رازی (مزار شیخ) ۴۰
 ابوالفضل ساوجی - میرزا ۹۲، ۱۵۲
 ابوالفضل عبدالرزاق احمد (معروف به ابن -
 الفوطی) ۲۱۷
 ابوالقاسم (فرزند علی رضا) ۸
 ابوالقاسم ۸
 ابوالقاسم ۹
 ابوالقاسم (= فرهنگ) ۱۲۰
 ابوالقاسم ۲۳۲
 ابوالقاسم اصفهانی ۸، ۹، ۱۲۳، ۱۲۹، ۲۳۲
 ابوالقاسم الحسینی ۲۳۲
 ابوالقاسم انجوی شیرازی - سید ۲۳۲، ۲۳۳
 ابوالقاسم جشوی ۹
 ابوالقاسم - حاج ۱۴۸، ۱۴۱، ۱۲۶
 ابوالقاسم - حاج ۱۸۸، ۱۸۱، ۱۴۹
 ابوالقاسم - سید ۸
 ابوالقاسم شیرازی ۱۰
 ابوالقاسم طهرانی (متخلص به آشوب) ۲۲۹، ۲۳۲
 ابوالقاسم علی ۱۰
 ابوالقاسم فرهنگ ۱۰
 ابوالقاسم قائم مقام فراهانی - میرزا
 ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵
 ابوالقاسم کاشی - سید ۲۳۷
 ابوالقاسم مصحح مشهدی ۲۳۷
 ابوالقاسم موسوی - سید ۲۳۷، ۲۳۸
 ابوالقاسم - میرزا ۸۷
 ابوالقاسم نیریزی ۱۱
 ابوالمحاسن ۱۶۰
 ابوالمعانی - سید ۲۳۸

- ابوالمکارم بن علی مرشدی ۱۱
 ابوبکر ۹۱،۲۰۷
 ابوبکر پاشا ۳۵
 ابوتراب خان پسر حاج میرزا باقرکاشانی ۲۳۰
 ابوجامع بورسہ ۳۹،۴۸،۵۰،۵۶،۶۰
 ۷۳،۷۵،۹۲،۱۰۱،۱۰۲،۱۴۷،۱۷۴،۲۰۷
 ۲۱۱،۲۱۵
 ابوحمزہ ۲۳۹
 ابوسعید امامی ۷
 ابوسعید (سلطان ابوسعید) ۱۴،۳۸،۲۳۳
 ابوطالب جناب-میرزا ۲۳۱
 ابوطالب خطیب قمی حسینی ۷
 ابوطالب مدرسی ہمدانی ۷
 ابوطالب نواب شیرازی-میرزا (متخلص بہ
 بسمل) ۲۳۱
 ابوطالب نیریزی-سید ۷
 ابو عبداللہ محمد بن عباس تمیمی ۲۱۹
 ابوعلی حاتمی ۱۲۴
 ابوعلی محمد بن علی بن حسین بن سقلہ
 فارسی ۵
 ابولیت ستاران ۱۱
 ابو محمد خان سرعشی ۱۱
 ابو محمد عبدالقیوم بن محمد بن کرمانشاہ
 تبریزی ۹۷
 ابو محمد-میرزا ۲۳۸
 ابویوسف ۱۱
 ابی اسحق شیخ ۲۲۴
- ابی الفتوح الموسوی الحسینی الشہرستانی ۱۴۰
 ابی النصر قایتبای ۱۹،۱۷۵
 ابی طاہر محمد ۱۶۰
 ابیورد ۲۴۸
 اتحادیہ (مجموعہ علی اتحادیہ) ۶۲
 اتقانی ۱۱
 احتشام ۱۸۳،۲۶۵
 احتشام السادات (گلستانہ سید علی اکبر)
 ۲۳۸
 احسان اللہ ممتاز ۲۴۷
 احمد ۵۶
 احمد ۱۲۲،۱۲۳
 احمد آشتیانی-میرزا ۲۳۸
 احمد اردستانی-سید ۱۱،۱۲،۷۵
 احمد اصفہانی-میرزا ۱۹۶
 احمد انجوی-سید ۲۳۸
 احمد ایزدی ۱۲،۶۹
 احمد بروجردی ۲۳۹
 احمد بن خلیل (مزار) ۲۱۷
 احمد بن سلطان فخرالدین تبریزی ۳۱
 احمد بن عبدالرحمن بن ابی القاسم الجشوی
 (= ابوالقاسم جشوی) ۹
 احمد بن عبداللہ حجازی ۱۳
 احمد بن کاظم آزاد ۱۲
 احمد بن محمد تبریزی ۴۶
 احمد بن محمد ہاشم اصفہانی ۱۲
 احمد بن نعمۃ اللہ ۱۹
 احمد بیگ نور کمال ۲۷۱
 احمد تبریزی ۱۲،۱۳

احمد گرجی متخلص به اختر ۲۴۰
 احمد گنجه ای ۱۱
 احمد محسنی ۱۹
 احمد شهدی سید ۱۰۳، ۵۸، ۳۳، ۵۳، ۸۰
 ۲۶۶، ۲۰۴، ۱۸۸، ۱۳۵، ۱۰۹
 احمد مشیرالسلطنه - میرزا ۲۴۱
 احمد - میرزا ۲۶۰، ۲۵۹، ۱۹۵، ۱۳۴
 احمد نائی لی گالاتی ۱۹
 احمد نیریزی - میرزا ۶۱، ۶۰، ۲۹، ۱۹
 ۱۴۹، ۱۰۳، ۹۱، ۹۰، ۶۸، ۶۶، ۶۵، ۶۳
 ۲۴۱، ۱۹۶، ۱۹۴، ۱۵۲
 احمد وقار (فرزند وصال شیرازی) ۳۲، ۳۱
 ۱۶۶
 اختر ۲۶۴، ۲۴۱
 اخگر ۲۴۱
 اختیار منشی - خواجه ۲۷۰، ۲۵۹
 ادریس بن ابوالمنوک ۳۳
 ادهم منشی - مولانا ۲۵۷
 ارجمند - میرزا ۲۴۱
 اردبیل ۲۷۰
 اردشیر میرزا - آگاه ۲۴۲
 ارسطو ۲۴۲، ۳۳
 ارض اقدس (= مشهد) ۲۳۹، ۱۴۹
 ارگ تبریز ۲۴۴
 ارغون بن عبدالله
 ارغون کاملی ۳۳
 ارنگ بنارس ۲۶۵
 ارونه ۲۱۰
 استاجلو - سلطان ۲۴۸

احمد حافظ شیرازی - نظام الدین ۱۷
 احمد خان - آقامیرزا ۶۸
 احمد خان ... محمد خان ۷۸
 احمد خان ثانی سلطان ۱۰۰
 احمد خان - سلطانی ۱۳۷
 احمد خوانساری ۱۴
 احمد خوئی (میرزا) ۱۳
 احمد (درویش احمد) ۱۴، ۵۶
 احمد رومی ۱۴، ۲۲۳
 احمد سراج ۴۰
 احمد سلیمانیه ای - میرزا ۲۳۹
 احمد سهروردی ۱۶، ۹۷، ۱۵، ۱۴
 احمد - سید ۱۲۲
 احمد سیری - خان ۵۵
 احمد شا کرالصبری افندی ۱۱۰، ۷۵، ۱۶
 احمد شاملو ۲۳۹، ۱۶
 احمد شاه ۹۵
 احمد شریف ۲۳۹
 احمد شریف یزدی ۱۶، ۱۷
 احمد شفیق (یا محمد شفیق؟) ۱۷
 احمد شیرازی - میرزا سید ۲۴۱، ۲۴۰
 احمد طباطبائی ۲۴۰
 احمد عارف ۱۷۳، ۱۶۸، ۱۷
 احمد علی خان عبرت ۲۴۰
 احمد علی شاه قاجار ۱۳۳
 احمد عمر - میرزا ۱۹
 احمد قاضی - میرزا (= قاضی احمد) ۲۷۱/۲۴۰
 احمد قربی - سید ۱۷
 احمد قره حصاری ۱۷، ۱۸، ۳۴
 احمد کاتب - فخرالدین ۱۸
 احمد کاشانی - میرزا ۲۴۰
 احمد کامل - حاج ۱۹

- استرآباد ۲۴۲
 اسحق شیرازی-میرزا (شمس المعالی) ۲۴۲
 اسدالله اصفهانی ۳۴
 اسدالله بن محمد کاشانی ۳۴
 اسدالله بن محمد ابراهیم قزوینی ۳۴
 اسدالله شیرازی ۲۰
 اسدالله قزوینی ۳۴
 اسدالله کرمانی-سید ۱۷، ۱۸، ۳۴
 اسدالله مذهب شهدی-میرزا ۱۱۵
 اسدالله سرعشی حسینی ۳۴
 اسعد بن ابی المعالی ۳۵
 اسفرجانی (مجموعه) ۹، ۳۷، ۴۷، ۴۸، ۱۷۰
 اسکدار ۵۴
 اسکندر-حاج ۳۵
 اسلامبول ۵۴، ۹۲، ۱۰۱، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۶۳
 اسمعیل ۳۵
 اسمعیل (= کل احمد پاشا) ۱۲۳، ۲۰۸
 اسمعیل (استاد) ۶۰
 اسمعیل اصفهانی میرزا ۲۴۲
 اسمعیل انجوی ۲۴۲
 اسمعیل بغدادی ۳۵
 اسمعیل بن حیدر (شاه صفوی) ۳۵
 اسمعیل بن علی ۳۶، ۳۷
 اسمعیل بن محمد علی ۳۷
 اسمعیل بن موسی الحمیرا بن النجفی ۳۷
 اسمعیل بن یوسف ۳۷
 اسمعیل حسینی ۳۷
 اسمعیل خادم (پدر محمد رضا شهدی) ۱۶۰
 اسمعیل خان-میرزا (دبیر الممالک) ۲۴۲
 اسمعیل دزفولی (شیخ المشایخ) ۳۶، ۷۵
 اسمعیل راغب ۲۰۷
 اسمعیل روزا ۲۰۸
 اسمعیل زهدی ۳۶، ۲۰۶، ۲۰۹
 اسمعیل-سید، ابن جعفر ۳۵
 اسمعیل (شاه اسمعیل) ۱۹، ۳۸، ۸۵
 ۱۲۳، ۲۰۲، ۲۰۴، ۲۱۵
 اسمعیل (شاه اسمعیل ثانی) ۲۵۹، ۲۶۲
 اسمعیل شیرازی-میرزا ۳۶، ۶۲
 اسمعیل مجدالادباء-میرزا ۲۴۲
 اسمعیل محاسب ۳۷
 اسمعیل (معروف به حافظ قرآن) ۳۵
 اسمعیل نصرآبادی-میرزا ۲۴۳
 اشرف ۱۱۷
 اشرف الکتاب ۶۲
 اشرف الملک (زین العابدین اصفهانی) ۶۱
 اشرف بن عبدالله طباطبائی ۳۷، ۳۸
 اشرف خان ۲۴۳، ۲۵۸
 اشرف (زین العابدین اصفهانی) ۶۴
 اشرف (= سید محمد) ۳۸
 اشرف (عبدالعلی یزدی) ۳۸
 اصفهان ۹، ۱۹، ۲۰ تا ۳۱، ۶۳، ۸۱، ۸۲
 ۸۳، ۸۷، ۹۱، ۹۳، ۱۰۸، ۱۲۰، ۱۲۳، ۱۲۷
 ۱۲۹، ۱۳۷، ۱۴۸، ۱۵۸، ۱۹۲، ۱۹۲، ۲۱۱
 ۲۲۵، ۲۲۹، ۲۳۱، ۲۳۴، ۲۳۸، ۲۴۰، ۲۵۱
 ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۷۴
 اصلان خان ۲۱
 اظهر ۳۸، ۴۵، ۷۹
 اعتضاد السلطنه ۱۳۴، ۱۴۶
 اعتضادی (مجموعه افخم السلطنه اعتضادی)
 ۴۸، ۱۴۶، ۱۷۱، ۱۷۶، ۱۷۹
 اعتماد الممالک ۶۸

- امیرالکتاب ۲۳۹
 امیرالکتاب (= عبدالمجید ملک الکلامی) ۲۴۳
 امیرالکتاب (مجموعه امیرالکتاب) ۲۸
 ۹۸، ۱۶۴، ۱۶۹، ۱۹۵، ۱۹۹
 امیرالکتاب ملک الکلامی ۴۰
 امیرچوپان سلدوز ۸۰، ۲۲۳
 امیر (حضرت امیر = علی بن ایطالب علیه السلام)
 ۳۷، ۷۸، ۱۱۷، ۱۲۴، ۱۲۶، ۱۶۸
 ۲۰۵
 امیرشاه میرزای طباطبائی ۱۲۱
 امیر شیخ ثانی (= حبیب الله کرمانی) ۴۰، ۴۷
 امیر غیب بیک ۲۱۸، ۲۲۴
 امیرنظام حسنعلی خان گروسی ۲۴۴، ۲۴۵
 ۲۴۶
 امین الدوله (حاج میرزا علی خان) ۲۴۵، ۲۴۶
 امین الدین فتح الله کاشانی ۴۰، ۱۱۹
 امین السلطان (میرزا علی اصغر خان) ۱۳/ ۵۹
 ۲۴۵، ۲۴۶
 امین مشهدی - میرزا سید ۲۴۶
 امینی (مجموعه امیرقلی امینی) ۸۹
 انارجان (قریه) ۱۰۳
 انجمن تربیت بدنی ۱۷۷
 انجوی (= ابوالفتح) ۲۴۷
 انجوی (= ابوالقاسم) ۲۴۷
 انجوی (= احمد) ۲۴۷
 انجوی (= محمد اسمعیل) ۲۴۷

- افخمی - مهدی ۳۴
 افشاریه ۲۴۴
 افصحی (= روح الله) ۳۹
 افغان ۲۳۱
 اقبال (شکسته نویسنده قرن ۱۳) ۲۴۳
 اقبال عباس ۲۴۵، ۲۶۴
 اکبرشاه ۲۵۹
 اکبرعلی ۲۶۹
 اکرمی (= ضیاء الدین محمد قزوینی) ۳۹
 آگه (= علی اشرف شیرازی) ۲۲۹
 الجایتو ۱۴
 القاهر بالله ۶
 الله ویردی خان ۱۷۸
 الماس ۳۹
 المستعصم بالله ۲۱۷، ۲۱۹، ۲۲۱
 المقتدر بالله عباسی ۶
 الیاس شکری ۳۹
 اساسیه ۵۴
 ام السلّمه دختر فتحعلی شاه ۳۹، ۴۰
 امام الدین خلیفه ۲۴۳
 امامزاده اسمعیل در اصفهان ۸۹، ۱۱۴
 ۱۵۸
 امامزاده حمزه ۴۰
 امامزاده سلطان ابراهیم در قوچان ۴۱
 امامزاده یحیی ۶۷
 امامی (= شیخ محمد) ۳۹
 امرالله خلیفه ۲۴۳
 امرالله میر قیاسطونی ۳۹
 اسروالقیس ۹۵
 امیر افندی زاده ۴۰

- انگلیس ۲۴۴،۲۴۵
اورنگ زیب ۲۵۰
اولجاتیو ۸۰
اویس (سلطان اویس جلایر) ۱۲۴
ایاصوفیہ ۳۹،۵۶،۱۵۴،۲۲۱،۲۲۲
ایتالیا ۲۴۵
ایران ۴۲،۶۰،۲۴۰،۲۴۱،۲۴۴،۲۵۴
۲۵۹،۲۷۱
ایزدی ۴۰
ایوب بن حکیم نورمحمد ۲۴۷
ایوب خان طیب-دکتر ۲۴۷
ایوب صدقی ۴۰
- ب**
- بابا انجوی-میرزا ۱۲۵
باباخان مستوفی قوچانی ۲۴۷
بابا محمد ۱۲۵
بابا خوشمردان-سید ۴۰
بابا (=محمد-سیر) ۲۴۷
بابا (=مرتضی قلی) ۲۴۷
باباستوفی آشتیانی-میرزا ۲۴۷
بارانی ۸۷،۱۹۲
بازارچہ بلند در اصفهان ۹۰
باغ سعادت آباد اصفهان ۲۵۳
باقر-آقا ۱۲۱
باقرعلی خان لکنهوئی ۲۴۷
باقی (=عبدالباقی تبریزی) ۴۰
باقی محمد بخارائی ۴۱
بایزید (سلطان) ۱۷/ ۵۴،۹۷
- بایسنغر ۳،۴،۱۵،۱۶،۳۳،۴۱،۴۲،۴۵
بایقرا-طهماسب ۴۷،۶۵،۷۱،۷۲،۷۴
۸۳،۸۵،۹۷،۱۲۲،۱۲۳،۱۶۱
۱۷۲، ۱۸۸، ۲۲۳، ۲۰۴، ۲۷۲
بخارا ۵۴
بدایع نگار ۲۷۰
بدیع الزمان میرزا (شاهزادہ) ۲۷۱
برلن ۲۴۵
برهان پور ۲۴۹
بزرگ ذوفی-آقا ۲۴۸
بزرگ قائم مقام ۲۲۳، ۲۳۴، ۲۴۸
بزرگ مستوفی-آقاسیرزا ۱۱۷
بسمل ۲۳۲، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۸، ۲۵۲
بشیرآغا ۲۰۸
بصاری (=علی بن فتح اللہ معدانی اصفہانی)
۱۱۳
بصیرالملک ۲۶۰
بغداد ۵،۶،۱۴،۳۳،۲۰۳، ۲۱۲، ۲۱۷، ۲۴۴
بقاء (=سید محمد شرف المعالی) ۱۱۶، ۱۳۳
بقعہ امیرسلطان ۵۹، ۷۰، ۲۰۷، ۲۱۱
بقعہ سولوی در قونیه ۸، ۱۳، ۳۷، ۱۰۲، ۲۰۵
۲۱۱، ۲۱۸
بکر ۲۶۲
بلبانکوه ۸۰
بلژیک ۲۴۵
بلند اقبال (=رضی شیرازی-میرزا سید) ۲۴۸
بلوچستان ۲۴۵
بمبئی ۲۶۶
بنده (=محمد رضی-رضی تبریزی-میرزا) ۲۴۸
بنگالہ ۲۶۱

ت

تاج السلیمانی ۲۶۲،۲۷۵
 تاجی ۴۳
 تاس خاتون ۲۲۴
 تبریز ۷۱،۸۰،۱۰۳،۱۲۴،۱۶۳،۲۳۳
 ۲۳۵،۲۴۰،۲۴۵،۲۶۶،۲۶۸،۲۷۳
 تجلی ۴۳،۲۴۸
 تخت پولاد اصفهان ۱۴۴،۲۵۳
 ترکستان ۲۴۵
 ترکمان و تکلو (جنگ) ۲۷۰
 ترکیه ۵۴
 تزار ۲۳۴
 تزینی (= حسن بن مصطفی) ۴۳،۴۹
 تفصل حسین خان ۲۴۹
 تقوی (مجموعه حاج سید نصرالله) ۷،۲۷
 ۳۱،۳۴،۳۹،۴۸،۵۴،۶۳،۶۴،۶۹،۹۴
 ۱۰۴،۱۲۷،۱۲۹،۱۳۷،۱۳۸،۱۵۵،۱۷۳
 ۱۷۴،۱۷۶،۱۸۱،۱۹۰،۱۹۲،۱۹۳،۲۳۷
 ۲۴۶،۲۴۸
 تقی خان مجد الملک - سیرزا ۲۴۹
 تقی شهیدزاده ۱۱۴
 تقی شیرازی ۲۷۱
 تقی معرف (تقی بن آقا ملک معرف اصفهانی)
 ۱،۲۴۹
 تکیه الهیه ۲۶۴
 تکیه میرفندرسکی ۲۵۳
 تمدن الملک سجادی ۱۷۱
 تواقتمور شهابی ساوی ۴۳
 توران ۴۲
 تولی خان ۱۱۲

بنیاد تبریزی ۷۹

بواب ۱۳۲

بورسه ۱۰۷،۲۱۱

بهاء الدین حسین منشی - مولانا ۴۲،۲۶۲

بهاء الدین عاملی ۲۴۸

بهبهانی ۲۳۲

بهرام میرزا ۳۸،۴۴،۴۵،۹۲،۱۱۹

۱۵۶،۱۸۳

بهراسی ۱۳۸

بهروز محمدخان ۲۱۸

بهزاد سیرزا ۲۱۴

بیات سوسی (مجموعه) ۹،۲۷۰

بیان السلطنه ۶۸،۸۶

بیانی - ملکه ۱۳۴،۲۷۴

بیانی - مهدی ۲۲۶

بیک - سیرزا (پدر نورالدین محمد رازی) ۱۵۶

۲۱۴

بیگدلی ۴۲

بیگدلی (= عبدالرشید) ۲۴۸

بیگم ابن حکیم نظامی الدین ایلچی ۱۸۶

پ

پاریس ۲۴۴،۲۴۵

پرگنات ۲۶۵

پرویز (شاهزاده) ۲۴۹

پریم ناتیه - رای ۲۲۹،۲۴۸

پیرافندی (سید) ۸۹

پیرامون - موسی خان (آقامیرزا) ۲۲۲

پیرنور اصفهانی ۴۳

پیروز - د کتر (مجموعه) ۱۷۸

پیشوا (= شفیعا = محمد شفیع) ۲۴۸

- تویسرکان ۲۴۵
تهران ۳۰۶۷، ۱۰۹، ۲۲۹، ۲۳۲، ۲۳۳
۲۳۴، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۱، ۲۴۶
۲۶۱، ۲۶۸، ۲۷۴
- تیموریه ۲۴۴
- ث
- پرتو ۱۰۸، ۱۳۳
- ج
- جابری انصاری ۶۲
جاسی ۲۰۲
جان محمد شیروانی ۲۵۳
جبلی (= حسین) ۴۸
جزایری (دکتر) ۱۴۴، ۱۷۹
جزایری (= حسن بن مصطفی) ۴۳، ۴۹
جعفر اهری ۴۴
جعفر تبریزی (= جعفر بایسنغری) ۳۸، ۴۴، ۴۵
۴۶، ۲۰۳
جعفر خان یمین الممالک - سیرزا ۲۴۹
جعفر (خطاط) ۷۹
جعفر - محتشم اصفهانی ۴۳
جعفر منجم تبریزی - سیرزا ۲۴۹
جعفر - سیرزا ۲۴۹
جعفر یزدی - حاج ۴۶
جلال الدین آماسی ۷۸
جلال الدین زواره ای - میرمتخلص به وحشت ۲۵۰
جلال الدین (= سید محمد مجد الاشراف) ۲۵۰
جلال الدین شیخ ۱۹۱
جلال الدین علی حافظ مبرزواری غباری ۴۶
- جلال الدین (= غازی) ۱۱۶
جلال الدین محمود ۴۶، ۲۰۰
جلال الدین یوسف ۲۵۰
جمال الدین آماسی ۵۴
جمال الدین (ابن محمد رضا) ۴۸
جمال الدین حسین ۱۱۹
جمال الدین حسینی فخار ۵۲
جمال الدین شیرازی ۴۶
جمال الدین محمد خفزی ۱۰۳
جمال الدین یاقوت مستعصمی ۱۲۸
جمالی (= پیریحیی) ۴۷
جمالی (= تجلی = خاوری) ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰
جمشید آقا پسر عباس آقا یوزباشی سوار مهاجر ۲۰۰
جوینی (خاندان) ۲۱۷
جهان (= شاه جهان) ۲۵۸، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۲
جهانشاهی ۱۳۵، ۱۵۲
جهانگیر شاه ۲۴۹، ۲۵۹
جهانگیر میرزا ۱۴۳
- ج
- چاوشی زاده (= علی) ۴۷
چذربهان برهمن، منشی ۲۵۰
چمشیر (= حافظ) ۴۷
چنگیزخان ۱۱۲
چهل ستون اصفهان (ایوان آئینه) ۷۴
چهل ستون اصفهان (عمارت) ۷، ۷۴، ۱۴۰
۲۰۹
چین ۲۱۶

ح

حسن بن محمود السالم ۴۹
 حسن بن مصطفیٰ ۴۹، ۷۳، ۱۲۲
 حسن بن نصرالله قاری ۵۰
 حسن بن ولی ۵۰
 حسن تفتی-میرزا ۲۵۱
 حسن چلپی ۱۷
 حسن حداد (= محمدحسن اصفهانی حداد)
 ۱۴۷
 حسن حسنی ۴۸
 حسن خان ۲۶۸
 حسن خان دبیر مخصوص-میرزا ۲۵۱
 حسن خوانساری ۴۸، ۴۹
 حسن رضا- حاج سید ۴۹
 حسن زرین قلم ۲۵۱
 حسن شریف ۲۵۱
 حسن (شکسته نویس گمنام) ۲۵۱
 حسن شیرازی (= حافظ = غیاث الدین) ۴۹
 حسن ظریف-میرزا ۲۵۱
 حسن (ع) امام ۹۱
 حسن عسکری-سید ۱۱۹
 حسنعلی ۴۹
 حسنعلی خان ۱۱۷
 حسنعلی خان گروسی (= امیرنظام) ۲۲۲
 ۲۵۲
 حسن قاری (درویش) ۲۰۶
 حسن قزوینی (درویش) ۲۵۲
 حسن کرمانی-میرزا (متخلص به مفید) ۲۵۲
 حسن گلپایگانی ۴۹
 حسن مستوفی الممالک میرزا ۲۴۷
 حسن میرزا ۸۷

حافظ ۲۷۰
 حافظ ابرو (سعدالدین لطفالله هروی) ۴
 حافظ تحسین ۲۰۸
 حافظ رومی ۴۷
 حافظ شیرازی ۴۷، ۲۳۸
 حافظ (= محمدباقر) ۴۷
 حافظ هروی ۴۷
 حالتی لاهیجی ۲۵۰
 حبیب الله ۴
 حبیب الله الحسینی ۱۱۵
 حبیب الله بن محیی (امیر شیخ الکرمانی) ۴۷
 حبیب الله کاتب ۴۷
 حبیب الله همدانی-میرزا ۲۵۰
 حبیب-شیخ ۲۱۷
 حبیب-میرزا ۲۵۷، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۷۱
 حجاز ۱۴۹
 حسابی-امیر (امیر حساسی؟) ۹۱، ۱۸۷
 حسام الدین حیدرخان-میرزا ۲۷۰
 حسام الدین خلیفه ۵۴
 حسام الدین زرین قلم ۴۸
 حسام السلطنه (= سلطان مراد میرزا) ۳۱
 ۳۲، ۱۳۱، ۱۷۶
 حسن ۲۰۷
 حسن اسکداری ۴۸
 حسن اصفهانی-حاج میرزا ۲۵۱
 حسن الحکیم الحافظ الیزدی-الحاج ۱۹۹
 حسن بن ابراهیم ۴۸
 حسن بن محمد ابراهیم ۱۲۷

- حسین محمد تبریزی ۵۲
 حسین (مقبره شاه سلطان حسین) ۷
 حسین ملا (پدر حسن گلپایگانی) ۴۹
 حسین میرزا سلطان ۹۳
 حسین همت شیرازی علاءالدین ۵۱
 حسینی حافظ ۸۳
 حسینی (سرہنگ) ۳۱
 حکمت - امیر ۷۰
 حکیم ۵۳
 حکیم (= علی محمد) ۵۳
 حکیم میرزا ۲۷۰
 حلمی (= مصطفیٰ) ۵۳
 حمدالله ۲۰۶
 حمدالله آماسی - شیخ ۱۷
 حمدالله ابن شیخ ۵۷۵
 حمدالله بن قوم الدین ۵۳
 حمدالله بن مصطفیٰ دده ۵۴
 حمدالله لباسانی ۵۳
 حمزه میرزا ۲۶۲، ۲۷۰
 حیدرآباد ۸۷، ۲۴۹
 حیدر (پدر محمد تقی شوشتری) ۱۴۳
 حیدر علی ۵۴
 حیدر گنده نویس - سید ۸۰
 حیدر - مولانا ۲۷۱
 خ
 خاتم بیگ - میرزا ۲۵۰
 خان بالغ (کاغذ) ۱۹
 خانلر میرزا ۱۲
 خدا (= سید محمد) ۵۵
 خدا (= محمد حسین اصفہانی) ۵۵
 خراسان ۱۴۶، ۶۶، ۸۰، ۱۴۹، ۲۴۲، ۲۶۲
- حسن - میرزا (وزیر عباس میرزا نایب السلطنہ)
 ۲۳۳
 حسن یمینی (سید) ۵۰، ۷۳
 حسین ۲۰۷
 حسین ابن محمد شریف حاکم ۵۳، ۹۵
 حسین ارسنجانی ابن عسکر ۵۰
 حسین الحافظ الهروی (کمال الدین) ۵۳
 حسین الحسینی ۷
 حسین الدین خان ۵۰
 حسین (امام حسین علیہ السلام) ۵۷
 حسین بن رمضان ۵۱
 حسین بن علی بن محمد الطیب ۵۱
 حسین بن علی (ع) ۱۰۴
 حسین بن محمد تقی ۵۲
 حسین چلبی ۱۷
 حسین حافظ هروی ۵۱، ۱۲۳
 حسین حبلی ۵۰
 حسین خفاف زاده ۵۰
 حسین رفعتی آق حصار ۵۰
 حسین (شاه سلطان حسین صفوی) ۲۰، ۲۶
 ۳۰، ۹۰، ۱۱۴، ۱۴۸، ۱۸۶، ۱۸۹
 ۲۱۳، ۲۳۱
 حسین (ع) ۹۱، ۱۱۲
 حسین عطار زاده ۵۱
 حسینعلی میرزا ۲۶۲
 حسینعلی میرزا فرمانفرما (رکن الدولہ) فرزند
 فتحعلیشاہ ۱۴۶
 حسین فخار ۵۱، ۵۲
 حسین قلی ۲۱۶
 حسین گلپایگانی ۵۱

دمشق خواجه ۸۰
 دوست محمد ۵۸
 دوست محمد بن سلیمان هروی ۵۸
 دولت‌شاه ۲۴۳
 دهلی ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۱
 دیسفوریدوس ۱۳۹
 دیوان بیگی مؤلف حدیقه الشعراء ۲۶۴
 ذهنی (= صوفی زاده) ۵۸
 ر
 راستکار-فخری ۹۳
 راسم ۵۹
 راشد ۵۹
 راغب (= اسمعیل) ۵۹
 راقم مصطفی ۵۹
 رای پریم ناتھه ۲۴۳
 رباط قرجه مصطفی پاشا ۱۰۰
 رجایی ۵۹
 رجب خلیفه ۵۴
 رجب علی ۱۴۵
 رجبعلی شهدی ۵۹
 رحمت علی شاه ۲۳۰، ۲۶۷
 رستم ۲۰۹
 رستم آق قویونلو ۲۶۲، ۲۶۳
 رستم بیک ۲۷۲
 رستم خان بیگلریگلی آذربایجان ۱۸۹
 رشت ۴
 رشدی ۵۹
 رشیدخان بیگدلی ۲۴۱
 رشید وطواط ۱۰
 رضای اصفهانی (میرزا) ۶۰

خزینہ طوپ قاپوسرا در غالب صفحات
 خسروخان والی زاده گرجستان ۱۴۸
 خطیب زاده (= ابراهیم) ۵۵
 خطیب قمی (= ابی طالب حسینی) ۵۵
 خفاف زاده (= حسین) ۵۵
 خلوصی ۵۵
 خلیل افندی-حاج ۲۰۱
 خلیل کاتب سرای ۵۵
 خواجه جان ۲۵۸
 خواجه زاده (= حسین) ۵۵
 خواجه زاده (= محمد) ۵۵
 خواند میر ۲۵۹
 خورشید کلاه (بنت علینقی) ۵۵
 خوزستان ۲۴۲
 خوشحال (= عبدالله) ۵۵
 خوشمردان (= بابا) ۵۶
 خوشنویس اصفهانی (میرزا غلامعلی) ۵۶
 خوبی (دکتر) ۲۱، ۱۸۵
 خیرالدین مرعشی ۵۴
 خیری ۵۶
 د-ذ
 دائمی (= ابراهیم) ۵۶
 دارتاشکند ۴۱
 دانشگاه اسلامبول در غالب صفحات
 دانشگاه توپین گن آلمان غربی ۸۴
 دانشگاه تهران ۵۸
 دده ابراهیم ۱۰۲
 درایت خان ۲۶۹
 درجزین ۲۰۳، ۲۶۲
 دکن ۸۱، ۲۶۱

- زمان-آقا ۱۸۲
 زمان اصفہانی ۸۱
 زندیہ ۲۴۱، ۲۴۴
 زہدی (- اسمعیل) ۶۱
 زید بن علی بن حسین ۲۳۸
 زینا شیرازی ۶۱
 زین الدین علی الصفوی-اسیر ۸۵
 زین الدین یزدی ۶۱
 زین العابدین اصفہانی ۶۵، ۱۰۹ تا ۶۱
 ۱۰۵، ۱۷۷، ۲۶۰
 زین العابدین بن حاج میرزا محمدرضا ۶۵
 زین العابدین جرجانی ۶۵
 زین العابدین حسینی ۶۵
 زین العابدین خوانساری ۶۵، ۶۶
 زین العابدین (خوشنویسان مختلف) ۲۳
 ۶۱، ۶۸، ۸۸
 زین العابدین (- علی بن الحسین حسنی حسینی)
 ۶۸
 زین العابدین قزوینی ۶۶، ۱۴۸، ۲۳۲
 زین العابدین محلاتی ۶۷، ۶۸، ۹۵، ۱۱۰
 زین العابدین محمد تبریزی ۱۴۲
 زین العابدین یزدی ۶۸
 زینب (حضرت) ۴، ۱۱
 زینب شہدہ ۲۱۷
 زینل ۲۶۲
 س
 ساری ۱۵۳
 ساعاتی (- علی بن مزید) ۶۸
 ساغر اصفہانی ۱۱۶
 سالک (- محمد حسین اصفہانی) ۶۸
 سام میرزا ۲۷۱
 رضاقلی بن احمد شاملو ۶۰
 رضاقلی خان مستوفی ۱۳۱
 رضیقلی خان ہدایت ۹۹
 رضا لنجانی (حاج میرزا) ۸۹
 رضا موسوی ۶۰
 رقی شریف ۶۰
 رکن الدولہ (اردشیر میرزا-آگاہ) فرزند عباس
 میرزا ۱۴۹، ۲۴۲
 رکن الدولہ رکنی (شاہزادہ) ۷۴
 رکن الدین مسعود (سید) ۱۰۲
 رمضان علی خان (حاکم دارالسلطنہ اصفہان)
 ۹
 رضانی ۱۲۸، ۱۳۳، ۱۳۸، ۱۷۶، ۱۷۸
 روح اللہ (آقامیرزا) ۱۰۶
 روح اللہ افصحی ۶۰
 روز بہان بن حاجی نعیم الدین = پیر محمد ثانی
 ۶۰
 روس ۲۴، ۲۳۴، ۲۳۶
 روم ۲۵۷
 رونق علی خان ۲۴۷
 ریاضی (- میرزا عبداللہ طبری) ۹۱
 ریحانی (- محمد کریم) ۶۰
 ز
 زرگر (- محمد عراقی) ۶۰
 زرگر (محمد ہاشم) ۱۹۴
 زرین قلم (- حسام الدین) ۶۰
 زرین قلم (- عبدالحسین خوانساری) ۶۰
 زرین قلم (مبارک شاہ بن قطب) ۱۲۴
 زکریا کججی-میر
 زکریای وزیر ۲۶۸

کاتب (۶۹)
 سلطانی (= سیرزا احمد تبریزی) ۶۹
 سلطانی (= سیرزا زین العابدین اصفهانی) ۶۹
 سلطانی (= محمد حسین) ۷۰
 سلطانی (= محمود) ۷۰
 سلمان نیشابوری ۱۴
 سلمی خانم ۲۲۲
 سلیم ۱۸۵
 سلیمان ۷۰
 سلیمان اسکداری ۷۰
 سلیمان اصفهانی ۷۰
 سلیمان حجازی ۱۷
 سلیمان (حضرت) ۲۱۶، ۲۲۴
 سلیمان خان قاجار ۲۴۱
 سلیمان (سلطان سلیمان قانونی) ۱۷، ۵۴
 سلیمان (شاه سلیمان) ۱۲۸، ۱۸۶، ۲۱۳
 ۲۲۱
 سلیمان صباحی-حاج ۲۶۷
 سلیمان-ملا ۲۴۸
 سلیمانیه اسلامبول ۱۸، ۳۶، ۳۷، ۴۰، ۵۱
 ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۶۰، ۷۸، ۱۰۰، ۱۰۵، ۱۲۰
 ۱۲۸، ۱۳۰، ۱۷۴، ۱۸۷، ۲۰۲، ۲۰۷، ۲۰۸
 ۲۱۶، ۲۲۵
 سلیم (سلطان سلیم یاوور) ۲۲۴، ۱۷۴، ۱۷۵، ۵۴
 سمرقند ۴۱، ۳۸، ۷۱، ۸۳، ۸۵
 سمنان ۱۶۲، ۲۷۵
 سنجری ۷۰
 سوری (کذاظ: محمد سوزی) ۷۰
 سویس ۲۴۵
 سهیل بن عبدالله ۷۰
 سهیلی ۳۸، ۱۴۰، ۱۴۱

سامی ۶۸، ۶۹
 ساوجبلاغ ۲۴۵
 ساوه ۲۰۳، ۲۷۳
 سپهر ۸۱، ۲۲۹، ۲۳۲، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸
 ۲۳۹، ۲۴۲، ۲۴۶، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱
 ۲۵۲، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۶۰، ۲۶۲، ۲۶۳
 ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۱
 سراج (= احمد ایزدی) ۱۲، ۶۹
 سرخوش ۲۶۱
 سرگشته (شاعر) ۶۲
 سرور بن عبدالله ۶۹
 سعادت علی خان ۲۴۹
 سعدالدین بن تاج الدین کازرونی ۶۹
 سعدالدین لطف الله هروی (= خط حافظ ابرو)
 ۴
 سعدالدین محمد حسینی ۲۱۱
 سعدی شیرازی ۲۳۸
 سفیان وهبی بغدادی ۶۹
 سقاخانه ایرانی ویلهم دوم ۱۰۲
 سلطان الخطاطین (= زین العابدین اشرف الکتاب
 اصفهانی) ۶۹
 سلطان العلماء اصفهانی ۳۴
 سلطان القرائی (مجموعه) ۱۳، ۴۶، ۵۸، ۶۶
 ۸۵، ۸۶، ۸۸، ۹۱، ۹۶، ۱۰۱، ۱۱۱، ۱۲۲
 ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۳۴، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱
 ۱۶۴، ۱۸۲، ۲۷۴
 سلان الکتاب (= محمد علی) ۶۹
 سلطان بخت الحسینی الجرجانی ۶۵
 سلطان حسینی (عبدالله) ۶۹
 سلطانی (= شیخ محمد بن فخرالدین احمد

- شکرالله-میرزا ۲۵۹
شکرزاده (=محمد-سید) ۷۳
شمس الدین بن فخرالدین حافظ فقیہ ۷۵
شمس الدین شرقی ۲۶۹
شمس الدین عبداللہ ۷۳
شمس الدین (=محمد) ۷۴
شمس الدین محمد اصفہانی ۷
شمس الدین محمد بن امیرعلی تبریزی ۱۳۸
شمس الدین محمد بن حسام ہروی (=شمس
بایسنغر) ۴۱
شمس الدین محمد (پدر احمد نیریزی) ۲۰، ۲۲
شمس الدین محمد تبریزی ۱۰۳
شمس الدین محمد تبریزی سبزواری ۲۷۴
شمس الدین محمد سعیدگیلانی ۷۴
شمس الدین محمد-میرزا ۲۵۳
شمس پیرقرہ حصاری-ملا ۱۷
شمس حلوایی (عبداللہ قاری) ۷۵، ۸۳
شمس سلطانی (=شمس الدین محمد بایسنگری)
۷۴
شمس شیرازی (حافظ) ۷۴، ۷۵
شمس کاتب ۷۵
شمشاد صحاف ۱۷۲
شوکت ۷۵
شہاب الدین احمد ۲۱۳
شہپر ۲۶۵
شہیدزادہ-تقی ۱۱۲، ۱۹۹
شیخ الاسلام ۱۴
شیخ المشایخ (=اسمعیل ذرفولی) ۷۵
شیخ زادہ (=احمد سہروردی) ۱۴
- سہیلی (مجموعہ احمد) ۶۱، ۱۱۷، ۱۲۷
سیاح وقلندر (=میرزا احمد خوئی) ۱۳
سیری (=خان احمد) ۷۱
سیستان ۱۴۹
سیف اللہ ۸۴
سیف اللہ (عبداللہ ہروی) ۷۱
سیف کرمانی ۷۱
سینک طالقان (کذا از توابع لواسان) ۲۴۶
ش
شاد ملک ۷۱، ۷۲
شاہجہان آباد ۲۶۵
شاہ چراغ ۲۲۴
شاہرخ (پسرتیمور) ۴۱
شرف الدین ابن شہاب الدین بن الحاج شرفشاہ
۷۲
شرف الدین حسینی (=میرمنشی قمی) ۲۷۱
شرف الدین خطاط شیرازی-سید ۱۴
شرف المعالی (=سید محمد بقا) ۷۳، ۱۳۳
شروان ۲۷۲
شریف ۷۳
شریف آباد (قریہ) ۱۹۲
شریف امامی (مهندس) ۱۱۱
شریف شیرازی ۱۱۱
شریفی ۷۳
ششکل (ترکی) ۱۶۱
شعاع السلطنہ ذبیح اللہ میرزا ۱۷۶
شفیعا ۲۴۲، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۴
شفیق ۷۳
شکر افندی (=علی) ۷۳، ۲۰۹
شکر اللہ خان ۸۷
شکر اللہ خلیفہ ۵۴

شیراز

۴۵۲،۵۳،۶۶،۷۴،۱۶۵،۱۹۵

۲۰۳،۲۰۴،۲۲۴،۲۳۱،۲۳۲،۲۴۰

۲۴۱،۲۶۱،۲۶۶،۲۶۷،۲۷۴

ص

صائین قلعه ۲۷۰

صادق آزاد (میرزا) ۱۲

صالح بن غلام حسین نیشابوری ۷۵

صانع-حاج ۴۸

صبری افندی (-احمد شاکری) ۷۵

صحت-دکتر ۱۸۲

صدرالافاضل ۷۷،۱۷۰

صدرالدین خفزی ۱۱

صدرالکتاب (-سیداحمد اردستانی) ۷۵

صدر عراقی (-نصرالله طیب) ۲۱۲

صفایی (یاصفی) -محمد اصفهانی ۱۳۵

صفوت-شریفه امینه ۵۰،۷۳،۷۵

صفویه ۲۴۰،۲۴۴

صفه عمر ۱۱۱

صفی بن کریم ۷۶

صفی-شیخ ۲۲۶

صفی قلی بیکا ۲۰

صنیع خاتم (قاب سازی) ۱۰

صوفی (-پیریحیی) ۷۶

صوفی زاده ۵۸

صوفی زاده ذهنی ۷۶

صیرفی ۸۱

ض

ضیاءالدین ۱۳۷

ضیاءالدین (پدرمحمد طباطبائی) ۱۵۴

ضیاءالدین محمدالاکرمی القزوی ۷۶

ضیاءالسلطنه (بنت فتحعلی شاه) ۷۶

ضیاء لشکر (مجموعه) ۲۷،۱۰۳

ضیاء (-محمدحسین) ۷۶

ط

طاهر (-محمد هاشم) ۷۶

طالقان قزوین ۲۵۳

طاهر نصرآبای-میرزا ۲۴۳

طغرل بن اسلان سلجوقی ۴۷

طوپ قاپوسرای ۴۴

طورمش خان ۲۷۱

طهران ۱۰،۳۱،۴۱،۴۸،۶۶،۸۰،۹۱

۹۴،۹۵،۱۹۰،۲۳۱،۲۳۵،۲۴۲،۲۴۴

۲۴۵

طهرانی-حاج عباس ۱۴۱

طهماسب (شاهطهماسب) ۷،۱۰۵،۱۰۳

۱۱۵،۱۱۹،۱۲۲،۱۲۴،۱۷۲،۱۸۸،۲۲۲

۲۲۶،۲۵۷،۲۵۹،۲۶۲،۲۶۶،۲۶۸

۲۷۰،۲۷۱

طیفوری (مجموعه سرهنگ) ۲۳۹

(ظ)

ظفر حسین خان الحسینی مرعشی ۷۷

ظل السلطان ۱۶۵

ظہیر اصفهانی ۱۲۵

ظہیرالدوله (-محمد اصفهانی) ۱۳۵

(ع)

عابد مستوفی-میرزا ۱۱۱

عاشر افندی (-مصطفی) ۷۷

عاشور (پدر عبدالله) ۸۳

عالم (شاه عالم ثانی) ۲۴۸

عالم گیرشاه ۸۱،۲۶۰

عالی قاپوی قزوین ۱۰۹

- عبدالخالق بن حبیب الله هروی ۸۹
 » » لنجانی ۸۹
 عبدالرحمن بن محمد یزدی ۸۹
 » » چینی چی زاده ۸۲
 عبدالرحیم ابن محمد بیرم ۸۰، ۸۱
 » » بن محمد تقی ۹۰
 » » (جزایری) ۹۰
 » » خلوتی ابن شمس التبریزی المشرقی
 ۹۰
 » » فیروز کوهی - شیخ ۹۰
 » » نجفی
 عبدالرزاق ۲۱۶
 » » اسکویی تبریزی ۶۷
 » » الشهابی الساوی ۴۳
 » » بیک دنبلی متخلص به مفتون ۲۶۳
 » » کاشانی ۹۰
 عبدالرسولی (مجموعه مرتضی) ۹۱، ۱۳، ۴
 ۹۳، ۱۰۸، ۱۳۴، ۱۵۲
 عبدالرشید ۴۲
 عبدالرشید بیگدلی مستوفی ۹۱
 عبدالرضا الموسوی سید ۸۶
 عبدالرفیع ۹۱
 عبدالرؤف ۹۲
 عبدالسلام اشکوری لاهیجی ۹۳
 » » گیلانی ۹۲
 عبدالعزيز الحسین بن عبدالعزيز ۹۷
 » » بن عبیدالله بهادرخان (= عبدالعزیز
 » » خان ازبک ۹۲
 » » (= سید محمد) ۹۲
 عبدالعظیم (حضرت) ۲۷۲، ۲۳۵، ۶۳
- عبداللہ خان ۲۴۳
 عباس آقا یوزباشی ۲۰۰
 عباس (شاه عباس) ۲۲۵، ۱۱۴، ۱۰۹
 ۲۵۷، ۲۵۹، ۲۶۲
 عباس قلی خان ۱۲۷
 عباس مزدا (مجموعه مهندس) ۱۳۶، ۲۰۳
 عباس میرزا نایب السلطنه ۱۹۱، ۲۳۳
 ۲۳۴، ۲۴۰، ۲۴۲
 عباسی (خلیفه) ۲۱۷
 عبدالاحد خان ۲۳۰
 عبدالباقی تبریزی ۱۸۶، ۱۰۳، ۴۰
 عبدالجواد - حاجی میرزا ۱۰۳
 » » سبزواری ۸۶
 » » نیریزی ۸۷
 عبدالحسین ۸۷
 » » ۱۹۴
 » » اصفهانی - قدسی ۱۲۲، ۸۷
 » » بن حاج محمد مهدی ده دشتی ۶۲
 » » خان ملقب به سالار الملک ۱۹۱
 » » یزدی قلعه کهنه ای ۶۸، ۸۸
 عبدالحق بن محمد سبزواری ۸۸
 عبدالحکیم - سید ۴۰
 » » - سید (معروف به میرزا افندی زاده)
 ۲۰۸
 عبدالحلیم کاتب ۸۹
 عبدالحمید ادھی ۸۹
 عبدالحمید خان - سلطان ۱۰۱
 عبدالحمید کردستانی (تخلص به شرقی) ۲۴۳
 عبدالحی منشی ۲۶۲

- عبدالعظیم - سید ۲۶
عبدالعظیم نائینی ۹۲
عبدالعلی ۹۳
» » المشهدی ۹۳
» » ایروانی ۹۲
» » بن محمد محسن خوانساری ۹۴
» » تربتی ۹۳
» » خراسانی ۹۳، ۹۴
» » کاظم ۹۵
» » کوکب یزدی - میرزا ۹۴
» » یزدی (اشرف الکتاب) ۴، ۳۸
» » ۹۵
عبدالعمر الحسین بن عبدالعمر ۹۶
عبدالغفار ۱۷۱، ۹۶، ۹۵، ۹۴
عبدالصمد قزوینی ۹۳
عبدالقادر بن عبدالوہاب حسینی ۹۶
عبدالقادر حسینی
عبدالقیوم ۹۷
عبدالکریم ۹۷
عبدالکریم خوارزمی ۹۷
عبدالکریم یعقوبی ۹۷
عبداللطیف حسینی ۹۸
عبداللطیف محمد اسمعیل ۱۳۲
عبدالله ۵۴
» ۷۷
» ۱۱۲
» آماسی ۴۶، ۷۸
» ارباب ۷۸
» بن الامام ۲۲۰
» بن سلطان محمد هروی ۷۹
» بن عاشور اصفہانی ۸۲
عبدالله بن محمد حسن یزدی ۸۶
» (پدر محمد رضا گلپایگانی) ۱۰۹
» خان ۸۲
» (= درویش عبدالله) ۲۷۰
» رشید ۷۹
» زمانی ۸۱
» زیارتگاہی ۷۹
» سلطان حسینی ۷۹
» سلطانی - ملا درویش ۲۷۱
» سید ۷۸
» شہابی ۷۹
» (شیخ) ۲۴۵
» شیرازی نوربخش - حاج ۸۰
» صیرفی - ملا ۸۱، ۸۰
» صیفوی ۱۰۶
» طبخ (= عبدالله هروی) ۸۴
» طبری - میرزا (مشہر بہ ریاضی) ۹۱
» (ظاہراً فرزند میرعلی تبریزی) ۷۷
» عاشور ۸۱
» قاری (شمس حلوائی) ۸۳
» گزی - ملا ۲۶۴
» مروارید - خواجہ ۲۶۵
» منشی مازندرانی ۵۳
» هروی ۷۱، ۷۷، ۸۳، ۸۴، ۸۵
» یزدی ۸۵
عبدالمجید ثانی ۲۰۷
عبدالمجید خان ۲۵۹
عبدالمجید خان بن سلطان محمود (عثمانی) ۹۸
عبدالمجید طالقانی - درویش (متخلص بہ -
خمش و مجید) ۱۹۲، ۱۹۳، ۲۳۳
۲۳۷، ۲۴۳، ۲۴۷، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴

- عزت ۱۰۱
عزت (=سید مصطفی) ۱۰۱
عزت محمد پاشا ۱۰۰
عزت- مصطفی- سید ۱۰۲
عزیزالدین خطاط ساوجی ۱۰۲
عزیزبن محمد ۱۰۲
عصار- کمال بن شهاب ۱۰۲
عصمة الله خان ۲۴۳
عطاء الله اصفهانی ۲۵۷
عطارزاده ۱۰۲
عفت ۱۰۲
عقیل الدین حسینی = میرعقیل الدین ۱۰۲
علاء الدوله ۱۳۹
علاء الدین ۱۰۳
» » ۱۴۲
» » ۱۷۴
» » ۲۲۱
» » احمد خفری ۱۰۳
» » تبریزی ۱۱۱، ۱۰۴، ۱۰۳، ۲۳، ۴
» » ۱۸۵، ۲۰۱
» » جوینی ۲۱۷
» » حسین ۵۱
» » محمد ۷۴
» » محمد ۱۰۳
» » محمد امیرعلی ۱۰۵
» » محمد بن شمس الدین محمد الحافظ-
النیریزی ۲۷
» » محمد حسینی ۱۰۵
» » میر(صحن در شیراز) ۴
» » نیریزی ۲۸
- عبدالملک ۹۸، ۹۹
عبدالمؤمن ۲۱۷
عبدالنبی محدث قزوینی ۶۶، ۶۷
عبدالواسع ۸۵
عبدالوهاب محرم یزدی ۱۹۲
عبدالوهاب ۸۸
عبدالوهاب افندی ۱۱۰
عبدالوهاب بن مهرعلی ۹۹
عبدالوهاب تبریزی-میر ۲۷۴
عبدالوهاب شیرازی ۹۹، ۱۶۸
عبدالوهاب (=علی حسینی) ۹۹
عبدالوهاب گلستانه- میرزا ۶۳
عبدالوهاب موسی ۹۹
عبدالوهاب نائینی ۲۰۵
عبدالوهاب (نغمه) ۹۹
عبدی جنابدی- مولانا ۲۷۲
عتبات عالیات ۲۴۴، ۲۴۹
عثمان (خلیفه) ۹۱، ۲۰۷
» ۱۱۰
عثمان افندی ۲۰۰
عثمان بن حسین وراق ۱۰۱
عثمان حافظ ۱۰۱، ۱۰۰
عثمان- سید (حافظقران) ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۶۸
عثمان شوقی ۱۰۱
عثمانیان ۲۷۴
عدلیه شیراز ۲۳۱
عراق ۴، ۴۲، ۲۱۵، ۲۲۳، ۲۳۵، ۲۳۶
» ۲۶۳، ۲۶۵
عرب خان حاکم شیروان ۲۲۹
عربزاده (=محمد) ۱۰۱

علی بن حسن ۵۶
 علی بن حسن خوشمردان ۱۰۶، ۱۰۷
 علی بن حسین ۱۰۷
 علی بن حسین زین العابدین حسنی حسینی ۱۱۵
 علی بن عبدالرسول ۹۱
 علی بن فتح الله معدانی اصفهانی (= بصاری)
 ۱۱۳
 علی بن مزید ساعاتی ۱۱۳
 علی بن محمد بن زید ۱۱۲
 علی بن محمد بن مقدم ۱۱۳
 علی بن محمد خوانساری ۱۱۵
 علی بن محمد شوشتری ۱۱۲
 علی بن محمد شیرازی ۱۱۱
 علی بن ملک الحافظ السبزواری ۱۱۳
 علی بن یحیی ۵۴
 علی بنیادی تبریزی ۷۹
 علی توقادی حافظ ۱۰۶
 علی چاوش زادم سید ۱۰۶
 علی - حاج ۱۰۵
 علی حسینی ۱۰۷، ۱۱۹
 علی خان اعتماد السلطنه - حاج ۳۲
 علی (خطاط) ۱۰۵
 علی خواجه بن محمد عارف تبریزی ۱۰۷
 علی (= درویش علی) ۱۰۷، ۱۰۰، ۵۷، ۵۶
 علی رضا ۸
 » ۱۰۷
 » ۱۰۹
 » ابن حاج محمد جعفر ۱۰۹
 » ابن محمد علی ۱۰۹

علاء الملک - حاج ۱۳
 علاء بیگ - ملا (= علاء الدین تبریزی) ۵۲
 ۷۱، ۱۰۳، ۱۳۴، ۱۷۰، ۱۷۷
 ع
 علی ابن الحسین (ع) ۲۱۹
 علی (= ابوالقاسم) ۱۰۶
 علی اشرف ۳۲، ۱۲۸
 علی اصغر خان اتابک - میرزا ۲۴۶
 علی اصغر خان سمنانی (پدر محمد سمنانی)
 ۱۶۲
 » » اصغر خوشنویس ۲۶۹
 » » اصغر - میرزا ۱۴۶، ۱۱۸، ۵۸
 » » افضل طبیب قزوینی ۱۰۶
 علی الحسینی سید ۱۰۵، ۱۹۳
 علی اکبر - آقاسیر ۱۴۹
 علی اکبر ابهری ۱۰۶
 علی اکبر شیرازی (بسمل) ۲۴۸
 علی اکبر کلانتر - میرزا ۹۹
 علی اکبر - میرزا ۲۷۴، ۲۶۱، ۲۴۲، ۴
 علی اکبر میلانی ۱۰۶
 علی اکبر نواب ۲۳۱
 علی بابا تاجر تبریزی - حاج ۱۶۶
 علی بن ابی سالم ۱۰۵
 علی بن ایطالب ۲۰۴، ۲۰۱، ۲۴، ۴
 علی بن احمد ۱۱۸
 علی بن احمد ایچی (غیاث الدین) ۱۱۵
 علی بن جعفر ۱۱۵

عماد الملک ۲۴۲
 عماد محلاتی ۲۰۵
 عماد (میر عماد) ۱۳۷، ۲۵۲
 عمر (خلیفہ) ۹۱، ۲۰۷
 عمر بن علی ۱۱۵
 عمر بن مصطفیٰ - حاج ۱۶۱
 عمر کاتب شیرازی ۱۱۶
 عیسیٰ (تدہیب کار) ۴
 » - حاج ۱۰۳
 » (قاضی عیسیٰ) ۲۷۲
 » - میرزا (پدر میرزا ابوالقاسم قائم مقام) ۴
 ۲۳۳
 عین الدولہ ۱۳۳
 غ
 غازان خان ۲۱۷
 غازی ۱۱۶
 غلام حسین (پدر محمد صالح نیشابوری) ۱۷۲
 غلام رضا (میرزا) ۶۲
 غلامعلی ۹۶
 غلامعلی ۱۱۶
 غلامعلی (آقا) ۱۱۷، ۱۲۶
 غلامعلی اصفہانی ۱۱۶، ۱۱۸
 غلامعلی بن حاج محمد تقی حجار ۶۷
 غلامعلی (پدر محمد رحیم اصفہانی) ۱۵۷
 غلامعلی مجتبیٰ (پدر خلیفہ امام الدین) ۲۴۳
 غلامعلی - میر ۲۵۰
 غلامعلی نائینی - میرزا ۱۱۸
 غلام محمد ۲۴۱
 غیاث الدین ایچی (= علی بن احمد) ۱۱۸

عایرضا (پدر ابوالقاسم شیرازی) ۱۰
 » پرتو (مشہور بہ آقا جان) ۱۰۸
 » حسینی ۱۱۱
 » عباس ۱۰۳، ۱۰۹
 » مستوفی - میرزا ۱۷۶
 علیرضای بہبہانی - آخوند ملا ۲۲۹
 علی سیچانی - ملا ۱۱۰
 علی شاہ (شاہزادہ) ۱۳۶
 علی شکر افندی ۹۹، ۱۰۱، ۱۱۰، ۱۶۸
 علی شیرازی - میر ۱۰۸
 علی (ع) ۲۰۷، ۱۴۸، ۱۱۲، ۱۱۰، ۴
 علی عبدالرسولی ۱۱۵
 علی عسبلی حنفی ۱۱۰
 علی عسکر ارسنجانی ۳۷، ۱۰۳، ۱۱۰
 علی قلی شیرازی ۱۱۱
 علی کوهیار ابرقوہی ۱۱۱
 علی محمد خان سرہنگ - آقا میرزا ۱۲
 علی محمد - سید ۱۱۲
 علی مردان خان ۱۹۵
 علی مستوفی - میر ۱۱۵
 علی موسوی - سید ۱۰۵
 علی مولوی (= محمد علی مولوی) ۱۱۳
 علی نایلی ۱۱۳
 علی نقی ابن حاج اسمعیل (حکیم الممالک) ۵۵
 » » ابی محمد استرآبادی ۱۴۶
 » » امامی ۱۱۴
 » » بن حکیم الہی ۱۱۴
 » » (پدر احمد خوانساری) ۱۴
 » » - میر ۲۴۳، ۲۴۸، ۲۴۹
 علی نیشابوری - ملا ۱۱۴

فخرالدین یحیی ۲۰۷، ۱۲۰

فرانسه ۲۴۵، ۲۴۴

فراهان ۲۳۳

فرح الله ۱۱۲

فرخ - محمود ۸۶، ۱۱

فروزانفر ۸۶

فرمانفرما ۵۳

فرنگستان ۲۴۵، ۶۷

فرهاد پاشا ۱۷

فرهاد معتمد - محمود ۲۲۳

فرهنگ (سه خوشنویس) ۱۲۰

فضل الله افندی ۵۷

فضل بن عمر رافض ۱۲۰

فضل الله بن محمد تقاوی ۱۱۲

فضل علی بیگ دنبلی ۲۵۳

فضل علی خان ۱۹۳

فغان الدین بلبل ۱۲۰

فیض آباد ۲۴۰

فیض الله ۱۲۱

فیوضات ۱۹۵، ۶۷

ق

قائم مقامی ۱۶۲

قاجار ۲۳۳، ۲۴۴، ۸۱

قاسم بن محمد شیرازی ۱۲۱، ۱۹۰

قاسم بن ملاحسین ۹۶

قاسم (پدر عبدالوهاب شیرازی) ۹۹

قاسم شیرازی ۱۲۱

قاسم محرر ۹۶

قاسم مهاجر ۱۲۱

قاہرہ ۳۵

قبة الرضا ۱۵۳

غیاث الدین جمشید کاشانی ۸۶

غیاث الدین حسن حافظ شیرازی ۱۱۸

غیاث الدین محمد بن احمد خلیلی ۱۱۸

غیاث الدین منصور شیرازی - میر ۲۷۱

غیاث بیگ - میر ۱۴۷، ۸۳، ۷۱

غیاث - میرزا ۲۴۳

ف

فارس ۲۳۱، ۱۴۶، ۶، ۴۲، ۵، ۴

فاضل خان گروسی ۲۴۱

فاطمہ سلطان ۱۱۹

فتاح (میرفتاح) ۸

فتح الله ۵۳

فتح الله - آقا ۲۱۱

فتح الله کاشانی ۱۱۹

فتح الله - میرزا ۱۶۷

فتحعلی ۲۱۵

فتحعلی خان ۲۴۲، ۱۷۷

فتحعلی خان افشار ۲۵۳

فتحعلی خان صبا (ملک الشعراء) ۲۴۰، ۴۶

فتحعلی شاه ۶۶، ۶۲، ۶۱، ۳۹، ۵۲، ۲۰، ۹

۷۶، ۶۸، ۸۱، ۸۲، ۹۴، ۹۵، ۱۱۷

۱۲۶، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۴۰، ۱۴۵، ۱۴۹

۲۰۴، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۸، ۲۶۴

فتنه افغان ۱۹۲

فخار ۱۱۹

فخرالدین ۱۰۷

فخرالدین استرآبادی ۱۱۹

فخرالدین (پدر احمد نیری) ۳۱

فخرالدین علی ۱۱۹

فخرالدین علی بن هدایة الله الحسینی کاشانی -

۱۰۷

- قبلة الكتاب (= جمال الدين ياقوت مستعصمی)
۲۱۷
قدسی ۱۲۲
قرا الوس ۲۶۲
قربانعلی کوه سره ۵۷
قرنی ۱۲۲
قره علی افندی ۱۷
قزوین ۱۰۳، ۱۲۰، ۱۵۸، ۲۳۳، ۲۵۷
۲۶۷
قسطنطنیه ۷۸
قطب الدین بختیار کاکی - خواجه ۲۶۱
قفقاز ۲۴۵
قلعه ارجیش ۵
قلعه سلیمانیه ۸۰
قلی خان (مرشد قلی خان چاوشلو) ۲۶۲
قم ۱۹، ۴۲، ۵۸، ۵۹، ۱۲۰، ۱۵۸، ۲۱۵
۲۶۳
قمرالدین خان ۱۷۳
قنوج ۲۴۹
قوام السلطنه ۷، ۹۴، ۱۰۹، ۱۷۹، ۱۸۶
۱۸۹
قوچان ۴۱
قورخانه ۲۴۲
قونیه ۸، ۱۹، ۳۵، ۳۹، ۵۵، ۱۰۱، ۱۰۲
۱۰۵، ۱۵۴، ۱۵۶، ۱۶۲، ۱۷۲
۱۷۳، ۱۷۵، ۱۹۵، ۲۰۰، ۲۰۵
۲۱۱، ۲۱۴، ۲۱۸
ک
کنول کشن (راجه) ۲۳۰
- کاتب جزایری مشهور به تزینی ۴۹
کاتب زاده (دونفر) ۱۲۲
کاخ نگارستان ۲۳۵
کاشان ۲۱۱، ۲۷۴
کاظم الحسینی (میرسید) ۲۸
کامل ۱۲۲
کامیار - حسام الدین ۱۷۵، ۱۹۴، ۲۴۲
کتابخانه آستان قدس رضوی ۱۶، ۲۷، ۲۸
۳۰، ۳۹، ۴۱، ۹۳، ۹۹، ۱۰۱، ۱۲۵
۱۴۱، ۱۶۴، ۱۶۶، ۱۶۹، ۱۸۲، ۱۸۳
۱۹۵، ۱۹۷، ۲۰۹، ۲۱۸، ۲۵۹
کتابخانه اصفویه ۹۷، ۲۱۸، ۲۲۲، ۲۶۸
کتابخانه تقی شهیدزاده ۱۹۹
کتابخانه حاج سید نصرالله تقوی ۲۴۳،
۲۶۵
کتابخانه خزینه اوقاف استانبول ۲۶۶، ۲۶۹
۲۷۳، ۲۷۵
کتابخانه دانشگاه استانبول ۲۵۷، ۲۶۶
کتابخانه دانشگاه توپین گن آلمان غربی ۱۲۰
۲۲۱
کتابخانه راسپور ۲۲۲
کتابخانه سلطنتی در غالب صفحات
کتابخانه شهیدزاده (درهمدان) ۱۲
کتابخانه عمومی لنین گراد ۲۷۴
کتابخانه عمومی نیویورک ۳۰
کتابخانه مجلس سنا ۱۴۳
کتابخانه مجلس شورای ملی در غالب -
صفحات
» » مدرسه عالی سپهسالار
۲۷، ۹۶، ۱۹۶، ۱۹۷، ۲۶۱، ۲۶۸

کمال الدین محمود بن عبدالحق سبزواری -

۱۲۲، ۱۲۳، ۱۸۴

کمال الدین - میرزا ۲۵۳

کمال بن شهاب العصار (= کمال عصار) ۱۲۳

کمال خوشنویس ۲۵۱

کمال - شیخ ۸۸

کمالی ۱۲۳

کوار ۲۴۰

کوچک اصفهانی - میرزا ۲۵۳، ۲۴۷

کوچک شیرازی - میرزا ۱۶۵، ۱۲۳

کوچک - میرزا ۲۶۱، ۱۵۹، ۱۲۳، ۹

کوچک وصال - میرزا ۲۳۳

کوکب (= عبدالعلی خراسانی) ۹۴

کوه کیلویه ۲۳۲

کوهنل ۲۶۹، ۳۵

گ

گرجستان ۲۵۲

گروس ۲۴۴

گزی ۲۶۵

گنجه ۱۴۴

گیلان ۲۴۶، ۲۴۸

ل

لچهمی رام پندت ۲۷۰

لرستان ۲۴۲

لشت نشاء ۲۴۶

لطفعلی ابن محمد علی ۱۲۳

لطفعلی سبزواری ۱۰۰

لکهنو ۲۶۹، ۲۴۳

لنجان اصفهان ۱۰۸

لندن ۲۴۴، ۴۱

کتابخانه ملک ۱۶، ۳۹، ۴۱، ۵۰، ۵۸

۷۹، ۱۰۳، ۱۰۹، ۱۳۳، ۱۶۷، ۱۸۸

۱۹۴، ۲۱۸، ۲۲۱

کتابخانه ملی تهران در غالب صفحات

کتابخانه ملی پاریس ۱۷، ۲۷، ۶۳، ۶۹

۷۹، ۹۵، ۱۵۰، ۱۷۵، ۱۹۳، ۱۹۴

۱۹۶، ۱۹۷

کتابخانه ملی مونیخ ۵۳

کتابخانه ملی وین ۱۷۳

کتابفروشی اقبال ۲۷، ۱۲۸، ۱۹۲، ۱۹۷

کحال ۱۲۲

کراچی ۳۴

کربلا ۲۰

کردستان ۱۹۱، ۲۴۲، ۲۴۵

کرمان ۲۳۰، ۲۴۵

کرمانشاه ۲۴۵

کریم زاده (مجموعه) ۱۷۰

کشمیر ۱۲، ۲۳۰

کفایت خان ۲۴۳

کل احمد پاشا ۱۲۳

کلکته ۲۴۹

کلکنده ۲۴۹

کلهر ۱۲۳

کلهر (= محمد صادق شیرازی) ۱۷۰

کمال الدین ۲۷۱

کمال الدین (= احمد) ۱۲۳

کمال الدین حسین الحافظ الهروی ۵۳، ۴۷

۱۲۳

کمال الدین محمد ۱۸۴

محمد ابراهیم خوانساری ۱۲۷
 محمد ابراهیم (ساغر) ۱۱۶
 محمد ابراهیم قزوینی ۱۲۷، ۳۴
 محمد ابراهیم قمی ۱۲۸، ۱۲۷، ۹۲، ۱۹
 ۱۲۹، ۱۳۳، ۱۹۲، ۱۹۳
 محمد ابراهیم - میرزا ۱۶
 محمد ابراهیم یزدی ۱۷۶، ۱۲۹
 محمد ابن تاج الدین حیدر مذهب شیرازی ۹۹
 محمد ابن حسین الہندی ۲۶۰
 محمد ابن عبدالواسع التبریزی - حاج ۲۰۴
 محمد ابن میر محمد صادق - میر ۱۳۰
 محمد احسن اللہ ۱۳۰
 محمد اصفہانی سید (سید محمد بقا) ۱۳۴
 محمد الحافظ الشیرازی ۴۵
 محمد بن اسمعیل گلپایگانی ۱۱
 محمد تقی ابن محمد علی بروجردی ۱۴۳
 محمد اسکوئی - امیر صدر الدین ۲۵۷
 محمد اسمعیل اصفہانی ۱۳۰
 محمد اسمعیل الحسینی القائی ۱۵۱
 محمد اسمعیل انجوی ۲۴۲
 محمد اسمعیل بن وصال شیرازی (توحید) ۱۳۰
 ۱۳۱، ۱۳۲
 محمد اسمعیل (پدر ابراهیم معروف بہ میرزا -
 آقا) ۲۲۹
 محمد اسمعیل (پدر محمد صادق شیرازی) -
 ۱۷۰، ۱۷۱
 محمد اسمعیل غافل ۲۶۰
 محمد اسمعیل یزدی ۱۳۲
 محمد اشرف ۱۰۲
 محمد اشرف الکتاب - سید ۱۳۵
 محمد اشرف بن سیف اللہ طالقانی ۱۳۵

م

مازندران ۲۴۱، ۲۴۲
 مالک اشتر ۵۱، ۷۸
 مالک دیلمی ۱۲۳، ۱۲۴
 ماہان ۱۱۲، ۲۴۵
 مایل (= رحیم - شیخ) ۲۵۷
 مبارکشاه بن عبداللہ ۱۲۴
 «بن قطب ۲۱۸، ۲۱۷، ۱۲۴»
 مبارکشاه دمشقی سیوفی ۱۲۴
 مبارکشاه زرین قلم ۲۲۳
 مجدالدین (ابراہیم شیرازی) ۲۵۷
 مجدالدین (مجموعہ میرزا مجدالدین) ۷۵
 مجدلی ۱۲۴
 مجید (درویش مجید) ۲۴۷
 محب اللہ ۱۲۵
 محبوبی - دکتر حسین ۱۱۴، ۸۱، ۶۱، ۵۹
 ۱۱۷
 محتشم اصفہانی ۴۳، ۴۴
 محتشم کاشانی ۸۶
 محرم (= محمد علی) ۲۵۷
 محسن اصفہانی ۱۲۵
 محسن امامی ۱۲۵
 محسن (شیخ) ۱۴۸
 محمد (آقا محمد) ۸۸
 محمد - آقا میرزا (چند خوشنویس ہمنام) ۱۳۵
 محمد ابراهیم ۶۰، ۱۲۶، ۱۲۷، ۲۵۷
 محمد ابراهیم اصفہانی ۱۴۱
 محمد ابراهیم بن حسن ۴۸
 محمد ابراهیم بن حسن ہروی ۱۲۷
 محمد ابراهیم بیکا یوزباشی ۲۹
 محمد ابراهیم خان (میرزا) ۱۳۴

- محمد اشرف یزدی ۱۳۵
 محمد اصفهانی ۲۵۷
 محمد اصفهانی (چند خوشنویس همنام ۲
 ۱۳۶، ۱۳۷
 محمد اصفهانی (ظہیرالدولہ) ۱۳۵
 محمد اصفهانی (= میرزا محمد بن ابوالقاسم -
 اصفهانی) ۱۳۶، ۱۳۵
 محمد اکرمی ۱۳۷
 محمد امین الاسترآبادی ۱۳۲
 محمد امین (پدر محمد صادق) ۱۶۹
 محمد امین (چند خوشنویس همنام) ۱۲۶،
 ۱۳۸، ۱۳۷
 محمد امین کتابی ۲۵۸
 محمد امین گیلانی اشکوری سلکوئی ۹۳
 محمد امین مشکی کاشانی ۱۳۸
 محمد امین منشی - مولانا ۲۵۷
 محمد انصاری ۱۳۸
 محمد ایاصوفیہ ۱۳۸
 محمد باقر ۲۱
 ۱۳۸ »
 ۱۴۱ »
 (ع) ۸۶ »
 محمد باقر اصفهانی ۱۳۹
 » » اماسی اصفهانی ۱۳۹
 » » بن خالد معلم - شیخ ۱۴۰
 » » بیک نشاطی ۲۴۱
 » » حافظ ۱۳۹
 » » خوانساری ۱۴۰
 » » خور اسکانی ۱۴۰
 » » شہرستانی ۱۴۰
 » » شیرازی ۱۴۱
- محمد باقر طبیب یزدی ۱۴۱
 » » طهرانی ۱۴۱
 » » مجلسی ۱۷۳
 » » موسوی ۲۵۸
 محمد بدیع الزمانی ہمدانی ۲۵۸
 محمد بدیع ہمدانی ۱۴۱
 محمد بقا اصفهانی سید (= پرتو = شرف المعالی)
 ۱۳۴، ۱۳۳، ۱۲۹، ۱۰۹، ۶۱، ۶۲
 ۱۴۱
 محمد بلغرادی ۱۴۱
 محمد بن ابوالقاسم ۱۲۹
 » » ابوالقاسم اصفهانی ۸
 » » ابوبکر ۱۲۹
 » » ابوبکر فدائی ۱۸۳
 » » احمد خلیلی تبریزی ۱۳۰
 » » ارغون خان ۱۱۲
 » » اسمعیل ۱۳۰
 » » اسمعیل گلپایگانی - ابوشریف ۱۳۲،
 ۱۳۳
 » » السلطان عبدالحمید خان ۱۵۴، ۱۵۳
 » » امیر علی ۱۷۴
 » » امیر علی حسنی ۱۳۸
 » » تاج الدین ۱۶۸
 » » جلال حسینی تبریزی سید ۱۴۲
 ۱۴۶
 » » جنید بن محمود اصفهانی ۱۳۶
 » » حاج حسن حکیم حافظ یزدی ۱۹۹
 » » حاج حسین حکیم ۱۵۴
 » » حاج ذوالفقار ۱۵۵
 » » حسام (= شمس الدین) ۱۴۷
 » » حیدر حسینی ۲۲۱، ۱۶۸، ۱۵۴

- محمد بن خواجه جان (= جمال الدین) ۲۵۹
 « » زین العابدین تبریزی ۱۴۲
 « » سعد = ابن ساوجی ۵
 « » سید ۱۶۰
 « » سعید ۱۶۱
 « » سلطان شاه هروی ۱۶۱
 « » سیدی احمد صوفی مراغی
 « » شمس الدین تبریزی ۱۴۲
 « » شیخ کمال - شیخ (= کمال عبدالحق
 ۱۲۲
 « » ضیاء الدین مراغی ۱۸۷
 « » عبدالاول - میر ۲۶۳
 « » عبدالحی تبریزی ۱۴۲
 « » عبدالعلی قزوینی ۱۷۴، ۱۸۳
 ۱۸۴
 « » عبدالواسع جبلی ۱۴۲
 « » علی بیگ - میرزا ۲۶۲
 « » فخرالدین احمد الکاتب السلطانی
 (شیخ) ۱۸۱، ۱۸۲
 « » کمال الدین ۱۸۴
 « » محمد ششقی ۱۶۲
 « » محمد صادق اصفهانی ۱۳۰
 « » مصطفی خوانساری ۱۵۵
 « » مظهر نیشابوری ۱۸۷، ۱۸۸
 « » مقتدر (= الراضی بالله) ۶
 « » سیرک - خواجه ۱۲۶
 « » هاشم بن محمد خوانساری ۱۲۶
 « » یوسف - درویش ۵۷
 محمد بهادر خان - سلطان ۲۰۲
 محمد بیگا ۱۸۹
- محمد (پدر محمد علی اصفهانی) ۱۷۶
 محمد تبریزی - میر ۱۴۲
 محمد تبریزی منشی - میرزا ۲۵۸
 محمد تجلی - حافظ ۱۴۲
 محمد تقی ۱۴۳
 محمد تقی - آقا ۶۴
 محمد تقی ابن محمد علی ۱۴۴
 محمد تقی ابن محمد کاظم همدانی ۱۴۳
 محمد تقی بن محمد ابراهیم اصفهانی ۱۴۴
 محمد تقی بن محمد زمان ۱۴۴
 محمد تقی بن حاج صالح شیرازی ۲۶۶
 محمد تقی (پدر عبدالرحیم) ۹۰
 محمد تقی (پدر محمد کاظم شیرازی) ۱۸۲
 ۱۸۳
 محمد تقی - حاج ۱۴۷
 محمد تقی حسینی ۱۴۳
 محمد تقی دزفولی ۱۴۳
 محمد تقی شوشتری ۱۴۳
 محمد تقی گلپایگانی ۱۴۲
 محمد تقی (مجموعه محمد تقی کمال) ۶۴
 محمد تقی همدانی ۱۴۱
 محمد تقی یزدی ۱۳۵
 محمد تمیمی - شیخ ۲۵۸
 محمد ثانی - پیر (روزبهان) ۴۲، ۴۳، ۶۰
 محمد جعفر ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۸
 محمد جعفر آصفی - میرزا ۹۹
 محمد جعفر اردوبادی ۱۴۴
 محمد جعفر بن رجبعلی اصفهانی ۱۴۴
 « » بن محمد ابراهیم قمی ۱۴۵

محمد خان قاجار ۱۹۹	محمد جعفر اردوبادی ۱۴۴
» » سبجانی ۱۴۸	» » خان ۲۳۸
» » شیرازی ۱۴۸	» جعفر شیرازی ۱۴۵
» » طباطبائی نائینی ۲۵۹	محمد جعفر قاری تبریزی ۱۴۵
» » گنجوی ۱۴۹	» » کفایت خان ۲۵۸
» » - میرزا ۲۵۹، ۲۶۰	» » گنجوی ۱۴۶
» » ۷۰	محمد جعفر لاهیجانی ۱۴۶
» » ۱۴۶	محمد جعفر یزدی ۱۴۶
» » ۱۴۹	محمد جواد ۱۵۶
» » - آقا ۱۵۲	محمد جواد گلپایگانی ۱۷۸
» » (= آقایی) ۱۴۹	محمد چلیپی - درویش ۱۷
» » ابن احمد نائینی ۱۵۲	محمد - حاج ۱۴۱
» » اصفهانی (متخلص به فدا) ۱۵۰	محمد - حاج میرزا ۱۰
» » اصفهانی - میرزا ۲۵۹	محمد - حاجی ۱۳۷
» » الحافظ ۱۵۳	محمد حافظ - حاج (پدر محمد صادق مصبح
	۱۷۱
» » بروجردی ۱۵۰	محمد حافظ (حافظ محمد) ۱۴۷
» » بن شرف الدین علی مازندرانی ۱۵۳	محمد حافظ سبزواری ۱۴۷
» » بن محیی هروی مشهور به باغ دشتی	محمد حسن ۱۴۷
» » ۱۵۲	» » ۲۳۶
» » (پدر محمد صادق تبریزی) ۱۷۰	محمد حسن اصفهانی ۱۴۸
» » تبریزی ۱۵۰، ۱۵۱	» » اصفهانی (حداد) مشهور به ناقوسی
» » حافظ ۱۵۳	» » ۱۴۷، ۱۴۸
» » حسینی ۱۵۱	» » اصفهانی - میرزا (منجم باشی -
» » خان نظام الدوله - حاج ۲۶۴	فتحعلیشاه) ۲۳۸
» » خان - میرزا ۲۵۸	» » تاجر تبریزی - حاج ۱۴۴
» » خلف ۲۴۹، ۲۵۰	» » تبریزی - سید ۱۴۸
» » دبیر الملک ۱۱۵	» » جزایری ۱۴۸
» » سالک اصفهانی ۱۴۹	» » خان - امیر ۱۴۲
» » - سید ۱۴۹	» » خان سالار ۲۴۴

- محمد حسین شریف ہندی ۲۶۰
 » » شیرازی (مشکین قلم) ۲۶۰
 » » شیرازی- میرزا ۲۵۱
 » » ضیاء ۱۵۱
 » » طباطبائی- میرزا ۹۴
 » » طهرانی ۱۶۰، ۱۵۱
 » » عابدی پاکستانی ۳۴
 » » قائمی- سید ۱۵۱
 » » کازرونی ۱۵۲
 » » - میرزا ۱۷۶، ۶۱
 » » ناجی ۲۶۰
 » » نیریزی ۱۵۳
 » » هروی ۲۰۴
 » » ہمدانی ۱۴۹
 » » یزدی ۱۵۳، ۱۵۲
 محمد حکیم حافظ ترکیبی یزدی ۱۵۴
 محمد حلمی ۱۵۴
 محمدخان- امیر ۱۹۵
 » » سپہسالار ۱۴۸، ۱۵۰
 » » (سلطان عثمانی) ۱۷۴
 » » غازی ۲۰۵
 » » مجد الملک- حاج میرزا ۲۴۶
 محمد خجندی ۱۸
 محمد خدا بندہ- سلطان ۲۷۰، ۸۰
 محمد خطیبی ۱۵۳
 محمد خواجہ زادہ ۱۵۵، ۱۵۴
 » خوانساری- میرزا ۱۵۵
 » خوراسکانی ۱۵۵، ۶۲
 » (خوشنویس) ۱۲۵
 » خوشنویس (=نطنزی) ۲۶
 محمد رازی- نورالدین ۱۵۶
 محمد راسم ۲۰۷، ۲۰۱، ۱۵۶، ۱۵۵
 محمد رحیم ۵۶
 » » ۱۱۷
 » » ۱۵۶
 » » اردبیلی ۱۵۶
 » » اصفہانی ۱۵۶
 » » اصفہانی- آقا ۱۱۶
 » » نیریزی (پدر محمد کاظم نیریزی)
 ۱۸۴
 » » نیشابوری ۱۵۷
 محمد رشیدیکا ۲۵۳
 محمد رضا ۱۴۴
 محمدرضا (دونفر) ۱۵۷
 محمدرضا ابن محمد شفیع ۱۶۰
 محمدرضا الشریف الموسوی ۲۰۱
 محمدرضا امامی ۱۵۸
 محمدرضا بن عبدالعزیز ۶۰
 » » بن علی رضا عباسی تبریزی ۱۵۹
 » » بن محمد مقیم ۱۶۰
 » » بیکا ۲۸
 » » (پدر رضا موسوی) ۶۰
 » » (پدر محمد محسن امامی) ۱۸۶
 » » تبریزی ۱۵۹، ۱۵۸
 » » - جلال الدین ۴۶
 » » - حاج ۱۲۶
 » » - حاج ۱۵۸
 » » زرگر ۱۵۹
 » » شریف موسوی صفوی ۱۵۹
 » » شیرازی ۱۵۹
 » » طباطبائی اردستانی- سید ۱۲

محمد شعرباف - ملا ۱۸۱
 محمد شفیع ۸۳
 » » ۲۱۵
 » » ابن شمس الدین عبدالله معلم شیرازی
 ۱۶۷، ۱۶۸
 » » ابن علی عسکرالارسنجانی متخلص
 به آثار ۱۶۱، ۱۶۲
 » » بن محمد اسمعیل ۱۶۶، ۱۶۷
 » » بن محمد رفیع ۱۶۸
 » » (پدر ابوالحمد) ۲۳۱
 » » (پدر محمد رضی) ۱۶۰
 » » تبریزی ۳۳، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵
 » » (مشهور به میرزا کوچک) ۱۶۷
 » » - میرزا ۲۳۵
 » » وصال شیرازی ۱۳۲، ۱۶۵، ۲۶۱
 ۲۷۴
 » » هروی (= شفیعا) ۲۶۱
 محمد شمس الدین شکری ۱۶۸
 محمد شوشتری ۱۶۸
 محمد شوقی ۱۶۸
 محمد - شیخ [هروی] ۱۲۶
 محمد شیرازی ۱۶۹
 محمد شیرازی - پیر ۴
 محمد (ص) ۱۱، ۳۸، ۴۴، ۴۵، ۵۰، ۵۱
 ۷۱، ۸۴، ۹۱، ۱۱۲، ۱۲۵، ۱۳۰
 ۱۷۰، ۲۰۳، ۲۰۷، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۹
 ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۷۳
 محمد صائب طالقانی ۱۶۹
 محمد صادق (چند خوشنویس همنام) ۴۸، ۱۶۹

محمد گلیایگانی ۱۵۹
 » » مجلسی ۱۵۹
 » » شهدی ۱۵۹، ۱۶۰
 » » - میرزا ۱۱۱
 محمد رفیع (پدر عبدالعظیم نائینی) ۹۲
 » » خلف - حاج ۴۸
 » » سالیانی ۱۶۰
 » » مستوفی الممالک ایران - میرزا ۲۳
 محمد رؤف ۱۵۶
 محمد زمان طباطبائی
 محمد ساوجی ۶۴
 محمد سعید ۲۰۸
 محمد سعید الحسنی الطباطبائی ۱۹۰
 محمد سعید انصاری ۱۶۱
 محمد سعید - حاجی (پدر حاج محمد رضا) ۱۵۸
 محمد سعید لاریجانی ۲۹
 محمد سلطان تیموری (= محمد سلطان بن -
 جهانگیر بن امیر تیمور گورکان) ۷۱، ۷۲
 محمد سلیم - میر ۲۳
 محمد سمنانی ۱۶۱، ۱۶۲
 محمد سمیع بازندرانی - ملا ۲۵۳
 محمد سوزی ۱۶۲
 محمد - سید ۳۸
 محمد - سید (دونفر) ۱۲۵
 محمد - سید (شرف المعالی) ۱۳۳
 محمد شاه ۶۱، ۸۰، ۸۸، ۱۴۱، ۱۴۵، ۱۵۱
 ۱۶۹، ۱۷۵، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۴۲
 ۲۴۴، ۲۵۹
 محمد (شاه محمد اشرفی) ۷۲
 محمد (شاه محمد - محمد) ۷۲
 محمد شاه هندی ۱۷۳
 محمد شریف الحسینی المرعشی القاضی الشوشتری
 ۳۴

- محمد صادق ارجستانی - آقا ۱۹
محمد صادق بن محمد کریم ۱۷۱
» » تبریزی ۱۵۸
» » خان (پدر امیر نظام) ۲۴۴
» » خلخالی ۱۷۰
» » - سید ۱۶۹
» » شریف ۱۷۰
» » شیرازی ۱۲۳، ۱۷۰، ۲۶۱
» » طباطبائی ۲۶۹
» » طباطبائی (= سریدخان) ۲۶۱
» » کرمانشاهی ۱۷۱
» » کوکب ۲۴۸
» » گیلانی ۱۷۱
» » مصحح ۱۷۱
» » یزدی - سید ۱۷۱
محمد صالح ۱۳۴
» » ۱۷۱
» » اصفهانی ۱۷۲
» » (پدر محمد حسن ابهری) ۱۸۵
» » (پدر محمد هاشم زرگر اصفهانی) ۲۶
» » سبزواری ۱۷۲
» » عاقلی (پدر بهاء الدین عاملی) ۲۴۸
» » مذهب - حاج ۱۷۲
» » لؤلؤئی اصفهانی (معروف به زرگر)
۲۳، ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۴
» » نیشابوری ۱۷۲
محمد صفی نیریزی ۱۷۲
محمد صوفی استرآبادی ۲۷۱
محمد طاهر ۱۷۲
محمد طاهر ولد شمشاد صحاف ۱۷۲
محمد طاهر ابن علی محمد ۱۷۳
محمد طاهر شیرازی ۱۷۲، ۱۷۳
- محمد طاهر مجلد ۱۷۳
محمد طباطبائی ۱۷۳
» » ۱۵۴
محمد طیب اصفهانی ۱۳۷، ۱۷۷
محمد عارف ۱۷۳
» » ۲۲۳
» » هروی ۱۷۳
» » یاقوت ۱۷۳
محمد عبدالعزیز سید ۱۷۳
محمد عجمی - خواجه شیخ ۲۶۸
محمد عراقی زرگر ۱۷۴
محمد عربزاده ۱۷۴
محمد عزیز ۱۷۴
محمد علی ابن سلیمان طالقانی ۱۸۰
محمد علی ابن محمد خراسانی ۱۸۱
محمد علی اصفهانی ابن میرزا محمد طیب -
۱۷۶
محمد علی اصفهانی (دونفر) ۱۷۷، ۱۷۵
محمد علی اصفهانی (سلطان الکتاب) ۱۷۶
محمد علی (افراد همنام) ۱۰۸، ۱۰۶، ۳۲
۱۷۵، ۱۷۴، ۱۳۳
محمد علی امام جمعه - حاج ۸۸
محمد علی بن احمد کاتب اصفهانی ۱۷۷
محمد علی بن حسن علی نائینی ۱۸۱
محمد علی بن عبدالرحیم خوانساری ۱۸۰
محمد علی بن محمد ۱۸۱
» » محمد شفیع تبریزی ۱۷۹، ۱۷۸
» » محمد صادق اصفهانی ۱۷۷
۱۷۸
» » ملا محمد القاری الاصفهانی ۱۷۷

محمد قزوینی ۱۸۳	محمد علی بیک ۱۵۰
» قزوینی ۲۶۲	» » (پدر حسن خوانساری) ۴۹
» کاتب ۱۸۴	» » (پدر عبدالرحیم فیروز کوهی) ۹۱
محمد کاظم ۱۸۲	» » تبریزی ۱۶۳
» » اصفهانی ۲۶۳	» » تبریزی ابن محمد اسمعیل ۱۷۹
» » بن شیخ خانی اصفهانی ۲۶۳	» » خوانساری ۳۰
» » تبریزی ۱۸۴	» » خوشنویس - میرزا ۱۶۴، ۱۶۳، ۱۶۷، ۸۷
» » - حاج ۱۷۶	» » ۱۶۵، ۱۷۹
» » خیاط ۲۶۳	» » زین العابدین ۶۷
» » شیرازی ۱۸۳، ۱۸۲	» » سلطان الکتاب ۲۱۱، ۱۷۶
» » گلپایگانی ۱۸۴	» » - سید ۱۷۴
» » نصیری ۲۶۳	» » عصار (مشهور به عصار اصفهانی) -
» » واله اصفهانی ۲۶۴، ۲۶۳	» » ۱۷۸
محمد کتانی - حاج ۲۰۱	» » قاینی - میرزا ۲۶۲
محمد کریم ۱۱۸	» » کرمانشاهی ۱۷۸
محمد کریم اصفهانی ۲۶۵	» » گلپایگانی ۱۷۸
محمد کریم - حاج ۱۴۶	» » محرم - میرزا ۱۹۲
محمد کریم ریحانی ۱۸۵، ۱۸۴	» » مذهب - آقا ۱۲۹
محمد محسن ۱۸۵، ۱۲۵	» » میرزای ولیعهد ۲۴۵
محمد محسن ابهری ۱۸۵	» » نائینی ۶۹
محمد محسن اصفهانی ۱۸۶، ۱۸۵، ۹۹	» » نوری - میرزا ۲۶۲
محمد محسن الیزدی ۸۶	» » نهاوندی - میرزا ۶۷
محمد محسن امامی ۱۸۶، ۱۲۵، ۱۱۴	» » یزدی ۱۸۱
محمد محسن بن علی نقی امامی ۱۸۶	محمد غنی ۱۸۱
محمد محسن خراسانی (پدر عبدالعلی) ۹۴	محمد فاتح - سلطان ۱۷
» » «ملک احمد ۱۸۷، ۱۸۶»	محمد قاسم ۱۸۳
محمد مخلصی ۱۸۷	» » شیرازی ۱۲۱
محمد مذهب باشی - آقا ۱۴۴	» » قاری ۱۸۳
محمد مصطفی (ص) ۱۵	» » منجم ۱۸۳
	» » مولانا ۲۶۲
	» » مهاجر ۱۸۳

محمد نجیب صوبولجی زاده الایوبی ۲۰۷
 محمد نصیر ۱۹۰
 محمد نصیر ابن محمد ابراهیم ۱۹۰، ۱۹۱
 محمد نصیر (پدر محمد صائب الطالقانی) ۱۶۹
 محمد نصیر خور اسکانی - میر ۱۹۰
 محمد نصیر طبیب اصفهانی ۲۶۷
 محمد نعیم (یا منعم؟) ۱۹۱
 محمد ولی میرزا ۱۳۲، ۱۲۷، ۶۶، ۱۶
 ۲۳۹
 محمد ویسم ۱۹۱
 محمد هادی ۱۹۱
 » » اصفهانی ۱۹۲
 » » بن محمد صالح مازندرانی ۱۹۲
 » » شیرازی ۱۹۱
 » » مرشد شیرازی ۲۶۷
 محمد هاشم (چند خوشنویس همنام) ۲۹
 ۲۰۰، ۱۹۶، ۱۹۵، ۱۹۴، ۱۹۲، ۱۴۰
 محمد هاشم ابن ایمانی ۱۹۲
 » » اصفهانی ابن محمد صادق الموسوی -
 شهیر بمستطاب الاصفهانی ۱۹۵
 » » اصفهانی (افراد مختلف) ۲۳، ۶۲
 ۱۹۶، ۱۹۷
 » » اصفهانی ابن محمد صالح ۱۹۲
 ۱۹۳، ۱۹۴
 » » الصائغ الاصفهانی - محمد هاشم -
 (= محمد هاشم اصفهانی) ۱۹۴
 » » بن محمد یحیی ۱۹۸
 » » (زرگر) اصفهانی ۲۶۷، ۱۹۴
 » » طایر ۱۹۸

محمد مغیث کله دار ۱۲۱
 محمد مقیم ۱۸۸
 محمد مقیم (پدر محمد رضا قزوینی) ۱۶۰
 محمد مقیم حسینی سرعشی ۲۶۵
 محمد مقیم خان ۲۵۸
 محمد منجم - آقا میرزا ۸
 محمد منشی قمی - خواجه میر ۲۶۲
 محمد موسوی هندی ۱۹۸
 محمد مؤمن ۲۶۶، ۶۶۵
 محمد مؤمن ۱۸۹
 محمد مؤمن ابن هادی حسینی اصفهانی ۱۸۹
 » » استرآبادی (حکیم) ۱۶۱
 » » بن عبدالله المرورید ۱۸۸، ۱۸۹
 » » تبریزی ۱۸۹
 محمد مهدی ۱۸۹، ۱۹۰
 » » بیک ۱۸۲
 » » حجاب ۲۶۶
 » » شیرازی ۱۲۱
 » » شیرازی ابن محمد مغیث ۱۹۰
 محمد مهدی طهرانی ۱۹۰
 محمد مهدی - میر (امام جمعه) ۱۴۵
 » » شهدی ۱۹۰
 محمد میر ۱۲۵
 محمد - میرزا ۸۲]
 » » ۲۳۴
 » » (پدر میرزا اسمعیل نصرآبادی) ۲۴۳
 » » - سید ۱۵۱
 محمد (میرزا سلطان محمد منشی) ۱۹۰
 محمد نائینی ۱۱۸
 محمد نجیب ۱۹۰

محمود قیطان ۲۰۶
 محمود کاشانی ۲۰۲، ۲۶۸
 محمود مذهب هروی ۲۰۲
 محمود (معروف به جلال الدین) ۲۰۰
 محمود - میرزا ۱۶۶
 محمود نقاش ۲۰۲
 محمود هروی ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴
 محیی ۱۴۲
 » ۲۰۴
 محیی الدین ۵۴
 محیی الدین خلیفه ۱۷
 مخبرالدوله ۱۹۸
 مدرس رضوی - محمد تقی (مجموعه) ۴، ۶۰
 ۶۷، ۱۵۴، ۲۰۱
 مدرسه جده شاه ۲۶۳
 » چهار باغ ۱۱۴، ۱۵۸
 » دارالشفاء ۹۱
 » دمشقیه ۸۰
 » سپهسالار ۶۲، ۶۰، ۵۸، ۵۷، ۱۰، ۹
 ۱۹۷، ۱۹۶، ۱۷۰، ۱۵۷، ۱۳۴، ۹۵، ۹۴، ۷۳
 » مریم بیگم اصفهان ۱۱۴
 مدینه ۱۹
 مرادخان (سلطان مرادخان) ۱۷۳
 مراد (شاه مراد) ۷۲
 مراد میرزا حسام السلطنه - سلطان ۲۴۴
 مرآة الممالک ۲۴۷
 مرتضی قلی ۲۰۴
 مرتضی قلی خان شاملو ۲۶۸
 مرتضی - میرسید ۲۵
 مرجان ۲۰۵
 مرشد الدین محمد ۱۱۸

» » میرزا (امام جمعه) ۸۷
 محمد هاشم یزدی ۱۹۸
 محمد یارسالیانی ۱۹۹
 محمدی بیک ۲۶۸
 محمد یحیی همدانی ۱۹۹
 محمد یزدی ۱۹۹
 محمد یعقوبی - شیخ هروی ۱۹۸
 محمد یوسف ۱۹۹
 » » (پدر محمد صالح سبزواری) ۱۷۲
 » » حافظ ۱۹۹
 » » یوسف عارف کازرونی ۱۹۹، ۲۰۰
 محمود - آقا میرزا ۶۸
 محمود اصفهانی - آقا ۶۱
 محمود بن حسن نیشابوری ۲۰۲
 محمود بن عبدالحق سبزواری ۲۰۰
 محمود بن علی قمی ۲۰۲
 محمود تبریزی ۸۰
 محمود توپخانه دی (ظ: توپخانه چی) ۲۰۲
 محمود جلال الدین ۲۰۰
 محمود حسین ۵۰
 محمود حکیم - میرزا ۱۱۷
 محمود خوانساری سید ۱۱۷، ۲۰۰
 محمود رفیقی ۲۶۸
 محمود سلطانی ۲۰۰
 محمود (شاه محمود) ۲۰۵
 محمود شوقی ۳، ۱۵۵، ۲۰۱، ۲۷۲
 محمود شیرازی ۲۰۱، ۲۷۲
 محمود طباطبائی ۱۵۹، ۲۰۱
 محمود فرهاد معتمد - آقا ۱۴۰

- ۱۰۹ مسجد شیخ لطف الله
 » قطبیه ۷
 » کبود تبریز ۲۱۳
 » گوهرشاد ۴۱
 » مجدالدوله تهران ۱۸۳
 » مزار امامزاده اسمعیل دیباج ۱۸۶
 » وکیل شیراز ۵۳، ۹۵
 » هادی کاشانی ۸۹
 مسعود بن علی ۲۰۵
 مسعود (= نجم الدین شیخ) ۲۶۹
 مسیح کمره ای ۲۰۵
 مشتاقیه کرمان ۲۳۰
 مشهد ۲۳۴، ۱۲۶، ۱۲۲، ۵۳، ۱۹، ۴
 ۲۷۱، ۲۴۹، ۲۴۵
 مصطفی آل عثمان ۲۰۵
 » اسلامبولی ۲۰۵
 » افندی ۱۵۵
 » افندی رئیس کتاب ۲۰۷
 » النظیفی - الحاج ۱۱۰
 » بن امیر ۲۰۵
 » بن ذوالفقار ۲۰۶
 » بن عثمان معروف به کسکین ۲۰۹
 » بن عمر الایوبی ۲۰۶
 » بن محمد ۲۰۹
 » (پدر محمد خوانساری) ۱۵۵
 مصطفی جهانگیری ۲۰۶
 » (محمد ص) ۲۰
 » حلمی ۲۰۶
 » خان ثالث - سلطان ۱۰۰
 » دده ۲۰۶
 » راقم ۲۰۱، ۲۰۶
 » رئیس کتاب ۲۰۶
- مرشد شیرازی - خواجه ۲۶۸
 مرشد قلی خان چاوشلو ۲۵۷
 مرشد (= محمد مهدی شیرازی) ۲۶۸
 مرعشی خان - سید ۱۱
 مرید بن احمد جامی ۲۶۹
 مرید خان ۲۴۰، ۲۴۸
 مرید خان - نواب ۲۶۹
 مریم بیگم دختر شاه صفی ۱۱۴
 مریم نائینی ۲۰۵
 مزار مولوی ۱۹، ۵۵، ۱۰۱، ۱۵۴، ۱۵۶، ۲۰۰، ۲۱۴، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۵، ۱۹۵
 مستطاب الاصفهانی ۲۰۵
 مسجد اسحاق تبریز ۱۸۹
 مسجد اصفهان ۱۸۱
 » الجاق (الجاق مسجد ترکی یعنی مسجد
 کوتاه) ۱۰۴
 » ایاصوفیه ۱۸، ۲۰۵، ۲۰۷، ۲۰۸
 ۲۲۴
 » ایلچی در اصفهان ۱۸۶
 » ایلدرم بایزید ۱۰۷
 » پینه دوز ۱۴۰
 » جامع اصفهان ۵۳، ۱۱۱، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۷، ۱۴۸، ۲۰۲، ۲۲۳
 » جامع تبریز ۱۰۴، ۱۸۹
 » جامع عتیق ۲۳۲
 » جامع قزوین ۷۳، ۱۷۲، ۲۳۲
 » چهارباغ ۹۰
 » چهار خلیفه ۱۱۳
 » رکن الملک ۱۴۴
 » سلطانی طهران ۱۹۰
 » سلیمان احمد ۹۲
 » شاه اصفهان ۱۷۱، ۱۷۲

- » شریف ۲۰۶، ۲۰۷
 » عاشر افندی ۱۶۰، ۱۸۹، ۲۰۹، ۳۶۶
 ۲۰۹، ۲۰۸، ۲۰۷، ۲۰۶، ۱۹۰
 مصطفی عزت ۲۰۸
 مصطفی کاتب زاده ۲۰۹
 » کریدی ۲۰۹، ۳۶
 » کوتاهی ۲۰۹، ۷۳
 » نظیفی ۲۰۹
 مظفرالدین شاه قاجار ۱۶۳، ۱۱۶، ۱۱۶، ۹۳، ۶۷
 ۲۴۶، ۱۷۹، ۱۷۶
 معتمد الدوله فرهاد میرزا ۱۳۵، ۵۱
 معجزنگار (زین العابدین قزوینی) ۶۶
 معصومه (حضرت معصومه ع) ۵۸، ۹، ۷
 ۲۱۵، ۲۱۱، ۱۵۸، ۷۶، ۷۳، ۵۹
 معین الدین محمد اسفزاری ۲۶۹
 معین منشی ۲۰۹
 مفتون ۲۶۵، ۲۶۴
 مقبره شاه عباس ثانی در قم ۱۵۸
 مقبره قراجا احمد ۵۴
 مقسمی (= جمال الدین محمد خواجه جان) -
 ۲۶۹
 مقصود - امیر ۲۶۹
 مقصود تبریزی ۲۰۹، ۵۸
 مقصود (درویش مقصود) ۲۰۹، ۵۷
 مقصود علی ۱۱۹
 مقصود - سیر ۲۷۰
 مکه ۱۹
 ملایر ۲۴۵
 ملک الخطاطین (= زین العابدین قزوینی) ۲۰۹
 ملک زاده ۲۱۰
 ملک محمد زین العابدین خوانساری - ملا ۶۶
- ملک محمد منشی - خواجه ۲۷۰
 ملکم سرجان ۲۶۴
 ممتحن (= میرک حسن) ۲۷
 ممسنی ۲۳۲
 منتجب الدین عمر سعدی زهری ۲۶۵
 منصور استرآبادی - سیر ۲۷۰
 منصور (= خواجه = جلال الدین) ۲۷۰
 منصور کوه رودی (= علاء الدین) ۲۷۰
 منوچهر بن مقصود ۲۱۰
 منوچهر میرزا (پدر سلطان یوسف میرزا) ۷۰
 موزة آذربایجان ۱۶۴، ۱۶۳
 موزة اسلامی ترک در غالب صفحات
 موزة ایران باستان ۳۴، ۱۹، ۱۶، ۵۸
 ۱۱۴، ۷۳، ۷۲، ۶۰، ۴۶، ۴۳، ۴۱
 ۲۰۴، ۱۵۹، ۱۸۲، ۱۵۸، ۱۵۲، ۱۴۱
 ۲۲۶، ۲۲۱، ۲۱۸، ۲۱۴
 موزة بریتانیا ۱۲۱، ۵۰
 موزة پاریس ۲۲۴
 موزة پنجاب ۲۲۳، ۲۱۱، ۲۰۲، ۱۲۳
 موزة کابل ۲۵۸
 موزة هنر برلین (غربی) ۲۲۵
 موزة هنر و پیشه هامبورگ ۲۰۶
 موقر (مجموعه موقر - سنا) ۱۷۳، ۱۴۳، ۲۱
 مولوی - جلال الدین محمد ۱۳۲
 مومن بن حاج محمد زکی ۲۱۰
 مهابت خان ۲۴۳
 مهدوی (مجموعه دکتر اصغر مهدوی) ۱۳
 ۶۶، ۶۲، ۵۷، ۵۲، ۴۷، ۳۰، ۱۷
 ۱۲۸، ۱۱۹، ۱۱۵، ۱۰۷، ۷۶، ۷۱
 ۱۵۹، ۱۵۱، ۱۴۹، ۱۴۴، ۱۳۶، ۱۲۹
 ۲۰۰، ۱۹۹، ۱۸۵، ۱۸۴، ۱۷۲، ۱۶۵
 ۲۴۱، ۲۳۱، ۲۲۱، ۲۰۵

- ناصر کاتب ۲۰۰
 ناظم ۲۱۱
 ناقوس (= محمد حسن اصفهانی) ۲۱۱
 نامق (= ابراهیم) ۲۱۱
 نامی سبزواری- ملا ۲۷۳
 نبی الله یحیی ۱۸۷
 نبی خان- میرزا ۱۶۶
 نجاتی (= سلطان محمود) ۲۷۲
 نجات (= عبدالعال) ۲۷۲
 نجف ۲۲، ۲۲۳
 نجم الدین حسینی ۲۱۱
 نجم الدین زرگر ۱۵۹
 نجم الدین مسعود- شیخ ۲۷۲، ۲۷۳
 نجم فارابی (= نوح بن علی) ۲۱۱
 نخجوانی (مجموعه حاج حسین) ۱۱، ۴۰، ۱۲۰، ۱۵۰، ۱۶۴، ۱۷۶، ۱۹۵، ۲۰۶
 ندیم ۲۱۲
 نسا ۲۴۸
 نصرآبادی ۲۲۹
 نصرالله طیب ۲۱۲
 نصرالله مستوفی (میرزا) ۶۳
 نصیر ۲۱۲
 نصیر حافظ ملکی ۲۱۲
 نصیر سرخط نویس- میرزا ۲۳۱
 نصیر شیرازی ۲۱۲، ۲۱۳
 نصیر منشی استرآبادی ۲۷۴
 نصیر منشی نیشابوری ۲۱۳
 نصیری ۱۰۶
 نصیری (مجموعه) ۵۸، ۱۱۵، ۱۲۴، ۱۵۰، ۱۵۴، ۱۵۹، ۱۷۶
- مهدی- آذر ۱۷۸
 مهدی بیک شقاقی ۲۶۴
 مهدی حجاب ۲۶۷
 مهدی حسینی بدایع نگار ۲۷۰
 مهدی خان ۱۷۲
 مهدی قدسی- میرزا ۸۷
 مهدی مجتهد کجوری (حجة الاسلام حاج شیخ مهدی) ۲۳۱
 مهدی- میر ۲۷۰
 مهرعلی (پدر عبدالوهاب) ۹۹
 مهرعلی مولوی ۲۱۰
 میدان سلطان احمد ۱۰۱
 میران علی قمی ۲۱۰
 میرک ۲۱۰
 میرکی بن سید احمد شیرازی- سید ۲۱۱
 میرک حسین ممتحن ۲۷۱
 میرک شیرازی- خواجه ۲۶۸
 میرک کور ۲۷۱
 میرک منشی ۲۶۲، ۲۶۸
 میرمنشی قمی ۲۷۱
 میرمنشی کرمانی- خواجه ۲۷۱
 میرم ۷۰
 میرم سنجری ۲۱۱
- ن**
 ناپلئون بناپارت ۲۶۵
 نادر رقم خان ۲۱۱
 نادر شاه افشار ۴۱
 ناصح شیرازی ۱۷۶
 ناصرالدین شاه ۴۹، ۵۹، ۶۱، ۱۰۸، ۱۴۳، ۲۴۲، ۲۴۴، ۱۴۹، ۱۶۲، ۱۷۵، ۲۰۵، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۶

نیریزی (= احمد - سیرزا) ۱۳۳، ۱۳، ۸

۱۳۴، ۱۵۸، ۲۱۴

نیریزی (= سید ایطالب) ۲۱۴

و

واله (= محمد کاظم اصفهانی) ۲۵۲، ۲۶۴

۲۷۴

وامق اصفهانی ۲۶۵

وجدانی ۴۶، ۹۶

وجدت حافظ ۲۱۴

وجدی (= سید محمد علی) ۲۱۴

وجیه الدین خلیل الله - میر ۲۷۴

وحدتی ۲۱۴، ۲۱۵

وزارت امور خارجه ۲۴۵

وصال - دکتر ۱۳۲

وصال شیرازی ۳۳، ۵۳، ۳۲، ۳۱، ۱۰

۱۲۰، ۱۲۳، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۶۶، ۱۶۷

۲۱۵، ۲۷۴

وصفی ۲۱۵، ۲۷۴

وفائی سمنانی ۲۷۵

وقار (= احمد) ۲۱۵

وقارین وصال ۲۴۱، ۵۱، ۳۲

ولی الدین ۲۱۵

ولی حسنی ۲۱۵

» حسینی ۲۱۵

» عجمی ۲۱۷

» گیلانی ۲۷۵

» یوسف ۱۷

وهاب ۱۷۱

ه

هادی بن محمد علی - فهای ۱۱۴

نصیری - فخرالدین ۲۱۳

نصیری - ملک زاده ۸۶

نصیری - میرزا فخرالدین ۱۶۸

نظام اصفهانی ۲۱۳

نظام الدوله محد حسین خان ۲۵۱

نظام الدین (= عبدالحی) ۲۷۴

نظام الملک سیرزا کاظم خان ۶۵

نظیفی (= مصطفی) ۲۱۳

نعمه الله بن محمد بواب ۲۱۳

نعمه الله تبریزی - میر ۲۷۴

نعمه الله جزایری ۱۵۳

نعمه الله (شاه نعمت الله) ۱۱۲

نعمه اللهی (= محمد علی) ۲۱۳

نعمت علی (حاج میرزا ابوالحسن کرمانی) -

۲۳۰

نغمه (عبدالوهاب) ۲۱۳، ۱۰۰

نقش جهان ۲۱۲

نکته چی ۱۷

نوح بن علی (ملقب به نجم فارابی) ۲۱۳، ۱۱

نور ۲۴۱

نورالدین تبریزی - سید ۲۱۳

نورالدین سلطان محمد ۲۱۴

نورالدین محمد ۵۸

نورالدین محمد رازی ۲۱۴

نور الهدی (سید شهید) ۱۵

نور کمال (= عماد) ۲۱۴

نوروز احمد ۲۱۴

نهاوند ۲۴۵

نیاز طباطبائی - سید ۵۲

نیریز ۱۹

یحییٰ بن حسین- میر ۲۲۴	ہاشم اصفہانی (=محمد ہاشم) ۲۱۶
» » ناصر یحییٰ جمالی ۲۲۴	ہاشم (حاج میرزا) امام جمعہ اصفہان ۱۳۰
» رومی ۵۴	ہدایت ۲۴۱
» سلحدار ۲۲۵	ہرات ۴۱، ۴۲، ۴۶، ۵۸، ۷۱، ۷۴، ۸۳
» صوفی- پیر ۲۲۴، ۲۲۳، ۷۶، ۴۳	۸۴، ۱۶۱، ۱۸۳، ۱۸۸، ۲۰۱، ۲۳۴
» (فخرالدین) ۲۲۴	۲۴۴، ۲۵۹، ۲۶۹، ۲۷۱
یزد ۶۶، ۱۹۷	ہلاکو خان ۱۱۲، ۲۱۷
یساری افندی ۲۰۸	ہمامی ۲۱۶
یعقوب بن حسن (ملقب بہ سراج الحسنی) ۲۲۵	ہمتی (= افضل ناقصی) ۲۷۵
» سراج حسنی سلطانی ۲۲۴	ہمدان ۱۲، ۱۱۲، ۱۱۴، ۱۹۹، ۲۴۵
» (سلطان یعقوب آق قویونلو) ۲۷۲	ہندوستان ۹۷، ۲۴۳، ۲۴۹، ۲۵۹
۲۷۳، ۲۷۵	ہندی ۲۱۶
» کاتب ۲۷۰	
	ی
یوسف ۱۰۱	یاری- ملا ۸۱
» » ۱۰۱	یاری وردی، ملا آقا بابا مؤذن ۶۳
» » ۱۱۶	یاقوت ۱۴، ۱۷، ۳۴، ۳۹، ۵۴، ۶۷، ۸۹
» » ۱۲۴	۱۰۳، ۱۱۱، ۱۲۱، ۱۲۲، ۲۱۲، ۲۲۲
» » اصفہانی ۲۲۵	۲۲۳
» » بن محمد الراوسی ۲۲۵	یاقوت بن عبداللہ ۲۲۲، ۲۲۱، ۷۴
» » (حافظ قران) ۲۲۵	یاقوت رقم خان (محمد عارف) ۲۲۳
» » (سلطان یوسف میرزا) ۷۰	یاقوت سلیمان ۲۲۲
» » شاہ ہروی ۲۲۵	یاقوت مستعصمی ۱۴، ۳۳، ۶۵، ۸۰، ۱۰۴
» » علی بن حاج محمد کازرونی ۲۲۶	۱۲۴، ۱۳۱، ۱۵۴، ۲۱۲، ۲۱۷، ۲۱۸
» » غباری ۲۲۶	۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱
» » مجدی ۲۲۶	یاقوت ملکی ۲۳۲

فلاط نامه

شماره صفحه	سطر	نا درست	درست
پنج	۱۰	جلال الدين	جمال الدين
سیزده	۱۳	مالک ديلي	مالک ديلمی
نوزده	ردیف ۵۲۷	محمد بن سعيد	محمد بن سعد
۴	۲۷	کتابت و کتابت	کتابت
۱۰	۳	لابروالدولة	لابودالدولة
۱۱	۲۵	خضري	خفري
۱۳	۷	لابروالدولة	لابودالدولة
۱۴	۱۰	زنوبه	ذنوبه
۱۴	۲۰	مشقة	مشقه
۱۴	۲۳	شرگادان	شاگردان
۱۷	۲۳	نکنه	نکنه چی
۱۸	۹	کتابت و کتابت	کتابت
۱۵	۱۹	حائرا لله	حامداً لله
۱۶	۲	حائرا لله	حامداً لله
۲۱	۱۱	موقر-منا [؟]	موقر-سنا
۳۶	۵	زاهدي	زهدی
۳۶	۱۰	کويری	کریدی
۴۰	۲۲	يوب	ايوب
۴۱	۱۹	حديق الحقايق	خدائق الحقايق
۴۸	۷	اسکوداری	اسکداری
۵۲	۲۰	حسن نیاز	حسین نیاز
۵۳	۲۰	مشقة	مشقه
۵۵		دوسطر به آخر مانده کنیه	کمینہ
۵۷		دوسطر به آخر مانده دوریش	درویش
۸۷	۲۵	عقيم	مقیم
۸۷	۲۱	چسطر	چندسطر

دوست	نادوست	سطر	شماره صفحه
فیروز کوهی	فیروز گوهر	۲۸	۹۰
سردر	سرور	۱۳	۱۰۷
جمال الدین (پسر محمد رضا)	جلال الدین (پسر محمد رضا)	۲۱	۴۶
سنه	سنه	۱۴	۱۱۶
نبة	ابته	۶	۱۱۹
دیلمی	دیلی	۲۱	۱۲۳
محمد باقر	محمد باقر	۱۷	۱۴۱
محمد بن سعد	محمد بن سعید	۲۰	۱۶۰
امیرالکتاب	امیرالکاتب	۱۱	۱۶۴
نیریزی	تبریزی	۴	۱۷۸
کرمانشاهی	کرمانشانی	۹	۱۷۸
ایمانی	یمانی	۲۰	۱۹۲
کریدی	کربهی	۵	۲۰۱
محمود	محمد	۱	۲۰۳
محبی	محلّی	۴	۲۰۴
ولی حسینی	ولی حسنی	۹	۲۱۵
بدیع الزمانی	بدیع	۹	۲۵۸
مشکین قلم	مشکین قلم	۱۲	۲۶۰
شیرازی	شیرزای	۱۰	۲۶۰
(و) زائد است	تکیه والهیة	۱۰۹۵	۲۶۴
مصطبه	مصطبه	۱۰	۲۶۴
طلب	آطلب	۲۱	۲۶۵

Publication de l'Université
de Tehran
No. 1058/4

Biographies et oeuvres des Calligraphes

Par

Mehdi Bayâni

Edité par

Hossein Mahboubi Ardakâni

Tome 4

Tehran - 1979